This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

A 1,030,128

PROPERTY OF
University of
Michigan
Libraries
1817
ARTES SCIENTIA VERITAS

M. GOLDSCHMIDTS

POETISKE SKRIFTER

UDGIVNE AF HANS SØN

SYVENDE BIND

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1898

839.88
G623
1896
v.7

M. GOLDSCHMIDT

POETISKE SKRIFTER

FORTÆLLINGER OG ROMANER.

I.

DEN VÆGELSINDEDE PAA GRAAHEDE.

(1866)

I.

De, der have den Forestilling om Heden, at den er nøgen og gold som en Ørken, ville antage, at her skal fortælles om en vægelsindet Mand eller Kvinde, der tilsidst i sin Vaande løb ud i Ørkenen og paakaldte Vinden, Stjernerne eller deslige for at finde Besluttethed eller for at dø nogenlunde uanfægtet. Men Heden er beboet, skjønt rigtignok svagt beboet; adspredte Gaarde og Huse ligge med Korn- og Græsmarker mellem Lyng, og Fortællingen angaar en Person, der havde hjemme i en af Gaardene paa denne Hede, Grathehede eller, som Bønderne helst kalde den: Graahede.

Naar man fra det frugtbare Thorning — en stor, vidt spredt Landsby, paa hvis Hovedgade der lige overfor Kjøbmandens endog er et grundmuret Hus paa to Stokværk, hvor Bageren og Uhrmageren bo — kjører lidt mod Sydvest og derpaa mod Syd ad Landevejen, der fører fra Viborg til Vejle, er man efter en lille halv Times

Forløb næsten umærkelig kommen ud i Lyngheden; men stiger man saa af og gaar nogle faa hundrede Alen tilvenstre eller østlig, saa træffer man Marker, der tilhøre Graagaardene. Den ene af disse Gaarde ligger paa en bred Bakke, der skraaner jevnt nedad mod det Sted, hvor Svend Grathes Kapel engang stod, og hvor endnu en stenet Firkant viser Kapellets Udstrækning. Paa Gaarden boede den Bonde, der var krænket af Svend og kom ud og fældede ham med sin Øxe, da han fangen førtes til Kong Valdemar. Paa Stedet, hvor Kapellets svage Levninger findes, blev den dræbte Konge jordet, siger man.

Gaarden er bygget i Firkant, med Vaaningshuset af gule Mursten lidt skilt fra de røde Længer, og bærer Præg af Kraft uden at være videre anselig. Bonden, der nu ejer den, hedder Anders Almind; men han har kjøbt den for ikkun faa Aar siden, og vor Historie vedrører ikke ham eller hans Slægt.

Manden, som paa den Tid, vi tale om, ejede Gaarden, havde i sine yngre Aar hedt Træsko-Peer, fordi han, medens han som fattig Karl drog omkring og handlede med Uld, altid var iført lange Støvler, hvis Nederdel var Træsko; men han samlede sig Penge ved sin Handel, og tilsidst fik han Datteren paa denne Gaard, hvor han plejede at tage ind, og Gaarden med. Efterhaanden hørte han da op at hedde Træsko-Peer og blev kaldt Jakob Graa, efter Gaarden; hans virkelige Navn var Peer Jakobsen. Han havde

adskillige Børn, af hvilke den Næstyngste, Karen var fjorten Aar, da Historien begynder.

Hun tegnede til at blive en meget kjøn Pige, og naar det om Sommeren hændtes, at der kom Besøg af lærde Folk, det vil sige Folk, der henvendte sig til Gaardmanden for at faa Anvisning paa, hvor »Kapellet« laa, blev hun som oftest sendt med dem. En og Anden kunde da sige til hende: »Du er jo en kjøn Pige«, og give hende en Mark. Hun syntes godt om Foræringen, men var ligegyldig ved Bemærkningen og forholdt sig endnu mere ligegyldig eller sløv til deres Iver for Stedet. Hun kunde der ikke se Andet end nogle unyttige Sten; ligesaa lidt, som der nu plejede at gaa noget Usædvanligt eller Noget, som vedkom hende, over Heden, kunde hun forestille sig, at der nogensinde havde gaaet noget Saadant. Men engang kom der en Mand med et Følge af flere Personer; de kaldte ham Alle Hr. Professor og syntes at have megen Ærbødighed for ham. Han holdt ved Stedet en Slags Prædiken, syntes Karen; thi hun hørte ikke rigtig efter, da det jo ikke var deres egen Præst, indtil pludselig hans klare, blaa Øjne faldt paa hende, og han vedblev at se ind i hendes Øjne, som om han talte til hende alene. Hun blev saa forskrækket, at hun kunde have skjult sig mellem Stenene, men kunde dog ikke lade være at se igjen og gjøre sig Umage for at forstaa, hvad han sagde; men det løb i Et. Da hans Prædiken var ovre, gik han hen til hende, strøg hende om Hovedet og sagde: »Kan

Du nu ogsaa vise os over til Bækgaard, min rare, lille Pige?« — Mage til blød Haand havde hun aldrig følt; Fornemmelsen trængte helt ind igjennem hende, og han sagde »rare, lille Pige« paa en Maade, som om han kjendte hende og mente det. Hun kunde have gaaet i Ilden for ham, endsige vist ham over til Bækgaard, der ligger hinsides Landevejen, kun nogle hundrede Alen derfra. Det Eneste, der undrede hende, var, at han ikke selv kunde hitte over til Bækgaard, da han dog kjendte den.

De gik da over Landevejen, over Lyngmark og over en Bakke, der førte ned til Aaløbet, som var næsten udtørret. Det gik de over, og de stode nu ved Bækgaard, der er meget uanselig. Lidt bagved Gaarden strækker sig et langt Dige fra Nordost til Sydvest, og hinsides Diget gaar i Halvbue et Bakkestrøg. Bonden var kommen ud, og Professoren spurgte ham, hvad han kaldte det lange Dige. — »Ja, vi kalder det Knapsdiget,« svarede Bonden. — »Kalder De det ikke ogsaa Koksnapsdiget?« spurgte Professoren. — »Næ, it det, a vee,« svarede Bonden. — Professoren forklarede da smilende sine Tilhørere, at nogle Lærde havde opdaget, at Diget her paa Stedet hed Koksnapsdiget, og at de udlagde dette som forvansket Udtale af Kongeslagsdiget og derpaa støttede Formodningen om, at Slaget mellem Valdemar og Svend hovedsagelig var blevet kæmpet her. Han tilføjede nu Meget, som Karen ikke forstod; men saa Meget forstod hun efterhaanden

til sin Forbavselse, at Egnen engang havde set ganske anderledes ud, at der havde staaet Skov hist og her, at Riddere vare komne farende imod hinanden, at der etsteds havde staaet Bønder i graa Kofter, som man havde antaget for Mænd i Jern, at Svend var en underfundig Voldsmand, der var bleven slagen, og at der var en stor, herlig, guldskinnende Konge ved Navn Valdemar, som havde sejret.

Da Alt var forbi og de Fremmede skulde bort, strøg Professoren hende endnu engang med den sælsomme Magt om Hovedet og sagde til hende: »Ved Du, lille Karen, at Du bor paa den Gaard, hvor den Bonde boede, som slog Kong Svend ihjel?« — Nej, det havde hun ikke vidst; men nu vidste hun det, og hun kom hjem fortumlet af Tanker, hun ikke kunde raade.

Dette var det Mærkværdigste og tillige det eneste Mærkelige i Karens Ungdomsliv. Samtidig med, at den lille Begivenhed indtraf, gik hun til Præsten, og det forekom rigtignok Præsten, at Karen med Et blev livligere og flinkere; men det fremtraadte dog ikke saa paafaldende, at han skulde lagt stor Vægt derpaa, endsige anstillet nogen Efterforskning i den Anledning. For hende selv svandt den lille Tildragelse efterhaanden hen som en Drøm. Hun blev en rask og dygtig Pige, syntes undertiden en Smule livligere eller mere opvakt end Mængden af de andre, men lignede dem forresten i Et og Alt, udførte sit Arbejde, malkede og gjorde Husgjerning, bandt op

i Høstens Tid, langede ogsaa Neg fra Læsset til Ladeloftet, naar det netop skortede paa Karlekraft, var med om at afgjøre, naar den blakkede eller røde Ko skulde til Tyren, drog Omsorg for Koen, der havde kælvet, hørte paa Karletale og Karleskjemt, kort, førte det hele djærve Liv, der hører til en Bondes Gaard, og som de, der ville læse denne Historie, maa have i Øje, for ved nogle Lejligheder ikke at undres for meget.

2.

Saadan blev Karen da omtrent to og tyve Aar og havde endnu ikke havt sig en Kjæreste. Ej heller havde hun Veninder — man maa nemlig ikke tro, at det blot er Kjøbstaddamer, der have »Veninder«; overfladiske Venskaber med smaa Fortroligheder og gjensidig Paapassenhed og Skinsyge findes ogsaa paa Landet. Den Eneste, Karen efterhaanden sluttede sig til, var betydelig yngre end hun, Skolelærerens sytten- eller attenaarige Datter Marie, en opvakt, belæst og skjelmsk Pige, der i Mangel af selv at kunne forlove sig indtil videre havde stor Lyst til at stifte Forlovelser og se, hvordan de gik.

Marie ønskede at se ogsaa Karen forlovet og foreholdt hende en Dag, da hun var kommen op til Byen i Besøg, at det nu var paa Tide. Det mente Karen ogsaa, og Marie gjennemgik nu Rækken af de unge Karle, uden at Karen dog

ytrede sig for den Ene mere end for den Anden. Endelig sagde Marie: »Saa er der Jeppe Revls Søn, Jens Uhrmager.« — Han hed kun saadan, fordi han en Tid havde tjent hos Uhrmageren i Thorning, men var forresten Bondekarl, Gaardmandssøn, og hjemme hos Faderen.

»Ham!« raabte Karen; »det va jo hans Faar, der seies om, at den Ti han beilede te Søren Bødkers Birth, saa kom Birth løvnd ind og raut: Hva, ve Do beile mæ? A ka jo ta Dæ mæ jen Haand og wivte Dæ øur æ Hus!«*)

»De siger saa,« svarede Marie; »men han fik dog Birthe og en anden Kone bagefter.«

---

*) Læserne have vel forstaaet Meningen: at da Jens Uhrmagers Fader, Jeppe Revl, friede til Sørens Birthe, saa kom Birthe løbende ind og raabte: »Hvad, vil Du bejle (til) mig? Jeg kan jo tage Dig med en Haand og kaste Dig over Huset!« — For ikke at trætte Læseren, anses det for rigtigst, ikke i det Følgende at lade Skrifttegnene nøje søge at fremstille den jydske Mundart, med Undtagelse af det aldeles uundgaaelige »a« og »it«. — Man vil bemærke, at Marie, Skolelærerdatteren, undertiden siger »jeg«. Det gjorde hun for at holde sig i nogen Øvelse med at være dannet; men hun turde ikke, undtagen i Enrum og Fortrolighed, fordi »jeg« anses som Tegn paa nationalt Frafald, hvorfor det ogsaa i Laust Skalles Vise hedder om Degnen:

»Han seier retenok jei te sæ sjel —
— Aa li'et, de ka dæ jo ingen —;
Men djeri haaer Taavelæhied sit Spil,
Han æ saa ukynnæ po Tingen.«

»Ja, men det var jo ham, der snakkede og lo i Et væk, da han kjørte sin ældste Søn til Kirkegaarden, og da de saa stod ved Graven, sagde han til Degnen, Jens Stisen: Vis mig, hvor a skal ligge, for a vilde nok ligge saadan, at a kunde spænde Ben for Dig.«

»Ja, de siger saa; han er en lystig Mand, Jeppe Revl; men det er godt at have en glad Svigerfader.«

»Ja, med Maade; det er jo en sær lattermild Familie.«

»Da er Jens alvorlig nok.«

»Naa, er han det? Ja, men saa er han kanske for alvorlig. A vil nok holde Tøjlerne.«

»Tag Dig iagt for det!« raabte Marie leende, »ellers kunde det gaa Dig ligesom Marie Daniel.«

»Hvordan gik det da hende?«

»Det har Du da nok hørt. Det var jo hende, den mandige Kvind, der først var Mejerske og saa forpagtede Gaarde paa egen Haand og gjorde det saa godt som nogen Karl, og saa vilde den rige Enkemand Søren Prat have hende. Og det var saa vidt, at de skulde til Præsten, og de kjørte da ogsaa afsted til ham. Men da de kom ud af Gaarden, syntes hende ikke, at han kjørte vel nok, og saa tog hun selv Tøjlerne. »Saa siger jeg Tak for mig,« sagde Søren Prat og steg af, og gift er hun da aldrig siden bleven.«

»Ja, a vil dog nok kjøre selv saadan med Maade,« sagde Karen.

»Ja, nu kan Du jo se paa Jens Uhrmager.«

»Ja, vel kan a det,« svarede Karen, »det kan a jo gjøre for ingen Penge.«

Kort Tid efter talte Marie en Dag med Jens Uhrmager og foreholdt ham, at han burde gifte sig.

Da nu slige Ord sjelden siges saa ganske hen i Vind og Vejr og Jens desuden havde Agtelse for Skolelærerens Datter, betænkte han sig lidt. Det var en stærk Karl, fem og tyve Aar, lidt over Middelhøjde, bredskuldret, blond, med en stor, kraftig Hage, blaa Øjne, mørkegult Haar og overmaade smukke, hvide Tænder, som dog sjelden saas; thi han lo ikke gjerne, og Munden var saa velformet, at Tænderne ellers ikke let kom tilsyne.

Efter at have betænkt sig vel, sagde han: »Med hvem skulde det være?«

»Der er jo Karen Graa; det var da ret en Kone for Dig, Jens!«

»Kanskesens; men hun er noget strunk af sig, mene Somme.«

»Ja, men desto strunkere Karl er han, der vinder hende,« sagde Marie.

»Vel er han det,« svarede Jens Uhrmager.

Marie vedblev: »Nu bliver der Kratspil paa Søndag i Ilkum Krat; Jens Dyr har sat det i Avisen. Der kommer Du vel. Jeg skal nok se at faa Karen med, og saa kan Du jo se paa hende.«

»Vel kan a det,« sagde Jens.

»Ja, og tale med hende.«

»Det kan a vel ogsaa overkomme.«

Jens Dyr var Thornings Snedker og Mekaniker og desuden Iværksætter, Leder og Istandsætter eller, som det hedder i Kjøbstadsproget, Entreprenør, Direktør og Restauratør ved Byens offenlige Forlystelser. Skjønt han endnu var noget under de Tredive og saa baade livlig og skjelmsk ud, brød han sig i Virkeligheden ikke om Ungdommens Forlystelser, uden forsaavidt han kunde tjene ved dem. Han lejede Musikanter, solgte Brændevin, afbrændte ved højtidelige Lejligheder Raketter, Alt naturligvis imod Betaling. »Kratspillet« blev ligesom andre Skovballer bekjendtgjort i Viborg Avis.

Om Søndagen mødtes da Karen og Jens og dansede sammen, og saa mildt havde Karen, som det lod, set paa ham og talt med ham, at Jens i Løbet af Ugen henvendte sig til Digteren, Seminarist Anders Anst i Kragelund, og af ham fik følgende Vise, som han oversendte Karen:

Melodi: Du er rig, Du er deilig, o Syd!

Som en Fremmed jeg kom til Dit Hjem
For en Time med Leg kun at spilde.
Men alvorlige, dybe og milde
Traadte Kjærlighedstankerne frem.
De forvirred min Tanke og Sind,
Saa at, hvor jeg mig vendte i Trængsel,
Iblandt Mængden bestandig min Længsel
Til Dig atter hented mig ind.

Men endnu Du mig ikke har svart —
O, mens ømt ved mit Hjerte Du hvilte,
Dine Øjne saa mildt mig tilsmilte,
Hvad Du tænkte, det blev mig ej klart.
Men idet Du har røvet min Ro
Ved at liste Dig ind i mit Hjerte,
Var det kuns for at volde mig Smerte?
Nej, min Pige, det kan jeg ej tro!

Nedenunder dette af Anders Anst smukt renskrevne Digt havde Jens tilføjet med egen Haand: »Og det er min aabrigtie Mening.«

Nogle Dage efter sagde Jens Uhrmager til sin Fader Jeppe Revl, at han nok vilde leje et Hus af ham.

»Naa, vil Du det, min Dreng,« sagde Jeppe; »ja, her er Guds Velsignelse, a har Jord som en Konge. Nu kan vi da gaa ud i Marken, og saa kan Du vælge selv.«

De gik ud paa Marken, mod Vest, og saa langt Øjet rakte, hen imod, ja over Bankerne ved Fjendegrøfterne, var det Jeppes Mark; men Lyng var det rigtignok Altsammen. Jens valgte sig en Strækning, og han blev snart enig med Faderen om Betingelserne.

»Ja, saa kan vi gaa ind og drikke Lidkjøb,« sagde Jeppe Revl, »og mens Du nu tager det i Brug, kan vi ansøge om Bevilling til Parcellering. Det koster saadan en fjorten Daler, og dem betaler Du. Naar Du saa sætter det, Du har fra Din Moder, i Gjødning og Mergel, saa kan det

blive ret et dejligt Hus. Stene er der nok af til at bygge med.«

En fjorten Dages Tid senere besøgte Karen Marie og viste hende Digtet. Marie var for erfaren i Læsning til at opholde sig over den første Linje: »Som en Fremmed jeg kom til Dit Hjem.« Hun begreb, at det var, hvad vi Kjøbstadfolk vilde kalde *Licentia poetica*, anbragt for at faa Rim paa »frem«. Derimod standsede hun ved: »O, mens ømt ved mit Hjerte Du hvilte,« og sagde: »Naa, Du har allerede hvilt ved hans Hjerte.«

»Nej, gu har a ej,« svarede Karen.

»Naa, saa mener han: i Dansen.«

»Det kan være det, hvis han har Hjertet i højre Side af Vesten. Andet skal Ingen sige mig paa.«

Den fiffige lille Marie beroligede Karen: »Alle Folk ved jo, at hvad der staar paa Vers, er Løun; det Eneste, der er redeligt, det er det, han selv har skrevet under, og som siger, at det er hans oprigtige Mening. Og det siger da ogsaa alle Folk, at Jens Uhrmager er den knøveste og strunkeste Karl i Sognet.«

»Det kunde jo ogsaa nok hændes, at det it var saa ganske fejl endda,« sagde Karen.

De talte nu noget videre om Sagen; men det gik bestandig i Kreds, uden at Marie kunde faa Karens rigtige, tydelige Mening frem. Efter Middagsmaden begyndte de igjen, men med samme Virkning, og det forekom Marie, at Hovedsagen,

der stod i Vejen, var Familien og navnlig Jeppe Revl, som var »saa latterlig«. Endelig sagde hun:

»Hør, Karen, saadan kan det it gaa an i Længden. Du ved it, om Du vil eller vil it, for Familiens Skyld. Hvad tykkes Dig nu om mit Forslag, at vi strax gaa ned og se paa Jeppe Revl? Saa kan Du selv skjønne.«

»Det kan da aldrig gaa an!« svarede Karen; »a skal da it selv bringe Jens Svar paa hans Brev!«

»Nej, det skal Du jo it; men for det Første er Jens nu it hjemme hos Faderen, og for det Andet sover de nu Alle til Middag, saa vi kan gaa ind og se paa Jeppe og kanske faa ham i Tale, uden at Kvindfolkene har deres Næse deri.«

»Ja, men hvad vil Jeppe tænke ved, at a kommer saadan?«

»Han tænker vel it saa meget, den Mand, og desuden skal det slet it være Dig, der kommer, for det er mig, og Du følger med mig. Her er lige tilrede et stort Brev, som Søren Post, det Snøvl, har givet fejl ind til os, hvorvel det er til Jeppe Revl, og det kan jeg jo bringe ham. Tykkes Du saa it om ham, saa gaar vi vor Vej og er lige gode for det, og der er aldrig mere Tale om den Ting, endskjønt det dog er et sandt Ord, at Du gifter Dig it med Din Svigerfader.«

»Det var jo it saa ilde det,« sagde Karen.

Jeppe Revls Gaard regnedes med til at ligge »i Byen« ligesom de andre Udflyttergaarde, og den dannede i en vis Forstand Byens Grænse;

thi stod man nær ved den og vendte Ansigtet mod Øst, saa man de frugtbare Marker nord for Præstegaarden, de smukke Stykker Skov eller Krat, der syntes at omgive den højtliggende Kirke, og de grønne Banker, der lige syd for hævede sig endnu højere; men vendte man sig mod Vest, saas den brune Hede strax udenfor Marken, først flad, saa i en Bakke-Bølge, der lukkede for Synskredsen.

Gaarden var ret sælsom at se til; thi den var tydelig nok ikke gammel; men hist og her hang Taget, og Murene svajede paa samme Maade, som gamle, forfaldne Bygninger pleje van; her og der vare Murstenene bolnede ud og havde afstødt store Flader af Hvidtningen. Midt igjennem den østlige Længe førte en temmelig lav Port; dens Loft var ikke af Bjælker, men af de lange Grene, der bruges til Fagotbrænde, krummede og knortede, nogle lidt tilhuggede, andre helt med Barken paa. Karen saa med Kjenderblik, men sagde Intet; hun skulde jo i alt Fald ikke have Gaarden.

I den rummelige, firkantede Gaardsplads var der dødsstille; hvis der var en Hund, sov ogsaa den i det varme Vejr; nogle Høns gik stille paa Møddingen, der laa midt i Gaarden som en Skanse.

De to Piger gik tilvenstre og kom til en aabenstaaende Forstue. Marie trykkede varsomt paa Klinken i Døren, der førte ind i Stuen, den gav lydløst efter; men derinde sad En vaagen,

tæt op til Bilæggerovnen, og der var lagt i Ovnen. Det var en Knøs paa 18 eller 19 Aar, med en noget gullig Ansigtsfarve, svagt røde Kinder og brune Øjne. Havde han ikke bevæget Øjnene, kunde man trot, han var af Vox eller Træ, saa stille og stiv sad han med en Haand paa hvert Knæ; men de smukke Øjne saa med et underligt, dybt Blik, der næsten forskrækkede Karen, paa de Indtrædende.

»God Dag, Christoffer,« sagde Marie sagte og vendte sig hviskende til Karen: »Det havde jeg glemt; det er Jeppes yngste Søn, og han har Brystsyge.«

»Kan han it komme sig?« spurgte Karen.

»Hvordan har Du det, Christoffer?« sagde Marie til Knøsen.

»Aa!« svarede han med en besynderlig rolig, næsten kunde siges: dødsberedt Tone.

Det var uhyggeligt, men forenet med noget Højtideligt, at det kjønne, unge Menneske sad der saa stille og ventede Døden.

»Her er et Brev til Din Fader,« sagde Marie og vilde lægge det fra sig og gaa.

»Han ligger derovre,« sagde Christoffer og pegede paa den modsatte Krog af Stuen, hvor der stod en gammel Strømpevæv; bag denne var en Udbygning, som de to Piger ikke kunde se. Ved Væggen tæt op til Udbygningen stod et gammelt Chatol, og derover hang en gul Fløjte og en Violin med brustne Strenge.

»Hvem er det?« lød det inde fra Krogen.

»Skolemesters Marie er her med Brev til Dig, Fa'er,« svarede Christoffer langsomt.

»Nu kommer a,« lød det, og et Øjeblik efter kom den lille Jeppe Revl med det lille, spidse næsten fine Ansigt og det tætte, buskede, graalige Haar, frem i Aabningen ved Strømpevæven.

Hans graa Øjne vare strax livlige, da han saa de Fremmede. »God Dag, Marie,« sagde han, »hvem er den go'e, lille Ven, Du har med der?«

»Hun er fulgt med mig for at levere Jer dette Brev.«

»Hille den, det er jo ogsaa et stort Brev, det,« sagde Jeppe og tog imod det uden at aabne det; »hun er kanske langvejsfra? Det er Din Svigerinde, kan a tro.«

»Nej, det er en god Ven, a har, ude fra Graahede.«

»Naa, er det det? Saa er Du vel Datter af Jakob Graa?«

Ja, det kunde Karen da ikke nægte.

»Ja, a kjender godt Din Fa'er og ogsaa Jer Gaard. Der var a mangen god Gang, mens a endnu boede i Revl. Aa, det var en god Tid og en glad Tid, dengang! Nu er a et gammelt Øg og duer it til Andet end at skydes.«

»Det maa I it sige, Jeppe,« sagde Marie; »I er jo rask og rørig af Jer Alder.«

»Ja, det er mit gode Humør Skyld i. Havde a it havt det, skulde a it have døjet det, a har

døjet. To Koner og en Søn har a kjørt ud; Christen er haard ved mig, for han vil det, han vil. Jens vil nu avansere, og det kan a it fortænke ham i, for Gaarden kan han it faa. Der sidder nu min eneste Ven.«

Ved disse Ord pegede Jeppe paa sin dødssyge Søn; hans Mund vred sig, og et Par store Taarer løb ned ad Kinderne.

Det var den lystige Mand, Folk havde fortalt Karen om: han græd.

Hun sagde: »Det kan jo blive godt endnu; Vorherre kan hjælpe endda.«

»Ja, han gjorde rigtignok en god Gjerning, om han hjalp en lille Kjende dennegang,« sagde Jeppe. — »Men vil I it have en Drik Mælk? Eller Kaffe?«

»Nej, ellers Tak, vi maa gaa,« sagde Karen og trak i Marie.

De toge Afsked med Christoffer, og Jeppe fulgte dem ud.

»Se,« sagde han, da de stode i Gaarden, »det har a bygget Altsammen med mine egne Hænder. A flyttede selv min Gaard ud, a har selv lagt hver Sten og hvert Stykke Tømmer, saa det kostede mig it mere end fyrretyve Daler. Jo, a har rigtignok været en rask Mand i mine Dage — men nu skal I da se min Rug.«

Strax vest for Gaarden var Rugmarken, og skjønt Sæden ikke stod videre godt, berømmede Jeppe den dog som en stor Guds Velsignelse, hvilket da ogsaa kunde være rigtigt i Betragtning

af, at det var opdyrket Hede. »Men nu maa I ogsaa se min Havre.«

Vejen førte igjennem en meget lang Kartoffelmark; Stien var smal; Jeppe gik foran, saa Marie, saa Karen.

Marie var for ung til at være en rigtig Maren Giftekniv; midt i det alvorlige Ærinde kom Skalken frem, og hun vilde lokke Jeppe til at fortælle om sit første Frieri. Hun sagde: »Var Jer første Kone it en Datter af Søren Bødker?«

»Jo, vel var hun det,« svarede Jeppe.

»Folk siger, at I havde noget Besvær med at faa hende.«

»A kunde faaet hvilken Pige, a vilde havt, dengang, og Birthe var it besværligere end de andre,« svarede Jeppe. »Men det husker a grant. Ja, det var den grumme gode Tid, og Birthe var rigtignok en stor, kjøn Pige. Aa, ja, dengang! A spillede til Dans, og saa var det engang, at min Søster Stine var med, og Birthe var i Følgeskab med hende. Saa henad Morgen sagde Stine, at de vilde gaa hjem, og de vilde med det Samme gaa forbi mit lille Hus, »og saa kan vi malke Din Ko,« sagde Birthe. Saa da a kom hjem Kl. 10 om Formiddagen, saa stod der en Flæskepandekage paa Ovnen. Det var den første Begyndelse mellem mig og Birthe.«

»Og senere, saa friede I,« sagde Marie.

»Ja, og saa sagde hendes Fader til mig: »Hvad bilder Din lille David Dig ind? Du kan jo knap titte over Lyngtoppen.« For Birthe havde

700 Daler, skal a sige. Men han maatte gi'e sig i Længden, og a fik hende, og a var en lykkelig Mand, dengang!«

Karen undrede sig over, hvor forskjelligt dette Frieri tog sig ud, naar det blev fortalt af Jeppe selv, og naar det blev fortalt af Rygtet.

»Jo, a kjender godt Jer Gaard,« sagde Jeppe, idet han vendte sig og saa paa Karen og igjen gik frem; »i de Tider kom a der tidt. Det er en berømt Gaard; men Revl, som a er fra, er ogsaa berømt. Der boede Fru Mette, som de friede til, baade han paa Palstrup og han paa Aunsbjerg. Saa henvendte Fru Mette sig til Præsten i Thorning og spurgte ham tilraads om, hvem af dem hun skulde vælge. »A tykkes, svarede Præsten, »at I skulde heller vælge mig,« og det tyktes Fru Mette ogsaa. Men saa noget efter ragede Præsten i Klammeri med ham fra Palstrup, og Præsten sagde: »Der ligger nu min Kjole,« og saa fik de Sabler, og saa jog Præsten ham fra Palstrup Sværdet i Livet. Saa maatte Præsten fly Landet; men han blev tysk Kapitajn, og Fru Mette fulgte efter ham derud sydpaa, og Somme sige, at de fik hinanden.«

Den velbelæste Marie bemærkede: »Jo, de fik hinanden; men det var Fru Mettes Datter, siger Blicher.«

»A er tilfreds, hvem der siger det, saa er det Løun,« sagde Jeppe; »men er det nu it et dejligt Stykke Havre?«

De beundrede pligtskyldigst, og da Jeppe nu vilde følge dem tilbage, mente han, de kunde skyde Gjenvej lidt længer nordpaa. Der kom en Lyngbakke, og da de stode paa Toppen, saa de i nogen Afstand, oppe paa en anden Bakke, en Mand, der i den vide Egn, med intet andet end Himlen som Baggrund, tog sig kæmpemæssig ud, og det syntes, at han gjorde Kæmpearbejde; thi det var vældige Slag, han slog med en Hakke.

»Hvem er det?« spurgte Karen.

»Det er min Søn, Jens,« svarede Jeppe og skraaede over imod ham.

Karen vendte sig for at undløbe; men i det Samme raabte Jeppe over til sin Søn: »God Dag, Jens; se, hvad Fremmede a har faaet!«

Det foer maaske Karen gjennem Hovedet, at hvis hun nu løb og Jens løb efter hende, saa vilde der blive let af hende, og hun var dog kommen for at lade sig fange, vilde Folk sige. Hun vidste ikke, hvad hun skulde gjøre, og fulgte Bevægelsen, de to Andre gave hende.

Jens havde ladet Hakken synke og hvilede sig paa den, indtil de kom over til ham. Han hilste begge Piger lige alvorlig mildt. Jeppe, der stadig gik med Brevet uaabnet, sagde: »Dette Brev er nok om Udparcelleringen; det bragte Marie og hendes Ven der, Karen Graa. Saa nu er Du da sikker paa, at Du faar Dit Hus, og Du kan flytte ind, naar det skal være. Der staar det henne,« vedblev Jeppe til Karen og Marie, »ja,

det vil da sige, Noget staar der, Andet ligger her.«

Denne Bemærkning blev gjort forstaaelig ved Egnens Udseende. Der strækker sig en Stenrevl, sine Steder vel tusinde Alen bred, fra Finnerup mod Syd, forbi Skræ og videre ud i Heden. Bønderne sige, at den fortsættes mod Vest under Jorden og Havet lige over til Skotland; de Lærde sige, at den formodenlig gaar sydpaa, og at den vel engang var Havstok, Landets vestlige Strandbred. Denne Stenrevl, hvori der er Stene af alle Maal, saa store som en Dragkiste og saa smaa som et Dueæg, skar over en Del af den Mark, Jens Uhrmager havde kjøbt af Faderen. Han udgravede de større Sten og brugte dem til Grund for sit Hus; andre slog han istykker og opførte deraf Husets Mure; Huset stod nu i Omrids, omtrent en Alen højt; fast og lunt tegnede det til at blive.

Jens fulgte dem derhen og viste dem, hvordan Huset skulde deles og indrettes.

»Gjør Du Alt det selv, Jens?« sagde Marie.

»Ja, han slægter sin Fader paa!« raabte Jeppe.

»Der skal ingen Vind komme til at blæse paa Nogen derinde,« sagde Jens.

»Ta'er I fra Graagaard paa Onsdag til Sjørup Marked?« spurgte han Karen.

»Det er vel muligt,« svarede Karen.

»Vil Du saa danse med mig, Karen?«

Hun svarede: »Ja, om der it kommer Andet i Vejen.«

»Det gjør der vel it. Hvad skulde det være?« sagde Jens.

»Nej, det gjør der vel it,« svarede Karen.

»Saa skal a vist ogsaa til Sjørup Marked,« sagde Jeppe og plirede med de graa Øjne.

3.

Sjørup, hvor Markedet blev holdt, ligger ved den nordlige Spids af den store Plantage. Selve Plantagen, bestaaende af de tre Hovedstykker, Haurdals-, Stendals- og Ulvedals-Plantage, strækker sig fra Nord til Syd, temmelig nær den østlige Rand af Heden, hvor denne berører Lerjorden. Vest for Plantagen ligge Ahlhedens Kolonier; dens sydlige Spids naar ind paa Graahede.

Det var ikkun Krammarked og derfor ikke nær saa livligt som de blandede Markeder eller et blot Kvægmarked. Folk gik op og ned, meget alvorlige og kjedelige, næsten som Borgerfolk en Søndag paa Klampenborg, givende Agt paa hinandens Pynt, og større Hjertesorg er ikke paa de elysæiske Marker i Paris eller i Boulogneskoven eller ved den botaniske Haves Blomsterfester i London, end her var, naar f. Ex. en Kone fra Aarestrup saa en Gaardmandskone fra Thorning; thi de Thorning Koner sætte Meget paa Stadsen, deres Jorder ere merglede. Der var ogsaa Koner

fra Vrouv, simpelt klædte i sort, men fint Klamklæde ɔ: ikke Vadmel; de kjendtes paa denne sorte Finhed og paa deres rige Halstørklæder; thi deri sætte disse deres Stolthed. Naar man var gaaet hinanden forbi, faldt sagte Bemærkninger om, hvor Hver havde det fra. Bemærkningerne lignede ikke dem, som tidt falde i Boulogneskoven; thi hver Kone havde Sit fra sin Ægtemand; men man spurgte, hvorlænge han kunde taale det. Stor Opsigt vakte en Snedker- og Husmandskone fra Ilkum; hun var paa nyeste Thorning-Mode og lidt derudover; men man vidste, at Manden var forgjældet; hun havde allerede ved sin Stads bragt ham fra hans Faders Gaard, og skjønt han arbejdede som en Hest, vilde hun, mente man nu, bringe ham ogsaa fra Huset. Hun havde imidlertid en lykkelig Dag, Alle misundte hende, d. v. s. Alle, som havde Øjne at se med. Jeg saa hende, og, til min Skam være det tilstaaet, bemærkede Intet.

Fire Veje, næsten efter Kompassets fire Hovedstreger, mødes i Sjørup eller tæt vesten for Byen, og fra dette Overskæringspunkt strakte Markedet sig sydlig, ned til Plantagen. Imellem dennes Fyrretræer var en lille aaben Plads, hvor Jagtjunkeren havde tilladt Jens Dyr i Anledning af Dagens Højtidelighed at indrette Dans, og de Markedsgjæster, der kom østerfra, f. Ex. fra Graahede og Thorning over Hvam, hørte derfor hinsides Markedets Summen en svag, men vejledende Lyd. Graagaardsfolkene fulgte den ligesaa vel

som Jeppe Revl og hans Slægt, og de to Familier kunde derfor ikke længe undgaa at træffe sammen. Sammenstødet skete som mellem to fjendtlige Hære paa Marschen: Fortravene mødtes først og stillede sig overfor hinanden, saa indtraf efterhaanden de Øvrige, dannede først en Knude, saa en lige Linje paa hver Side. »God Dag, Jakob Graa!« — »God Dag, Jeppe Revl!« — »Naa, er Du ogsaa til Marked?« O. s. v. Paa den ene Side bestod Linjen af Jeppe, hans Søn, Jens Uhrmager, hans to Døtre og et Søskendebarn; paa den anden Side af Jakob Graa, hans tre Sønner, Karen og Marie. Begge Familiefædre vare Enkemænd. De stode saadan og samtalede med stor Anstand om Ting, der vare dem ligegyldige; Karen og Marie vare egenlig tilovers; de stode lidt bagved deres Linje. Jens gjorde ikke et Skridt og saa ikke op; han var saa sikker i sin Sag, fordi hun havde løbet til ham, syntes Karen maaske. Det skete da, mulig ikke uden Karens Vilje, at de To, Karen og Marie, bleve førte lidt sydlig af en tæt Klynge, som drog forbi. De vare ikke tyve Skridt fra Hovedstyrken, da de kom tæt til en Karl, som stod ene og saa sig om. Det var en smuk Karl, med en meget regelmæssig Profil og blaa Øjne; hans Hoved sad en Smule skævt tilvenstre; men det vanheldede ham ikke. Karen kastede et forskende Blik ind i hans Øjne; han opfangede det og saa ind i hendes. »God Dag, Karen Graa!« sagde han.

»God Dag, Christen Reus — er det it saadan, Du hedder?«

»Jo, saadan hedder a rigtignok, og det skal Du ha'e Tak for, Karen, at Du husker det. Du var it mere end sexten Aar, dengang Du var ovre i Haurdal, og a har været vidt om siden.«

»Naa, Du er en Tysker,« sagde Marie.

Ved Ordet Tysker blev ikke i fjerneste Maade tænkt paa en fremmed eller fjendtlig Nationalitet; der mentes kun, at Christen Reus nedstammede fra Kolonisterne, hvad baade hans eget og Byens Navn antydede; thi Haurdal er den største af Kolonierne paa Ahlheden.

Christen svarede derfor venlig: »Ja, vel er a en Tysker.«

Marie rykkede Karen i Skjørtet og hviskede til hende: »Lad os ikke staa her nu og tale med ham; han har saa mange Kjærester.«

»Har han det?« sagde Karen.

»Har Du ikke hørt om ham og Maren?«

»Er det sandt, Christen, hvad Folk siger, at Du har havt saa grumme mange Kjærester?« spurgte Karen.

»Løun er det it,« svarede Christen; »a har havt saa mange, som der kan staa paa en Tønde Land.«

Han sagde dette imødekommende og livlig, men uden Spor af Praleri, som en simpel, historisk Kjendsgjerning.

»Hvad var det saa, Du havde for med en Pige, der hed Maren?«

»Karen!« sagde Marie og rykkede hende stærkt i Skjørtet, men uden Virkning.

»Ja, det er en lang Historie og it saadan at fortælle,« svarede Christen.

»Andre fortæller den vist it nær saa godt som Du selv,« sagde Karen.

»Nej, det er vist nok!« sagde Christen leende.

»Narrede Du hende eller hun Dig?« spurgte Karen.

»A ved sgu it saa lige, hvem der blev mest narret,« svarede Christen polisk; »men, siden Du nu vil, kan Du jo selv skjønne. Men skal vi it sidde ned?«

De fulgtes ad et lille Stykke til Siden, hen til et fældet Fyrretræ, og satte sig.

»Hvor hørte Maren til?« spurgte Karen.

»Ja, hun kom østerfra og var Gaardmandsdatter; men hun tjente paa Ulvedalsgaard sammen med mig, det vil da sige, det var mig, som rekommanderede hende, for a havde altid godt kunnet lide Maren. Men det var først den Aften, da Kammerjunkeren gjorde Bryllup for en af Gaardens Piger, at vi blev rigtig gode Venner, og a var Marens første Kjærlighed.

Ja, saa gik der en Stund, og a tænkte nok Et og Andet; men hun sagde, hun tænkte det it, og hun var fæstet til en Gaardmand et Par Mil borte, og der tog hun hen ved Skiftetid. Men saa et Par Maaneder efter mærkede hun det selv og skrev mig til; men der var jo it Noget ved

den Ting at gjøre. I Marts Maaned tog hun hjem til sin Faders Gaard, og den 16de April om Morgenen fik hun Barnet, lige paa samme Tid, som a havde været til Dansegilde i Haurdal og fulgte min Baldame hjem. Det vidste a nu it i det Øjeblik; men saa fik a Brev, og da hun saa mærkede, at a it vilde skrive —«

»Hvorfor vilde Du it skrive?« spurgte Karen.

»Hvad skulde a skrive? Saa skrev hun mig igjen til og sagde, at naar a vilde sende hende fem Daler, saa skulde hun aldrig forlange Noget af mig mere nogensinde. Dem sendte a da; men saa, efter nogen Tid, skrev hun alligevel igjen om, at a skulde komme og besøge hende og se hendes Faders Gaard, for den kunde vi faa. Men da a saa it vilde komme, saa skete det en Dag, da a stod ude i Gaarden ved Køkkenet og snakkede med Pigerne, og saa saa vi En komme henad Vejen og dreje af ved Engen og gaa lige mod Gaarden. »Det er Maren!« sagde Pigerne. De kunde kjende hende paa Gangen. For en strunk og stolt Pige var hun altid.

A gik ind i Vognskuret, og saa kom Maren, og Pigerne bød hende Velkommen og bød hende indenfor, og saa raabte de til mig: »Christen, her er Maren!«

Saa maatte a da ud. Men sidst a havde været i Viborg, havde Kjøbmanden givet mig en Halvflaske med Brændevin, og det skal a it

nægte, den tog a et Drag af, for a tænkte nu nok, det vilde blive strengt.

A gik ind og sagde: »Velkommen, Maren!« — »Ja, enten a er velkommen eller ej, saa er a kommen,« sagde Maren.

Saa taltes vi ved, lidt; men da det it tyktes mig værdt, at de andre Piger skulde høre Alting, saa gik vi ind i mit Kammer. Saa sagde Maren til mig: »Du skulde dog komme og se Barnet; de siger Alle, at det ligner Dig grangivelig.«

»Det er da Løun,« svarede a, »hvor kan de sige det? de kjender mig jo it.« — »Jo,« sagde Maren, »de har set Dit Billede.« — For a havde ladet mig fotografere og givet Maren det i en rigtig kjøn Ramme, og det Billede har Maren endnu.«

»Men,« sagde Karen, »hvorfor sagde Du, det var Løun? Kunde det it være Dig det Samme, enten Kvindfolkene deroppe havde set Dig eller Dit Billede?«

»Nej, det var nu slet it det, Karen Graa; men a skal sige Dig, a vidste it, naar a vilde mærke Slyngen om Halsen, hvis a blot en Gang sagde Ja. Og a vilde nu it sige Ja og love Nogenting.«

»Men hvorfor vilde Du it det, Christen?«

»Det skal a sige Dig, Karen, og det er, fordi a it lover, hvad a it holder. Det stod fast, at a it kunde love Noget, saalænge a it havde været til Session. Men saa spurgte hun, om a

vilde komme op og se Gaarden, hvis a it blev taget i Efteraaret, og det lovede a.«

»Har Du holdt det?« spurgte Karen.

»Ja, nu skal Du høre. Hun skrev et Brev, og a skrev et til Svar; men saa hørte det op. Hun gik og brølede og græd, hørte a sige, og saa sagde hun, at hun aldrig vilde gifte sig. De Andre raadte hende til at sagsøge mig og lade mig betale en svær Mængde Penge eller mindst fjorten Daler om Aaret; men det vilde hun it. Hun havde nu altid været en flink Skrædderske, og nu vilde hun lære at væve for at ernære sig og Barnet. For hun troede vel, at a blev taget ved Sessionen, eller a it kom alligevel.

Saa var der en Gaardmand østerpaa, han havde syv Børn, og hver af dem havde han givet 1,000 Rdl., og den ene af dem bestyrede Gaarden; men Faderen tyktes, at han var doven, og kunde it lide hans Kone, og saa søgte Faderen en Pige til at styre Huset. Og saa kom han rent af en Fejltagelse ind til Jens Hjørup, Marens Fader, og der saa han Maren og spurgte, om det var hende, der søgte Tjeneste. Nej, det var det da it. Om hun da it vilde tjene hos ham? Nej, det vilde hun heller it, for hun vilde nu lære at væve. Saa, to Dage efter, kom Gaardmanden ridende og bejlede til Maren; men hun sagde Nej. Tre Dage efter kom han kjørende i sin bedste Vogn og sine bedste Heste for, og saa fik han Faderen op at se paa Gaarden, og hende med, og han lovede hende, at Barnet skulde faa

det som i Abrahams Skød, og saa sagde hun Ja, og Løun er det it blevet, for den Gamle gaar og leger med Barnet den udslagne Dag og kan it taale at afse det.«

»Saa har Maren det jo godt nu,« sagde Karen.

»Ja, hun skrev herned til Pigerne og meldte, at de havde fire Heste, ti Køer, Ungnød, Faar og Svin. Og der var en Efterskrift, som a it skulde læse; men den lød paa, at hun bad Vorherre bevare mig i Medgang og i Modgang og it lade mig gaa igjennem Mage 'til, hvad hun havde gaaet igjennem for min Skyld, og hun bad Vorherre, at hun maatte være for sin Mand, som hun burde.«

Karen sagde: »Ilde gik det og vel var det.«

»Ja,« sagde Christen, »der er jo it Noget i Vejen. Og nu har a ogsaa tænkt paa, at a vil til Efteraaret op at tjene der østerpaa.«

»Men saa vil Du da it gaa ind til Maren?«

»Hvorfor skulde a it det?«

»Nej, Christen, det maa Du dog paa ingen Maade! Bare a kunde holde Dig derfra! A ved it, hvad a vilde gjøre for det.«

»Ja, naar Du vilde være min Kjæreste, Karen?«

»Det var da it værre end det Andet.«

»Karen dog!« sagde Marie.

»Kan det it være Dig det Samme, hvem det bliver, bare det bliver?« sagde Karen til Marie.

»Skal vi saa danse?« sagde Christen.

Marie blev siddende ene paa Fyrrestammen, noget forlegen og raadvild, og vidste ikke, som hun selv sagde senere, om hun skulde le eller græde. I nogen Afstand tilhøjre saa hun de to Familier endnu staa og vente paa det Øjeblik, da de kunde sætte sig i Bevægelse med Jens Uhrmager og Karen imellem sig, og imidlertid dansede Karen tilvenstre med en splinterny, uventet Kjæreste. Det var saa usædvanligt. Vel var det Marie noksom bekjendt, at man slog op og skiftede Kjæreste; men paa den Maade, i den Skikkelse, det havde hun ikke trot muligt, mindst om Karen.

Hun blev imidlertid og ventede, til Karen kom ud af Dansen. Saa var der nogle flere Par, som fulgte med, og nu var Karen bleven ligesom vild. Hun vilde have det Digt, som Jens havde sendt hende, sunget højt og lydelig. Hun gav det til Christen; men Marie rev det til sig og sagde: »Hvis I synger det, bliver her et fælt Slagsmaal.« De Andre saa sig nu om og lagde Mærke til de to opstillede Familier, og da Rygtet rimeligvis i Forvejen havde mumlet Et og Andet om Jens Uhrmager og Karen, begreb man omtrent, hvad der var paafærde. Man spredte sig, Pigerne fniste, Christen og Karen dansede igjen. Marie gik hen til Familiegruppen. Ingen spurgte hende om Noget; man havde set Karen anden Gang begive sig til Dansen med en og samme Karl; men hvad Betydning man end tillagde det,

og hvad Sindsbevægelse det end foraarsagede, saa viste man det ikke. Eftersom man under hele den lange Samtale ikke havde med Ord eller Miner forraadt, at Mødet var Andet end tilfældigt, kunde man ogsaa sige Farvel med Rolighed og være ligesaa gode Venner som før.

Jakob Graa og hans Sønner nærmede sig Dansepladsen, og her kom efter en Stunds Forløb Karen til dem med Christen Reus.

Hun sagde til sin Fader: »Det er Christen Reus«, og hermed syntes Christen at være tilstrækkelig forestillet som Brudgom. Han blev vel modtaget af Faderen og Brødrene; kun sagde Jakob Graa: »A tyktes, Du saa anderledes ud for lidt siden.« Dette var den eneste Hentydning til, at man misbilligede eller undrede sig. Naar det blot ikke gjælder Ejendom, har Personligheden en stor Frihed. Karen havde ingen Fordring paa Gaarden, og Gaarden stillede ingen Fordring til hende. Hun var Pige for at tjene sit Brød ved at tage ud til Andre og havde desaarsag ligesaa megen Raadighed over sig selv som nogen anden Pige paa Gaarden. Vel var der faderlig Myndighed; men den viste sig ikke uden paa stærk Anledning, og det var vistnok meget mindre af Træghed end af Agtelse for den selvstændige Personlighed eller af den Frygt, som Bonden har for at gaa et Hanefjed ud over sin bestemte Ret.

Udpaa Aftenen kjørte Christen hjemad med dem og sad hos Karen. Ved Skræ steg Marie af for at gaa østpaa, hjem, og efter en lille Be-

tænkning steg ogsaa Christen af her for at gaa vesterpaa, til Ulvedal, hvor han tjente.

Hvordan Jens Uhrmager kom hjem den Dag eller Aften, vidste Ingen, ikke engang Jeppe Revl; men næste Morgen var han ved sit Arbejde som sædvanlig.

4.

Marie mente rigtignok, at Karen ikke havde opført sig ganske vel imod hende, dels ved den Ytring, hun havde ladet falde, dels ved at tage en Anden end Jens Uhrmager til Kjæreste; men det er dog ikke den Slags Ting, der stifte egenligt Uvenskab mellem Fruentimmer, og Marie var desuden nysgjerrig efter at se, hvordan det nu gik. Hun greb derfor en Lejlighed til at komme ud paa Heden, og undervejs udtænkte hun mange smaa, nysgjerrige Spørgsmaal, hun vilde gjøre, og søgte forud at gjætte sig til Svarene.

Vaaningshuset stod aabent, men tomt; alle Mandfolkene vare i Marken, lod det til. Alle indvendige Døre vare aabne, og Marie kunde se ud i Køkkenet, hvor der ogsaa var tomt; Brostenene, hvormed det var belagt, vare vaade, og der stod en let Damp over dem som af varmt Vand, der fik Lov at skjøtte sig selv. Hun gik derud. Den aabenstaaende Dør lukkede for Vinduet, saa at hun indenfor Tærskelen stod i Skygge, og da hun havde Sko paa, kunde hun heller ikke

hører. Hun troede, at der var Nogen hos Karen, at Kjedlen var bleven glemt og falden omkuld, at hun skulde overraske, og hun blev derfor selv overrasket, da hun ved at vende sig til Siden saa Karen inde i Bagerset, i stærkt Lys ved Vinduet, beskæftiget med at ælte Dejg. Marie var ikke Iagttager; saa lidt som nogen syttenaars Pige eller især Bondepige — og synderlig Mere var Skolelærerdatteren dog ikke — opfattede hun paa anden Maade end i Hast, plejede ikke at betragte; men ved denne Lejlighed var der dog Noget i det overordenlig stille Liv foran hende, som bragte hende til at dvæle og se. Karen havde ikke Andet paa end Særk, Skjørt og Træsko. Hendes lysebrune Haar var bagtil bundet op i en skødesløs Knude; det var sværere end Bønderpigers i Almindelighed. Hvad der imidlertid i det korte Øjeblik var Marie mere paafaldende, var Karens Nakke. Paa Landet ser man sjelden eller aldrig Formerne, og hvorvel Marie havde læst endel Bøger, havde hun dog ingen Forestilling om Formskjønhed. Men uvilkaarlig fandt hun den Nakke smuk eller kunde sige sig selv, at den vistnok var smuk, og følte et sælsomt Mishag ved at se den — formodenlig et Mishag nøje svarende til det Behag, hvormed en Mand vilde have set. Hun kunde ønsket et Tørklæde at skjule den med. Men saa var det underligt for hende, da hun fra den saa paa Karens Ansigt; thi Ansigtet var ikke blot ifølge Naturens Orden vendt den modsatte Vej; men det saa ud, som

om det slet ikke hørte til samme Person. Det var hverken sørgmodigt eller fornøjet, Læberne vare halvtaabne og lignede et Barns, Øjnene hvilede saa fast, som om de aldrig havde set enten Jens Uhrmager eller Christen Reus, paa Dejgen; det Hele var saa grundskikkeligt at se til, og den i Arbejdet fordybede Skikkelse i det tomme Hus virkede saadan paa Marie, at hun i dette Øjeblik for Alvor kom til at holde af Karen og selv blev ligesom et bedre Menneske ved oprigtig og uden Bitanke at holde af en Anden.

»God Dag, Karen!« raabte hun.

»Kors, er det Dig, Marie?« sagde Karen og gav sig til at stryge Dejgen af Armene.

»Ja, man skulde dog se til Dig i Din nye Stand!«

»Ja, den er jo rigtignok ny,« sagde Karen.

»Naa, hvordan er Du saa fornøjet med Christen Reus?«

»Aa, nu er a ganske godt fornøjet med ham.«

»Nu? Har der da været Noget i Vejen med ham?«

»Ja, men nu er det jo overstaaet.«

»Naa, er I saa rigtig enige?«

»Ja, ligesaa enige, som vi kan blive.«

»Det var Meget, det.«

»Ja, ligesom man tager det.«

»Kan det da tages paa mere end en Maade?«

»Nej, a tænker da it, han tager fejl — nu it mere.«

»Tog han da fejl?«

»Nej, efter sin Mening tog han vel rigtig nok.«

»Hvordan var det da?«

»Aa, han troede nok, a hed Maren; men det skal vi it ha'e Noget af.«

»Naa, da! Hvordan er det da nu?«

»Ja, nu er det jo overstaaet.«

»Overstaaet? Er det ovre?«

»Ja, og a tænker it, han tager fejl af det, hvordan han saa ellers tager fejl.«

»Saa er Du it forlovet mere, Karen?«

»Nej, vel er a it det.«

Efter nogen Betænkning sagde Marie: »Hvad mon Folk vil sige til det?«

»Ja, hvad mon?« sagde Karen.

Marie tænkte adskilligt Mere og kunde godt ladet Karen høre, hvor ufornuftigt hun havde baaret sig ad paa Markedet; men det var jo ikke til nogen Nytte, og saa tav hun. Derimod vilde hun nok vide mere nøjagtig, hvordan Karen egenlig havde affærdiget Christen Reus; men Karen undveg med en ejendommelig tung Behændighed. »Hvad sagde Du da, Karen?« — »Ja, a sagde det, a har sagt.«

De Andre kom hjem til Nadver, og imens de sad og spiste, drog et stærkt Tordenvejr op. Regnen blev saa stærk og vedholdende, at Marie efter Alles Mening ikke kunde komme hjem den Aften. Anstanden fordrede, at hun skulde vægre sig ved at blive, især fordi de ventede hende

hjemme; men der blev sejrrig svaret, at de hjemme jo hørte Tordenen og mærkede Regnen og altsaa forstode hendes Udeblivelse, og desuden skulde Thomas, Karens næstyngste Broder, ud ad den Kant, og han kunde sige Besked. Han tog et Par store Støvler paa og et Tørklæde om Halsen og travede afsted. Henved Kl. 10 saa man det blusse stærkt mod Nord; men det var østligere, end Skolelærerboligen laa, og da Vejret nu sagtnede, gik man tilsengs.

Næste Morgen ved Davren fortalte Thomas, hvilket Hus der var brændt om Natten, og tilføjede, at han havde truffet Jens Uhrmager ved Brandstedet.

»Hvad sagde han for Godt?« spurgte Jakob Graa.

»Han sagde it Andet end Godt, han! Han sagde, at han havde været paa Skive Marked og tjent fem og fyrretyve Daler med et Par Stude.«

»Ja,« sagde Jakob, »iaar er der Foer nok, og saa kan der tjenes paa Studene. Men han er en flink Karl alligevel, Jens Uhrmager.«

»Vel er han det,« sagde Thomas; »og saa gav han mig et bitte Ærinde med til Dig, Karen.«

»Hvad var det?« spurgte Jakob efter en Stunds Forløb, da Karen tav.

»Skal a sige det, Karen?«

»Det maa Du spørge ham om, som gav Dig Ærindet.«

»Ja, det var da hverken Mere eller Mindre end det, at han bød mig sige Dig, at nu er hans

Hus snart færdigt, og saa kan I jo flytte ind, naar det skal være og Du har Hu dertil.«

»Man kunde faa værre Hilsen,« mente en af Brødrene.

»Ja,« vedblev Thomas, »det tykkes ogsaa mig et godt Tilbud, at han vil tage Dig til Naade efter al den Hurlumhej med Tyskeren. Det er Mere, end a vilde gjøre for nogen Pige.«

»Det siger a ogsaa, saa gammel a er,« sagde Jakob Graa.

»Hvad siger saa Du, Karen?« spurgte Thomas. »A svarede ham og sagde, at hvis Du vilde, saa kunde Du følges med mig til Krattet paa Søndag, og saa vilde a lade ham det vide. Vil Du følges med mig, Karen?«

»A faar vel,« svarede Karen.

Marie udbrød fornøjet: »Der er Førsteprædiken i Thorning paa Søndag. Kom saa ned til mig, Karen, efter Tjenesten, saa kan Thomas hente Dig hos os.«

Det blev Aftalen, og Marie begav sig hjem, og snart spurgtes det i Sognet, at den lille Kurre paa Traaden mellem Jens Uhrmager og Karen Graa var forbi, og de skulde have hinanden.

Søndag Formiddag efter Gudstjenesten, da Præsten kjørte til Lysgaard, Annexkirken, var der et Gab i Tiden. Der var endnu en god halv Time til Middag, og Marie mente, at siden de vare saa nær, kunde de gaa fra Kirkegaarden lige ned til Jens Brabjerg, Snedkeren, og spørge,

hvordan det var, at Skolelærerens ikke havde faaet de to Manglestokke, som han saa sikkert havde lovet dem til Løverdag. De gik da det lille Stykke Vej nordpaa, nedenfor Ilkumgaard, til en Bondegaard med høje Træer omkring og en temmelig stor Have, paa hvis østlige Rand Jens Brabjergs Hus laa. Jens var i Værkstedet, med den gamle Læderkaskjet paa og Skødskindet for; men eftersom det var Søndag, arbejdede han ikke mere end nødvendig for ikke at være ledig, medens hans Ven og Jevnaldrende, den gamle Søren Smed, sad i en Krog og pratede med ham eller rettere: gav Anledning til, at Jens talte, mens han høvlede fint; thi Søren var faatalende og Jens meget snaksom. Saasnart gamle Jens saa Pigerne, raabte han: »Død og Kritte, der har vi Fjenden!«, sprang saa vever som en Kat hen i Krogen, greb en Manglestok, præsenterede, skuldrede, gjorde Ladegrebene og lagde an. I saadan Krigsstilling sagde han: »A skyder Dig, Marie, hvis Du siger et Ord! Den anden bli'er færdig imorgen. Men føl nu, hvor fin hun er.« — Ja, den var da dejlig rund og blød trods sin Haardhed, og Jens fortalte, hvorledes han havde forundret Præsten (den næstforrige), der mente, at kun en Drejer kunde lave Manglestokke. »Ja, hvordan vil Du bære Dig ad, Jens?« havde Præsten spurgt. »Jo, det viste a ham da, for først gjorde a den firkantet, saa ottekantet, saa sextenkantet, og saadan videre, og saadan var a da klogere

end Præsten, hvilket ellers it er tilladeligt. Men nu skal I se noget endnu Skjønnere!«

Jens hentede en Kaffebakke af Træ, hvorpaa der var et Maleri. Det forestillede en norsk Klippeegn med Graner og en Fos, og paa Randen af Fossen var der en dødelig Kamp mellem en Bondekarl og en Bjørn. »Den skal Mikkel Thomsens Kone have,« sagde Jens.

»Aa, hvor det dog er dejligt!« sagde baade Marie og Karen i oprigtig Beundring af de stærke Farver og den stærke Begivenhed; »hvem har lavet det?«

»Ja, Bakken har a lavet,« svarede Jens, »det Andet har Skuespilleren sat til.«

»Hvem er Skuespilleren?« spurgte Karen.

»Det ved Du da nok,« svarede Marie, »det er ham, Fredrik Støie, der malede vor Vogn.«

Nej, det vidste Karen ikke; men det gjorde da heller ikke Noget.

»Hvordan har han det ellers?« spurgte Marie.

»Aa, jo; om Sommeren gaar det jo an, naar der er Arbejde; om Vinteren kan han vel have det tyndt nok, endskjønt han it vil være ved det.«

»Vil han it?«

»Nej. A tror, han fryser og sulter mangen god Gang; men saa tar han stramme Buxer paa og puster i Næverne, tænker a, for kny gjør han it.«

»Det er ellers Skade for saadan en Karl, der kan male saadan,« sagde Søren Smed.

»De siger, at han er af stor Familie, bare han kunde finde den,« tilføjede Jens Brabjerg; men om han mente det alvorlig eller ej, maa staa hen.

»Men nu maa vi hjem,« sagde Marie.

»Tøv lidt og tag mig med,« sagde Smeden, »a skal ogsaa hjem og have min Middagsmad, og I har ligesaa nær der østenom.«

»Vil Du hamle op med Pigerne, gamle Smed?« raabte Jens.

»A kunde it altid i min Ungdom; men nu la'er de Naade gaa for Ret,« svarede Smeden, idet han satte sig i Gang.

Vejen gik igjennem det Egekrat, der strækker sig langs med Bakkehanget og ved en moset Eng er skilt fra Præstegaardens Krat. Efter nogle Minuters Forløb udmundede Stien paa en aaben Plet, hvor der laa et Hus. I det nordlige Hjørne af dette Hus var indrettet en ensom Stue, hvorfra der var en besynderlig, romantisk Udsigt mod Øst over Engen ind i det modstaaende Egekrat. Døren til denne Stue var lukket med Hængelaas, som en Mand i dette Øjeblik var ifærd med at aabne, og denne lille Omstændighed, at hans Hjem lukkedes af med Hængelaas, gav Manden, skjønt det øvrige Hus vidstes beboet, et sært Præg af Ensomhed, Forladthed eller Væren sig selv nok.

»Det er ham, Støie,« sagde Smeden, idet Manden gik ind.

Vejen gik lige forbi, og de to Piger, især Karen, kunde ikke lade være at kaste et langt, nysgjerrigt Blik ind i Stuen. Manden hilste dem og kom frem i Døren. Han var klædt omtrent som en Bonde, i brunstribet Vest knappet helt op i Halsen og sorteblaa Vadmels Trøje og Benklæder, og det Hele var meget lappet; men der var den Forskjel mellem ham og en Bonde, at Klæderne, hvor gamle de end vare, fik Figur indvendigfra. Han var høj og smækker og kunde være noget over de halvtreds; Haaret var graaligt, men kort klippet og sad ungdommeligt. Ansigtet var godmodigt og vilde blandt Kjøbstadfolk ikke blevet anset for overmaade kløgtigt; men det havde dog ligesom faaet Farve og Form af Tanker.

»God Dag, Støie! vi talte for lidt siden om Dem. Har De noget Kjønt at vise Pigerne?«

»Værs'go at komme indenfor,« sagde Støie med et Buk.

»Ja, De kjender jo Skolelærerens Marie; det er Karen Graa fra Graagaard,« sagde Smeden.

Støie gav den Ene efter den Anden Haanden, og Karen blev sælsomt paavirket af dette Haandtryk, hvortil der for hendes Vedkommende ogsaa kunde være Grund. Haanden var lang, smal og blød, og den havde fra forgangne Dage bevaret

Evne til at udtrykke en indsmigrende eller højagtelsesfuld Forbindtlighed.

»Jeg har for Øjeblikket slet Ingenting uden dette,« sagde han og nedtog fra Væggen sit eget Portræt, malet paa en Metalplade nogle og tyve Aar tilbage.

»Hvor det dog ligner!« sagde Karen.

»Synes De?« raabte Skuespilleren fornøjet og lagde knap Mærke til, at Smeden sagde Farvel og gik. »Ja, det blev malet i de lykkelige Dage! Dengang rejste jeg med et Selskab, og der var Ingen i Byen, der vilde gaa paa Komedie uden de Aftener, jeg spillede; men saa stod de helt ude paa Trappen. Jeg var som en Konge. Der var Bal i Klubben, og da jeg kom derop efter Theatret med min Forlovede, en Frue, som ogsaa var Kunstnerinde, blev Fløjdørene slaaede op, Alle holdt op at danse, Baldirektøren kom hen midt i Salen og komplimenterede mig og min Forlovede og førte min Forlovede til Sæde, og da Kotillon begyndte, fik jeg saa mange Buketter og Sløjfer, at jeg tilsidst maatte stikke dem i Baglommen. Ja, det var den Tid! Nu er det forbi, Altsammen. — Synes De virkelig, at det ligner mig endnu?«

Karen gjentog sin Forsikring.

Marie vilde gjerne gaa og stod allerede i Døren. »Har De set Lars Therkildsens Stue, som jeg har malet?« spurgte Støje hende.

Jo, det havde hun, og den var rigtig kjøn,

indrømmede hun, og gik et Skridt videre, udenfor.

»Ja,« vedblev han til Karen med et Skuldertræk, »saadant Noget maa jeg male her. Kunde jeg komme til en stor By og gjøre mig gjældende . . . .«

»Hvorfor kan De it det?« spurgte Karen. »De kunde jo tage til Holstebro eller Skive.«

»Aa, ja; men nu er jeg jo ikke ung længer, og bryde op fra mine Venner, ganske ene . . . .«

»Ja, men hvorfor skulde De være ene?« spurgte Karen og satte sig ned.

»Fordi jeg Ingen har at tage med,« svarede Skuespilleren aldeles naturlig. »Ja, var jeg gift!«

»Hvorfor gifter De Dem da it?«

»Jeg?« sagde Støie forundret; »der er vist Ingen, der vil have mig.«

»Ja, hvorfor it det?«

Skuespilleren blev opmærksom; han kastede et hurtigt Blik paa Karen og sagde formodenlig samtidig til sig selv, at naar Alt kom til Alt, var han dog endnu en smuk, beleven og begavet Mand, og han svarede med Betoning: »Jeg vilde naturligvis ikke tage den Første, den Bedste; det skulde da være en vakker Pige. Tror De, at en vakker Pige vilde gaa ud i Verden med mig?«

»Ja, hvorfor it det?« svarede Karen.

»En vakker Pige, ligesaa vakker som De selv?«

»Aa, a er da it saa vakker endda.«

»Jo, det er De rigtignok! Tror De, at en saadan Pige vilde?«

»Ja, hvorfor it det?«

»Men De selv da? Vilde De?«

»Det var da it saa umuligt.«

»Vilde De virkelig, Karen? Vil De tage imod min Haand og Hjerte?«

»Aa, der kan jo tales ved derom.«

»Naar, Karen? Er det Alvor? Naar maa jeg komme til Dem paa Graagaard?«

»De kan jo hente mig om en Times Tid oppe nær ved Skolelærerens og følge med derud.«

»Men, Karen, hvad er dog det?« sagde Marie, da hun endelig fik Karen bort, hvilket kostede Møje; thi Skuespilleren holdt saa fast i Karens Haand, at han syntes at skulle følge med.

»Hvad er dog det!«

»Ja,« sagde Karen og havde igjen noget Vildt ved sig, ligesom da hun vilde have Visen sungen, »ja, det er nu det!«

Ved Middagsmaaltidet hos Skolelæreren blev Intet talt derom, og efter en Times Forløb gik Karen. Støie stod selvfølgelig i Nærheden af Huset og ventede hende, i Frakke, med store, hvide Handsker paa og med Pibe i Haanden; han bød hende sin Arm, og de gik som Kjøbstadforlovede ad Heden til. Der var Folk, som saa dem, og medens Jens Uhrmager beredte sig til at gaa op i Krattet og møde Karen, udbredte sig allerede Rygtet om, at hun havde forlovet sig med Støie. Det syntes urimeligt; men Karen

havde allerede forberedt Folk paa at vente det Usædvanlige af hende, og da Marie blev spurgt, kunde hun heller ikke modsige Rygtet.

Imidlertid vandrede Karen og Støie til Graagaard, hvor Jakob og to af Sønnerne vare hjemme. De bleve højlig forundrede, da Karen indførte sin Nyforlovede; men de holdt sig saa meget mere fra at sige Noget, som Karen sagde: »Vi ta'e bort.« Hun dækkede Bordet med det Bedste, Huset formaaede, og de Fire holdt et meget venskabeligt Maaltid. Derpaa bleve Piberne tændte, og efter Støies Ønske gik man ud og besaa Gaarden, Kvæget og de nærmeste Marker. — »Ja, det er en god Gaard,« sagde Jakob Graa.

Det var endnu høj lys Dag, da Karen fulgte sin Elsker lidt paa Vej hjemad.

»Hør nu, min rare, søde Pige,« sagde Støie, »Du sagde, at vi toge bort. Men det mener jeg dog, at vi ikke skulde bestemme os til for hastig. Det var dog bedre, om det kunde arrangeres saadan, at vi fik Gaarden.«

»Nej, det kan det it,« svarede Karen.

»Man har dog hørt det før, at en Gaardmandsdatter har faaet Faderens Gaard, om ogsaa der var Sønner.«

»Ja, det har man.«

»Ja, saa kunde vi jo ogsaa prøve det, min Pige.«

»Nej, det kan vi it. Baade a og Du har bedre af, at vi tage til Holstebro eller Skive.«

»Sandt at sige, min søde Karen, det vilde jeg meget nødig. Og hvad vilde Du i Holstebro eller Skive?«

»Ja, a kan jo ogsaa lade det være.«

»Det var da velsignet sagt af Dig, min Elskede! Du er saa mageløs rar og føjelig, og Du skal se, at naar vi bær os fornuftig ad, saa faar vi enten Gaarden eller . . . .«

»Ja, saa siger a Dem Farvel,« sagde Karen og tog Armen til sig.

»Dem? Mig? Karen . . . .«

Men Karen havde allerede vendt sig og gik hjemad.

Støie blev staaende ubevægelig, først af Forbavselse; men derpaa har vel Bevidstheden om hans Hensigter og om hans Alder forhindret ham fra at løbe efter Pigen. Med et sørgmodigt »Herregud!« gik han ad Thorning til.

Karen fortsatte sin Vej. Fra Højden, hvor hun gik, kunde hun have set Heden ligge i uoverskuelig Udstrækning, ikke som i Almindelighed brunrød, men overgydt med en rødlig-gylden Glans fra Solen, der som en glødende Kugle stod paa Synskredsens Rand. Men Karen saa ikke udad og blev ikkun opmærksom paa en lang, smal Skygge, der pludselig faldt ligefor hendes Fødder paa den lysende Mark. Det var en Karl, der kom skraanende over vesterfra, og som et Øjeblik efter hilste Karen Godaften. Karen hilste igjen: »Godaften, Mads.«

Mads Vistesen tjente paa den anden Graagaard og var Søn af en Mand, der for ikke meget længe siden var kommen fra et andet Sogn og havde kjøbt en Gaard vesterpaa. Mads havde kun et Øje, det andet havde han mistet ved Vaade; men naar han talte med En ad Gangen, kunde han altid vende det rigtige Øje til. Han saa iøvrigt stærk og godlidende ud.

»Det var da et prægtigt Vejr,« sagde Mads, »og det tegner godt nu. Har I havt Regn her idag?«

»Nej, vi har it. Er Du it længer paa Egnen? A troede, Du tjente Jeppe Graa.«

»Det gjør a og; men a har været hjemme vesterpaa fra Morgenstunden og set til min Fader.«

»Naa, saa Din Fader er syg?«

»Nej; men Du har vel nok hørt, at han er saadan noget underlig.«

Noget havde Karen hørt om Visti Madsen, og hun huskede det, for det var jo sælsomt nok. Han var en skikkelig Mand, i det Mindste kunde det Sogn, han nu boede i, ikke klage paa ham, og han gjorde ingen Fortræd, uden paa visse Tider, et Par Gange om Aaret, saa blev han saa uregerlig, at fem, sex Mand knap kunde holde ham i Sengen. Dette berettede Mads nu nøjagtig og tilføjede: »A tror nu, det er, naar der er svær Torden oppe; for sidste Gang, han fik det, var i Tirsdags Aftes, da det tog saa haardt paa og slog ned i Elias Hansens Hus østerpaa, Du

ved nok. Men saa hentede de Præsten, og han troede nu, han kunde styre min Gamle ganske alene; men det blev sgu Løun, for hvad magter Præsten imod Tordenvejr? Alligevel, træt blev Fader dog tilsidst, og saa gav Præsten ham en Andagtsbog med et dejligt Billede i af den Præst, som har forfattet den, og det sidder nu vor Fader og ser paa og læser i Bogen den udslagne Dag, og saa duer han jo it til at passe sin Gaard, og se, saa har vi nu tænkt, at a skulde have Gaarden og de Gamle gaa paa Aftægt, hvis han ellers vil være rimelig, og blev det saadan, saa kom a til at skifte til November. — Se, det var nu langt og kort om mig. Hvor kommer Du fra, Karen? Har Du været i Krattet med Kjæresten?«

»A har ingen Kjærest,« svarede Karen.

»Det kommer mig vel tilpas, hvis a nu ellers kunde belægge mine Ord vel og finde Naade for dem hos Dig, Karen,« sagde Mads.

»Hvordan det?« spurgte Karen.

»Jo, for i mine Øjne har Du altid været det første Fruentimmer paa Graahede, nej, paa det Lav! fra Thorning til Karup, fra Viborg til Holstebro, ved a Ingen saa favr og fin som Dig, Karen, og naar a nu faar Gaarden og de Gamle gaa paa Aftægt hos mig, saa ved a Ingen, a hellere vilde byde Velkommen som min Kone for Gud og i Æren, end Dig, Karen, hvis Du vil tage tiltakke med mig og mit ene Øje, det a it har mistet i Slagsmaal, men efter Herrens

uransagelige Vilje, og nu nedlægger a mit Spørgsmaal for Dig og venter Dit Hjertes oprigtige Svar.«

Karen svarede med usikker Stemme: »Jo, Mads, naar Du vil tage tiltakke med mig, saa kan Du en af Dagene komme hjem til os henad Aften.«

»Saa er Du min Fæstemø!« raabte Mads og kyssede hende.

Derpaa skiltes de; Karen gik hjem og ind i sit Kammer og græd.

5.

Naturligvis vidste man i Thorning den næste Dag, at Karen havde været syv Timer forlovet med Fredrik Støie, og morede sig inderlig godt derover; men man vidste endnu ikke det ulige Morsommere, at Solen dog den Søndag ikke var gaaet ned over Karen, uden at hun havde faaet sig en ny Kjæreste.

Næste Onsdag eller Torsdag, noget ud paa Eftermiddagen, fik man uventet Besøg paa Gaarden: Jens Uhrmagers Sødskendebarn, Sidse. Eftersom paa Landet ingen vederhæftige Folk aflægge Besøg uden efter Indbydelse eller i et Ærinde — til vederhæftige Folk hører ikke Ungdommen, ej heller Præsten, som er meget mere end vederhæftig — begreb man godt, at Sidses Ankomst betød Noget, og skjønt det var næsten

utroligt, at Jens Uhrmager endnu kunde holde fast, var der dog ikke Andet at tro end, at hun havde Ærinde fra ham. Men ligesaa lidt, som hun faldt med Døren ind i Huset, viste man nogen Overraskelse eller gav nogetsomhelst Tegn paa, at hendes Komme ansaas for Andet end et Besøg. Der blev bragt Kaffe, derpaa bagt Pandekager og derefter lagt Dug paa Bordet til Nadver; Karen var saa vims og vedblev saa utrættelig at anrette og dække op, at hun ikke havde et Øjeblik tilovers til at sidde og tale med Sidse.

Et Øjeblik før man skulde sætte sig ned til Nadveren, medens Karen endnu var ude i Køkkenet, kom Mads Vistesen og sagde Goddag til Alle Stuen rundt.

»Sid ned, Mads,« sagde Jakob Graa; »hvem vil Du ellers tale med?«

»A vil tale med Karen.«

»Naa, det vil Du.«

»Ja, a og hun er bleven enige om, at vi er Kjærestefolk, om I it ved det.«

Ingen svarede; men i det Samme kom Karen ind.

»Goddag, Karen,« sagde Mads og rakte siddende sin Haand frem.

»Goddag, Mads,« svarede Karen og gav ham et dygtigt Haandtryk og dækkede saa ogsaa til ham.

Ingen gjorde Indvending; men der blev rigtignok heller ikke talt Meget ved Bordet, undtagen af Karen, som nu havde god Tid til at under-

holde Sidse og ligeledes efter Nadveren gav Gjæsten al Lejlighed til at fremkomme med et Ærinde, om hun havde noget; men nu var det Sidse, der havde saa travlt, som Sømmeligheden tilstedte, og snart tog bort. Lidt efter gik Mads og Karen ud sammen, og det skal ikke nægtes, at imidlertid gave Jakob Graa og hans Sønner med stærke Eder tilkjende for hinanden, hvor forundrede de vare over denne nye Forlovelse, hvorvel de ikke havde Noget imod Mads Vistesen; thi han var jo Søn af en Gaardmand og i alle Maader en flink og kjøn (ɔ: skikkelig) Karl. Men det var Karens Beisen*), der vilde gjøre dem til en latterlig Familie.

Da Karen kom tilbage, sagde Faderen efter en Stunds Tavshed: »A tykkes nu, Karen, at der har været Kjærester nok her paa Gaarden og skal Du ha'e flere, saa skjønner a it rettere end, at det it bliver paa Graagaard hos Peder Jakobsen Graa.«

Dertil svarede Karen Intet, men gik ind iseng.

I Thorning vakte Efterretningen om den allersidste Forlovelse en saadan Munterhed, at der blev sagt en Vittighed. Byens gode Hoved, en Karl, der tjente hos Lars Therkildsen, sagde nemlig til Pigerne: »Nu faar vi leje Post til Graahede, og det kan it være som til Viborg

*) Beise, sjæll. bisse, siges om Kvæget, der i den hede Tid og under Fluestik bliver vildt og løber afsted.

Tirsdag og Løverdag, men hver Dag; for ellers, naar a ta'er en Karl i Haanden og siger: »Til Lykke, min Bro'r, til Din Forlovelse med Karen Graa!« saa er det fejl, og det er ham fra igaar eller fra iforgaars.«

Den Eneste, der blev Karen tro, skjønt hun ikke kunde forsvare hende, var Marie. Hun havde en Følelse af, at Karen hverken handlede af Letsindighed eller af Letfærdighed; men hvordan det egenlig hang sammen, var hende ubegribeligt, medmindre hun skulde antage, at den Mads Vistesen, som der nu taltes om, havde været Karens oprindelige Kjærlighed; men saa var det endda en underlig Vej, Karen var gaaet. Imidlertid, Marie vilde ud og se til Karen, og da hun saa kom og de vare ene, spurgte hun, om det var sandt, at hun var forlovet med en Karl ved Navn Mads Vistesen. Jo, det var da sandt nok, og nu talte de noget om hans Slægt og om, hvordan han saa ud.

»Tror Du nu, at det vil vare?« spurgte Marie.

»Ja, det tror a, for de siger her paa Gaarden, at her it maa være mere Kjæresteri, og det har de jo for den Sags Skyld Ret nok i, og saa desuden har Mads bejlet selv, og a svarte selv, saa det kan a it gaa fra.«

»Naa, Gud ske Lov!« sagde Marie.

»Ja, der er da Andet at sige Gud i Himlen Lov og Pris for end for det.«

»Det er der ogsaa; men jeg mente nu, paa Dine Vegne, Karen; nu er Du da lykkelig?«

»Ja. — Hvordan har han det, Christoffer, Jeppe Revls Søn?«

»Nu har han det godt, Stakkel; han døde igaar.«

Karen brast i Graad, og Graaden blev saa stærk, at den højlig forundrede Marie; thi man plejer ikke at tage saa stærkt paa Vej for et Dødsfald, og mindst for En, man knap har kjendt. Hun spurgte: »Men hvad er der paafærde? Er det for Christoffer, Du græder?«

»A ved it. A er det ulykkeligste Kretur paa den hele, vide Jord.«

»Gud forbarme sig!« raabte Marie, »hvad er i Vejen?«

Og da Karen tav, vedblev Marie med Rædsel for, hvad hun skulde faa at høre: »Hvad er der da sket? Hvad har Du da gjort, Karen?«

»A har it gjort Noget,« svarede Karen.

»Men hvor kan Du da være saa ulykkelig? Der maa jo være sket Noget, noget Forskrækkeligt.«

»Nej, Ingenting; det er it Andet end Jens.«

»Jens? Jens Uhrmager? Hvad har han da gjort?«

»Han har it gjort Noget, den stakkels Karl; han har it gjort mig Andet end Godt, og gid bare Vorherre vilde lønne ham og gjøre ham rigtig lykkelig, saa lykkelig, at der ingen Ende er paa det!«

»Men hvad er det dog, Karen? Holder Du af Jens?«

»Det maa Du aldrig sige til nogen dødelig Sjæl, Marie, for saa gaar a i Jorden; men sandt er det; a har været Jens god mere end noget andet levende Menneske, og a ved aldrig den Tid, a it var ham god.«

»Men Gud forbarme sig, Karen; han friede jo til Dig og friede tidt nok.«

»Ja, han har ingen Skyld, han, det er a, der var taavelig.«

»Men hvorfor var Du da saadan? Nu har jeg da aldrig hørt Mage.«

»Ja, det ved a it.«

»Ved Du det it?«

»Nej, a var besat. A har gaaet og grublet og grublet; men naar a fik fat i det, var det borte, og Dig var det jo Synd at bebrejde Noget.«

»Mig? Jeg gik jo imellem Jer og vilde gjøre Alting rigtig godt.«

»Ja, vel gjorde Du det.«

Efter et Øjebliks Tavshed udbrød Marie: »Men hvordan kunde Du da ogsaa saadan forlove Dig med Støie, lige et Øjeblik før Du skulde ned i Krattet til Jens?«

»Ja, det ved a it. A vidste det it dengang.«

»Hvad vidste Du it? Vidste Du it, at Du dog holdt af Jens?«

»Nej, it dengang.«

»Jeg er færdig at blive tosset, Karen. Naar vidste Du det da?«

»Aa, a ved it den Tid, a it holdt af ham; men a mærkede det først, dengang Mads kyssede mig, og dengang vor Fa'er sagde, at nu skulde det have sit Forblivende.«

Marie betænkte sig lidt og sagde: »Naa, det gaar vel it saa slemt, som Præsten prædiker, Karen. Du kan jo endnu gjøre ved Mads, som Du har gjort ved de Andre, og jeg kan jo sige til Jens . . . .«

»Nej,« sagde Karen med et umiskjendeligt Udtryk af Skræk, »nej, Du maa da aldrig være en Judas imod mig.«

»Ja, men . . . .«

»Nej, a er ræd for Jens, a har gjort ham mere Spe, end han kan tilgive.«

»Aa, det giver sig kanske endda.«

»Nej; og den Hævn skal Sidse og hans Søster it have, at a gaar Tiggergang. Og Mads er en ærlig Karl, og a vil være ærlig imod ham; og saa er det min Trøst, at a vel it er den første Pige, der satte hende selv højt og dumpede, og a bliver vel heller it den sidste; skjønt det er en tynd Trøst.«

Marie sagde: »Saa ved jeg rigtignok Ingen, der kan hjælpe Dig, uden Vorherre.«

»Aa, han har vel Andet at bestille end hjælpe saadant et stakkels Kræ som mig.«

Nu gik der nogen Tid, og Mads talte om, at de snart skulde til at skrive Aftægtskontrakten, og saa kunde han og Karen holde Bryllup i November.

Men en Dag bragte en Uldhandler et besynderligt Rygte til Graagaard: Visti Madsen skulde have bekjendt, at han havde sat Ild paa den Gaard i det andet Sogn, som han forhen havde ejet.

Karen lod Gaasedrengen løbe over til den anden Graagaard og spørge efter Mads; men Mads var tagen hjem, hed det.

Nogle Dage hengik, saa kom Mads lidt efter Nadvertid. Han hilste og blev hilst som sædvanlig, fik sin Pibe stoppet med Jakob Graas Tobak, tændte den og satte sig hen paa sin sædvanlige Plads.

Karen sad og kartede, men lagde efter en Stund Hænderne i Skødet og sagde til Mads: »Du har vel hørt, Mads, hvad de siger om Din Fader?«

»Ja, vel har a det, Karen.«

»Hvad ved Du om det? Det er da it sandt.«

»Jo, a skal it lyve for Jer; sandt er det, Gud bedre.«

»Det var dog en stor Ulykke,« sagde Karen og gik over og satte sig ved Siden af Mads. »Hvordan er det gaaet til?«

»Det gik nu saadan til,« sagde Mads og lagde Piben fra sig, »at Præsten havde givet ham

den Andagtsbog med Billede i, og den gik han da altid og grubliserede over. Og saa var det forleden Dag, vor Mo'er havde sendt min yngste Søster over til Nabogaarden for at laane Ild, og Fader var ude i Stalden, og saa kom min Søster med Ildpotten lige forbi Stalddøren, og Vinden tog i Gløderne, saa de blussede, og saa skreg Fader med Et: »Aa, Herre Jøsses, a har sat Ild paa min Gaard derovre, der brændte!« Og saa løb han ind i Stuen og raabte det højt og lydt, gjentagne Gange, saa Karle og Piger hørte det. Saa sendte de Bud til Præsten, og Præsten kom og sagde: »Det er jo en stor Synd, Du har bedrevet, Visti Madsen, og nu er der it Andet for end, at Du maa bøde for Din verdslige Dommer. Men naar Du nu selv gaar til Herredsfogden og bekjender sanddru, saa vil Dommen vist blive mild, og saa kan Du kanske slippe med et Par Aar.« Ja, det mente vor Gamle ogsaa var bedst, og han og Præsten enedes om, at de skulde kjøre sammen op til Herredsfogden næste Formiddag, og saa blev der sendt Bud efter mig. Saa næste Formiddag kom da Præsten; men saa vilde den Gamle it, og han sagde, det var Løun Altsammen; men saa sagde Præsten, at der var saa mange Vidner, og vilde han nu it gaa selv, saa kom Sognefogden og hentede ham. Saa gik vor Fa'er ud; men da han saa kom udenfor, løb han ind igjen, og saa sagde Præsten Farvel. Paa den Tid kom a, og a mødte Præsten, og Præsten sagde til mig: »Vor Herre Jesus gi'e Jer Taal-

modighed Allesammen til at bære Jert Kors, og se nu at faa Din Fader godvillig til Herredsfogden.« Saa gik a ind; men den Gamle vilde it, og vi satte os til Middagsmaden. Saa saa vi Sognefogden komme, og saa blev vor Fa'er balstyrig og løb ad Aaen til. Men vi begreb, hvad han vilde der, og saa løb vi en Gjenvej til det dybeste Sted, og der standsede vi vor Fa'er, og saa kom Sognefogden til og lagde Haand paa ham. Saa havde vor Gamle Noget i sin knyttede Næve, og Sognefogden sagde, at nu maatte han it gjøre Fortræd, og saa vristede vi Næven op paa ham. Men der var it Andet end det Billede af den Præst, som havde forfattet Bogen. Vor Fa'er sagde: »Han har gjort al min Ulykke, og han skulde være druknet med mig, om a maatte raade.« Og saa trak Sognefogden af med ham. Og det var nu en stor Ulykke, at han it havde ladet mig faa Gaarden og gaaet paa Aftægt; for nu vil de begribeligvis sælge Gaarden til Brandserstatning og Procesomkostninger, og nu staar vi nøgne, vi Andre. Og derfor er a kommen til Dig, Karen Pedersdatter, for at give Dig Dit Ord tilbage, for nu rejser a ad Syden eller ad Norden til, og Gud Fader i Himlen og hans Søn og hellig Aand være med Jer Allesammen.«

Med disse Ord rejste Mads sig og gav Alle Haanden til Afsked. Karen lagde Arme og Hoved paa Bordet og græd. Jakob Graa og hans Sønner fulgte Mads ud lige til Markskjellet.

6.

Det vilde være urigtigt at nægte, at Befolkningen paa denne Egn jo anser det for en stor Forbrydelse at stikke Ild paa et Hus eller en Gaard, især hvis det er en anden Mands, og selv det at stikke Ild paa sin Ejendom for at faa den nyopbygget paa Brandkassens Regning opfattes som meget urigtigt, skjønt næppe som en saa skammelig og foragtelig Gjerning som Tyveri. En Tyvs Søn eller Datter kommer vanskelig til Agtelse, hvorimod Bonden ikke betragter den Synd at have svedet sin Gaard af som gaaende i Arv eller smittende ved Berøring. Derfor led Karen heller ikke i den almindelige Mening noget Skaar, fordi hun havde været forlovet med Visti Madsens Søn, men vandt snarere: hun var bleven tugtet ved at miste en Gaard, og da hun saaledes ved en højere Styrelse havde faaet Løn som forskyldt, var der ikke længer Noget at gjøre Nar ad. For hendes eget Vedkommende var det øjensynligt, at hun baade græmmede og skæmmede sig; men det stadige, sunde Arbejde har upaatvivlelig en opholdende og forfriskende Magt; thi hvorvel Karens Kinder bleve mindre runde og rødmussede, var hun dog endnu en smuk Pige, ja i Kjøbstadfolks Øjne var hun maaske end kjønnere end før.

Vil man forestille sig, hvordan hun saa ud f. Ex. paa en smuk Decemberdag, da hun havde

været i Thorning hos Skolelærerens, saa maa man først forjage Tanken om noget paafaldende Bondeagtigt som ved sjællandske Hedebopiger eller deslige. Hun var klædt i en fin, sort, tætsluttende Klædes Kjole, Sko og spættede, røde og lyseblaa Strømper, og kom hun eller Vinden til at løfte Kjolen lidt, saas aristokratisk hvidt Undertøj. Paa Hovedet havde hun en hvid og rød, strikket Kyse, der sluttede nydelig om Ansigtet. Hun var over Middelhøjde, gik rank, med faste Skridt, men rigtignok ikke saa let som Piger, der ikke maa arbejde strengt. Thorningfolk, der saa eller mødte hende, vidste, men kunde ikke se, at det var en Pige, der var løbet efter Kjærester og havde havt fire.

Det var som sagt en smuk, næsten blid Decemberdag, en af de faa Undtagelsesdage, som i det sildige Efteraar kunne hvile over Landet. Egekrattet ved Thorning stod sort og nøgent paa nogle rødlige Blade nær, der hang hist og her saa sælsomt fremmede med deres Farve som Tjavser af Stadskjoler, som Noget, Skoven havde lukket sine Øjne for og ikke vilde kjendes ved; i Øjeblikke kunde man se et enkelt af dem give slip og falde træt ned, og hvo der saa Faldet, fik en Fornemmelse som af et Tegn paa, at hele Naturen var mødig og længtes efter at komme under det hvide Liglagen. Men saasnart man kom op over Bakken mod Syd, saas intet tydeligt Mærke paa, at Aaret var ved at dø. Vel var der stubbede Agre; men baade over dem og over

den brune, tætte, fugtige Lyng laa en af fine Dunster svagt dæmpet Klarhed, som om det var imod Foraar. Der var uendelig vidt og uendelig stille, en Ro, som om Alverden lyttede; selv Solen, der allerede var i Sydvest, havde ikke hint Glimtende ved sig, der ligner Fugleblik, men stod nær Jordranden saa alvorlig og fast med sin noget stikkende Klarhed, som om den ikke vilde gaa ned.

Eftersom Karen havde Solen næsten lige i Ansigtet, bemærkede hun ikke, at Nogen kom hende imøde, før atter en Skygge faldt paa hendes Vej; men dennegang var Skyggen tredobbelt, og da hun holdt Haanden for Øjnene, saa hun to Stude for en Vogn og en Mand siddende paa tvers paa Bunden af Vognen; thi der var ingen Fjæller.

Det var ikke til at tage fejl af: det var Jens Uhrmager; langsomt nærmede de sig hinanden i den store Ensomhed og Stilhed.

»God Dag, Karen,« sagde Jens og holdt.

»God Dag, Jens.«

»Kan Du huske, hvor vi saas sidst, Karen?«

»Ja, a kan, Jens; men det er vel it værdt at tale derom.«

»Nej, det er it, Karen; men der var dog en Tid i Sommer, da det saa ud, ligesom Du var mig god.«

»Ja, det saa vel saadan ud, Jens; men Du tykkes vel, at der er løbet Adskilligt imellem.«

»Ja, vel er der det, Karen. Men eftersom det nu er saa, at vi mødes Aasyn til Aasyn, saa vil a sige Dig, at siden a var en Purk, it højere end en Tørveskrue, har a været Dig god.«

»Har Du det, Jens?«

»Ja, og a er saa endnu — og lidt til.«

Der blev et Ophold.

»Og saa vil a da nu sige Dig, Karen, at mit Hus staar rede; men der er Ingen deri, og heller it skal a bo deri, for a har soret en dyr Ed paa, at enten bliver Du min Ven og bor der med, eller a tar til at rejse om og handle. Det har a soret, Karen, og« — tilføjede Jens med tungt Aandedræt og saa sagte, at Karen ikke kunde høre det — »og lidt til.«

Han vedblev:

»Og siden a nu har faaet Lejlighed til at sige Dig dette, saa vil a bede Dig betænke Dig paa det til imorgen inden Solnedgang. Det kunde jo hænde, at Du fik en Indskydelse fra Himlen, enten fra eller til, saa a har it mere med den Ting at gjøre. Det spørger a Dig nu om, saasandt Du er en ærlig Pige: vil Du lade mig faa Svar imorgen? Mere vil a it sige nu, for naar a ser paa Dig, Karen, saa er a it — saa ved a it, om a skal ønske mig død eller levende.«

Det var et Frieri, der passede til det hvidlige Sollys paa den mørke Lyng; men Karen fornam ikkun Lyset, og i sit eget Indre havde hun den tilsvarende Varme, saa at det udenfor hende

ogsaa syntes skjærsommervarmt. Maaske laa Svaret allerede i hendes Blik; men i alt Fald bemærkede eller greb Jens det ikke; thi han sagde alvorlig eller sørgmodig: »Ja, saa imorgen inden Solnedgang«, og dermed skiltes de.

Næste Dag bad Karen sin Broder Thomas, om han vilde bringe Bud til Jens Uhrmager.

»Nej, D— fløjte i min Hals, om a vil! A har været Nar een Gang,« svarede han.

Saa bad hun sin yngste Broder Laust derom, og han spurgte, hvad det var for et Bud.

»Du skal it sige ham Andet end Ja.«

»Naa, skal a? Ja, vil Du gi'e mig det skriftlig, for ellers vil a it.«

Karen søgte efter Blækhus og Pen og gik ind i sit Kammer, og efter en halv Times Forløb kaldte hun Laust derind og leverede ham en Tilstaaelse, saalydende:

At dette er min Mening
til Vitterlighed
Karen Pedersdatter Graa.

»Men,« sagde hun, idet hun gav Laust den: »Saa har a Noget at bede Dig om, Laust, og det maa Du it nægte mig, saa vist som vi er komne af samme Mo'ers Liv.«

»Ja, hvad er det, Karen?«

»Det er det, Laust, at naar Du nu kommer op til Jens, og Jens, det Første Du ser ham, er i Skygge, saa skal Du it sige ham Noget, men er han i Solskin, saa skal Du sige Ja og fly ham min Tilstaaelse.«

Laust betænkte dette grundig, stak derpaa Papiret i sin Brevtaske og Brevtasken i Brystlommen og svarede: »Ja, det skal a.«

Og saa traf Laust da, rimeligvis, Jens i Solskin; thi samme Aften kom Jens til Graagaard og talte strax til Faderen om Brylluppet; det blev bestemt til Marts. Der var stor Tilfredshed paa Gaarden; thi Jens var den Brudgom, Alle havde foretrukket; men der var ingen støjende Glæde, vel især fordi Jens selv var alvorlig. Karen fulgte ham ud, og da han vedblev at tie, sagde hun kjærtegnende: »Jens, det var en stor Synd af mig paa Markedet, at a vilde synge Din Vise. Men Du havde da heller it gjort den selv.«

Jens svarede: »A vilde gi'e min venstre Haand til, at det it var gjort, som er gjort; men nu er det gjort.«

Efter en Skik, som er temmelig almindelig, begav Jens sig næste Dag med to Forlovere til Præsten for at anmelde Forlovelsen og lade den indføre i Kirkebogen. Da han et Øjeblik var alene med Præsten, spurgte han: »Maa man holde Alt, hvad man lover, Hr. Pastor?«

Præsten fandt dette Spørgsmaal noget underligt af En, der lige anmeldte sin Trolovelse; men da han antog, at der hos Karlen kunde være nogen Usikkerhed med Hensyn til Ægteskabsbetingelserne, mente han at burde styrke ham og svarede højtidelig: »Ja, visselig maa man det, Jens Jepsen!«

Jens lod Hovedet synke, men rettede sig strax igjen alvorlig og fast.

Folk sagde Intet om Forlovelsen til Jens; men Jeppe Revl sagde: »Prosit!«

Tiden led, Martsmaaned kom, og Brylluppet blev holdt, og nu var der hos Ingensomhelst Noget at spore af, at man nogensinde havde let ad Karen og beklaget Jens eller let ad ham med. Alt jevnedes og glattedes under den Anstand, Højtidelighed og Glæde, hvormed et Bryllup forberedes og holdes. Fra alle de mange Indbudne kom rigeligt »Send«, det vil sige: Bidrag af Smør, Æg, Mel, Fjerkræ o. s. v.; thi saadanne Fester ere jo egenlig Gilder paa Sammenskud, og ved dem holder man sig skadesløs for den Tarvelighed i Levemaade, der til daglig Brug er Reglen. Jeppe Revl satte Strenge paa sin Violin og gik mange Dage før Brylluppet og trak Benene op under sig »for at gjøre dem linde til Dans«. Han kjørte spillende til Brudehuset og raabte ved Indkjørselen Vivat for 2det jydske; thi det Regiment havde han staaet ved, og det havde Prinds Wiljelm sagt, at han foretrak for Sjællænderne.

Saa kjørte det lange Tog med Musik i Spidsen fra Graagaard over Heden til Kirken. Marts havde sendt en af sine elleve Sommerdage, og Solen skinnede paa Pigernes mangefarvede Baand, der flagrede lange som Vimpler fra Orlogsskibe. Da man kom ind paa Bymarkerne og hinsides Jeppe Revls Gaard kunde se Jens's lille, faste

Hus paa den vestlige Hedes Rand, blev der paa Jeppes Anstiftelse sendt det et vældigt Hurra, og saa kjørte man stille og ærbart op igjennem Hulvejen til Kirken.

Præsten holdt en smuk Tale. Han havde i den senere Tid saa hyppig viet unge Karle til gamle Koner og gamle Mænd til unge Piger, og mere forekommet sig selv at forene Gaarde eller Huse end Menneskehjerter, saa at han var glad ved atter engang at have et smukt, ungt Par at sammenføje. Han talte om, at Ægteskaber sluttes i Himlen, og han kunde jo ikke sige, at hine andre, saakaldte Ægteskaber sluttes andensteds, tvertimod: han sagde, at Himlens Vilje var altid tilstede, og uden at vide det, ofte mod deres egne Hensigter og ad Veje, der syntes at føre bort derfra, maatte Menneskene tjene den, men kunde saa ogsaa komme til at mærke, at de tjente den paa anden Maade, end de ønskede.

Ved disse Ord saa Jens op, og Præsten, der nu med sin Tanke kom til ham og Karen, udtalte, hvor tilfredsstillende det var, naar et Ægteskab, der skulde indvies, fra et menneskeligt Standpunkt syntes ret at have Himlens Vilje med sig o. s. v. Hvad han saaledes sagde af naiv Hjertensgodhed og i Kraft af sin Stilling, udlagde Folk som tilfredsstillende Forklaring af Alt, hvad der var gaaet forud mellem Jens og Karen, ansaa Brylluppet for meget lykkeligt og svirede tre Dage i Rad paa Graagaard, hvad de dog, ærlig talt, vilde gjort alligevel.

Det er en Selvfølge, at Marie var Brudepige, og det er heller ikke at undres over, at hun meget snart efter Brylluppet vilde have en fortrolig »Praat« med Karen og overbevise sig om, hvor lykkelig hun var i sit Hjem.

Fortrolighed skortede det heller ikke paa, men desto mere paa Lykke, lod det strax til. Karen var ene; Jens var i Marken. Hun saa forknyt ud, og da Marie begyndte at fritte, tilstod hun snart, at hun var bange for Jens. Derpaa fulgte en meget dæmpet Samtale, som endte med, at Marie udbrød: »Men Kors, saa er Du jo it hans Kone!« — »Hys,« sagde Karen; Jens kom.

Han hilste venlig paa Marie, saa ikke til Karen og satte sig tavs hen paa Bænken. Ligesaa tavs bar Karen Nadveren ind. Den bestod af Brød, Smør, et Stykke salt Kjød eller rettere et stort Ben med Kjød paa, og et Par store, tykke, kolde Pandekager.

Jens spiste i Tavshed. Han skar Smørrebrødet i regelmæssige, firkantede Stykker, som han paa Spidsen af Tollekniven stak i Munden. Han pillede Benet saa rent, at en Fugl ikke kunde pikket et Næbfuld deraf. Med Pegefingeren samlede han Krummerne fra Bordet og sugede dem til sig, og i Fadet blev endelig ikke andet Spor af Pandekagerne end en svag, fedtet Glans.

Denne Nøjagtighed og Ro, hvormed den alvorlige, tavse Mand spiste, gjorde, efter det hun havde hørt, en saadan Virkning paa Marie, som

dog ellers ikke var nervøs, at hun fik Trykken for Hjertekulen. Hun kunde ikke lade være at stirre paa Jens, og i Tavsheden gled han ud i Afstand og blev saa stor, tyngende og truende som den ludende Side af en Mergelgrav, naar man stod paa Bunden. Saasnart hun blot kunde, sagde hun Farvel, og Karen fulgte hende ud.

I den friske Luft kom hun sig snart, og for dog at sige Karen noget Trøstende sagde hun: »Det gaar vel over.«

»Nej,« svarede Karen; »a tror it, det gaar over; her sker nok en Ulykke en af Dagene.«

»Vorherre bevare's! Hvor kan Du nu sige saadant Noget, Karen! Tal venlig til ham, saa bliver han nok god.«

»Det har a prøvet; men jo venligere a er, desto grammere bli'er han. Nu faar det da gaa, som Vorherre vil.«

»Aa, det gaar nok over,« sagde Marie og løb hjemad.

Da Karen kom ind, var Jens gaaet. Hun sad længe og ventede; men da han ikke kom, gik hun iseng, nemlig i et af de to lukkede Skabe, som dannede Stuens nordlige Væg.

Karen havde havt Ret i at sige, at der vilde ske Noget, og det noget Voldsomt; men om hun end paa en Maade vidste eller anede det, kunde hun dog ikke ret fatte det. Der maa vel ved Siden af Angst eller Rædsel for det Truende gaa en saadan Tvivl om det, især hos nerve-

stærke Folk, siden man f. Ex. ved, at en Kone forudsagde, at hendes Mand vilde slaa hende ihjel, og dog blev i Huset og ventede Slaget. Hvis og en enkelt Gang Tanken om at undfly var ubestemt faret Karen gjennem Hovedet, hvor skulde hun da gaa hen — selv om hun ikke havde elsket Jens og derfor haabet paa en bedre Tid. Paa den anden Side var det naturligt, at det, som kogte i Jens, inden føje Tid maatte koge over, og maaske var netop Maries Besøg det Lidet, der behøvedes til at samle alle Minder og Tilskyndelser i et Brændpunkt.

Det var endnu ikke ret Dag, da Karen vaagnede ved, at Jens havde hende i Haarene. Han trak hende ud af Sengen og gav hende knap Tid til, saa fortumlet som hun var, at tage de nødvendige Klædningsstykker paa, saa greb han igjen fat i hende, trak hende ud paa Marken og spændte hende for Ploven ved Siden af den ene Stud.

Hun var ør af Forfærdelse; men hun foldede Hænderne, saa godt hun kunde for Seletøjet, og sagde: »Aa, Herregud! Der sker mig Ret.«

Ved denne Bekjendelse, der syntes at skjule Mere, end den udtalte, lod det til, at Jens blev tirret til det Yderste. Han tog Pisken paa Midten og vendte den svære, tykke Ende til.

Karen lukkede Øjnene og sagde: »Ja, nu maa Du gjerne slaa mig ihjel, Jens, saa gaar a lige ind til Vorherre.«

»Gjør Du det?« sagde Jens og lod Pisken synke.

Karen stod og rystede; Jens blev staaende usikker. Endelig sagde han: »Du sagde jo, at Du sker Din Ret.«

»Ja, for a syndede haardt imod Dig paa Sjørup Marked, da a vilde have Din Vise sungen.«

»Det er it det alene!« skreg Jens. »Du rendte med Christen Reus og saa med Støie, den Benrad, og saa med Mads Vistesen, og hver Gang soer a en dyr Ed; men den sidste var den dyreste, da Sidse kom hjem! A soer og bad den Lede tage mig paa, at Du skulde gaa for min Plov! Og nu maa Du!«

»Farvel, Jens,« sagde Karen, da han gik tilbage for at styre Ploven.

Han holdt Tøjlerne, og idet Pløjningen nu skulde til at begynde, saa han vel, hvor gruligt Forspændet var.

Han sagde: »A har soret det, Karen; men vil Du gaa frivillig?«

»Næ, det vil a it.«

»Naar a nu slaar Dig ihjel, gaar Du saa lige til Vorherre? Trøster Du Dig til det, Karen?«

»Ja, nu maa Du gjerne slaa.«

Jens blev alt mere usikker; han lod Pisken falde og tørrede Sveden af Panden. »Karen,« sagde han, »hvis Du vil gaa frivillig, bare tre Skridt, saa maa Du gjerne bagefter spænde mig for.«

»Næ, det vil a it,« svarede Karen.

»Jo, min sorne Ed skal holdes! Der er it Andet for!« raabte Jens, sprang til, spændte Oxen fra, kastede den af Vejen og stillede sig selv ved Siden af Karen.

»Vil Du gaa nu, Karen?«

»Ja, vel vil a det,« sagde Karen, »i Jesu Navn!«

II.

KJÆRLIGHEDSHISTORIER

FRA MANGE LANDE.

(1867.)

Indledning.

Verdensudstillingen i Paris, den storartede Samling af alle Nationers Frembringelser, fandt Sted, som de Fleste bekjendt, i en Bygning, der ikke var smuk: en meget stor, forholdsvis lav, rund Ting, der af Nogle blev sammenlignet med et Gasometer, af Andre med Laaget til en Smørkande. Imidlertid, det var kun for det ydre Blik og paa kort Tid, at Bygningen tog sig saadan ud; det indre Blik blev snart paavirket og saa Gjenstanden paa en eller anden symbolsk Maade. Den Kjendsgjerning, at den stod i eller nær ved Paris, men saa at sige opslugte Staden, at den forenede alle Nationer i Fred og Samdrægtighed, at disse paa særegen, praktisk Maade boede derinde hver i sin Gade og dog glede over i hinanden i tilsyneladende, men let løselig Forvirring — lod Bygningens ejendommelige Form gjøre det Indtryk paa Fantasien, at her var Babels Taarn gjenfundet. Et Slag af en mægtig Haand fra oven havde trykket det fladt, saa at det ikke

længer truede med at ville ind i Himlen; men de Mennesker, der ikke i deres Overmod havde villet for højt, vare blevne bevarede, havde i de forløbne 5 à 6000 Aar formeret sig, arbejdet, udviklet sig, og man kunde nu gaa ind og se til dem og overbevise sig om, at ved stor Anstrengelse var Forbandelsen bleven løst, Babel betød ikke længer Forstyrrelse, men mangefold Enhed.

I Tidernes Løb, kunde man endvidere se, var der sket noget Nyt. Derinde i Taarnet havde man formeret sig for stærkt og desaarsag udsendt Kolonier, der toge Bolig i den nærmeste Omegn. En mægtig Have eller Park, der strakte sig omkring hele Bygningen, var fuld af deres Huse eller Slotte, og herude mærkedes Forskjelligheden, som var opkommen, her havde Kolonierne efterhaanden faaet en forskjellig Arkitektur, ja en forskjellig Tro; thi der var f. Ex. et engelsk Bedehus, et ægyptisk Tempel, en gothisk Kirke, en tyrkisk Moske, Altsammen uden Intolerance og Had, skjønt ogsaa uden Menighed.

Det var især i Foraarsaftenens Halvmørke, at Fantasien var mest tilbøjelig til at gaa ind paa denne Opfattelse. Selve Babeltaarnet var da lukket; de Aartusinder gamle Mennesker skulde tidlig i Seng; men i Haven med de ungdommelige Kolonier kunde man vandre om til henimod Midnat og lade sig paavirke af de mangfoldige Tungemaal, der løde mere dæmpet og klang anderledes i Luften end om Dagen, af de mangeslags Dragter og af sælsomme Lys, der

tændtes hist og her, enten i Træerne eller fra et af de smækre Taarne.

Første Gang, jeg om Aftenen var derude, var strax efter min Ankomst til Paris. Vi vare fire, der efter en sildig Middag vilde have den i visse Maader prosaiske, i andre Maader poetiske Nydelse, ved Stjerneskin at drikke ægte tyrkisk Kaffe, skænket af ægte Muselmænd.

Det Meste var endnu nyt for os, og vi vidste ikke ret Besked. Da der var meget faa Folk i Haven, tog det sig ogsaa ud for os, som om Stedet ikke ret var bestemt for et Publikum. Efter nogen Famlen fandt vi det tyrkiske Kaffehus; men det var lukket. En Politibetjent sagde os, at der et andet Sted i Haven var et tunesisk Kaffehus, og efter i Mørket at have faret vild, hvilket lod Stedet synes os fjernt og skjult, fandt vi det. Det var et hvidt Telt, hvor jeg troede, at vi skulde ind; men før vi naaede det, skimtede vi i en Forstue en lille, tyk Mand i hvid Turban og spurgte ham paa Fransk, om vi kunde faa tyrkisk Kaffe. Han sagde: »Mustafa!«, og saa kom der en ung Mand i korte Benklæder og med rød Fez paa Hovedet og stillede fire Rørstole omkring et lille Bord i Sandet tæt ved Teltet. Derpaa gik han ind i Forstuen, hvor Nogen laa og pustede Lue i Gløder paa Gulvet, og raabte: »Arba!« Dette ene Ord (arabisk: Fire) overbeviste os om, at vi virkelig vare mellem Østerlændere, og forvandlede Sandet, hvori vore Stoleben sank ned, til Ørkenen. Et svagt, blaat

Lys, hvis Oprindelse vi ikke kunde forklare os, opkom engang imellem, lod Træerne synes ibenholtsorte og Sandet havblaat, og forsvandt igjen. Endelig kom Mustafa med Kaffen, og netop idet han satte de smaa, ægformige Kopper for os, flammede det blaa Lys — det var, som vi senere erfarede, det elektriske Lys, hvormed man gjorde Forsøg fra et Fyrtaarn — op i overordenlig Glans, lod Gjenstande nær og fjern dukke frem i pludselig Tydelighed som en Verden, der vilde ind paa os, og lod dem ligesaa hastig synke tilbage igjen som Spøgelser.

»I Sandhed, vi ere i Tusind og en Nats Fædreland,« sagde en af vort lille Selskab, en Maler, der havde rejst i Syrien. Derpaa begyndte han at tale Arabisk til Mustafa; men da denne svarede paa altfor godt og hurtigt Arabisk, foretrak Maleren snart Fransk, hvilket Sprog Mustafa ogsaa talte ganske godt.

»Gode Mustafa,« sagde Maleren, »vi ere nu aabenbart i Ørkenen; vi ere en Karavane og have gjort Holdt ved Din Stammes Telte, og Du beværter os gjæstfrit med Kaffe i Haab om en Bakschisch, som ikke skal udeblive. Fortæl os nu et Æventyr.«

»Hvad ved jeg?« sagde Mustafa.

»Fortæl os om Ildsultanen eller om Krig eller om Kjærlighed, om hvad Du vil. Du maa vide, Mustafa, at her sidder en Digter fra et meget fjernt Land i Norden, som gjerne vil høre

saadanne Fortællinger og til Gjengjæld kan fortælle Dig en.«

Mustafa svarede: »Saa vilde jeg for at forfriske min Hukommelse ønske, at Din Ven fra Norden fortalte først, især da Du kalder ham Digter.«

Der var efter Omstændighederne ikke Andet at gjøre overfor den intelligente Orientaler og mine tre Venner. Jeg bød Mustafa en Cigar og fortalte den korte Historie, som findes i det Følgende under Nr. I.

Da den var forbi, strøg Mustafa sig om Hagen og sagde: »Du Giver af en god Cigar fra et fjernt Land og af et Æventyr, som endnu ligger behageligt i Øret, Du skal vide, at der er en Begivenhed, meget gammel og bekjendt — ubekjendt og ny ønskes den at være for Dig og Dine Venner —, som fortælles om Kjærlighed mellem en Rettroende og en kristen Pige. De elskede hinanden ømt; men han blev syg, og da han følte sig Døden nær, frygtede han for, at han ikke skulde komme i hendes Himmel, antog derfor den kristne Tro og paalagde en Ven at bringe hende Budskab derom, saasnart han var død. Vennen udrettede Ærindet; men da han ankom til hende, var ogsaa hun dødelig syg. Saasnart hun erfor, at hendes Elsker var død, blev hun angst for, at hun ikke skulde komme i hans Himmel, og udtalte vor Tros Formular, der ikke kan tilbagekaldes: »La Allah, laïl il Allah!« og døde. Dette er min Fortælling.«

Vi erkjendte med Beundring det heldige Træf eller det heldige Valg af Fortællingen som overordenlig passende paa et Sted, hvor alle Nationaliteter og alle Religionsbekjendere mødtes; men derhos blev den »liggende behagelig i Øret« ved sin egen, indre Fortjeneste, navnlig ved den besynderlig blide, fine Ironi, hvormed Livets Skæbne — hvis Fortællingen er sand — eller Digteren — hvis den er opdigtet — synes at stille Kjærligheden op som det Væsenlige og alt Andet, selv det mest Agtede, som det Næste, og dog lader tvivle om, hvorvidt Saadant er ment eller ej. Kun Et lader den ikke tvivle om: Kjærlighedens store Flugt.

Jeg vilde nu gjerne sige, at min Samling havde sin Oprindelse herfra. Det vilde maaske tage sig godt ud for Læserne, hvis de bragtes paa den Forestilling, at et Menneske efter en saadan Paavirkning havde gaaet omkring hist mellem alle Nationers Summen og Larmen og gjennem den eller over den kun havde hørt fine Lyd fra Hjerternes Inderste, havde ladet hver Nation fortælle sin erotiske Sorg og Glæde. Det vilde imidlertid kun meget betingelsesvis være sandt; thi nogle af de Skildringer eller Scener, som man vil finde i det Efterstaaende, ere skrevne før Verdensudstillingen i Paris. Men det forekom mig ved hin Lejlighed med Et, at mange Billeder og Erindringer, Scener, der vare gaaede mig forbi, Fysiognomier, sete hist og her, snart i et Land, snart i et andet, Facetter, om jeg saa

tør sige, af samme Grundtanke eller Grundfølelse og dog forskjellige, det Ene mere, det Andet mindre virkeligt, men Altsammen sandt, haaber jeg — samlede sig i Kreds om Babeltaarnet og gave sig ind under et fælles Navn, der svarede til Mødet i Paris: Kjærlighedshistorier fra mange Lande.

Det er jo muligt, at en eller anden patriotisk Læser endog efter denne Oplysning vil spørge: Men hvorfor kunde ikke alle Fortællingerne ligesaa godt været gjorte rent danske? — Paa et saadant haardnakket Spørgsmaal har jeg ikke andet Svar end Udtalelsen af det Haab, at de i visse Maader ville findes danske alligevel.

Oktbr. 1867.

I.

Den polske Kongesøn.

En Konge og en Dronning i Polen havde en Søn, hvem de elskede højt, og hvem de besluttede at sende ud at besøge andre Lande, for at han kunde udvide sine Kundskaber og sin Erfaring og blive end dygtigere til engang at regere sit Folk. De lovede sig saa meget større Udbytte af Rejsen, som Prinsen, skjønt ung, var af en alvorlig Natur og kun havde den Fejl eller Særegenhed, at han aldrig vilde spise Fisk, fordi han, uvist af hvilken Grund, havde faaet Modbydelighed mod alle Dyr med Skæl. Dette gjorde den gode Konge og hans Dronning ondt, fordi de selv holdt meget af Fisk, og fordi deres Rige havde Overflødighed af de herligste Fisk, saavel fra Havet, som fra Aaer, Floder og Søer.

Til at ledsage Prinsen paa hans Rejse valgte de en ung Mand, der var bekjendt for sin Klog-

skab, Sindighed og blide Karakter. Ham blev det før Afrejsen indstændig paalagt saavel af Kongen som af Dronningen at vogte vel paa Prinsen, om mulig bringe ham til at spise Fisk, men især afholde ham fra Kvindekjærlighed, medmindre en saadan Kjærligheds Gjenstand var jevnbyrdig, af fyrsteligt Blod.

Prinsen rejste da med denne Ledsager under den gode Konges og Dronnings, Hoffets og hele Folkets Velsignelser, og da de efter to Dages Sørejse stege iland paa fremmed Kyst, var det Første, Prinsen lagde Mærke til, en meget smuk, ung Kvinde. Eftersom hun ikkun var Datter af en simpel Adelsmand, vilde Hofmesteren nødig lade Prinsen opsøge hende; men saasom han var saa klog og vidste, at Kjærligheden er en Lidenskab, der tiltager ved Hindringer, besluttede han ikke at modsætte sig, og fulgte selv med Prinsen til Besøg hos Adelsmanden.

Efter kort Tids Forløb mærkede Hofmesteren, at Prinsens Kjærlighed, uagtet han ikke hindrede den, alligevel steg, og han besluttede derfor at tilintetgjøre den med Klogskab. Ved et Aftenselskab hos Adelsmanden bragte han Talen hen paa den nyere Tids mærkværdige mikroskopiske Opdagelser, og da han havde et af de dengang nyopfundne stærke Forstørrelsesglas med sig, indrettede han det klogt saaledes, at han fik Tilladelse til at lægge Forstørrelsesglasset ogsaa paa hin unge Dames liliehvide Haand, ja paa

hendes endnu blødere, finere Kind, og da Prinsen paa Hofmesterens Ønske saa igjennem Glasset, maatte han se, at hans Elskedes fine Hud som enhver anden Dødeligs var skælagtig.

Samme Aften spiste Kongesønnen Fisk.

II.

Paolo og Giovanna.

I den gamle Stad Padua boede en ung Mand, der elskede en Pige, men maatte rejse bort uden at have faaet Lejlighed til at sige hende det, og da han kom tilbage til Byen, var hun gift.

Han hentæredes af Sorg og af Længsel efter blot at se hende; men denne Længsel var meget vanskelig eller umulig at tilfredsstille; thi hun gik aldrig ud undtagen til Kirken, og selv da var hun tilsløret, og hendes Ægtefælle, der var meget skinsyg, fulgte altid med hende. Paolo følte tilsidst, at han ikke kunde leve uden at se hendes Aasyn, og da Livet ebbede i ham, gik han til hendes Ægtefælle, og enten af Svaghed eller af Sjælsstyrke henvendte han en usædvanlig Anmodning til ham. Han fortalte ham om sin Kjærlighed: at han havde elsket Giovanna først, og bad sin lykkelige Medbejler om Tilladelse til

blot at turde se hende et eneste Øjeblik engang om Ugen. Han tilføjede: »I og Eders Slægtninge, saa mange af dem, som I vil, kunne naturligvis være tilstede. I kunne Alle vogte paa mig, at jeg ikke siger et Ord eller foretager Noget, der er imod Eders Ære, og desuden giver jeg Eder mit Ord paa, ja vil besværge det med hvilkensomhelst Ed, at jeg Intet skal foretage, aabenbart eller hemmelig, imod Eders huslige Fred og Lykke, hvilket jeg ej heller tror vilde lykkes mig; thi Eders Hustru er dydig og ved desuden Intet om min Kjærlighed; men jeg føler, at jeg maa dø, ellers vilde jeg heller ikke have kunnet ydmyge mig saa dybt og bede Eder om det, som jeg nu beder og besværger Eder om at tilstaa mig.«

Stefano Matteï var ikke blot skinsyg, men ogsaa meget stolt eller forfængelig. Det var derfor ikke af Ædelmod, men af tilfredsstillet Stolthed, at han næsten leende svarede Paolo: »Det vil jeg, min Tro, ikke nægte Eder; hvilken Dag i Ugen vil I komme?«

Paolo valgte Fredagen, som var den næste Dag, og Stefano skiltes fra ham med de Ord: »Godt, om Fredagen; men I maa kun se Eder om i Stuen, hvorpaa jeg vil følge ud med Eder, som om I havde et Ærinde til mig.«

Den næste Dag havde Stefano Matteï alle sine Slægtninge forsamlede hos sig. Han havde ikke for dem Alle kundgjort Paolos Besøg og Hensigten dermed, men kun betrot Sagen til

en Svoger, som derpaa havde omtalt den til sin Kone, og rimeligvis tav hun ikke ganske, da hun kom sammen med de Andre. Derfor var der blandt flere af de Forsamlede, om ikke højrøstet, saa hemmelig Tale om Paolos besynderlige eller latterlige Anmodning, og man morede sig i Forvejen over den Rolle, han vilde spille; thi det er nu engang saa, især blandt Kvinder, at skjønt de have dyb Medfølelse for Kjærligheden, kunne de dog le over den Forelskede, ja omtale Kjærligheden ilde.

Men da Døren gik op og Paolo kom ind, meget bleg, og kastede et Blik paa Giovanna, et kort Blik, men saa sælsomt, at det saa ud, som om hans Sjæl fulgte med og blev liggende foran hende, kunde Ingen le. Nogle følte Medynk, Andre Vrede, atter Andre sagde senere, at de i det Øjeblik havde været tilmode, som naar en Døende skal have den sidste Olie. Stefano kunde knap trække Vejret. Han følte med Et, at han havde handlet meget letsindig og bragt Noget ind i sit Hus, der aldrig vilde forlade det, og naar han hver Uge skulde have en saadan Scene, vilde han faa et Helvede i sin egen Sjæl og blive til Latter for den hele Stad. Han rejste sig derfor hastig, og idet han ifølge Aftalen fulgte Paolo ud, sagde han til ham: »Hvis I atter sætter Eders Fod over min Tærskel eller banker paa min Dør eller blot gaar forbi mit Hus, vil jeg lade Eder piske af mine Folk, eller jeg vil dræbe Eder som en Hund.«

Endnu bævende og blændet udbrød Paolo: »Bryder I Eders Løfte? Tager I Livets Ord tilbage? Vogt Eder! Da vil Synet af hende ikke blive undt Eder; men jeg skal se hende!«

Stefano drog sin Dolk og kastede den efter Paolo, men uden at ramme ham.

Da Stefano kom tilbage til Stuen, havde Kvinderne forladt den, og han gjensaa ikke sin Hustru, før hun tilsløret kom ud for at følges med ham til Kirken, til Vesper, Aftenen før Sct. Cecilies Dag. Hun laa længe knælende, saa at de Fleste gik ud af Kirken, inden hun var færdig med sin Andagt. Derpaa gik hun rask op imod Højaltret, kastede sig ned paa Trinet, og sagde til den Gejstlige, at hun viede sig til Kristi Brud.

Stefano kunde Intet udrette herimod, men maatte gaa ene hjem.

Denne Begivenhed blev meget omtalt i Padua. Nogle sagde, at Giovanna havde fattet sin Beslutning af Fortrydelighed over Stefano, der ved at føre en Fremmed i Huset under saadanne Vilkaar havde vist, at han ikke elskede hende højt nok eller paa rette Maade. Andre mente, at Giovanna altid havde elsket Paolo og nu, da hun saa, at han elskede hende, ikke ansaa det for sømmeligt at være en anden Mands Hustru.

Paa den Tid, da dette skete, var Giovanna atten Aar.

I hendes otte og tyvende Aar, da hun ved sin Fromhed og Blidhed havde erhvervet et saa-

dant Navn, at hun næsten betragtedes som en Helgen, blev hun alt svagere, og i Forventning om Dødens Komme gik hun for sidste Gang til Skrifte.

Hun sagde gjennem Skriftestolens lille Gitter til Munken, som sad derinde og lagde sit Øre til Gitteret: »Hellige Fader, i mere end ti Aar har jeg Dag og Nat kun havt en Tanke, og endnu i dette Øjeblik tænker jeg kun paa En, en Mand ved Navn Paolo. Kan det nogensinde tilgives mig? Vil Herren have Barmhjertighed og Medynk med mig?«

Munken svarede: »Der er større Miskundhed i Himlen, end Jorden drømmer om. Himlens Hærskarer med Guds Moder i Spidsen bede for dem, der have følt en stor og fuldstændig Kjærlighed og ikke for dens Skyld gjort Ondt og ikke glemt Herren.«

Giovanna sagde: »Men min Synd er stor, hellige Fader; jeg har for min Kjærligheds Skyld næsten glemt min Herre og Frelser; thi endnu i denne Stund, da jeg føler Døden nær, har jeg en stor Længsel: den, at til Gjengjæld for de ti Aar, jeg nu har levet, mine Øjne maatte se ham i min Dødsstund; ja, det forekommer mig, at kun ved Hjælp af et saadant Syn, der vilde være et Underværk, kan min Sjæl rive sig løs for at gaa til Gud. Hellige Fader, hvorledes kan en saadan Synd tilgives, og hvorledes kan min arme Sjæl faa Ro til at dø?«

Munken svarede: »Min Datter, vend Dit Øje mod det lille Gitter, hvorigjennem Du har talt til mig.«

De andre Nonner hørte et svagt Skrig fra Skriftestolen; derpaa blev Alt stille. Da man endelig blev opmærksom paa, at der vedblev at være saa stille, og nærmede sig, fandt man Munken og Nonnen siddende døde, hver i sit Rum.

III.

Patrick O'Brien og Cathleen.

Patrick O'Brien var Forpagter, hvilket vil sige, at han imod en aarlig Afgift til Grundejeren besad et lille Hus og et lille Stykke Jord, der ved Flid og Tarvelighed netop kunde ernære ham. Han var en ung, smuk Mand, af det ægte milesiske Blod, høj, rank, med sort, krøllet Haar og mørkeblaa Øjne, og han havde to Egenskaber, af hvilke den ene var god, den anden tvivlsom, eller maaske vare de begge af tvivlsom Art. Den ene var, at han hørte til den meget udbredte Familie, der roser sig af at nedstamme fra en af de gamle irske Konger, O'Brien, og endskjønt der, som antydet, kan tvivles om, hvorvidt det er et Fortrin at høre til en Slægt, der for flere Aarhundreder siden var fornem, men senere er gaaet igjennem Nød og Ydmygelse, saa var Patrick O'Brien dog stolt deraf, og han satte en særlig Stolthed i, at han stadig boede paa sine

Fædres Jord. Thi paa den Tid, da Cromwell konfiskerede saagodtsom hele Irland, boede en O'Brien paa denne Plet og fik paa en eller anden Maade Lov til at blive boende, og hans Familie havde bestandig senere holdt sig fast. Vel var det Slot, som Datidens O'Brien skulde have bebot, aldeles forsvundet, og Patrick, hans Efterkommer, boede i den eneste Levning af den Sidebygning, der engang havde været Stald, og han var Lejer i Stedet for Ejer; men det var og blev dog hans Forfædres Hus.

Dette var altsaa Patricks ene Egenskab. Den anden var, at han uden netop at være en Dranker holdt meget af et lystigt Lag, og ved saadanne Lejligheder sang han med smuk Stemme meget smukke Sange og erhvervede sig megen Hengivenhed blandt sine Jevnaldrende; men han vandt ikke i Indtægt eller aarligt Overskud i samme Forhold, som han vandt i Yndest.

Sandheden byder nu at sige, at han selv kom til Bevidsthed om Nødvendigheden af en Forandring i denne Henseende; men sandt er det ogsaa, at det kun var, fordi der hændte ham Noget, som han ansaa for meget usædvanligt. En Dag var han nemlig kommen til at se fejl paa en Stente. Det var ingenlunde, fordi han den Dag havde været i lystigt Lag og drukket; han havde aldrig været mere ædru. Men der synes nu engang at være Øjeblikke, da en af de fem Sandser, vi have af Naturen, kan svigte os ved højlys Dag ligesaa uformodet som den bedste

Hest, naar den gjør et Fejltrin. Egenlig var det da heller ikke Stenten, Patrick havde set fejl af, men af Noget paa den. Det var i en Mils Afstand fra hans Hjem, da han vendte tilbage fra nærmeste By og nærmede sig Skoven, han skulde igjennem, at han saa en Skikkelse stige over Stenten til Skoven. Inden den forsvandt, stod Skikkelsen et Øjeblik paa Stenten, i Solskin, saa besynderlig rank og besynderlig lys, at Patrick, der ikke var ganske fri for Overtro, følte sit Hjerte banke og næsten antog, at det var Skovdronningen, der havde været ude at kigge efter Verden. Alligevel, skjønt overrasket, var Patrick ingenlunde fejg og skyndte sig efter Skikkelsen; men da han, efterat Skovvejens Slyngning en Stund havde skjult den for ham, igjen fik Øje paa den, opdagede han, at den var ganske simpelt klædt ligesom en af Egnens Piger, hvilket virkede paa ham, som om Dronningen, da hun mærkede sig fulgt, havde forvandlet sig. Men Patrick fik ikke Tid til at anstille Betragtninger herover; thi idet hans hastige Gang havde ført ham Skikkelsen næsten paa Siden, vendte den sig halvt om, og nu saa han, at det ikke var nogen Anden end en Pige, han egenlig godt burde kjende: Cathleen O'Connor, eneste Datter af Forpagter O'Connor — der roste sig af at være ligesaa fornem og var næsten ligesaa fattig som Patrick og hans Slægt —; men han havde hidtil baade set og ikke set hende, det vil sige: ikke lagt Mærke til hende. Men nu, da hun vendte sig,

og han saa de lange, sorte Øjenhaar over de blaa Øjne og den fuldvoxne, jomfruelige Figur, der passede saa hemmelighedsfuldt nøjagtig til Øjet og Blikket, var det igjen ikke den Cathleen, han egenlig skulde kjende: i Skikkelsen, han nu saa, var Skikkelsen fra Stenten paa en egen Maade skjult, og han blev saa besynderlig tilmode, ganske ængstelig, saa at han gik ved hendes Side uden at kunne tale et fornuftigt Ord, endsige synge en lystig Sang som for andre Piger. Dette var det Usædvanlige, der var hændt ham.

Naar der i den nærmeste Tid derefter tilfældigvis blev talt om Cathleen O'Connor og hun blev kaldt en smuk og kraftig Pige, var det Patrick ubehageligt; thi det syntes ham ikke stort bedre end en Fornærmelse, eller det var magtesløst hinkende Ord i Forhold til, hvad han vidste eller havde set foran og i Skoven. Men havde Nogen paa egne Vegne højt og lydelig udtalt dette, saa vilde Patrick upaatvivlelig have udfordret ham til Møde med sin Shillelagh, saalænge han kunde røre sig. Kort, han havde fornummet Noget, en Ynde, en Magt, der berusede fuldstændigere, mere udholdende og lyksaligere end nogensomhelst Drik, han hidtil havde kjendt, og dels fordi han saaledes uvilkaarlig havde forandret Smag, dels fordi han tænkte paa at behage Cathleen og mulig faa hende til Hustru, holdt han op at drikke, uden dog at gaa ind i en Afholdenhedsforening.

Naar en ung Mand bliver saa kraftig forelsket, vil han i Reglen trods al Ængstelighed og Tøven søge en Lejlighed til at sige det, og det slaar da sjelden fejl, at Lejligheden engang bliver funden, og da dette skete mellem Patrick og Cathleen, var der to lykkelige Mennesker flere i Verden; thi Cathleen holdt ogsaa af Patrick, hvilket maaske allerede var at formode af den Virkning, hun havde gjort paa ham i Skoven; thi det er vist sjeldent, at en Person, der er ligegyldig stemt, drager en saadan usynlig Lys- og Ildfunke ad sin Vej.

Men ganske kort Tid efter, at de To havde givet hinanden deres Tro, døde Cathleens Fader, og hendes Stedmoder besluttede at gifte sig igjen.

En Morgen stod Cathleen udenfor Patricks Hytte eller Hus, og da han henrykt sprang ud og hilste hende og bød hende indenfor, vægrede hun sig og sagde: »Jeg kan nu ikke længer blive hjemme, og Du ved, Patrick, hvad Fader M'Kay siger: at vi Irlændere ere letsindige og gifte os uden at eje Noget, og faa stor Familie, og saa drikker Manden, og Konen bliver ulykkelig og et Svin. Saadan skal det ikke gaa med mig og Dig, Patrick; jeg vil ikke opleve at se Dig komme fuld hjem . . . .«

»Eller gaa fuld ud,« tilføjede Patrick, der tænkte med mere Erfaring og desuden var skjelmsk som en Irlænder.

»Nej,« vedblev Cathleen, »og derfor tager jeg imod Hr. O'Dooles Tilbud. Han skal overtage

en stor Forpagtning nær ved Limerick og behøver flinke Piger. Saa spare vi begge To, Du og jeg, hvad vi kan, og naar vi have Noget samlet, gifte vi os, hvis Du ellers vil holde ud saa længe, Patrick.«

»Ak, Cathleen,« sagde Patrick meget alvorlig, »jeg vil holde ud i hele mit Liv og det næste med og aldrig ophøre at elske Dig! Men hvor længe tror Du saa, det kan vare, inden vi gifte os?«

»Det maa komme an paa, hvor meget vi ville arbejde og spare. Jeg har gjort en Regning og tænker, det kan vare tre Aar.«

»Men naar jeg arbejder dobbelt, kan det saa ikke blive i halvandet Aar, Cathleen?«

»Jo, Patrick, saasnart vi have tyve Pund til at forpagte mere Jord og kjøbe Faar og gjøre Dit Hus ordenligt, saa vil vi gifte os.«

»Tre Aar! Halvandet Aar! O, Cathleen, hvorledes skal jeg holde ud at være skilt fra Dig! Og saa vil Du se alle de smukke Mænd, der maaske ere ved Limerick, og de vil allesammen forelske sig i Dig og sige Dig det, og saa er jeg langt borte og kan ikke sige Dig, at Du skal ikke tro, at Nogen elsker Dig saa inderlig som Patrick O'Brien! For det er umuligt!«

»Hør nu, Patrick,« sagde Cathleen, »her er min salig Faders Hund. Den er det Eneste, jeg har arvet, og den skal Du have, den skal blive hos Dig. Og nu vil jeg kysse Dig, mens den

ser paa det, saa kan Du da vide, at jeg ikke svigter.«

Det var, som om den store, sorte Hund forstod, hvad der foregik; thi den gik hen til Patrick og slikkede hans Haand. »Ja, Bob,« sagde Cathleen, »nu skal Du blive hos Patrick, til jeg kommer.«

Da de kom til Stedet, hvor de skulde skilles, bleve Patrick og Bob staaende og saa sørgmodig efter Cathleen, saalænge de kunde øjne hende. Derpaa gik de hjem til Hytten, Patrick meget forknyt; men da han havde siddet nogen Tid med Taarer i Øjnene, sprang han op med den Beslutning strax at arbejde og blive ved, til han kunde føre Cathleen hjem, og saa begynde igjen.

Det gik ogsaa meget godt. Patrick var flink baade hjemme og hos Andre, var ikke stolt, men paatog sig hvilketsomhelst Arbejde, at lægge og hyppe Kartofler, at ruske Hør, at føre Svin tiltorvs o. s. v., og han gjorde ingen Fordring, men modtog, hvad man frivillig betalte ham, som Vorherres Hjælp til, at Cathleen kunde blive hans Hustru. Vel var Egnen ikke meget formuende, og han erhvervede kun smaa Sølvmønter, som han gjemte i et gammelt Lerkrus; men efter nogen Tids Forløb var der et dobbelt Lag paa Bunden af Kruset.

Da kom det en Morgen som et Tordenslag over Patrick: fra næsten alle hans Naboer indløb Klage over, at Bob havde baaret sig ad som afsindig og skambidt baade Fjerkræ, Faar og Svin.

Man lempede sig saa meget som mulig efter Patrick; men han maatte dog udrede alle Lerkrusets Sølvpenge i Skadeserstatning. Dette gik ham haardt til Hjerte, ikke blot for Tabets Skyld, men ogsaa og især fordi han i denne Hundens Adfærd saa et Varsel om, at Cathleen ikke længer elskede ham, hvisaarsag han skrev til hende og klagede og forespurgte sig. Derpaa fik han et Brev, der ikke var med Cathleens Haandskrift — thi, hvor smuk Pige hun end var, kunde hun ikke skrive, ikke engang sit eget Navn, uden med et Kors. Det lød saaledes:

»Dette er for at lade Eder vide, at Cathleen er den kjønneste Pige og vel afholdt af Alle; men jeg bevarer Dig min Tro, Patrick, og er at tilføje, at I kan give Bob nogle Stryg eller ogsaa binde ham eller give ham en Mundkurv paa. Men det er Synd, og heller børste ham og ingen Griller. Jeg forbliver Eders Tjenerinde

Forpagter O'Doole, hans Kone.«

»Hør nu,« sagde Patrick til Bob, da han havde læst Brevet og igjen var blevet glad, »jeg har faaet Lov til at banke Dig; men jeg vil ikke være den Slemme. Du er og bliver Cathleens Hund, og Du var Vidne, saa jeg vil tage det med det Gode.«

Da Bob hørte Cathleens Navn, sprang den glammende i Vejret og slikkede Patrick i Ansigtet, og da Patrick mærkede, at den var saa vel til-

sinds, tog han den ud med i Nabolaget, førte den hen til Høns, Faar og Svin og sagde Cathleen, og hver Gang gjøede Bob af Glæde og sprang tilbage til Patrick og op ad ham, som om den vilde forsikre ham, at den ikke oftere vilde staa eller gaa i Vejen for hans Bryllup, og saa tog Patrick fat igjen.

Efter nogen Tids Forløb, da der atter var Sølvlag paa Bunden af Lerkruset, hændtes det Samme igjen. Bob havde bevislig en Nat været henne hos en Forpagter i en halv Mils Afstand og bidt endel af hans Faar. Og da Patrick havde været paa Stedet og betalt Skaden efter gode Mænds Skjøn, ejede han ikke mere end sex Pence, for hvilke han i sin Fortvivlelse besluttede at drikke et godt Glas Whisky; thi det var længe, længe siden, at han havde smagt Spiritus, og han trængte til Opmuntring.

Men dennegang opmuntrede Drikken ham ikke; han blev kun mere tungsindig og vred, og jo mere han nærmede sig sit Hjem, desto mere besluttede han, at han vilde have en ordenlig Afregning med Bob, om han nok saa meget havde tilhørt Cathleen og været Vidne.

Bob laa paa Bænken, og det lod til, at den vidste, med hvilke Tanker Patrick kom hjem; thi den rejste sig ikke for ham og trak lidt op i den ene Side af Overlæben, saa at dens hvide Tænder saas et Øjeblik ligesom et Lynglimt; men den sagde ikke Noget.

»Naa, Du er ikke engang høflig,« sagde Patrick; »det er maaske mig, der skal bede Dig om Forladelse, hvad? Nej, forrige Gang var det en og tyve Shilling og tre Pence, og dennegang er det sytten Shilling foruden de sex Pence til Whisky, hvilke Du vel ikke for Menneskene, men for Gud har paa Din Samvittighed. Du er min eneste Uven; men Du ødelægger mig ogsaa grundig, og da Du nu oven i Kjøbet snærrer ad mig, og jeg har faaet Lov, saa skal Du have et ordenligt —«

Og med Lynets Hurtighed, inden Ordet endnu var sagt, førte Patrick med sin Shillelagh et Slag imod Bob. Men Indledningen havde formodenlig været for lang og forberedt Bob altfor godt; thi han undveg Slaget, sprang tilbage i Stuen og stillede sig op med et vildt Glam, som om han vilde sige: »Jeg har længe ventet paa at se, hvem af os To der er stærkest.«

»Ja, det fornøjer mig, at Du vil forsvare Dig,« sagde Patrick, »tag nu Dit Hoved iagt!«

Bob bøjede virkelig af for Slaget, som om det gjaldt Hovedet, og vilde derpaa springe løs paa Patrick; men nu først kom det virkelige Slag og ramte Bobs højre Forpote, og det var upaatvivlelig et meget haardt Slag; thi Bob tumlede i selve Springet, snurrede helt rundt og løb saa paa tre ud i det lille Køkken.

Men nu havde Patrick engang slaaet og vilde slaa mere, hvorfor han fulgte Bob. Bob krøb op ad en lille Stige, der førte til Loftet, og blev

staaende paa Randen, som om han indsaa, at Stillingen var god at forsvare, eller som om han nu vilde indlade sig i Underhandlinger; men Patrick krøb efter med hævet Shillelagh, og da Bob nu ikke saa anden Udvej, vendte den hastig om og sprang ud af Glugvinduet og slap derved saa nogenlunde, men ikke ganske; thi i det Mindste Enden af dens Hale fik det vældige Slag, som Patrick havde tiltænkt Bobs Rygstykker paalangs. Størstedelen af Slagets Magt ramte derimod Gluggens Karm, knuste det gamle Træ og et Stykke af Straataget og aabnede for Patricks Øjne det mest forbavsende Syn: Fra en Lerkrukke udvældede en Strøm af Guldmønter, der hoppende og klingende udbredte sig paa Loftets Gulv.

Patrick troede ikke sine Øjne. Han blev bange for, at der havde været altfor megen Velsignelse eller sær Fortryllelse i den Whisky, han havde drukket, og han stod længe og saa paa det Hele med en vantro Mine, som om han formodede, at Nogen var bagved og troede, at han var dum nok til at lade sig narre. Men efter en Stunds Forløb mente han dog, at han kunde tage en af disse gulrøde Tingester op og se paa den, og han saa da, at den efter Udseendet at dømme var en Guldmønt fra Aaret 1620, og den Tanke opkom hos ham, at muligvis en af hans Forfædre havde skjult Penge her; man havde dog forhen hørt Sligt.

Inden det blev mørkt, havde han opsamlet hver eneste Mønt; men nu, da den Overbevisning dæmrede for ham, at han var blevet rig, kom ved Siden af Glæden en ligesaa stor Angst, nemlig den, at Bob, som havde givet Anledning til den hele Berigelse, løb rasende om og bed alle Landets Faar, saa at han netop havde faaet Pengene for at betale Bobs Udskejelser. Tanken om, hvad Cathleen vilde sige, og Frygten for, hvad Bob vilde gjøre, holdt ham vaagen den hele Nat, og om Morgenen lyttede han ængstelig efter enhver Lyd, maaske Besøg, der anmeldte bidte Faar; men Ingen kom.

Hele Dagen tilbragte han som i Feber; men om Aftenen nedgrov han de fleste af Mønterne i Stuegulvets Ler, og næste Morgen begav han sig paa Vejen til Limerick.

Da han kom til O'Dooles Forpagtergaard og spurgte efter Cathleen, var hun ikke tilstede; men da han blev ført ind til Madam O'Doole og navngav sig, raabte hun: »Saa I er den Mand, skikkelige Folk ikke kan være hos! Hvilket Fruentimmer vil I gifte Jer med til Haan for Tro og Love? Har I saa lidt Undseelse, at I selv kommer og melder det?«

Patrick kunde ikke forstaa et Ord heraf, men begreb det først, da han erfarede, at Bob den foregaaende Dag var kommen løbende. At Bob havde kunnet finde Cathleen paa et saa langt fraliggende Sted, hvor den aldrig havde været, havde forekommet Alle som et Vidunder, der kun

kunde betyde, at Patrick var blevet utro, og at skikkelige Folk ikke kunde være hos ham. Men nu fortalte Patrick Mad. O'Doole, hvad han kun havde havt til Hensigt at betro Cathleen, og nu blev der stor Glæde. Cathleen blev hentet og var først meget forbavset, men derpaa desto gladere, og det syntes Patrick, at hendes Øjne bleve, om det ellers var muligt, endnu dejligere ved Lykken. Forpagter O'Doole kom hjem, og Bob kom ligeledes frem, og den bar sig ganske ad som en gentleman, lod i Fremmedes Overværelse, som om Intet var forefaldet, og hilste blot Patrick noget koldt.

Nu vilde O'Doole gjøre Brylluppet og opfordrede Patrick til at forpagte Jord der i Egnen; men Patrick erklærede med Tak, at han vilde blive paa sine Fædres Grund, kjøbe noget Jord og forpagte mere.

»Men,« sagde han med betænkelig Mine til Cathleen, »hvad skal vi gjøre med Bob? For det er dog Din Hund, og han har set endel, husker Du nok, og det er egenlig ham, der har gjort os til rige Folk, og jeg kan aldrig binde ham eller slaa ham igjen; men selve Lordlieutenanten kan ikke betale alle de Faar og Høns og Svin, som Bob i et svagt Øjeblik kan behandle ukjærlig.«

Nu blandede Forpagter O'Doole sig i Talen og anstillede en Undersøgelse over, hvordan Bob var vant til at leve fra Hvalp af, og hvorledes han havde levet hos Patrick, og saa oplystes det,

at Bob var en engelsk Hund, der var godt vant og af Cathleens Fader havde faaet Kjød i det Mindste om Søndagen, hvorimod den hos Patrick aldrig havde faaet Kjød eller Ben, fordi Patrick aldrig selv spiste Kjød, men levede som den fattigste Arbejder, siden han havde begyndt at samle Sølvpenge i Lerkruset. Men Bob maatte have Kjød og blev vild efter nogen Tids Forløb, naar han ikke fik det.

Og nu — skjønt det kan findes upassende at tale paa engang om Kjød og Kjærlighed — slutte vi med det Ønske: at enhver Ungersvend, der elsker en Pige og for sin Kjærligheds Skyld kan bære lange Savn, maa have ligesaa god Lykke som Patrick O'Brien!

IV.

Henry Cecil og Sarah.

Udenfor Landsbyen Hodnet i Shropshire, tæt ved Randen af en Bæk, laa et simpelt, men vel vedligeholdt Sted, som tilhørte en Selvejer ved Navn Hoggins. Bækken var smal, men dens Bredder meget høje, og fra den ene Bred til den anden førte en Bro, der kun bestod af tre løse, runde Træstammer. Strax ovre paa den anden Bred var tæt Skov.

Ud af denne Skov kom en Dag en Zigeunerkone, gik over Broen og hilste i Forbigaaende paa Sarah Hoggins, der i dette Øjeblik stod udenfor sin Faders Hus. Da Sarah hilste igjen, standsede Zigeunerkonen og sagde: »I skal, i Sandhed, have Tak for den Hilsen; jeg tror, den spaar mig Lykke. Og skjønt mit Ærinde har Hast, vil jeg dog standse og spaa Eder til Gjengjæld. Ræk mig Haanden, Du kjønne Barn.«

Sarah var, som de fleste af os ere, baade noget bange for at blive spaaet og noget begærlig derefter, saa at Zigeunerkonen efter ringe Modstand fik hendes Haand i sin. Konen saa i Haanden, derpaa op i det friske, syttenaarige Ansigt, derpaa igjen i Haanden og sagde: »Den vil blive lagt i en Lords Haand.«

»For Guds Skyld!« raabte Sarah; »mener I: for Altret?«

»For Altret eller ikke for Altret, det staar ikke i Haanden, det er Menneskeskik,« raabte Zigeunerinden leende og fjernede sig.

Nogle Timer senere, henved Solnedgang, sad Sarah tilligemed hendes Fader og Moder og et Par yngre Søskende udenfor Huset ved deres Aftensmaaltid. Solen kastede sine skraa, rødlige Straaler henover dem og over den store, stille Skov hinsides Bækken. En temmelig ung, velvoxen Mand med Ransel paa Ryggen, kom rask ud af Skoven og gik over Broen; men enten var han ikke vant til at gaa over den Slags Broer, eller en af Stammerne laa løsere end sædvanlig og rullede under ham, nok, han styrtede ned i Bækken. Familien skreg højt og var overbevist om, at han havde slaaet sig ihjel i Faldet; men da man ilede til, saa man, at han var paa Benene og, skjønt blødende, søgte at arbejde sig opad Skrænten. Man kastede et Tov til ham, hjalp ham op og bragte ham strax tilsengs, uagtet han paastod, at det slet ikke var nødvendigt. Næste Morgen kom han ned, frisk og rask, takkede

Familien og fortalte, at han hed Henry Silley og var Mekaniker, havde lagt sig lidt Penge op og nu vandrede uafhængig om, til han maaske fandt et Sted, hvor der var godt Arbejde. Han havde et Ærinde i nogle Miles Afstand og spurgte, om han ikke turde lade sin Ransel ligge her hos Hoggins, til han kom tilbage. Den Tilladelse fik han beredvillig; man syntes godt om ham; man var ham taknemlig for, at han ikke havde slaaet sig ihjel lige ved Familiens Hjem og i dens Paasyn.

Lidt efter Middag vandrede han bort og kom efter nogle Timers Forløb til Sir Walter Kingsleys Herresæde. Her kaldte han sig John Burke og afleverede et Anbefalingsbrev fra Henry Cecil, ældste Søn af Lord Burleigh, der anbefalede ham som en dygtig Blomstermaler. Som Følge af dette Anbefalingsbrev blev han meget godt modtaget og fik strax et Værelse anvist; thi der var indledet Familieunderhandlinger om en Forbindelse mellem Henry og Adelaide, ældste Datter af Sir Walter Kingsley, og i Anbefalingsbrevet havde Henry Cecil ikke blot nævnt John Burke som en fortræffelig Maler, men ogsaa som en meget god Ven af sig. Adelaide værdigede ham denne Aften og det følgende Par Dage netop saa megen Opmærksomhed, som tilkom ham ifølge en saadan Anbefaling. Hun lod ham male nogle Blomster, give hende nogle gode Raad med Hensyn til hendes egne Frembringelser, men beskæftigede sig ellers ikke med ham, syntes knap at

se saadan paa ham, at hun senere kunde kjende ham igjen. Et eneste Øjeblik vakte han maaske hendes Interesse, da der nemlig var Tale om Lordens Hus i London, som var meget pragtfuldt udstyret, og som den gamle Lord mentes at ville i levende Live afstaa til sin ældste Søn, hvis han giftede sig.

Samme Aften afsendte John Burke eller Henry Silley følgende Brev:

»Mylord og dyrebare Fader! Den unge Dame er Fuldkommenheden selv, men — eller og — passer ikke til mig. I Haab om, at dette gunstigst bliver mig undskyldt, forbliver jeg,

Mylord og dyrebare Fader,
med sønlig Ærefrygt
Henry Cecil.«

Sandheden er, at den unge Mand var Henry Cecil, Earlen af Burleighs ældste Søn og Arving til Peerstitlen og Godserne. Han havde sat sig i Hovedet, at han vilde elskes for sin egen Skyld, og derfor aflagde han hint Besøg under falsk Flag. Forresten sagde han ikke Usandhed. Han havde studeret i Oxford, men lagt sig baade efter Kunst og Haandværk, kunde vise sig baade haardfør og forkjælet; men fremfor Alt var han betaget af Trang til at kunne give sig helt og tillidsfuldt hen og erhverve en Andens hele Hu og Sind til Gjengjæld.

Da han vandrede bort fra Kingsley-Hall, sagde han til sig selv: »Den Gamle bliver vred, og nu opfylder han sin Trusel. Han tror, han

kan sulte mig til at tage en Kone. Ja, nu skal jeg tage En, der er forelsket i vort Hus i London, en Anden, der længes efter min Moders Død for at kunne bære Familiejuvelerne, 'en Tredje, der vil herske som Dronning paa Burleigh Castle, eller en Fjerde, der vil alle tre Dele og mere endnu. Var jeg kommen der under Navnet Henry Cecil, havde hun, Gud hjælpe mig saa sandt, svoret paa, at hun elskede den Person, jeg nu staar og gaar i, men som hun aldeles foragtede under Navnet John Burke. Nu ikke flere Prøver af den Slags.«

Med Et huskede han paa, at han skulde hente sin Ransel hos Hoggins, og den Følelse af Glæde, der ledsagede denne Husken, blev ham selv saa paafaldende, at han begyndte at undersøge den, og saa standsede han ved Billedet af den unge Pige. Fra dette Billede kom der et Solskin, en Friskhed og Varme til hans Sind, som han hidtil ikke havde kjendt. Han sagde forundret til sig selv: »Er det virkelig Kjærlighed, som jeg begynder at føle? .... Vil hun saa elske mig? .... Den nydelige Pige, der ser saa hjertens uskyldig ud, kan jo godt være forelsket i en af sine Lige i al Tugt og Ære. Hele Verden staar ikke stille for at vente paa Peer-Sønner .... Men om saa var? .... Om nu hun! .... Der er dem, der har giftet sig med Theaterprinsesser .... Henry, gjør Dit Bedste!«

Da han kom tilbage til Landsbyen, blev han endnu en Dag hos den gjæstfri Familie og

lejede sig derpaa et Hus langt fra den, i den anden Ende af Landsbyen. Han bosatte sig som rigtig Mekaniker, og skjønt han næppe i London eller en anden stor By vilde blevet anerkjendt som dygtig, gik det dog meget godt i Hodnet. Han kunde istandsætte Uhre, Laase o. desl., og han forstod sig desuden udmærket godt paa Heste, og efterhaanden fandt han Behag i at drive en lille, ærlig Hestehandel, hvilket bragte ham i Anseelse.

Ved Juletid var der megen Lystighed i Landsbyen, og paa den saakaldte »Tolvte Nat«, Helligtrekonger Aften, var Ungdommen samlet hos Hoggins.

Først legede man Snap dragon, hvilket bestaar i, at en Kjedel med Rom eller Brandy og nogle Rosiner bliver sat over Ilden, og de, som have Lyst, gribe med Fingrene efter en Rosin. Saa bliver der Skrig af dem, der brænde sig, og høj Latter af dem, der have brændt sig eller skulle til det.

Den Leg trættede dog snart, og saa fulgte Characters. Man tegner paa smaa Stykker Papir en eller anden Figur, f. Ex. en Konge, en Dronning, en Prokurator, en Harlekin, en Majdronning, og kan man ikke tegne Skikkelsen aldeles tydelig, skriver man, hvad den skal betyde. De tegnede Blade blive tilligemed hvide Blade rullede sammen og kastede i en Hat, hvoraf enhver i Selskabet maa trække, og den Figur, man trækker,

den Rolle maa man spille hele Aftenen, saa godt man kan; men de Fleste ville gjerne have en saadan Rolle at spille. Nu traf det sig saa, at Sarah trak en Zigeunerkvinde og Henry en kongelig Kammerherre, og da hun skulde spaa ham, faldt hun ud af Rollen og stod ganske fortabt; men i det Samme begyndte Musiken at spille den nationale Yndlingsdans Sir Roger de Coverley, og saa greb Henry Sarah om Livet, og da hun i sin Sindsbevægelse ikke gav Agt, lykkedes det ham i Dansen at føre hende hen under Mistelstejnen, der hang ned fra Midten af Loftet, og saa havde han efter Skik og Brug Ret til at kysse hende under Mistelstejnen, og det Kys tør gives paa Læberne, medens man ellers, i det Mindste naar Folk se paa det, kun kysser paa Kinden.

Ved dette Kys udbrød Sarah: »Gud fri mig!« og ilede hen til sin Moder. Da Moderen saa hendes Sindsbevægelse, drog hun hende med sig og udspurgte hende; men Sarah kunde ikke give anden Forklaring end, at i det Øjeblik hun var blevet kysset, var hun kommen til at tænke paa Lorden, som man havde spaaet hende, og var blevet saa bange og næsten svimmel af Angst . . . . og . . . . Frygt.

Henry kom til, og paa hans Spørgsmaal svarede Moderen temmelig usammenhængende; men han forstod dog baade det Besynderlige, at en Lord var bleven Sarah spaaet, og at hans Kys

havde sat hende i Uro, og han udbrød: »Sarah, føler Du for mig? Vil Du gjøre mig lykkelig, vil Du være min Hustru?«

Sarah svarede med Graad og med Glæde: »O, Henry, saa er jeg frelst! Ingen i Verden kan være Dig saa god og tro, som jeg skal være Dig!«

Kort efter stod Brylluppet, og da de kom hjem fra Kirken, sagde Henry til Sarah: »Du har gjort mig lykkelig. I Sandhed, jeg skal betale Dig det!«

Et Aarstid efter fødte Sarah en Søn, og i Glæden over at have en Søn sagde Henry igjen: »Sarah, jeg skal betale Dig det!«

Dette gjentog han ved lignende Lejlighed et Par Gange senere, saa at det i Hodnet blev Skik, naar man var meget glad over Noget, at sige: »Jeg skal betale Dig det.«

Henry tog regelmæssig engang om Ugen tiltorvs i den nærmeste By og blev da borte en Dags Tid; men engang sendte han sin Hustru Bud, at hun ikke maatte vente ham i de første Dage, og det varede en hel Uge, inden han kom hjem. Han var meget alvorlig, men sagde: »Nu skal det ikke let ske igjen, Sarah, at jeg forlader Dig. Derimod har jeg et Forslag at gjøre Dig. Paa min sidste Udflugt har jeg i visse Maader tjent godt, og jeg mener nu, at Du ogsaa engang kunde unde Dig en Fornøjelse. Der skal være stor Fest i Anledning af, at den nye Earl af Bur-

leigh kommer hjem og tager Godset i Besiddelse. Skal vi ikke ride dertil og se paa Festen?«

Det var Sarah villig og gjerne beredt til, og Henry fremhentede en ny Kaabe, som han havde hjembragt til hende.

En Formiddag henad Middag nærmede de sig Burleigh-Castle og saa Borgen med dens tykke, normanniske Taarne hæve sig paa en Høj, opad hvilken, i jevn Skraaning, førte en bred Allee. Paa begge Sider af Alleen var der tæt af Mennesker i Søndagsdragt, og de forekom Sarah at se paa hende og Henry med megen Forundring eller endog Uvilje, idet de kom fra en Sidevej og rede ind i Alleen, som Andre med Ærbødighed lode tom.

»Vi ride vist i Vejen,« sagde Sarah.

»Jeg skal sige Dig, Sarah,« svarede Henry, »jeg kjender Nogen inde i Slottet, der vil tage sig af vore Heste; vi kan godt ride ind.«

Et Øjeblik efter aftog han sin Hat, uden at Sarah bemærkede det, og i samme Øjeblik begyndte det med utallige Hurraraab paa begge Sider af Vejen.

»Nu kommer bestemt Herskabet,« sagde Sarah urolig.

»Ja,« svarede hendes Ægtefælle, »det er formodenlig dem, der komme i Vognen bagved os.«

Sarah vendte sig uvilkaarlig; men til sin Forbavselse eller næsten Skræk gjenkjendte hun med sit skarpe Moderøje sine tre Børn i Vognen.

Det svimlede for hende; men i dette Øjeblik sprang hendes Ægtefælle af Hesten, holdt hendes Stigbøjle og sagde: »Velkommen til Burleigh-Castle, ædle Frue!«

Og idet han vendte sig til Mængden, der stimlede sammen omkring dem, raabte han: »Det er Eders Frue! Hun har gjort mig meget lykkelig! Holder af hende! Og her er vore Børn!«

Nu blev der et Hyldingsraab uden Ende, og den nye Earl og hans Hustru og Børn bleve bogstavelig baarne paa Hænderne ind i Borgen.

Da de endelig vare alene i Slottets Hal og stode ved Vinduet og saa ud paa Mængden af deres Vasaller, der vedbleve at hilse og lykønske, sagde Henry: »Jeg har ikke betalt Dig endnu, Sarah!«

V.

Billedhuggeren.

Paa et smukt Landsted i Nærheden at Lissabon boede et Par unge Folk. De levede kjærlig sammen, men meget ensomt; thi Manden var overordenlig skinsyg. Han kunde sige sig selv, at det var uden Grund, men formaaede ikke at bekæmpe den Blanding af Smerte, Vrede og Angst, som opkom i hans Sind, naar en anden Mand saa paa hans Hustru, og da hun var af et blidt Gemyt, fandt hun sig for hans Skyld i at leve afsondret fra Verden.

Den Eneste, der kom i deres Hus, var en ganske ung Billedhugger, en Barndomsven af Don Camillo — saaledes hed Ægtemanden. Han var paa en Maade Postbud imellem dem og Verden, bragte dem alt Nyt, men med Livlighed og Glæde, saa at Huset ligesom blev lysere, naar han saas komme.

En Dag bragte han en Nyhed, der vedkom ham selv: Han havde ved Akademiet vundet den første Pris, han var paa Veje til at blive en berømt Mand. Men i Maaden, hvorpaa han fortalte det, eller rettere: i det Blik, hvormed han saa paa Donna Antonia, forraadte han, at det var for hendes Skyld han havde stræbt, af hende han havde suget Begejstring.

Don Camillo bemærkede ikke dette hastige, lidenskabelige, hengivelsesfulde Blik; men ved at møde det blev Donna Antonia tilmode, som om hele hendes hidtidige Liv havde været en Drøm eller en Fejltagelse, som om hun aldrig havde elsket nogen Anden end den unge Billedhugger.

Hun forudsaa, hvilken forfærdelig Ulykke der vilde afstedkommes, hvis hendes Ægtefælle nogensinde opdagede Sandheden, og skjønt den voldsomt opblussende Kjærlighed kunde have bragt Sydlænderinden til at trodse sin Mand og den hele Verden, indsaa hun dog ogsaa, at hun for Billedhuggeren ikkun kunde blive en kort Henrykkelse og derpaa en Byrde eller Forbandelse; thi han var yngre end hun, og han burde, mente hun, være fri og glad for at følge sin store Bane ud i Livet.

Den heftige Kamp, hvori hun kom med sig selv, og den store Lidelse, som fulgte af, at hendes Forstand stræbte at holde Tøjlerne, kastede hende paa Sygelejet, og selve den Omhyggelighed, hvormed hendes Ægtefælle plejede hende, for-

øgede hendes Mismod og Lidelse, saa at hun bukkede under for Sygdommen og døde.

Da den første Sorg havde sat sig, gav Don Camillo sig til at undersøge hendes Gjemmer; thi han var skinsyg endnu efter hendes Død og kunde ikke komme af med den Tanke, at hun havde baaret paa en Hemmelighed, der var krænkende for ham. Men han fandt Intet, der bestyrkede hans Mistanke.

Derpaa henvendte han sig til Billedhuggeren og bad ham, efter Erindringen udhugge en Marmorstatue af Donna Antonia.

Dertil var Kunstneren strax villig, og efter nogen Tids Forløb stod Statuen færdig i hans Atelier.

Da Don Camillo saa den staa der, med et Smil og et Udtryk, som om den levede, vendte han sig mod Billedhuggeren og skreg: »Du har elsket hende!«

»Stille!« sagde Billedhuggeren og tvang ham tilside.

»Og hun har elsket Dig! Jeg kan se det!« raabte Don Camillo ude af sig selv.

Billedhuggeren sprang imod ham med Udraabet: »Har hun? . . . . Saa bliver jeg endnu en stor Mand!« — og sank i det Samme død til Jorden, truffen i Hjertet af Don Camillos Dolk.

VI.

Senki.

En from Mandæer*) ved Navn Senki boede ved Siden af en Muhamedaner. Denne forfulgte og krænkede ham paa mange Maader, bl. A. ved at give sin Hund Navnet Senki. Naar han vidste, at Senki var paa sit Tag (Husets friskeste Sted), kaldte han paa sin Hund, og naar da Senki svarede, sagde Muhamedaneren: »Det er min Hund, jeg kalder paa.« Men hvis han tav, udskældte Muhamedaneren ham, fordi han ikke svarede, naar en Rettroende talte til ham.

Da klagede tilsidst Senki sin Nød for Himlen, og den sendte Solen til ham i en Løves Skikkelse. Han bad Løven om Hjælp, og Løven omstyrtede Muhamedanerens Hus. Derpaa bad Løven Senki

*) Om Mandæerne, en ejendommelig, blid Religionssekt ved Eufrat, se Anmærkninger.

om Tilladelse til at kysse hans Haand, og da dette var sket, opdagede Senki, at hans Haand var forvandlet til en Hundepote. Han klagede højt derover, hvorpaa Løven sagde: »Vil Du have Hævn for Intet?«

Den fromme Mands Søn kom hjem, steg op paa Taget hos sin Fader og spurgte, idet han forundret saa sig om: »Hvor er vor Nabos Hus?« Faderen svarede: »Det har jeg i min retfærdige og fromme Vrede ladet omstyrte af Solen.« Da sønderrev Sønnen sine Klæder og satte sig hen i en Krog, hvorfra han kunde se Husets Ruiner, og udtalte Løfte om, at han fra nu af ikke vilde spise eller drikke. Forfærdet spurgte Faderen hvorfor. — »Fordi,« svarede Sønnen stille, »i det Hus boede hun, jeg elskede, vor Nabos Datter.«

Efter nogen Betænkning sagde Faderen: »Dit Løfte har Intet at betyde; jeg er en saa from Mand, at jeg kan løse Dig derfra. Jeg løser Dig.«

Sønnen svarede: »Du kan ikke løse den, der ikke vil løses.«

Henad Aften lod Faderen bringe Spise og Drikke op, tæt ved Sønnen, satte sig tilbords og sagde: »Du er i en stor Vildfarelse, min Søn; Kjærlighed er Intet eller en farlig Ting. Hør efter, og jeg vil fortælle. — Da Schiiterne fordreve vore Folk fra Basra, begave de Fleste sig her til Egnen ved Eufrat; men Nogle nedsatte sig i Ahwas. Nu ved Du, min Søn, at ifølge vor hellige Religions Forskrifter skulle vi altid bo ved rindende Vand, og man besluttede derfor

at lede den Flod, der strømmede nær Ahwas, ind i Byen. Men da man til den Ende, for at tvinge Flodens Løb, opførte en Dæmning, blev Arbejdet altid nedrevet om Natten. Man udstillede da Vagter, og disse saa, at der om Natten kom en Dew (ond Aand) og nedbrød Værket. Ypperstepræsten skrev Bønner og besværgende Ord paa Stykker Papir, der bleve kastede i Floden; men det nyttede Intet. Da sagde Ypperstepræstens Datter, som var meget smuk, til sin Fader: »Den Dew, som forfølger os, er uden Tvivl en ubekjendt Dew, og da Du ikke ved hans Navn, virke Dine Besværgelser ikke; men jeg vil skaffe Dig hans Navn at vide.« — Den følgende Nat gik hun til Dæmningen med sin Fader og bad ham skjule sig tæt ved og, saasnart han hørte Dewens Navn, nedskrive det; thi da kunde Dewen strax fanges. Hun gik ud paa Dæmningen, afklædte sig og ventede paa Aanden. Da han kom, blev han henrykt over at se en saa skjøn Jomfru, og han spurgte hende, hvad hun vilde paa det Sted. Hun svarede, at hun elskede ham og vilde ægte ham, og dertil var han strax villig. »Men,« sagde hun, »før det kan ske, maa jeg kjende Dit Navn, for at jeg kan vide, hvorfra og af hvilken Slægt Du er kommen.« — Han svarede: »Schâm Bân ber Dschedschaua er mit Navn.« — Saasnart han havde udtalt det, og Ypperstepræsten havde nedskrevet det, var han fangen. Der ser Du, min

Søn, hvad Kjærlighed er. Den besnærer baade Mænd og Dews. Kom nu og spis.«

Da Sønnen ikke efterkom Indbydelsen, sagde Faderen: »Hvad tænker Du paa?«

Sønnen svarede: »Jeg tænker paa den Tid, da Den, hvem Du har begravet, gik indenfor det Gitter, som nu ikke er mere.«

Faderen gik ned i Huset og lagde sig til Hvile; men ved Midnat stod han op og saa efter Sønnen. Han sad endnu sammenbøjet i Krogen.

Faderen sagde: »Du spurgte mig slet ikke om, hvad der blev af Dewen, da han var fangen.«

»Nej, Fader,« svarede Sønnen.

»Saa vil jeg fortælle Dig det. Han sagde: »Lader mig gaa, saa vil jeg til Gjengjæld bringe Eder til et Sted, hvor ingen Muhamedanere findes. En Fredag vil jeg komme og hente Eder; holder Eder da beredte i Eders Huse, og siger ikke til mig, at jeg skal vente.« — De toge imod hans Forslag og lode ham fri. Den ene Fredag gik efter den anden, og han kom ikke. Endelig en Fredag, da de ikke længer tænkte paa ham og vare paa Marken, kom han og flyttede dem Alle, Menneskene med deres Huse, Kvæg og Grund, bort igjennem Luften, saa at der siden den Tid ingen Mandæer er i Ahwas, og man vidste kun, at Dewen havde ført dem bort til Landet Bejadhie, hvilket Land ligger i Mohgreb. Der er Jorden af purt Guld, og der er altid Foraar. — Saa kom for 26 Aar siden en Fremmed,

der havde rejst langt, til Basra og viste ved Tilfælde en Mandæer en lille Guldkop, som han havde faaet paa sine Rejser. I Koppen var mandæiske Tegn, og da den Fremmede blev udspurgt, svarede han, at han havde været i Mohgreb og var kommen til Grænsen af Landet Bejadhie. Men ind turde han ikke komme, fordi han ikke var Mandæer. En Kvinde, der boede ved Grænsen, havde bredt et hvidt Silketæppe for ham og beværtet ham med kostelige Spiser i Guldskaale og endelig givet ham en Kop. »I det Land,« tilføjede han, »er der utallige Hjorder, som Indvaanerne eje i Fællesskab. Overalt er rindende Vand, og naar en Fjende nærmer sig, bliver han til Sten, indtil Ypperstepræsten løser ham og sender ham hjem i Fred.« — Da Mandæerne i Basra hørte dette, bade de den Fremmede om at føre dem til Landet Bejadhie; men han undskyldte sig med, at han var paa en Pilegrimsvandring. Derimod betegnede han Vejen meget nøje, og fire Mænd bleve udvalgte for at finde Landet og forespørge, om Mandæerne i Basra Alle turde komme. — De fire Mænd droge da ud og vandrede i sex Aar. I det syvende saa de Landet Bejadhie; men fordi der havde været forsøgt Svig mod Landet, havde Ypperstepræsten oprejst en umaadelig høj Bjergkæde, som ikke kunde overskrides. De fire Mænd vendte da om; men de tre døde paa Hjemvejen. Den fjerde kom tilbage og fortalte i syv Dage og syv Nætter om sin Rejse. Derpaa døde han af Sorg,

fordi hans Kone havde giftet sig, medens han var borte. — Der ser Du, min Søn, det er Ægteskabet. Manden drager ud efter Landet Bejadhie, imens gifter Konen sig. — Hvad tænker Du paa, min Søn?«

»Jeg tænker paa, at i Paradis vil Hun igjen vandre bag et Gitter.«

Faderen søgte paany sit Leje; men henad Daggry stod han op og saa efter Sønnen. Han sad endnu i Krogen. Der var Dug paa ham, og da Faderen rørte ved ham, fandt han ham saa kold, som om han var død. Faderen blev bange, og tænkte, at han virkelig kunde dø.

»Hvad skal jeg dog gjøre!« udbrød han, tilhyllede sit Hoved og kaldte igjen paa Solen. Den kom i Skikkelse af en Elefant.

»Kan Du igjen oprejse Huset uforandret med alt Levende?« spurgte han Elefanten.

»Jeg kan,« svarede Elefanten, og Huset stod der igjen.

»Hør nu,« sagde Senki, da Elefanten vilde gaa, »kunde jeg ikke nu slippe af med den Hundepote?«

»Skulde Løve og Elefant have gaaet ganske for Intet?« svarede Elefanten og fjernede sig.

Strax efter kom Muhamedaneren frem paa Husets Tag og raabte over: »O, Senki, ikke min Hund, men min Nabo! Jeg har havt en skrækkelig Drøm! Jeg drømte, at Du var en Løve og udstrakte Din Pote og omstyrtede mit Hus og begravede mig og alle Mine. Og min

Datter drømte, at Din Søn bad for os, og Du udstrakte Din Haand og gjorde os Alle levende igjen.«

»Drømmen var sand, og dette bærer jeg derfor,« svarede Senki og viste sin Hundepote.

Men Muhamedaneren kunde ikke se Andet end, at den var en Løvepote, og raabte: »O fromme og mægtige Mand, saa skal Din Tro være min og Din Slægt min!«

Da rakte Senki sin Hundepote frem for at velsigne sin Svigerdatter, og se, i samme Øjeblik var den igjen en Haand.

VII.

Lureley.

Studenterne fra Bonn vare paa en Udflugt langs Rhinen, og efter at have besøgt Bingen og den berømte Lureley Klippe holdt de om Aftenen et Komment eller lystigt Lag i Ruinen overfor St. Goar, der kaldes die Katze. De havde ladet det store, øde Rum, der engang var Hallen, gjøre nogenlunde ryddeligt for Grus og Sten og ladet anbringe et stort Bord og Bænke. Ogsaa var der blevet bragt Ridderdragter og Sværd dertil, saa at de sad i Hallen som gamle tyske Stridsmænd, og beskinnede af nogle Fakler samt af Himlens Stjerner — thi Hallen havde ikke længer Loft og Borgen ikke Tag — talte de om mange Ting og sang endel af de skjønne Sange, hvorpaa Rhinlandet er saa rigt. Saa sang de sig tørstige og drak sig igjen syngende.

Blandt disse Studenter var der en med digterisk Hang, men som ikke kunde synge, og i

hvem Melodierne samlede sig med deres store Magt. Hvad de indeholdt af Længsel og Forjættelse, af dristig Mandsvilje og fine Kvindesmil, blev for ham til en indre Verden af lyse og dog vemodbringende, hastig farende Billeder, som gjorde Sjælen ondt ved selve deres Dejlighed. Han var fra de schlesiske Bjerge og hed Franz Georg. Efterhaanden virkede det Hele, Sangen, Vinen, Fakkelglansen, Stjerneskinnet og Melodierne saadan paa ham, at det forekom ham, som om det, der dybest og inderligst vedrørte hans Sjæl fra dens Hjemstavn, ventede paa ham etsteds, som om han kun behøvede at gaa et Par Skridt ud i Verden for at betræde »das alte romantische Land«.

Han gik udenfor, og Aftenluften og Stilheden kølede vel hans Tindinger og tilhviskede ham en sørgmodig Mindelse om, at Virkeligheden ikke indeholder, hvad Sangen lover; men Længslen vedblev alligevel, og da han kom ned til Floden og hørte Bølgerne glide imod Bredden og saa det matblanke Vand svagt gjenspejle Himlens Stjerner, kunde han havt Lyst til at kaste sig ud og blandt de blinkende Stjerner dernede søge efter sin Længsels Gjenstand.

Da saa han med Et, at i ringe Afstand Noget, han først havde antaget for en Sten, bevægede sig, og da han gik nærmere, opdagede han, at det var en ganske ung Pige med rigt Haar og med et Par Øjne, der syntes ham skjønnere end noget af Himlens Stjernepar.

Han udbrød: »Drømmer jeg, eller er dette et levende Væsen?«

Skikkelsen svarede: »Maaske begge Dele.«

Franz blev næsten aandeløs ved at mærke virkeligt Liv i Skikkelsen og ved at høre den gjækkende-blide Stemme. — »Hvordan kommer Du her, forunderlige Væsen?« spurgte han endelig.

Hun svarede: »Det vilde være langvarigt at fortælle. Men hvordan kommer I her, Hr. Ridder?«

Hvergang Stemmen paany lød i Natten, virkede den paa Franz som en Troldom, og han svarede tankeløs og dog betagen af Tanker: »Ja, hvordan kommer jeg her?«

»Det burde I dog vide,« sagde en haardere Kvindestemme tætved, og det var, som om endnu en Sten, en mosgroet Klippesten, var blevet levende; thi en gammelagtig lille Kone traadte ud af Halvmørket og kom nær. Hun saa paa Franz og tilføjede: »Ej, hvor I har mejet Eder ud! Er I maaske en af Studenterne i die Katze?«

»Vel muligt,« svarede Franz og tog sig til Panden; »jeg ved ikke, hvad jeg er. Jeg er Andet end, hvad jeg troede at være. I Guds Navn — hvis det Ord ikke skræmmer Eder — hvor have I hjemme?«

»For Øjeblikket i die Maus,« svarede den Gamle. Og man maa nu vide, at die Maus er en Ruin, der ligger paa en Klippe ikke langt fra die Katze.

»I die Maus!« raabte Franz. »Men der er jo ikke til at bo!«

»Ligesaa godt som i die Katze,« svarede den Gamle.

»Sig mig Sandheden, Du skjønne Pige!« sagde Franz; »af Din Mund vil jeg tro Alt.«

»Det er, som min Moder har sagt,« svarede den unge Kvindeskikkelse.

»Maa jeg da følge med Eder til Borgen . . . . eller have I Magt og Ledsagelse nok, blive alle Klippestykker her til Riddere, naar I kalde?«

Den Gamle svarede: »Det er allerede nok, at en er blevet til Ridder, og siden I, som I selv siger, er Andet, end I tror at være, saa passer I maaske til at følge med.«

Franz forstod ikke disse Ord; men de fulgtes nu opad Bjerget, og for Franz var det, som om han steg op i Skyerne og Jorden blev borte under ham.

Igjennem den forfaldne Portaabning blinkede Lys og hørtes Stemmer; men da de Tre kom ind, blev der et Øjeblik dyb Tavshed, medens de Forsamlede stirrede paa dem. Endelig raabte En: »Det er Max!« — »Nej, det er Wilhelm Meister!« raabte en Anden; »vi behøvede kun ham for at blive fuldtallige.« — »Vist ikke, nej!« skreg en Tredje, »se I ikke, at det er Georg, Götz's egen Georg?« — »Det er det jo ogsaa!« sagde den Første; »velkommen, Georg!«

Franz undrede sig ikke over, at en af de Tilstedeværende kjendte hans andet Navn, hvorunder han forresten sjelden blev nævnt; han var saadan tilmode, at Alting strax syntes ham naturligt, og han spurgte den Nærmeste: »Hvem er Du?«

Manden gik et Par Skridt til Siden, kom tilbage med en Guldkrone paa og sagde: »Jeg er Carolus Magnus; men naar jeg sætter Haaret saadan, er jeg Kong Lear og bliver gal, og tager jeg Kronen af, er jeg Wallenstein og altfor klog, og saa gaar det mig ilde — Du forstaar mig vel, brave Georg?«

»Nej,« svarede Franz.

Der var trods hans Ridderdragt og trods hans Sinds poetiske Betagethed Noget ved Franz, der i Forhold til de Andres sære Lystighed maatte synes nøgternt, og det bevirkede, at han lidt efter lidt fik en prosaisk Forklaring, men som heller ikke passede til hans Stemning. Den Mand, der havde sat Guldkrone paa, blev ham sagt, var af Stand Greve, men havde gjort sig til Livsopgave at forhøje og forædle den tyske dramatiske Kunst, hvisaarsag han havde samlet et Skuespillerselskab, som han selv vejledede og førte om til de store Byer. Man var netop nu paa Rejse til en stor Stad; men Greven havde undt sit Selskab et kort Ophold paa en forfalden Rhinborg for at styrke det i Følelsen af de forbigangne Tider.

Franz opfattede aldeles ikke denne Beretning med Tro. Vel mente han ikke, at den værdige Mand med Guldkrone paa vilde sige ham Andet end, hvad han selv ansaa for Sandhed; men han antog for sikkert, at der bagved denne Sandhed laa en anden, større Sandhed, som svarede til det troldomsagtige Øjeblik, da han havde set den skjønne unge Pige ved Floden, og til selve dette Øjeblik i Borgruinen. Han var vis paa, at han havde overrasket Livet i en underfuld Stund, da det ligesom den vingede Prinsesse havde af-taget sin Fugleham.

»Vakre Ungersvend,« sagde Manden med Guld-krone, »kunde Du have Lyst til at blive hos os?«

»Ja, det kunde jeg visselig!« svarede Franz med et Blik paa den unge Pige, der i det urolige Lys og i de besynderlige Omgivelser syntes ham alt skjønnere.

»Ja, det er min Cordelia, min Thekla, min Mignon,« sagde Manden; »det vil sige, hun bliver det, naar hun faar debuteret.«

»Mignon!« sagde Franz.

En af Skikkelserne — thi i det flagrende Lys syntes de Alle mere Skikkelser end Men-nesker — en noget aldrende Mand med et lune-fuldt Ansigt, opfangede Franz's Blik og gav sig til at synge Visen af Götz von Berlichingen:

›Es fing ein Knab' ein Vögelein.
Hm! Hm!
Da lacht' er in den Käfig 'nein.
Hm! Hm!
So So!‹

Den værdige Gamle vedblev: »Lad os da høre, hvad Du kan!«

Franz havde en Følelse af, at hans eneste Dygtighed og Fortjeneste i dette Øjeblik bestod i at beundre den unge Pige og være dragen til hende med en Magt og Inderlighed, der, skjønt pludselig, var saa gammel som hans eget Væsen; men uvilkaarlig, af Vane, svarede han med alvorlig og nøjagtig at berette om, hvilke Forelæsninger han hørte, samt naar han kunde tage Examen og faa Embede. Efter at have hørt paa ham med ligesaa stor Alvor, brød man pludselig ud i et stort Latterkor, og da Franz igjen vendte sig til den unge Pige, gled en ung Mand ind mellem hende og ham. Den unge Mand havde en Violin, som han spillede med megen Kunstfærdighed, men med de stærkeste, mest skærende Overgange fra det Følsomme til det Lystige. Han gav sig til at danse foran Franz, som om han vilde træde paa ham, saa stift paa ham med sine grønlige, stikkende Øjne og tvang ham til at gaa baglængs, og imidlertid sang han til sit underlige Akkompagnement den højst følsomme Sang:

»Und wenn Gott einst die Todten ruft,
Sie liebend zu erhöhen,
Dann wollen wir aus einer Gruft
Vereinigt auferstehen.
Ich ewig Dein!
Du ewig mein!
Nichts soll uns dann mehr trennen!
Gott, welche Freude wird es sein,
Zu gross um sie zu nennen!«

Da Sangen var endt, stod Franz udenfor Hallen, alene i Mørke; men i næste Øjeblik var den unge Pige ved hans Side og sagde: »Kom, denne Vej.«

De gik et kort Stykke, over Stene og Murbrokker, til de stode paa en nogenlunde banet Sti, der gik nedad Klippen, og som Franz kunde skimte.

»Her skilles vi,« sagde den unge Pige; »farvel.«

»Skilles?« sagde Franz bedøvet.

»Ja,« svarede hun og gav ham Haanden.

Han stod lidt lavere end hun, og idet han greb hendes Haand, trak han, uden selv at have Vilje og Dristighed dertil, hende til sig, og deres Læber mødtes.

Inden Franz endnu kom til Besindelse efter dette korte Øjebliks berusende Magt, var hun borte, og han gik nedad, fordi Vejen gik nedad, og fordi Andet ikke forekom ham muligt, men med en Fornemmelse, som om han egenlig ikke fjernede sig.

Næsten med hvert Skridt, han tog, blev hin Verden ovenfor ham klarere og herligere. Rigtignok syntes det ham en egen, næsten pinlig Maade, hvorpaa han var bleven bragt ud af Hallen; men der var det Særegne ved hans Sjælsstemning, at han tog det Oplevede helt med sig, levede deri som Noget, der baade var virkeligt og symbolsk, og saa blev ogsaa hin Dansescene symbolsk: der stod altid noget Fjendtligt mellem

Menneskene og Paradiset; men Hun, som havde fulgt ham ud, holdt Forbindelsen aaben.

Da han kom tilbage til die Katze, fandt han sine Kammerater liggende under Bordet eller henstrakte paa Gulvet i meget uordnede Grupper. I Morgendæmringen saa de ud som Lig; men hans Erfaring sagde ham, at de ikkun sov en Rus ud. »O,« sagde han, »her ligger den søvntunge Menneskeslægt, medens jeg har været Gudernes Gjæst.«

En af hans Kammerater kom. Han havde været nede ved Floden og vasket Rusen af sig, og han raabte ved Synet af Franz: »Hvor har Du været henne? Du var borte fra Dit Banner hele Natten! Du vil blive dømt fra Æren ligesom Ridder Kenneth!«

»Ja, som Ridder Kenneth!« svarede Franz i Ekstase; »jeg har som han været borte fra Banneret ifølge højere Ordre, men en meget højere end den, han adlød.«

»Det var som Pokker!« svarede Vennen; »hvor høj var da den Ordre, og hvorhen begav Du Dig?«

»Op i Himlen! Jeg har været i Himlen, ja i Himlen, det tror jeg forvist!«

»Tal nu ikke i Gaader. Har Du været fuld før os Andre, saa bekjend oprigtig. Er Du løbet bort efter et Skjørt, saa bekjend det ligesaa oprigtig.«

»Brug ikke Ordet Skjørt,« sagde Franz. »Mig er hændt Noget, der baade er vidunderligt

og helligt, og naar det kom i Skikkelse af en ung Kvinde, saa . . . .«

»Fortæl,« sagde Vennen.

Franz fortalte, og saasnart han var færdig, tog Vennen et stort Tinkrus og hamrede dermed løs paa et Skjold, saa at Larmen vækkede de fleste af Soverne. Han sagde til dem: »Paa die Maus er der Komødianter med unge Piger! Hvad om vi fornyede den gamle Fejde, som der utvivlsomt har været mellem die Katze og die Maus, eftersom de vare Naboer, og indtoge den fjendtlige Borg!«

Alle gave deres Bifald, og man drog afsted; men da man med Møje havde besteget die Maus, var der tomt, med ikkun svage Spor af Besøg. Man nedsatte strax en Ret for at dømme Vedkommende, der havde foranlediget det frugtesløse Tog; men paa samme Tid hendroges Opmærksomheden paa et Naturskuespil. Man havde paa Vandringen ikke mærket Solopgangen, fordi det var Taage. Nu brød Solglimt ind i den store, sønderbrudte Hal, og de friske, jomfruelig bævende Lysstriber gave Halvmørket derinde et forunderligt Skjær. Man sprang op i de brudte Vinduer for at komme Solen nærmere og hilse den. Nedenfor laa Alting klamt og taaget; men ovenfor saas hist og her gjennem Rifter en lysende Klippetinde, der strax efter indhylledes, medens en anden og en tredje bleve synlige. Der kom alt mere Liv. Den døde Taagemasse afdelte sig i Grupper, der lettede som uformelige

Fugle og med tunge Vingeslag bøjede om Klipperne, og pludselig, ligesom ved et Ryk, blev Alt, baade Himlen og Bjergene og Jorden dernede med den blaa Flod, synligt, spillende med Glans og Farver.

Nogle fornam i denne Scene blot den kvægende og forfriskende Virkning af Naturmagten; Andre, som havde beholdt mere Aandslivlighed, saa Symbol i Kampen, følte Lysets Sejr eller Jordens svindende Drøm eller Aander, der vege efter at have holdt haardnakket fast. En raabte: »Det var Lureley, som var heroppe inat! Det var hende, der koglede for Franz!«

Lureley Klippen var saa nær i Rum og Sagnene om den saa nær Tanken, at Skaren istemte: »Det var Lureley!« Uden at tænke videre paa Jomfruen, der havde siddet ved Klippen og med sin Sang draget Skibe i Malstrømmen, drog man sorgløst nedefter, syngende, men rigtignok hæst syngende.

Franz havde opfattet og udlagt Naturscenen ganske anderledes. Deroppe havde han pludselig følt Savnet: Det, der havde været, var ikke længer, og han stod et Øjeblik ganske ene i Tilværelsen. Men da Solen begyndte at lyse saa livsalig over Omgivelserne, over Gruset og Stenene, hvor hun havde traadt, fik hans Sjæl den dybeste Overbevisning om, at det Skete ikke kunde være tabt, at det ikke tilhørte Natten og Drømmen, men Dagen, der begyndte, Fremtiden.

Han kom tilbage til Bonn med ligesom tilsløret Bevidsthed. Noget, højere end det sædvanlig Jordiske, havde aabenbaret sig for ham og havde Fordring paa ham for hele Livet. Han var udkaaret, han skulde udrette Noget, selv blive noget Usædvanligt — han vidste blot ikke hvad, og det sædvanlige Hverdagsliv, hvori han snart kom tilbage, stod omkring ham som en Mur, der hindrede ham, eller som en Taage, der blindede ham. Han vilde nødig tro, at det havde været virkelige Skuespillere, og tænkte dog paa at rejse hen og søge alle Steder, hvor der blev spillet.

Da fik han et Brev hjemmefra, hvori han anmodedes om at komme hjem i Familieanliggender. Det maa nu bemærkes, at der altid havde været et meget godt og fortroligt Forhold mellem Franz og hans Moder, og da hun strax ved Hjemkomsten mærkede, at der var kommet noget Usædvanligt i hans Sind, fik hun ham ved klog og blid Spørgen til at fortælle.

Hun var naturligvis overbevist om, at det virkelig havde været Skuespillere, og var kun bange for, at hendes Søn igjen skulde træffe sammen med dem; men hun sagde skjemtende, at det dog maaske havde været en Drøm, hvilket Franz mente, at han kunde have modbevist ved at fortælle om Kysset, som han endnu med besynderlig Henrykkelse troede at føle; men det fortalte han ikke om.

Imidlertid sørgede Moderen for, at han kom ud mellem saa megen Ungdom som mulig, og

da de engang besøgte en Skovrider, traf de der en ung Pige, der syntes Franz paafaldende at ligne Hende, og ved dette Syn begyndte han selv at tvivle om, at Scenen ved Floden og paa Klippen havde været Andet end et forunderligt Syn, en Bebudelse om, hvad han skulde finde i Virkeligheden.

Han gjorde meget Indtryk paa den unge Pige og vandt hende snart med en Slags Overmagt, fordi han paa en særegen, halvdulgt Maade antydede, at de havde mødt hinanden før. Hun opfattede det ikke som Hentydning til, at hun lignede en anden, virkelig Kvinde, ej heller noget Syn; men hans Ord malede for hende en fjern eller en Fortids-Verden, som hendes egen Fantasi ikke kunde skabe, men som hun forstod, og hvori de paa mysteriøs Maade skulde have kjendt hinanden. Han overvældede hende med en Poesi, som en anden Kvindeskikkelse havde skabt; men han stod oprigtig i den Tro, at det egenlig var hende selv.

Moderen blev hjertensglad ved at se den romantiske Inderlighed, hvormed Franz sluttede sig til den agtværdige unge Pige, og da der blev givet de unge Folk megen Lejlighed til at være alene, kom ogsaa en Aften i Tusmørke det Øjeblik, da Franz sagde Bertha, hvor dybt og fuldstændig han droges til hende, og da han ved hendes Svar henrykt tog hende i sine Arme og kyssede hende.

Men i det samme Øjeblik, som han gav hende Brudgomskysset og følte hendes Læber mod sine, gjenvaktes uimodstaaelig hele Erindringen om eller Fornemmelsen af hint andet Kys, og det forekom Franz, at han først nu tilfulde forstod, at han i hint store Øjeblik var bleven berørt af en højere kvindelig Organisme. Kysset paa Bjerget var givet ham af en udspringende Rose, der pludselig levede, eller af Noget endnu mere mysteriøst-herligt, havde for Sjæl og Sands indeholdt en uendelig Forjættelse, og det Kys, han nu fik, skjønt blidt og varmt og jomfrueligt, var mat som den tamme Fugl imod Ørnen eller Glenten. Hans Forlovede mærkede Intet til det Omslag, der strax i det første Øjeblik kom i hans Sind; thi selv blev hun stille og lykkelig drømmende og troede, at hans Tavshed betød det Samme.

Samtidig med, at Moderen erfor Forlovelsen, mærkede hun den tilbagevendende, stærkere Melankoli hos Sønnen, og da hun efter nogen Tids Forløb igjen spurgte baade klogt og vedholdende, fortalte Franz endelig, skjønt modstræbende, hvad han hidtil havde fortiet, om Kysset.

Moderen blev forskrækket, uden ret tydelig at vide hvorfor, og tav; men da hun følte, at hendes Tavshed var talende, skyndte hun sig med at sige: »Du kan være vis paa, mit kjære Barn, at der ikke er hændet Dig Andet end, hvad der er meget sædvanligt. Det er vistnok i den Henseende ens med Mænd og med Kvinder. Der

er maaske faa unge Piger, som ikke i en tidligere Tid have set en Anden, i hvem det syntes dem, at der var en stor, ubestemt Lyksalighed, saa at det senere forekom dem, at de maatte slaa meget af, idet de skulde modtage Virkeligheden. Men alligevel ere de blevne lykkelige i Ægteskabet. Og saaledes antager jeg ogsaa, at det gaar mangen ung Mand, der glemmer sin Drøm og bliver virksom og dygtig. Det, som man ved saadanne Lejligheder skal knytte sig til, er Pligten og Æren. Dem kan man ikke løbe fra uden at blive ulykkelig.«

»Ja,« svarede Franz, »jeg vil gjøre min Pligt.«

»Men frejdig,« tilføjede Moderen; »den maa ikke gjøres saadan, at en Uskyldig alligevel lider. Hvis man vil være Mand, maa man tage Magten over sig selv og paaskjønne Virkeligheden og ryste Drømmen af sig og blive munter.«

»Saa frejdig og munter, som jeg kan, Moder,« sagde Franz, og gjorde ogsaa sig fra den Dag af stor Umage, saa at det ofte lykkedes ham at vise sig munter og glad; men i Hjertet blev Melankolien kun dybere. Han skrev til en Ven: »Jeg er trolovet med al Verdens Poesi, men maa gifte mig med dens Oversættelse i Prosa.« Men han vovede ikke at afsende Brevet.

Undertiden kunde hele hans Stilling forekomme ham unaturlig og næsten uvirkelig, fordi han uden egen Skyld var bleven bragt i en saadan, hele Livet afgjørende Kvide. Vel kunde da

den Tanke rejse sig svagt for hans Bevidsthed, at han dog selv havde nogen Skyld, fordi han, der jo havde begært og paakaldt Lykken, havde ladet sig danse ud fra den i Stedet for at holde Stand og gribe Øjeblikket, koste hvad koste vilde; men at han aldeles uden Overlæg og Raadførsel med sine Venner maaske skulde have valgt en anden Løbebane for hele Livet eller strax revet den Ubekjendte med sig paa sin Bane, syntes ham dog ogsaa urimeligt, skjønt det, at han havde ladet sig danse ud, vedblev at nage ham.

Det kunde trods Franz's gode Vilje og Anstrengelse ikke i Længden skjules, at der var Noget i Vejen med ham, og man antog saa meget snarere, at hans legemlige Helbred havde taget Skade, som selve hans Sinds Anstrengelse og Lidelse virkelig svækkede ham. Lægen, der ikke vidste andet Raad, mente, at en Rejse vilde gjøre godt, og da Franz's tilkommende Svigerfader skulde foretage en Rejse i Rhinegnen, indbød han Franz til at gjøre en Rhinfart i Følge med sin Brud.

Synet af Floden gjorde Franz endnu mere ondt end Tanken derom. Hjertet var nær ved at standse i aandeløs Længsel overfor den Egn, hvor det underfuldt Skjønne havde aabenbaret sig for ham. Men hermed fulgte ogsaa noget Vækkende. Jord og Himmel levede igjen, der var en Sjæl eller Aand, som gjennemstrømmede Alt, og som kunde træde frem paany og gjøre et Underværk. Der kunde ske det Forunderligste

for at forløse ham fra den Lidelse, hvori han uden bevidst Skyld eller Vilje — sagde han stadig — var bleven bragt; det Himmelske eller det Dulgte kunde forbarme sig over ham og pludselig vise ham, at Bertha dog var Hende. Ja, en Forvandling kunde foregaa med Bertha eller med ham eller med hele Verden. Det var en Betagethed, der steg og steg, altsom de nærmede sig det egenlige Sted, og den Maade, hvorpaa han imidlertid adskillige Gange betragtede Bertha, det søgende, af Længsel, Poesi og Feber luende Blik, lod det synes for hende, der fordrede saa Lidt, at han blev baade sundere og kjærligere.

Saaledes nærmede de sig Lureley Klippen, og efter Sædvane stod der, ved Skibets Nærmelse, i Skoven paa den modsatte Bred en Mand og blæste paa Valdhorn. Man lyttede med Fornøjelse, medens man nærmede sig; men til almindelig Forundring, kun ikke for Franz, der ventede Alt, blev Ekkoet fra Lureley Klippen alt stærkere, ja meget stærkere end selve Lyden af Valdhornet ligeoverfor, og da man kom ganske nær, opdagede man, at der paa Klippens Afhang befandt sig Musikanter. De vare fantastisk klædte, og det var, til Franz's usigelige Overraskelse, Tilfredsstillelse, Glæde og Sorg, det samme Selskab, som han havde truffet hin Nat. Han kunde kjende det paa Manden, der havde baaret Krone, men især paa Hende, og idet hans hele Væsen bævede baade af Henrykkelse og af Smerte, huskede han, at han var bunden, at hans For-

lovede stod ved hans Side, at han ikke engang havde Lov til at se i den Retning, og saa saa han ned. Men da saa han det hele Syn, Klippen, Skoven og hine Trylleskikkelser, afspejlede i Vandet, og i dette Øjeblik havde Hun gjenkjendt ham og hilste til ham, og i hendes Miner og Bevægelser var der Noget, som berusende mindede om Kysset og dets Forjættelser.

Franz udstødte et Raab og sprang ud til Billedet, og først ved St. Goar drev hans Lig iland.

VIII.

Fuglen, der sang.

Nær ved Byen, der fører til Øerne*), i Dalen, som er velsignet med Vand og med Skygge af Træer, der bære søde Frugter, og med Græs og Blomster af mange Farver, vogtede Elijah sin Faders Hjord tæt ved Siden af Chajim Hakolbas store Hjorder. Det var endnu ikke en Menneskealder efter Jerusalems Indtagelse; Templet og Staden vare Øde og Tomhed, for den, der vovede at nærme sig, at se til, som om ikke Guds Helligdom og levende Mennesker engang havde dvælet der, men som om Jorden havde aabnet sig og udkastet Ild og gloende Stene og flydende Erts og Alt derefter var størknet til sorte, hæslige Klumper, Sorgens og Forbandelsens Form.

*) Ved Øerne forstod man i Jødeland hele den Del af Verden, der ligger paa den anden Side af Middelhavet. Byen, der »fører til Øerne«, er Havnestaden Joppe; øst for den ligger Dalen Saron.

Men laa Helligdommens Tinde nedbrudt ved den ødelagte Stads Fødder, saa havde Israel begrebet, at Herrens Tempel, før det kunde gjenrejses i sin Herlighed paa Zions Bjerg, maatte opbygges i Folkets Hjerter, og aldrig tilforn havde der været en saadan Iver for at studere Loven som nu, da et Under var sket, da Rabbi Jonathan, den eneste Levende, der endnu kjendte Lovfortolkningen, var i en Ligkiste bleven baaren ud af den belejrede Stad og havde af Kejseren, Titus, faaet Tilladelse til at aabne en Skole. Livet var steget op af en Ligkiste, og Alle, som kunde, hastede til Jabne (Jamnia) for at lytte til Rabbien eller en af hans Disciple og opsamle Livets Ord, paa det at Ordet ikke atter skulde staa Fare for at blive begravet mellem Ruiner.

Paa den Tid var Elijah sexten Aar, og Zippora, den yngste af Chajim Hakolbas Døtre, var fjorten Aar, og de vare nu i den giftefærdige Alder, og de elskede hinanden.

En Dag, da de tilsammen saa et Brudetog drage forbi med Cymbler og Fløjter, sagde Elijah: »Hvilken lykkelig Dag det vil vorde, den Dag, da Du og jeg skulle føres sammen under Hruppen*) — blot Din Fader nogensinde vil tilstede det!«

Zippora lo og svarede: »Min Fader vil være glad til ved at faa mig gift; fra ham kommer ingen Hindring.«

---

*) Baldakinen, hvorunder Vielsen foregaar.

Elijah betænkte disse Ord; thi Zippora var smuk og hendes Fader rig, og han behøvede ikke at takke Nogen for at ægte hende. Efter en Stunds Forløb sagde Elijah ængstet: »Fra Din Fader vil ingen Hindring komme, siger Du; mener Du da, fra nogen Anden? Fra mig kan den visselig ikke komme, og Du, Du elsker mig jo, Zippora — er det ikke saa?«

Zippora svarede: »Du maa ikke blive bedrøvet og ikke tvivle om mig; men det vil gjøre mig stor Sorg, naar mine Søstres Mænd ville kalde Dig Am Hoorez*); saa kan jeg aldrig være lykkelig.«

Elijahs Bryst løftede sig i stor Sindsbevægelse, og han sagde: »Zippora, hvad forlanger Du af mig?«

Hun svarede med et stort Blik: »Det Højeste; Du skal blive større end nogen af mine Søstres Mænd!«

Da luede det ogsaa i Elijahs Øjne, og han udbrød: »Jeg har ikke vovet at lytte til Tanken, før Du udtalte den! Det Højeste! Nu er det sagt! I den almægtige Guds Navn!«

Zippora rakte ham sin Pande til Kys, idet hun sagde: »I tre Aar vil jeg vente paa Dig, min Herre og Brudgom!«

Elijah gik hjem og sagde til sine Forældre, at han vilde drage til Jabne, og skjønt de vanske-

---

*) Jordens Barn, Bonde, uvidende. Landbefolkningen var plebs, Rabbi'erne (doctores) Aristokratiet.

lig kunde undvære ham fra Hjorden, stillede de sig ikke mellem ham og Herren, men velsignede hans Bortgang og medgave ham en Tærepenge paa Vejen.

I Jabne vare mange tusinde Disciple, og naar de sad om deres Lærere, blev den Ene overset formedelst Mængden af de Andre. Derfor skete det, at der hengik et halvt Aar, inden Rabbien endnu havde kastet et Blik paa Elijah; men da det skete en Dag ved Indgangen til Forsamlingsstedet, standsede Rabbien og sagde til ham: »Hvad søger Du?«

Elijah kunde knap tale af Sindsbevægelse over den store Ære, at Rabbien talte til ham, men svarede dog: »Det Højeste.«

Rabbien spurgte: »Hvorledes beder Du?«

Elijah svarede: »Jeg beder Herren om at gjenopbygge Templet og velsigne Folket og om ikke at føre mig i Fristelse.«

Da sagde Rabbien: »Den, som søger det Højeste, maa ikke frygte Fristelsen, men bede om at blive sat paa Prøve.«

Samme Aften bad Elijah bævende til Gud om at blive ført i Fristelse, men tillige om Kraft til at modstaa den.

En af de næste Dage kom den Mand, paa hvis Tag Elijahs Telt stod*), til ham udenfor

*) I Østerland faar man i Reglen ikke Lov til at bo i Huset med Familien; man opslaar sit Telt paa Husets Tag ɔ: man logerer.

Huset og sagde: »Min Broder, Du kan vise Gud og mig en Tjeneste ved at værge mig imod en ond Mand. Jeg har betalt ham hundrede Sekel Sølv, men forsømte at have Vidner tilstede, og nu nægter han at have modtaget dem. Sandelig, det kan ikke være Gud velbehageligt, at en underfundig Mands Anslag lykkes, og da Du nu ved Sandheden, kan Du bevidne den, og jeg vil for Din gode Hjælp give Dig halvtredsindstyve Sekel.«

Elijah svarede: »Hvorledes kan jeg bevidne at have set, hvad mine Øjne ikke saa?«

Den Anden svarede: »Du skal kun bevidne og hjælpe Sandheden, og den kjender Du. Eller tvivler Du om, at jeg har sagt Dig Sandhed?«

»Jeg tvivler ikke, men kan kun vidne om, hvad mine Øjne have set og mine Øren hørt.«

Da Elijah kom til Forsamlingsstedet, saa Rabbien nøje paa ham og sagde: »Det er godt.«

Elijah priste og takkede Gud, fordi Fristelsen ikke var vanskeligere, men havde givet ham en saa let Sejr.

Nogen Tid efter kom hans Vært igjen til ham og sagde: »Jeg har tænkt over Eders Adfærd, da I afslog at vidne for mig, og jeg erkjender, at I, strengt taget, havde Ret. I er en brav Yngling, og jeg vil Eder vel; I kan forlange en Tjeneste af mig.«

Elijah svarede med Tak, at han Intet havde fortjent og Intet begærede. Den Anden sagde: »Hvorledes skulde det gaa os, hvis vi Intet fik

uden det, vi have fortjent! Jeg siger Eder, mange af os fik da end ikke det tørre Brød, endsige frisk Vand og saftige Frugter! Kom, jeg ved jo, at I om henved tre Aar, naar I bliver Rabbi, vil gifte Eder med Chajim Hakolbas smukke Datter. Men hvorfor skal det vare saa længe? Jeg er Ven af en Rabbi, der paa tre Maaneder vil erklære Eder for udlært, og da kan I drage hjem til Eders Forældre og vorde lykkelig med Zippora.«

Det foer som en Ildstraale gjennem Elijahs Blod ved den Tanke, at han allerede om tre Maaneder kunde vende tilbage og ægte Zippora; men derpaa betænkte han, at dette kunde ikke have været hendes Mening, da hun bød ham gaa og søge det Højeste og lovede at vente paa ham i tre Aar. Derfor takkede han Manden og skyndte sig bort.

Anden Gang, da han kom til Forsamlingsstedet, saa Rabbien ind i hans Øjne og sagde: »Det er godt.« Og strax efter nærmede sig ham en Schammus (Tjener ved Bedehuset eller hos Rabbien) med sin Stav og tilsagde ham til Møde hos Rabbien om Aftenen, naar Stjernerne tændtes.

Da Elijah var ene, kastede han sig paa sit Ansigt og sagde: »Min Gud! Hvor Du er barmhjertig og hjælper mig til at overvinde Fristelsen og belønner mig med saa stor Ære for det, jeg kun har udført ved Dig! Min Gud! Min Gud!«

Om Aftenen tog Rabbien ham med paa Husets Tag og viste ham Himlen og Stjernernes

Hær og forklarede ham deres Gang omkring Jorden og Aarstidernes Skiften og Helligdagene, og da Elijah henreves af Storhedens Majestæt og af Visdommen og Magten og spurgte om de Ting, der ere skjulte bagved Glansen og det store Dyb, løftede Rabbien en af Hemmelighedens Flige, men sagde, at videre kom Ingen.

Da spurgte Elijah: »Rabbi, hvorfor er det saa, at Sjælen længes saa stærkt efter at skue, og engang skal den komme dertil; men netop hernede, hvor den længes stærkest, er en snever Grænse dragen, endog, som I siger, for de Udvalgte?«

»Fordi, min Søn, der er blevet givet os to Opgaver,« svarede Rabbien. »Vi skulle mætte vor Sjæl med Erkjendelse; men vi skulle ogsaa leve for Jorden og forplante Slægten og have Jordens Glæder, saavidt Herren tilsteder det. Men derfor er vor jordiske Del til Hinder for, at vor himmelske Del kan blive ganske fri og skue. Kunde en Dødelig holde sig ren for alt Begær, da skulde han se Gud.«

Elijah turde ikke spørge mere, men gjemte Ordet, uden at lægge Mærke til, at her var Fristelsen tredje Gang. Fra den Dag af blev han Rabbiens kjæreste Discipel, og efter de tre Aars Udløb erklærede Rabbien højtidelig og med Haandspaalæggelse, at Elijah ben Meïr var Rabbi Elijah, og en stor Skare af Venner og Beundrere fulgte den nye Rabbi paa Vejen til hans Hjem.

Og da han nærmede sig, gik Chajim Hakolba ham imøde med alt sit Hus. Der blev blæst i Bukkehorn og paa Fløjter, og unge Piger sloge paa udspændte Skind, der gave Metalklang. Og Chajim Hakolba førte sin Datter Zippora tilsløret ved Haanden, og hun blev stillet under Hruppen med Elijah, Ringe bleve vexlede, Glasset sondertraadt, og Elijahs Fader og Moder velsignede ham og den Stund, han var dragen ud.

Da den glade Bryllupsskare var kommen til hans Hjem, søgte Elijah et Øjeblik at blive ene og gik ned i en lille Lund bagved Huset. Han sagde: »Almægtige, barmhjertige Gud! Før jeg gaar ud af Paradiset og bliver som andre Dødelige og tager min Hustru i min Favn, har jeg den store Bøn til Dig. Lad Din Naade falde paa mig, og lad mig skue blot et Glimt af det Højeste eller høre blot et kort Øjebliks Lyd fra Din Evighed! Almægtige Fader, Du, som slukker Dyrets Tørst, hav Du Medynk med min Sjæls Tørst efter Dig og Din Herlighed, og lad en Draabe falde paa mig, selv med Fare for, at jeg skal savne den, naar jeg engang efter Din Vilje kaldes bort fra denne Jord.«

Da hørte han lidt over sit Hoved en Fugl synge. Lyden var fløjtende og kvidrende som anden Fuglesang, men meget forunderlig. Der kom en Tone, som syntes Elijah at løfte ham op paa en Bølge, og Bølgen syntes igjen Elijah at være i Slægt med en af de syv Sefiroth, der en-

gang, da Tiden blev til, udstrømmede fra Ham, den Eneste, Metatron, og bleve til de syv Verdener med al deres Lyst og Sorg. En anden Tone kom, og igjennem den syntes det Elijah at høre en Gjenlyd af den Hymne, som Englene sang til Ham Selv, Adonai, da Skabelsen var fuldbyrdet. Dette hørte Elijah; men han hørte i de to Toner endnu Mere; som ikke kan udsiges. Derpaa tav Fuglen.

Elijah lyttede endnu et Øjeblik og sagde derpaa: »Herre, jeg takker Dig; nu er jeg næsten mæt.«

Han vendte om mod Huset for at gaa til sin Brud og blev noget overrasket ved at bemærke, at Alt var blevet stille, og at ingen Lys vare tændte; men da han antog, at det var en Spøg af hans lystige Venner, besluttede han at lade dem nyde Spøgen og bankede paa Husets Dør. Ingen svarede, og han tænkte: »De holde sig i Skjul og smile og ville ret have mig tilbedste«, hvorpaa han bankede haardere. Da hørte han en fremmed Stemme, der spurgte: »Hvem er der?« — Elijah svarede: »Det er mig; luk mig ind til min Brud!« — »Der er ingen Brud i dette Hus, Fremmede,« svarede Stemmen; »forstyr ikke Nattens Ro.«

Elijah bemærkede nu, at han virkelig havde taget fejl af Huset, og medens dette forekom ham højst sælsomt, gav han sig til at søge efter sit Hus, men kunde ikke finde det. Morgenen

brød frem, og ængstet og forfærdet over sin frugtesløse Søgen og over det fremmede Blik, hvormed hans Fødeegn syntes ham at se paa ham, gik han til Synagogen, og da han ogsaa her saa lutter fremmede Ansigter, brast han i Graad og raabte højt sin Faders og sin Moders Navn. Ingen svarede; men Alle saa forundrede eller betænkelige paa ham. Da vaklede en gammel Mand hen til ham og sagde: »Hvo er det, som kalder paa min Ungdoms Venner?«

»Det er mig! Kjender I mig? Jeg blev viet igaar! Hvor er min Brud? Hvor er min Slægt og mine Venner? Hvor er mit Hus?«

»Hvad hed Din Brud?« spurgte den rystende Olding, og da han havde hørt Svaret, udbrød han: »Almægtige Gud, saa er I den Elijah, der paa saa hemmelighedsfuld Maade forsvandt for halvfjerdsindstyve Aar siden.«

»Halvfjerdsindstyve Aar!« raabte Brudgommen og tog sig til Hovedet. »O, det er en grusom Spøg — sig, at I mener det ikke! Før mig til min Brud! I Guds Navn, hold op at skjemte!«

»Jeg vil føre Eder,« sagde den Gamle og ledte ham til det gode Sted (Begravelsespladsen) og viste ham der hans Forældres Grave og ligeledes hans Bruds Grav, og paa Stenen var en Indskrift, som hentydede til hendes Brudgoms gaadefulde Forsvinden paa selve Bryllupsdagen.

Elijah satte sig ved Siden af Graven og tilhyllede sit Ansigt. Da nærmede sig Dødsenglen med brede Vinger og sagde til ham: »Kom og følg mig, Broder, hjem til hende, der sendte Dig efter det Højeste.«

IX.

Assar og Mirjam.

Assar, Søn af Juda, en kraftig og nidkjær Yngling, kom vandrende tilbage hen imod Modin, da saa han fra en Høj et stort Syn paa Sletten. Hist kjørte Mænd paa Stridsvogne omkap i en stor Kreds; mange Folk stode omkring og raabte højt til Vognstyrerne og de vælige Heste. Et andet Sted saas Ryttere i gyldent Harnisk, som stak med Spyd efter Ringe, og der blev slaaet paa Pavker for den, der udmærkede sig. Der var paa Slettens Rand en liden Lund af Olietræer; den var ikke tæt. I Lunden stod en nøgen Kvinde af Marmor; hendes Haar var af Guld og hendes Øjne sorte, og unge Piger dansede om hende med Blomsterkranse.

Da sagde Assar: »Ve! Det er jødiske Piger, der danse om Afguden, og det er græske Mænd, der ere i Vaaben paa vor hellige Jord og lege som i deres Hjem! Og ingen jødisk Mand gjør dem Legen farlig!«

Han gik ned ad Højen og kom til et Buskads, som naaede til en liden Bæk. Hinsides Bækken stod en græsk Høvedsmand over Hundrede, en ung Mand, og han talte til en Pige, der stod paa denne Side af Bækken, i Buskadsets Rand.

Krigeren sagde: »Du siger, at Din Gud forbyder Dig at komme over i Lunden. Hvilken mørk og uvenlig Gud de have givet Dig, skjønne Barn af Juda! Han hader Din Ungdom og Livets Glæde og Roserne, som burde kranse Dit sorte Haar. Mine Guder have venligere Sind imod Menneskene. Apollon kjører hver Morgen sit herlige Spænd opad Himmelbuen og lyser Krigerne til Bedrift, Selenes blidere Fakkel tindrer om Natten for de Elskende, og dem, som i Livet have dyrket hende, giver den skjønne Afrodite et evigt Liv paa sin Lyksalighedsø. Det er hendes Billedstøtte, der staar i Lunden. Naar Du giver Dig under hendes Beskyttelse, giver hun Dig til Gjengjæld en Helt til trofast Elsker, og senere vil en eller anden Gud sætte Dig, yndefulde Datter af Juda, med Dine straalende Øjne blandt Stjernerne at lyse for de Dødelige og vidne om, hvor skjøn Jordens Kjærlighed er.«

Den unge Pige vilde maaske svare; men i dette Øjeblik var Assar hende nær, og hun kjendte ham, og han saa, at det var Mirjam, Rabbi Mattathiæ Datter, den Kvinde, han elskede, og som var ham bestemt til Brud. Hun vendte sig og fulgte med ham; men Krigeren paa den

anden Side af Bækken raabte: »Hvad Ret har Du til at føre denne Pige bort?«

Assar svarede: »Jeg har ingen Ret.«

»Hvorfor gaar Du da med ham, hulde Judæ Datter!« raabte Krigeren.

Mirjam svarede ikke; men Assar sagde: »Fordi hun endnu ikke har opsagt Tjenesten hos sin Herre.«

»Hvem er hendes Herre?« spurgte Krigeren; »jeg kan kjøbe Dig fri, Du skjønne Barn!«

Assar svarede: »Jeg ønsker, at Du maa se ham.« *)

Da Krigeren ikke kunde komme over Bækken paa dette Sted eller i Nærheden, raabte han, medens de fjernede sig: »Sig mig Din Herres Navn!«

Assar vendte sig og svarede: »Jeg vil bede ham komme til Dig.«

En Høj unddrog dem for Krigerens Blik, og Mirjam sagde: »Assar!«

Assar svarede: »Mirjam! Jeg har aldrig elsket Dig saa højt som idag. Jeg ved ikke, om det er Velsignelse eller Forbandelse, som er i mine Aarer. Du har hørt paa Hedningens Ord.«

»Jeg hørte paa dem, fordi han talte blidt; men jeg har ikke svigtet Herren eller Dig.«

»Du har tilladt hans Ord at berøre Dit Øre og Din Sjæl.«

---

*) Den, som ser Gud, maa dø.

»Hvad skulde jeg gjøre, Assar? Han talte blidt.«

Assar standsede og sagde til sig selv: »Ja, han talte blidt. De tale blidt. Der er ogsaa blevet talt blidt til de stakkels Piger, der danse om Afguden i Lunden. Var der blevet talt haardt og truende, havde de ikke danset.«

Atter standsede han og sagde til sig selv: »Hvis de kom med Vold, vilde Rabbien dræbe hende og derpaa sig selv, eller hun vilde frivillig styrte sig fra en Klippetinde. Men hvo kan sætte Vagt til at vogte paa blide Ord?«

Tredje Gang standsede han og sagde: »O, Israel, Du kan ikke taale blide Ord!«

Mirjam troede, at han mistænkte hende, og hun standsede og sagde: »Jeg er en Rabbis Datter!«

Assar svarede: »O, Mirjam, jeg er Assar, og jeg vil være mine egne Gjerningers Søn.«

»For Guds Skyld,« udbrød Mirjam, »opsøg ikke hin Kriger og yp ikke Kiv med ham! Han vil dræbe Dig eller lade Dig kaste i Fængsel. Der er Ulykke nok over Israel! De Fremmede ere i vore Stæder. Lader os bøje Hovedet og vente, hvad den almægtige Gud tilskikker os, men ikke udfordre! Assar, jeg maatte dø, hvis der tilstødte Dig Noget!«

»Og hvad maatte jeg, hvis der tilstødte Dig Noget! Mit Hoved svimler! Hvor skulle vi flygte hen? Mon Din Fader og Dine Brødre ville flygte til de vilde Bjerge?«

»De have talt om Saadant. Men der er Intet at flygte til og heller Intet ret at flygte for; thi Hedningen tager vel Gods og Guld, men er dog blid dennegang.«

Assar svarede: »O, ja, han er blid; næsten havde jeg glemt det. — Mirjam, hvis jeg gaar bort, vil Du da tro og vedblive at tro, at jeg gaar Guds Ærinde?«

»Assar, et mørkt Blik af Dig er mig kjærere end Hedningens blideste, og et Ord af Dig er mig sikrere end Vidner. Men gaa ikke fra mig! Bliv og beskyt mig!«

»Jeg gaar for at beskytte Dig! Jeg gaar til Højden og til Dybet for at kalde Israels Gud frem. Vent hans Komme!«

Assar gik til Kongen, Antiokhos Epifanes, bøjede sig for ham og sagde: »Gid Verdens Herre styre Dine Fjed!«

Kongen saa paa ham med Velbehag og spurgte om hans Navn, hvortil Assar svarede, at han var en Mand af Juda Stamme.

Kongen sagde: »Faa af Dine Landsmænd komme at tjene mig.«

Assar svarede: »Hvis Du tillader Din Tjener et dristigt Ord, Konge, saa er Skylden Din.«

Og da Kongen forundret spurgte, hvorledes

dette kunde være, svarede Assar: »Fordi Du er for mild, Herre.«

Kongen vendte sig til sin Raadgiver og sagde med Latter: »Da vi toge Tempelskatten i Jerusalem, fandt de det strengt nok.«

»O, Konge,« svarede Assar, »Sølv og Guld og ædle Stene kunne gjenerhverves, og Jøderne vide det; men Du lader dem beholde det, som ikke kan gjenerhverves, naar det engang er tabt.«

Kongen spurgte begærlig: »Hvad er det?« og Assar svarede: »Jøderne have en Gud, som er saare mægtig, men ogsaa meget nidkjær. Han har altid efter tunge Dage hjulpet dem, naar de blot holdt fast ved ham og ikke tilbad andre Guder; thi dette kan hans Skinsyge ikke taale. Naar de gjøre dette, forlader han dem. Men Du, o Konge, Du tager deres Sølv og Guld og Klenodier, men lader dem beholde den Gud, der kan give dem Alt igjen. Dette vide de, og derfor smile de i Stilhed ad Dig og vente, at Du skal blive kastet overende af Ham, og da ville de rejse sig som Hans Stridsmænd og forfølge Dine Mænd.«

Kongen blegnede; thi han erindrede sit Nederlag i Ægypten, og han frygtede, at hvis Fjenderne fulgte efter ham, skulde de finde Bistand hos Jøderne, og han sagde: »Hvad skulle vi da gjøre?«

Assar svarede: »Hvis Du tillader Din Tjener et ydmygt Raad, da skal Du fare frem med Strenghed og forbyde dem at bede til den Gud,

de kalde Jehova, men paabyde dem at ofre til Dine Guder.«

Kongens Raadgiver saa paa Assar og spurgte: »Har Du ofret til vore Guder?«

Assar svarede: »Jeg er rede.«

De førte ham ind til et Offeralter, og paa Vejen dertil sagde Assar: »Herre, almægtige Gud! Du, som ser ind i Hjertet og ikke paa Haandens Gjerning alene, vær mit Vidne! Der staar skrevet: Og det skal ske paa den samme Tid, at jeg vil udrydde Afgudernes Navn af Landet, og de skal ikke ihukommes ydermere, og den urene Aand vil jeg komme til at fare af Landet. Du gjøre det saa, o Herre! Amen!«

Da Offeret var bragt, blev Assar paa Kongens Bud iført Festklæder, og han fik Plads blandt Kongens Venner, og der blev sendt Bud og Befaling omkring over det hele Land overensstemmende med, hvad han havde sagt.

Ogsaa til Modin kom Kongens Sendebud, og da Rabbien havde hørt derom, gik han med sine fem Sønner til det store Bedehus og oplæste Forbandelserne over dem, som dreve Afguderi, og Velsignelserne over dem, som bleve hos Jehova. Og de, som vare forsamlede, lagde Mærke til, at Rabbiens ældste Søn, Judas Makkabæus, havde et Sværd under sin Kjortel.

Og da de kom ud af Bedehuset, saa de, at der var rejst et hedensk Alter, og der var en Jøde, som ofrede, og da Rabbi Mattathias saa dette, ilede han til og greb Offerkniven og stødte

den i Jødens Bryst. Høvedsmanden over Hundrede, der stod hos, og som var den, der forhen ved Bækken havde talt til Rabbiens Datter Mirjam, vilde dræbe Rabbien; men Judas Makkabæus drog hastig sit Sværd og slog Høvedsmanden paa Halsen og fældede ham. Da stimlede Kongens Stridsmænd sammen; men Gaden var snever, og Judas Makkabæus gik sidst og værgede for Alle, indtil de ved det indbrydende Mørke havde samlet deres Kvinder og kunde flygte til Bjergene. Og da begyndte Juda Mænds Kamp mod de Makedonere, Grækere og Syrere, og de dræbte Kongens Mænd, som forfulgte dem mellem Bjergene.

Da sagde Kong Antiokhos, Tempelrøveren, til Assar: »Dette er Dit Raad!«, hvortil Assar svarede: »Nej, Konge; thi det er Dine Stridsmænds Raad, fordi de lade Opsætsige undslippe og ikke fare frem uden Barmhjertighed. Thi dette maa Du vide, o Konge, at saalænge Du viser dette Folk Skaansel, er der intet Haab.«

Da udgik der skærpet Bud og Befaling om at pine og dræbe Alle, der modsatte sig Kongens Bud, og alle de af Israel, i hvem Jehova endnu levede, rejste sig da for at stride i Fællesskab med Mattathias og hans Sønner, og Mænd og Kvinder, ja Børn opflammedes til at taale Døden for Herrens og hans Lovs Skyld.

Men paa denne Tid var det, at Kong Antiokhos, Tempelskjænderen, blev ramt af sin forsmædelige Sygdom, og han sendte Bud med rige

Gaver til alle Orakler og Templer for at søge Hjælp; men der var ingen Hjælp at finde.

Da sagde han til Assar: »Engang sagde Du, at Jødernes Gud er saare mægtig; mon ikke han vilde kunne helbrede mig for min Sygdom?«

Assar svarede: »Visselig har jeg hørt fra min Barndom af, at Jødernes Gud er en mægtig Gud; men, o Konge, Du vil dog vel ikke give efter for hin haarde Slægt og forsone dens Gud?«

Kongen svarede: »Jeg vil leve! Hvorledes kan han forsones?«

Assar sagde: »Det er altfor tungt et Offer for en saa stor Konge, som Du er. Thi deres vise Mænd paastaa, at Gud har givet dem Landet til Ejendom, og Du maatte derfor ikke alene tilstede dem at dyrke deres Gud, men ogsaa drage Dine Stridsmænd bort og slutte en Pagt med dem, saa at de blot bleve skatskyldige. Men dette er Mere, end jeg kan tilraade.«

Kongen svarede: »Meget giver Mennesket for sit Liv. Tror Du, at han er en stor Gud?«

»Jeg har set et stort Bevis derpaa, Herre.«

»Hvilket er det?«

»Dette, at endog en saadan Storhed som Din ikke har kunnet maale sig med ham.«

»Det er ingen Skam at være mindre end en af de Udødelige. Gaa og bered Alt, efter hvad her er talt.«

Da beredte Assar Alt og lod Kongens Stridsmænd trække sig tilbage og tilsagde Indvaanerne

Fred og førte Kongen paa hans Vej til Jerusalem, og de kom forbi Modin.

Og fordi Kongens Smerter vare meget store, lod han sig bære ind i Bedehuset foran det Hellige og han bad til Jødernes Gud. Og Juda Mænd stode omkring ham. De stode oprejste, og han laa lavt, og de havde frelst deres Sjæle.

Men da Kongen blev baaren ud, var der en af de makkabæiske Stridsmænd, som gjenkjendte Assar og raabte: »Du har ofret til Afguden, og fra Dig ere komne de onde Raad, der have kostet dyrebart Blod! Du skal udryddes af Jorden!«

Han drog Sværdet og stødte efter ham; men Mirjam, som havde nærmet sig, kastede sig imellem med Raabet: »Han kaldte Israels Gud frem!« Og Jernet, som var tiltænkt ham, gjennemborede hende.

Da drog Assar Sværdet ud af hendes Barm og stak det i sit eget Bryst, idet han sagde: »O Israel, Du er dyr at frelse.«

X.

Guds Engel fra Rørvig.

Naar man fra den dybe og brede Isefjord vil sejle ud i Kattegattet, ligger tilvenstre, en Fjerdingvej fra Fjordens Munding, Fiskerstedet og Landsbyen Rørvig, og tilhøjre, skraas overfor, i en halv Mils Afstand, det høje Spodsbjerg. I Krigens Tid, som vore Forældre sagde, nemlig 1807—14, var der paa hver sin Side, lidt nord for Rørvig og lidt nedenfor Spodsbjerg, anlagt en Skanse med Kanoner for at holde fjendtlige Skibe borte og beskytte vore egne, der af en eller anden Grund søgte ind i Fjorden. Indenfor Rørvig-Skansen i en lille, dyb Bugt, vare nogle Kanonbaade stationerede.

Rørvig var desuden ligesom nu et Toldsted, og der boede i den Tid, vi tale om, en Toldkontrollør, hvis ældste, attenaarige Datter hed Lise; men Folk i Egnen havde givet hende et andet Navn, der for Mange vil lyde følsomt, ind-

til de faa det opklaret. Det var: Guds Engel fra Rørvig. Det hidrørte fra, at hun først var gaaet omkring som et meget stille og svagt, men ogsaa meget smukt Barn, der ikke antoges at kunne leve, men saa, ligesom næret og styrket af den fælles Kjærlighed, der vistes hende, var blevet sund. Og det syntes da, at der baade i hendes og de Andres Sind var blevet efterladt en bestandig Erindring om, at hun var saa at sige Barn af Alles Kjærlighed, at hun paa særegen Maade, ligesom ved Alles Forbøn, var bleven knyttet til Livet og til dem.

En Ejendommelighed ved Landskabet havde maaske bidraget til Navnet eller fuldendte i det Mindste dets Betydning. Strækningen vesterpaa, mellem Nykjøbing og Rørvig, var dengang, og er størstedels endnu, fattig, lyngklædt Hede; men idet man nærmer sig Stranden og snarest vilde vente Sand, bliver Landet frodigt med Kornmarker og Trægrupper, og udenfor Toldkontrollørens Hus, nærmest ved Fjorden, fuldender denne Frodighed sig i en dejlig Have. Fra Huset løb — og løber — en Allee i skraa Retning mod Landingsbroen, og denne Allee af besynderlig velformede, fyldige Popler paa Grønsvær tæt ved Vandet var vistnok det, der sluttelig og afgjort prægede Stedet med Skjønhed. Naar man den Dag idag kom dertil, vilde kun Synet af et smukt, hvidklædt Barn behøves for at henvende Ens Tanke paa Paradis, og man vilde kunne for-

staa, at der under Omstændigheder som de nys omtalte blev et usædvanligt inderligt Forhold mellem Barnet og Egnen, saa at de holdt fast sammen.

En tidlig, stille Foraarsmorgen hørte man Kanonskud mod Nord, og Rørvigs Indvaanere, der hurtig kom paafærde og samlede sig paa den høje Klitbølge, som engang er blæst ind nordvestfra indtil i faa hundrede Alens Afstand fra Fjorden, saa i det Fjerne paa den blanke Flade et Skib med dansk Flag, øjensynlig en Kaper, ved Siden af et noget større Skib, et Koffardiskib, rigtignok med engelsk Flag, men med dansk Flag ovenover, altsaa tydelig nok en Prise. Efter dem fulgte engelske Baade, og man skød fra begge Sider. Det var næsten blikstille. De to Skibe havde Sejl oppe; men den Smule Vind, som undertiden fyldte dem, lod dem snart igjen falde slappe ned, saa at de engelske Baade syntes at maatte naa dem.

Generalmarschen gik i Rørvig — thi der laa en Afdeling Soldater i en Barak vest for Toldkontrollørens Have —, og Rødkjoler stillede sig op i Nærheden af Varden, et højt Træstillads lidt nordligere. I Bugten ved Batteriet blev der ligeledes livligt, men til ingen Nytte; thi Kanonbaadene havde kort i Forvejen havt et Sammen-

stød med Engelskmænd ude i Kattegattet og vare blevne ilde tilredte, hvilket Fjenden rimeligvis var godt bekjendt med. Saavel de to Skibe som Baadene vare for langt fra Rørvig-Skansen, til at dens Kanoner kunde række, og endnu længere fra Spodsbjerg; et enkelt Skud, som Underofficeren i Skansen paa egen Haand afskød, om ikke for Andet, saa for at opmuntre de Danske »med en hjemmegjort Hilsen«, vandede et godt Stykke foran Skibene. Imidlertid gled de langsomt indad, med bestandig mindsket Afstand mellem dem og Baadene, under stor, spændt, hjerteangst Deltagelse fra Land.

Men saa, i det rette, yderste Øjeblik, kom en Brise. Man saa, hvorledes Sejlene svulmede og Forstavnene nejede under det pludselige Tryk og skøde Skum foran sig. Men man saa ogsaa, at Skibet med dansk Flag ikke benyttede Vinden til at sejle ind. Det lod sin Ledsager gaa frem, men vendte selv om ligesom et levende Væsen, som en Mand, der har bragt en Kvinde i Sikkerhed og nu gjør Front mod hendes Forfølgere. Alle Folk paa Stranden kunde se, at det var kjækt gjort; men ligesaa hurtig havde de fjendtlige Baade af Brisens Natur mærket, at Krigens Vilkaar vare imod dem; de tiltraadte Tilbagetoget, snart beskyttede af et stort Krigsskib, der for fulde Sejl stod ind mod Fjordmundingen.

Det var naturligt, at Kapitajnen, der havde frataget Fjenden et Skib større end hans eget og endda »sparket Forfølgerne ud af Porten, som

de vilde ind ad«, og udført det i en Søtræfning for Alles Blik, maatte vække megen Deltagelse. Men da han ikke hørte til nogen af Etaterne, vilde hverken Landstyrken, der laa i Byen, eller Søstyrken, der laa ved Skansen, gjøre nogen Anstalt for at vise det. Maaske havde man dog paa en eller anden Maade givet Noget tilkjende, hvis han var kommen iland strax; men der er en Barre med ikkun ti Fod Vand lidt nord for Rørvig, og før Prisen kunde blive bragt derover, maatte den tildels losses i Baade, hvilket Arbejde varede til langt ud paa Aftenen, og imidlertid fik man Lejlighed til at tænke og betænke sig. Kapitajnen vilde være kommen til at gaa iland som en ganske almindelig Skibsfører, hvis ikke ud paa Aftenen Nogen var faldet paa at anbringe to Begfakler ved Enden af Alleen, altsaa lige tæt ved Landingsbroen, og Tanken herved var maaske nok saa meget at vise de indkommende fremmede Baade Vej som at bevise dem Ære.

Men idet disse Fakler stode ganske ene og brændte ved Vandet, udbredte de en Højtidelighed, som om Nogen mere end en Konge var ivente. Rørvig Folkene gik til og fra, bestandig i Afstand fra Lyset, og dannede snart en større, snart en mindre sort Rand. Toldkontrollørens Familie var i Haven. De kunde se Græsset og Træerne lyse i feagtig Kreds omkring den ensomme Ild, medens de hørte Søens sagte Slag imod Stranden, snart som dybe Aandedræt, snart som hemmelighedsfulde Skridt, og ved en enkelt Opflammen

af Faklerne saas i svage, men forstørrede Omrids de faa Mænd, der stode ventende ude paa Dæmningen som paa Jordens yderste Odde.[1]

Endelig kom Kapitajnen og blev hurtig ledsaget op til »Tolderens«, ved Siden af Toldkontrollørens, hvor Embedsmændene vare samlede for at modtage hans »Deklaration«. Idet han undervejs kom ind i Lyset fra Faklerne og man saa hans blanke Hat og Kaardehæftet, raabte det oppe i Mørket: »Længe leve den raske Kapitajn! Alle Mand, Hurra!« Skaren skreg, halvt undselig, halv vildt; men ved dette Raab brøde alle Børnene i Kontrollørens Have ud i Graad, fra den Ældste til den Yngste.

Kapitajnen kom til at bo hos Tolderens og Rørvig Folk syntes snart godt om ham. Det er bekjendt nok, at Folk, som de ere flest, naar de komme i Berørelse med en Mand, som har udmærket sig, meget snart se bort fra Bedriften, Dygtigheden o. desl. og kun fæste Øjet paa Personen, som han er til hverdags. Man kunde godt lide Kapitajnen, fordi han var høflig, og man fandt, at han slet ikke lignede de sædvanlige Kaperkapitajner, der i Almindelighed vare yderst storagtige, naar de havde taget blot et lille Skib, og ofte bragte raa Svir og Sværm til det Sted, hvor de løb ind med en Prise. Skjønt

han var skægget og solbrændt, fandt man ham smuk og undredes især over hans blide Øjne; Kvinderne sagde, at der skulde vist Meget til at gjøre den Mand vred. Han var af en bekjendt Søofficerfamilie og havde været Søkadet; men paa Grund af en eller anden Fejl — man sagde, en grov Insubordinationsfejl — havde han ikke kunnet blive Officer. Saa var han løbet bort, i fremmed Tjeneste, og kom nu tilbage med dansk Kaperbrev, men under et andet Navn; han kaldte sig Kapt. Jehan.

I Rørvig vidste man Intet om hans personlige Forhold, hvorimod man snart af ham selv og af Mandskabet erfarede Alt, hvad der angik Skibet. Paa den Tid var der Meget, som nu vilde synes uregelmæssigt og besynderligt, men som man dengang godt forstod eller gled hen over. Skibet var ikke dansk, men førte i danske Farvande dansk Flag, fordi Kapt. Jehan havde dansk Kaperbrev. Det tilhørte et Kompagni i Marseille og blev formedelst dets overordenlige Hurtighed brugt ikke blot som Kaper, men undertiden ogsaa i særlige Ærinder. Kapitajnen havde netop nu et hemmeligt Ærinde for den kejserlig franske Regering enten til det danske Hof eller til den franske Gesandt i Kjøbenhavn, og det var egenlig en Fejl, at han ved at nærme sig en engelsk Konvoj ikke havde modstaaet Fristelsen til at tage et rigt ladet Skib og derved blive sinket eller komme ud af sin Kurs eller endog, som det viste sig, være nær ved at blive

taget. Saasnart han lykkelig havde fuldført denne Rejse, havde han Udsigt til en betydelig Stilling i Frankrig, og naar man talte om Farerne ved at komme tilbage, lo baade han og hans Mandskab; thi »Falken«, saaledes hed Skibet, havde, naar det blot gjaldt om at undfly, intet Skib at frygte i de evropæiske Farvande. Kapitajn Jehan pralede af Intet uden dette — hvis det ellers kan kaldes Praleri at udtale sig tillidsfuldt om et virkeligt Fortrin.

Under sit Ophold i Rørvig — der paa Grund af forskjellige Omstændigheder blev langvarigt og kun afbrudt af en Rejse til Kjøbenhavn — blev Kapitajnen snart en daglig Gjæst hos Toldkontrollørens; men han kom, i det Mindste i flere Uger, ikke til at tale et Ord med Lise. Det er ikke — og var endnu mindre dengang — Skik i jevne, danske Familier, især paa Landet, at en fremmed Gjæst strax faar Lejlighed til at knytte en Samtale med alle Voxne og fortrinsvis med de kvindelige Medlemmer. En saadan fransk Belevenhed vilde blive anset for Paatrængenhed eller Kurmageri, og den unge Pige, som foranledigede og modtog den, vilde synes meget fri, ja koket. Man er ikke skinsyg paa spansk Maner; men Gjæsten skal være tilbageholden og give Tid. Han skal tale med Husfaderen eller højst Husmoderen og blive vel bekjendt med dem først. Det Kejtet-Tilbageholdne, som herved opkommer i Forholdet til de Yngre, overvindes efterhaanden, men undertiden ad en farligere Vej;

thi man begynder Samtalen med dem i flygtigt, ensomt Forbigaaende. Men hvis der ikke er Lejlighed til saadanne smaa Møder, kan en Gjæst blive temmelig gammel i Huset uden at have vexlet et Ord med dem, han maaske helst vil tale med, og som med nedslagne Øjne give Agt paa ham, medens Husfaderen, i den naive Tro, at Gjæsten vilde kjede sig tildøde uden ham, strax bemægtiger sig ham og hele Tiden søger at holde ham i Aande.

For Kapitajnens Vedkommende hidrørte Tavsheden vel ogsaa fra, at han til alle Andre kunde tale om ligegyldige Ting, til Lise kunde han strax ikke have talt uden om hende selv. Som han selv sagde senere, var han angst for hende. Han havde set Meget af Verden og troede sig Mand for at tage, hvad der tilkom ham; men ved denne unge Pige var der Noget, som syntes saa langt at overgaa, hvad han havde Ret til eller turde gjøre sig Haab om, at han opførte sig imod hende som mod et Væsen af anden, højere Art end han. Men naar hun var tilstede, var egenlig dog Alt, hvad han sagde eller fortalte, henvendt til hende, og — som hun senere sagde — hun mærkede det.

Paa den anden Side var der ogsaa Noget, som han mærkede, uden ret at kunne klare sig det: hans smaa Vaner bleve iagttagne og hans Ønsker gjættede paa en Maade, hvorom han uvilkaarlig sagde sig selv, at det hidrørte fra

Noget, der ikke var almindelig Gjæstfrihed, Noget, som gjorde Luften underlig, elektrisk varm, fyldt af en Lyksalighed, der nærmede sig Barndomsverdenens; men han kunde ikke faa Øje paa det Sted i Luften, hvorfra det kom. Naar han saa ned, syntes det ham undertiden, at det maatte være Lise; men naar han saa op, var det borte. Imidlertid, det gav ham en saadan Fred og Lykke, at det tidt forekom ham, som om Jorden, han traadte paa, var hellig; han kunde undertiden ikke begribe, at det var ham, der var Kaperkapitajn.

En eneste Gang i Løbet af flere Uger kom han til at henvende et Ord ligefrem til Lise. Man havde faaet Jordbær, og Børnene havde den Tro, at første Gang, man spiste af Aarets Frugt, kunde man ønske Noget og faa det opfyldt. Børnene raabte til Lise, da hun skulde spise det første Jordbær: »Ønsk for mig!« I samme Øjeblik mødtes hendes og Kapitajnens Øjne, og skjønt han bævede lidt derved, sagde han: »Jeg skal rejse; vil Jomfruen ikke ønske for mig?«

Hun svarede paa en særegent rolig Maade: »Nej, jeg vil ønske for mig selv.«

En Dag mødtes de ved Diget nord for Haven. Vejen derigjennem var saa smal, at en

af dem eller Begge maatte standse, og nu vare de ene.

For dog at sige Noget sagde han: »Har De saa faaet Deres Ønske opfyldt, Jomfru?«

Hun blev blussende rød og spurgte: »Hvilket Ønske?«

»Det, De havde, da De spiste det første Jordbær.«

Hun svarede kort Nej.

»De faar det nok opfyldt,« sagde han.

Med et Udtryk som af stor Angst, forekom det ham, sagde hun: »Hvorfor spørger De? Hvorfor siger De det?«

»Fordi jeg tror, at det, De ønsker, vil Vorherre nok opfylde, og fordi jeg selv vilde ønske Dem alt muligt Godt i Verden, Jomfru Lise, især nu, da det stunder til, at jeg skal bort.«

»Ja, det skal De jo,« sagde hun.

Hun sagde dette simple Ord simpelt og ligefrem; men alligevel var der i Tonen Noget, som, uden at han kunde gjøre sig Rede derfor, igjen bredte om ham den Atmosfære af Varme og Sympathi, han hidtil kun havde fornummet med nedslaaede Øjne, og samtidig syntes det ham desuagtet umuligt, at den kvindelige Herlighed, der stod for ham, virkelig skulde bekymre sig om ham.

»Ved De, Jomfru Lise, hvorfor jeg spurgte Dem om Deres Ønske?« sagde han.

»Nej,« svarede hun igjen med den besynderlige Angst.

»Fordi jeg saa gjerne, saa inderlig gjerne — ja, det er maaske urigtigt at sige det, De bliver maaske vred — men jeg bærer saa megen Ærbødighed for Dem, Jomfru Lise, og saa megen — — det er, fordi jeg saa gjerne vil være med i Deres Tanker.«

»Gud forbarme sig!« raabte hun og vendte sig om.

Han forstod ikke disse Ord; men dersom de skjulte Noget, som hun vilde dølge, saa forraadte det attenaarige Barn ved sin hele Holdning et Andet, som han gjættede, fordi han selv elskede.

»Er jeg virkelig i Deres Tanker, Jomfru Lise!« udbrød han, idet han greb hendes Haand. »Er jeg?«

»Ja; men lad mig bare gaa.«

»Er De mig god? Er det muligt, at Vorherre lader sit Himmerige falde ned til mig paa Jorden? . . . . Lise, hvis De er mig god, saa giv mig et Kys til Tegn paa, at jeg maa tale til Deres Fader, og at De vil følge mig.«

»Følge Dem?« sagde hun, idet hun saa sig om. »Følge Dem? Nej det kan jeg ikke — jeg kan ikke! — Saa maa De ikke kysse mig.«

Hun sagde det saa bestemt og overbevist, at han ganske tabte Haabet og sørgmodig sagde:

»Saadan er jeg aldrig bleven slingret fra Toppen helt ned i Afgrunden. Bedre havde det været for mig, om jeg ikke var bleven løftet saa højt . . . . men det var min egen Skyld.«

»Er De vred?« spurgte hun.

»Vred? Hvem kan blive vred paa Dem? Men det gjør ondt . . . . Eller vilde De forandre Deres Beslutning, dersom De vidste, at den gjorde mig meget ulykkelig?«

»Følge Dem bort herfra? . . . . Nej, jeg kan ikke! Frist mig ikke, jeg kan ikke!«

Med disse Ord gik hun.

Han kunde ikke forstaa hende. De havde talt for lidt sammen, til at der kunde være andet Menneskeligt imellem dem end poetisk, mysteriøs Tiltrækning, fra hans Side mere bevidst som Kjærlighed. Men han blev nu saa usikker, at han ikke vidste, om hun var for barnlig uvidende til at kunne føle Kjærlighed, eller om hun maaske var bunden ved et tidligere Løfte. Dog, ogsaa i begge disse Retninger blev han usikker ved en Samtale med hende kort Tid efter.

I Naboens, Tolderens, Have, der stødte tæt op til, stod et stort, gammelt Morbærtræ, plantet i Kristian d. 4des Tid. Deraf havde Lise faaet en Aflægger og plantet den i sin Have. Dagen efterat hun havde talt med Kapitajnen, flyttede hun den, uagtet Alle gjorde Indsigelser derimod og undrede sig over den Haardnakkethed, hvormed den ellers saa blide Lise vedblev sin Beslutning.

En Uges Tid efter traf Kapitajnen hende ene i Haven; hun stod ved Planten og saa opmærksomt paa den. Han vilde benytte Øjeblikkets Ensomhed og spurgte bedende, om hun ikke havde betænkt sig.

Hun svarede ikke og vedblev at se sørgmodig paa Planten.

»Hvorfor ser De saadan ned? Hvad er der i Vejen?« spurgte han.

Hun svarede: »Den kunde ikke flyttes. Den er død.«

Med den Kløgt, som Kjærligheden giver, gjættede han Meningen og raabte: »For Guds Skyld, Jomfru Lise! har De taget Varsel? Betænk dog, at den kunde være død, selv om den ikke var bleven flyttet!«

»Det er ogsaa sandt,« sagde hun langsomt, men tilføjede saa: »Det varsler jo ikke Noget, naar jeg bliver hjemme.«

»Det er jo netop det,« sagde Sømanden forsagt og fjernede sig.

Afrejsens Dag kom, og han tog Afsked med Toldkontrollørens; Lise sagde ham Farvel med sin sædvanlige, blide Ro.

Klokken var ti om Aftenen, da han forlod dem og lod sig ro ud til sit Skib. Inden han kunde lette Anker, var endnu noget Arbejde at udføre, hvortil han ikke selv behøvedes, og han lod sig igjen ro iland for at tage Afsked med det ham saa kjære Sted, Diget, hvor han havde talt med hende, og hvor hun havde ladet ham formode, at hun elskede ham.

Da han kom derhen, sad der i Sommernattens Halvmørke en kvindelig Skikkelse med en lille Bylt paa Skødet. Det var Lise. Hun sprang op i hans Arme med Udraabet: »Jeg kan ikke lade Dig rejse alene! Tag mig med, mens det er mørkt! Hvor Du er, er der to Fakler, og Vorherre vil stige ned!«

Han bar hende og Bylten, hvori hun havde sine nødvendigste Klæder, som beruset, tavs af Lyksalighed. Medens han bar hende, sagde hun: »Kan Du huske — ja, det husker Du — at Du for nogen Tid siden, da vi spiste de første Jordbær, bad mig om at ønske Noget for Dig, og at jeg ikke vilde, men ønskede Noget for mig selv?«

»Ja,« svarede han.

»Det var, fordi jeg ønskede, at Du vilde kysse mig, før Du rejste. Men dengang vidste jeg ikke, at det betød, at saa skulde jeg følge med Dig. Nu ved jeg det.«

»O!« sagde han og bedækkede hende med Kys.

Den næste Morgen vaagnede hun glad og sagde smilende til ham: »Nu gaar jeg iland og siger Fader, at Du har bortført mig.«

Hun klædte sig paa og gik op paa Dækket og saa — Havet, Intet uden Hav.

Hun stirrede derpaa. Langsomt syntes det at gaa op for hende, at mellem hende og den

Verden, der hidtil havde været hendes, hvor hun havde været Guds Engel fra Rørvig, laa et Svælg, der ikke kunde udfyldes, og som hun ikke ret havde tænkt paa førend nu.

Hun gik stille tilbage, klædte sig igjen af, og lagde sig i den lille Køje.

Hvergang han kom ned til hende, syntes hun lykkelig og glad; men ti Dage efter Bortrejsen var hun død.

Ud paa Efteraaret kom en Sømand til Rørvig; det var Kapt. Jehan. Man kjendte ham knap igjen; thi han var bleven gammel. Han gik til Lises Forældre, fortalte dem Alt, hvad der var sket, bad om deres Tilgivelse og fik den.

Vinteren over boede han hos dem, siden i et lille Hus, som han selv byggede tæt ved det Sted, hvor hun havde siddet med Bylten paa sit Skød.

Folkene paa Egnen gave ham et Tilnavn, der betegnede, at han havde afløst Guds Engel fra Rørvig; de kaldte ham Guds Djævel fra Søen, men sagde det efterhaanden uden at mene noget Ondt dermed.

Derimod opkom — maaske tildels ved den Omstændighed, at han havde bygget sit Hus paa hint Sted — et sælsomt Sagn om ham. Man

sagde, at der i hans Kammer var en stor Kasse med Guld og Sølv, men at der laa et Lig ovenpaa.

Nu er han for længe siden død og borte, og det trøster, at de ikke ere værst farne, som have følt meget.

XI.

Henrik og Rosalia.

Den Skæbne, der raader i Kjærligheden, er ofte underlig og dens Veje uransagelige, ej blot under store Forhold, men under ganske smaa, hvilket efterstaaende lille Begivenhed vil tjene til at vise.

Stud. theol. Henrik Falk havde om Aftenen været i Theatret med sin Forlovede, Rosalia Hvidbjerg, og set Heibergs »De Uadskillelige«, og sad nu i sin lune Stue paa Regensen, rygende sin Morgenpibe, da han modtog en Billet saalydende:

»Jeg anser det for rigtigst, at vor Forbindelse hæves.

Rosalia.«

Som man kan tænke, blev han højst besynderlig tilmode ved dette Budskab, satte Piben fra sig, klædte sig paa og ilede til sin Forlovedes

Bopæl. Der blev sagt ham, at hun var rejst; men forresten var Intet til Hinder for, at han kunde faa hendes Tante i Tale. Hun kunde dog ikke sige ham Andet end, at det var hende ganske uforklarligt. Rosalia var den foregaaende Aften kommet stille hjem, men havde lidt efter vist en stor Sindsbevægelse og givet tilkjende, at et saa poesiløst Forhold som Malles og Klisters var baade utaaleligt og syndigt, og saadan vare i Grunden alle eller de fleste Forlovelser eller vilde blive det, og hun vilde hellere leve og dø ugift. Saa havde hun skrevet en stor Mængde Breve, formodenlig alle til ham, Henrik Falk, men revet dem itu, det ene efter det andet, men endelig sendt et afsted. Hun havde slet ikke været iseng, men havde pakket sit Tøj og var rejst med Morgentoget. »De ved,« tilføjede Tanten, »at jeg ingen Magt har over hende, hos mig var hun jo egenlig kun i Besøg, og naar hun vil hjem til . . . . en af vor Familie, kan jeg ikke hindre hende.«

Hvem af Familien det var, hvilken Tante eller Onkel — thi Rosalia var forældreløs — vilde Tanten ikke sige; hun sagde, at hun hellig havde lovet at fortie det.

De talte endnu lidt om Tingen. Tanten spurgte forsigtig Henrik, om han vidste sig fri for at have fornærmet Rosalia; det kunde han højt og dyrt forsikre.

»Ja, ja,« sagde Tanten, »saadan en ung Pige paa sytten Aar, især naar hun har Lidt tilbedste,

er maaske noget vanskelig at behandle. Ved De hvad, Hr. Falk, det er for tidlig en Alder at forlove sig i. Næste Gang skulde De være forsigtigere.«

Medens Henrik gik hjem, og flere Timer efter, holdt han en tilbageskuende Mønstring over sig selv. Han maatte tilstaa, at der havde været Øjeblikke, i hvilke han selv havde, ikke fortrudt, men næsten fortrudt Forlovelsen, ingenlunde fordi han havde det Ringeste at udsætte paa Rosalia; men, naar han rigtig skulde gaa tilbunds i det, saa var det — ja, hvad var det, som havde gjort ham mindre taknemlig, saa utaknemlig, at han nu havde Møje med at forstaa det? Jo, naar han anstrengte sig, kunde han huske, at endnu den foregaaende Dag havde Rosalia forekommet ham som for let erhvervet. Et Bal strax efrer *philosophicum*, et tilfældigt Møde og en Spadseretur, en lykkelig Stemning — saa var Ordet blevet sagt og havde strax virket, var blevet modtaget og havde bundet ham — til en større Lykke, end han hidtil havde paaskjønnet; men det var Sagen, han havde ikke paaskjønnet den, der havde i hans Sind været Noget, en Slaphed, en Mangel paa Kraft og Villen, en Mangel paa Begejstring, og den havde hun ganske rigtig mærket og havde nu straffet ham saa retfærdig, men saa haardt. Nu stod hun for ham i al den Elskelighed, som han en Tidlang næsten havde overset; nu saa han hende meget tydeligere end nogensinde, naar han havde set hende med legem-

lige Øjne; men nu var det Altsammen forbi; thi blandt andre Egenskaber, han før ikke havde iagttaget og paaskjønnet hos hende, traadte nu især en frem i det Fysiognomi, som stod for ham: hun var resolut, og hun havde et højt Sind. Det var af poetisk Følelse, af kvindeligt Højsind, af Mangel paa Koketteri, at hun strax havde sagt ham Ja, og den Poesi havde han trukket ned i Prosa og gjort sig selv uendelig ulykkelig derved.

Han sørgede virkelig, og Sorgen aftog vel i Styrke, men blev i hans Sind, forandrede Meget paa ham.

For det Første opgav han at studere Theologi. Det var kommet rent tilfældigt, samtidigt med Forlovelsen. De havde talt sammen om Landliv, Præstegaarde, Lykke, og umærkelig havde dette ført til det afgjørende Ord, og det havde forekommet ham, at der i Maaden, hvorpaa han havde talt, laa en Tilsigelse om at føre hende ind i en Præstegaard, og saa havde han begyndt paa Theologien. Men nu var der ingen Grund mere hertil. Han havde tabt al Lyst til Præstegaarde, Præstekoner og Koner overhoved, og han greb nu det Studium, han oprindelig havde havt mest Lyst til, og som syntes ham at indeholde mest Frigjørelse: Medicinen.

Efter halvfemte Aars utrættelig Flid blev han færdig: *Cand. med. & chir.*, og han besluttede nu at nedsætte sig i en af Provinserne. Dette hidrørte atter fra, at der i Tidens Løb havde i

hans Sind udviklet sig en vis Længsel efter Romantik. I Kjøbenhavn, syntes ham, var Alt nøgternt; i en Provinsby eller paa Doktorrejser i Omegnen kunde man træffe Friskhed, Uskyldighed, Poesi.

Han hørte, at der var Udsigt til Praxis i en jydsk By, og tog derover. Men skjønt den melankolsk-venlige, kjønne, unge Doktor egenlig vakte Sympathi, mødte han dog strax Chikane; thi der var ikke mange Lejligheder at faa tilleje, og de faa, han kunde bruge, vilde Vedkommende nødig overlade ham for ikke at støde en af hans allerede bosatte Kolleger. Saa døde netop en Dyrlæge, og da han havde lidt Formue, kjøbte han Dyrlægens Sted af Enken og flyttede derind.

Kort efter kom en Dag en Karl fra Landet kjørende og bad Doktoren strax følge med ud til en Bondegaard. Dr. Henrik Falk blev glad over at se, at Rygtet om hans Bosættelse var trængt igjennem paa Landet. Hans nye, ubrugte Doktorstol blev hastig sat i Vognen, og han kjørte.

Da de vare komne ud fra Byens Stenbro, spurgte han sin tavse, tvære Kusk: »Hvad fejler Patienten? Hvad tror man, der er i Vejen?«

»Han har faaet et Ben i Halsen.«

»Naa — har I da ikke dunket ham i Ryggen?«

Karlen vendte sig langsomt om, saa paa Doktoren og svarede: »Det er muligt.«

Videre blev der ikke talt, og de ankom til Gaarden, der laa paa Hedens Rand eller lidt inde

i den. Gaardmanden tog imod ham, førte ham ind i Stuen og lod bringe Smørrebrød og Brændevin, som Doktoren kun nødig smagte paa; thi han følte sig ikke ganske vel. Endelig skulde de da til Patienten, og Henrik Falk blev noget forundret, da Manden førte ham ud i Gaarden, gjennem Staldbygningen og ud til et lille, ensomt Hus, der laa i en Slags Morads og lugtede meget ilde. Gaardmanden aabnede den lave Dør, gik selv foran og førte Doktoren hen foran en Gris. »Der ligger han,« sagde Gaardmanden.

Henrik Falk havde aldeles glemt, at han var flyttet ind efter en Dyrlæge. Han blev blodrød og sagde: »Byder I mig til at kurere Jer Gris?«

Bonden svarede: »Ja, det er jo sandt, at vi sendte Bud efter ham, Jespersen, til vor Hest; men næste Gang — om det saa er Vorherres Vilje at hjemsøge os — skal Han faa Hesten med. Tag nu tiltakke med Grisen for idag.«

»Aa, jeg vil se Jer — jeg havde nær sagt Noget — baade Jer og Jeres Gris og Jeres Hest.«

»Saadanne fæle Ord skulde han ikke sige,« sagde Bonden og blev lidt rød paa begge Kinder.

»Jo, det skal jeg netop!« raabte Doktoren. »En anden Gang, naar I har et sygt Kræ, kan I sende Bud efter en Veterinær og ikke efter en praktiserende Læge, skjønt jeg har jo nok hørt om Jer herovre, at til Jere Bæster er Intet for godt, men til Mennesker lade I ikke engang hente en Dyrlæge.«

»Naa, saadan,« sagde Bonden.

»Ja, saadan. Lad mig nu strax komme tilbage til Byen igjen.«

»Ja, værsgo,« svarede Bonden; »der er Ingen, der holder enten paa Ham eller Hans fæle Ord. Dem maa han helst tage med sig.«

»Det falder mig ind,« sagde Doktoren mildere, »her er vist en Fejltagelse. Jeg er flyttet ind efter Dyrlæge Hansen; deraf kommer det vel.«

»Det kan være,« svarede Bonden.

»Ja, lad saa Vognen kjøre frem.«

»Nej, vore Heste skal ikke gaa fra Gaarden med Ham og Hans fæle Ord — det skulde da være, at Han først kurerede Grisen.«

»Aa, bliv mig fra Livet med Jer fordømte Gris!«

Uden at sige et Ord mere slog Bonden et Tag i ham, et ret mærkeligt Tag; thi han knugede Doktorens Arme ind mod hver sin Side af Underlivet lidt ovenfor Hofterne og bragte ham, ved at løfte ham lidt, i næsten vandret Stilling. Saaledes bar han ham ud og stillede ham først oprejst et Stykke fra Gaarden, idet han sagde: »Tvi med Ham og Hans fæle Ord!«

Stønnende af Trykket og af Vrede sagde Dr. Falk: »I skal kjøre mig hjem! I har min Doktorstol! Det er Tyveri, hvis I beholder den!«

Bonden gik tilbage i Gaarden, hentede Doktorstolen og lagde to Markstykker paa den, idet han sagde: »Betalt, og tvi end engang!«

Doktoren begreb, at han var slagen. Han besluttede at begive sig hjemad tilfods og undervejs leje Nogen til at hente Stolen. Ukjendt med Egnen huskede han blot, at han var drejet ind i Gaarden tilvenstre, og vendte sig altsaa ved sin Bortgang tilhøjre. Men han oversaa, at han var bleven sat ud ad den modsatte Side, og Følgen deraf var, at han gik aldeles galt. I Førstningen gav han formedelst Sindsbevægelse ikke Agt paa Vejen; da han endelig begyndte at undre sig over, at han endnu ikke ad Markvejen havde naaet den brede Landevej, var der heller ingen Markvej mere at se, men kun Hjulspor i Heden, og nu begyndte det ikke blot at mørkne, men ogsaa at regne med en kold Blæst. Han holdt Raad med sig selv, søgte at orientere sig, overtænkte omhyggelig Alt, hvad der var foregaaet, og kom i Erindringen ganske rigtig til at bemærke, at Bonden ikke havde sat ham ud af Porten, saa at han begreb, at han havde taget en fejl Retning og maatte omtrent samme Vej tilbage. Men dels vilde han ikke lige til Gaarden igjen, dels beregnede han, at Gaarden maatte ligge øst for ham og Byen syd for Gaarden, saa at han vilde gjøre rigtigst i at holde en lige Linie mod Sydost. Men Heden er ikke til at befare ved Hjælp af Gisninger; efter en Stunds Forløb var han fuldstændig forvildet imellem lutter Lyng, i dybt Mørke og gjennemvaad. Hans Stilling begyndte med god Grund at synes ham ligefrem livsfarlig. Det Ildebefindende, han allerede tidligere

paa Dagen havde sporet, tog til; Blodet bankede hedt og smertefuldt i Tindingerne, medens Legemet var vaadt og Tid efter anden gjennemisnedes af Blæsten. Han anstrengte sig fremad i lige Linje og gik mindre i Haab om at finde Vej end for at holde Varme og Liv oppe. Heden syntes ham at give Plads for Græsmarker; han saa et Hus med Lys; men der var et Vand imellem; han gik videre næsten sandsesløs.

Paa samme Tid sad i den høje, gammeldags Dagligstue paa Gaarden Lundtofte to Damer, en aldrende Kone og en to eller tre og tyveaarig Pige.

Den ældre Dame saa stille-klog ud; den yngre havde et Udtryk, som man kunde kalde det rette, naar man vilde tænke sig Indledningen til en Roman paa en ensom Gaard. Det var virkelig et romantisk Ansigt. Skikkelsen var, taget som Helhed, nydelig og hjemlig; men der var tillige Noget, maaske en Ubetydelighed, i alt Fald noget Ubeskriveligt, ved Øjnene, ved Ansigtsfarven, ved Haaret, ved Maaden, hvorpaa det var sat — der hørte til andensteds, bevarede et Minde, nedlagde en Indsigelse imod den Tanke, at Dørene vare lukkede, at en Gjæst ikke ventedes, skjønt hans Navn ikke vidstes. For den, der nogenlunde kunde læse, stod det i Skikkelsen

tydeligt, ikke som med Bogstaver, men som med Musik uden Ord, at hun forskende havde set paa og nærmet sig mangen en Gjæst, men hurtig trukket sig tilbage efter en Raadslagning med Noget indvendig, der bestandig i sidste Øjeblik foretrak at vente. Ja, det egenlig Romantiske ved hende var Forventning, Forventning om noget Æventyrligt, begyndende, tankemoden Tvivl om, at det vilde komme dennegang, men tillige den faste Vilje at beholde Poesien paa Prøve foreløbig et Aarstid endnu, selv om Kinderne skulde blegne endnu lidt mere derved.

Husherren var borte paa et Jagtparti. Maaske var han ikke nogen interessant Mand; men selv en uinteressant, tilvant Personlighed kan ved sin Fraværelse foraarsage et Hul, et Savn, som det især paa Landet kan være vanskeligt at udfylde, f. Ex. naar der endnu er en eller to Dage til Postens Ankomst, eller naar Karlen, sidste Gang han var i nærmeste Kjøbstad, har faaet enten de fejle eller slet ingen Bøger fra Lejebibliotheket. Lykkeligvis var Gaarden Lundtofte ikke ganske uden Selvejerbøger. Efter nogen Utaalmodighed ved Sytøjet havde den yngre Dame fremtaget et Exemplar af Oehlenschlægers Digte og begyndte efter Anmodning at læse højt. Bl. A. var der Romancen om Aage og Else. Endnu før Slutningen afbrød den unge Dame sin Oplæsning med det Spørgsmaal eller den Bemærkning: »Hvoraf kan dog saadanne Sagn være komne,

om Elskere, der staa op af Graven? For af Virkeligheden er det dog ganske vist ikke taget.«

Den gamle Dames Svar førte Samtalen over paa Spøgelser, derfra blev den ved et Spring bragt tilbage paa Kjærlighed, saa igjen paa Gjengangere, indtil den yngre Dame sagde: »Det kunde dog være Umagen værdt at se En i levende Live, der vilde og kunde gjøre Saadant efter sin Død.«

Den gamle Dame svarede: »Dem, som vilde gjøre det for os, se vi maaske ikke med de rette Øjne, før de ere i deres Grav.«

Derpaa fulgte en Tavshed, hvori Begge syntes beskæftigede med Tanker, hver til sin Side.

Stuepigen kom ind og sagde: »Der er En ude, som beder om Husly.«

»Hvad er det for En?« spurgte den gamle Dame.

»Det ved jeg ikke. Han ser fæl ud; han er ligesom dyppet i sine egne Klæder.«

»Er det en Haandværkssvend?«

»Nej; han har Hvidt i Brystet, hvordan det saa ser ud.«

»Hvem kan det dog være? Spørg om hans Navn.«

Stuepigen gik, men kom strax tilbage med den Bemærkning: »Nu ligger han der.«

»Hvad gjør han?«

»Ja, han ligger. Jeg er ganske bange for, at han er død.«

Begge Damer ilede ud i Forstuen. Den yngre udstødte et Skrig ved Synet af Henrik Falk — thi det var, som man vel allerede har gjættet, vor vildfarne Doktor —; den ældre gav Befaling til Værelse, varme Lagener o. s. v.

Det varede nogle Dage, inden Doktoren kom til Sands og Samling; men da det skete, hændte det ham at opleve Noget, som Enhver af os, hver paa sin Maade, maaske tør vente at opleve en Gang i sit Liv, nemlig et Mirakel eller Noget, der for os er saa underfuldt og lyksaligt, at det ikke forekommer os sket paa sædvanlig Maade, efter Regel eller Fortjeneste eller blot ved Tilfælde, men ligefrem ved Himlens Naade.

Ved hans Seng sad Rosalia, smukkere end nogensinde før, forskjønnet ved selve Tabet, feagtig forherliget ved det Pludselige, det Fremmede og det Velgjørende i hele Situationen.

Hvorledes nu de To igjen knyttede den Traad, der var bleven revet over fem Aar tilbage, maa man søge at forestille sig. Sligt sker ved Ord, der have en sælsom, hemmelighedsfuld Magt over dem, af hvem de siges og høres, men for et fremmed Øre tabe deres mærkværdige Klang.

Dog kan dette siges, at Sammenknytningen var saa meget lettere, som Rosalia oprindelig

aldrig havde trot, at der var Noget aldeles overklippet. Det kan synes underligt; men da hun sendte Henrik Opsigelsesbrevet, var der i hendes Sind mindre en Fornemmelse af, at Baandet brast, end af, at det blev gjort overmaade langt. Forklare dette, hvo vil; det er ikke væsenligt, ligesaa lidt som det, at Henrik efterhaanden forekom sig selv at have følt det Samme.

Hvis Alt dette var usikkert, saa var der til Gjengjæld Noget, som hos Rosalia ikke blot overlevede den første Glæde og Henrykkelse — hvori hele Lundtofte deltog —, men varede bestandig som oplivende og fornyende Magt i Ægteskabet, og det var den Tilfredsstillelse, hvormed hun kunde fordybe sig i Forestillingen om Henrik, der vandrede over Heden ført af Kjærlighedens Skæbne, men uden ringeste Forestilling derom, ja i højeste Grad uvillig og lidende. Det forekom hende, at hun næsten med legemlige Øjne saa Livets Romantik personliggjort, ved Henriks Side eller overfor ham, undertiden læggende Haand paa ham og drivende ham frem gjennem den vaade Lyng, tvingende ham til hvert Skridt, der skulde føre ham tilbage til en tabt Lykke. Det var og blev hendes Rigdom, og hvergang det blev bragt paa Bane, frembragte det jo rigtignok hos Doktoren et kjærligt og taknemligt Smil, men tillige en ubehagelig Fornemmelse, som han omhyggelig skjulte; thi han kunde aldrig bringe det over sit Hjerte at sige

hende og høre sine egne tydelige Ord berette den Kjendsgjerning, at hele den skjønne, lykkelige, romantiske Vending i hans og hendes Liv var kommen af en uromantisk Gris, der havde faaet et Ben i Halsen.

XII.

Genremaleren.

I en Række af Aar lagde jeg ved en Genremalers Arbejder Mærke til, at paa hvert af hans Malerier kom i de forskjelligste Skikkelser det samme Fysiognomi igjen. Det var den kvindelige Hovedperson, som altid bar dette Mærke, undertiden kun fint eller svagt, men dog tydeligt for mig, der nu engang havde givet Agt, og jo finere Kjendetegnet var, desto mere havde det Noget ved sig, der paa egen Maade tiltalte eller næsten rørte mig. Jeg er ogsaa overbevist om, at den Lykke, hans Arbejder gjorde, for en stor Del hidrørte fra dette Skjulte, om jeg saa maa sige: Lyriske, i Form og Farve. Selv naar han undtagelsesvis malede Portræter, forekom det mig, at han gav et behageligt kvindeligt Hoved et Udtryk, hvorved der fremkom et svagt Slægtskab med hint bestandig tilbagevendende, svævende

Billede. Maaske efterhaanden, maaske pludselig — det husker jeg ikke — paakom den Tanke mig, at der stod et jordisk Ideal for ham, at en Kvinde havde saa fuldstændig præget sig i hans Sjæl, at han altid i sin kunstneriske Skaben med eller mod sin Vilje havde hende nærværende i Aanden og paavirkende Haanden. Det er den Slags Tanker, man kan gaa længe med uden at udtale dem, og det var kun tilfældigt, at jeg engang ved at høre hans personlige Forhold omtale kom til at spørge: »Er han gift?« — Man svarede Ja, og jeg spurgte: »Lykkelig gift?« — »Ja,« svarede man, »det er et rigtig smukt Familieliv.«

En Tid hengik igjen, og Omstændighederne førte mig til hans Atelier. En Dame kom ind, og han forestillede: »Min Kone.« Det overraskede mig; hun lignede slet ikke hans Billeder. Maaske saa jeg et Øjeblik for længe eller for opmærksomt paa hende; men man syntes ikke at bemærke det.

Vi bleve mere bekjendte; jeg kom undertiden i Familien, og det er nok muligt, at jeg en eller to Gange med et kort, forskende Blik søgte i den fyrretyveaarige Kones Ansigt at opdage Spor af den yngre Kvinde, der paa den anførte Maade skulde have været Kunstnerens Model — hans Ideal og tillige hans Eje —; men jeg fandt ikke Ligheden.

Engang sad han og jeg ene sammen og talte om Kunst, Fysiognomier, fjerne Ligheder o. s. v.

Lidt efter lidt mærkede jeg, at Kunstneren vilde være fiffig; han førte Samtalen hen mod et Maal, som jeg flere Gange bøjede af fra; men tilsidst lod jeg ham have sin Vilje, og saa kom han temmelig naturlig til det Spørgsmaal, om jeg havde set hans Kone før eller kjendt Nogen, der lignede hende.

»Nej,« svarede jeg, »hvorledes falder De paa det?«

»Aa,« sagde han, »siden vi ere komne paa det Thema, kan jeg jo gjerne sige det: Allerede første Gang, De var her, studsede De ved at se min Kone, og det synes mig, at De adskillige Gange har set søgende paa hende.«

»O,« svarede jeg, »det havde en ganske anden Grund — eller De har Ret paa en anden Maade. Jeg søgte Ligheden med et Fysiognomi, der synes mig ofte at komme igjen i Deres Billeder, og jeg havde sat mig i Hovedet, at det skulde være Deres Hustru.«

Med helt forandret Ansigt sagde han: »Virkelig? Paa hvilke Malerier har De set det? Kunde De ikke nævne mig dem?«

Jeg gjorde det saa godt som mulig efter Hukommelsen.

»Har De da kjendt hende?« spurgte han efter en Pavse.

Eftertrykket laa saadan paa hende, at jeg spurgte: »Hvem?«

Han gjorde en Bevægelse, som om han vilde

ryste Noget af sig, og svarede: »Ja, nu er det jo sagt. Det var en Anden.«

Jeg blev tavs. Han begyndte lidt efter med en Tone, der skulde være let eller sorgløs: »Det hænder jo saa mange af os. Man faar ikke altid den, man i sin første Ungdom bliver helt . . . . saadan . . . . man tror, man kan ikke leve hende foruden. Naa, jeg var jo ung dengang, havde store Tanker om mig selv og vilde være Historiemaler og Gud ved hvad! Men det gaar over, som de Gamle sige i »Abekatten«.«

Jeg sagde: »Der staar ogsaa i »Abekatten«: »Men det gik aldrig over.««

»Det gjør det heller ikke . . . . det kan ogsaa siges . . . . naar Sygdommen har været meget stærk. Jeg kom gaaènde i Vimmelskaftet og mødte Vogne, Brudetog, der skulde til Helliggejstes Kirke. Da jeg kom hen i Kirken, var det hende. Jeg blev funden liggende paa Kultorvet.«

Jeg kunde Intet sige. Kunstneren talte saa rolig og dog i en Tone, der malede det Hele for mig. Jeg saa hendes Brudekjole og Blomsterkosten og følte hans Hjertes Slag ved Synet.

Kunstneren vedblev: »Det er det Eneste, der endnu glæder mig, at jeg faldt omkuld saa langt borte. Om jeg var daanet paa Kirkegulvet og hun og han havde faaet det at vide! . . . .«

»Vidste, anede hun da slet Intet?«

»Om, at jeg styrtede? Nej, det haaber jeg.«

Efter en Stunds Tavshed sagde jeg: »Tillad

mig et Spørgsmaal, der maaske er meget indiskret: Ved Deres Hustru det?«

Han svarede Ja, men tilføjede lidt efter: »Ja, det ved hun; men der er en Ting, som hun ikke ved, og som jeg aldrig kan sige hende, og som aldrig maa siges hende. Giver De mig Deres Ord paa, at De ikke taler videre derom, saalænge hun eller jeg lever?«

»Ja.«

»Det er, at min Kone, ikke *en face*, heller ikke helt i Profil, havde en lille Lighed med Hende. Paa det friede jeg, og paa det har jeg nu i sexten Aar været Mand og Husfader og ernæret min Familie. Men De kan nok indse, at det maa min Kone ikke vide.«

XIII.

Hertugen af Villa-Medina.

Om spanske Piger
Vel Rygtet siger,
o. s. v.

Der er blevet talt Meget om den Skæbne, som Hertugen af Villa-Medina havde i Spanien under Kong Filip den 3dje. Man har forklaret hans Handlemaade af, at han var stolt indtil Vanvid, og at hans Forfængelighed ikke tillod ham at elske en Kvinde for hendes Persons, men for hendes Rangs Skyld eller formedelst den Glans, som en Fornemmeres Kjærlighed kastede paa hende. Der gives unægtelig Folk af denne Art, og den Slags Kjærlighed kalde Franskmændene *amour-vanité.* Imidlertid kunde det være, at man ved at lægge Mærke til visse Enkeltheder i Hertugens Liv, som Historieskriverne ikke have skænket Opmærksomhed, kunde komme til en anden og rigtigere Opfattelse. Det vil da

ses, at skjønt han gik Kongen i Vejen overfor Kvinder, var den rette Anledning hertil dog aldeles modsat den, som tillægges ham.

Det synes vel, at han har været meget stolt, ikke blot som Grande af Spanien, men ogsaa paa Grund af sine personlige Fortrin fremfor de fleste andre Mænd; thi han var ej alene udrustet med store Aandsevner og meget smuk, men tillige begavet med en sjelden, man kunde sige: mysteriøs Egenskab, idet, som det syntes, enhver Kvinde, hvis Kjærlighed han ønskede, maatte elske ham og vedblive at elske ham. Der blev hemmelig sagt, at han havde et Tryllemiddel; men saasnart man saa ham, troede man det ikke og begreb, at Alt gik naturlig til.

Han kom inden sit tredivte Aar til sin Skæbnes Afgjørelse ved at møde en Kvinde, hvem han lettelig vandt, men som efter at have bøjet sig for ham alt mere rejste sig med sælsom Kvindemagt og bandt ham fuldstændigere, end han havde bundet nogen Kvinde.

Hvorfra denne Magt kom, og hvori den bestaar, lader sig ikke tydeliggjøre. Historien kjender Kvinder, der have været i Besiddelse af den, og Sagnet har paataget sig, hvad Historien ikke formaaede, at forklare deres Herredømme, netop ved at sige, at det beroede paa Troldom, paa en Ring, en Lok Haar eller desl. Saalænge en Mand bar Lokken eller Ringen, var han ikke sig selv mægtig, men droges med uimodstaaelig Længsel til den Kvinde, der saaledes havde tryllet

ham. Ingen tror vel herpaa for Alvor; men ej heller vil Nogen lettelig forklare Tovelilles, Rosamundas, Diana af Poitiers' Magt uden af Noget, der i sig selv er uforklarligt, en særdeles Evne, en kvindelig Genialitet — aldeles forskjellig fra en Mands Genialitet, der er i Karakteren og de intellektuelle Evner —, en Organisme, der, naarsomhelst den vil, tiltaler og griber en Mands Inderste, lader ham paa det Fuldstændigste fornemme noget henrykkende evig Beslægtet og tillige evig Forskjelligt: »das ewig Weibliche«, der er blevet Person. Sagnet har, vel mulig, havt Ret i, at denne Magt ikke kom fra Himlen; men saa har det Dæmoniske i den tillistet sig et Skjær fra det Himmelske, fra det, der ikke kan dø. Thi ønskes det hver en Dannemand, at han aldrig maa møde denne Magt.

Hun var Datter af en Adelsmand, i hvis Hus Hertugen siden sine Drengeaar var vant til at komme næsten daglig. Hvor vanskeligt det end er at skjule Ild, blev deres Forhold ikke bemærket. Hvad der formodenlig bidrog til at vedligeholde Hemmeligheden, var, at der over Inez, ved Siden af det tidligere Barnlige, Ungdommelige, Urolige eller Pikante, nu var kommet en ejendommelig Blufærdighed. I Familien blev sagt: »Nu er hun voxet op og blevet Jomfru.«

Engang stode han og Inez ude paa Balkonen, da den unge Konge red forbi. Kongen saa op. Efter en Stunds Forløb sagde hun: »Hvor han er smuk!« Hertugen fangede hendes Øjne, inden

det Udtryk, hvormed hun havde sagt Ordet, var forsvundet. Det var for ham som en Afgrund, hvori han følte sig selv nær ved at drukne, et Svælg af hemmelighedsfuld Ild, af kvindelig Ærgjerrighed, Skalkagtighed, Selvtillid, Erotik, der paa sindsforvirrende Maade lyste over eller ud af hende.

Fra dette Øjeblik af mistede han den store, stolte Ro, hvormed han hidtil havde set paa Tilværelsen. Bevidstheden om at være født til Kvindens Herre forlod ham eller vaklede som ved et Jordskjælv, og det Pludselige i denne nye Følelse forøgede Angsten, men ogsaa den feberagtige Vilje til at kæmpe og mulig endnu sejre over den Ene. Skjønt det var hende, fra hvem Uroen kom, skjønt han var skinsyg paa hende som nogensinde nogen Mand, og skjønt Anledningen var given mindre af en Mands Blik paa hende end af hendes paa en Mand, var det dog ikke imod hende, at hans Sind vendte sig. Hun havde allerede for megen Magt over ham, ingen Bitterhed kunde komme op imod Sødmen, hvormed hun paavirkede ham. Hans Følelse for hende havde maaske fra Først af ikke fuldstændig været, hvad vi vilde kalde Kjærlighed; men den blev det nu, i et Sekund, eller det foregjøgledes ham saa. Hun var ikke blot det Attraaede, det Liv- og Lysbringende i Tilværelsen; men hun syntes ham at gjemme hans eget Væsen, og han vilde tabe det, hvis hun svigtede. Han var rig overfor hele Verden, men en Tigger overfor hende,

turde og kunde ikke blive vred paa hende, fordre Regnskab af hende, skjønt der for ham intet Mellemværende i Verden var uden mellem hende og ham. Men han vendte sig imod Kongen. Enhver anden Mand vilde han i et lignende Tilfælde have dræbt. Hvad der nu hindrede ham, var ikke deres gamle Venskab — Kongen og han havde i det Mindste leget sammen og holdt af hinanden som Børn —, men Loyaliteten mod hans Souverain, Ærefrygten for den Salvede, hvilken en Hertug af Villa-Medina ikke kunde krænke fuldstændig. Alt indtil Livet kunde han i sin Feber tage fra Kongen — ja, det var en Feber, en Slags Vanvid; thi han mente egenlig ikke Kongen; det var Inez, han vilde trodse, og det blev Kongen.

Der var en Dame, hvem Kongen sagdes at vise Opmærksomhed. Hertugen nærmede sig hende og forsøgte al den Magt, han tidligere havde tiltrot sig, overfor hende. Det lykkedes ham vel ikke i Virkeligheden, men tilsyneladende. Fra det Øjeblik, da han havde tabt Troen paa at kunne beherske en Kvinde absolut, var Troldomsmagten vegen fra ham overfor dem alle. Men hin Dame blev smigret ved, at Hertugen af Villa-Medina, hvem alle Kvinder sagdes at elske, hyldede hende, og hun frygtede desuden hans bekjendte stolte, lidenskabelige Sind. Det skete derfor, at en Dag, da han besøgte Damen og saa et kostbart Skjærf, som Kongen samme Morgen havde sendt hende, gav hun Hertugen det for at

undgaa hans Misfornøjelse. Han bandt Skjærfet om sig og gik ud paa Gaden. Der var Folk ved Hoffet, som kjendte dets Historie, og man gav Kongen Underretning. Men enten har Damen vidst at opdigte en sandsynlig Historie, eller Kongen har ikke villet optage Handsken: Sagen førte ikke til Noget. Imidlertid havde Hertugen af Villa-Medina efter faa Minuters Forløb sagt til sig selv: »Hvad nytter mig det Skjærf! Det er jo ikke fra Inez, at jeg har vundet det! . . . Hvis Kongen havde givet Inez det!« — Han sønderrev Skjærfet, endnu inden han i sin Tanke fik tilføjet: »Hun havde maaske ikke engang vist mig det!«

Han havde altsaa ikke bevist sig selv Noget ved at kunne erobre hin Dame og blive Kongen foretrukken. Det Eneste, han syntes at have godtgjort, var, at Ingen kunde være sikker paa Kvindetroskab. Umuligheden af nogensinde at kunne tale ligefrem med Inez, at kunne faa en tilfredsstillende Forklaring af hint Blik, at kunne tro hende, hvad enten hun talte eller tav, lod hele Luften forekomme ham fyldt med hemmelighedsfuldt Forræderi, og der var knap nogen Forbigaaende, hvem han ikke tiltroede at bringe Bud fra Kongen til Inez eller — endnu mere sindsfortærende — fra Inez til Kongen. For om mulig at udrette Noget og tillige faa Luft for den Stemning, der førte ham imod Kongen, fandt han i sin Feber paa en ny og større Plan.

Han havde længe truffet Forberedelser til at give Hoffet et Skuespil. Han lod nu Theatret indrette paa en egen Maade, og i det Øjeblik, da Skuespillet var forbi, stak han Ild paa Bygningen for i den almindelige Forvirring selv at kunne frelse den unge Dronning og gjøre hende en Kjærlighedserklæring. Altfor mange Øjne havde været tilstede ved Forberedelserne, til at hans Handling kunde blive skjult eller se ud som Tilfælde, og man gjættede ogsaa paa, at han i sin umættelige Stolthed havde løftet sine Øjne til selve Dronningen. Men Forbrydelsen var saa stor, at man kun vovede at hviske derom.

Det vil spørges: Men Dronningen? — Vel, en gammel fransk Dame har sagt: »Jeg er nu blevet sex og firsindstyve Aar, men har endnu ikke set den Mand, hvis Øjne vare revne ud af en Dame, fordi han havde sagt, at han elskede hende«. — Det tilføjes heller ikke, at Dronningen forraadte Hertugen. Men den Maade, hvorpaa han havde frelst hende, var i alt Fald imod Etiketten, og Spørgsmaalet var om, hvorvidt Kongen skulde efter Omstændighederne skænke Sagen Opmærksomhed eller ikke. Kongen var altid meget langsom i sine Beslutninger og tav længe.

Hertugen havde gjort Regning paa, at Inez ved at erfare hans Handling eller Bedrift skulde anse Dronningen for en farlig Rivalinde og blive skinsyg og angst og foreslaa ham at flygte. Men da han kom til hende og paa hendes Opfordring

fortalte, med tilsyneladende Diskretion, viste hun intet Tegn paa Skinsyge, men satte et næsten umærkeligt Smil op.

Hertugen udlagde det paa sin Maade, fandt deri en saadan ubevislig, uhaandgribelig Bebudelse om Erstatning for Kongen, at han ønskede sig død, idet han gik bort.

Han vendte om, gik til hendes Fader, bad om hendes Haand og foreslog, at hele Familien skulde rejse til en fjern Provins, hvor han havde Godser. Hertugen vidste godt ved sig selv, at dette ikke engang havde den Fortjeneste at være moralsk, men at det var et Frafald fra Kjærlighed, Ungdom og Tro, et Forsøg paa at sætte Loven i Aandens Sted, at redde det Ydre, det Faktiske, medens det Sjælelige, som hidtil havde været hele Kampens Gjenstand, traadte tilbage. Det var en anden Hertug af Villa-Medina end den hidtidige, der foreslog Ægteskab; i den forrige var Fjedren bristet. Faderen var imidlertid strax villig, og den forestaaende Formæling blev bekjendtgjort.

Dagen efter forfremmede Kongen Adelsmanden til en høj Post og gav hans Datter en Ansættelse ved Hove, som hun ikke uden kongelig Tilladelse kunde forlade, og samme Dag indbød Kongen endvidere Hertugen til en Kjøretur.

De kom forbi en Galge, hvor der endnu hang en Forbryder, og Kongen sagde, idet han pegede paa den Hængte: »Hvis han havde forladt Madrid i rette Tid, vilde det ikke gaaet ham ilde.«

Hertugen forstod fuldkomment Meningen, men svarede: »Allerhelligste Majestæt, hvis den Mand havde været en Adelsmand og havt sit Sind i Madrid, vilde han være gaaet ud ad den ene Port og kommen ind ad den anden.«

Den følgende Dag, da Hertugen af Villa-Medina red sin sædvanlige Tur gjennem Prado, traadte en Mand frem med en Bøsse og raabte: »E por mandamiento del Re! Paa Kongens Befaling!« og skød Hertugen.

XIV.

Sidi-el-Barduk og Zuleima.

Kalifens Palads i Bagdad laa dengang paa en Ø i Tigris, der nu er forsvunden tilligemed Paladset. Mod Øst førte en Bro af Sten over til Staden; ellers var der ingen Tilgang; den brede og pilsnare Flod omgav Øen som en Fæstningsgrav og vandede dens Haver som et Kildevæld.

Paladset var bygget saaledes, at det, naar man nærmede sig fra Staden, tog sig ud som en Bøffel, hvis Legeme er skjult i Skoven, medens dens Hoved er vendt frem til Angreb eller Forsvar. Af den store Samling Bygninger saa man formedelst tæt Lund ikkun det stærke, undersætsige Vagthus med hvælvet Port midtpaa og med to fremskydende, taarnagtige Fløje, hver med en Kuppel. I Porten og den firkantede Gaard, hvortil den førte, færdedes som oftest en Mængde

Bevæbnede, og paa den ene Side af Gaarden stod en Række af lange, smukt støbte Broncekanoner med Løve-, Tiger- eller Slangegab. Ligeoverfor denne Række var Fængslet, og udenfor et af dets snevre Vinduer saas i Reglen nogle afhuggede Hoveder paa Spyd.

Igjennem flere, uregelmæssige Gaarde naaede man mod Nordvest til Haremet. Der var en dobbelt Port, og foran den inderste stod Gildingevagten. Selve Haremet bestod, i nederste Stokværk, af en eneste, meget stor, firkantet Hal, der højt oppe havde et Galleri, hvilende paa smækre Marmorsøjler. Disse Søjler delte paa en skjøn Maade Hallen saaledes, at der var en indre Firkant, belagt med rige Tæpper og med et Springvand i Midten, og omkring den, paa alle Sider, en Mængde Rum, hvor kvindelige Arbejder bleve foretagne. Om Springvandet samledes Odaliskerne, dansede, spillede eller smykkede sig; i Afstand fra dem, hinsides Søjlerne, arbejdede deres Tyende, som tillige var tilstede for at spejde. Der var ingen Vinduer. Lyset kom ind gjennem Muren, der for en Del ikkun syntes Mur og var sindrig udskaaret Træværk.

Fra Hallen førte skjulte Trapper op til Galleriet, der blot var en smal Gang udenfor Odaliskernes gyldne, farverige Kamre. Der var ingen Døre, men tykke Forhæng. I Kamrene var ingen Vinduer, men højt oppe i Væggen udskaaret, skjønt smykket Træværk ligesom i Hallen.

Endnu højere oppe var mod Vest et rummeligt Kammer, bestemt for de Piger, som Kalifen endnu ikke havde set og benaadet med at være Odalisker, og tæt ved, mod Nord, var et lignende Kammer, Paladsets højeste og friskeste Sted, hvor de undertiden for ret at blive glade og ikke tabe i Skjønhed nøde den Gunst at tilbringe nogle Timer. Naar de stege op paa den brede Divan, kunde de ved at række sig meget kigge gjennem Træværket ud over Lunden og ud til den Verden, hvorfra de vare komne; men skjønt Træværket var til at aabne, fordi dog Ingen kunde undfly fra denne Taarnhøjde ovenfor den rivende Flod, var Saadant dog strengelig forbudt.

Men om nogen Kvinde længtes bort fra dette gyldne Fængsel, plejede Længslen dog sjelden at vare længe, fordi der indenfor Haremets Mure var en Luft, der betog hende. Imellem alle disse Skjønheder, nogle livlige, andre lade, nogle fint begavede, andre kun skjønt Legeme, var der en fælles Lidenskab, der strax tændtes, uden at Ord behøvedes: den, at besejre de Andre, at blive en af Kalifens Yndlingshustruer eller maaske hans eneste Yndling, Moder til hans kjæreste Søn, at throne i et særskilt Harem, at blive opvartet af Rigets højeste Embedsmænd, at uddele Gunst, straffe og hævne, at beherske Kalifen og ved ham den hele Verden.

Overfor Paladset mod Nord, paa den anden Side af Floden, stod en Dag under en Palme Sidi-el-Barduk, en ung Araberhøvding. Han stod der i sin hvide Burnus og hvide Turban, ikke som en tilfældig Vandrer, der hviler et Øjeblik, men som en Marmorskikkelse, der pludselig var kommen tilstede og gjort fast i Jordbunden. Hans sorte Øjne vare stirrende heftede paa den Del af Paladsets høje, gule Mur, hvor en Kjenders Blik opdagede Tremmer eller udskaaret Træværk, og han saa med et Udtryk, hvori der paa engang var den haabløseste Fortvivlelse og den dybeste Beslutning. Han saa ikke for at spejde, men ligesom for at holde Paladset fast med sit Blik. Han saa, fordi hans hele Sjæl var dragen til, som Oceanet drages af Maanen, som Ørkenens Sand af Hvirvelvinden, som Mænds Skæbne af Himlens Vilje.

Og vel havde han Grund dertil. Thi da Kalifen nys havde ytret Ønske om at besidde en frisk og skjøn Pige fra Ørkenen, var der gjort et Strejftog, og i Sidi-el-Barduks Fraværelse vare hans Stammes Telte blevne overfaldne og Zuleima, den Pige, han elskede, bortført. Om tre Dage vilde Kalifen vende tilbage fra en Rejse; inden tre Dage maatte Zuleima være fri eller Sidi-el-Barduk død.

Solen steg til Middagsglød, den bøjede nedad og heldede; Araberen stod stadig paa samme Sted.

Da kom en Dervisch forbi, fattig klædt og gammel af Udseende, men paafaldende at se til, fordi hans Ansigt var skarpt og hans Øjne funklende som en Høgs. Han standsede og hilste Fred; men Araberen gav ikke Agt paa ham og hilste ikke.

»Ej, ej,« sagde Dervischen og stillede sig tæt foran ham, »jeg tror, jeg kjender min Mand!«

»Fred med Eder,« sagde Araberen og gik et Skridt tilside.

»I byder mig Noget, I ikke har selv,« svarede Dervischen og fulgte ham.

»Vel muligt,« sagde Sidi-el-Barduk og veg atter et Skridt tilside.

»Vel muligt? Hvem taler her om Muligheder? Det er en Vished. Jeg kjender min Mand.«

»Hvis I kjender mig, Gamle, saa glem det; men I tager fejl.«

»Jeg tager fejl? Hør nu og døm selv, om jeg tager fejl. Jeg er en gammel Mand, og jeg har altid set, at naar der fra Ørkenen er kommet en smuk Pige til vor Kalifs Harem, saa er en ung Mand fra Ørkenen kommen løbende bagefter og har staaet etsteds og kigget i nogen Tid.«

Sidi-el-Barduk skjælvede og sagde: »Gaa, Gamle!«

»Ja, det er let nok at sige: »Gaa, Gamle!« Men ved I, hvad der er vanskeligere at sige, hvis der ellers skal være Fynd deri? Ved I det? Det er: »Kom, Gamle!« Nu er jeg her og vil

ikke forlade Eder, før jeg har givet Eder et godt Raad.«

»Ved I et Raad?« raabte Araberen og greb den Gamle i Armen.

»Ikke saa haardt, min gode Ven fra Ørkenen. Saadan. Ja, jeg ved et godt Raad. Jeg ved to — nej, tre.«

»Hvilke ere de?« spurgte Araberen.

»Det første er, at I gaar over til den anden Side af Paladset, over Broen, indad den høje Port, drager Eders Klinge og udrydder den hele Vagt. Derpaa tager I Kalifens Skatkammer og hele Harem og rider bort dermed.«

»Det er tidsnok den Dag, da Kalifen kommer hjem, at mit Hoved sættes paa Spyd i Slotsgaarden,« svarede Araberen.

»Det mener jeg ogsaa; mere end tidsnok. Det var jo muligt, at I ikke beholdt Valpladsen uden med Hovedet, som I selv siger. Derfor har jeg tænkt paa et andet Raad.«

»Hvad er det?«

»I skal ikke gaa over paa den anden Side, men blive her og bygge en Bro over Floden og saa om Natten storme Paladset i Spidsen for Eders Stamme.«

»Min Stammes Telte ere adsplittede, mine Venner saarede eller dræbte; jeg er ene.«

»Ene? Er I virkelig alene? Ganske mutters alene imod de Troendes Behersker? Hør, min Ven, I er en tapper Mand. Det kalder jeg tappert at staa her den hele udslagne Dag og tænke paa

Noget, som vor Kalif vilde lade Eders Hoved springe for, hvis han vidste det. I Sandhed, det er meget tappert.«

»Gamle Mand, I gjør Synd i at haane. Lad mig heller ene og forraad mig til Ingen.«

»Til hvem skulde jeg forraade Eder? Hvad skulde jeg forraade? At I staar og ser paa Paladset, som om I vilde kjøbe det? Det er tilladt. Haane Eder? Det er ikke saa meget som faldet mig ind at haane Eder, men blot at skjemte med Eders Ord, hvilke jeg ikke tror. Vil I bilde mig ind, at en saa fornuftig ung Mand fra Ørkenen som I staar her i et saadant Ærinde ganske ene og forladt? I det Mindste maa I da have en Talisman, hvormed I kan nedbryde Mure.«

»Jeg har slet Intet, uden den Tro, at en saadan Ulykke kan Allah ikke lade ske. Den er for stor. Han maa hjælpe mig, eller det er skrevet, at jeg skal dø.«

»Hm! Hvor længe agter I da at staa og vente paa Ham?«

»Til enten Han eller Kalifen kommer.«

»Hm! Vi vil se først! — Men jeg lovede Eder mit tredje Raad, maaske det bedste.«

»Hvad er det?«

»Har I bedet til Simurg?«

»Hvem er Simurg?«

»Ej, min unge Ven fra Ørkenen, I er jo saa uvidende, at det er en Fornøjelse! Nu kan I og jeg faa os en fornuftig lille Passiar, det vil sige: jeg taler, og I hører til. Nu falder Mørket

paa, og Kalifens Palads løber vel ikke bort, om I ogsaa skænker mig lidt Opmærksomhed. Maa jeg spørge: Har I spist til Middag?«

»Nej.«

»Naa, og til Aften har I heller ikke spist. Trænger I ikke til Noget?«

»Jeg har Dadler og ristet Byg i min Rejsetaske.«

»Og jeg har to Ris- og Faarefedt-Kager. Og Floden har det dejligste Vand. Min Ørkenven, vi ville holde et godt Maaltid.«

Maaltidet varede forholdsvis længe; thi Dervischen spiste baade sine egne Kager og Araberens Dadler og drak mange Gange af Floden.

Endelig var han færdig og sagde: »Hør nu vel efter, saa skal I erfare noget Paalideligt om Simurg. I Kong Salomos Tid sad hun altid i hans Raad og var dengang kjendt under Navnet Fuglen Grif. Kongen foretog aldrig noget uden at raadspørge hende, og hun blev derover efterhaanden saa stolt, at hun tænkte paa at oprette et uafhængigt Rige, bestaaende af Solen, Maanen og Jorden, hvilket hun mente at kunne regere. Det var, netop som hun engang sad i Raadet og overlagde sin Plan, at en Stemme lød fra Himlen til Kongen og spurgte ham: »Hvad er mest, Taqdir (Skæbnen) eller Tedbir (de Vises Raad)?« Salomo vendte sig til Simurg, og paa hendes Anvisning svarede han: »Taqdir er meget; men Tedbir er ogsaa meget.« — Da lød Stemmen igjen og spurgte: »Kan Du bevirke, at Østens Konges Søn ikke

ægter Vestens Konges Datter?« — Salomo saa til Simurg, hun nikkede, og Kongen svarede: »Ja.«

Flux fløj Simurg mod Vest, fandt Vestens Konges tiaarige Datter siddende i Græsset, tog Barnet og bragte det til et utilgængeligt Bjerg, hvor Simurg havde et Slot og en Have.

Nogle Aar efter vilde Østens Konges Søn gjøre en Sørejse, fik sin Faders Tilladelse og indskibede sig. Skibet gik under; men Prinsen reddede sig paa en Planke, der drev iland. Han steg op ad et Bjerg nær Stranden, og dette var netop det Bjerg, hvortil Fuglen havde bragt Prinsessen. Prinsessen saa Prinsen, og han behagede hende. De vilde til hinanden, men kunde ikke udføre det. Da raadede hun Prinsen til at skjule sig i en hul Træstamme, der laa ved Bjergets Fod. Fuglen plejede, naar den kom tilbage til sit Slot, at undersøge hele Egnen og dræbe alt Levende af Mandkjøn vidt omkring, for at Prinsen ikke under nogetsomhelst Skjul skulde komme Prinsessen nær, og den gjorde det Samme, idet den nu kom tilbage, og da den fandt Prinsessen meget bedrøvet, spurgte den, hvad der fattedes hende. Prinsessen svarede, hun længtes efter Mennesker. Fuglen sagde, at Tiden endnu ikke var kommen, da hun kunde vende tilbage mellem Menneskene; men Alt, hvad hun ellers ønskede, vilde den gjøre for hende. Da bad hun Fuglen bringe hende den hule Træstamme, der laa ved Bjergets Fod, for at hun kunde have den at gynge paa. Det gjorde Simurg og fløj igjen af-

sted for at sidde i Kong Salomos vise Raad. Prinsen kom ud af Træstammen, og de Elskende omfavnede hinanden og toge Himlen til Vidne paa, at de vilde være Ægtefolk til Døden. Derpaa gik Tiden, og Prinsessen fødte en Søn.

Da lød igjen Stemmen fra Himlen til Kong Salomo i Raadet og spurgte, hvad der var mest, Taqdir eller Tedbir, og om han kunde forhindre Østens Konges Søn fra at ægte Vestens Konges Datter. Paa begge Spørgsmaal svarede Kongen efter Simurgs Raad som forrige Gang. I det næste Aar fødte Prinsessen en Datter; den samme Stemme lød til Kongen, og han svarede det Samme. I det tredje Aar fødte Prinsessen en Søn; Stemmen spurgte paany, og Salomo svarede igjen som før.

Det blev tilsidst Salomo paafaldende, at der blev spurgt saa tidt fra Himlen om Vestens Konges Datter, og han ønskede at have Prinsessen ved sit Hof for at se, om hun var saa mærkværdig og skjøn og saa megen Omhu værd, og tillige for at gifte hende bort, eftersom det nu syntes at være paa Tiden. Simurg fløj da afsted for at hente hende.

Prinsessen havde, hver Gang hun saa Fuglen komme, skjult sin Mand og sine Børn i den hule Træstamme, og hun gjorde det Samme dennegang. Da Fuglen nu vilde have hende med, sagde hun: »Dengang jeg var lille, kunde Du bære mig paa Din Nakke; nu er jeg voxen og bange for at falde af. Lad mig krybe ind i den

hule Træstamme og bring mig saaledes til Kongen.« Dette gjorde Simurg og lagde Træstammen foran Kong Salomos Throne. Kongen rejste sig og sagde: »Ædle Prinsesse, hvem Vi længe have ønsket at se, men hvem Vi have maattet holde skjult indtil nu, for at Østens Konges Søn ikke skulde ægte Dem, gjør Os den Ære at træde frem og lade Os og Vort Hof hilse paa Dem.«

Da steg Prinsen først ud, derpaa de tre Børn og endelig Prinsessen.

Den forbavsede Konge erfor nu, hvorledes Alt var tilgaaet, og erkjendte, at Tedbir Intet formaar imod Taqdir. Han sendte Prinsessen med Prinsen og Børnene og rige Gaver til Østens Konge.

Men Simurg fløj bort for aldrig mere at vende tilbage til Kongen. Hun sad i sit Slot og stirrede uafbrudt hen for sig, enten af Fortrydelse over, at hun, skjønt selv Kvinde, var bleven narret af en lille Pige, eller ogsaa, hvad der er rimeligst, af dyb Sorg over at have villet være visere end Gud og gjøre sig til uafhængig Hersker over Sol, Maane og Jord, medens hun ikke engang havde kunnet beherske en saa lille Ting som to Menneskers Ægteskab. Hun vedblev at stirre hen for sig i saadan Anger og Ruelse, at hun svandt ind til Intet og blev til en ren Aand, og i denne Skikkelse blev hun modtaget af Allah, fik Plads i hans Raad, og hende er nu Alt, hvad der angaar Jordens Kjærlighed, underlagt. Thi ogsaa af al Jordens Kjærlighed, der er som en

stærk Fugl og tror at kunne stifte et uafhængigt Rige, skal engang ikke Andet end den rene Aand blive tilbage.

Nu har jeg fortalt Dig, hvem Du skal bede til; gjør derefter.«

Saaledes sluttede Dervischen og gik bort.

Sidi-el-Barduk havde efterhaanden lyttet meget opmærksomt og næsten glemt, hvorfor han var paa dette Sted. I samme Øjeblik, som Fortællingen var tilende, stod Virkeligheden igjen for ham ligesom ny og med forstærket Smerte. Han tvættede Hænderne i Floden og sagde de Troendes Bøn, men vovede ikke at bede til Simurg, fordi han ikke kjendte dette Væsen og ikke vidste, om det var en ren og god Aand, hvem han saaledes skulde anbefale Zuleima. Men han føjede til sin Bøn: »Hvis en af Dine gode Aander er villig til hjælpe mig, og det er Din Vilje, o Allah, da lad det ske! Hvis ikke, maa jeg dø.«

Solen stod op, og Sidi-el-Barduk blev paa sin Plads, fordi han intet andet Sted havde i Verden at gaa til, og fordi dette Sted paa en frygtelig Maade indeholdt hans Skæbne. Han havde Intet vundet i den forløbne Aften og Nat, men kun tabt Tid, var rykket Afgjørelsen nærmere uden at have Mere til at møde den med. Han havde ikke Andet end sin fuldstændige, hjælpeløse For-

tvivlelse, der kun indeholdt Haab, fordi den var saa stor, fordi Ulykkens Gjennemførelse syntes ham at maatte stride mod Verdens gode Orden. Stillet der magtesløs overfor Kalifens faste Slot og ventende Redning var han maaske den Dag den mest Troende paa hele Jordens Kreds, og dog var Troen mindre end Angsten, der ved den svageste Tanke om, at hvert Sekund bragte Ulyksaligheden nærmere, steg indtil Vanvid.

Solen steg, naaede Middagspunktet, dalede igjen, og paa den Tid, da Vinden bragte Køling langs Floden, kom ogsaa Dervischen igjen og bragte Araberen et Øjebliks Lindring, fordi han dog var et menneskeligt Væsen, der kjendte hans Skæbne og nogenlunde forstod den.

Den Gamle var noget alvorligere end den foregaaende Aften og sagde efter at have hilst Fred: »Saa I staar her endnu? De unge Mænd fra Ørkenen plejede i min Tid at gaa hjem efter den første Nattevagt.«

Sidi-el-Barduk fandt Intet at svare herpaa.

Den Gamle vedblev: »Maa jeg gjøre Eder et Spørgsmaal, min Ven? Et uforbeholdent Spørgsmaal?«

»Spørg,« svarede Araberen.

»Naar jeg ikke skal tro, at I er gal, hvad vil I da, at jeg skal tro om Eder?«

»Hvad I selv vil.«

»Hvad jeg selv vil? Meget vel. Dersom I tror, at jeg nogensinde vil tro Andet end, hvad

jeg selv vil, saa tager I mægtig fejl. Ved I, hvad jeg tror?«

»Nej.«

»Jeg tror, I bilder Eder Noget ind af, at I kan staa her saa længe.«

Og da Araberen ikke svarede, vedblev den Gamle: »Men det er ikke Noget at være kry af; thi for det Første kan det komme af gode Ben, for det Andet af Noget endnu værre.«

»Hvad er værre end gode Ben?« spurgte Araberen.

»Nu tror I maaske, at I har sagt noget Vittigt, ikke sandt? Hvad der er værre end gode Ben? Det skal jeg sige Jer. Det er daarligt Kjød.«

Araberen var ikke i Stemning til at le af, hvad der syntes en stor Taabelighed, og tav. Men den Gamle behøvede heller ingen Hjælp for at tale. Han sagde: »Dersom I havde det Allerringeste at sætte paa Spil undtagen Eders Hoved, som tilkommer vor Herre, Kalifen, saa vilde jeg vædde med Eder om, at I ikke forstaar mig.«

»Det gjør jeg heller ikke.«

»Naa, kan I dog endelig indrømme Noget! Saa vil jeg, for at I skal forstaa mig, fortælle Eder en Historie. Har I spist, eller har I Noget at spise?«

»Der er endnu ristet Byg i min Rejsetaske,« svarede Araberen.

»Saa lad os dele det.«

De holdt igjen Maaltid, og Alt blev opspist indtil det sidste Bygkorn.

»Hør nu min Historie,« sagde Dervischen. — »Der var engang en meget hellig Mand, hvis Bønner Allah gjerne opfyldte. Engang fløj en Rovfugl hen over ham, og fra dens Næb faldt en Museunge til Jorden foran den Helliges Fødder. Han tog den op, fandt Liv i den, kjærtegnede den og besluttede at tage den med til sin Bolig; men saa huskede han, at den gamle Kvinde, han boede hos, holdt meget af Katte, og da han nu ikke vidste, hvad han skulde gjøre, og ikke vilde lade det nydelige Kræ omkomme, bad han Allah om at forvandle Musen til et Pigebarn. Det skete, og han kom hjem med den skjønneste lille Glut, som Nogen vilde se for sine Øjne, og som den gamle Kvinde modtog med aabne Arme. Barnet voxede op under omhyggelig Varetægt og blev til en skjøn Jomfru, og da det var paa Tiden at gifte hende bort, tænkte den hellige Mand med megen Alvor paa at finde en passende Husbond til hende. Dette syntes ham vanskeligt; thi, som hun selv forekom ham at være den ypperste Kvinde, vilde han kun vælge hende til Ægtefælle den allerherligste blandt Mænd. Da han talte med Pigen derom, var hun ogsaa af hans Mening og vilde have en Mand, der kunde naa ethvert Herredømme, vinde enhver Sejr og stige op ad ethvert Hæderens Trin.

»Jeg indser da, at det ikke kan blive nogen Ringere end Solen,« sagde den Hellige og hen-

vendte sig ved næste Daggry til Solen med sit Anliggende.

Solen blev rød af Undseelse over at skulle være den Allerherligste i Verden og svarede: »Ser Du den lille Sky? Saa lille, den er, er den stærkere end jeg; thi den forhindrer mine Straaler fra at naa Jorden, og hvor den gaar imellem, vil jeg altid synes Intet.«

Den hellige Mand gik da til Skyen i samme Ærinde. Skyen trak sig sammen i Ydmyghed og svarede: »Hvo er jeg, at jeg skulde være den Herligste? Jeg har en Herre, der jager mig efter Tykke og Vilkaarlighed. Det er Vinden.«

Da gik den Hellige til Vinden. Den foldede sig i sig selv og svarede: »Megen Magt har jeg, det er sandt; men der er En, som trodser mig og har trodset mig i Aarhundreder. Ser Du Bjerget hist? Med al min Magt har jeg ikke kunnet bringe det til at vige et Hanefjed.«

Saa gik den Hellige til Bjerget, der svarede: »I min Grundvold gnaver den lille Mus og vil engang styrte mig«.

Den Hellige gik hjem og fortalte Pigen dette. Hun svarede: »Bjerget har vistnok Ret; Musen er den Mægtigste. Nu, da det siges mig, er det mig ogsaa tydeligt, at jeg har havt en Anelse derom og følt mig dragen til Musen.«

De gik da sammen til Musen og fortalte, hvad der var sket. Den svarede: »Hvad mig angaar, saa er det allerede en Tid siden, at der ogsaa hos mig meldte sig en tryllende Anelse, der

lod mig forstaa, at hun var Deltagerinden i min Skæbne og min Lykke. Imidlertid, min Ægtefælle maa nødvendigvis være af min egen Art.«

Den Hellige indsaa nu, at der ikke var Andet at gjøre end bede om, at Pigen igjen maatte blive til en Mus, og saasnart dette var sket ifølge Ordet, at Alt skal vende tilbage til sit Udspring, skjulte de lykkelige To sig i Bjerget.«

»Anvend nu,« saaledes sluttede Dervischen, »dette paa Dig selv.«

»Det kan jeg ikke; jeg forstaar det ikke,« svarede Araberen.

»Daare!« udbrød den Gamle, »Du forstaar det ikke? Desto værre for Dig! Vid da, at Du som alt Andet skal vende tilbage til Dit Udspring. Du skal komme tilbage til Ham, der er Højheden og det ufarvede Lys, og Du skal faa Dom for, om Du har bevaret hans Væsen i Dig — thi han betroede Dig det —, eller om Du føler Dyrets Natur i Dig ligesom de To, der tyede til Bjerget, og om det er den, som er Din Styrke.«

Ved disse Ord rettede Sidi-el-Barduk sig stolt, saa det saas, han var Høvding, og svarede: »Naar jeg har set Zuleima, har jeg følt, at jeg var kommen fra Paradiset og skulde tilbage dertil.«

»Naa,« sagde den Gamle, »det er jo godt. Saa vil jeg, inden jeg forlader Eder, ønske Eder det Gode eller det Daarlige, at I saa sent som mulig maa komme tilbage til det.«

Dagen hævede og sænkede sig tredje Gang. Sidi-el-Barduk stod som en Solskive; hans Skygge betegnede Tidens Gang, og udsat for den stikkende Smerte fulgte hans Sjæl med Sekunderne uden at kunne holde paa dem. Snart bedøvede han sin Tanke ved at gjentage: det er forudbestemt; snart bævede han til Marv og Ben ved en Forestilling om, hvad der da maaske var bestemt; snart foer hans Sind ved et pludseligt, ugrundet Haab afsted som en vild, rytterløs Ganger; snart samlede han det for at vide med sig selv, hvordan han skulde dø.

Dervischen kom igjen, lidt tidligere paa Dagen end forhen.

Han sagde: »Jeg har spist tilaften, og saavidt jeg erindrer, har I Intet at spise. Men det gjør da heller ikke Noget; nu er det jo snart forbi.«

Dennegang blev Araberen utaalmodig over at skulle forstyrres i den Sag, der var imellem ham og Himlen alene; men han svarede ikke.

Dervischen vedblev: »Jeg maa ellers sige, at det har taget paa Jer; I er noget askegraa i Ansigtet, og Øjnene ere ligesom underløbne med Blod. Ser I nu, min gode Mand fra Ørkenen, jeg er en Mand, der føler for mine Medmennesker, og jeg vil derfor anbefale Eder at bade Eders Pande og Øjne. En Kriger bør altid være prydet, naar han gaar i Slaget.«

»Det er sandt,« sagde Araberen og gik til Floden.

Den Gamle fulgte ham og vedblev lidt efter: »Det var ret! Nu, da I overhoved maa antages for nøgtern og har faaet Panden en Smule kølet, er I maaske tilgængelig for lidt sund Fornuft, inden det bliver altfor silde. Sig mig, er det ikke faldet Eder ind, at I mulig har staaet her som en Nar?«

Det Ord var Araberen saa ubehageligt, at han med et mørkt Blik svarede: »Gaa, Gamle!«

»Ja, men det gjør jeg ikke, før I har forstaaet mit Spørgsmaal. Tror I, at I har forstaaet det?«

»Det ved jeg ikke.«

»Saa vil jeg fortælle Eder en Historie, for at I kan forstaa. Det er en god Historie, og den vil behagelig forkorte Eder den Tid, I endnu har at leve. Hør nu vel efter. — Der var engang en Guldsmed, en Tømmermand, en Skræder og en Dervisch, som gjorde en Rejse sammen. En Aften fandt de sig midt i en Udørken, og de sagde til hverandre: »Eftersom vi maa tilbringe Natten her, komme vi til at holde Vagt; vi ere fire, og hver af os kan altsaa tage en af Nattevagterne.« Tømmermanden tog da den første Vagt. For at bekæmpe Søvnen, gav han sig til at sysle med sin Øxe og udhuggede en Kvindeskikkelse af Træ. Guldsmeden, som afløste ham paa Vagt, saa denne Træskikkelse, der var uden nogen Prydelse, og sagde til sig selv: »Dette har altsaa Tømmermanden gjort for at vise sin Kunstfærdighed. Jeg maa dog ogsaa vise min Kunst og

gjøre Smykker til Øre, Hals, Arme og Fødder og anbringe dem saaledes, at Skikkelsen kan tage sig endnu bedre ud.« Dette gjorde han. I den tredje Nattevagt, da Skræderens Tur var kommen, saa han den smukke Kvinde af Træ, prydet med Kostbarheder, men ganske nøgen. Strax forfærdigede han en smuk Brudedragt og iførte Skikkelsen den, for at dens Skjønhed kunde vise sig endnu fordelagtigere. Endelig var det Dervischens Tid at vaage. Han kom og saa den velformede, smukt klædte og prydede Kvinde, og efter at have fuldført sin Afvaskning og holdt Bøn og sunget, bad han fremdeles: »O, Allah, giv denne Skikkelse Liv!« Og saaledes skete det.

Da saa Natten var tilende og Solen stod op, bleve alle Fire dødelig forelskede i denne Skikkelse. Tømmermanden sagde: »Jeg har forfærdiget den, hun er mine egne Hænders Gjerning; hun skal være min.« Guldsmeden indvendte: »Hun er selvfølgelig min Brud, eftersom jeg har smykket hende med Juveler.« Skræderen erklærede: »Kvinden er min af den simple Grund, at hun var nøgen og jeg syede en Klædning for hende og iførte hende den.« Dervischen endelig paastod: »Hun var ikke Andet end en Træfigur, og i Kraft af min Bøn fik hun Liv; jeg tager hende altsaa i Besiddelse.«

Striden imellem dem havde varet længe, da en Person hændelsesvis kom forbi, og af ham forlangte de, at han skulde afgjøre Sagen. Saasnart Manden saa Kvindens Aasyn, udbrød han:

»Det er jo min Kone! I have lokket hende fra mit Hus og røvet hende fra mig!« Følgen blev da, at Manden lagde Beslag paa dem allesammen og trak dem for den nærmeste Øvrighedsperson. Denne havde næppe kastet et Blik paa Kvindens Ansigt, før han udraabte: »Det er jo min Broders Kone, som min Broder tog med sig paa en Rejse! I have slaaet ham ihjel og taget hans Kone!« Øvrighedspersonen lagde derpaa Arrest paa dem alle og førte dem for Dommeren. Saasnart Dommeren saa Kvinden, sagde han: »Hvad ere I for Folk? Jeg har allerede i lang Tid søgt efter dette Fruentimmer; det er jo min Tjenestepige, som stjal en stor Del af mine Penge og andre Sager og løb sin Vej. Velan, hvor ere mine Penge og mine Sager? Ser til, at I svare!«

Da denne Strid og Kiv havde varet længe og ikke syntes at skulle faa nogen Ende, og en Mængde Mennesker vare stimlede sammen af Nysgjerrighed, traadte en Mand frem af Mængden og sagde: »Den Sag kan intet Menneske fælde Dom i; men i den og den By findes et stort, gammelt Træ, som kaldes Dommens Træ. Enhver Sag, som ikke kan afgjøres af Mennesker, bringer man for dette Træ, og fra Træet udgaar da en Stemme, der forkynder, hvilken Klage og Tale er falsk, og hvor Sandheden ligger.«

Saa begave de syv Mænd sig med Kvinden til det omtalte Træ, og hver af dem fremførte sine Fordringer og Grunde. Da revnede Træet, og i den derved opstaaede Spalte foer Fruen-

timmeret ind. Træet lukkede sig om hende; men en Stemme hørtes: »Enhver Ting vender tilbage til sit Udspring.« — — Forstaar I nu det?«

»Nej,« svarede Araberen.

»Da er det dog ikke saa vanskeligt at forstaa. Hvor ved I, om hun, I kalder Zuleima, ikke er tagen ind i Træet, fordi hun hørte til der, fordi hendes Skæbne stemte med hendes Natur og hun nok kunde have Lyst til at være Kalifens Beherskerinde?«

»O, Forhaanelse mod Zuleima!« raabte Sidi-el-Barduk lidenskabelig. »O, gid dog inden min Død den Naade maatte times mig, at en Prøve blev gjort! Zuleima hige fra sin Stammes Ære til Kalifens Favn! O, Synd! Hvis hun i dette Øjeblik blev ført fra det Fængsel i Haremet, hvor hun maaske gjemmes, fordi de kjende Araberindens Stolthed, hvis de førte hende gjennem Haremets Gange og lod hende komme nær til hine udskaarne Gittere deroppe, hvis hun løftede sig paa sin lille Fod og tittede ud og drog Aande og saa herned — I skulde se!«

— — Og se, medens Sidi-el-Barduk talte, bleve hans Ord til Virkelighed. De førte Zuleima over Hallens Galleri, de lode hende træde ind i det nordlige Kammer, hun gik til Gitteret, steg op paa Divanen og saa ud — hun oprev Gitteret med kraftig Haand og sprang lynsnart op i Karmen.

»Stands!« raabte Sidi-el-Barduk forfærdet op til hende.

Men hun sprang.

Da saas en stor Fugl ved hendes Side. Den hjalp hende blidt fra den store Højde og over den rivende Flod. Og i samme Øjeblik var Dervischen forsvunden. Thi det havde været Simurg, der vilde hjælpe et Menneskepar, som troede paa at nedstamme fra Paradiset og gjennem Kjærligheden vilde tilbage dertil.

Anmærkninger.

Det er en Selvfølge, at de Fortællinger, der ere indlagte i de østerlandske Historier, ere af orientalsk Oprindelse. Fortællingen om Musen og den om de fire Rejsende skylder jeg en Ven, der har oversat dem for mig fra Persisk. Den førstnævnte er allerede bearbejdet af Rückert (og efter ham af Chr. Winther i »Hankattens Frieri«), men i en anden Aand og Mening end her; den sidstnævnte turde være de Fleste ubekjendt. Ret mærkeligt er det, at uagtet de indeholde samme Grundtanke, ere de dog fra to aldeles forskjellige Samlinger, den første fra Anvar-i-Suhaili, den anden fra Tutinameh. — Kalifens Palads er beskrevet efter den orientalske Arkitektur paa Verdensudstillingen i Paris.

Hvad jeg ved om Mandæerne, skylder jeg Petermanns »Reise im Orient«, hvor man kan se efter og sammenligne. Følgende lille Underret-

ning om dem turde maaske endnu interessere Læserne. De ere kun nogle faa tusinde i Tallet og bo mest ved Evfrat. Deres Religion er en Hedningdom med adskillige kristelige Forestillinger. De sige, at deres Tro, den eneste sande, blev lært Adam, men efter at være falden i Forglemmelse igjen forkyndt af Johannes den Døber. Moses, Kristus og Muhamed anse de for falske Profeter; men deres Sædelære bærer Præg af Kjendskab til de ti Bud og Jesu Bjergprædiken. De sige, at Farao, der druknede i det røde Hav, var en sand Troende og en af deres store Herskere, ligesom de overhoved paastaa, at de i en fjern Fortid have været en stor Nation og om 4,000 Aar skulle blive det igjen. De bo altid ved rindende Vand, og ethvert rindende Vand kalde de en Jordan, hvori de hyppig lade sig døbe af deres Præst; thi Daaben foretages hos dem ikke engang for alle, men er en bestandig tilbagevendende Renselsesfest. De have Ceremoniallove, der minde om Jødedommen, spise ikke andre firføddede Dyr end Lam, undgaa en Mængde Berørelser for ikke at blive urene o. s. v. De synes at være et flittigt, blidt og i mange Henseender moralsk Folkefærd.

Der er en talmudisk Fortælling eller Parabel om to Venner, som havde lovet hinanden, at hvo af dem, der døde først, vilde give den Efterlevende Meddelelse om Evigheden. Meddelelsen skete ogsaa, ved en Fugl, der sang; men han,

som havde lyttet til Fuglen, var under sin Lytten blevet en gammel Mand. Dette har jeg anvendt i Historien Nr. VIII, som ogsaa, og maaske rigtigere, kunde have til Titel: »Det Højeste«. — Hin Parabel, der paa østerlandsk Maade tilsigter at give en Forestilling om Evigheden, er i sin hebraiske eller aramæiske Skikkelse nedskreven for cirka 1,500 Aar siden, og da næppe nogen ældre Legende af lignende Art kjendes, tør den vel anses for Kilden til Sagn, som nu findes hist og her, saaledes i Christiern Pedersens Jertegn om Fuglen, der sang for en Munk (ca. 300 Aar gammelt, efter Tysk).

III.

RAVNEN.

(1867.)

FØRSTE BOG.

TO FAMILIER.

FØRSTE KAPITEL.

For omtrent tyve Aar siden, i et af Aarene 40, i Kong Christian d. 8des Tid, bosatte en Mand ved Navn Abraham Krog sig i Kjøbenhavn. Ingen vidste, hvorfra han var kommen, og det Rygte udbredte sig, at han havde været Slavehandler eller Sørøver. Han saa ikke ud dertil; thi vel var der noget Haardt i den temmelig høje, magre Mands Ansigt; men det Myndige i hans Væsen havde dog ikke nogen krigersk eller sømandsmæssig Karakter og syntes snarere at antyde en Kjøbmand, der stolede paa Pengenes Magt. De, som derfor tvivlede om, at han havde ført et grumt Ungdomsliv, viste sig imidlertid ikke derfor tilbøjelige til at tro godt om ham, men mente, at han paa anden tvetydig Maade var kommen til den Rigdom, han syntes at besidde.

Rygterne hidrørte tildels fra hans egen Uforsigtighed eller fra et fejlagtigt Træk, han havde

gjort strax efter sin Ankomst — eller maaske Trækket ikke engang var fejlagtigt: han havde blot ikke havt Held med at udføre det. Saasnart hans Hus var monteret, havde han, formodenlig efter amerikansk eller vestindisk Skik, udstedt Indbydelser til en stor Middag og havde udsøgt sit Selskab — sin tilkommende Omgangskreds — blandt de betydeligste Familier. Faa eller ingen af dem havde taget nogen Beslutning: Hr. Krog havde endnu intet Rygte, Intet vidstes om ham, undtagen at han skulde være meget rig. Men da hændtes det ved en Soirée, at en temmelig højtstaaende Person, der ogsaa var indbuden af Krog, bragte Indbydelsen paa Tale, og da han dog skulde sige Noget, sagde han: »Hvem er Hr. Krog?« — Og da Ingen i Hast svarede, kom han til omtrent at gjentage Ordene, men med en anden Tone: »Hvem er denne Hr. Krog?«

Spørgsmaalet var altsaa officielt rejst og officielt ubesvaret. Uden at man havde havt den allerringeste Tilbøjelighed til ikke at gaa, kunde man nu ikke gaa. »Man« var den Toneangivende, de Toneangivende og de, som lade sig Tonen give an. Hr. Krog begyndte at faa Breve med Tak og Undskyldning. Da — sagde nu Rygtet — faldt han paa den fortvivlede Plan at lade sin Kone agere syg og omsendte i største Hast Breve, der paa Grund af denne Sygdom opsatte Middagen. Sandt var det imidlertid, at hans Hustru

var heftig, dødelig syg og laa omtrent et Aar; men det nyttede ham ikke. Fra Husenes første Sal gik det gjennem Køkkenerne ned i Kældrene, til Urtekræmmer, Spækhøker, o. s. v., at der var Noget i Vejen med den rige Hr. Krog. Kælderen har mere Fantasi end første Sal; den nøjes ikke med, at der er Noget i Vejen, men vil vide, hvad der er i Vejen, opdager eller opdigter det, og Digtningen steg gjennem Køkkenerne op paa første Sal, hvor den igjen blev omsat i en finere Form. Saaledes gik det til, at Hr. Krogs Rygte i kort Tid gjennemløb alle Stadier fra Slavehandler til Slaveholder. Sagen blev naturligvis ogsaa omtalt blandt de rolige Folk, Iagttagerne, der hverken danse blindt med, naar der spilles op, eller haardnakket stille sig ved Væggen, og en af disse ytrede engang: »Enten Krog tænkte, at Nogen vidste for Meget om ham, eller at man vidste for Lidt om ham, saa vilde han aabenbart overvinde begge Dele ved strax at gjøre et rask Kup; *mais le coup a manqué, et on ne s'en relève que difficilement.*«

Ingen talte til Hr. Krog direkte om Rygterne; men et saa besynderligt, sympathetisk Forhold er der imellem vore Sandser og Atmosfæren, hvori vi leve, at han dog omtrentlig erfarede dem alligevel. Den eneste Tilfredsstillelse, han havde af dem, var, at de vare saa aldeles falske — hvilken Tilfredsstillelse maaske hidrørte fra, at der var noget Sandt, som kunde siges, men ikke

blev sagt. Det er muligt, at han, skuffet i sin Forventning om at kunne spille en Rolle og føre sin Familie ind mellem Hovedstadens Elegance og Dannelse, og utilbøjelig til at modtage en mindre, smaaborgerlig Selskabskreds, vilde have rejst bort igjen, hvis ikke hans Kone havde ligget saa længe syg og under sin lange Rekonvalescens først og fremmest behøvet Ro. Saa blev han da og stræbte med saa megen Ro og Anstand som mulig at finde sig i sin Stilling, i den kolde, høflige Afstand, som laa imellem ham og det Selskab, han havde begært. Undertiden maatte han sige sig selv, at hvis det kun var en Forventnings- eller Overgangstid, der skulde faa Ende, var det egenlig godt, at hans Familie ikke hovedkulds var bleven kastet ind i Selskaber og Adspredelser. Hans 21aarige Søn, der tidligere havde været sendt til Danmark for at gaa i Skole og derpaa igjen været hos ham i Amerika eller Vestindien, fik Tid og Lejlighed til at udvikle sig, og hans to Døtre fik i det Mindste Lejlighed til at lære Dansk. De besøgte en højere Dannelsesanstalt, hvor de foruden Sproget studerede de danske unge Piger og lærte, hvad man skulde interessere sig for.

Der var kun et eneste Menneske, som hyppig saas hos ham, og det var den lille, noget skrutryggede Jøde, Simon Levi. Ham benyttede Krog som Mellemmand til Omsætning af Statspapirer og andre Værdier, og imellem de To opstod

efterhaanden en egen Slags Fortrolighed. Naar de havde talt sammen om Forretningerne og Simon Levi vilde gaa og havde Haanden paa Dørgrebet, faldt sædvanligvis et lille Ord, der bragte ham til at blive og passiare, stadig ved Døren, seende op til den høje Krog, der med Hænderne i Lommen, tilsyneladende ligegyldig og fornem eller overlegen bragte ham til at tale.

Men Simon Levi lod sig ikke skuffe af denne paatagne Ligegyldighed eller Nonchalance. Han var af den Slags Jøder, der nu er ifærd med at forsvinde: opdragen under en vis Forfølgelse fra de Kristnes Side og derfor ydmyg og ængstelig, oplært paa den besynderlige dobbelte Maade, til at forstaa sig paa Penge og til at udlægge den Visdom, der er i Talmud. Han kunde tænke dybere og aandfuldere, end Nogen, ved at se ham, vilde tro; men det var saa at sige paa anden Haand, som Discipel af Talmud; naar han tænkte og talte paa egne Vegne, var det paa en blandet Maade, mere efter Erfaring end efter Lærdom, forsigtig og snildt, ofte smaat, næsten altid indviklet. Et Vand, hvorover i April snart gaa mørke Regnskyer, snart Solstraaler, skifter ikke hyppigere og lettere Udtryk, end Levis Stemme og Fysiognomi kunde skifte under Paavirkning af Samtaler, og hans Mening skiftede med, men kun paa Overfladen; i Dybet befandt han selv sig uforstyrret, d. v. s. hans eget religiøse og nationale Liv og hans smaa Interesser.

Han sagde gjerne Jo, jo, til Alt, hvad man sagde, eller han gjentog de Ord, man sagde ham, undertiden med oprigtigt Bifald, men ligesaa ofte med en Ironi, som man ikke anede. Han kunde sige sit »Jo, jo« højt og lydelig og paa samme Tid med stille Tilfredshed sige sig selv: »Jo, nu tror den Beheimo (den Dumrian), at jeg gi'er ham Ret!« Han talte ikke et Sprog, hvis Særegenhed kan gjengives ved Skrifttegn; han sagde ikke tsjo, men heller ikke jo, ikke schkal, men heller ikke skal. Han anvendte ligesaa megen Tid paa et vist Antal Ord som andre Folk; men han fordelte Tiden anderledes paa dem. Hans Stemme var paa en egen Maade dyb og karakteristisk: Hvis han i et mørkt Værelse sagde blot: »Jo, jo, Hr. Krog«, kunde man høre, hvordan han saa ud.

Med sit Instinkt og sin Erfaring havde han hurtig sagt sig selv, at der var Noget, som manglede Abraham Krog, en rig og uafhængig Kristen, der ikke for Verden kunde gjøre Brug af sine Penge, og han havde gjættet Abraham Krogs Ønsker næsten med samme Tydelighed, som om de vare blevne ham lydelig betroede. Dersom Krog havde kjendt Simon Levi nøje nok, vilde han have forstaaet, hvilken Betydning der var i Simon Levis store Næse, naar den engang imellem, medens han stod ved Døren, løftede sig op imod ham, medens de smaa sorte Øjnes Blik hurtig vimsede over hans Ansigt. »Hvorfor spørger Du mig ikke, Du lange Dumrian?« sagde Næse og Øjne; men Krog forstod ikke Sproget.

Det var en Aften, da Simon Levi stod i sin sædvanlige Stilling ved Døren, at Krog kom med en lille Hentydning, som han næsten frygtede for at gjøre, da han mente, at den kunde saare eller fornærme Simon Levi. Det var en Hentydning til Jøderne. Men Simon Levi var under saadanne Forhold slet ikke sensibel og greb den lette Hentydning som Anledning til en ny Passiar — ikke fordi han yndede at spilde sin Tid, men fordi han holdt sig til Mundheldet: Aus Schmues kommt Schmues ɔ: Snakker jeg til en Mand, snakker han ogsaa til mig, og det kan føre til Noget.

Efter faa Øjeblikkes Forløb vare de inde i en lang Samtale om denne Gjenstand, og med den Blanding af personlig Forsagelse og national Stolthed, som Jøder af hans Slags have, udhævede Simon Levi, hvor mange Jøder der vare ansete Mænd. Han nævnte Læger og Sagførere, en Agent, ja en Etatsraad.

»Bah,« sagde Krog med sin kolde Overlegenhed, »Agent, Etatsraad, hvad er det at være stolt af? Saadan en Titel kan jo Enhver kjøbe sig.«

»Jo, jo, Hr. Krog,« svarede Simon Levi, »det kan Enhver kjøbe sig. Hvor meget tror De, Hr. Krog, at saadan en Titel koster?«

»Aa, hvad ved jeg? Jeg har ikke tænkt paa de Narrestregers Pris; men lad os sige titusinde Daler.«

»Jo, titusinde Daler. Det er mange Penge, Hr. Krog.«

»Ja, hvordan mener De? Har den Mand, De nævnte, givet mere end titusinde Daler?«

»Uden Fortrydelse, Hr. Krog, naar De — jeg ved nok, De vil ikke; men jeg sætter nu, De vilde — naar nu De vilde gi'e titusinde Daler for saadan en Titel, hvor vilde De saa gaa hen og kjøbe den?«

»Det ved jeg, min Salighed, ikke.«

»Jeg ved det heller ikke,« sagde Simon Levi, satte Næsen meget højt og stirrede Krog lige ind i Øjnene.

»De mener altsaa ikke, at man kan kjøbe det Stads?«

»Jo, kjøbe? Hvem sælger?« svarede Simon Levi og saa igjen ned.

»De mener altsaa, at Vedkommende slet Intet har givet for sin Titel? Det er en Mand af store Fortjenester, der er bleven paaskjønnet?«

»Jeg mener, Hr. Krog, at han har givet mange Penge for sin Titel.«

»Saa gid —. Om Forladelse, min gode Levi; men det synes mig, at De gjør Nar af mig.«

»Om Forladelse, Hr. Krog, hvordan mener De?«

»Sagde De ikke, at Manden ikke havde kjøbt sin Titel og dog havde givet mange Penge for den?«

»Jo, Hr. Krog.«

»Naa?«

»Forstaa mig ret, Hr. Krog, misforstaa mig ikke. Han gik ikke op til Kongen og sagde: »Deres Majestæt, hvor meget koster Titlen? Her er titusinde Daler i nye Sedler ligefra Nationalbanken, er det nok?« Det gjorde han ikke; men han gav alligevel mere end titusinde Daler — og gav dem dog ikke alligevel.«

»Hør nu, Hr. Levi, jeg er en høflig Mand, vær De nu ogsaa høflig og tal tydelig.«

»Tydelig, Hr. Krog? Det er tydeligt; han var velgjørende.«

»Velgjørende?« sagde Krog overrasket og, hvorvel han søgte at skjule det, med en Mængde Tanker i den Retning, hvor den kloge Simon Levi havde tændt Lys.

Simon Levi syntes Intet at mærke og vedblev: »Han var velgjørende. Han gav mange Penge bort, og han stiftede Legater. Jeg skal sige Dem, Hr. Krog, Legater er en god Ting. Man giver Pengene bort efter sin Død, men har dem i levende Live.«

»Sætter man saa høj Pris paa Velgjørenhed her i Landet? Er saa Faa velgjørende?«

»Faa velgjørende? Det vil jeg ikke sige, Hr. Krog. Tvertimod, Alle er velgjørende, og derfor koster det mange Penge, naar det skal falde i Øjnene.«

»Ja, saa?« sagde Krog.

»Det er vores Opfindelse,« sagde Simon Levi.

»Hvis?«

»Vores. De ved jo, Hr. Krog, jeg er en Jøde.«

»Ja, jeg har nok tænkt det; men hvordan kan det være Deres Opfindelse?«

Simon Levi havde maaske allerede ved de sidste Ord sagt Mere, end han egenlig vilde sige; men enhver Mand har sit Punkt, hvor han kan blive inkonsekvent eller i Samtale opgive sin tilvante eller kunstlede Personlighed for den virkelige, og jo mindre Verdens- eller Selskabsmand man er, desto snarere kan man komme til dette Punkt. Simon Levi, der til en vis Grad følte sig smigret ved at kunne staa og tale saadan med den rige Krog, kunde ikke forhindre sig selv fra at glide ned ad Skraaplanen og fortsætte med den Blanding af Ironi og Lærdom, der var hans egenlige Natur. Han sagde: »Jo, Hr. Krog, jeg skal sige Dem, vi har et Ordsprog, som De maaske ikke forstaar, for det er paa Hebraisk.«

»Kan De ikke oversætte det?«

»Jeg kan oversætte det, Hr. Krog. Det lyder saadan: Zedoko tatzil mimoves. Det er oversat: Velgjørenhed frir fra Døden. Hvem sørger saadan for sine Fattige, som vi gjør, Hr. Krog? Og De vil altid se paa Børsen, Hr. Krog, at naar der er Noget paafærde, saa tegner Jøderne sig først. Mange er saadan velgjørende, at de dør deraf.«

»Det var som Pokker! Dø de i Fattigdom?«

»Nej, Hr. Krog; men efter vores gamle Lærdes Mening er der to Slags Død. Den ene

Død er den, hvorefter man bliver lagt i Ligkisten og kjørt ud og begravet. Den anden Død er, at man gjør Guds Bud saadan, at det slet ikke mere er for Guds Skyld, og saa dør man ogsaa, indvendig — De forstaar mig, Hr. Krog?«

»Ja, naa, saadan,« sagde Krog med et Smil.

Nu havde den lille Simon Levi ikke Mere at sige. Han følte, at han havde talt for meget, og var skamfuld ved sig selv derover, og imedens han igjen søgte at tænke paa de Bihensigter, han havde med Krog, saa han op til denne med et tomt Smil.

»Hør nu,« sagde Krog, »jeg havde næsten glemt, at vi i Aften skulde gjøre Afregning; De har nogle Penge tilgode. Værsgo, maa jeg betale Dem. Og her er en lille Extra-Dusør til — det er ikke for at være velgjørende, eller for at De skal gjøre mig til Etatsraad.«

»En Mand som De, Hr. Krog,« svarede Simon Levi, »behøver ikke at kjøbe. De gjør Dem selv til Mere end Etatsraad! Glem mig saa ikke.«

»Jeg er ganske godt fornøjet med, hvad jeg er, min gode Levi.«

»Jo, jo, Gud bevares, De har Grund til at være fornøjet, Hr. Krog; men jeg mente blot —«

»Deres Mening var god, og De skal have Tak derfor. Men i alt Fald er det saa langt fra, at jeg vil glemme Dem, at jeg tvertimod vil bede Dem være mig behjælpelig med en ny Sag. Der

er nogle Folk, jeg gjerne vilde have opspurgt, og saa vil jeg netop stifte et Legat.«

»Hr. Krog! — — Jo, jo, Hr. Krog.«

»Ja, men med den Forskjel fra de Andres, at det skal være i den dybeste Hemmelighed.«

»I den dybeste Hemmelighed. Jo, Hr. Krog.«

»Naar De vil komme op til mig en af Dagene, skal jeg sige Dem Mere. Paa Deres Tavshed ved jeg, jeg kan stole.«

»Jo, som paa Dem selv, Hr. Krog.«

ANDET KAPITEL.

En Sommerdag i samme Aar 184— laa et dansk Orlogsskib tilankers i Bugten ved Humlebæk. Det var endnu den Tid, da Folket ved at se Hæren og Flaaden ikke havde Følelsen af, at de vare dets egne. Officerer og Mandskab vare rigtignok dets Kjød og Blod, og Skibe og Materiel vare anskaffede for dets Penge; men baade Folkets Livskraft og dets Afgifter ligesom undergik en Forvandling ved at tilhøre den absolute Konge. De kunde bruges efter en Vilje, det ikke kjendte, til et Formaal, der var det fremmed, ja kunde endog blive brugte imod det. Man tænkte maaske ikke ret herover; men man havde heller ikke overfor et Skib eller en Bataillon en For-

nemmelse, der fjernt kan lignes med, hvad en senere Tid har følt. Hvad man, Marinen betræffende, mest følte, var, at den i Grunden ikke blev brugt og efter al Rimelighed ikke var bestemt til alvorlig Brug. Om Officererne vidste man, at de bleve opdragne paa Søkadetakademiet og muligvis erhvervede endel gode Kundskaber, medens deres praktiske Dygtighed undertiden, maaske ufortjent, blev dragen i Tvivl. Derimod blev det sagt, at de yngre vare særdeles vel sete ved Hoffester, at de vare livlige Kavallerer, flinke Dansere, og at de vare meget aristokratiske ɔ: stolte overfor Folket og deres Mandskab. Manglede saaledes ofte den ethiske, den nationale Følelse, saa kunde man derimod ikke værge sig imod en æsthetisk Tilfredsstillelse ved Synet af et saadant Orlogsskib som det, der paa den nævnte Tid laa i Humlebækbugten. Skjønt det kun var en Korvet, tiltrak det sig dog mellem Mængden af Sejlere i Sundet Opmærksomhed som en Ørn imellem tamme Fugle. Hvad enten man saa det fra Land eller passerede det paa Helsingørsdampskibet, blev endog det mest uøvede Øje behagelig berørt af det Symmetriske imellem Skrog og Rejsning, den elegante Orden i Master og Tovværk, og af Stilheden, forenet med Kraften, som man fornam ved at komme nærmere. Idet Kanonerne bleve synlige paa Dækket, medens Orlogsflaget langsomt udfoldede og igjen sænkede sig for den lette Nordenvind, kunde man, om man ikke tænkte paa en daadrig Fremtid, ikke

forhindre Fantasien fra at flagre til Fortiden eller til ubestemte Scener af Kamp og Sejr.

Imedens Skibet saaledes, maaske til mangt et Gemyt, udstraalede noget Ridderligt eller Romantisk, var Chefen i det Øjeblik, da vi begive os ombord, beskæftiget med at barbere sig. Dette er en Operation, som endog den mest alvorlige og værdige Mand bør tilendebringe i Enrum, og vi ville derfor lade Chefen blive færdig dermed og faa sit Ansigt i Orden, inden vi gjøre hans Bekjendtskab. Sandt at sige vilde Kapitajn Winter ikke være tjent med, om vi indskrænkede os til denne Tilbageholdenhed og ikke ventede lidt endnu. Faa Mennesker ere ganske sig selv i Enrum, og Kapit. Winter var i den Grad et sociabelt Menneske, at alle hans Egenskaber, naar han var alene, hang slappe som et Skibs Sejl ved et pludseligt Vindstille. Om han skulde være kløgtig eller dum, velvillig eller overmodig, ung eller gammel (hans virkelige Alder var 38), alvorlig eller frivol, afhang ganske af, hvem der kom ind ad Døren, og laa Alt tilsammen ubestemt, som Mulighed, i hans Fysiognomi, naar han var ene. Det første, lidt bestemtere og tillige gunstige Indtryk, vi faa af ham, er, da han har kaldt: »Ferdinand!« og en ung Person lydløst kommer ind fra Forstuen, d. v. s. det aabne Rum foran Kahyten nedenfor Trappen.

Det var et knap fuldvoxent Menneske paa sytten, atten Aar, i Matrosdragt: blaa Skjorte, blaa Benklæder og gule Bandelersko; han var

smækker og smidig at se til, meget solbrændt, det brune Haar noget krøllet, Ansigtet ikke kløgtigt over det Almindelige, men overordenlig behageligt formedelst noget Uskyldigt, Hjertensgodt og Bravt, der laa over det Hele, især i de brune Øjne og om Munden. Man kom uvilkaarlig til at tillægge Kapitajnen Fortjeneste for, at han havde faaet en saadan Skibsdreng ombord og gjort ham til sin Oppasser. Valget viste Smag, og Ferdinands aabne Fysiognomi vidnede om, at han blev godt behandlet.

»Tag Barbervandet bort, og kald paa Kokken,« sagde Kapitajnen.

»Ja, Hr. Kapitajn.«

Et Øjeblik efter bankede Kokken paa og kom ind i sin Nankinstrøje og med sin hvide Hue i Haanden, bukkede kejtet og sagde: »Ja, Hr. Kapitajn« til hvert andet af Chefens Ord. Det irriterede Kapitajn Winter; men Kokken er en vigtig Person og staar ikke under Artiklerne længer, end han selv vil, følgelig var der ikke Andet at gjøre end saa kort og indtrængende som mulig at udvikle for Køkkenets Chef, at Skibschefen ventede en Gjæst til Frokost, og at forene det Ønskelige med det Mulige i følgende Spiseseddel: Lobscows, Sardiner, Koteletter med Grønærter, en Omelette, kold Sandkage og Dessert. Derefter fastsattes Middagsmaaltidet, hvortil Chefen havde indbudt Næstkommanderende og Doktoren. »Det er den eneste Fornøjelse,

man har ombord,« saaledes sluttede Kapitajnen efter Sædvane Forhandlingerne.

Da Kokken var gaaet, kaldte Kapitajnen igjen paa Ferdinand, der igjen lydløst kom tilsyne.

»Du holder jo af Lobscows, Ferdinand?«

»Ja, Hr. Kapitajn.«

»Ja, det er maaske galt at byde en Landofficer Lobscows; men nu har jeg engang sagt Kokken det, og saa kan Du spise, hvad der bliver tilovers.«

»Ja, Hr. Kapitajn.«

»Og saa sørger Du for Vinen, Ferdinand; ikke Andet end min egen Rødvin og Madeira.«

»Nej, Hr. Kapitajn.«

»Hvem har Vagt?«

»Lieutenant Skau.«

»Gaa og hils ham fra mig og bed ham sende en Baad iland lidt før Kl. 11½ for at hente Hr. Premierlieutenant Hansen fra Helsingør — eller bed heller Lieutenant Skau komme ned til mig.«

Tredje Lieutenant kom ned og fik Ordren, hvorpaa Chefen igjen kaldte paa Ferdinand.

»Hvor er min nye Uniform?«

»Jeg lagde den ned her i Skuffen iforgaars, da Kapitajnen kom ombord paa Rheden.«

»Var der Noget i den?«

»Ja, nogle Penge i Brystlommen.«

»Hvor er de?«

»I Kapitajnens Pult.«

»Talte Du dem?«

»Nej, Hr. Kapitajn.«

»Der skulde være 175 Daler; lad os se efter.«

Kapitajnen talte Pengene, men fandt kun 170. Han talte om igjen, regnede efter, huskede sig om for at udfinde, om han, siden han forlod Rheden, havde givet Nogen Penge; men Resultatet blev, at der manglede 5 Rdl.

»Det er forbandet, at jeg glemte at faa Pulten gjort istand, mens vi laa ved Kjøbenhavn,« sagde Chefen. »Det er ikke Din Skyld; Du har handlet efter Ordre. Men hvem kan have været her i Kahyten? Var der Nogen herinde, mens jeg var iland iaftes?«

Ferdinand kunde ingen Oplysning give, da man uden at blive set fra Dækket kunde gaa fra Messen ind i Chefens Kahyt. Kapitajnen talte om Tingen, som om Ferdinand stod ganske udenfor den, og ingen af dem syntes at have en Forestilling om, at en Mand handlede uforsvarlig ved ikke selv at tage vare paa sine Penge og derved forebygge, saavel at Mislighed blev begaaet, som at Mistanke blev kastet iflæng paa Skyldige og Uskyldige.

Endelig sagde Kapitajnen: »Hvor var Du imorges fra Kl. 6 til 7?«

»Jeg var tilvejrs og læste paa det, som Kapitajnen havde givet mig for.«

»Kan Du nu Noget?«

»Jeg ved ikke.«

»Sikke Sludder! Skal Du ikke vide, om Du ved eller ej? Gaa og kom strax hid med Bogen! Det er Søndag, og Du skal holde Gudstjeneste paa den ene eller den anden Maade.«

»Luk Døren ilaas,« sagde Chefen, da Ferdinand, flink som et Egern, var kommen tilbage med Bogen; thi Sandheden var, at han var bange, Nogen skulde se, at han nedlod sig til at give sin Skibsdreng Undervisning. Saasnart de vare ene og uforstyrrede ved Bogen, havde Kapitajnens Fysiognomi forandret sig i den Grad, at man kunde trot, at en Broder af ham havde taget hans Plads. Et Udtryk af Velvilje og Intelligens havde ligesom forædlet hans Pande, Øjenbryn og Øjne og stod saa fast, at man kunde antaget dette for hans virkelige Væsen. De mathematiske Opgaver, som vare stillede Ferdinand, hørte just ikke til de vanskeligste; men Kapitajnen gik ind paa dem med største Omhu, viste deres Betydning for det praktiske Søliv, fortalte Exempler paa, hvordan de vare komne til Nytte, og naar Ferdinand ikke kunde følge med, søgte han at anspore hans Intelligens ved at udpege som Maal: Styrmandsexamen — en Udsigt, der baade syntes at glæde og ikke at glæde Ferdinand. Saaledes hengik en Timestid, da de bleve afbrudte ved en Banken paa Døren.

»Hvem er det?« raabte Chefen, idet han kastede Bogen hen bag de Tæpper, der skjulte hans Køje.

»Det er Baadsmanden; jeg skulde melde, at Kapitajnens Chalup kommer med en fremmed Officer.«

»Godt. — Skrup nu af, Ferdinand, og dæk Bordet i en Fandens Fart!« sagde Kapitajnen, idet han aabnede Døren og satte Ferdinand ud med et blidt Spark paa hans Bagdel.

Et Øjeblik efter forkyndte Baadsmandens Pibe, at man lagde til Styrbord, og Kapitajnen fik netop Tid til at komme op og modtage sin Gjæst, Premierlieutenant Hansen af Garnisonsbataillonen i Helsingør. Han tog ham under Armen og førte ham i Samtale op og ned ad Dækket, indtil Ferdinand og Hovmesteren fik gjort Frokostbordet istand.

Lieutenant Hansen var en kjøn, kraftig bygget ung Mand med noget Dristigt, men tillige noget Holdningsløst i sit Væsen. Halvdelen af ham var endnu Kadet, kunde man sige, eller man kunde ogsaa sige med en af hans Overordnede, at han var »en flink Officer, men tillige rent ud sagt en Flab«. Det »Flabede« viste sig bl. A. ved, at han gjerne vilde slaa sig til Ridder paa den, han talte med, og have et Vidne derpaa. Det Første var nu heller ikke vanskeligt at opnaa under Frokosten med Kapitajn Winter; thi saasnart Hansen var kommen ombord, syntes Winter at befinde sig midt i Garnisonslivet, begyndte at spørge om Damer og kunde ikke lade være — uden forresten at begaa nogen personlig Indiskretion — at hentyde til den Lykke, han selv havde gjort hos det smukke Kjøn. Lieutenant Hansen bragte ham fuld-

stændig op paa denne Kjæphest, og da han ikke havde nogen Anden til at være Vidne paa sin ironiske Beundring, gjorde han Øjne til Ferdinand, der ene vartede op. Det var ikke at mærke paa Ferdinand, om han forstod et Ord af Samtalen eller noget af Lieutenantens Blikke, endsige om han fornøjede sig over denne Fortrolighed eller blev uvillig derover; han passede sin Dont saa mekanisk som en Statue, og denne urokkelige Ro gjorde tilsidst endog Lieutenanten skamfuld.

Kapitajn Winter blev alt mere hjertelig og vilde partout beholde Lieutenant Hansen til Middag; men denne var indbuden til Middag og havde det Hverv at bringe Kapitajnen med, hvilket var umuligt, fordi han allerede havde indbudt sin Næstkommanderende og Doktor. De enedes derfor om, at Winter skulde komme iland senere, og Lieutenant Hansen beredte sig til at gaa fra Borde.

Idet Chaluppen skulde bemandes, meldtes det Kapitajnen, at en af Sluproerne havde skaaret næsten Halvdelen af en af sine Fingre. »Saa spring Du i Chaluppen, Ferdinand, og tag en Aare, saa kan Du have Landlov med det Samme!« raabte Kapitajnen, og et Øjeblik efter sad Ferdinand i Baaden, til Bagbords nærmest Styrmanden og altsaa ogsaa nærmest til at modtage Lieutenanten, naar han steg ned. Det havde opad Formiddagen begyndt at blæse lidt op med Sydost Vind, der satte nogen Sø, og Baaden gyngede noget, medens den laa ved Falderebet. I det

Øjeblik, da Lieutenant Hansen vilde sætte sin Fod paa den, gled den en Tomme længere ned, end han havde beregnet, og Følgen var, at han tabte Fodfæste og styrtede hovedkulds i Vandet. For Lieutenanten — der øjeblikkelig blev greben af en kraftig Næve og halet op — var dette et ganske naturligt, skjønt meget ubehageligt Tilfælde; men ikke saa for de Losseøjne, der fra Dækket og fra Baaden havde set til. Det var aldeles tydeligt for dem, at Ferdinand enten af grov Uagtsomhed eller af Kaadhed havde foranlediget det Indtrufne, og samtidig med, at Lieutenant Hansen blev bragt tilbage paa Dækket, beordrede Kapitajnen med Tordenstemme Ferdinand op og dikterede ham en Lussing. Medens Lieutenanten paa Vejen til Kahytten trak sin røde Kjole af, trak Ferdinand paa Vejen til Kanonen sin Jækkert af, og medens Lieutenanten sad dernede og fik Tørt paa, hørte han gjennem det aabentstaaende Skylight en Lyd, der noget lignede en Slagterøxes Huggen i raat Kjød.

»Hvad er det?« spurgte han.

»Det er Drengen, som faar sine Tamp ved Kanonen.«

»Det synes mig, De sagde, han skulde have en Lussing?«

»Ja, jeg har heller ikke formildet Dommen; han faar den nu.«

»Jeg troede, en Lussing var paa Hovedet.«

»Nej, vor er paa Ryggen,« svarede Kapitajnen og lo.

»Ja, jeg vilde s'gu ogsaa le, hvis det ikke var for min Kjole — men jeg skulde da have en ny alligevel, og idag faar jeg saa gjøre Stads i Deres, for nu faar jeg nok ikke Tid til at komme hjem først.«

En Mand blev kommanderet i Chaluppen i Stedet for Ferdinand, da Lieutenant Hansen for anden Gang og med større Held forlod Skibet, og en halv Time efter kaldte Kapitajnen: »Ferdinand!«

Ferdinand kom ligesaa lydløst og ligesaa rolig som forhen, og da Kapitajnen ikke strax tiltalte ham, meldte han sig paa den sædvanlige Maade, idet han tog til Panden og sagde: »Hr. Kapitajn!«

»Hør nu, Ferdinand,« sagde Kapitajnen, »Du fik en Lussing.«

»Ja, Hr. Kapitajn.«

»Erkjender Du, at det var retfærdigt?«

»Ja, Hr. Kapitajn.«

»Godt, Ferdinand; sig mig nu, hvordan det gik til.«

Ferdinands brune Kinder bleve om mulig endnu mørkere; men han svarede ikke.

»Var det af Vanvare? Svar ærlig!«

»Nej, Hr. Kapitajn.«

»Men hvorfor Satan gjorde Du det da, Din forbandede Hund?«

Ferdinand stod som paa Gløder, men svarede ikke.

»Se mig i Øjnene, Dreng, og svar!«

Ferdinand adlød i det ene Punkt: han saa Kapitajnen i Øjnene, og hvad enten hans Blik

havde et Udtryk, hvorved der pludselig gik et Lys op for Kapitajn Winter, eller han i Forvejen havde en Anelse om Sammenhængen, saa sagde han blødt:

»Ferdinand, min Dreng, var det, fordi den Flab gjorde Nar af mig ved Bordet?«

»Ja, Hr. Kapitajn.«

Kapitajnen gik et Par Gange op og ned, standsede foran Ferdinand og sagde: »Ræk mig Haanden. — Nu lover jeg Dig, saa sandt som jeg i mit Hjerte er en ærlig Mand, at jeg aldrig skal svigte Dig; men saa snart som Du er afmønstret, skal jeg se efter, om der findes et ledigt Numer i den faste Stok. Saa kan Du komme ind enten i Matroskorpset eller i Artillerikorpset, og hvis Du er brav, som jeg ikke tvivler om, kan Du avancere. — Saa taler vi ikke mere om den Ting. — Sig til Kokken, at vi vil have Maden paa Bordet Kl. 5 præcis. — Og det er sandt, er Du ikke fra denne Egn?«

»Jo, Hr. Kapitajn.«

»Saa maa Du have Landlov idag alligevel — og der er en Daler at more Dig for.«

TREDJE KAPITEL.

Kapitajnen gjorde sig en Spadseretur op og ned ad Dækket, undertiden i dybe Tanker, som det syntes, undertiden yderst opmærksom paa Alt

omkring ham. Han opdagede en lille Fejl ved Forre-Mersseјl, og strax maatte Baadsmanden pibe Mandskab op til at beslaa det om igjen. Der laa noget Støv langs Skanseklædningen, og saasnart han fik Øje derpaa, spurgte han 2den Styrmand, der tilfældigvis befandt sig i Nærheden, om Hensigten nu var at gjøre Kongens Skib til en Svinesti. To Mand kom øjeblikkelig med Svabere. »Sej, Du, Nr. 37,« sagde Kapitajnen til den ene af dem, »jeg vil sige Dig, at Du tager forbandet fejl, hvis Du tror, at Du har faaet en Aare i Haanden til at klø med. Jeg saa Dig godt for lidt siden, kan Du tro. Hvis Du ikke langer ud med Aaren ligesaa flink som til Ærterne — for ved dem bliver Du nok ikke ovenpaa — saa kan Du hilse og sige, at Du skal faa med mig at bestille.«

Middagsbordet havde aldrig været saa kjedeligt for Næstkommanderende og Doktoren som paa denne Dag — thi i Reglen var Kapitajnen en behagelig Vært —, og saasnart Kaffen var serveret, lod han sig ro iland.

Det er muligt, at Humlebæk Fiskere, naar de kom hjem om Aftenen, vilde faa Beretning om hver Bevægelse, der var foregaaet paa Korvetten eller mellem den og Landet; men det saa ikke ud til, at endog en saadan Kjendsgjerning som Chefens Landgang vakte den allerringeste Opmærksomhed i Byen. Kun et Par Børn, der stode i Afstand, firkantede og ubevægelige, beundrede Kapitajn Winter, da han let sprang op paa Havnedæmningen.

Kapitajnen steg rask op ad den stejle Sti til Landevejen, der løber i Bugtninger langs Havet, gik først tilvenstre, men vendte snart om og begav sig ned ad Landsbyens Gade. Hist og her hørtes en sagte Samtale af Folk, mest Fruentimmer, der stode inde i deres smaa Haver eller sad paa Tærskelen til deres smaa Huse. Ellers var Alt stille, kjedeligt stille, vilde man have sagt, hvis ikke paa den ene Side det blaa Sund, der fjernt ude lyste af den synkende Sol, og til den anden Side det dybe, tætte Grønne, hvorigjennem det rødlige Sollys kun hist og her blinkede, havde givet Stilheden hin underlige Karakter, indlagt hin Forventning om, at noget Usædvanligt eller Skjønt, som den skjuler, kunde vise sig, kort hin Poesi og Romantik, som vort eget Sind, paavirket af Naturen, lægger i den. Kapitajn Winter var imidlertid ikke greben af en saadan usikker Længsel, han søgte noget Bestemt, og da han i nogen Afstand saa et ungt Fruentimmer under et ensomt Træ foran et Hus, syntes han at have fundet sin Gjenstand. Han standsede og spurgte, hvem der boede. — »Der bor min Fader,« svarede den kjønne, blonde, blaaøjede Pige. — Han spurgte videre og erfarede, at Faderen hed Niels Frederiksen og var Fisker, at hun var sytten Aar og hed Else, at Faderen var ude at fiske, at hun endnu ikke havde en Kjæreste, at Faderen formodenlig vilde bringe Rødspætter hjem, hvis han var heldig o. s. v. »Ja, det er nu meget godt, min rare Else,« sagde Kapitajnen, »men jeg har desværre saa lidt Tid

nu til at tale med Dig. Kjender Du Skoven deroppe tilvenstre?« — Jo, det gjorde hun. — »Saa ved Du ogsaa, at naar man kommer lidt ind i den tilhøjre, er der en lille, rund Kreds imellem Bøgetræer.« — Ja, det vidste hun da ogsaa. — »Ja, saa mød mig der Kl. 10 i Aften, min kjønne Pige,« sagde Kapitajnen. Else stirrede paa ham uden at svare; men Kapitajnen lod ikke til at bemærke hendes Forbavselse og gik tilbage, henimod Stedet, hvor han skulde træffe Selskabet.

Kapitajnen blev modtaget med største Hjertelighed af det forsamlede Ungkarleselskab, der næsten havde endt Maaltidet, men syntes tilbøjeligt til at begynde aldeles forfra, i det Mindste hvad Vinen angik. Foruden at gjøre Besked ved de udbragte Skaaler drak Kapitajnen et Glas med hver især, saa at han snart syntes at være paa Højde med de Andre, og saa blev han efter Sædvane meddelsom. Lieutenant Hansen havde igjen den Fornøjelse at bringe ham op paa Kjæphesten, og Winter betroede Selskabet, at den nydeligste lille Humlebækpige, ligesom han var kommen iland, havde givet ham et Stævnemøde. Han nævnte Klokkeslettet og beskrev Stedet, der forresten var yderst let at finde, eftersom det laa tæt ved Indgangen til Skoven fra Landevejen. Klokken var imidlertid bleven henved Ni, og man foreslog en Landsknægt. — »Ja, men kun til Kl. $9^3/_4$,« sagde Kapitajnen. — »Naturligvis!« svarede man smilende.

Der blev bragt en stærk Madeira-Toddy, og da han havde drukket et Par Glas deraf, begyndte

Kapitajnen at tale om, at han maatte gaa inden Kl. 11.

Man saa paa hinanden; men Ingen sagde imod. Lieutenant Hansen rejste sig et Par Gange, gik hen til Spejlet og besaa sig selv i Kapitajnens Uniform, som han stadig havde paa. Præcis Kl. $9^3/_4$ forsvandt han.

Et Øjeblik efter stod der 50 Daler i Pouillen. Den Nærmeste til at »svare« vilde ikke overtage den hele Sum, og man talte om at dele Risikoen imod Banken, da Kapitajn Winter sagde: »Jeg holder alle 50 Daler; jeg spiller for den agtbare Ungmø Else Frederiksen.« Man lo, Taillen blev trukken, Kapitajnen vandt.

»Nu maa jeg gaa,« sagde Kapitajnen, idet han saa paa sit Uhr; »Klokken er Ti; man maa ikke lade Damer vente.«

»Hun er naturligvis gaaet, inden De naar derned . . . . Hun er kanske slet ikke kommet!« raabte man.

»Mine Herrer kan selv følge med og se ad,« sagde Kapitajnen.

Selskabet var ikke beruset, men ej heller aldeles ædru, ansaa heller ikke Kapitajnen for ædru, og man modtog leende Tilbudet.

I Førstningen var man højrøstet; men da man kom ind i Skoven og fordybede sig i den for at naa over til Indgangen ved Landevejen, begyndte Nattens kølige Mørke, der kun svagt adspredtes ved Maanens Skin paa Trætoppene, at gjøre sin Virkning; man gik parvis, talte sagte

eller tav, og kun i Mellemrum lød et Hallo for at holde Selskabet sammen paa den snevre Skovvej. Da man kom i Nærheden af Stedet, troede man at høre Stemmer, og En bemærkede, at hvis det var Thisbe, der talte højt med sig selv, medens hun ventede paa sin Pyramus, saa havde hun et temmelig tykt Mæle; men da man kom til den lille runde Plads mellem Bøgene, var der Ingen.

»Kan De se, Kapitajn Winter!« raabte man gækkende.

»Ja, men hun har sgu været her .... jeg er vis derpaa .... Det er min Skyld .... Og kan De se, hun har ladet sin Ring ligge og vente paa mig! .... hvad er det, der ligger og glimrer derhenne?«

Man fandt et Kaardehefte og lidt derfra Stykker af en Klinge.

Heftet blev undersøgt, og skjønt Ingen ytrede sig om det, var der dem, som tænkte, at det var Lieutenant Hansens. Alle begyndte at ane, at der hele Tiden var foregaaet Noget af ganske anden Art, end man havde tænkt; men da Alle vare eller havde været Militære, var ogsaa den kammeratlige Sands eller Hensynet til den formale Ære strax i Virksomhed og gjorde dem saa tilbageholdne som under Fanen.

Kapitajnen og hans Selskab gik videre, ind i Humlebæk. Der paa Gaden eller Landevejen mødte de endel Mænd, som bleve meget forbavsede; thi de troede, at de nys havde eskorteret Kapitajnen fra den runde Plads i Skoven til henimod

Landingsstedet, og de begreb nu ikke, hvem det var, de havde ledsaget med sømmelig Artighed, men ogsaa med megen Fasthed. Kapitajnen vedblev imidlertid at gaa frem og spurgte lydelig, hvor Fisker Niels Frederiksen boede, og da han naaede Stedet ved det ensomme Træ, spurgte han efter Datteren Else. Da hun kom tilstede, holdt han en Tale, som intet Menneske forstod rigtig, men som gik ud paa, at Niels Frederiksen var en brav Mand, hvem han skyldte Forbindtligheder fra gammel Tid, og at han derfor havde bedt hans brave Datter i Faderens Fraværelse møde ham Kl. 10 og modtage en Æresgave i brave Mænds Overværelse, og her var den, 50 Rd.

Alle vare saa forbavsede, at der ikke blev sagt et Ord, da denne Rigdom strømmede ned over Else Frederiksen.

Kapitajnen raabte højt sit Skibs Navn.

»Her!« svarede en Matrosstemme fra Brinken.

»Min Baad venter mig . . . . God Nat, mine Herrer, Tak for i Aften!« sagde Kapitajnen og gik ned ad Stien, og snart efter saa man sex Aarer taktmæssig glinse i Maanelyset og hørte Aareslagene hendø i den stille Nat.

Imedens Alt dette gik for sig, var en Person af mindre social Betydning, Skibsdrengen Ferdinand, kommen iland uden at vække Opsigt, og

selv hans Kammerater i Jollen, der begave sig til Kroen, lagde knap Mærke til, at han snart forlod dem og ene begav sig tilvenstre eller sydpaa. Han gik op forbi den samme Skov, hvor Kapitajnen havde sat Else Stævne, og fulgte Vejen, der løber jevnt mellem Kornmarker, indtil den nær ved Landsbyen eller Fiskerlejet Sletten slynger sig nedad en Skraaning. Her laa tilhøjre et lille Hus med nogle faa Kvadratalen Have imellem det og Landevejen; men saa ubetydeligt det var, gjorde det dog, naar man kom Nord fra, et ejendommelig behageligt Indtryk derved, at man ikke saa det før lige ved Indgangen, hvor to Hyldetræer dannede en Bue af lidt over Mands Højde. Det var vistnok rent tilfældigt, at Buen var bleven saa yndefuld eller i saa ædel Stil, som en Arkitekt vilde sige; men dette Spor af Skjønhed, frembragt af den fordringsløse Hyld, lod et Øjeblik Fantasien opfange Hyttens hvide Væg med besynderlig Forventning. Naar man saa aabnede den lille Stakitlaage og gik ind, var man skuffet; thi Haven var saa beskedent som vel mulig lagt ud i et Urtebed til hver Side, og Hytten viste sig at være af den almindelige simple eller fattige Art, med gammelt Straatag og lave, firkantede Vinduer i grønne Karme. Men et af disse, længst tilvenstre, var efter Omstændighederne rigt fyldt, næsten overfyldt af yppige Planter med Blomster, der syntes at maatte lukke næsten alt Lys ude, og Karmen var blaa. Faa vilde vel ved deres Indtrædelse gjøre sig videre Forestilling herved eller

tænke at skulle træffe andre Beboere end simple Almuesfolk, og dog vilde man senere sige, at man havde havt Fornemmelsen af en Dissonans, der ikke var let forklarlig, men vel laa i, at man ikke vidste, om noget Lavere stræbte opad, eller om noget Højere var i Nedgang. Følge vi Ferdinand ind, saa vedbliver Fornemmelsen, skjønt paa anden Maade. Døren stod aaben til den rummelige Forstue, der tillige var Køkken, og her vare fem Børn i en Alder fra sex til fjorten Aar forsamlede; de to yngste laa halvnøgne paa Gulvet og legede; den ene havde hørgult Haar og brune Øjne, den anden brunt Haar og blaa Øjne, og dog vare de umiskjendelig Søskende. To Drenge, i hvem der ligeledes var blandet Lød, vare tavse ifærd med at tage Livtag og vare af Anstrengelse saa røde i Hovedet som Kalkuner. Den ældste Søster, blond med nøddebrune Øjne, stod ved Skorstenen med en Slev i Haanden og havde netop halvt vendt sig, da Ferdinand aabnede Laagen, saa sprang hun med Sleven i Haanden hen i Døren og raabte: »Ferdinand! Goddag!« De fire Andre stimlede ligeledes til Døren og spærrede den i deres Iver. Dog lykkedes det Ferdinand at komme igjennem; men først havde han givet hvert af Børnene en Hvedebasse. Fulgt af Skaren gik han ind i Stuen tilhøjre, et lavt, men rent og rummeligt Værelse, hvor der sad en Mand og en Kone, ifærd med en Beskæftigelse, der er almindelig i denne Egn: at bøde paa Net. Begge vare i den for Fiskerfolk sædvanlige, meget

lette Sommerdragt, Manden i Skjorte og Lærredsbuxer og med bare Fødder, Konen ligeledes i Linned, der gik op til Halsen, og i grønt Skjørt, men med nette Sko og Strømper. Manden var bredskuldret, rødmusset, med et svært gult, lidt krøllet Haar, hvorimod Konen var mørk, og saaledes syntes Børnenes Farveblanding tilfredsstillende forklaret. Det var Ferdinands Moster og hendes Mand, Fiskeren Søren Pihl. Begge modtoge ham meget venlig, men uden at lade sig forstyrre i deres Arbejde. Søren spurgte, hvor de havde været, og Ferdinand svarede, at de havde gjort en Tur i Nordsøen.

»Hvor skal I nu hen?«

Det vidste Ferdinand ikke.

»Gik I ikke herforbi sydpaa iforgaars?«

»Jo, vi var paa Rheden.«

»Var Du inde i Byen, Ferdinand? Saa Du Din Moder?« spurgte Mosteren.

»Ja, jeg kan hilse.«

»Hvordan havde de det?« vedblev Mosteren, idet hun saa forskende paa Ferdinand, som om hun vilde baade læse og høre Svaret.

»Jo, Tak, godt.«

»Hvordan har I det saa ombord?« spurgte Søren Pihl.

»Aa, jo, meget godt.«

»Faar I megen Tamp?« vedblev Søren, der forestillede sig Regimentet i en Orlogsmand som meget tyrannisk, hvad det da ogsaa undertiden var. Ved dette Spørgsmaal blev Ferdinand rød

i Hovedet; thi Kapitajn Winter truede ellers mere, end han lod slaa, og hans Officerer vare heller ikke slemme; Ferdinands »Lussing« var næsten en Undtagelse.

Han svarede: »Aa, saadan til Husbehov.«

»Har Du faaet?«

»Ja, een Gang.«

»Hvorfor?«

»Jeg lod en Mand dratte overbord.«

»Saa skal de Hallunker strax tampe, fordi en Dreng kommer for Skade.«

»Ja, men jeg kom ikke for Skade —«

»Saa skulde da den Onde lyne i Dig! Havde jeg været Kapitajnen, skulde Du faaet saa mange Tærsk, som der kunde ligge paa Dine Rygstykker, Din Hvalp!«

»Jeg fik dem jo ogsaa.«

»Naa, ja. — Hvad var det for en Mand?«

»Det var en Landofficer.«

Søren Pihls Ansigt mistede den mørke Skygge, og Noget, der lignede et fornøjet Smil, gled hen derover; thi skjønt han ikke kunde lide Tjenesten til Orlogs, holdt han dog af ganske Hjerte med Marinen imod Landetaten. Dog vilde han ikke ligefrem tilkjendegive sin Tilfredsstillelse, men sagde til Konen: »Skal vi snart have Nadver? Du spiser vel med, Ferdinand?«

»Ja, Tak. — Hvordan har den Gamle det?« spurgte han med en Bevægelse af Hovedet henimod en Dør paa venstre Side af Køkkenet.

»Aa, jo,« svarede hans Moster.

»Taler hun?«

»Ja, Du kan gjerne gaa ind til hende. Hun ved vel allerede, at Du er kommet.«

Ferdinand gik over Køkkenet og aabnede beskedent den omtalte Dør. Den førte ind i et Værelse, noget mindre end det, hvor Søren Pihl og hans Kone opholdt sig. De tætte Blomster i Vinduet udbredte en saadan Dunkelhed, at man ved at komme ind fra det fulde Eftermiddagslys knap kunde se det tarvelige Meublement, en Seng med Kattuns Omhæng, en stor Dragkiste og et Par Stole. Tæt til Vinduet sad en gammel Kone og knyttede paa et Net; hun var klædt ligesom Søren Pihls Kone; men ved første Øjekast paa hendes Skikkelse, der tegnede sig paa Lysstriberne fra Vinduet, maatte man finde en stor personlig Forskjel; thi den Gamle — hun var henved de halvfjerds — havde ikke det Rundryggede og Holdningsløse, der betegnede Fiskerens Kone, men sad paafaldende rank, og der var ved Hovedet, Nakken, hele Legemets Omrids, Noget, man uvilkaarlig vilde kalde elegant, naar man ikke fik Tid til at se den simple Dragt. Den gamle Kone havde fyldigt, graat, næsten hvidt Haar og en fin, noget høgeagtig Næse; men hvad der højlig frapperede, naar man kom nær, var hendes Ansigtsfarve, der uden en Rynke og uden Afvexling var voxbleg. Man kunde virkelig trot, at det var et Ansigt af Vox; det syntes urimeligt, at Alderen skulde saa lidt eller paa en saadan Maade have præget et levende Ansigt omgivet af næsten hvide

Haar, og selv de brune Øjne kunde bidrage til en saadan Forestilling; thi endskjønt de havde Glans, vare de uden Udtryk. Dog varede dette Udtryksløse kun, indtil Ferdinand stod tæt overfor hende ved Vinduet, saa glimtede der i Øjet Noget enten af Velvilje eller Intelligens, og hun sagde: »Det er jo Ferdinand.«

»Ja, Bedstemoder; hvordan har Du det?«

»Hvor er Din Moder, Ferdinand?« spurgte den Gamle.

»Kan Bedstemoder ikke huske det? Hun er taget til Kjøbenhavn med min Broder Vilhelm.«

»Vist husker jeg det. Det kan gaa godt; men det kan ogsaa gaa galt. Pas paa Din Broder. Hører Du?«

»Ja, Bedstemoder.«

»Jeg siger, Du skal passe paa Din Broder.«

»Ja, Bedstemoder.«

»Du er en god Dreng, Ferdinand.«

Den Gamle vedblev i Tavshed at arbejde paa det fine Net, og Ferdinand ventede taalmodig, til hun igjen skulde se op. Hans Adfærd hidrørte ikke fra Medlidenhed, men fra Ærbødighed. En Fremmed kunde have trot, at den gamle Kone ikke var »rigtig i Hovedet«; men Familien var overbevist om hendes Klogskab, ja Visdom, og mente blot, at den af uforklarlige Grunde undertiden holdt sig skjult — eller man havde ikke vovet sig til at tænke skarpt og tydeligt om hende. Hun havde været saadan i mange Aar, og man mente, at det var Sorg, der havde gjort hende

klog, men ogsaa saa underlig tavs. Hun nedstammede fra en Familie, der blev ramt af en stor Formuesomvæltning ved Aarhundredets Begyndelse. Faderen sank ned i et lille Hus; Datteren blev gift med en Koffardifarer eller Skibsejer, der ogsaa mistede sin Formue; Datterens Døtre med »simple Folk«. Hvorledes hun havde stridt imod for at komme op, men hvorledes hver Dags Skæbne ubøjelig havde tynget nedad, derom vidste Ingen nærmere Besked; men hun forfærdigede meget fine Net, holdt lidenskabelig af Blomster, og Intet blev foretaget i Familien uden hendes Minde.

Efter en god Stunds Forløb saa hun igjen op og spurgte: »Hvem er det?«

Ferdinand svarede blidt: »Det er mig, Bedstemoder, Ferdinand.«

»Har Du ikke været her een Gang idag?«

»Jo, Bedstemoder.«

»Man bliver gammel; jeg havde nær glemt det. Hvad vil Du mig, min Dreng?«

Ferdinand fremrakte den blanke Daler, som Kapitajnen havde givet ham, og sagde: »Jeg har Lidt til Bedstemoder.«

Daleren skinnede i en Lysstribe fra Vinduet og saa ud, som om den vidste, baade hvad den havde kostet og fra hvilket Hjertelav den kom. Den Gamle saa med Velbehag paa den og spurgte: »Hvem skal have den?«

»Det skal Bedstemoder,« sagde Ferdinand.

Den Gamle rakte Haanden ud, men standsede

og sagde: »Nej, Din Moder er nærmere. Glem ikke Din Broder.«

Ferdinand havde tydelig nok Mere at sige; men Bedstemoderen saa igjen ned, og da han formodenlig havde Erfaring om hendes Egenheder, gik han sagte ud.

Derude var Nadveren anrettet, Mælkebrød, og inden man endnu havde afspist, kom Besøg, Søren Pihls to Brødre, Fiskeren Anders Pihl og Smeden Bent Pihl med deres Koner. De skulde høre Nyt fra Orlogs, og da Ferdinand havde besvaret alle Spørgsmaal, saa godt han kunde, rykkede han frem med et Ønske. Han fortalte Historien om den manglende Femdalerseddel og bad, om man vilde lade Soldet gaa rundt. Dertil var man strax villig; den ældste Datter blev sendt afsted for at laane et Sold, og da hun bragte det, tog man Plads i Køkkenet. At »lade Soldet gaa rundt« er en Overtro, der er betydelig ældre end Borddansen, som, ifald den virkelig finder Sted, maa hidrøre fra en lignende Aarsag, nemlig en Bevægelse i Vedkommendes Sind, der dem selv uafvidende virker ud igjennem deres Fingre. Men Kunsten med Soldet er dog ogsaa simplere. En Sax bliver med lidt udbredte Arme stukken fast i Soldets Rand, og to Personer holde hver en Pegefinger under hvert af Saxens Øjne, saa at Soldet hænger ned og kan bevæge sig eller »gaa rundt«. Saalænge Vedkommendes Fingre ere rolige eller ikke give et Stød til Siden, vil Soldet hænge ubevægeligt, og hele Forsøget bestaar i at nævne

de Mistænkte En for En og iagttage, ved hvilket Navn Soldet bevæges. Søren og Bent Pihl overtoge at holde Soldet, og Anders Pihl, der engang havde faret til Orlogs, nævnte Mandskabet, idet han begyndte med Næstkommanderende og Lieutenanterne og fortsatte med Styrmændene, Baadsmændene, Hovmesteren, Ferdinand, Kokken — idet Kokken, hvem ingen af de Vedkommende kjendte, blev nævnt, bevægede Soldet sig. Vantro Folk ville maaske sige, at Søren eller Bent Pihl ved at høre »Kokken« fik en Mistanke, der elektrisk gik ud i Fingeren; men en saadan Forklaring opkom der ikke hos de Tilstedeværende. Uden at sige et Ord, holdt man op, sendte Soldet tilbage med Tak for Laan og var saa overbevist om Kokkens Skyld, at havde han skullet hænges som Følge af deres Dom, saa var han bleven hængt.

»Naar Du nu var en rigtig Smed,« sagde Anders til Bent, »saa gik Du ind ved Din Ambolt og slog Tyven et Øje ud.«

»Ja, den Kunst har jeg rigtignok ikke lært,« svarede Bent.

»I gamle Dage kunde de,« sagde Anders; »jeg har hørt sige, at da der engang blev stjaalet fra Blegen paa Krogerup, saa stod Humlebæk Smed op om Natten Kl. 12 og tændte sin Ild og smedede et gloende Søm, og det foer Tyven i Øjet.«

»Ja, det er rigtignok Skade, at saadan en Skurk, der stjæler Kapitajnens Penge, ikke skal opdages og straffes,« sagde Ferdinand.

Bedstemoderen havde imidlertid ubemærket staaet i Døren. Hun gik nu frem i Køkkenet, hen til Arnestedet, tog en tyk Gren, der laa og glødede, og slog med den i Skorstenen, saa at Gnisterne sprang langt ud. Alle saa paa dette med næsten ængstelig Respekt og tillagde det en Betydning, som den gamle Kone maaske aldeles ikke havde tænkt paa. Hun satte sig paa Skorstenen og drak nogen lunken Mælk, som stod der i en Kande. Da hun gik tilbage til sit Kammer og kom forbi Ferdinand, strøg hun ham med Haanden blidt over Hovedet, og ligesom mekanisk tiltrukken fulgte han ind med hende.

»Har Du Noget paa Hjerte, min Dreng?« spurgte hun.

»Ja, Bedstemoder,« svarede han, beklemt baade af Sagens Natur og af Øjeblikkets Særhed; thi han kunde ikkun se hendes hvidgraa Haar og ligesom et Skin fra hendes Øjne.

»Skynd Dig,« sagde hun, som om hun følte, at der i Øjeblikket var et Lys og en Energi indvendig, der ikke kunde vare ved.

»Jeg har læst i en af Kapitajnens Bøger, at der sommetider kommer flyvende en Ravn fra Island med en lille Sten i Næbet, og den, som kan faa fat i Stenen, faar tre Ønsker opfyldte.«

»Og hvad saa?« spurgte hun.

»Jo, ser Du, Bedstemoder, naar jeg fik et Ønske opfyldt, og Vilhelm et, og Morten et, saa kunde vi gjøre hele Familien lykkelig. Kan Du sige mig, hvordan man finder Ravnen?«

Hun svarede efter en Pavse med stor Anstrengelse: »Jeg ved ikke, hvor den er; men det nytter ikke at finde den, Ferdinand, uden man først gjør tre Ting.«

»Hvad er det, Bedstemoder?« spurgte Ferdinand næsten aandeløs.

»Man skal være tro mod sin Herre, ikke forraade sin Kammerat og holde mere af en Anden end af sig selv.«

Da hun havde sagt dette, sank hun sammen som af Overanstrengelse. Ferdinand bar hende hen paa Sengen, sagde sagte og kjærlig: »Godnat, Bedstemoder«, og gik ud.

Han tog hurtig Afsked med de Andre og gik tilbage til Humlebæk, idet han utallige Gange gjentog: »Tro mod sin Herre, ikke forraade sin Kammerat, holde mere af en Anden end af sig selv.« — — »Det kan jeg sgu!« raabte han endelig, da han stod paa Brinken ved Humlebæk og saa Søen og Omridsene af Orlogsskibet. »Ohoj!«

Hans Raab blev besvaret, og snart gled Baaden ud imod Skibet.

Maanen var i dette Øjeblik skjult; men i Atmosfæren var alligevel en Lysning, der nu og da faldt i brede Flader paa det mørke Hav og skiftede, alt eftersom Baaden hævede og sænkede sig i Dønningen, der endnu gik, skjønt der hverken var Vind eller Bølger. Drengen var saa betaget af det nys Oplevede, at Havets Lysen og Skinnet fra Bedstemoderens Øjne blandede sig sammen i hans Forestilling, og den hele Virkelighed

var som opløst for ham i flygtige Billeder, der jagede hinanden. Pludselig hørtes et langt, fint, skærende Skrig fra Land. Det var ikke et menneskeligt Skrig; det syntes at komme fra Noget, der svævede over Skoven. Matroserne holdt et Øjeblik op at ro og lyttede. Nogle mente, det var et Ugleskrig; Andre mente Nej, Uglen tudede, eller den peb anderledes. Ferdinand var overbevist om, at det var Ravnen eller Hilsen fra den. Øjeblikket prægede hans Sjæl uudslettelig med den Troens og Overtroens Tanke, at der var en Forstaaelse mellem ham og Ravnen, og at, naar han havde udført de tre Ting, skulde han finde den.

FJERDE KAPITEL.

Ombord havde man af Skibets Bevægelser, nordfra til Kjøbenhavn og tilbage til Humlebækbugten, uddraget den Slutning, at man igjen skulde ud i Nordsøen; men da Kapitajnen var kommen ombord, havde han forefundet Ordre om at gaa til Østersøen, og da Ferdinand kort efter Solopgang kom paa Dækket, gled det smukke Skib allerede forbi Vedbæks grønne Brinker. Kapitajn Winter, der ellers ikke forhastede sig med at staa op, vilde ikke sovende sejle Dyrehaven, Charlottenlund og Kjøbenhavn forbi, og

Ferdinand kom op med Kaffekanden for at faa hedt Vand i Kabysen.

I Kabysen stod Kokken med et Tørklæde bundet om det ene Øje. Saa tidlig det end var paa Dagen, var hans Ansigt allerede blevet sværtet — eller maaske endnu ikke tvættet — og de sorte Striber bidroge til at forhøje Udtrykket af Pine i hans Fysiognomi.

»Hvad fejler Dig?« spurgte Ferdinand, idet han opmærksomt saa paa Kokken.

»Aa, der foer mig en Gnist i Øjet, da jeg vilde gjøre Ild paa! Aa, det er en Helvedes Pine!«

»Det var da iaftes,« sagde Ferdinand.

»Hvad kommer det Dig ved, om det var iaftes? Naar Din Flynder ved det, hvorfor spør Du saa? Fyld Din Kande og skrup af, Din Torsk — glo ikke paa mig.«

»Ja, jeg skal nok skruppe af; men jeg ved Mere end det.«

»Hvad ved Du mere end det? Hvad ved Din snottede Kapitajns-Skødehvalp? Hold Kanden lige, eller jeg sætter Tuden over Dit Kalvehoved og skolder Dig saa ren, at der kan laves forloren Skildpadde af Dig.«

»Jeg ved, hvor fem Daler af Kapitajnens er blevne af.«

Kokken holdt op at gyde Vand — maaske fordi Kanden var fuld — og sagde:

»Naa, saa det ved Du! Vil Du kanskesens tyvte mig? Er Du maaskesens med i et Komplot,

der vil gjøre falsk Ed imod mig? Er Du det? Ved Du, hvad Straffen er for falsk Ed? Dine tre Fingre bliver lagt paa Blokken og hugget af.«

»Ja, det er muligt, sagde han, Skræderen; men Kapitajnens fem Daler skal tilbage igjen, hvis Du ellers har Dit andet Øje kjært.«

»Hvad er det for noget forbandet — hvad er det, Du staar der og væver, Dreng? Hvad F— kommer Kapitajnens fem Daler mine Øjne ved?«

»Det maa vel være, fordi man gjør lange Øjne, før man gjør lange Fingre.«

»Tyvter Du mig, Ferdinand?«

»Nej, Du blev tyvtet iaftes. Jeg var et Sted, hvor Soldet gik rundt og Du blev udlagt, og der blev slaaet en Brand i Tyvens Øje. Næste Gang er Turen til Dit andet Øje.«

Om Kokken blev mest slaaet heraf eller af sin Samvittighed, er vanskeligt at afgjøre. Han anstrengte sit sunde Øje med at se sig forskende om og sagde ynkelig: »Ferdinand, jeg har Kone og Børn, og et af mine Børn er meget sygt.«

»Ja, jeg forraader ingen Kammerat; men Kapitajnens fem Daler maa tilbage paa den Plads, hvor Du fandt dem.«

»Ja, det er sandt, Ferdinand, jeg fandt dem; jeg har ikke stjaalet dem. Du er en god Dreng, og jeg skal aldrig glemme Dig det, naar Du vil holde ren Mund.«

»Ja, men de fem Daler skal tilbage paa Pletten, hvor de laa.«

»Jeg har dem ikke, Ferdinand; jeg har sendt dem til min syge Dreng. Han er saa syg, Ferdinand.«

»Ja, enten det nu er en syg Dreng eller en syg Moster, Du har, ud skal Du med dem.«

»Ja, men Ferdinand, saa maa det dog blive, til jeg faar min Maanedshyre. Vær nu ikke haard og urimelig, lille Ferdinand.«

»Ja, saa bliver det derved, men ikke en Minut længer,« sagde Ferdinand og gik med Kaffekanden til Kapitajnens Kahyt.

Korvetten fortsatte sin Vej sønden om Sjælland og forbi de smaa Øer syd og sydvest for Fyen, Kronen i det danske Riges Skjønhed. Det er vel disse grønne Øer, der synes at flyde paa det blaa Hav, som nærmest have givet Anledning til Verset:

»Danmark, Du Perle, der svømmer paa Vove«,

— hvis ellers den, som sang dette, havde et Syn for sig og ikke digtede ud af en Reflexion. Men lige meget, her passer Udbrudet bogstavelig, og man har paa disse Vande Ret til at forestille sig, at man ser hele Danmark; thi her er man i Rigets Midtpunkt, og naar Morgensolen skinner paa Lundene, der synes at ville glide med Skibet, og paa Vandene, der synes med Kjærtegn at

ville holde Lundene tilbage i den blide, friske Stilhed, saa har man en Fornemmelse af, at her er Urbilledet for Danmarks Tilblivelse: saadan steg det Hele engang op af Havet. Og naar man saa staar under det danske Orlogsflag, ved en dansk Kanon, og glider over disse Vande, saa har man en besynderlig Fornemmelse: man føler sig baade af Ørne- og af Dueslægt, er stolt af den blide Skjønhed og af den alvorlige Skygge, som det mandige Skib kaster ind i Blødheden.

Dengang var der paa en dansk Orlogsmand i slige Omgivelser ikke andre end saadanne æsthetiske Fornemmelser, og uden Anelse om, hvad Fremtiden gjemte paa, saa Korvettens Chef og Mandskab med lige uforstyrret, stille-stolt Fornøjelse paa Langeland, Ærø og Als, Flensborg Fjord og den gamle, gode Stad Flensborg.

»Hvad vil Du nu iland efter her?« spurgte Kapitajn Winter, da Ferdinand bad om Landlov.

»Jo, jeg har Familie her, Hr. Kapitajn.«

»Naa, har Du ogsaa Familie her? Det er en stor Familie, Du har. Ja, saa gaa da.«

Ferdinand begav sig gjennem den lange Gade »Norden« til den sydlige Del af Byen, hvor han efter besværlige Forespørgsler fandt en smal Gade og i Gaden et smalt Hus. Huset var bygget i den sædvanlige sachsiske Stil med Gavlen ud til Gaden; men medens i andre lignende Huse Gavlens Forside indeholdt en saakaldt Diele, en Forstue med store Glasdøre, med blankt Flisegulv og mange Skabe paa Siderne — en Indretning,

hvorved selv et lille Hus faar noget Anseligt, noget Personligt, som en eneste Families Hjem — var her Dielen forsvunden; der var en trang Dør ind til en Butik og en trang, hvælvet Aabning til en smal, men meget lang, mørk Gaard. I Butikens eneste Vindue, hvis Ruder ikke syntes at blive vaskede af Andet end Regn, hang nogle spundne Snore, Messinguhrkæder med tunge Signeter, smaa Papkort med indsyede Hægter og Maller og nogle Knappenaalsbreve. Over Indgangen til Butiken var et Skilt med Indskrift: Jürgen Blad, Passementhier-Fabrik.

»Det er jo der,« sagde Ferdinand og gik ind i Butiken og spurgte paa sit bedste Tysk efter Morten Carøe.

En lille, firskaaren Kone saa paa hans Dragt og svarede paa ejendommelig bredt Dansk: »Hvad vil De Morten?«

»Naa,« sagde Ferdinand, »jo, jeg er en Broder til ham.«

»Ih, hvor Morten vil blive glad!« raabte Konen; »nu skal jeg sige ham det . . . . Nej, gaa heller selv, ind ad Porten, ind i den første Gang tilvenstre, ind i Stuen tilhøjre, uden at banke paa, gaa lige ind — naa, hvor Morten vil blive glad! . . . . jeg følger med, jeg vil se det.«

Da Ferdinand aabnede den betegnede Dør, saa han en temmelig stor Stue, der fik sit Lys fra et snevert Vindue ud imod den halvmørke Gaard. I den Del af Stuen, hvor Lyset faldt,

stod et Par Vipper til at slaa Naal paa; men den lille Træstol ved hver Vippe var tom, og Vipperne stode stille. Lidt skraas for den, nærmere Vinduet, sad en bredskuldret, rødmusset, ganske ung Person, i graa Bluse, med en graa, skyggeløs Kaskjet over et brunt, krøllet Haar. Ved sin ene Side havde han et Træfad med lange, tynde Stykker Jerntraad, og paa Skødet en Træskaal, hvori der laa en Mængde smaa, graatglindsende Tingester, der saa ud som Insekter; det var Hægter og Maller. Ellers var der Ingen og Intet i Stuen, undtagen et raat Bord inde i selve Vinduesfordybningen og et Par gamle, udtraadte, hullede Støvler, der stod i en Krog.

Morten sad saa fordybet i sit Arbejde, at han ikke engang saa op, og da han hørte sin Madmoder sige Morten, ubevægelig spurgte: »Hvad skal jeg?«

»Du skal hilse paa Din Broder!« raabte Madam Blad.

»God Dag, Morten!« sagde Ferdinand.

»Ferdinand!« raabte Morten og blev siddende, som om han ikke troede sine egne Øjne.

»Ja, nu gaar jeg,« sagde Madam Blad og lukkede Døren.

»Ferdinand, Du her!« sagde Morten, satte Træskaalen fra sig og gik imod sin Broder med vaade Øjne.

»Hvordan har Du det saa?« spurgte Ferdinand og gav ham Haanden.

»Hvordan skulde jeg have det? Jeg skulde være Skumpelskud i Familien og sendes langt bort, bare fordi de vidste, at jeg vilde længes mest.«

»Da er jeg sgu heller ikke hjemme; det kan Du dog se!«

»Ja, men Du længes ikke.«

»Hvor ved Du nu det? Og hvad kan det nytte at længes og flæbe som en Tøs?«

»Hvordan har de det Allesammen hjemme? Kommer Du fra Moder og Vilhelm? Hvordan har de det?«

»Jo, de har det godt; men senest kommer jeg fra Humlebæk.«

»Hvordan har Bedstemoder det?«

»Jo, Tak, godt. Jeg kan hilse fra hende, og fra Anders og Søren og Bent og alle Børnene.«

»Ja, hvem der kunde være der!« sagde Morten, idet han igjen satte sig til sit Arbejde. »Der er dejligt!«

»Det er der rigtignok!« sagde Ferdinand.

»At sige, for de Andre,« vedblev Morten, »ikke for mig. Jeg har altid maattet være Skumpelskud. Da jeg var syv Aar, maatte jeg om Vinteren staa og spile Kalveskind og Lammeskind — sikke Hænder jeg endnu har af det!«

Og Morten fremviste sine Hænder, der rigtignok ikke vare fine, hvide og regelmæssige, men som med mærkværdig Færdighed haandterede Niptangen og lode Jerntraaden forvandle sig til

Hægter og falde ned i Skaalen saa hurtig som Tagdryp. »Men,« tilføjede han, »jeg vilde dog taale det med, bare jeg kunde være hjemme.«

»Og hænge i Moders Skjørt,« sagde Ferdinand.

»Nej, slet ikke hænge i Moders Skjørt! Jeg skulde arbejde! Blot jeg kunde komme hjem hver Søndag eller bare hveranden Søndag! Men jeg skulde herover! Det var godt nok til mig.«

»Ja, det er Skade, vi ikke er rige Folk; for saa kunde Du være kommet til en Mester, hvor Du kunde have klædt Dig selv og blevet Svend i Dit syttende Aar.«

»Jeg er Moders og salig Faders Barn ligesaa godt som Vilhelm. Han skulde lære Alting, jeg Ingenting.«

»Han har nu Ho'de, skal jeg sige Dig, Morten.«

»Har Du og jeg da ikke Ho'de?«

»Jo, men ikke til det Brug. Det ved Du nok, sagde baade Skolemesteren og Præsten, og det sagde ogsaa Bedstemoder.«

»Jeg misunder ham heller ikke; jeg vilde arbejde for ham med Neglene; men det er saa haardt, at jeg skal være hjemmefra og aldrig se Nogen af mine Egne.«

»Ja, men nu er jeg her jo.«

»Det er sandt, Ferdinand. — Vil Du spise en Appelsin? Jeg har en; det er saadan en dejlig en.«

»Jo, det vil jeg nok,« sagde Ferdinand.

Morten hentede Appelsinen fra et Skab i Væggen. Da de havde spist den, sagde Morten: »Jeg havde egenlig tænkt paa at sende den hjem til Moder.«

»Det skulde Du sagt for lidt siden,« sagde Ferdinand og lo.

»Hvor kan Du nu le ad det!« raabte Morten.

»Det er sgu da ikke Andet end til at le ad! Naar galt skal være, kan jeg jo hjemme kjøbe en til Moder.«

»Ja, men saa er den ikke fra mig. Bi lidt, Ferdinand, her er to lybske Skilling, dem har jeg faaet i Drikkepenge; sig saa, at Appelsinen er fra mig; endskjønt, jeg vilde hellere have sendt hende min.«

»Hvad er Din Mester for en?«

»Det er den dygtigste Mand i Professionen, Du kan tænke Dig, bare han vil arbejde.«

»Vil han da ikke det?«

»Nej, han solder. Og saa banker han sin Kone, endskjønt han kun er en Spirrevip; hun kunde bøje begge Ender sammen paa ham. Jeg kunde blive saa arrig over, at hun ikke ta'er igjen, at jeg kunde løbe herfra.«

»Ja, men ikke, før Du har udlært, Morten; Du maa være tro imod Din Mester, siger Bedstemoder.«

»Naturlig; men til Paaske har jeg udlært.«

»Er han ikke god imod Dig?«

»Jo, det tror jeg! Hvem slider her paa Værkstedet? Det er mig. Han lægger mig ikke et Halmstraa i Vejen, det var Synd at sige, uden det, at han kalder mig Martin og siger, at det er mit rette Navn. Men det er jo Sludder; for det hedder jo Mortensdag og Mortensgaas.«

»Gu, gjør det saa. — Har Du nogen Kammerat?«

»Jeg havde en; men nu er han rejst,« svarede Morten sørgmodig.

»Hvem var det?«

»Det var en tysk Svend. Saadan en Ven faar jeg aldrig mere! Altid sang han, og altid var han glad, og hvor han kunde fortælle! Og saa var han saadan en dygtig Arbejder.«

»Hvorfor blev han da ikke?«

»Søgningen gaar fra Huset. — Der staar hans Støvler; dem lod han blive, og det synes mig, saalænge de er her, kan han endnu komme tilbage.«

»Har Du ellers ingen Kammerat?«

»Nej, for Madam Blad lader mig ikke gjerne komme ud imellem de Andre, og det kan jo være rigtigt nok. Men jeg havde en lille Hund, og Du skulde bare set, hvad det var for en dejlig Hund! Og saa tro, og hvor den holdt af mig! Og saa sparkede en Karl den ned i en Kalkgrube, hvor den brændte op! Jeg kan ikke taale at tænke paa det stakkels Dyr, da det laa her og saa paa mig, ligesom det vilde beklage sig, og døde.«

»Sparkede en Karl den i en Kalkgrube?« raabte Ferdinand med funklende Øjne. »Hvad gjorde Du ved den Skurk?«

»Jeg sloges med ham.«

»Kunde Du staa Dig?«

»Aa, jeg fik nogle Hug; men jeg tror nok, han fik flere.«

»Jeg vilde have sat ham selv paa Hovedet i Kalkgruben!« sagde Ferdinand næsten stønnende.

»Det havde han ærlig fortjent. Men han fik ogsaa sin Løn; han faldt i en Drankkule, ligesom Dranken var hed fra Brænderiet, og skoldede sig saadan, at han ligger paa Hospitalet.«

»Gud ske Lov!« sagde Ferdinand. — »Er der ellers Nogen, Du holder af?«

»Nej, ikke uden Madam Blad og dem hjemme.«

»Hvem tror Du nu, Du holder mest af?«

»Aa, det ved jeg ikke; jeg holder af dem Allesammen.«

»Ja, men hvem mest?«

»Jeg tror næsten, jeg holder mest af Moder og Vilhelm — nej, frist mig ikke, Ferdinand.«

»Naa, og saa klagede Du før over ham!«

»Det skal Du ikke regne; jeg mener det ikke saa slemt, som jeg siger det. Hvis jeg kunde faa det færdigt, der staar, saa skulde Du se, hvad jeg skulde give Vilhelm og Moder og Bedstemoder og dem Allesammen. Se her!« tilføjede Morten, idet han fra Skabet fremtog Noget,

som lignede en Musefælde; men i den ene Ende var der en lille Møllevinge, som gik.

»Hvad er det?« spurgte Ferdinand.

»Det er en Indretning til at spare Damp; jeg behøver hverken Vind eller Damp til den Mølle; den gaar altid.«

»Gaar Tingesten altid? Behøver den aldrig at trækkes op?«

»Jo, jeg trækker den op engang imellem; men naar jeg kan faa lavet en Fjer, der trykker ligesaa stærkt op i den ene Ende, som den selv trykker ned i den anden, og i den ene Ende driver et Hjul, der bestandig giver Trykket tilbage til den anden Ende, saa behøver Maskinen ikke at trækkes op, saa gaar den bestandig uden Damp og uden Vand og uden Vind.«

»Ja, men kan Du faa saadan en Fjer, Morten?«

»Ikke her i Byen, men i Kjøbenhavn — hvis jeg var i Kjøbenhavn!«

»Saadan en Fjer tror jeg ikke, Du kan faa i Kjøbenhavn.«

»Har Du spurgt efter dem?«

»Nej.«

»Hvordan ved Du det da? Altid skal det rives ned, som jeg bygger op!«

»Ja, men naar der var en saadan Fjer, saa kan Du nok begribe, at Kapitajnen ikke vilde trække sit Uhr op hver Aften.«

»Kapitajnen! Kan han betale saadan en Fjer! Tror Du, alle Mennesker kunde gaa med

saadan en Fjer i Lommen! Den vilde blive tykkere end min Arm, og den bedste Smed vilde maaske ikke lave den for tusinde Daler.«

»Ja, men det var da ogsaa en dyr Musefælde til tusinde Daler.«

»Det er ingen Musefælde! Du kan jo godt se, det er en Mølle! Det siger Du nu bare for at drille mig! Fordi jeg er den Yngste og ikke har lært Noget, saa skal jeg være en Dumrian, og mine Ord maa ikke staa.«

»Jeg vil sgu ikke drille Dig, Morten; for mig maa Du gjerne lave baade Musefælde og Mølle. Men jeg ser ikke, hvor Du skal faa Fjeren fra, naar den er saa dyr.«

»Jeg skal faa den og Mere til, vær Du bare rolig!«

»Ja, naar Du faar det paa ærlig Maade, skal jeg sgu nok være rolig.«

»Paa ærlig Maade? Tror Du, jeg vilde stjæle?«

»Hvor skal ellers saadan en Lus faa tusinde Rigsdaler?«

»Haanes skal jeg altid, og af mine Allernærmeste!« sagde Morten bittert og gav sig igjen ifærd med at bøje Hægter; men Øjnene bleve dumme af Taarer, og skjønt Morten nødig vilde vise det, maatte han dog tilsidst tørre dem af.

»Hør nu, Morten,« sagde Ferdinand; »naar Du nu kunde faa et Ønske opfyldt, hvad vilde Du saa ønske Dig?«

»En Fjer til min Mølle,« svarede Morten

halvt grædende, men tilføjede trodsig: »Saa skulde jeg nok selv gjøre Resten!«

»Ja, men det er jo ikke mere end tusinde Daler! — Naar Du nu skulde ønske Dig noget Rigtigt? Noget, som kunde forslaa for Din hele Levetid?«

»Naar jeg skulde ønske noget Rigtigt?« sagde Morten, og hans Ansigt udvidedes og blev lyst ved den æventyrlige Tanke, »ja, naar man kunde det! Saa ved jeg nok, hvad jeg vilde ønske!«

»Naa, hvad er da det?«

»En Dampmaskine! Du skulde se, der er en Mand henne i Norden, der har en Dampmaskine. Den har Forstand ligesom et Menneske. Den kan mærke, naar den behøver Vand, og tapper selv Vand ind! Svenden har ogsaa vist mig, at naar Dampen bliver for stærk, saa er Maskinen selv forsigtig og lukker op. Der staar en lille Tingest med to Arme og en Kugle paa hver Arm, og Svenden siger, at man kan forlade sig bedre paa den Tingest end paa et Menneske; den lyver aldrig.«

»Ja, saadan en Maskine kunde Du jo nok faa.«

»Kan jeg? — Af hvem?«

»Af mig.«

»Af Dig? — Saa? — Du sagde før, at jeg var en Lus; hvad er Du da?«

»Bedstemoder har sagt, at der er et Middel, hvorved Vilhelm og jeg og Du kan faa hver et Ønske opfyldt.«

»Har Bedstemoder sagt det? Hvad er det da for et Middel?«

»Ja, det er mig, der skal skaffe det, og jeg ved det.«

»Naar faar jeg da min Dampmaskine?«

»Ja, nu skal jeg først have Styrmandsexamen og saa ud at finde det.«

»Imens kan jeg nok lave mange Hægter,« sagde Morten og tog igjen fat paa sit Arbejde.

»Det er muligt,« sagde Ferdinand.

»Hør nu, Ferdinand,« sagde Morten efter et Ophold, »der er Noget, jeg nu maa sige Dig i Fortrolighed.«

»Naa, hvad er det, Morten?«

»Det er, at Madam Blad sagtens vil byde Dig til Middag her; men Du skal ikke tage dermod.«

»Hvorfor ikke det, Morten?«

»Nej, for hun faar sine læsterlige Hug for det af Manden.«

»Hvor kan jeg nu vide, at det er sandt, Morten? Maaske siger Du det bare, fordi Du vil beholde Maden for Dig selv.«

»Ferdinand, hvor kan Du tænke saa nedrig om mig!«

»Ja, ja, da! Saa er det bedst, jeg gaar og skaffer ombord. Farvel, Morten, og lev vel!«

»Skal vi ikke ses mere, Ferdinand?« sagde Morten blødt.

»Jo, Du kan jo komme ombord til mig, hvis vi ikke gaa forinden. Du har det jo godt,

og naar Du nu er tro mod Din Mester, om ogsaa han er en Snøbel, og ikke sviger nogen Kammerat og holder af dem hjemme, saa skal Du nok faa det, Du ved nok.«

»Ja, det jeg ved nok. Hvad kan Du give mig, Du Stakkel?«

»Et stort Lommetørklæde til at tørre Dine Øjne og snyde Din Næse!« raabte Ferdinand og sprang bort.

FEMTE KAPITEL.

Korvetten var kommen tilbage fra Østersøen, og medens den laa paa Kjøbenhavns Rhed, fik Ferdinand Besøg af sin Broder Vilhelm.

Her var da endelig den Vilhelm, der saa meget beskæftigede Familiens Tanker og især Bedstemoderens, hvad enten med Omhu, Tillid eller Frygt eller med en Blanding af disse Stemninger.

Der behøvedes ogsaa kun et Blik paa ham, for at han skulde vække Opmærksomhed. Han lignede Ferdinand, men som en aandfuldere Gjentagelse eller fint Forbillede, saa at, naar man havde begyndt med at bemærke Forskjellen, vilde man maaske næppe af sig selv falde paa at tro dem i Slægt. Der var samme smukke, kraf-

tige, smækre Legemsbygning; men hvad der hos Ferdinand var behageligt, endnu uden videre Karakter, var hos Vilhelm forvandlet til Udtryk; det viste Frihed og Vilje. Det var gjennemgaaende baade i Skikkelsen og Ansigtet. Ferdinands Mund var blød og godmodig, Vilhelms fastere og med en Bue, der viste, at den kunde og skulde tjene hans mere udviklede Pande. Men det, som frembragte den største Forskjel i Fysiognomiet, var Modsætningen imellem Ferdinands Sorgløshed og en besynderlig fin Melankoli i Vilhelms Øjne og om Øjenbrynene. Maaske er Melankoli ikke det rette Ord for den Slags Udtryk. Det var det Smukkeste og mest Vindende ved Vilhelm og virkede især derved, at det var gaadefuldt. En følsom ung Pige vilde læse undertrykt Sorg og Længsel deri; en Mand vilde ane heftige Lidenskaber og maaske, hvis han gav sig Tid, sige sig selv: »Mon det unge Menneske har moralsk Kraft til at styre dem? Har han det, saa bliver der en Karl af ham!« Men i alt Fald gav dette Træk Personligheden Skjær, hævede det, som var smukt, op til noget Højere, Idealt.

Man kunde forstaa, at han allerede som Barn havde tildraget sig Opmærksomhed, at først Skolelæreren og saa Præsten havde gjort sig Umage for, at han skulde ud over den Stand, hvori han var født. Maaske mærkede man ogsaa paa Familien og navnlig paa Bedstemoderen, at disse Mennesker ikke hørte ganske hjemme der, hvor

Skæbnen havde sat dem, og ventelig bidrog dette til, at man viste mere end sædvanlig Omhu for den ældste Dattersøn. Da Bestyrerne af en lærd Skole i Kjøbenhavn paa Præstens Foranledning tilbøde fri Undervisning, og det altsaa ikke syntes saa overmaade vanskeligt at holde Vilhelm til Studeringerne eller, som Bedstemoderen antydede, lade ham gaa en saadan Vej, at han kunde gjenoprejse Familien, saa besluttede hans Moder efter Samraad med hele Familien sig til at tage til Kjøbenhavn med ham.

Den, der er Gjenstand for saa meget Haab, ved det ikke altid eller har det ikke altid levende hos sig. En Dreng vil sjelden læse, være flittig, blive dygtig, fordi hans Bedstemoder, Moder, Tanter o. s. v. vente det af ham. Bøgerne, det intellektuelle Liv, Videnskaben, maa udøve en selvstændig Magt over hans Sind, fylde ham med Lidenskab; men med denne Lidenskab for den intellektuelle Verden følger ogsaa i de fleste, finere Gemytter en ubetvingelig Længsel efter Skjønhedens Verden, en Pukken paa, at man hører dertil, en Fordring om at faa Del i den — og naar man saa vender sig og ser Virkeligheden: sin fattige Slægt, hvis Udseende, Klædedragt, Maade at tale paa forkynder En, at der er Tvedragt i Livet, at man har faaet Vinger, men de ere bundne, at man som hin Konge i Æventyret er halvt af Sten, og at den Halvdel, som lever, ikke kan komme fri —? Det var Vilhelms Historie. Han var som ung Student bleven

greben af denne Længsel og Fordring, og Kjærligheden til hans Slægt formaaede ikke at overvælde den bortstræbende og udadgribende Higen eller bringe ham til at se poetisk Guldskjær over Moder, Bedstemoder, Brødre, Tanter. Han vidste ikke, hvor han skulde søge, eller hvad han skulde finde; han var kun en fremmed Fugl i sin Rede og tvungen til at lægge Skjul paa denne Higen. Da han ikke vidste Vej til Nogenting, men blot bag hver lukket Port formodede et Ferige, uden at have Mod til at banke paa, greb han kejtet efter Tilfredsstillelse og kastede sig ind i, hvad han ansaa for et rask og frejdigt Kammeratliv, selv om det kostede ham de smaa Indtægter, han havde af Undervisning, eller bragte ham i Gjæld. Det førte til enkelte livfulde Øjeblikke og til Mismod, til Anger over at svigte sine Nærmeste; men Angeren bragte ham ikke nærmere til dem.

Ad den Vej kan man let komme til større Forvildelse; men Vilhelm stødte paa noget Uformodet. En Aften havde han været Gjæst mellem Kammerater hos Sønnerne af et ret fornemt Hus. Der var blevet spillet Kort, og Vilhelm havde tabt. Da han ved Midnatstid forlod sine Venner, laa hans Moder udenfor og vaskede Trapperne. Hun saa ikke op eller syntes ham ikke at se op, og han lod, som om han ikke saa hende. Der er nogen Tilfældighed i, hvad Indtryk et saadant Syn gjør; det kan virke stærkere eller svagere, næsten kunde man sige, i Forhold til Lysskjæret,

til Maaden, hvorpaa man kommer til at se Vedkommendes Ansigt. Paa Vilhelm virkede det saadan, at hans Families hele Ydmyghed, Opofrelse, Hengivelse for ham stod som lynbelyst, og at en ny Følelse næsten med Voldsomhed vaagnede i ham: Følelsen af Pligt, og den forenede sig til en Beslutning, et kort Ord inden i ham: det Øjeblik skulde han betale sin Moder. Det gjentog han den Nat i sin Seng med grædende Taarer, og det stod fast.

Men fordi man har en Pligt og ved sig bunden til den og har Karakter nok til ikke at ville løse sig, kan man ikke altid forhindre Bølgegangen, der rokker og rusker i En som i en Baad, der ved en lang Line er bunden til Bolværket. Vilhelm kunde sige til sig selv: »Du skal arbejde; Du skal gaa den slagne, støvede Landevej; det er endda en Gunst, at Du er bleven sat paa den; Du har ingen Ret til at have Syner eller til at lytte efter, hvad der synges for de Udkaarnes Vugge; Du skal erhverve Brødet til Dig og Dine.« — Han skulde gjøre det — han gjorde det hver Dag eller forberedte sig hver Dag med Iver for Videnskaben til at kunne gjøre det — men Synerne vare der, og Sangen lød for ham.

Da Vilhelm besøgte Ferdinand ombord, kunde der trods Kjærligheden, de havde til hinanden, og trods Gjensynet efter Adskillelsen, ingen fortrolig Samtale opkomme. Det kan ikke nytte, hvadsomhelst man fortæller eller omtaler: naar

man ikke giver det Hele og Inderlige, det, Hjertet hænger ved, er der ikke Fynd deri. Saaledes var det fra Vilhelms Side, og skjønt Ferdinand ikke mærkede, at han skjulte Noget eller paalagde sig Tvang, havde han dog en instinktmæssig Fornemmelse af, at Broderen, hvor nær han end var, stod fjernt. Men han undrede sig ikke derover; han fandt det næsten i sin Orden, at hans studerte Broder ikke kunde stige ned til ham. For dog at holde en Slags Samtale vedlige fortalte Ferdinand saa meget som mulig om Morten. Vilhelm lyttede til med mere, men ogsaa med en ganske anden Interesse, end Ferdinand anede. Han sagde til sig selv: »Der sidder nu den brave Dreng, og den anden, i Flensborg, er ligesaa brav, og jeg, paa hvem der er anvendt Mest, er den Eneste, som ikke har Hjertelav. De gjøre, hvad de skulle; men de gjøre det tillige med simpel, god Vilje, saa at der er Velsignelse deri.«

Imidlertid havde Ferdinand igjen givet sig ifærd med sin »stadige Tanke«, og modig ved Broderens Tavshed og blødere Ansigtsudtryk spurgte han: »Har Du noget Ønske, Vilhelm?«

»Hvad mener Du?« spurgte Vilhelm, sært paavirket af Ferdinands Stemme.

»Jeg mener, saadant Noget, Du rigtig ønsker, et Eneste, Du gjerne vil have opfyldt.«

Vilhelm spurgte: »Kan Du huske, hvordan et Æg ser ud, naar det har været frosset og er blevet lagt i koldt Vand?«

»Jo, det kan jeg godt; saa er der en Isskorpe helt omkring. Isen gaar ud af Ægget og lægger sig udenpaa.«

»Ja, det er mit Ønske, at jeg kan trække en saadan Skorpe ud, hvor jeg tænker, at den er, og faa den til at briste.«

»Det er nu saa lærdt,« tænkte Ferdinand, »men han skal have det alligevel.«

Medens han tænkte dette, havde Vilhelm overstaaet sit Anfald af Blødhed og igjen faaet, hvad han ansaa for sin retmæssige og pligtskyldige Holdning overfor den yngre Broder. Han spurgte: »Hvordan kommer Du ellers paa det dumme Indfald at spørge mig om et Ønske?«

Ferdinand svarede noget forlegen: »Bedstemoder mente, at Du og Morten og jeg hver kunde faa et Ønske opfyldt.«

»Ja, vist kan vi; naar vi vil arbejde og stride for det.«

»Vi kunde jo hjælpes ad,« sagde Ferdinand ydmyg og halvhøjt.

Vilhelm svarede ikke for ikke at svare ublidt.

I det Samme lød Kapitajnens Stemme op fra Kahytstrappen: »Ferdinand! Ferdinand!«

»Kapitajnen kalder! Farvel, Vilhelm!« sagde Ferdinand og skyndte sig. Men inden han fra Spillet, hvor de havde staaet, naaede agterud, vár Kapitajnen kommen helt op paa Dækket og saa sig om.

»Naa, er Du der, Din Lømmel?« sagde han til Ferdinand, »hvor bliver Du af? . . . . Skaf

Kaffe til Damerne . . . . Naa, tag nu alle Fire med Dig! . . . . Sejda, stop en Kjende! Hvem er den unge Herre forude? Hvem spørger han efter?«

»Hvem?« spurgte Ferdinand.

»Er der mere end en, Dumrian! Du maa jo have løbet ham lige forbi!«

»Aa, ham . . . . det er en Herre, der vilde se Skibet.«

Kapt. Winter var, som alt vil være blevet bemærket, en god Vært, men satte ogsaa Pris paa at blive anset som Vært, som den Første, som Chef, og han kunde ikke lide, at den unge Herre var gaaet forud og havde henvendt sig til Mandskabet. Med et Overmod i Tonen, som maaske kun en Søofficer har — eller havde dengang — raabte han til Vilhelm, der nærmede sig: »Værsgo at se Dem om paa Korvetten! De maa gjerne.« Men da Vilhelm høflig hilsede og takkede og Kapitajnen fik bedre set paa ham, skete en Forandring. Med alle sine Smaafejl, med sin Forfængelighed og sin Hengivenhed til det smukke Kjøn, havde Kapt. Winter Sands, kunde hurtig gribe Noget, der laa lidt udenfor det Sædvanlige, kunde glædes ved Synet ogsaa af et smukt Mandfolk, i hvis Ansigt der var Aand og Karakter, blev tiltrukken deraf og var ikke karrig med at vise det. Med en let Bevægelse af Haanden til Huen gjengjældte han Vilhelms Hilsen og tilføjede i en ganske anden

Tone: »Værsgo at se Dem om. — Har De før set et Orlogsskib?«

Da Kapt. Winter forresten ikke forstod, hvad Nytte eller Fornøjelse en saadan Uvedkommende kunde have af at se, undtagen netop at faa et overfladisk Blik eller et Indtryk, viste han med Haanden hen paa Skytset, sagde i Hast, af hvad Kaliber Kanonerne og Karonaderne vare, og trak i Snoren paa den nærmeste for at vise, hvorledes den afskødes. »Har De Lyst til at gaa ned? Vær saa artig,« sagde han derpaa.

Idet Vilhelm vilde gaa ned ad Trappen, faldt hans Blik paa Noget, der forekom ham som det mest Overraskende, han kunde se i en Orlogsmand. En ung, knap attenaarig Dame, mørkeblond, om saa tør siges, med en usædvanlig lys Teint, men rigt, brunligt Haar, stod i Forstuen og havde trukket en Huggert halvt ud af den Sol eller Straalekrans af Huggerter, som var anbragt dernede. Han fik netop et Glimt at se af den inderlige Fortabelse, hvormed den unge Piges mørkeblaa Øjne hvilede paa Vaabnet — i næste Øjeblik, da hans Skygge faldt derned, søgte hun i Forvirring at anbringe Huggerten paa sin Plads, men kunde ikke. Da Vilhelm gik forlængs, men Kapitajnen efter Sømandsskik baglængs ned ad Trappen, kunde denne ikke i Hast opdage, hvorfor Vilhelm standsede, og hvad der var paafærde. Den unge Pige, der nu saa To komme, lod Huggerten falde og løb ind i Kahyten; men inden hun fik aabnet og lukket Døren, havde

Kapitajnen, der stadig gik baglængs, vendt Hovedet og set hende. Da han kom ned, tog han Huggerten op og hængte den paa det lille Søm, hvor den hørte til. Det havde maaske været hans Hensigt blot at vise Vilhelm ind i Messen og lade ham derfra finde sin Vej eller blive ført videre; men nu betænkte han efter al Rimelighed, hvad han selv vilde trot, hvis han hos en anden, ugift Kapitajn havde set en ung Dame, og han aabnede derfor Døren til sin Kahyt, hvor foruden den unge Pige vare to Damer af uvis Alder. »Mine Søstre . . . . min Kusine, Frøken Ottilie Winter,« sagde han, og vedblev: »Men hvem var det, der rev en Huggert ned?«

Da Ingen svarede, og da Vilhelm instinktmæssig begreb, at den unge Dame helst ingen Undersøgelse vilde have af denne Sag, hvor uskyldig den end var, sagde han: »Jeg var vistnok Skyld i, at den faldt.«

Kapitajnen fandt det maaske ikke aldeles sandsynligt, men havde heller ingen Grund til at ytre nogen Tvivl i Anledning af en saadan Ubetydelighed, hvorunder der efter al menneskelig Beregning ikke kunde stikke en Hemmelighed, eller om hvilken der ikke kunde være nogen Samviden mellem hans Kusine og den fremmede unge Fyr. Den unge Pige saa op, som om hun vilde sammenligne Stemmen og Ansigtet, eller maaske blot for at give det svagest mulige Tegn paa Erkjendtlighed, og — ja, her skulde maaske ifølge Reglerne for en god Fortælling en stærk

Kjærlighedsgnist tændes mellem disse To. Men da Fortælleren af disse Begivenheder strengt har gjort sig til Pligt, kun at fremtræde som Historieskriver og Intetsomhelst opdigte, kan han herom Intet sige med Bestemthed. Gamle Mdm. Steffensen i Vordingborg plejede at sige: »Velopdragne unge Mennesker forelske sig ikke«, og hvor paradox end denne Sætning kan lyde, er der dog noget Sandt deri, især om saadanne to ganske unge Personer og under en saadan Situation. Det er ganske vist, at Kjærligheden selv under en nordlig Bredegrad kan komme som et Lyn i to unge Hjerter; men for at dette skal ske med Magt og i Fuldstændighed, maa der vistnok være en Disposition dertil, en erotisk Luftning i Atmosfæren. I dette Tilfælde kan der ikke med Paalidelighed siges Andet end, at en smuk Overraskelse fandt Sted. For Vilhelm var Ottilie et paafaldende skjønt, levende, varmt Billede, der tonede frem fra den Verden, han anede og gjættede sig til og med en Slags Trods længtes efter, men som han paa særegen Maade følte sig skilt fra. For Ottilie bidrog det Pludselige, Uventede og det Usædvanlige, der var ved ham, til at udvide og maaske berige hendes Forestillinger, uden at hun lagde Mærke dertil. Videre kan ikke siges. Men er det ikke allerede Meget, at man, efter at have set et andet Menneske, kommer hjem med en sympathetisk, livlig Fornemmelse, med større Viden om, at denne Jord er herlig befolket, i det Mindste sine Steder, og

at man som Følge deraf har ligesom et blidt Solskin indvendig, der lyser over Hverdagslivets Gjenstande og omgiver disse med det hemmelighedsfulde, glædebringende Skjær, som vi kalde Illusionen, og uden hvilket Livet vilde blive klamt — — »Er den Følelse Illusion?« vil en ung Pige forskrækket udbryde. — »Nej, Frøken, vi, som vide bedre, kalde den ogsaa Poesi.«

Kapt. Winter havde ikke præsenteret Vilhelm, af den gode Grund, at han ikke vidste hans Navn. Han lagde efter Omstændighederne ikke Vægt paa Ceremonien, men vilde dog nok erfare, hvad hans Gjæst hed, og ledede den korte Samtale, som paafulgte, saaledes, at han fik Lejlighed til at sige: »Hr. — —, om Forladelse, min ærede, unge Ven, jeg ved jo ikke engang, hvad De hedder.«

»Jeg er Student Vilhelm Carøe,« svarede hans Gjæst.

Med et kort Blik og en pludselig Tanke, som han ikke selv vilde tro paa, sagde Kapitajnen: »Carøe? Jeg har En her ombord, der hedder ligedan.«

»Ja, det er Ferdinand, min Broder,« svarede Vilhelm. Det generede ham maaske i Øjeblikket, at han skulde sige det; men han sagde det.

»Ja, saa?« sagde Kapt. Winter med uforstyrret høflig Tone, og da Vilhelm strax efter tog Afsked, fulgte han ham høflig til Døren, men ikke videre.

Lidt efter kom Ferdinand ned, og man saa Ligheden. For Damerne havde denne Opdagelse, i det Mindste i Øjeblikket, ringe Betydning. Det unge Menneske, som de maaske aldrig skulde møde igjen, havde ved sin Personlighed gjort et Indtryk, som Ferdinand stod dem for fjernt til at kunne udslette eller formørke, tilmed da dog ogsaa han paa sin Maade behagede dem. Ganske prosaiske, spidsborgerlige Folk vilde uden Videre have spurgt Ferdinand: »Hvordan kommer det, at en Matrosdreng som Du har en Broder, der er Student?« De Personer, der vare i Kahyten, foretrak Uvisheden. Damerne beholdt en usikker Følelse omtrent som den, de rimeligvis vilde have havt udenfor det lille Hus med de grønne og blaa Vindueskarme: Er noget Simplere i Stigen eller er noget Ædlere i Nedgang? Kapitajn Winter spurgte ikke, fordi hans Indbildningskrafts Natur førte ham til at antage eller frygte, at det maaske ikke var rigtige Brødre, at der var en mer eller mindre delikat Familiehistorie. Og i alt Fald var Sagen bleven ham ubehagelig: han havde havt sin Skibsdrengs Broder til Gjæst og var bleven narret til det paa saadan en snu Maade, at han havde narret sig selv.

Dagen efter fandt Kapitajnen de fem Daler. Sedlen var halvt stukken ind igjennem en Sprække i hans Skrivepult. Saadan kunde den ikke have ligget i flere Uger, og af sig selv kunde den ikke være gaaet ind i Sprækken; hvo havde stukket den ind?

Ogsaa her blev Kapt. Winter, for ikke at have »Vrøvl«, staaende i en Uklarhed. Han sagde til Ferdinand: »Jeg har fundet de fem Daler; de vare spadserede ind i Sprækken derhenne.«

Ferdinand saa omhyggelig paa Sprækken og svarede ikke.

»Du kan naturligvis ikke sige, hvordan Sedlen har fundet paa at krybe ind der?«

»Nej, Hr. Kapitajn.«

Han mistænkte ikke Ferdinand for at have stjaalet Sedlen; men fordi han var ærgerlig over at have budt Skibsdrengens Broder ned til sine Damer, lod han det staa som en ubehagelig Mulighed, at Ferdinand dog vidste Besked dermed. Han havde sagt Nej med det samme klare, uskyldige Blik som det, hvormed han kaldte sin Broder en Herre, der gjerne vilde se Skibet. Broderen kunde have bragt ham de fem Daler — nej, det var ubehageligt at tænke; men helt og aldeles forjog Kapitajnen dog ikke disse Tanker. Hans Sind fjernede sig fra Ferdinand og tog et andet Paaskud dertil end det virkelige, den saarede lille Stolthed.

Da Skibet blev afmønstret, ventede Kapitajnen, at Ferdinand skulde minde ham om Løftet angaaende den faste Stok, Optagelse i Artillerieller Matroskorpset o. s. v., og saa vilde han rimeligvis have holdt sit Løfte. Men Ferdinand sagde Intet, og det fandt Kapitajnen ydermere utaknemligt.

»Naa, Farvel, Ferdinand, gaa med Gud; lad mig have Ære af Dig,« sagde han til Afsked, og ved disse sidste Ord ventede han endnu, at Ferdinand skulde minde om den faste Stok.

»Farvel, Hr. Kapitajn, og mange Tak for dennegang,« sagde Ferdinand.

SJETTE KAPITEL.

En Mand hed Ask; det var en ung Mand, der i sine Skoleaar havde vist poetiske Anlæg og givet Anledning til store Forhaabninger hos sig selv og Andre; men de havde kun ført til, at han havde faaet en middelmaadig juridisk Examen, uden at den mangelfulde Jus lod Plads aaben for Digter-Lavrbær. Han var nu ansat i et af Kollegierne, som de ministerielle Regeringsafdelinger hed dengang. Men han var ikke lykkelig i denne Stilling; han længtes efter en Berømmelse, som Kritiken og Publikum havde nægtet ham saa afgjort, at han ønskede Berømmelse ud af Verden — saa kunde han ikke pines af Længsler efter den.

*) Efter Forfatterens Ønske er her en Side udeladt.
Udg.

Ingen kan lettelig forestille sig den Sindsbevægelse, hvormed han i Foreningen satte sig til at læse et nyt, poetisk Arbejde. Han begyndte ikke med at læse, men med at blade frem og tilbage, kigge ind hist og her, ligesom Folk, der ville have en Tand trukken ud, ere bange for det afgjørende Tag, men selv rykke smaat og gjentagende i Tanden. Var det nu en af de store, anerkjendte Digtere eller Forfattere, saa vænnede han sig lidt efter lidt til den Tanke, at Bogen nu engang var der; disse større Forfattere stode nu ogsaa engang højt, Publikum var vant til at anerkjende dem, følgelig var Smerten over en god Bog fra en af dem ikke saa stor; der skulde jo nok brændes Virak, men paa gamle Altre. Havde han først ved saadanne eller lignende Fornemmelser eller Tanker beroliget sig selv, saa læste han saa godt som Faa læse: kunde have Glæde af det Vellykkede, anerkjende det, se det ind i Bygningen, forstaa dets Tilblivelsesmaade, og var han saaledes kommen ind i den rette Stemning, vilde han nødig opdage noget Mislykket, lukkede Øjnene derfor. Som den Gjerrige, der, naar han først beslutter sig til at give, ofte er rundhaandet eller ødsel, saadan vilde han, naar et andet Menneske dog skulde have Ære og Anerkjendelse, lade det blive givet i fuldt Maal, og kunde blive uvillig og vred, naar Nogen vilde indskrænke eller betinge.

Men var Bogen af en Jevnaldrende eller Yngre, saa kunde han ikke komme ud af den

feberagtige Bevægelse, vedblev at blade og at kigge, uden at læse sammenhængende, indtil han troede at opdage en betydelig Fejl, en Mangel i Planen eller en falsk Retning eller deslige. Undertiden var der ligesom et genialt Instinkt tilstede hos ham i et saadant Opdagelsesøjeblik; den tilfældig fundne Fejl var virkelig karakteristisk og gjennemgaaende; til andre Tider derimod dømte han paa samme Maade, som om En ved at se en Vorte paa et Menneskes Haand vilde deraf slutte sig til Ansigtet. Men hvilke Fejl han end opdagede, saa trøstede det ham ikke. Den Bog skulde nu maaske beundres, den vilde blive rost og bringe Fordel. Han kunde ikke udholde denne Tanke og var ikke istand til at gjøre Forskjel imellem Uvilje over, at noget Middelmaadigt eller Frivolt behagede Folket, eller at noget Godt gjorde Lykke hos det. Og for at gjøre hans Pinsel fuldstændig, saa vidste han selv, at en ynkelig Lidenskab var over ham, vilde gjerne være af med den; men den var voxet sammen med hans hele Indre, saa at han gik som i et Helvede.

Men nu havde han opdaget et lille Stykke blaa Himmel: Tilfældet havde ført ham sammen med en miskjendt Digter. Det var, hvad han behøvede. Han kunde dybt og inderlig anerkjende en virkelig Fortjeneste, som ikke blev æret og ikke nød Fordel, og han kunde overgive sig til den høje Uvilje over, at Folket ikke her hædrede og lønnede. Men i Reglen er der en

Hage ved dem, der ikke blive anerkjendte. Det er kun meget store Aander, Genier, der ere langt forud for deres Tid, som ikke blive forstaaede og paaskjønnede, og selv om denne Mangel paa Paaskjønnelse kan der være endel at sige. De mindre Talenter, der ganske tilhøre deres Tid og dog ikke blive forstaaede, have sædvanligvis en virkelig Mangel, der forklarer og undskylder det; det er Mangel enten paa Udholdenhed eller paa Dannelse, der kommer dem i Vejen. Det miskjendte Geni, som Ask opdagede og opsøgte, manglede netop begge Dele. Med en sær Begavelse til i enkelte Øjeblikke at se sublimt og udtale Synet i skjønne Ord forenede han Uvidenhed og Dovenskab og en Forfængelighed, der gik til Selvforgudelse.

Ask havde ventet, da han opsøgte Poeten paa hans Tagkammer og endnu op ad Formiddagen fandt ham iseng, at blive modtaget med Overraskelse og Ydmyghed. Men Hr. Ibald — det var Navnet, hvorunder han skrev, og det ville vi beholde — svarede paa den komplimenterende Indledning, hvormed Ask fremstillede sig: »Naa, begynder man at faa Øjnene op? Jeg har længe ventet det.«

Ask gik strax ind herpaa og sagde: »Det fornøjer mig, at jeg her træffer Geniet forenet med Selvfølelse. Nur die Lumpe sind bescheiden, siger Goethe.«

Imidlertid kostede det nogen Tid og Ulejlighed, inden Ask fik det gjort forklarligt for Ibald,

at han kom alene, ikke som Deputation; men da dette endelig var blevet klaret, forenedes Begge inderlig i Uvilje over det utaknemlige Publikum og de leflende Forfattere, som sysselsatte det, og hvorpaa det jo ikke var vanskeligt, med Rette at udpege Exempler.

»Og De skal bo paa et Tagkammer og sove i en saadan Seng!« udbrød endelig Ask med Taarer i Øjnene, dels af næsten virkelig Rørelse, dels af Tilfredsstillelse over at kunne være rørt og føle Uvilje.

Men dette Udbrud saarede Ibald, der forlangte, at man trods Virkeligheden skulde se ham i gylden Glorie, og han svarede: »Jeg bor, som jeg har Lyst, og jeg har ikke havt Bud efter Kritikere.«

Dette Svar blev afgjørende for Forholdet imellem dem. Ask følte, at han havde været hensynsløs, og at Ibald i al sin Fattigdom ikke vilde taale Sligt. Han gjorde derfor en oprigtig ment Undskyldning og vogtede sig bestandig senere med beundringsværdig Omhu for at saare Ibalds Selvfølelse — en Omhu, der vel fortjente Navn af beundringsværdig, fordi Ibald ofte ved Siden af den mægtigste Selvoverdrivelse kunde vise Mangel paa Selvagtelse, havde barnagtige Luner, lod Ask sørge for sig i materiel Henseende, blev ham til Byrde som et Barn. Han blev ved utallige Lejligheder en sand Plage, en Slags Martyrium for Ask; men denne bar det, fordi han i Mangel af at kunne være Apostel for

noget virkelig Godt og Stort trængte til at være Apostel for noget indbildt Stort.

Da Sommeren kom, vilde Ibald ligge paa Landet etsteds ved Sundet for at frembringe et Digterværk, der skulde staa over Ewalds »Fiskerne«. Ask tog med ham til Helsingør og søgte paa Kysten, indtil han i Humlebæk fandt et lille Hus, hvor han tingede Ibald i Kost. Hver Søndag tog han ud og besøgte ham, og en god Stund lod det virkelig til, som om de store Forhaabninger, Ask havde knyttet til ham, skulde gaa i Opfyldelse, og at han skulde hæve sig til at blive misundt af selve Ask. I det Mindste kunde han i Samtale, naar de i den friske Sommermorgen eller de blide Aftener gik ved Stranden, udtale sig med Fylde og Ild, sprude Aand fra sig, kaste om sig med Billeder, der vidnede om et stort indre Værksted. Det er vanskeligt at sige, om Ask troede, at der vilde komme noget virkeligt Værk ud deraf, eller om hans egenlige Tilfredsstillelse var Illusionen. Dog sagde han engang til Ibald: »Ja, kjære Ven, det er nu godt og smukt nok; men skriv det ned.«

»Det skal blive skrevet!« svarede Ibald med en betydende Haandbevægelse; »men,« tilføjede han, »det føler jeg, at der ud af mine Værker eller paa Grundlag af dem maa skrives en hel ny Æsthetik; thi de ere for store til at kunne maales med den gamle Æsthetiks Maal.«

»Naar Du var færdig med et stort Værk, og jeg saa kunde skrive en Æsthetik paa Grund-

lag deraf, vilde rigtignok mine ærgjerrigste Drømme gaa i Opfyldelse,« svarede Ask og gik ind og betalte Ibalds Vært for næste Uge.

Men den følgende Søndag var Ibald ganske ude af sig selv, fortvivlet over, at han levede afsondret fra Verden, Menneskene, Selskabslivet. Hvis han kom imellem Folk og saa Selskabet, hvilke psykologiske Iagttagelser skulde han da ikke anstille, hvilke Skildringer, Digte, Romaner, Dramaer vilde ikke blive Følgen!

Saa tog Ask ham med til Byen og gik med ham til Gianelli; men det var ikke Punsch og »halve Historier« og det Selskab, der hørte dertil, som Ibald nu begærte; han vilde have rigtigt Selskab med Damer, virkelige Damer. Han skreg og bad ikke som et Barn; men han raabte som et Geni, der trues af Ufrugtbarhed, som den hellige Moder Jord, der begærer Regn for at nære Menneskeheden. Ask gik da næste Dag ud, spejdende efter, hvordan han skulde skaffe Ibald Selskab. Intet frembød sig paa hans langsomme Vandring til Kontoret; men her faldt det ham pludselig ind, om ikke Nogen af Kontorpersonalet kunde bruges. Han saa sig om. For første Gang blev det ham paafaldende, hvilken Ensomheds-Karakter der var over dem Alle, hvorledes de Ældre havde det umiskjendelige, methodiske, stivnede Pebersvendepræg, og hvorledes de Yngre vare mærkede af at flagre paa Konditorier og offenlige Steder, før de skulde stivne efter Tur. To Undtagelser var der: Fuld-

mægtigen, der sad melankolsk-arbejdsom med et Udtryk, som om Hustru og en talrig Børneflok selv fraværende tyngede ham, og den nye Volontær, den unge Hr. Krog, simpelt, men elegant klædt, med et Sving, med et ubeskriveligt Noget, der vidnede om Familie og Formue. Intet Menneske syntes mindre at passe til Skriveri og Kontor end den unge Krog. Han var for høj til Bordet, hans Arme og Fingre for lange til Pennen, hans Nakke saa uvant med at bøje sig, hans Pande saa glat, hans Træk saa besynderlig regelmæssige, kolde, fremmedagtige. Ask studsede ved Synet af dette Fysiognomi, som han pludselig ret lagde Mærke til. Det var ikke genialt, ikke sympathetisk, vidnede ikke om store Evner, men paafaldt saa underlig ved at være ungt og dog roligt og fast.

Alligevel, Krog var den Eneste, hos hvem denne Gjøgemoder i Øjeblikket kunde tænke paa at søge den forlangte Føde til sin Unge, og Ask besluttede at nærme sig, ja om fornødent blive paatrængende. Til hans behagelige Overraskelse blev Sagen ikke saa vanskelig endda. Den unge Krog havde den engelsk-amerikanske Høflighed, der bl. A. bestaar i at se venlig paa den, man taler med, og Ask blev ganske smigret ved dette Udtryk; han troede, det gjaldt ham særlig. Derhos iagttog Krog dels uvilkaarlig, dels ifølge Faderens udtrykkelige Paalæg den Regel: Søg Ingen, stød Ingen bort. Ask havde derfor aldeles ingen Møje med først at komme i Samtale, saa gaa ned

ad Gaden med Krog, saa indbyde ham hjem og lade ham gjøre Bekjendtskab med Tidens mærkeligste, endnu ukjendte eller miskjendte Geni, Ibald.

I Abraham Krogs Hus holdt man godt sammen uden at give det synderlig tilkjende i Ord. Der var ingen Aftale truffen om, at man med fælles Kræfter skulde arbejde til et Maal; men man gjorde det alligevel, instinktmæssig, dulgt, undvigende en Forklaring. Der var stor Disciplin saagodtsom uden Kommando; nogle faa almindelige Sætninger fra Husfaderens Side vare tilstrækkelige, og egenlig indeholdt disse Sætninger ikke Andet end, hvad de Alle allerede under andre Forhold havde optaget i sig af Livsfilosofi, og som de under deres nye Forhold i Kjøbenhavn uvilkaarlig greb til og anvendte.

»Søg Ingen, stød Ingen bort,« var al den Morallære, som Abraham Krog efter det mislykkede store Forsøg havde prædiket for sin Søn, da han skulde begynde Livet i Kjøbenhavn; men Ordene vare da ogsaa betegnende nok for Stillingen.

Jeremias Krog — saaledes var han døbt, men kaldtes Jemmy — sagde til sin Fader: »Jeg har gjort Bekjendtskab med et Par løjerlige Proletarer.«

»*Well*, hvem er de?«

»Den ene er Kopist i mit Kontor, den anden lever af at digte eller kan ikke leve deraf.«

»Bah, Digter?« sagde Abraham Krog.

»Han er enten et stort Talent eller en stor Humbug,« vedblev Jemmy; »Liv er der.«

»*Well?*« sagde Faderen og saa paa Sønnen.

»*Well*, jeg var hos dem eller hos den ene af dem iaftes og drak Punsch og har nu indbudt dem til mig paa et Glas Punsch — for en Gangs Skyld.«

»*All right*,« svarede Faderen.

Da Ask og Ibald kom, faldt de fra Forundring i Forundring. De bleve viste til den unge Herres Værelse, og han havde ikke blot et, men to og en Entré. Der var rigtignok ikke mange Bøger; men der var Jagtbøsser, Pistoler, Fiskeredskaber, Ridepiske foruden en Mængde smaa nydelige Luxusgjenstande. Han viste Intet frem; men det faldt i Øjnene, og de to Besøgende beundrede naivt. Krog var den yngste af de Tre, men havde overfor de To en ældre Mands rolige Overlegenhed, og ydermere besad han, hvad de To manglede, en *gentlemanly* Dannelse. Dette udbredte en saadan blid, næsten forsonende Harmoni over ham og hans Rigdom, at Ask i lang Tid ikke kom til at tænke paa, at det var En fra hans Kontor, en simpel Volontær, der besad alt dette. Han var for betagen til at misunde, og det var med næsten barnlig Undren,

at han endelig udbrød til Krog: »Men hvorfor Pokker vil De være Volontær?«

»Man skal dog være Noget,« svarede Krog saa undskyldende, blidt og glat, at Ask ikke kunde komme videre, men blev staaende Ansigt til Ansigt med sin Forundring og med sit Velbehag over at være Gjæst her.

En Tjener bragte Likører, og det forøgede Velbehaget.

Ibald beundrede paa en anden Maade. Saasnart han saa Fiskeredskaberne, Bøsserne, Pistolerne, Ridepiskene, jagede Billeder af Livet, hvortil de hørte, gjennem hans Hoved. Han saa den grønne Søbred, Fisk sprællede i Græsset omkring den lykkelige, unge Fisker; bag Busken tætved kiggede et Par Pigeøjne ud. Han hørte Hestene i Stalden, han lugtede Hø; man svang sig op, Herrer og Damer, et lystigt Kompagni; Skoven hvælvede sig tæt, det knaldede derinde; en Jæger og en Dame med vajende Slør fore frem, en anden Jæger kom til, de to Mænd droge deres Sværd eller Pistoler — —

»Endnu et lille Glas Likør, Hr. Ibald« — — han drak, og Billederne kom op igjen, i stærkere Farver, og førte igjen til den ensomme, pragtfulde Skovegn, hvor de To skulde kæmpe paa Liv og Død for en Kvinde.

Han følte i dette Øjeblik saa inderlig, dybt og sandt som nogensinde, at han var Digter; men med det Samme kom en knugende Fornemmelse af, at det for ham aldrig skulde blive til

Andet end Fantasi, Længsel, Ønske, Vilje uden Handling, og han brast pludselig i Graad.

Det bragte Jemmy Krog ud af Fatning. Enhver Ting, der hørte til »Verden«, vilde han trods sin Ungdom paatage sig nogenlunde at magte; men et saadant Udbrud af Natur, af ukjendt Smerte forvirrede ham fuldstændig, og han var nær ved at løbe sin Vej.

Ask sagde: »Kjære Ibald, hvad er der i Vejen?«

»Ingenting,« svarede Ibald hulkende, »uden det, at jeg er Digter og kan ikke faa det skrevet.«

»Naa, ikke Andet!« sagde eller tænkte Krog og fik atter sin Fatning.

»Vil Du have Pen og Blæk?« spurgte Ask.

»Nej!« svarede Ibald lidenskabelig, »Du hører jo, at jeg ikke kan faa det skrevet! Det skulde opleves, opleves! O, Liv! Liv! Liv!«

»Endnu et lille Glas Likør, Hr. Ibald,« sagde Krog.

Det stod imidlertid skrevet i Skæbnens Bog, at Ibald faa Øjeblikke senere skulde frembringe et Digt, som blev af Vigtighed baade for ham selv og for de Personer, der foranledigede dets Tilblivelse.

De blevne budne ind til The hos Familien. Damerne kom langsomt ind i Spisestuen, næsten som om de vilde vise, at der ikke var Nogen at skynde sig for, først Moderen og den ældste Datter, Harriet, saa den yngste, Ellinor. Fru

Krog var en Mestize, Datter af en Hvid og en Mulatinde, og skjønt man her i Danmark ikke vilde have synderligt Øje for Sporene af denne Herkomst — fordi man ikke lægger Vægt derpaa eller ingen Antipathi har imod den — var hendes Udseende uden al Tvivl ikke blevet saadan bedømt i Amerika, og det er tilladt at antage, at hans Hustrus Stilling i det amerikanske Samfundsliv havde været stærkt medvirkende til, at den rige Hr. Krog forlod den nye Verden og kom til Danmark. Paa Børnene kunde et dansk Øje endnu mindre eller slet ikke se Præget. Jemmy og Harriet lignede mest Faderen, og skjønt Ellinor lignede Moderen, var der ikke mere Fremmedartet ved hende end i saa mangen en dansk, mørkhaaret og mørkøjet, ildfuld Pige. Hun kastede et lynsnart, funklende Blik paa de to Gjæster, og det førte til Skuffelse for hende selv, lod det til; thi endnu et Par Minuter efter var der i hendes Væsen en nervøs Utaalmodighed.

Ibald var da nu virkelig imellem Damer; men han havde med Poesiens og Forfængelighedens Instinkt en skarp Følelse af, at han kun var tilstede som en Proletar, der betragtedes med kold Nysgjerrighed, og hans Sind vaklede et Øjeblik paa Randen af Had og var nær ved at kaste sig ned deri. Men en ukjendt Magt, maaske Trangen til at beundre, maaske en hemmelig Lyst til at forherlige sig selv ved at tage herlige Omgivelser som noget ham virkelig Undt

og Forundt, kastede ham over i en aldeles modsat Opfattelsesmaade, lod ham gribe og fastholde Indtrykket af de høje, rigt udstyrede Værelser, den solide Elegance, det nydelige Bord med Sølvtøj, funklende Glas og skinnende hvide Servietter, hvilke Familiens Medlemmer toge paa, som om man hver Dag fik rene Servietter. Han betoges af en fin, vellystig Behagelighed; Likøren, han alt havde drukket, og Vinen, som nu føjedes til, drev denne Fornemmelse op til en Slags Begejstring. Han kunde have udtømt sig i de bitreste Sarkasmer mod Fruen, der undertiden talte til ham med en Blanding af fremmed Lyd og uforstaaelige Tegn, men han løftede hende op til at blive en Dronning. Harriet, der rolig men koldt som en Translatør oversatte Moderens Tegn, paavirkede ham paa samme Maade, som man siger, at i Nordpolegnene en Kanon virker paa Sømanden, naar han berører den med sin blottede Haand: han ved ikke, om han isnes eller brænder sig. Ibald lod sig brænde, gjorde hende til en Prinsesse, en Fe, og paa endnu mere glødende Maade skaffede han sig af med sit beundrende Had til den glimrende-smukke Ellinor, der var imod ham som en Istap. Hr. Abraham Krog med sin Magerhed og sit kolde, overlegne, pengebevidste Ansigt, forvandlede sig under samme Paavirkning, i det rige Lys, mellem Sølvtøjet, til en Patriark. Ibald vidste i nogle Sekunder med besynderlig Ironi, at han løj for sig selv; derpaa lod han Løgnen stige sig til

Hovedet og gjøre Hjernen hed. Imod Sædvane var han tavs, beholdt Indtrykket, koncentrerede det. Ask havde frygtet for hans uopdragne Veltalenhed og været forlegen paa hans og paa egne Vegne, men blev nu lettet og førte en Samtale, der i alt Fald vidnede om den Dannelse, man kan have af Bøger. Kort, Alt gik korrekt lige til det Øjeblik, da de toge Afsked. Saa foer Ibald bort som en Pil eller som en Mynde, ilede hjem paa sit Tagkammer, udtømte al sin Begejstring i et luende Digt, betitlet: Hr. Krog, og sendte det, mens Blækket endnu knap var tørt, til en Redaktør.

Det var et Digt i videste Forstand, forsaavidt der nemlig ikke var Sandhed deri. Men der var Fantasi, Ild og en besynderlig Vemod. Som Alt, hvad Ibald frembragte, bar det Præg af at være noget forceret og manglede egenlig Originalitet. Man kunde mærke, at han i dette Tilfælde bevidst eller ubevidst var paavirket af Ewalds »Rungsteds Lyksalighed«; men selv Maaden, hvorpaa man mindedes om hint Digt, gav hans Produktion en vis Ynde.

Redaktøren, til hvem han havde sendt det, brød sig ikke om, hvem »Hr. Krog« var; han saa kun paa Digtet, fandt det smukt og trykte det. Det kjøbenhavnske Publikum, der læste det, gik noget videre og vilde nok vide, hvem den Hr. Krog var, der blev saaledes besungen. Det opdagede man snart, og saa stor var Digtets lyriske Magt, at det kastede et Skjær over Manden,

hvem man hidtil, naar man omtalte ham, havde udtalt sig om med Mistillid. Selv de, der havde ymtet om, at han havde været Slavehandler, gave ham nu Rang som Nabob, hvormed de mente en tvetydig Millionær fra fjerne Lande. Publikum nærmede sig ikke, gjorde intet virkeligt Skridt for Digtets Skyld; men man forberedtes til at modtage en Tilnærmelse.

Selve Abraham Krog blev angst ved Digtet. Det kunde gjøre ham latterlig eller paa ubelejlig Tid og Maade henlede Opmærksomheden paa ham. Ved saadanne Lejligheder kan en Mand ikke spørge sig for undtagen hos meget fortrolige Venner, og dem havde Krog ingen af. Han maatte vente og besluttede at lade Underretning komme til sig gjennem Simon Levi; thi vel ansaa han ikke denne Mand for Smagsdommer; men han vidste, hvad andre Folk dømte.

Imidlertid var Ask ved Digtets pludselige Trykning og ved den Lykke, det gjorde, bragt Fortvivlelsen nær. Ibald var ifærd med at løbe fra ham og virkelig blive en berømt Digter. Ask moraliserede for sig selv, sagde, at han burde finde sig deri, glæde sig derover — han kunde ikke. Det fine Væv, der havde lagt sig om hans Sjæl, trak sig sammen, greb i ham med sine utallige Traade som med skarpe Negle. Det var stærkere end han; han vaandede sig deri, men kunde ikke sønderrive det. Af denne Knibe blev han udreven ved Ibald, der kom op til ham, stønnende, som dødtræt. Han havde forsøgt at

skrive endnu et Digt; men under Anstrengelsen var Noget ligesom gaaet itu indvendig, han kunde hverken tænke eller føle, han vilde blot igjen ud paa Landet.

Medynksom og glad, kjærlig baade som en Engel og som en Dæmon, tog Ask sig af ham og opfyldte hans Ønske. Nu var til hans Tilfredsstillelse Ibalds Karakteristik funden: En sand, stor Digter, men ude af Stand til at producere Meget; en yderst fin Organisme, der aldrig kunde blive berømt ved Kvantitet, men ved Kvalitet; en ædel Martyr sammenlignet med dem, der skrev tykke Bøger.

Efter nogle Dages Forløb havde Abraham Krog det ventede Besøg af Simon Levi.

Levi tav længe om, hvad netop nu var Krog magtpaaliggende, netop fordi han begreb, at Krog vilde have ham til at tale derom, og denne Tavshed blev pinlig for Krog; han frygtede, at han dog var bleven gjort latterlig ved Digtet, og han blev ligefrem bange for at spørge. Men endelig, da han stod ved Døren, vilde Simon Levi ikke drive det videre, og han sagde:

»Maa jeg spørge Dem, Hr. Krog; har De set et Vers, der er trykt om en Hr. Krog?«

»Ja, jeg har nok set lidt af det.«

»Uden Fortrydelse, Hr. Krog, hvad synes De om det Vers?«

»Aa, jo. Hvad synes De om det, Hr. Levi?«

»Jeg? Pyscht! Hvem er jeg? Men Folk siger, at den Hr. Krog maa være en stor Velgjører mod dennehersens Ibald.«

»Naa, siger man det?«

»Ja; men der er ogsaa Folk, der siger, at den Hr. Ibald er en stor Digter.«

»Naa,« sagde Krog, inderlig glad ved at mærke, at der fandtes noget Stort og ikke noget Latterligt ved Sagen. Han tilføjede i en Tone, som han forsøgte at gjøre ligegyldig: »Saa har Publikum jo opdaget to store Mænd.«

»Jo, jo, Hr. Krog. Men ved De, hvad jeg siger, Hr. Krog?«

»Nej, Hr. Levi.«

»Jeg siger, at jeg vil dog hellere være den store Krog end den store Ibald.«

»Hvorfor siger De det, Hr. Levi?«

»Uden Fortrydelse, Hr. Krog, det skal jeg sige Dem; for man kan jo godt mærke paa Verset, at Hr. Krog var Vært og Hr. Ibald Gjæst, og jeg vil hellere være en stor Vært end en stor Gjæst.«

Nu lo Krog og sagde: »Det kan De have Ret i, Hr. Levi.«

»Ret, Hr. Krog? Og hvordan har jeg Ret! Det er ikke mig, der har Ret! Det er ikke mig, der siger det! Hele Verden siger det! Gaa De ud i Verden og sig, De er en stor Gjæst, og

De vil faa et Maaltid Mad; men gaa De ud og lad vide, at De er en stor Vært, og der er ikke Ende paa Gäscht, der vil løfte Dem til Skyerne, Hr. Krog.«

Krog forstod ikke det ironiske Ordspil i Simon Levis Ord; thi den Sætning, der for ham lød som: »Der er ikke Ende paa Gjæster, der vil løfte Dem til Skyerne«, betød for Simon Levi: »Der er ikke Ende paa pjaltede Karle o. s. v.«. Imidlertid var dette ikke af Vigtighed. Hovedsagen for Krog var, at det var gaaet godt; det var kommet uden hans Medvirkning, desto bedre. Han begreb, at han nu havde en Slags Forpligtelse overfor Ibald; han maatte vedblive at spille en Rolle som Velgjører; Folk turde ikke se hans Digter lide Nød. Det kunde let afgjøres. Han talte endnu lidt med Simon Levi om den Familie, han havde ønsket opspurgt, og lod sig nøje med, at Levi ventede Oplysninger fra en god Ven. Sagen var, at alle Talenter ikke kunne forenes i en Person. Simon Levi forstod sig paa at opspørge Gjenstande, men ikke Personer. Hver har sit Instinkt.

SYVENDE KAPITEL.

Medens Poeten trak sig tilbage saa udtømt af sit eget Værk, at han knap tænkte paa det, og medens Publikum efter et Øjebliks Opmærksomhed glemte Digtet paa den Maade, som Publikum glemmer: med Forbehold af at huske — var der udenfor Krogs Familie to Personer, hvem det i høj Grad sysselsatte, ikke just paa Grund af deres Kjærlighed til Poesi, men af andre Aarsager.

Den ene af dem var Skuespiller Becker, som boede ligeoverfor Krogs. Længe før Ibald skrev sit Digt, næsten i Løbet af et Aar, havde Becker iagttaget Krogs, men især et Medlem af Familien: Ellinor. Hver Formiddag stod han en Stund bagved Vinduesgardinet saadan, at ikkun Lidt mere end hans ene Øje var synligt, og saa over paa hende. Hun havde efterhaanden vænnet sig til den kjøbenhavnske Skik at sidde ved Vinduet, havde meget godt bemærket det ene Øje, vidste, hvordan det andet saa ud, og hvem Manden var. I den højere Dannelsesanstalt, hvor hun studerede, havde hun sympathetisk optaget i det Mindste een Evne eller Egenskab: den kjøbenhavnske Beundring for Skuespillere; men hos hende var den blevet noget Mere end et let eller overfladisk Sværmeri. Hendes Faders Hus var saa indesluttet; hendes koncentrerede Livslængsel var

uden Gjenstand; hendes Aspirationer og Længsler som ung Kvinde fandt i den omgivende Virkelighed Ingen at lege hin besynderlige Leg med — som ofte fra Kvindens Side i Ynde, Lune, Veverhed, hastigt Begær, er at ligne med en ung Kats Leg, der ikke saa meget gaar ud paa Gjenstandens Besiddelse som paa at gribe den, lade den fare og gribe den igjen — og saa havde hun desto mægtigere kastet sig ind i Skuespillets Liv ved at optage disse Fægtninger, Glæder, Lidelser, Opsving, som Noget, der kunde ske ogsaa paa denne Side af Lamperne, rettede paa det, omtumlede det med en kraftig Vilje og en fin, skjelmsk Kvindelighed, der ud af sig selv ofte vidste Andet eller Mere end Digteren. Naar man lever saa meget og saa stærkt i Skuepladsens digtede Liv, er Skuespilleren En ligegyldig. Han smelter saa fuldstændig sammen med Digtets Skikkelser, at hans virkelige Personlighed bliver en blød, ubestemt Masse, der kun faar menneskelig Form om Aftenen paa Scenen og ellers fører en gaadefuld, upaaagtet Existens. Men ved det, hun hørte i den højere Dannelsesanstalt om den eller den søde, mageløse, guddommelige Skuespiller, kom hun efterhaanden ud af det rent poetiske Forhold til Scenen og begyndte at anse en eller anden af sine Yndlingsskuespillere som Inkarnationen af den mandige Højhed og Daadskraft eller det sunde, leende Lune, der ligesaa eller noksaa meget var Digterens Værk. Og da nu det sært udtryksfulde Øje derovre begyndte

at tindre paa hende, legede hun i Fantasien med ham; medens hun sad bøjet over sit Haandarbejde, med den smukke, kraftige Nakke, det fyldige, sorte Haar og den fine Profil udsat for dette Øjes Blik, anbragte hun ham i de mangfoldigste Situationer, sendte ham ud i Verden til de urimeligste Bedrifter eller i aandfulde, livlige Scener med Mænd og Kvinder og hentede ham tilbage igjen paa Knæ for hende — og kunde saa efter en halv Times Forløb rejse sig og ryste det Hele af sig, blive sund ved en lystig Sang fra hendes Barndomshjem, juble højt ved en pludselig instinktmæssig, dyb Følelse af, at hun i sin Kvindelighed gjemte en Skat, der ikke behøvede at længes efter sin Besidder.

Imellem hende og Søsteren var et godt Forhold, uagtet de havde deres smaa Sammenstød. Harriet var hverken kjøn eller styg, mere blond end brunet, men med meget smukke Tænder, og desuden kunde hun behage ved sit Udtryk af ligeligt, roligt Humør. Hun havde store Anlæg til at blive egenlig Dame, en saadan kvindelig Personlighed, som den Mand vil ønske at giftes med, der ønsker at have et anseligt og roligt Hus. Ogsaa hun længtes efter virkeligt Samkvem med den Verden, hun i Tankerne var saa beskæftiget med; men hendes Fantasi gik en ganske anden Vej end Ellinors. Hun brød sig ikke meget om Theatret, men levede mere i Geografi og Historie. Ved Geografien syntes det eneste Romantiske i hendes Natur at vise sig, idet hun

enten af Interesse for en fjern Person eller af nordamerikansk Hang ivrig beskæftigede sig med de halvt opdagede Dele af Verden, med Nybyggerne og deres Skæbne. Men hun saa deri det Driftige, ikke det Vovende; hendes Helte vare — maaske igjen af en personlig Grund — de rolige Besiddere af *settlements* eller Kontorer, og det stod maaske i Forbindelse hermed, at hun i Historien havde stillet sig den egne Opgave at udviske Karaktererne, at gjøre dem ensartede med dets daglige Livs Stemninger og Begivenheder. Hun hadede alle store Forbrydelser som usande og opfattede i Konsekvens heraf alle store Bedrifter som udsmykkede eller opdigtede. Hun troede vel, at Leonidas var falden ved Thermopylæ, men ikke, at han havde villet falde. Ensomhed og Disput udviklede naturligvis Harriets Anlæg i denne Retning: hun strakte sine Theorier udenfor Historien. Da de to Søstre havde set »Kong Lear«, overtog Harriet paa Kvindekjønnets Vegne at bevise, at saadanne Personligheder som Regan og Goneril aldrig havde kunnet existere. — »Hvordan blev da Lear vanvittig?« raabte Ellinor. — »Det er jo ogsaa dumt, at han bliver vanvittig,« svarede Harriet. Ligeledes maatte Othello nok være skinsyg; men der var i Naturen og Virkeligheden ingen Jago, og følgelig kunde Desdemona ikke blive dræbt. »Det er saa sandt, saa sandt!« raabte Ellinor i Extase; »jeg kunde selv i Othellos Sted kvæle Desdemona med mine Hænder!« — »Det siger man blot,« svarede

Harriet; »man gjør ikke slige Ting, naar man er ved sine fulde Fem; kun drukne Folk begaa Forbrydelser.« — »Tror Du da ikke, at man kan blive drukken af Andet end Drik?« spurgte Ellinor. — »Nej,« svarede Harriet.

Becker var noget over tredive Aar og meget klog i sit Fag, og til Faget henhørte hans Roller og Kvinden. Hans Klogskab var ikke af den theoretiske Art; han kunde ikke have nedskrevet eller udtalt, hvad der bevægede sig i Ellinors Sind, hvorimod han havde den i Livet langt værdifuldere, praktiske Klogskab: han vidste, blot af hendes Stilling, som hun sad der, at der bevægede sig Noget, som stod nogenlunde sympathetisk til og var nogenlunde gunstigt for hans Planer og Attraa. Skulde han handle, kunde han ikke nøjagtig angive, hvor alle Kræfter vare, som han skulde virke paa og med; men han greb iblinde og greb rigtig alligevel. Han vilde overordentlig gjerne have nærmet sig Ellinor paa en eller anden uregelmæssig Maade, men vovede det ikke; thi uden at kunne give Grunde sagde han sig selv: »Om hun saa beundrede mig nok saa meget og jeg blev saadan . . . . saadan uregelmæssig, saa fik jeg paa en eller anden Maade et Ørefigen.« Det vidste han enten af Instinkt eller af Erfaring.

Han vidste ogsaa aldeles nøjagtig Besked om Krogs Hus og dets Stilling til Selskabet. En Skuespiller færdes altfor meget mellem Folk, til at Noget, som Byen ved, skal være ham ube-

kjendt, og Becker havde desuden en Tjener, hvem han aldrig behøvede at sige til: Vær Spion. Tjeneren var det af Natur og var saa vel opdragen, at han altid paa rette Maade var snaksom og ligesom bebyrdede sin Herre med Nyt fra Naboernes Køkkenbefolkning, men sjelden eller aldrig med Mere, end Herren ønskede at vide.

Becker bedømte Digtet aldeles rigtig: Det var Ingenting; men det kunde blive Anledning til Noget. Der var Mange, som gjerne vilde i Lag med en saadan rig Mand som Krog, og de kunde benytte det som et Paaskud. Var der først gjort en Begyndelse, saa stod Livet ham aabent, og saa var det usikkert, om en Skuespiller vilde blive saa vel modtaget, som naar Skuespilleren kom først. Hvorfor da ikke selv benytte Digtet som Paaskud?

I den Tid spillede det kongelige Theaters Kunstnere undertiden for egen Regning, og Becker skulde netop have en Forestilling. Han skrev et Brev til Krog, rigtignok med nogen Ulejlighed, men dog et ganske godt Brev, til hvis første Halvdel han havde benyttet Fraser fra Skuespilverdenen, medens den anden Halvdel indeholdt ligesom Billetten, der er skjult i en Buket. Det kom imidlertid ikke saa meget an paa, hvad Brevet indeholdt, som paa, at det blev skrevet. Det gjælder ofte kun om at faa det første Ord sagt, selv om det sker ved, at man træder en Mand paa Foden og siger: Om Forladelse.

Brevet lød saaledes:

»Omendskjønt Skuespilleren sædvanligvis ikkun er Tolk for, hvad en Digter har tænkt og følt, saa er der dog et Slægtskab mellem ham og Digteren, og han har Ret til, selv om hans Adfærd skulde synes usædvanlig, at vise sig greben af, hvad en Digter har set og besunget, ogsaa udenfor Skuepladsen. Det er derfor, at Undertegnede, i højeste Grad tiltalt af et usædvanlig smukt Digt, ønsker efter ringe Evne at bidrage Sit til at bevidne Digtets Gjenstand sin Højagtelse og derfor tager sig den Frihed at oversende indlagte Billetter til sin Forestilling og vil føle sig smigret ved, at de modtages og afbenyttes.«

Selv et koldt og klart Menneske har Vanskelighed ved i det virkelige Liv — ikke i Tankens Verden — at opfatte en Sag rent objektivt; det Standpunkt, hvorpaa han staar, den sjælelige Atmosfære, der omgiver ham, det Sæt af Tanker, Bekymringer, Attraaer, hvori han bevæger sig, vil indvirke paa den Synsvinkel, hvorunder Sagen bliver bragt til hans Sind, forandre dens Stilling, Omrids og Farver. Det var Abraham Krog umuligt, tiltrods for hans Verdenserfaring, at stille sig paa samme Standpunkt overfor dette halvt paatrængende, halvt ærbødige Brev, som en af Samfundet anerkjendt, anset Familiefader. Han forsøgte paa at tænke sig, hvordan en saa-

dan anset Mand vilde behandle det; men han formaaede ikke at komme til Klarhed. Der var i Brevet Noget af den Anerkjendelse, han længtes efter, en Imødekommen, skjønt ikke fra den Del af Samfundet, han foretrak. Skuespiller Becker var maaske, ja uden Tvivl, en poetisk Mand; Brevet og Billetterne vare fra hans Side en pludselig, uvilkaarlig, poetisk Anerkjenden foranlediget af et Digt. Skulde man, uagtet man ikke selv var Poet, men Kjøbmand, ikke kunne modtage Poesiens Blomster, siden de nu engang kom, og siden Virkeligheden havde saa faa? Og skulde man ikke i alt Fald tage det som Tegn paa større Ting, der vare ivente? Desuden var det jo blevet Krogs Leveregel: »Søg Ingen, stød Ingen bort.« Her nærmede sig rigtignok En med en Gave; men naar man er saa rig som Krog, kan man modtage Gaver. Kort, uagtet Skuespiller Becker aldrig havde talt med Abraham Krog, havde han dog instinktmæssig, med en næsten dæmonisk Gjætningsevne grebet rigtig, Krog stod med Brevet i Haanden tiltrukken eller fængslet, omtrent som Becker vilde, og gik ind til sin Familie for at meddele den Begivenheden som en Kuriositet, som et Tegn paa den Ære, Ibalds Digt havde forskaffet Huset, og som man kunde trække paa Skulderen ad, medens man modtog den. Det gik dem Alle paa samme Maade som Krog. Ingen havde Styrke eller Frihed nok til at tænke bestemt, at den Slags Ære skulde afvises, og hvo af dem, der havde tænkt

det, kunde ikke have sagt det, for ikke overfor Faderen at udtale en for Familien saarende Tilstaaelse. Først var man nær ved at tage den Beslutning at benytte Billetterne og takke Hr. Becker; men et lille Ord af Ellinor bevirkede, at man vilde takke Becker, dog uden at gaa i Theatret paa hans Billetter. Krog vilde selv gaa over og aflægge ham en Visit. Da dette var afgjort, bad Ellinor om at turde læse Brevet. Hun var den Eneste, der forstod det. Hun gjættede, hvem der var ment med »Digtets Gjenstand«, og med skjelmsk-diabolisk Medviden saa hun, at hendes Fader og Moder, Søster og Broder i dette Øjeblik i Familieraadet havde vedtaget det Eneste, som Becker eftertragtede, nemlig at gjøre det Skridt, slaa den Bro, hvorved han kunde komme i Berørelse med hende. Den magnetiske Tiltrækning, han alt havde udøvet paa hende ved sit Spil, sin Berømmelse og de hemmelige Tegn paa Forelskelse — hendes tilbagetrængte Livslængsel — den stærke Kvindeligheds Higen efter Sysselsættelse, Kamp, Herredømme, Hengivelse — Alt bidrog til, at dette Øjeblik brød ind over hende som et mægtigt, bredt Solskinslag mellem Graavejr, og dette Solskin stillede hende ene mellem sine Omgivelser, fyldte hende, omstraalede hende, medens det lod dem afsides. Det kom svangret med Duft af fjern Aroma, med pludselige, hurtig skiftende Udsigter til Bjerge og smilende, dulgte, varme Dale. Hun gik ind i Værelset

ved Siden af, satte sig med Ryggen mod Vinduet, der vendte over til ham, og sang, saa det lød gjennem hele Huset.

Saasnart det passende kunde ske, gjengjældte Skuespiller Becker Hr. Krogs Visit.

Han havde naturligvis et fortræffeligt Greb paa at behandle disse Mennesker. Den Slags Verdenserfaring og Menneskekundskab, som en nogenlunde begavet Skuespiller erhverver sig, sætter ham i den borgerlige Verden istand til, som man siger, at »gaa ind og ud af Folk med Træsko paa«. Har han foruden den formale Færdighed og Evne til at »føre en Person« ogsaa Naturgaver over det Sædvanlige: et smukt Ydre, en vindende Stemme, et Præg af stærk Livfuldhed, der med Ret eller Uret tager sig ud som Genialitet, og bevæges han noget af den Følelse, der hos alle Mennesker skærper Evnerne, saa er hans Magt selvfølgelig mere dybt virkende — indtil den hele Personlighed kommer paa Prøve.

Becker førte under sit Besøg næsten hele Tiden Ordet. Det holder ikke altid Stik, at man i Selskabslivet behager ved at lade Andre tale. Havde Becker ikke unddraget sig fra denne Regel — der ligesom alle Regler gjælder Talenterne, men ikke Genierne — saa vilde Sammenkomsten være bleven saa kold og stiv som en frossen

Pind. Nej, han talte. Han henvendte sig naturligvis først til Fruen, og da han mærkede eller lod, som om han først nu erfarede, at hun kun med Møje talte Dansk, gav han sig til at tale Engelsk, med en særegen, fortræffelig-urigtig Accent, der baade gjorde ham lidt latterlig og klædte ham udmærket. Han var selv den Første til at fremkalde de Smil, som man i Begyndelsen ikke vovede at lade komme op over hans Engelsk. Der hører Noget til, saadan at kunne gjøre sig lidt latterlig, at fornedre sig med den Vished, at det skal hjælpe til Ens Ophøjelse. I stor Hast opnaaede Becker overfor disse, i flere Henseender naive Mennesker, at al Gêne tabte sig, at man passiarede med ham som med en Bekjendt eller hurtig sagde de faa Ord, som behøvedes, for at han skulde gaa videre. Saa fortalte han en Mængde af de Historier, som alle Skuespillere kunne fortælle, men ikke alle lige godt. Det, han gik ud paa, var at gjøre det store Selskabsliv lidt komisk. Han vidste, at det maatte behage her; men han vogtede sig vel for, ved at gaa for vidt at lade mærke, at han vidste det. Selv den erfarne Krog blev fuldstændig overlistet, sad ganske naiv og indsugede den søde Hævn over det Selskab, han forgæves havde søgt og endnu søgte. Det var ingen egenlig Bagtalelse, ingen Skandale, det var blot morsomt. Becker skiftede Gjenstand, vendte tilbage til den forrige, skiftede igjen, syntes at snurre rundt som en Top; men i Virkeligheden var det ham, der lod de Andre

snurre. Det forekom hele Tiden dem Alle, at de ikke alene morede sig, men lærte Meget. Og vel kunde Ingen, fem Minuter efterat han var gaaet, huske noget Sammenhængende; men Indtrykket var yderst livligt, behageligt, forfriskende. Kun En var misfornøjet, da Becker gik: Ellinor. Hun var skinsyg paa sin Fader, Moder, Broder og Søster; Becker havde vist hver af dem mere Opmærksomhed end hende. Men det vidste Becker meget godt, og i sit stille Sind besvarede han hendes Bebrejdelse, idet han sagde til sig selv: »Det skal nok komme, yndige Ellinor!«

Den anden Person, der blev særlig paavirket af Ibalds Digt, var Oberstlieutenant Winter, Kapitajnens Onkel, Ottilies Fader, som boede paa 3dje Sal i samme Hus som Krogs. Det var en høj, kraftig, aldrende Herre. Ethvert Menneske skal, siger man, i sit Fysiognomi have nogen Lighed med et Dyr, og man tilføjer, at de, hvis Ansigt minder om en Hest, skulle være sunde, dygtige, godmodige Naturer. Naar Ordet forstodes paa denne Maade, vilde maaske Oberstlieutenanten selv, i fortrolig, psykologisk Samtale med en Ven, have tilladt, at han blev sammenlignet med en ædel Ganger. Der var noget Aabent og Vindende i det brede Ansigt, hvis kraftige Udtryk endda forhøjedes ved et tæt,

graaligt Overskæg. Men omkring Øjnene, som forresten ogsaa saa djærvt og frit ud i Verden, kom der ved det mindste Smil en Mængde smaa Rynker, der tilføjede et ret besynderligt, stærkt Udtryk af Snuhed. Oprindelig havde Oberstlieutenanten maaske faaet megen Aabenhed og næsten ingen Snuhed, saa at der senere, da sidstnævnte Egenskab udviklede sig ved Livet og især ved Garnisonslivet, ikke kunde af Naturen anvises den nyudviklede Egenskab nogen anden Plads end en forbigaaende, ligesom tilleje, omkring Øjnene. Det er muligt, at hans huslige Liv havde bidraget Noget til at frembringe eller forstærke Snuheden eller give den et vist kvindeligt Præg; thi hans Hustru havde ægtet ham af Begejstring for den militære Stand, var en blød, trofast, romantisk, upraktisk Natur; Oberstlieutenanten havde derfor allerede som Kapitajn beskæftiget sig meget med Husholdningen, og da han ved den store Reduktion gik af, kunde han uhindret hellige sig dette Anliggende, der behagede ham saa meget mere, som han var noget Gourmand. Men det ere saadanne kraftige Naturer meget hyppig, og naar de blot ikke udelukkende holde af Maden, men sætte tilbørlig Pris paa en Flaske Vin dertil — hvilket Oberstlieutenanten gjorde — saa ere de i Reglen joviale, gode Selskabsbrødre og afholdte af deres Kammerater. Det var Oberstlieutenant Winter, og hvis det ikke var for den historiske Sandheds Skyld, kunde man ved Omtalen af denne fortræffelige, i sit

Hus lidt despotiske, men ogsaa ofte kjærlige, aldrende Kavaller, gjerne have forbigaaet hans Snuhed, tilmed da den virkelig syntes at være noget Tilfældigt hos ham, noget hans Natur ligesom Paasat, hvilket han ikke ret havde Bevidsthed om. Det faldt ham ikke ind, at han havde nogen Hensigt med Krog. Da denne udstedte sin store Indbydelse, blev Oberstlieutenanten som en afskediget Officer forbigaaet; men han bemærkede det ikke, fordi han ikke vilde bemærke det, og bar i alt Fald ikke Nag. Han kom naturligvis dels som Beboer af samme Hus, dels ved sine Husholdningsbeskæftigelser til at kjende Krogs Forhold temmelig nøje; men det faldt ham ikke ind at sige til sig selv: »Der er nu en rig Familie, som man intet Ondt ved om, som bliver meget bagtalt, men som opfører sig overordenlig net, som har en ung, vakker Søn, og som ingen Omgang har, og jeg kunde godt lide en saadan Familie at omgaas, og jeg har en ung, vakker Datter . . . .« Eller sagde han dette eller noget Lignende til sig selv, saa var det uden at bringe de enkelte Omstændigheder i logisk Forbindelse, uden at vedkjende sig nogensomhelst Plan. Heller ikke, da han læste Digtet, og da han antog, at Familien Krog nu kunde tage et Opsving og altsaa ikke længer blive en stakkels rig Familie uden Omgang, faldt det ham ind, at han lagde nogen Plan. Medens der er Mennesker, som ikke kunne eftertragte et Formaal, uden at det staar meget klart for dem, og uden at beregne

Midlerne, mulige Hindringer o. s. v., er der Andre, hvis Natur en saadan Klarhed er aldeles fjendsk. Skulde de sige sig selv, at de havde en Plan, vilde den rejse sig foran dem som et Spøgelse og lamme deres Handlekraft. Der var ikke en Rynke ved Oberstlieutenantens Øjne, da han en Dag pludselig, ligesom ved Indskydelse, iført sin Uniformfrakke, men uden Epauletter, ringede paa hos Krogs og kom ind med sit aabne, militæriske Ansigt og med en let Anstand, ret som en saadan aldrende Kavaller kan gaa til sin Ligemand.

»God Dag, min gode Hr. Krog,« sagde han, »jeg kommer for at have den Fornøjelse at gjøre Deres Bekjendtskab. Jeg har, paa min Ære, længe havt Lyst til at hilse paa Dem; men De ved jo nok, hvordan det gaar, man opsætter fra Dag til Dag, naar der ikke er en Anledning. Nu tager jeg som Paaskud det fortræffelige Digt, der har staaet om Dem . . . . en flink Fyr, der har skrevet det . . . . Jeg ser, De har arrangeret Dem ligesom vi deroppe, jeg har ogsaa mit Værelse paa denne Side.«

Dermed var Bekjendtskabet gjort, og det Eneste, Krog beklagede, var, at Oberstlieutenanten ikke var kommen før Skuespilleren; thi saa havde man kunnet behandle denne lidt mere koldsindig, var ikke strax gaaet over til ham.

Oberstlieutenanten sørgede for, at hans Familie og Krogs Familie bleve bekjendte med hinanden, og nu havde Krog da Lejlighed til at faa

et af sine kjæreste Ønsker opfyldt: gjøre en Middag. Krog var en forstandig Mand, ja meget mere end forstandig; han var en alvorlig Mand, hvis man ved alvorlig vil forstaa ikke spøgefuld og ikke letsindig; men siden han forlod Landet hinsides Oceanet, havde han med næsten barnagtig Glæde tænkt paa at kunne gjøre Middagsselskaber i Danmark. Rigtignok forbandt han dermed den aldeles ikke barnagtige Tanke at kunne benytte Middagsselskaberne til Opnaaelse af andre Formaal; men selv uden Hensyn hertil, og efterat Formaalene vare trængte uoverskuelig langt bort, stod det at kunne give en Diner for ham som noget af Jorderigets Behageligste. Han holdt selv ikke overvættes meget af Spise og Drikke, var heller ikke gjæstfri af Hjertet; men at sidde som Vært paa den Maade, han havde set rige og betydelige Folk sidde: ved et Bord, der bugnede og tindrede af velordnet Rigdom, ved en Anretning, hvor Værtens Tanke, uden at den lydelig gaves tilkjende, udførtes med Uhrværks-Nøjagtighed, hvor man med Anstand og Behag drak Glas med hinanden, roste Vinen og ved sine Kundskaber om Vinsorterne udhævede Værtens, hvor sjeldne og dyre Sager serveredes med en saadan Rigelighed, at de virkede paa Gjæstens Fantasi og gjorde Fattigdom til et Sagn, hvor Menneskene bleve gemytlige og, medens de aabnede den nederste Vesteknap, aabnede ogsaa Hjerterne — det var for ham Livets Poesi.

Nu kunde han, om end i det Mindre, gjøre Middag, og han havde en Forpligtelse dertil, hvis han vilde vise sig gentil høflig imod sine to nye Bekjendtskaber. Det Eneste, som trykkede, var, at man ikke kunde indbyde Flere, at man navnlig ikke havde Damer til Winters. Men deri maatte man nu finde sig, naar man ikke vilde være paatrængende i den højere Dannelsesanstalt, hvor Harriet og Ellinor flygtig og fjernt havde gjort Bekjendtskaber. For dog at have Noget, der saa ud som Familiens eget, oprindelige Bekjendtskab, tænkte man et Øjeblik paa Ask og Ibald; men man havde faaet en vis Angst for Ibald i selskabelig Henseende, og Ask havde formedelst sin tørre, dogmatiske Personlighed ikke virket paa nogen af Damerne som Kavaller. Ask og Ibald skulde ikke glemmes; men de kunde ikke drages tiltaffels. Imidlertid manglede man en Herre; der var fem Damer, men kun fire Herrer. Medens man paa Familien Krogs Maade underholdt sig herom, nemlig berørte Sagen med Ord, der ikke rørte op i den, erindrede Jemmy med Et, at han den foregaaende Dag havde mødt en af sine Skolekammerater fra den Tid, da han gik i Skole her hjemme.

Han omtalte det med en for ham usædvanlig Varme, som om dette rolige unge Menneske dog kunde føle for sin Skoletid ligesom vi Andre.

Faderen spurgte: »Var det en Ven af Dig?«

»Jeg vil ikke sige, at det var en Ven; men

jeg kunde godt lide Fyren, eller det forekommer mig, at jeg holdt af ham.«

»Hvem er det?«

»En medicinsk Student eller Kandidat. Han hedder Vilhelm Carøe.«

Navnet gjorde intet Indtryk paa Krog enten for eller imod, og han sagde blot: »Han er da *respectable?*« — Engelsk Betydning: ikke fattig.

»Ja, jeg kan godt indbyde ham.«

»*All right,*« svarede Krog og tilføjede, idet han vendte sig for at gaa: »Sørg for, at han kommer lidt før de Andre.«

Meningen hermed var hverken at hædre eller at nedsætte Gjæsten, men kun at forebygge, at han i de andre Gjæsters Nærværelse skulde komme og blive præsenteret som vildfremmed for Familien.

Paa den fastsatte Dag traf det sig, at Simon Levi gik opad Trappen og kom ind hos Krog tilligemed Vilhelm Carøe. Levi havde et vigtigt Ærinde til Krog: han eller hans Korrespondent havde opdaget en Familie Seilstrup i Jylland — det Familienavn, som det lod til, at Krog behøvede for at stifte sit Legat — og efterat Krog havde takket Levi for hans Umage og det heldige Resultat, bad han om Undskyldning for, at deres Samtale denne Dag blev kort; »thi,« tilføjede

Krog med en uforlignelig Mine, som en *grand seigneur*, der behandler slige Sager *en bagatelle*, »jeg ser i Dag nogle gode Venner hos mig til Middag.«

»Jo, jo, Hr. Krog,« svarede Levi og tog Afsked med en i dobbelt Forstand lang Næse; thi medens hans hele øvrige Ansigt ingen Overraskelse forraadte, kunde han ikke forhindre, at hans Næse, der allerede af Naturen var lang, kom til at hænge længere ned ligesom slappet eller tynget af denne Overraskelse: at Krog havde Venner og gjorde Selskab, allerede inden han havde fulgt hans Vink.

Simon Levi følte sig altfor ubetydelig til at kunne gjøre nogen Mands Lykke og erhverve hans Taknemlighed derfor; men den ærgjerrige Tanke havde indsneget sig hos ham, at han i al Stilhed kunde give Krog gode Raad, uden at Krog selv behøvede udtrykkelig at anerkjende det. Han skulde blot hemmelig føle, at Levi var en klog Mand og en beskeden Mand, og saa skulde Levi efterhaanden blive en uundværlig lille Kommissionær for den store Hr. Krog. Alting stod stille i Simon Levis Hoved, medens han nu gik ned ad Trapperne; men da han kom i Porten, bevægede det sig i hans Hoved, og han selv blev staaende stille: han vilde se, hvilke Venner der kom. Hans hurtige Blik havde i Entreen set, at der endnu ikke var kommet en eneste Gjæst, med Undtagelse af det pur unge Menneske, og som en forstandig Mand sagde

Levi sig selv, at Gjæsterne maatte komme igjennem Porten. Men her er nu et Exempel paa, at selv forstandige Menneskers Forstand ikke altid slaar til endog i ganske hverdagslige Ting; thi medens Simon Levi stod i Porten, kom Oberstlieutenantens ned fra 3dje Sal og gik ind til Krogs. En eller to Minuter senere aabnedes virkelig Porten, og Becker, hvem Simon Levi naturligvis godt kjendte, uden at Æren var gjensidig, gik op paa 1ste Sal. Levi ventede endnu et Kvarter, en halv Time, en Time, og da Klokken slog syv, gik han beroliget og alvorlig ud af Porten, idet han sagde til sig selv: »Jo, han gjør Middagsselskab! For hvem? For en Skuespiller og en Dreng! Velbekomme Dem, Hr. Krog!«

Medens Simon Levi stod stille i Porten med en eneste Tanke rettet paa en eneste Gjenstand, der ikke vilde vise sig, var der desto mere Bevægelse paa 1ste Sal. Der mødtes Ottilie med Vilhelm Carøe, og da det, maaske mod deres Vilje, mærkedes, at de kjendte hinanden, sagde Oberstlieutenanten: »Naa, De kjender min Datter?«

»Jeg har havt den Ære at hilse paa Frøkenen, paa en Maade til Orlogs,« svarede Vilhelm.

»Min Datter til Orlogs?« udbrød Oberstlieutenanten med jovial Forbavselse.

»Ja, Fader, hos Frederik, da han kom hjem med sin Korvet,« svarede Ottilie.

»Saa er De jo en Ven af vor Familie, Kapitajn Winter er min Brodersøn!« raabte Oberstlieutenanten og rakte med sin prægtige aabne Mine Vilhelm Haanden, medens hans Blik af Vilhelms Dragt læste, at han ikke var formuende.

Krog kunde have omfavnet Vilhelm, sin Søn og sig selv for det Held, de havde havt ved denne Indbydelse: Han var en Bekjendt af Oberstlieutenantens Familie!

Vilhelm saa forvirret-spørgende paa Ottilie. Hun kunde naturligvis Intet sige; men hun mindedes stærkt om, hvad der var at sige. Det uskyldige, glade Behag, hvormed hun fra Først af havde set paa Vilhelms Ansigt, tørnede sammen med en Tanke, der i Orlogsskibet havde holdt sig afsides, men i den elegante Salon trængte sig nærmere paa: han var Broder til en Skibsdreng — eller rettere: med den Evne, som Kvindens Sind ofte har til at opfatte i en Helhed, hvad der for os Andre er en enkeltstaaende Kjendsgjerning, følte hun, at fra en Familie, et Hjem, der havde udsendt en Skibsdreng, var ogsaa han kommen. Selv var hun 17—18 Aar, endnu en uselvstændig Blanding af Moderens bløde, romantiske og af Faderens verdslige Natur, paavirket af Faderens Fordringer til hende om at være Dame, og af det militære Hierarkis Stolthed, og endmere paavirket af den Fornemmelse, en saadan ung Pige let faar ved at træde som Gjæst ind i Rigdom og Elegance: at det er hun født og baaren til. Medens det Barnlige i hende et Øjeblik led ved

ikke ret og aabent at turde vedkjende sig Bekjendtskabet, krympede det Dameagtige i hende sig ved dette Bekjendtskab og ved Hemmeligheden, der maatte skjules. Al denne hurtige Uro malede sig i hendes Fysiognomi, idet hendes Blik søgte at undgaa Vilhelms, og med den overordenlige Agtpaagivenhed, man har som Ung og Ny i Selskabslivet, og især naar man bærer paa Bevidstheden om et svagt Punkt og er sensibel, opfangede Vilhelm den omtrentlige Betydning af hendes Ansigtsudtryk og vaandede sig derunder. Ottilie havde vendt sig til Ellinor, og Ellinor, der var i Uro, gav sig til at tale hurtig med Vilhelm, medens Ottilie fjernede sig.

Becker kom. Han var i Forvejen underrettet om, at Oberstlieutenantens skulde indbydes; men om Vilhelm Carøe havde han Intet hørt, og ved sin Indtræden saa han det smukke unge Menneske ved Siden af Ellinor. Var der en Inklination imellem dem? Havde man leget med ham, Becker, medens han troede at lege med dem? Skulde han maaske engang være tilstede for at høre hendes Forlovelse blive deklareret? Skulde disse af Verden oversete, uvidende, landsbyagtige Mennesker dog ved et Træf kunne stille sig saadan, at de smilede over ham? Denne Tanke forstyrrede ham ganske; Alt i ham blev til Had og Hævnlyst. Ellinor mødte et af hans Øjekast, der var saa skarpt og maalende — saa stolt, syntes hende — at hun undredes over, hvordan hun med sin Fantasi havde vovet at omtumle en saadan Mand.

Men efter en Stunds Forløb opdagede dog Beckers erfarne Blik, hvor Magneten var, der tiltrak den unge Carøe, og nu var han pludselig i sit Element. Han kunde være sikker for sit eget Vedkommende og gaa Andre lidt i Vejen. Under Maaltidet glimrede han fuldstændig, og Vilhelm, der var saa ung og saa ubetydelig og saa sig imellem skjønne Kvinder og troede sig i en virkelig Fornemhed, Rangens, Rigdommens og Begavelsens, beundrede og følte sig lille, krøb sammen, næsten baade i Nutid og Fremtid.

Becker havde i Anledning af en Salat, som serveredes, fortalt den bekjendte Anekdote om Pave Sixtus den 5tes Salat, og for at sætte lidt Kryderi paa Foredraget havde han kaldt Sixtus: en Medicæer. Det var nok egenlig en Mæcenas, han mente; men forresten vidste Becker naturligvis, at der havde været Medicæere, og at en eller anden Medicæer havde været Pave, og Becker var i Øjeblikket i det rige Lune, hvori det kan forekomme en begavet, uvidende Mand, at han kan vove Alt, alle Kjendsgjerninger springe ind i hans Hoved og udgaa derfra, maaske forandrede, men rigtige. Oberstlieutenanten havde derimod fra sin Ungdom en bestemt Fornemmelse af, at Sixtus den 5te ikke havde været en Medicæer, og det forekom ham, at han havde været en Barberini eller Piccolomini. Man henvendte sig til de unge Damer, der virkelig havde nydt en meget god Undervisning, men i Øjeblikket ikke formaaede at huske. Saa appellerede man til

Højesteret; thi angaaende et historisk Faktum bliver en Student eller Kandidat Højesteret ved et saadant Middagsbord, og man spurgte Vilhelm. Han svarede, at Pave Sixtus den 5tes Fader var Svinehyrde.

»Det er da umuligt!« raabte Oberstlieutenanten.

»Jo, jo, nu husker jeg det, han var Svinehyrde!« sagde Becker, der var altfor klog til ikke at anerkjende Universitetet og tage det under sin Beskyttelse: »Hr. Carøe har fuldkommen Ret, han var Svinehyrde.«

Oberstlieutenanten kunde ikke finde sig i, at en Pave og en saa udmærket Pave, hvis Salat især havde tiltalt hans Fantasi, skulde være af saa simpel Slægt, og det førte til, at man talte om flere berømte Mænds Herkomst, og i Reglen fandt man, at de nedstammede fra simple Folk.

Kun En kunde vide, i hvilken Grad Samtalen interesserede Vilhelm personlig, og medens den stod paa, og hans Blik engang vovede sig hen til Ottilies, traf han hendes overordenlig smukke Øjne hvilende paa sig med et barnligforskende, sympathetisk Udtryk, som om hun anvendte det historiske Resultat paa ham. Da lo Gud Amor vistnok højt i sin Himmel; thi i dette Øjeblik tændtes i et Menneskehjerte en Lue, der ikke skulde dø. Med en mysteriøs, lyksaliggjørende Skjønhedsfornemmelse kom Vilhelm i pludseligt, personligt Forhold til det, han havde omtalt, og det, han saa. Under det Blik vidste,

troede hans Sjæl sig af stor Slægt, modtog Forjættelsen og følte sig beredt for de store Pligter. I dette Øjeblik fandt han det saa rigtigt, at hun, ved hvem disse Fornemmelser skabtes, var stolt. Hun var saa fjern fra ham, fjern som Himlen — de Salige naa dertil.

Et saadant, uendelig rigt, flammende Øjeblik, Kjærlighedens Begyndelse i et frisk Menneskehjerte, kunde vel omstændeligere udmales. Men Nogle vilde vel mene, at det var at gjøre for stort Væsen af en tyveaarig Person, som kunde blive en god Doktor, hvad enten han brændte sig hist eller her. Andre vilde ikke i nogen Slags beskrivende Ord finde noget Tilsvarende til, hvad de mindes selv at have følt, da Luen tændtes og spredte sig med underdejlig Sødme i hver Blodsdraabe, da Verden blev forvandlet, blev et Ferige, hvor Levende og Dødt raabte Halleluja for Hende. Atter Andre have endnu slet ingen Forestilling derom og vilde gjerne vide, hvordan det egenlig, rigtig er. Men, kjære Børn, det lader sig ikke fuldstændig beskrive; man maa selv prøve det.

Selve Øjeblikket varede kun kort for Vilhelm, om end dets Virkning blev; thi uden at være koket kom Ottilie til at bære sig ad, som om hun var det, fordi Damen stred imod og overvandt Barnet. Vilhelm havde vel opdaget Stjernen; men der gik Skyer imellem.

Becker oprettede sin tilsyneladende Fejl overfor Ellinor. Han lod sin Opmærksomhed lidt efter lidt blive hende tildel, og hun modtog den

som en Gunst, hun vilde undvære, men ikke kunde. Hun anede, at Becker legede med hende, som hun vilde leget med ham; principielt forkastede hun altsaa ikke Legen, men stod blot fejl i den. Hun kunde ikke faa Hovedet ud af Nettet, der var kastet over hende. Der er en Fatalisme i Kjærligheden. Om man just ikke behøver at tage det bogstavelig, at Ægteskaber sluttes i Himlen, saa forholder det sig med mangfoldige og ingenlunde de sletteste Gemyter saaledes, at i en given Tid af deres Liv og under visse Omstændigheder vil den, de netop da møde, blive som skæbnebestemt for dem. Alt, hvad i deres Inderste længtes efter Godt og Skjønt, vil i denne Mødende tro at have fundet sin Gjenstand; saaledes som han eller hun ser ud, vil det forekomme dem, at det, som er Herligst og Sødest i Tilværelsen, maa og skal se ud; det er skabt i hans eller hendes Billede.

Der kom et Øjeblik, da et underligt, langt Blik fra Ellinor hvilede paa Vilhelm. Det var med dette Blik, at Ellinor med sin Verdenserfaring erklærede for sig selv, at Intet kunde sammenlignes med Becker. Hun ofrede i dette Øjeblik med en Slags Andagt Vilhelm og det hele Mandkjøn paa Beckers Alter.

Imedens Vilhelm gik hjem, huskede han alle de Øjeblikke, da han efter sin Formening havde staaet fejl, siddet fejl, været selskabelig kejtet, sagt Andet, end han vilde sige; hvert Blik, især fra Ottilie, steg tydelig frem for ham, og han sagde

til sig selv i Vaande: »Hvad skulde jeg der, hvad vilde jeg der? . . . . Men jeg maa lære af dem at overvinde dem, ligesom Czar Peter lærte af Carl den 12te . . . . Aa, jeg! . . . . Jo!«

OTTENDE KAPITEL.

Ibald havde modtaget Underretning om, at Hr. Krog vilde besøge ham i hans Hytte, hvor han jevnlig efter korte Ophold i Kjøbenhavn tyede hen. En smuk Septemberdag gik da ogsaa Krog tilligemed Ask ombord i Helsingørsdampskibet for at sejle til Humlebæk.

Med Krog var der i de sidste Par Maaneder foregaaet en ikke umærkelig Forandring; han havde faaet noget Frit og Tillidsfuldt, han var aabenbart ikke længer den af »Selskabet« trykkede Mand. Sandheden var, at han nu havde begyndt Livet paa den Maade, som i Reglen er nødvendig i Danmark: smaat, forsigtig, og at han mærkede, at det gik. Hverken Oberstlieutenant Winter eller Skuespiller Becker havde i Virkeligheden udrettet Synderligt for ham; thi ingen af dem var ivrig for at føre Flere til Huset; men de havde dog heller ikke kunnet lægge Skjul paa, at de stode i Forbindelse med Krogs, og de havde maattet tale godt om dem. Rygtet gik ogsaa snart, at Becker

gjorde Kur til den smukke, rige Datter, og da hun var saa lidet kjendt, udbredte der sig en næsten mysteriøs Forestilling om, hvilken Skat hun var. Selv blandt dem, der for en Tid tilbage havde talt haanligst om Krog, faldt det Ingen ind at tænke eller sige Noget sigtende til, at Børnene skulde undgjælde for Noget. Det er dansk Skik. Da det nu ovenikjøbet blev bekjendt, at Krog havde stiftet et Legat, fæstede en velvillig Opmærksomhed sig paa ham. Ogsaa herved viste sig Publikums Fantasi skabende. Man fortalte, at dette Legat var bestemt for en Lods- eller Fisker- eller Skipper-Familie, fordi Krog engang havde lidt Skibbrud og var bleven frelst og kjærlig behandlet af en saadan Familie. Maaske havde Krog i Fortrolighed fortalt noget Saadant til Simon Levi, og maaske Simon Levi havde været tavs i Henhold til sit Løfte: »De kan stole paa mig som paa Dem selv, Hr. Krog.«

Derfor havde det heller ikke varet længe, inden Krog, da der skulde stiftes et Velgjørenhedsselskab, fik en Indbydelse til at være med. Saasnart han mødte i Forsamlingen, var han strax hel og holden den Mand, han senere blev. Hans Natur havde fundet sin Skueplads, og han spillede sin Rolle med en Intuition, med en anende Kundskab om sine Medspillendes Karakter, der efter Omstændighederne var beundringsværdig. Han bad om Ordet, og da han talte, var der ikke Spor af en usikker Mand, der søgte at bejle til den herskende Stemning. Tvertimod. Med den

ene Haand i Buxelommen, ligesom beredt til at trække Penge op, med Bevidstheden om, at have Penge at trække op, talte han prunkløst, nonchalant, praktisk. Han sagde ganske ligefrem, at han ikke var velgjørende i almindelig Forstand; han hadede Tiggeri; han vilde, at Folk skulde arbejde, naar de kunde; det havde han selv gjort. Kan man ikke være Grosserer, saa kan man være Kuldrager. Man skulde befordre Virksomhed, ikke gaa ud paa at tilfredsstille sig selv ved at give Almisse. Det var dengang temmelig nyt; det lød noget koldt, men djærvt og oprigtigt, og det tiltalte selv de sentimentaleste Folk, ligesom det inderlig behager en svag Person at se en Tærsker spise. Krog blev valgt til Medlem af Komiteen, og i intimere Møder faldt der fra en højtstaaende Embedsmand et Vink om, at Hs. Majestæt med særlig Paaskjønnelse vilde bemærke, om det kunde lykkes at faa Penge samlede til en vis Plan. Krog bed ikke strax paa; men den Udmærkelse fra Souverainens Haand, som han havde sine særlige Grunde til at ønske, rykkede nu nær.

Paa denne Tid var det, at Krog vilde besøge Ibald. Krog var endnu ikke mægtig nok til at turde være utaknemlig, og selv om han ikke havde følt en Slags Velvilje og Erkjendtlighed mod Ibald, der dog egenlig havde givet det første Stød til det Hele, vilde han have anset det for god Politik at vise, at han var sine Venners Ven. Han havde paa en ret net Maade ladet Ibald tilflyde en Under-

støttelse; men han vilde ogsaa vise sig personlig opmærksom imod Ibald.

Ibald havde kun een Maade at være paa: vise sig ligefrem, som han var eller troede at være. Om Kongen selv var kommen til ham, vilde han ikke have anset det for sin Opgave at gaa ind paa Kongens Forestillinger, men at meddele Kongen alle sine Forestillinger og Stemninger. Derfor fortalte han ogsaa strax, at han i den senere Tid havde givet sig af med et Digt, hvori han vilde mane Aander; han havde en Scene færdig, og den læste han op. Den fremmanede Aand maatte gjøre Besværgeren Regnskab for sine Evner (ligesom i Lessings »Faust«; thi egenlig original var Ibald som sagt ikke). Aanden fortalte: »Der var et Par unge Ægtefolk, som holdt meget af hinanden. Men engang gjør Manden en lille Rejse og bliver bekjendt med en Dame af den Slags, som det er Mænd yderst vanskeligt at modstaa. Han blev saa greben og betagen, at hans Sjæl ikke kunde forlade hende, men blev hos hende, da han rejste hjem. Jeg fik Ordre til at stige ind i ham og udfylde den tomme Plads. Da vi nu kom hjem, mærkede Konen øjeblikkelig, med et Instinkt, jeg forbavsedes over, at Mandens Sjæl ikke var med; det Kys, hun gav os, blev koldt, og i den næste Tid gik hun omkring i en underlig søgende Uro. Saa traf hun en Officer, i hvem hun troede at gjenkjende noget af Mandens tabte Sjæl, og blev hans Elskerinde. Imidlertid havde Mandens Sjæl tumlet sig meget og udstaaet

megen Lidelse, baade været lykkelig, ængstelig, angerfuld og mishandlet, og jeg fik Ordre til at gjøre Plads, da den en Dag kom hjem som den Fugl, der havde mødt Valravnen: med forpluskede Fjer og halvt uddrukket Hjerteblod. Saa kom ogsaa Konens Sjæl hjem forplusket . . . .«

»Naa, og nu?« spurgte Besværgeren.

»Ja, de spadsere nu meget smukt klædte med hinanden under Armen.«

Ask følte Interesse for denne Opgave, men vilde i Krogs Nærværelse ikke udtale sig. Krog ønskede nærmest at vide, hvilket Ægtepar der var sigtet til; men herover blev Ibald aldeles forbavset; det var ikke faldet ham ind, at der var en tilsvarende Virkelighed; han vidste ikke, hvor han havde disse Forestillinger fra. Saa spurgte Krog, hvorfor han da ikke digtede videre. »Nej,« svarede Ibald, »det kan jeg ikke, fordi jeg ulykkeligvis forleden kom til at tænke over Goethes Død. De husker jo nok, at han døde med Ordene: Licht, mehr Licht.«

»Ja, vel,« svarede Krog.

»Det har jeg i lang Tid ligesom Andre antaget skulde betyde, at Goethe døde som Oplysningens Repræsentant, at han paakaldte det universelle Lys, ikke sandt?«

»Jo, vel,« svarede Krog.

»Ja, men det er galt!« raabte Ibald. »Naar man vil tænke sig rigtig om, saa viser det jo ganske simpelt, at det blev alt mørkere for Goethe, altsom Livet aftog; han saa ikke i Aanden det

universelle Lys; men han følte, at Lyset om ham og i ham udslukkedes, og han kaldte paa Lys, fordi han selv gik ud! Det er forfærdeligt! Saa gik han jo ikke ind til et andet Liv! Jeg har maaske aldrig trot; men siden den Dag har jeg begyndt at tvivle, og saa kan jeg ikke mane Aander!«

Krog forstod overordenlig lidt deraf, fordi han slet ingen Sympathi havde derfor, men spurgte Ibald: »Hvad tager De Dem da nu for?«

»Jeg vil være Fisker!« sagde Ibald. »Det er prægtige Karle! Det er Naturmennesker! De anstrenge ikke Hjernen! Saadan en Mand i store Støvler, naar han vader ud om Aftenen, er ligesom Thor, der gaar efter Midgardsormen. Man kan ligge derude med dem en maanelys Nat og se ind paa Humlebæk og tænke sig, at det er Breidablik.«

Ibald fortav kun et Eneste: at man ogsaa kunde tænke sig, at det var Freias Sal; thi han var bleven forelsket i sin Vært Fisker Niels Frederiksens Datter Else og belejrede Fæstningen regelmæssig, fordi den var meget stærkere, end han havde trot.

Krog foreslog en Spadseretur, og man gik ad Vejen til Sletten. Man kom forbi det lille Sted med den ejendommelige, smukke Bue af Hyldetræer, som Læseren kjender, og med den enkelte blaa Vindueskarm mellem de andre grønne.

Opfyldt af sine praktiske Velgjørenhedstanker vilde Krog se lidt nærmere paa denne nette Fattig-

dom, gik gjennem Buen, Haven og hen til det blaa Vindue, der stod aabent. Han blev et Øjeblik staaende der saa stiv som en Støtte, vendte pludselig om og gik hastig ud igjen paa Vejen og fremad uden at lægge Mærke til, om de Andre fulgte ham eller ej. Medens han saadan gik, var det, som om han var skrumpet sammen; hans Klæder hang om ham ligesom Sejlene paa et Skib, naar det skal vende.

Ibald bemærkede denne sære Forandring og sagde: »Hvad, har nu han set Aander?« Han sprang ind gjennem Haven til Vinduet, men kom strax ligegyldig tilbage til Ask. »Det var ingen Anden end gamle Mo'er Seilstrup eller Madam Seilstrup. Hun ser jo rigtignok noget underlig bleg ud, og det er ikke rigtig med hende her,« tilføjede han og pegede paa Panden.

De indhentede Krog, der tankeløst eller med Vilje havde valgt Vejen tilbage til Humlebæk.

»Saa De vor gamle Mutter Seilstrup?« raabte Ibald; »ja, hun kan nok forskrække Folk, naar de pludselig se det blege Ansigt mellem Blomsterne.«

»Jeg saa intet Ansigt,« svarede Krog; »men der er visse Blomster, som jeg faar ondt af at lugte.«

»Naa, saa gaar det nok strax over,« sagde Ibald.

Men det gik ikke over. Krog var og blev bleg og saa blot efter Dampskibet. Da Røgen endelig viste sig og Baaden satte af for at møde Skibet, syntes Krog at vaagne op, tilraabte Ibald

sin Tak og sin Undskyldning for, at han havde ulejliget ham med sit Ildebefindende over de dumme Blomster.

Da Ibald kom tilbage til Niels Frederiksens Hus, stode et Par af Søren Pihls Børn udenfor og ventede paa ham. De sagde, at deres Bedstemoder pludselig var blevet syg, men vilde tale med ham. Da han kom derop, vilde Datteren, Søren Pihls Hustru, ikke lade ham gaa ind til den syge Gamle, men spurgte ham, hvem den fremmede Mand var, som havde været med ham oppe ved Huset. Ibald svarede: »En Grosserer Krog fra Kjøbenhavn.« Datteren gik ind til Moderen, men kom strax efter tilbage og bad Ibald gaa ind.

Den Gamle laa paa Sengen, saa meget lidende ud, men havde sin fulde Bevidsthed. Hun fæstede sine forunderlig klare, brune Øjne paa Ibald og spurgte ham: »Hvem var den Mand?«

»Grosserer Krog fra Kjøbenhavn, lille, rare Madam Seilstrup,« svarede Ibald med kjærtegnende Stemme.

»Lyv ikke, Barn,« sagde den Gamle og saa paa ham, saa at Ibald i det Øjeblik vilde have sagt Sandhed, selv om han hemmelig havde begaaet en Forbrydelse og hun havde spurgt ham.

»Kjære, lille Madam Seilstrup, jeg ved ikke bedre. Alle Mennesker kalde ham Hr. Krog, og saa maa jeg da ogsaa kalde ham saadan .... Jeg har skrevet et Digt om ham, Madam Seilstrup, det skal jeg bringe Dem; der staar trykt: Hr. Krog. Saa maa det da være sandt!«

»Naa,« sagde den Gamle stønnende. »Pas paa Vilhelm .... og paa Morten .... Ferdinand, pas vel paa!«

Krogs hastige Hjemrejse førte ikke til nogen hastig Gjerning. Først den følgende Dag sendte han Bud efter Levi, og da Levi kom, var Krog ganske som sædvanlig, talte om Papirer, om Folk i Byen o. s. v. Endelig, da Levi vilde gaa, sagde Krog: »Hør, Hr. Levi, kan De huske, at De for nogen Tid siden opdagede en Familie i Jylland?«

»Om jeg kan huske det, Hr. Krog!« svarede Levi, idet han langsomt bevægede sit store Hoved fra Skulder til Skulder, ligesom tilviftende Krog en mild Bebrejdelse for hans ringe Tro paa Levis Hukommelse.

»Ved De, om den Familie bor i Jylland endnu eller er flyttet til Sjælland?«

»Det ved jeg ikke, Hr. Krog. De husker jo, Hr. Krog, det var ikke mig, men min Korrespondent, som sporede op.«

»Saa kunde han jo vide det.«

»Jo, Hr. Krog; saa kunde han vide det. Skal jeg skrive, Hr. Krog?«

»Hvis De vil have den Godhed.«

Nogle Dage efter bragte Levi Krog et Brev, hvori den jydske Korrespondent meldte, at Familien Seilstrup befandt sig overordenlig vel derovre og daglig velsignede sin Velgjører.

Krog var ikke istand til at tilbageholde en Bevægelse af Utaalmodighed.

Levi sagde trøstende og næsten med Rørelse: »Naa, det maa man finde sig i. Velsignelse hører til, Hr. Krog.«

»S— til Velsignelse!« raabte Krog og busede ud: »Det er en fejl Familie, der har faaet Legatet!«

»Øj!« skreg Levi med et Sæt.

Der blev en Pavse. Krog læste tilsyneladende Brevet endnu engang, men tænkte med Fortrydelighed paa, at han havde sagt Mere, end han vilde. Levi var overfor Umuligheden af, med egen Haand at kunne gribe Legatets Ransmand, falden tilbage i sit sædvanlige alvorlige og bekymringsfulde Udtryk, medens hans Øjne vedbleve at glide ynkende hen over Krogs Ansigt.

Endelig sagde han: »Hr. Krog, De husker nok: min Korrespondent skrev til mig, og jeg bragte Papirerne til Dem, Hr. Krog, og De afgjorde selv.«

»Jeg har ikke bebrejdet Dem Noget, Levi.«

»Hr. Krog, De er — hvad skal jeg sige Dem, Hr. Krog — De er en Forretningsmand! De er en Forretningsmand — De er en Forretningsmand! Hvis jeg havde havt en Geschäft for en af vores Tyvedalers-Grosserere, og jeg havde bragt ham Papirerne, og han havde sluttet Handelen, og Acceptanten var gaaet fallit — hvem havde Grossereren saa skældt ud? Mig. Hvorfor? Fordi man ikke er Forretningsmand. De er Forretnings-

mand, Hr. Krog! Dem er det en Fornøjelse at have at gjøre med, enten det gaar godt eller galt, og hvad bliver Følgen? Man bliver ganske benovet ved at tænke, at det ikke skal gaa Dem godt. Det er den menneskelige Natur; det er min Natur, Hr. Krog.«

Krog sagde: »Den menneskelige Natur er ogsaa, at den Uskyldige ikke skal lide, fordi man har baaret sig ad som en Hest.«

»Gud bevare's, Hr. Krog.«

»Ser De nu, Levi,« vedblev Krog, »nu vilde jeg have Dem til at gjøre en lille Tur for mig og bringe et Par Skilling etsteds hen. Men i Forvejen vilde jeg nok vide, hvorledes De faar Dem selv til at være tavs, naar der er Noget, som skal forties?«

»Naar der er Noget, som skal forties, saa tier jeg. — Man skal blot selv vide, Hr. Krog, om det skal forties, eller det skal være en Hemmelighed.«

»Det er sandt; vi sætte saa mange falske Penge i Omløb, at vi selv maa modtage dem,« mumlede Krog. Han tilføjede: »Student Ibald bor dernede — De kjender jo Ibald?«

»Jo, Hr. Krog.«

»Jeg vil ikke have, at han skal se Dem der, og jeg vil derfor lade ham strax komme herop.«

»Nu tror jeg, det skal forties, Hr. Krog.«

»Det skal saadan forties,« svarede Krog, »at hvis Nogen nogensinde roser mig for den Vel-

gjerning, saa ophører De at være min Kommissionær, min gode Levi.«

»Det skal forties, Hr. Krog.«

»Saa kan De rejse derned til Humlebæk imorgen.«

»Imorgen kan jeg ikke, Hr. Krog, og paa Fredag heller ikke. Det er min Løvsalsfest, og paa Lørdag er det min Lørdag.«

»Saa paa Søndag — det har da heller ikke videre Jav. Vil De komme herop Løverdag Aften?«

— Da Simon Levi havde forladt Krog, gik han længe hensunken i dybe Tanker. Endelig sagde han til sig selv: »Det forstaar jeg ikke. Han virkelig Velgjører? Pyscht! Men det skal forties. Jeg forstaar det ikke.«

Løverdag Aften fik Levi sine Instruktioner, og Søndag Morgen tog han til Humlebæk. Han havde faaet Vejen saa godt beskreven, at han uden at spørge sig frem fandt det lille Hus med Buen af Hyld foran Haven. Han gik ind i Stuen, hvor han fandt paafaldende mange Mennesker, og spurgte efter Madam Seilstrup.

Den unge Person, han havde truffet paa Krogs Trappe og i Entréen, den Dag Middagsselskabet skulde være, stod ham nærmest og svarede: »Min Bedstemoder er død.«

»Død!« sagde Simon Levi og satte uvilkaarlig Hatten paa for at sige den jødiske Formular ved et Dødsfald; men dels var Bønnen hurtig sagt, dels huskede Simon Levi strax, at det var upassende mellem Kristne at sætte Hatten paa for at

bede, saa at han næsten øjeblikkelig igjen stod med ubedækket Hoved. Søren Pihl havde imidlertid — ligesaa vel som de Andre — lagt Mærke til denne Bevægelse. Han anede ikke, at hans gamle Svigermoder nød den Ære, at en Mand af Levi Stamme sagde Bøn ved hendes Dødsleje; han saa kun, at en lille, skrutrygget Jøde kom ind og kavallermæssig vilde sætte Hatten paa, saasnart han hørte, at gamle Mutter ikke var hjemme. Han sagde derfor med rolig, men fast Stemme til Simon Levi: »Naar De vil tale med vor Gamle, kan De nu ligesaa godt gaa denne Vej«, og satte ham med et Tryk paa Skulderen ud af Døren.

Simon Levi reflekterede ikke over denne Fornærmelse. Derinde havde han i Hast ligesom set sig selv i Spejlet paa de Andre, mærket sit Ansigts og sin Persons Uforenelighed med dem og med Anledningen, der havde samlet dem, fornummet sig selv hovedkulds ført ind i en Verden, der stødte ham i den Grad fra sig som Fremmed, at Maaden, hvorpaa han blev stødt ud, blev ham noget Underordnet.

Han ilede tilbage til Kjøbenhavn og Hr. Krog.

»Naa, De var derude,« sagde Krog, da han saa ham.

»Jo, Hr. Krog.«

»Hvordan gik det?«

»Meget ubehageligt, Hr. Krog.«

»Ubehageligt? Hvordan da?«

»Hun var død.«

»Død!« raabte Krog og foer tilbage. — »Hvad døde hun af?« tilføjede han efter en Pavse.

»Det ved jeg ikke, Hr. Krog.«

Ny Pavse.

Endelig sagde Simon Levi: »Hr. Krog, med Tilladelse, forgangen Dag sagde De, at min Korrespondent havde taget fejl af Familien, som vi søgte.«

»Ja, og jeg havde taget fejl.«

»Med Tilladelse, Hr. Krog, kan De huske den Dag, da jeg bragte Dem Papirerne fra min Korrespondent?«

»Hvilken Dag var det?«

»Det var en Dag for nogen Tid siden, da De gjorde et stort Middagsselskab for Deres Venner.«

»Et stort — naa, hvad saa videre?«

»Kan De huske, Hr. Krog, at jeg kom ind ad Døren tilligemed en af Deres Gjæster, en ganske ung Fyr?«

»Den unge Hr. Carøe?«

»Det er muligt, at det var den unge Hr. Carøe; jeg kjendte ham ikke, Hr. Krog.«

»Naa, og saa?« spurgte Krog, der frøs indvendig.

»Og saa? Saa spør jeg Dem, Hr. Krog, hvorledes kunde min Korrespondent lede Dem vildt og galt med sine Papirer, naar Familien spiste hos Dem ved Deres store Middagsselskab?«

»Familien spiste hos mig? Primer De, Hr. Levi?«

»Familien spiste hos Dem, Hr. Krog, og jeg primer ikke, med Deres Tilladelse, Hr. Krog. Denne unge Fyr, Hr. Carøe, var ude ved Begravelsen og sagde selv til mig, at hun var hans Bedstemoder.«

Krog blev saa tankefuld eller saa beskæftiget med Noget i sit Indre, at han aldeles ikke gav Agt paa Levi, og da Levi endelig rømmede sig for at gjøre opmærksom paa sin Tilstedeværelse, tog Krog Afsked med ham eller lod ham gaa uden at sige et Ord.

»Jeg forstaar det ikke,« sagde Simon Levi, da han gik bort. Hvad der bevægede sig i og under denne Sag, laa ganske udenfor hans Erfaring. Men han havde en behagelig Fornemmelse: Han var blevet den rige Krogs Fortrolige; der var Noget imellem ham og Krog, som gav ham Betydning, skjønt han ikke forstod det.

»Bah!« sagde Krog efter længe at have gaaet op og ned ad Gulvet, »det er ganske det Modsatte. Det er et Held for mig. Ret betænkt var det næsten vanvittigt af mig at sende ham derud. Sæt, at hun dog havde set og gjenkjendt mig! Saa vilde der blevet en Forsken efter den, der havde sendt Jøden! — Mere Lykke end Forstand! — Nu er den Sidste død, og det er ikke min Skyld, at jeg kom for sildig.«

Paa samme Tid, Dagen efter Begravelsen, var den afdøde Mdm. Seilstrups Familie forsamlet om hendes »Efterladenskab«. Staten gav sig ikke af dermed, Øvrigheden betragtede hende efter en kort, formel Forespørgsel som en ejendomsløs Person, og hvor der ikke er eller antages at være noget Bo, hverken Besiddelse eller Gjæld, bliver der heller intet Dødsbo, hvis blot en eller anden Efterlevende vil have den Ulejlighed at udslette Sporene af, at N. N. har optaget Plads i Verden.

Familien følte imidlertid ikke noget Ydmygende heri: den var taknemlig mod Vedkommende, fordi den uden fremmed Indblanding kunde gaa over den Afdødes Gjemmer, og en Familie, der skrider til at dele en rig Arv, nærmer sig ikke med større Sindsbevægelse. Det kunde jo ikke undgaas, at der var Begærlighed ogsaa her. Smeden Bent Pihls Kone huskede med Bestemthed, hvilken Dyne Mdm. Seilstrup for længe siden havde sagt, at hun skulde arve, og dersom nogen Anden nu havde gjort Fordring paa Dynen, vilde Smedens Kone ikke let have veget. Men efterdi der ikke opkom Strid, mærkede selv Smedens Kone ikke, at hun ledes af Andet end Kjærlighed, af Ønsket om at beholde et synligt Minde om den Gamle. Større Andel i Sindsbevægelsen havde Forventningen om at erfare Noget. Imod de fleste Menneskers Sædvane havde Mdm. Seilstrup været tavs, hverken klaget over den nærværende eller pukket paa den forgangne, herligere Tid. Saalænge man huskede, længe før hendes ejen-

dommelige Svaghedstilstand indtraadte, havde hun været tavs og rastløst arbejdsom. Hvadsomhelst af Vigtighed der var sket, var indtruffet, medens Døtrene endnu vare ganske smaa, og vel vidste disse Noget, havde som Børn opfanget Noget, der blev i Erindringen; men dels var det kun i ubestemte Omrids, at de kjendte, hvad der saaledes havde ramt Familien, dels har Tavsheden en egen Magt til at vække Forestillinger, saa at Døtre og Svigersønner efterhaanden vare komne til at ane noget ganske Overordenligt: en Fortid, hvori en uddød Slægt af sorte, formløse Skikkelser spillede en Rolle, og midt i denne Fortid laa en Skat. Det vidste man bestemt; en stor Sum Penge var bleven borte; man antog, at den var tabt saa sikkert som Noget, der synker i Afgrunden; men man vilde vide, hvor Afgrunden var, og hvorledes Skatten var bleven styrtet deri. Dette havde nu i Stilhed sysselsat Gemyterne i saa mange Aar; rimeligvis havde hin forsvundne Skat bidraget til hos Svigersønnerne at lægge en Glans om Svigermoderens Hoved og til at skaffe hende en større Anseelse, end ellers let er muligt i en saadan Kreds; man vidste som et Sagn, at hun etsteds gjemte Papirer — nu eller aldrig var Øjeblikket kommet til at faa saa megen og saa længe tilbagetrængt Videlyst tilfredsstillet. Det var derfor i Spænding og højtidelig Forventning, at man aabnede Dragkisten, hvor den Gamles Linned og Uldent laa omhyggelig og net sammenfoldet, og hvor man paa Bunden, ved Siden af et

gammelt Sølvbæger, virkelig fandt en Pakke Papirer.

Vilhelm blev som den Studerede, den Fornemste og den, hvem Bedstemoderens Tanker mest syntes at have dvælet ved, udvalgt til at aabne Pakken og meddele dens Indhold; men det kan ligesaa godt siges strax, at dette Indhold, vel især fordi man havde forestillet sig saa Meget, efterlod en Skuffelse, ihvorvel det i visse Maader ingenlunde var ubetydeligt.

Først var der nogle Papirer, der viste, at Seilstrup i sin Tid havde været Superkargo og i denne Egenskab gjort flere Rejser til Ostindien, samt at han senere i Aaret 1809, eller maaske allerede 1808, havde været bosat i en jydsk By og i Amsterdam ladet tegne Assurance til et Beløb af nogle tusinde hollandske Gylden paa et ham selv tilhørende Skib. Assurancepolicen var der ikke.

Derefter fulgte Breve om Søskade, dels om partielt Havari i en norsk Havn, dels om fuldstændigt Forlis.

Dernæst laa et Brev skrevet paa Hollandsk, og hvis Mening Vilhelm mest maatte gjætte sig til, men som hovedsagelig var af det Indhold, at man forundrede sig over et Krav gjort af Hr. Seilstrup, eftersom Assurancesummen jo allerede var hævet.

Det næste Dokument var enten en Kopi eller et Udkast til et Brev, skrevet med store Bogstaver og rystende Haand, saa at man endnu

ligesom kunde se Sindsbevægelsen, der havde været tilstede. Indholdet var ogsaa præget af Lidenskab, idet Brevskriveren — Seilstrup — bebrejdede Vedkommende, at de havde udbetalt Assurancesummen til en saadan Kæltring, der tilligemed sin Kammerat havde rømt Landet og ladet sig bære ud i en Ligkiste. Han truede sluttelig med Lov og Ret og i bibelske Talemaader med Vorherre. — Svaret, som laa hos, var kort og afvisende.

Nu fulgte en lille, omhyggelig sammenlagt Pakke, omviklet med et sort Korsbaand. Den indeholdt kun to Papirer. I det ene laa en vissen Blomst. Paa Papiret var tegnet et Kors og med usikker Fruentimmerhaand skrevet:

D. 7de Januar 1810.

Vorherre være hans Sjæl naadig, og hans, hvis det er muligt.

Det andet Papir var et lidt ældre Brev af 16de Novbr. 1809 og undertegnet Jacobæus, skrevet med en ubehagelig, flot og dog karakteristisk Haand. Det lød saaledes:

»Sønderknust af Skamfuldhed over det Skridt, som skrækkelige Omstændigheder have bragt mig til, vil De dog, min kjære og højstærede Principal, og ikke heller vil Deres gode Kone fordømme mig uhørt, da jeg, saasnart et gunstigt Øjeblik vil staa mig bi, agter med Guds Hjælp at gjøre Alt godt igjen, og beder Dem Alle imidlertid, baade Dem, højstærede Hr. Principal, og Dem, gode

Mdm. Seilstrup, ikke at miskjende mig under disse skrækkelige Omstændigheder.«

Endelig kom en Korrespondance, der syntes ført med samme Lidenskabelighed som hin med Assurancekompagniet i Amsterdam. Den indeholdt to Kopier af Breve, sendte til en Familie Jacobæus i en norsk By, og et Svar fra samme. De to Kopier bleve kun forstaaelige ved at antage, at den bortrømte Jacobæus havde Familie i Norge, og at man havde villet gjøre denne ansvarlig for ham. I Svaret lod den norske Familie, som om den slet ikke forstod, hvorfor man havde henvendt sig til den.

Hermed sluttede Aktstykkerne, og det syntes Alle, at Sagen stod temmelig tydelig: Den gamle Seilstrup var bleven bedraget for Assurancesummen, som han havde tegnet paa sit Skib. En Anden havde hævet den. Omtrent det Samme havde man vidst før; men nu fik man tillige — mest ved Papiret med det sorte Kors og Maaden, hvorpaa det var lagt til det andet — en temmelig tydelig, trist Stadfæstelse paa, at den pekuniære Ulykke havde ført til Seilstrups Død, og endelig erfarede man Summens Størrelse samt Navnet paa en af de handlende Personer: Jacobæus. Hvor stor Skyld der paahvilede ham, var imidlertid ikke godt at se. Efter hans Brev at dømme kunde man tro, at han var Hovedpersonen i Bedrageriet; men et af de andre Breve tydede jo paa en »Kammerat«, som maaske dog kunde være Hovedmanden, og hvorledes forholdt det sig med

Familien i Norge? Men hvor var han og hele Familien nu, efter syv og tredive Aars Forløb?

Vilhelm, der vel mest havde Bevidsthed om, at han bar sin Fremtid i sig, følte sig ogsaa først befriet fra Tanken om, at disse Papirer havde anden Værdi end det vemodige Skjær, de kastede paa den Afdøde, og idet han foldede dem sammen, foreslog han, at de igjen skulde lægges ned i Dragkisten. Men Ferdinand raabte: »Nej, lad mig faa dem! Jeg kan jo godt finde den Kæltring! Jeg skal dog ud i Verden!«

De Andre vare af en lignende Mening. Saa gammel Sagen end var, havde den dog i dette Øjeblik Nyhedens Interesse for dem, og det var dem ikke let at fatte, at Papirer, som de kunde lægge deres Haand paa, vare aldeles og uigjenkaldelig skilte fra de handlende Personer. Der hører ogsaa en vis Dannelse og Dygtighed eller nogen Verdenserfaring til, pludselig at kunne give slip paa et Haab, en Drøm, eller vende sig blot fra et Skjær, og skjønt Ingen vidste, hvad der skulde gjøres, holdt dog især Fiskerne og Smeden fast paa, at der skulde gjøres Noget. Men overgive Ferdinand Papirerne, for at han skulde sejle ud i Verden med dem, vilde man slet ikke. Man istemte derfor Vilhelms Mening, at det eneste Fornuftige, naar der allerede skulde gjøres Noget, vilde være at henvende sig til en dygtig Jurist i Kjøbenhavn.

Søren Pihl sagde: »Ja, men skriver saadan en Prokurator, uden at man betaler ham?«

Dette Spørgsmaal gjorde de Ivrige spage; thi de vilde nok bevare Haabet om en Skat, men ikke vove Noget for den, ikke »kaste gode Penge efter daarlige«, tilmed da de ikke havde mange gode Penge at undvære.

Endelig sagde Vilhelm: »Jeg finder nok en Jurist, med hvem jeg kan tale ligefrem. Jeg vil sige ham, at vi ingen Penge have, men at, naar han kan bringe Noget ud af Sagen, ville vi betale ham desto rigeligere.«

»Det var redelig talt,« sagde Søren Pihl, og dermed slog man sig til Ro. Ferdinand mumlede ved sig selv: »Det er ogsaa det Samme med det Prokurator-Tøjeri! Jeg skal nok finde min Ravn, og saa skal vi se!«

Vilhelm opfyldte det Hverv, han havde paataget sig, og henvendte sig i Kjøbenhavn til en Advokat, der snart bekræftede den Mening, han fra Først af havde ytret om Papirerne: at de vare uden praktisk Betydning. Advokaten sagde: »Det er nu nogle og tredive Aar siden. Vi skulde begynde med at henvende os til det hollandske Assuranceselskab, hvis det endnu bestaar. Vi skulde have Adgang til dets Bøger eller Arkiver for mulig at opdage, hvem der dengang har modtaget Assurancesummen. Det er ikke engang rimeligt, at dette kan oplyses; men sæt, at det

oplystes, saa skulde vi søge efter to Personer og finde den rigtige. Han kan være død eller leve i en af de fem Verdensdele. Sæt, at vi fandt ham, saa skulde vi have ham i vor Magt og gjøre hans Skyld klar, og der er saa lidt egenligt Bevis tilstede, eller der mangler saa mange Led i Beviset, at selv om De i dette Øjeblik viste mig Personen paa Gaden og godtgjorde, at han havde skrevet Brevet, saa vilde jeg knap raade til at forfølge Sagen. Det er rigtignok sandt,« saaledes sluttede Advokaten, »at man kunde skrive til Norge og søge Oplysning om den Familie; det kunde jo lede paa et svagt Spor, og skjønt jeg ikke indser, hvad det egenlig kunde nytte, skal jeg dog gjøre det. Imidlertid er det bedst, at De og Deres Familie glemme, at der etsteds er eller har været nogle tusinde Daler, som Deres Bedstefader maaske kunde have ejet og maaske efterladt Deres Forældre, Onkler og Tanter.«

Advokaten skrev og fik til Svar, at den omspurgte Familie var forsvunden. Dermed blev Sagen lagt hen.

Imidlertid var Ferdinand fulgt med sin Moder og Vilhelm tilbage til Kjøbenhavn og agtede at blive hjemme, indtil han kunde faa Hyre til Island. Intet kunde da heller synes naturligere end, at naar han vilde finde Ravnen, skulde han begynde sin Søgen, hvor Fuglen begyndte sin Flugt; men det kan ikke altid i deslige Sager gaa med den ønskelige Regelmæssighed og Grundighed. Folk som Ferdinand ere afhængige af

mange Smaating, og en ganske liden Ting forhindrede Islandsrejsen. I Nyboder boede nemlig en Mdm. Jørgensen, med hvem Mdm. Carøe var meget gode Venner, og et Punkt, hvorom de altid vare uenige, syntes vel stadig at bringe Venskabet i Fare, men trak dem alligevel bestandig tilbage til hinanden. Det var Beundringen af, Stoltheden over deres Børn. Mdm. Jørgensen havde to Sønner, af hvilke den ene var Garversvend, den anden Murpolerer, og da hun maalte deres Fortjenester, dels med sin moderlige Kjærlighed, dels efter deres Erhvervsdygtighed, satte hun dem højt over Mdm. Carøes Tre: en Skibsdreng, en Possementmagerdreng og en Smule Student. Vel saa Mdm. Jørgensen i sit Hjerte med en Blanding af Agtelse og Misundelse paa Studenten; men, som hun sagde, han tærede mere paa Moderen, end han gav hende, »og naar han saa ogsaa engang bliver Doktor, hvor er saa vi to Gamle?« Der var saa Meget at svare herpaa; der var ved godt Humør saa Meget at indrømme hinanden og ved daarligt Humør saa Meget at saare hinanden med og senere at gjøre godt igjen, at de to Mødre aldrig kunde blive færdige. Engang kneb det for Mdm. Carøe. Mdm. Jørgensen viste hende, at hendes Søn Garversvenden havde foræret hende en russisk Selvkoger. Hvordan det nu var eller ikke var, saa stak den blanke, gule Maskine Mdm. Carøe saadan i Øjnene, at hun, da hun kom hjem, satte sig til at græde. Men det var da ogsaa snart overstaaet, og Tingene gik

deres jevne Gang mellem de to smaa Familier, indtil Ferdinand kom hjem fra sit Togt. Han optog Trætten med selve Murpolereren og Garversvenden og traadte frem med Selvfølelse paa Søetatens Vegne, hvoraf Følgen tilsidst blev et Slagsmaal. Det er for denne Histories Vedkommende ligegyldigt, hvem der ved den Lejlighed fik Prygl; det Væsenlige er, at Ferdinand og hans Moder bleve enige om, at han ikke skulde ligge længer hjemme og drive, og saa tog han Hyre til Middelhavet for at hente Appelsiner hjem.

ANDEN BOG.

UROLIGE TIDER.

FØRSTE KAPITEL.

Dersom man ikke har Interesse for Ibald som Person eller Individualitet, bør man føle for ham som Repræsentant for Noget i en Tidsperiode. Han er ikke opfunden som saadan, men funden baade som Personlighed og som Repræsenterende. Den Stønnen efter Liv, som han saa hyppig udstødte, var i Christian den 8des Tid betegnende for Samfundet, ja for Samfundene. Alt higede efter »Liv«, bevidst eller ubevidst; i Alle gjærede en Længsel efter et ubestemt; mest æsthetisk Ideal, og midt under Arbejdet blev man ofte træt. Alle ønskede Noget, der ikke laa nær og kunde erhverves ved en Dags Arbejde, men noget Fjernt, der skulde komme som et Vidunder. Unægtelig var der Mere i Tiden, og andre Personer kunde ogsaa synes at repræsentere Noget; men vi tør ikke her ville samle et helt »Hus« af Repræsentanter.

For Ibald var der ogsaa efter Tidens Skik et Naadessekretariat; Krog vedblev at understøtte

ham, og Simon Levi overbragte Honoraret, som det kaldtes, paa regelmæssige Tider. Ved en saadan Lejlighed — det var i Januar Maaned 1848, og Ibald boede igjen i Byen og arbejdede paa en Digtning, som han antog at kunne faa færdig — kom Samtalen paa Literaturen, og Levi spurgte, hvorlænge han nu var om at skrive et saadant Værk, hvortil Ibald svarede, at han haabede at blive færdig paa et halvt Aar.

»Og hvor meget faar De saa for det?« spurgte Levi.

»Aa, jeg tænker, jeg skal faa en hundrede Daler, hvis jeg kan finde en honnet Forlægger.«

Levi rystede langsomt paa Hovedet og sagde ved sig selv: »Och und Nebbisch« ɔ: stakkels Fyr. Hans Ansigt var saa medlidende, at Ibald bemærkede det og spurgte: »Betaler det sig bedre at skrive for Deres Nation?«

»For vores Nation, Hr. Ibald? Skrive for os? Hvad skulde man skrive for os?«

»Et Digt om Deres store Mænd, f. Ex. om Maccabæerne. Ja, om Maccabæerne! Tror De ikke, det vilde betale sig? Vilde ikke Deres Nation kjøbe det?«

»Jo, kjøbe det? Det ved jeg virkelig ikke, Hr. Ibald; jeg ved det virkelig ikke. Hvis det var et godt Digt om vores Nation, vilde vi nok have, at Deres Nation skulde læse det.«

»Vilde De da ikke selv læse det?«

»Vi vilde læse det, jo, det antager jeg, det tror jeg, hvis de Kristne sagde, at det var godt.«

»Men vilde De ikke læse det for Digtets egen Skyld, for Maccabæernes Skyld?«

»For Maccabæernes Skyld, Hr. Ibald? Maccabæerne behøver ikke noget Digt.«

»Det er endelig ogsaa sandt. Men naar man nu digtede en jødisk Helt og beskrev, hvorledes han kæmpede og led i Verden, hvad mener De om det?«

»Hr. Ibald, jeg mener, at der er tre Maader, hvorpaa man kan omtale mig offenlig: man kan rose mig offenlig, man kan dadle mig offenlig, og man kan tie stille om mig offenlig. Naar jeg skal sige Dem, hvad min Mening er, saa er det den, at man maa helst tie stille om mig offenlig.«

»Holder De ikke selv af gode Digte, Hr. Levi?«

»Jo, Hr. Ibald. Hvad kalder De gode Digte?«

Dette Spørgsmaal satte Ibald i nogen Forlegenhed, som dog ikke varede længe; han svarede: »Hvis De har Lyst til at være med og høre et af mine Digte — nu kommer min Ven Ask — saa kan De jo selv dømme.«

»Med største Fornøjelse, Hr. Ibald,« sagde Levi smigret.

Ask kom, og Ibald oplæste sit Digt, eller egenlig var det dog ingen Oplæsning; thi Digtet var kun færdigt i Brudstykker, og af de ufuldførte Partier fortalte han Indholdet skizzemæssig, men yderst livlig; det var livligere og bedre end, hvad der allerede var skrevet, syntes Ask.

Først gik der et ungt Menneske paa den ensomme Strand, da Solen var ved at gaa ned og Bølgerne langt ude bleve mørke, medens selve Strandbredden glimrede med Guld. Den blaalige, mørke Verden derude, som saa øjensynlig var ved at synke hen i Nat, hævede og løftede paa næsten fortvivlende Maade det varme, gyldne Lys, der spillede paa Stranden. Skulde ogsaa det synke? Var det virkelig ikkun Blendværk? Skulde igjen en skuffende Dag forsvinde, for at en ligesaa skuffende skulde komme imorgen? Var der ingen Mulighed for, engang at faa Afgjørelse paa det store Spørgsmaal, om Sindets mægtige Længsel og Haab, der i Naturen syntes at møde sin Gjenstand, ikke paa nogen Maade kunde holde denne Gjenstand fast og gjøre den virkelig? Saadan spurgte det unge Menneske, da han saa denne Strandbred af Guld og dette Hav flydende med Ædelstene. Længslen efter Livets Fylde, Rigdom og Magt var saa overvættes stor, Angsten for, at denne Længsel skulde briste i frugtesløs Anstrengelse, betog ham med en saadan Vælde, at hans Sjæl blev tilfals: han vilde give dens Udødelighed i Bytte for en kort Nydelse af denne pragtfulde Jords uendelige Rigdom og Sødme. Hans hele Væsen fyldtes af en Manen, der ikke har Ord; han manede med al sin Sjæls, Viljes, Aands Kraft det frem af den skjulte Aandeverden, der kunde svare eller hjælpe ham, lige meget af hvad Art det var. Da kom en Mus løbende langs Vandet henimod ham. Dens bløde graa

Skind tindrede i Gjenskinnet af Strandens Farver og saa ud som forgyldt, og i dens brune Øjne brødes den synkende Sols Straaler, saa at Øjnene vare som en Sammensætning af Rubiner, Smaragder, Safirer, Topaser. Da den kom nær til ham, satte den sig paa Bagbenene, spillede med Frembenene og saa paa ham. Det unge Menneske var altfor betaget og fortabt i sin sælsomme Verden til at undres og sagde blot: »Er Du den, jeg søger?« Da voxede den lille graa Mus og blev efterhaanden til en lille graa Mand med en Guldhat paa Hovedet og med Musens funklende Ædelsten-Øjne.

Her standsede Ibald ved et Hul i Digtningen.

Ask sagde: »Nu bliver han naturligvis rig, umaadelig rig.«

»Se!« sagde Ibald, »nu spiller Hr. Levis Øjne ligesom Musens. Hr. Levi, der er virkelig Ædelstene i Deres Øjne.«

»Jo,« svarede Levi med Noget, der lignede Latter, »de er Ædelstene, de er Ædelstene. Jeg bytter dem ikke for to Diamanter.«

»Hvorfor ikke?« spurgte Ask; »naar De uden Smerte blev blind, men til Gjengjæld fik to Ædelstene af umaadelig Værdi? Vilde De saa ikke?«

Simon Levi rokkede en lille Stund urolig paa sin Stol og svarede derpaa: »Hvorfor spør De mig? Hvorfor spør De ikke Dem selv?«

Ask tav; men Ibald raabte med besynderlig

Glæde over det Nederlag, hans Ven Ask havde lidt: »Det er ogsaa sandt!«

»Hvad kommer saa?« spurgte Ask.

Ibald optog igjen Skildringen. Der var en Hule mellem Bjerge. Indgangen var snever og mørk og saa skjult mellem Klipper, at et Menneske vanskelig vilde opdage den. Men altsom man steg ned, udvidedes Alt. Først vare Trinene ikke Andet end løse Sten, vanskelige at faa Fodfæste paa, dels formedelst deres Ruhed og indbyrdes Afstand, dels formedelst Mørket og den slimede Fugtighed. Men efterhaanden bleve de til brede Granitfliser, saa til Marmor og endelig til Guldblokke. Hulen udvidede sig og blev saa stor som et Rige. Loftet bares af Piller højere end noget Kirkespir, bredere end Rundetaarn, alle af Sølv. En bred Vej førte til en Sø. Langs Vejen laa Dynger, at se til som de, der opsamles ved vore Landeveje og sønderhugges til Macadamisering; men alle disse Stene, store og smaa, vare Diamanter. En eneste af de mindste var stor nok til, at flere hundrede Diamanter som den berømte Koo-i-noor kunde udhugges af den. Man kunde slet ikke tage nogen af dem med til Verden ovenover; thi hele Jorden kunde sælges uden at naa dens Værdi. De kom til Søen; dens Bund og Bredder vare af Guld, og dens Vand bestod ikkun af ægte Perler.

»Har jeg nu lovet Dig for Meget?« spurgte den lille graa Mand. »Vælg nu selv.«

Det unge Menneske var kun bange for, at der under Tilbudet laa en eller anden Snare skjult, at han skulde give sin Sjæl og dog blive bedraget for Rigdommen, og da den lille graa Mand mærkede hans Frygt, sagde han: »Tag, vælg, befal kun! Alt skal gaa ærlig til, og Du skal Intet give, før Du selv erkjender, at Du har faaet, hvad Du forlangte. Sig derfor bestemt, hvor Meget Du vil have.«

Det unge Menneske svarede: »Titusinde Millioner Dukater.«

— »Titusinde Millioner Dukater! Over fyrretyvetusinde Millioner Rigsdaler!« udbrød Simon Levi. »Er han gal? Hvor vil han anbringe dem? Den engelske Bank ejer ikke Tohundrededelen!«

»Det kan jo være det Samme, Hr. Levi,« sagde Ask.

»Det Samme? Forlad mig, Hr. Ask, det er ikke det Samme! For der bør være Fornuft i Alting, og naar han kommer her paa Børsen og vil kjøbe — jeg vil nu sige Bankaktier — for det er et godt Papir — og han bare kjøber for 100,000 Rd., hvad sker saa? Saa gaar de to, tre, fire Procent i Vejret, og kommer han igjen imorgen og kjøber igjen for 100,000 Daler, saa er der iovermorgen slet ingen flere at faa, det hele Geschäft hører op! Hvor skal han anbringe sine Penge? Blot med et tusinde Millioner Daler, saa har han kjøbt Statsgjælden og Banken og Børsen, Christiansborg Slot, Suhr og Sass og

Heymann med, og saa har han endda over ni og tredive tusinde Millioner Rigsdaler tilovers. Det er for meget; det er for meget! Hr. Ibald, det er virkelig for meget.«

»Ja, men,« sagde Ask, »han behøver jo slet ikke at kjøbe Papirer eller sætte sine Penge paa Rente. Med fyrretyvetusinde Millioner kan han bruge 500 Millioner om Aaret, og det holder dog ud i 80 Aar. Femhundrede Millioner om Aaret! Det er fem Gange mere end hele den danske Statsgjæld! Eller lad ham blot bruge hundrede Millioner om Aaret — det er maaske Mere, end alle Evropas Kejsere og Konger tilsammen have i Indtægt, og saa vil Kapitalen jo holde i firehundrede Aar!«

Tiltrods for denne Beregning kunde Levi ikke forsone sig med den Tanke, at en Mand skulde tære paa sin Kapital i Stedet for at leve af Renterne; men han lod denne Indvending fare, fordi en langt større frembød sig for hans foruroligede Fantasi. »Jo, jo, Hr. Ask,« sagde han, »den holder i firehundrede Aar — hvis den blot holder et Aar, et eneste Aar!«

»Hvad for Noget!« raabte baade Ibald og Ask.

»Maa jeg spørge Dem, Hr. Ask, og maa jeg spørge Dem, Hr. Ibald, har De nogensinde set titusinde Daler i Sølv, titusinde Daler paa engang?«

Nej, de maatte indrømme, at de havde ikke.

»Men det har jeg! Og jeg ved, hvad de fylder. Og jeg kan gjøre mig en Forestilling om, hvad hundredetusinde Daler fylder, og jeg

kan forestille mig, at en Million Daler knap kan ligge i denne Stue. Og jeg ved, at ti Millioner Daler er maaske al den Sølvmønt, som er i Danmark, og jeg antager, at der er tyve Millioner i Sedler. Det er tredive Millioner. Saa har han endnu Ni og tredive tusinde og ni hunhundrede og halvfjerdsindstyve Millioner tilovers!! øj! Man bli'er svimmel! Ni og tredive tusinde og ni hundrede og halvfjerdsindstyve Millioner! Kan De forstaa det? Hvor skulde han gjemme dem? Hvor er der et Jernskrin til dem? Hvor er der Magasiner for saadanne Varer? Det vilde gaa den stakkels unge Mand, ligesom det iforgaars gik min Urtekræmmers Karl; der faldt et Fad Sukker ud af hans Vogn og gik istykker, og inden han kunde faa Hjælp, var hele Byens Gadedrenge om Sukkeret — jeg siger Dem, Hr. Ibald, Kjøbenhavnerne vilde slikke alle fem Fingre efter deres Ni og tredive tusinde, nihundrede og halvfjerdsindstyve Millioner Rigsdaler!«

»Jeg maa rigtignok tilstaa,« sagde Ibald, »at jeg ikke havde tænkt, det var saa besværligt at være rig.«

Simon Levi sagde tilfredsstillet og med et svagt Skjær af Ironi: »Kunde han ikke arrangere det saadan, at han efterhaanden trak paa den graa Mand & Co.?«

»Nej,« svarede Ibald ivrig, »dels fordi den Slags Ting kun optræde i Menneskelivet i et Moment, der skal gribes og fastholdes, dels fordi Helten skal være fuldstændig sikker paa, at han

ikke bliver skuffet. Han kan ikke tage imod noget Løfte, men maa have Kontanter, og han maa have dem alle paa engang, fordi han til Gjengjæld skal give Noget, der ikke kan deles: sin Sjæl.«

»Forlad mig, Hr. Ibald,« vedblev Levi haardnakket, »han kan ikke. De siger selv, at det Hele skal være gjort i et Sekund. Han kan altsaa ikke engang hente Hyrekuske og Vognmænd, men maa selv tage Pengene med sig. Et Lod Guld er, lad os sige, 15 Rd., mindst — det kommer jo ikke an paa en lille Kursforskjel — vi sige 15 Rd. Der er lidt over 500 Lod i et Lispund, altsaa vil ti Lispund Guld være omtrent 75,000 Rd. Kan han bære 10 Lispund uden at forslæbe sig? Jeg spør Dem, Hr. Ibald?«

»Hr. Levi mener, at han vilde blive en anden Correggio; Forskjellen er kun mellem Guld og Kobber — og saa var Correggio rigtignok en stor Maler,« sagde Ask.

Ibald raabte utaalmodig: »Kan Djævlen give ham fyrretyvetusinde Millioner Rigsdaler, saa kan han ogsaa besørge Pengene hjem til ham i hans Stue, og er Stuen ikke stor nok, kan Djævlen bygge den om og gjøre den saa stærk, at Ingen kan komme ind og stjæle!«

»Naa, det er Djævlen, han faar sine Penge af? Stakkels Fyr!« sagde Levi.

»Hr. Levi mener, at saa kommer han til at ligne Pottemager Walter,« sagde Ask.

»Hvem troede De ellers, Musen og den graa Mand var?« spurgte Ibald Levi med en Vrede, der gjaldt Ask.

Levi svarede: »Der er jo Aander, som hverken er sorte eller hvide. Jeg troede, De mente en af dem, siden han var graa, Hr. Ibald.«

Ibald raabte med største Begærlighed: »Kjender De Noget til saadanne Aander? O, Hr. Levi, nu falder det mig som Skæl fra Øjnene: Der har jeg jo en Mand for mig af den store Slægt! De nedstammer maaske i lige Linje fra Kong Salomon, der bandt Aanderne!«

»Vi er noget i Familie,« sagde Levi med en Alvor, hvori Ibald ikke kunde opdage Spor af Ironi.

»Hr. Levi, hvis De ved Noget, hvis De kan give mig et Vink, hvis De husker Noget af Deres hemmelige Tradition — De kan gjøre mig rig! Der har jeg jo fundet min lille graa Mand, hvis han blot vil oplade sit Skrin og vergilde runde Thurm!«

Levi svarede: »Hvad ved jeg? Jeg ved kun, at i Tusmørketiden —«

»Stop, stop! Hr. Levi!« raabte Ibald og tog sig til Hovedet, »det ene Ord er jo allerede Halvdelen af min Hule fyldt med Guld og Ædelstene! Hvor det tindrer i Halvmørket! Tusmørketiden! Hvordan kommer De til det Ord? Ved De, hvad det betyder? Ved De, at der ligger tre Bind Digte i det Ord? Tusmørketiden! Hr. Levi, hvad er det?«

»Tusmørketiden, Hr. Ibald? Det var Fredag Eftermiddag henad Aften, da den almægtige Gud var færdig med at skabe. Saa var der endnu en lille Stund, inden det blev helt Sabbath, og i den Tusmørketid skabte den almægtige Gud nogle Væsner, som vor Præst ved Besked om.«

»Deres Præst? Er han rig?«

»Rig? Hvad er rig, Hr. Ibald? Fyrretyvetusinde Millioner Rigsdaler ejer han ikke.«

»Men nogle Millioner?«

»Jeg ønsker ham Alt det, han har mindre.«

»Saa gjør han altsaa ikke Brug af Bekjendtskabet med Tusmørketidens Væsner?«

»Och, nu forstaar jeg Dem, Hr. Ibald. Nej, det var i gamle Dage, at nogle af vore store Rabbinere kjendte Ordet.«

»Kjendte Ordet! Det Menneske er Poesi fra Top til Taa uden at vide af det! Altsaa, i gamle Dage har man kjendt det Ord, der manede de graa Væsner, Tusmørketidens Skabninger, frem, og man kunde sælge sin Sjæl til dem for Alverdens Guld?«

»Nej,« svarede Levi langt, men fast. »Det ved jeg slet inte Noget af, Hr. Ibald.«

»Hvad for Noget? Kunde man ikke sælge sin Sjæl og faa den ordenlig betalt?«

»Nej,« svarede Levi med et pludseligt, næsten skærende Udtryk af Spydighed og Selvironi, »saadanne Narre vare vores Aander ikke! At gi'e mange Penge for en lumpen Sjæl! Hrochmo! (Kløgt). Jeg skal sige Dem Noget, Hr. Ibald,

det var ganske umgekehrt: naar man havde en meget stor Sjæl, saa kommanderede man Aanderne og kunde faa saa mange Penge, det skulde være; men saa behøvede man ingen Penge!«

»Det vender hele mit Digt paa Hovedet!« skreg Ibald. »Det er aldeles rigtigt! Det er en lumpen Sjæl, der sælger sig, og man kan ikke lade en saadan Helt udrette noget Heroisk! Nej, skildre et fattigt Barn med en stor Sjæl, der blev Herre over Aanderne og over Guldet — men for at skildre det skulde man rigtignok have nogen Erfaring derom, have oplevet Noget deraf — oh, det er Liv, Liv, der mangler mig! Jeg kan aldrig blive en stor Digter, fordi jeg har kun Hammer og Ambolt, men jeg har ikke Virkelighedens Malm at lægge imellem til at udhamre! Hvad skal der dog blive af mig!«

Ask var saa vant til Ibalds Fortvivlelsesudbrud af denne Art, at han nu ikke skænkede dette videre Opmærksomhed, og Simon Levi forstod ikke den Slags Smerte, ansaa den for en højere Art Vanvid eller for Noget, der var specifikt i den unge Kristenhed. I første Øjeblik satte han et medfølende Ansigt op for at lade, som om han forstod; men da han mærkede, at Ask var ligegyldig, indsaa han ikke, hvorfor han skulde gjøre sig den Ulejlighed at vise Medfølelse, og sad igjen med sit besynderlige, alvorlige, indesluttede, kantede og dog saa opmærksomme, bevægelige Ansigt. Medens Ibald laa med Armene paa Bordet og Ansigtet skjult i

dem, saa Ask paa Levi og sagde: »Jeg tror, De har Ret, Hr. Levi; hvis man virkelig traf den lille graa Mand med Guldhatten, saa skulde man ikke forlange Rigdom. Hvad vilde De ønske, Hr. Levi?«

Dette Spørgsmaal generede i høj Grad Simon Levi; thi han havde ikke blot som Jøde, men ogsaa som Skrutrygget en meget stor Angst for at gjøre sig latterlig, og han havde enten af Natur eller af Erfaring en fin Sands for den Sandhed, at naar man siger, hvad man ønsker og attraar, aabner man for sin Individualitet, og da er det, at man let kan blive latterlig.

Han hjalp sig paa samme Maade som tidligere, spidsede Munden til Noget, der lignede et Kys, men skulde være et Smil, og sagde med indsmigrende Tone og Øjekast: »Hvad vilde De ønske, Hr. Ask?«

Ask havde faaet sin Fantasi sat i Bevægelse; hvad han dybest attraaede, kogte i hans Sind overfor Maalet, som Fantasien rykkede nær, og han mente, hvad han sagde, skjønt han tillige var affekteret og vilde imponere Levi. »Var man saadan en Nar at ønske,« sagde han, »eller kunde man ønske og faa det opfyldt, hvad skulde saa et sundt og fornuftigt Menneske ønske Andet end Magt?«

»Jo, Hr. Ask,« svarede Levi med en Bevægelse, der lignede et Buk, »jo, det har De Ret i, og hvordan har De Ret! Magt, det er Noget! Det kan man forstaa! Jeg vilde ogsaa gjerne

have Magt, oprigtig talt, Hr. Ask — nej, jeg vilde dog ikke, Hr. Ask.«

»Hvorfor ikke, min gode Levi?« spurgte Ask.

»Hvorfor ikke? Det skal jeg sige Dem, Hr. Ask. Jeg kjender mig selv. Jeg er bange for, Hr. Ask, at jeg ikke havde Magt til at bruge den.«

Ask kastede et lynsnart Blik paa Levi for at se, om han gjorde Nar; men han opdagede ikke Andet end den lille Jøde, som sad der med sin indsmigrende-tilspidsede Mund, lange, alvorlige Næse, brede, af smaa Tanker og Bekymringer furede Pande og urolig-godmodige Øjne. Beroliget ved dette Syn sagde Ask: »Naa, ja, det forstaar sig, Enhver vælger efter sin Natur.«

Ibald løftede Hovedet lidt fra Bordet og stønnede: »For det Første Liv, for det Andet Liv, for det Tredje Liv!«

I dette Øjeblik hørtes usædvanlige Trommeslag, en Slags Allarmtromme, men stærkere, mørkere, dybere og mere krigersk end den, der høres eller hørtes ved Ildebrand, og da alle Tre kiggede ned fra den meget høje femte Sal — thi saaledes kaldte Ibald sin Kvist — saa de Soldater over hele Gadens Brede.

»Kongen er død!« raabte Ibald, »Hurra! Kongen er død!«

Ibald hadede ikke Christian den 8de, gav sig overhovedet ikke af med Politik, havde hidtil saa at sige slet Intet kjendt til Konge eller Regering, opfattede ikke Kongen som en Person, der stred sin Dødskamp og gik ind til Regnskab som andre

Mennesker. Men enhver Forandring syntes ham at forkynde Liv, og især en Forandring, der anmeldtes ved hine alvorlige, tungsindig-krigerske, energiske Trommeslag. Og maaske var han saa meget Digter, at hans Nerver eller Sandser paa profetisk Maade stode mere i Forbindelse med det Fjerne og Kommende end andre Menneskers, saa at han anelsesfuldt fornam det i Sandhed nye Liv, der skulde bryde frem ved denne Død.

»Hurra! Kongen er død!« gjentog han med Øjnene fulde af Taarer — om af Begejstring, Rørelse eller af hvad, er ikke godt at sige — greb sin Hat og ilede ned paa Gaden for at følge med Trommeslagerne, som om de gik til Noget.

Ibald stødte paa Krog, der kom fra en Sidegade.

»Er det virkelig sandt? Er Kongen død?« spurgte Krog smertelig.

»Ja!« raabte Ibald, »gjør det Dem ondt?«

»Han var min Konge,« svarede Krog.

»De faar en anden,« sagde Ibald og tilføjede ved sig selv: »Det er jo ogsaa sandt, vi faa en anden.«

For Krog var det imidlertid i Øjeblikket ikke ligegyldigt, om den Ene eller den Anden var Konge. De Velgjørenheds-Underhandlinger, han havde knyttet, vare før Kongens Sygdom rykkede saa langt frem, at han med nogenlunde Sandsynlighed kunde gjøre sig Haab om at opnaa Noget, det vil sige: indlægge sig en Fortjeneste, der blev belønnet med en Titel eller en Orden,

en officiel, hæderlig Optagelse i Selskabet. En Thronforandring var altid en Afbrydelse, og desuden var det jo aldeles ikke vist, at de samme Mænd, som havde havt Indflydelse hos den afdøde Konge, vilde kunne udrette Noget hos den nye.

Krog gik derfor trist hjem og traf der en temmelig uventet Scene.

Til Hverdagslivets sælsomme Ting høre Bevægelserne i en Faders Hjerte, naar hans Datter forelsker sig. Ved Siden af eller forud for øm Deltagelse, der i de fleste Tilfælde vil indtræde, er der en særegen, pinlig Følelse eller en Blanding af flere pinlige Følelser. Faderen kan ikke forstaa. Det Sind, hvormed endog den bedste Elsker ser paa hans Datter, er ham ikke rent nok. Hans Forstand og en Slags Erindring siger ham, at hans Datter ifølge Naturens Orden bør gifte sig; men at give hende hen til en Mand er ham en hemmelig Gru, og hendes Lidenskab for en Mand foraarsager, hvor naturlig han end med Forstanden kan finde den, Fortrydelighed over, at hun svigter ham og bekjender sig til Noget, der helst ikke burde være i hende. Efterhaanden jevne alle disse Fornemmelser sig ud, det er sandt, og paa Bryllupsdagen er Faderen, hvis ikke Andet staar i Vejen, sædvanligvis ublandet

Glæde, giver Datteren hen med en Slags Triumf. Men inden det kommer saavidt, er det Karakteristiske ved ham den Omstændighed, at han ikke kan se og forstaa. Han kan have Tegnene paa Forelskelse for Øje og dog tvivle om dem eller overse dem; han kan ikke i Datterens Skikkelse indlægge eller forudsætte de Følelser, som høre til Lidenskaben; han vil haardnakket tro, at hendes Sind er ligesaa lidt oprørt som det Ansigt, hun viser ham; han vil antage, at hun forstandig og klogt ser paa de unge Mænd, eller at hun blot leger; han er den Sidste i Huset, der ved Noget.

Den kloge og skarpsynede Krog var den Sidste i Huset, der vidste Noget om Kjærligheden mellem Becker og Ellinor, og dog var den ustandselig skreden frem siden Skuespillerens første Besøg, havde givet sig tilkjende ved tusinde smaa Opmærksomheder fra Beckers og ved et yderst omskiftende Humør fra Ellinors Side. Thi det var ikke en Kjærlighed, der voxede som en Blomst i en stille Have, men som et Træ paa Bjerget, stærkt og heftig beskinnet af Solen, rusket af Vinde og Uvejr. Og saameget stærkere og dybere var Sindsbevægelsen, som den maatte skjules. Ellinor vilde ikke lade Becker se, hvorledes han trak hende til, hvorledes hun længtes efter en Udtalelse, der i Øjeblikke syntes ganske nær, men pludselig udeblev, som om han løb paa Skøjter og ført af sit eget Løb svingedes rundt eller forsvandt, netop som han vilde standse. Becker vidste det, legede, men blev efterhaanden

saa dybt indviklet i Legen, at han ønskede, aldrig at komme ud af den. Hvor koldt hans Hoved end blev, var Atmosfæren, han indaandede, brændende hed, liflig brændende; det var en Pine, Behagelighed og Lyksalighed, der forøgedes og for ham fik sin egenlige Interesse ved Fornemmelsen af, at hans Begavelse steg derved, at han aldrig havde staaet saa højt i Kunsten som i denne Tid. Han var for erfaren til at tro, at det kunde blive ved saadan; Rosen udfolder ikke sin Knup for at blive uforandret, nysudsprungen Rose. Men han søgte at holde Øjeblikket fast saa længe som mulig, tildels fordi han om det Egenlige og Sidste ikke var enig med sig selv. Han tvivlede ikke paa, at det jo maatte føre til et Ægteskab; han sagde til sig selv, at han elskede Ellinor; han var overbevist om, at det, han nu følte, var Kjærlighed; han sagde til sine Venner, at han nu var blevet et godt Menneske, og i mange Øjeblikke, naar han tænkte paa Ellinor, var han det: Skjønhedssands, Livsglæde, Lyst til at behage fyldte ham saa stærkt, at han kunde føle ligesom Begejstring; men det at være bunden, at betragtes af Verden som Ægtemand, var ham en ubehagelig Tanke, som han først maatte forsones med og dog skød tilbage. Desuden skulde han jo i saa Fald tale med Faderen, og saa megen Færdighed han end havde i at omgaas og behandle Folk, var det ham noget Nyt og Vanskeligt at gaa lige til en Mand, forlange

noget Betydeligt af ham og stille sin Person frem til Dom.

Krog var ikke alene den Sidste i hans egen Husstand, der vidste Noget; ogsaa udenfor Huset syntes Nogen at vide bedre Besked end han. Ellinor modtog en Dag følgende Brev:

»Jeg har gjort mig selv det Spørgsmaal, om det er tilladt at gjøre noget Urigtigt for at udrette noget Godt; thi jeg anser det for urigtigt eller ikke for hæderligt at skrive et anonymt Brev, hvori et Menneske bliver anklaget. Men det vilde ikke være Dem til ringeste Nytte, ærede Frøken, om De erfarede mit Navn, og i alle Tilfælde er jeg forhindret fra at gjøre Andet eller Mere for Dem end paa denne Maade advare Dem. Gid det ikke maa blive frugtesløst!

Kun som Anonym kan jeg sætte mig ud over de selskabelige Former og ligefrem berøre, at Skuespiller Becker har faaet Adgang i Deres Faders Hus og efter Rygtet frier til Dem. Ved De, hvem Skuespiller Becker er?

Jeg er ikke ganske ung og har set endel Mennesker. Om saagodtsom dem alle gjælder efter min Mening, at deres Karakter lader sig opløse i simple, let forstaaelige Elementer. De handle godt eller ondt af en Drift, som man kan forstaa. Deres Egoisme eller Begærlighed kommer i Bevægelse, og saa gaa de løs paa Maalet ad lige Veje eller ad Omveje; men man kan altid følge dem og begribe dem. Saaledes er det ikke med

Skuespiller Becker. Han er et af de faa Exempler, der efter min Erfaring gives paa, at et Menneske føres og beherskes af en Dæmon. Jeg bør ikke nøjes med at udtale mig i en saadan Almindelighed, men meddele Dem en Prøve af hans Tænke- og Handlemaade; døm saa. Men dersom selve Begivenheden, som jeg beretter Dem, kan være pinlig for Dem, ja, mere end pinlig, saa trøster jeg mig med, at det er til Deres sande Bedste, og desuden kan man end ikke komme i Berørelse med et saadant Menneske som Becker uden i visse Maader at blive skyldig og hjemfalde til en Straf. Gid da det, at De skal læse denne Begivenhed, maa blive den højeste Straf, som De vil gjøre Dem skyldig til at lide. Amen! Saaledes siger af Hjertet og for Gud en Mand, der mener det inderlig godt med Dem, vakre, unge Dame, skjønt han ikke kjender Dem, men som kjender Skuespiller B.«

Nu fulgte en Beskrivelse af, hvorledes Becker skulde have misbrugt en ung Piges Kjærlighed og derpaa for at hævne sig paa den eller dem, der havde villet hindre ham, snedig bragt hende selv til imod sit Vidende og Vilje at forraade hans Triumf, hvoraf Følgen var bleven, at hun »havde kastet sig i Vandet ved Langebro og vel var bleven frelst, men til et halv udslukt Liv langt borte herfra«.

Den Mand, der skrev dette Brev, havde regnet slet. Naar han allerede vilde gjøre Virkning, skulde han vistnok have standset, inden den

unge Pige kom op af Vandet; thi en Død gjør et forfærdeligt, uovervindeligt Indtryk, hvorimod den Pige, som maaske har lidt alle Dødens Kvaler, men er bleven trukken levende op enten af Peblingesøen eller ved Langebro, faar noget Melodramatisk ved sig. Hvad Ellinor angik, da var Begivenheden hende uforstaaelig. Hun var ikke istand til at tro paa Muligheden af noget Saadant, og det Sind, der her blev tillagt Becker, lignede ikke hans Ansigt og Blik, saaledes som det stod for hende. Var der noget Sandt i Beretningen, saa var jo rigtignok dette Noget ogsaa slemt; men en Kvinde, der elsker, vil for det Første i Almindelighed betvivle en Anklage. Den pinlige Følelse, der vækkes hos hende, vil hun, indtil Beviset er ført, tro foranlediget af Anklageren; det er ham, der foreløbig bliver den Skyldige ved at foraarsage hende Smerte. Og selv om hun tror det muligt, at hendes Elsker kan have begaaet en vis, begrænset Uret mod en Kvinde, saa er der dog næppe hos det smukke Kjøn en saadan *esprit de corps*, at den Ene absolut tror at skulle hævne den Anden, saadan som Nordens gamle Fostbrødre gjorde. Vistnok vil der hos den unge Pige være et dybt Ønske eller en Fordring om, at den Mand, hun elsker, skal medbringe et ligesaa frisk Hjerte som hun selv, og tidlig eller sildig vil hun opgjøre Regnskabet i denne Henseende. Men det er dog et Spørgsmaal, om en Pige, der elsker en Skuespiller, ikke hemmelig maa have slaaet Noget af paa For-

dringen og opfatte sig selv som den Heldigste, som den, der har slaaet Andre af Marken, men ikke som den Eneste. Hun er altsaa nogenlunde beredt paa at se sin Elsker anklaget; men hun vil i alt Fald optage Forhøret som den, der ønsker at frifinde. Brevet kom desuden, efterat Becker i et af de faa Øjeblikke, hvori han og Ellinor kunde være ene, havde med tydelige og glødende Ord udtalt sin Kjærlighed, og det var i et lignende kort Øjeblik, at Ellinor, der troede, ikke at turde have nogensomhelst Hemmelighed for sin tilkommende Husbond, viste ham Brevet.

Becker var greben af Angst, inden han endnu kjendte Brevets Indhold; thi den Mand skal være godt og fast vidende om sig selv, der ikke bliver bange, naar der til en Person, af hvis Dom eller Følelse han er afhængig, kommer et anonymt Brev, ligesom Bud fra et skjult Øje, der har fulgt ham i Mørke. Men baade før, under og efter Læsningen spillede Becker sin Rolle godt. Den var given. Hvad det i Øjeblikket gjaldt om, var, ikke at tabe Kontenancen overfor Ellinor. Han var ikke Herre over sin Ansigtsfarve, og den blegnede vel, som selve Uskyldigheden kan blegne overfor en Anklage, hvorimod hans Læber og Øjne lystrede som Soldater paa en Paradeplads. Og samtidig greb hans ypperlige Natur de rette Ord til Svaret. Med en Stemme, der ikke skruede sig op paa Kothurnen, hverken var heroisk eller sentimental, men som lød alvorlig og skarpt, og

med et Blik, der ligesaa skarpt mødte det urolige Øjekast, hvormed hun ventede Svaret, sagde han:

»Tror Du det?«

Hun havde ventet ethvert andet Svar end dette Spørgsmaal. Hun havde forestillet sig, at han vilde indrømme, at der var en lille Smule Sandhed skjult under en uhyre Overdrivelse og Forvrængelse, at han vilde gaa til Bekjendelse, fortælle sin Ungdoms Smaafejl, falde paa Knæ, bede om og faa Syndsforladelse; men dette dristige »Tror Du det?«, der end ikke vilde nedlade sig til at nægte, før hun selv var bleven Part i Sagen og stillede sig ved den anonyme Anklagers Side, imponerede hende. Hun raabte: »Nej! Tag Brevet og riv det istykker! Den skjulte Bagvasker har Uret i Alt, i Alt — undtagen i Et, og det er, at Du er en Dæmon! Det har jeg altid følt og vidst; men til Gjengjæld skal Du vide, at jeg ogsaa er en Dæmon, jeg vil elske Dig uendelig eller hade Dig uendelig!«

»Saadan har jeg drømt, at en Mand kunde blive elsket!« svarede Becker med henrykt Aasyn og udbredte Arme, medens Hjertet hemmelig bævede i ham; thi det var for slappet til en saadan Kjærlighed. Men han havde en Forestilling eller Anelse om, at man alligevel, paa anden Maade, kan være en Kvindes Herre.

I det Samme lød Generalmarschen nedenfor Vinduerne. Lyden naaede til Ellinor som en pludselig, tordnende, romantisk-ridderlig Indvielse af hendes Kjærlighed, og da hendes Fader faa

Sekunder efter traadte ind ad Døren, raabte hun: »Fader, her staar min Brudgom! Giv os Din Velsignelse!«

»Ogsaa jeg, Hr. Krog, beder om Deres faderlige Velsignelse,« sagde Becker, skjønt tagen med Overraskelse, fuldstændig i samme Stilling som i sidste Akts sidste Scene, naar de Elskendes Hænder skulle lægges i hinanden.

Nu var jo Kong Christian d. 8de død og Haabet om en betydelig Udmærkelse for Øjeblikket glippet; en begavet Skuespiller blev under disse Omstændigheder et Parti, der vel ikke svarede til Ærgjerrigheden, men til Situationen, og hvad skulde Abraham Krog desuden gjøre? Han lagde de Elskendes Hænder i hinanden, kyssede sin Datter, omfavnede Becker og kaldte paa sin Kone, sin Datter Harriet og sin Søn Jemmy for at meddele dem den lykkelige Begivenhed.

Krog nærede vel en vis Beundring for Becker, men holdt ikke af ham, og det var i en meget forretningsmæssig Tone, hvormed han en af de følgende Dage talte til sin vordende Svigersøn om Medgiften. Den var ikke ubetydelig; men Krog forlangte, at den skulde sættes fast, at Renterne skulde betragtes som Ellinors, og at i det Tilfælde, hun døde barnløs, Kapitalen skulde falde tilbage til hendes Familie.

Becker sagde ikke ligefrem imod, men ytrede blot, at det var usædvanligt. Krog svarede: »Vi er fremmede her. Min Datter har valgt, og jeg

haaber lykkelig; men jeg, som bør tænke og handle paa hendes Vegne, ved jo ikke, om De er en kold, egoistisk Mand eller ej. Jeg haaber, jeg tror det Bedste; men jeg vil gjøre min Datter saa uafhængig som mulig. Det er Skik, hvor vi er fra.«

Tiltrods herfor var den smukke Ellinor dog et »godt Parti«.

ANDET KAPITEL.

Det var Becker meget imod, at Kong Christian d. 8de var død, at den nye Konges Thronbestigelse, politiske Forhaabninger og Forandringer, Forberedelser til den døde Konges Begravelse o. desl., skulde sysselsætte Folk, netop som han blev forlovet. Dog trøstede han sig snart med, at, kjendte han sine Bysfolk ret, saa kunde endnu større Ting ske uden at forhindre dem fra at anvende tilbørlig Tid og Opmærksomhed paa den Omstændighed, at en Skuespiller som han for første Gang vilde gaa paa Østergade med sin Forlovede, en ung, smuk, rig Pige. Han tog heller ikke fejl. Hvad han kaldte *le beau monde*, havde paa den fastsatte Dag og det sædvanlige Klokkeslet, mellem 2 og 3, sat hinanden Stævne;

det var smukt Vejr, Søndag, Butikerne vare lukkede, Gaden var som en Salon, hvor man bevægede sig tilsyneladende uden Opmærksomhed for det, hvorpaa al Opmærksomhed var henvendt. Endelig kom det unge Par fra Kongens Nytorv, ganske fordybet i Samtale, uden Opmærksomhed for Omverdenen, der overraskede og forstyrrede det med sine Hilsener. Ellinor var stolt som en lykkelig Pige, der er forelsket og tror sin Kjærligheds Gjenstand noget Stort. Hun følte, at hun gjorde Opsigt, var ikke forberedt derpaa i denne Form; men paa ægte kvindelig Maade var hun strax i Højde med Situationen og nød den med en Frihed, som om hendes hele foregaaende Liv havde været en Forberedelse dertil, ja hun kunde til Beckers inderligste Tilfredsstillelse spille Komedie; med et Smil, der syntes at gjælde ham, at svare paa et Kjærlighedsord, kunde hun spørge ham om Navnet paa den Dame, de gik forbi, og naar han havde gjort Regnskab med en kort, aandrig eller maliciøs Beskrivelse, kunde hun takke ham med et Blik, der syntes at svare paa en Madrigal. Becker var superb og tilfreds med sig selv; han spillede Rollen ganske, som han havde indstuderet den; hans hele Personlighed var en glad, dannet-romantisk Elsker; hver af hans Hilsener var en ny Nuance af Distraktion og opvaagnende, behagelig Gjenkjendelse samtidig med, at han saa efter, om nogen af Damerne overgik Ellinor i elegant Dragt, hvilket de ikke gjorde. Men Becker havde altid Møje med at holde sig længe i en

Stemning; han var Skuespiller født og baaren; han maatte have Udvikling, Fremgang fra Akt til Akt, og da han var naaet til Hjørnet af Christenbernikovstræde, begyndte han at trættes af Ensformigheden, tilmed da han selv dennegang ikke blot spillede, men ogsaa havde digtet Rollen. Det Sælsomme i hans Natur vendte sig i Mangel af Andet kritisk imod Ellinor. Hun var ganske vist ypperlig; men der var Et i Vejen: hun hilste ikke igjen, selv om de Hilsende vare nok saa nær og nok saa ærbødige. Det var nu efter hendes Opdragelse. Hun havde fra sin tidligste Barndom indsuget den engelsk-amerikanske Regel, at den Fornemste hilser først, at en Dame aldrig lader sig hilse, men udvælger den, hun vil hilse, og hvor Meget hun end af Danskhed havde optaget i sit Væsen, saa havde hun dog ikke havt Lejlighed til at udviske denne Forestilling, der forresten, hvor den engang er, vanskelig lader sig udrydde, fordi den passer saa godt til kvindelig Værdighed og Frihed. Men derom havde Becker ingen Forestilling; han troede, det var Mangel paa »Verden«. Med al den Ømhed og Ærbødighed, der hørte til Situationen, gjorde han hende opmærksom paa, hvad hun undlod eller syndede, og idet hun fra sin Side ikke forstod ham, svarede hun: »Jeg kjender dem jo ikke.«

Dette opfattede Becker overrasket som et Udtryk af den rige Kjøbmands pengestolte Datters Natur. Hun kjendte dem ikke! Det var h a n s Venner eller Beundrere, og hun vægrede sig ved

at lægge Mærke til dem, fordi de ikke vare hendes. Hun vilde være ham overlegen! Hun vilde lade sig føre i Triumf gjennem Østergade og ikke være mere taknemlig derfor, end om det var gjennem Pedermadsensgang. Hun kjendte dem ikke! Dette simple, naturlige, barnlige Ord lød og lød for Beckers Øren som den utilbørligste, unaturligste Anmasselse, der ikke kunde blive stærkt nok tilbagevist og tugtet. Et tilstrækkelig stikkende Ord kunde han ikke finde og turde heller ikke, om han havde havt det nær, anvende det i Øjeblikket. Men den Tid kunde komme. Hun saa netop paa ham og fandt hans Ansigt saa besynderlig mørkt, ligesom i Pine. Hun forstod det ikke og troede, at Noget, uset af hende, var hændt, at en Dame var gaaet forbi og havde efterladt en Virkning. Det sjælelige Forhold imellem dem var et Øjeblik, ikke brudt, men suspenderet. De vare i dette Øjeblik komne nær til Store Kjøbmagergade ved Nedgangen til en Kælder med Jerngelænder, og der var en lille, skarp, fremtrædende Kant paa Jernet. Becker førte — uagtsomt, maa antages — Ellinor hen derimod, saa at hun stødte sig ganske lidt og fik sin Mantille reven itu. Saasnart denne Rift var tilføjet hende, var Becker pludselig som før, kjærlig, hensynsfuld, galant, udtømte sig i de ømmeste Beklagelser, i de bitreste Selvanklager og Bebrejdelser, saa at Ellinor over den Behagelighed at trøste ham paa elegant, øm Maade glemte den lille Smerte og det lille Uheld.

Becker og Ellinor havde Bryllup samme Dag som Slaget stod ved Bau.

En af Beckers »Venner« sagde paa Bryllupsdagen om ham: »Han kan endnu blive en fortræffelig Ægtemand, hvis hun strax imorgen vil banke ham.« Denne Venne-Dom var maaske ikke ment som Andet end djærv-lunefuld Overdrivelse; men endog efter Fradrag af Overdrivelsen var den næppe korrekt, fordi Becker aldeles ikke var af et Stof, der ved Slag kunde Andet end slaas istykker. Den anonyme Brevskriver havde skildret nogenlunde rigtig: Beckers Natur lod sig ikke forklare efter de almindelige Regler. Han var hverken god eller ond, ja stod knapt i et bevidst Forhold til Godt og Ondt. Han havde næppe havt Tid til at tænke derover paa egne Vegne; naar Tanken havde indfundet sig hos ham, havde det mest været paa en Andens, en digtet Persons, en Rolles Vegne, og Resultatet var blevet udenfor hans egenlige Personlighed, i den æsthetiske eller Fantasiens, ikke i den ethiske. Som Barn af et Kunstnerpar havde han været paa Scenen, inden han kunde gaa, og inden der forlangtes synderlig Mere af ham end af Hunden, Herman von Bremens Kone bærer paa Armen. Han var voxet ind i Livet gjennem Roller. Da han gik til Konfirmation, lærte han, hvad Præsten fordrede, som en anden Rolle, og selve Konfirmationen var for ham en scenisk Aktion overfor et Publikum. I en Alder af nogle og tredive Aar var han endnu aldeles ung i den Forstand, at han aldrig havde

følt sig i Guds Haand, d. v. s. afhængig af en absolut Myndighed og Kraft, aldrig fornummet nogen truende Livets Baggrund, der holdt ham fra det Ene eller skyndede ham til det Andet. En Verdensstyrelse var for ham Noget, der laa hinsides en Taage, aldrig øjnet, aldrig forsket efter, og hans Begreb om Styrelse smeltede sammen med Forestillingen om en Theaterdirektion, der vel havde en overmaade stor Magt, men som man kunde vinde ved Kjærtegn eller omgaa med Intriger. Han havde aldrig angret undtagen for saa vidt, at han havde været ærgerlig, mismodig, gnaven over Et eller Andet og ønsket det usket. Han havde ej heller efter sin Overbevisning gjort endog blot en Kat Fortræd, aldrig uden Grund eller Nødvendighed vist Braaden mod Nogen eller stukket med den. Men Grund og Nødvendighed var tilstede, saasnart der lagdes en Hindring — ikke for ham personlig, aldeles ikke! — men for hans Geni. Dette havde en Ret, der ikke turde antastes, og det var jo ikke blot hans Mening, men Publikums, Folkets. Det var en Helligdom, dets Ret var absolut; hans Nerver, hans hele Organisme skulde have al den Frihed og Nydelse, som var nødvendig til at holde Geniet i Stemning, og naar denne Stemning eller dette Nerve-Velbefindende antastedes, følte han sig staaende paa det højeste Retfærdighedsstandpunkt, idet han straffede, ikke med stor eller stærk Handling — det hørte ikke til hans Natur — men ved ejen-

dommelige Kombinationer eller med ejendommelig stikkende Ord.

Ellinor havde ogsaa opfattet det saaledes, at hun paa en Maade skulde tjene et Geni. Rigtignok drømte hun tillige om at skulle throne som Herskerinde; men det var et Herredømme, der en for alle Gange var givet, frembragt af gjensidig Sympathi, bestemt til at fornyes og forynges hver Dag af selve Luften, de indaandede i Fællesskab, og deri var ogsaa Geniets Næring. Skjønt hun selv havde sagt, at ogsaa hun var en Dæmon, havde hun ikke Anelse om, at det Dæmoniske var Andet end stærk Kjærlighed, og denne troede hun mægtig nok til at beherske alle andre Dæmoner.

Den Dag, da Slaget stod ved Bau, bleve de gifte, og strax efter Slaget ved Slesvig kom den første Sky paa Ægteskabets Himmel. Men for at fortælle om dette første, lille Uvejr, der begyndte paa Volden, maa man næsten blive Historiker; thi det var Fædrelands-, ja Verdensbegivenheder, der indledede det.

Becker og Ellinor spadserede paa Volden og mødte en Bataillon.

Bataillonen var ikke egenlig uniformeret; alle Karlene vare rigtignok i blaa Bajs Trøje, men i brune, grønne, hvide eller sorte Benklæder; over Skuldren hang et gammelt, sort Bandoler, der bar en rusten Bajonet; paa Hovedet havde man Hue eller Hat »efter Formue og Lejlighed«. Bataillonen marscherede frem i den Takt, som

kun næsten udlærte Rekruter iagttage: samtlige firehundrede venstre Ben traadte paa engang, samtlige firehundrede højre Ben næste Gang, med en Magt, hvorpaa man endnu kunde kjende Anstrengelsen, der havde tilvejebragt Nøjagtigheden. Til denne Bevægelse svarede en anstrengt Stivhed i Skikkelserne, Armene ligesom naglede til Kroppen, Hovedet lidt knejsende, Kaskjetten eller Hatten hist og her lidt for langt tilbage, Øjnene stive og stirrende uden anden Tanke end Underofficerernes: En, To, En, To, der tjente i Stedet for Tromme. Hvor stift og kejtet Toget end drog frem, hvirvlende Støv op omkring sig, gjorde dog Synet af dette Mandskab, der ligesom voxede op af Jorden i det lille Land, der nys havde lidt et Nederlag, et saadant Indtryk paa Ellinor, at hun fik Taarer i Øjnene. Med en besynderlig, styrkende-bitter, sympathetisk Følelse dreves hun til disse Karle — hver af dem var en Virkelighed, en virkelig Mand, der skulde udrette Noget. Følte hun i dem en Modsætning til hendes Ægtefælle, der kun spillede Noget? Hvo ved! Kvinden har mere end vi Andre den Evne at kunne føle uden at tænke eller at være uden Bevidsthed om, hvilke Tanker hendes Følelse rummer. I alt Fald, hun følte *for* disse Mænd, *for* den hele Samfundstilstand, hvori hun aandede, uden at vide, at hun følte *imod* Nogen.

Hun havde allerede faaet Fugtigheden af Øjnene — thi Toget var langt og blev ensformigt, og det var heller ikke behageligt at gaa

paa den smalle Rand, som Bataillonen lod fri, men opfyldte med Støv — da saa Ellinor pludselig en Karl i Studenterhue, stiv som de Andre, men mindre mekanisk stiv, oprejst ved Noget indvendig fra, med et fint, fast Ansigt, hvor et Par store Øjne bevægede sig frit og stolt og faldt paa hendes — Vilhelm Carøe. Det unge Menneske med for Alvor! En saadan Alvor var det, at selve Ungdommen, der salonmæssig havde været om hende, gik imod Døden!

Da Becker et halvt Minut senere kastede et Blik paa sin Hustrus Ansigt, svømmede det i Taarer.

»Søde Ellinor, hvad er det? For Guds Skyld, lad Folk ikke se det! Nej, tal ikke,« vedblev han, da hun med næsten kvalt Stemme vilde sige Noget; »tør blot Dine Øjne — hvad maa Folk tro!«

De kom hjem. Hendes Ansigt var undervejs blevet aldeles opklaret — ingen Taarer udslettes hurtigere end de, der komme af en stor, skjøn Følelse —; hans Ansigt var blevet alt mørkere. Hvad havde gjort Indtryk paa hende? Hvad Ret havde Nogen til at gjøre Indtryk paa hende? Hvad Ret havde hun til at modtage Indtryk i Tavshed ved Siden af sin Mand, ved Siden af ham, Becker?

»Naa, hvad var det saa?« spurgte han, idet han talte som til et Barn, og som om han var beredt paa at høre en lille Bekjendelse, skænde lidt for den og tilgive den.

»Det var Bataillonen!« raabte hun, og idet hun sagde Ordet, stod Gjenstanden igjen levende for hende og frembragte paany den hele Sindsbevægelse, saa at hun brød ud i en heftig Taarestrøm.

»Bataillonen?!« raabte Becker forbavset. »Hvem,« tilføjede han efter et Sekund, »kjendte Du i Bataillonen?«

»Jeg tror ikke, at jeg kjendte Andre end den unge Carøe.«

»Det skulde jeg da tro, var nok!« sagde Becker med sammenbidte Tænder og gav sig til at gaa op og ned, idet han slog de knyttede Hænder imod hinanden.

Pludselig troede hun gjennem Taarerne at opdage, hvad der var i Vejen: Skinsyge. Saa meget Dæmon var hun selv — som hun da ogsaa ganske rigtig havde sagt — at det baade glædede og forskrækkede hende; i en ganske ny Sindsbevægelse rejste hun sig halvt op, og idet hun med et Sideblik, der gjennem Taarerne funklede som en Kaardespids, saa paa ham, sagde hun med en Tone, der møjsomt dulgte et Skjelmeri: »Men, Becker, dog!«

Men Becker var ikke den Mand, der ustraffet lod sig gjøre skinsyg, enten for Alvor, eller for Spøg, paa Personer eller paa Ting. Han gik til Døren, kaldte paa Stuepigen og spurgte: »Har her, mens jeg var ude, været en ung Dame, som jeg skulde læse en Rolle med?«

Pigen svarede Nej.

»Hvor gaar Du hen, Becker?« spurgte Ellinor, da hun saa ham igjen tage Handsker paa.

»Et Ærinde,« svarede han.

»Becker, hvor gaar Du hen?« raabte hun bleg.

»Et Ærinde.«

»Becker, for Guds Skyld, ved Alt, hvad der er Dig helligt og dyrt, gaa ikke fra mig nu!«

»Jeg har et lille Ærinde,« svarede han og gik til Døren.

»Becker!« raabte hun, »hvis Du gaar — jeg ved ikke, hvad der sker — Du finder mig ikke mere her!«

»Naa, lille Ellinor, naar Du saa nødig vil have det, saa bliver jeg. Fortæl mig saa om Bataillonen.«

»Den afskyelige Bataillon!« sagde hun.

Det var saaledes, hun skulde tale. Becker skulde ikke blot være Mand i sit Hus, men det Eneste i Verden.

Samme Dags Aften sad Vilhelm for sidste Gang hjemme hos sin Moder. Det er umuligt at forstaa noget Saadant som det, at Vilhelm frivillig blev Soldat, uden at huske og gjenføle hin Tids Stemning. Han var jo bunden til Hjemmet og til Studiet mere og næsten helligere end de fleste Andre. Beslutningen var da heller ikke kommen rask og fuldfærdig. Først grebes

han naturligvis af det fælles Opsving og meldte sig til Krigsskolen i den Forestilling, der en Stund var almindelig, at man kunde komme til at slaas for selve Byen. Under Vaaben og mellem Kammerater, der En efter En gik til Armeen, blev Krigskaldet efterhaanden alvorligere og mere forpligtende, og da Slaget ved Slesvig var tabt, kom over Vilhelm den Følelse, som ikke regner: Han havde givet sit Løfte, nu var Fædrelandet stedt i Vaande, og det kaldte ham, ikke som en abstrakt Ting, men som et levende Væsen, en Moder, der led raa og blodig Overlast. I en saadan smertefuld-styrkende Følelse bliver man selv ikkun et lidet Punkt, der drages af det Store, og Ens Nærmeste træde paa særegen Maade tilside, synes at ophøre at aande, medens de ligesom gjennem et Slør se paa En. Dog var der endnu en Omstændighed, som det ikke kan nytte at skjule. Henad Aften, Dagen før Vilhelm tog sin Beslutning, mødte han udenfor Vesterport Ottilie, hendes Fader, den unge Krog og Harriet, Alle tilhest. Han kjendte Ottilie i lang Afstand og gik tilside i Alleen for ikke at ses; men han saa. Den lille Kavalkade, de henfarende, stolte Skikkelser, de vajende Slør, Hestenes dumpt tordnende Hovslag i den bløde Jord, gjorde en saadan Virkning paa ham, forenede sig i saadan Grad med hans af Tiden vakte Sindsbevægelse, at han følte, han kunde ikke taale det Syn endnu engang uden at forgaa, han kunde ikke, medens

det Store kaldte, lade Verden med det Skjønneste, den rummede, stige til Hest og fare forbi og selv gaa spidsborgerlig paa Vejen, der er fredet for Fodgængere.

For hans Vedkommende gik altsaa dog ved Siden af Offerberedvilligheden, hvor lille Personligheden end gjorde sig, en Lyst og Trang, ja en romantisk Higen; men Moderen! Hvordan kunde hun sige Ja og leve? Det forstaas kun tilnærmelsesvis, naar man erindrer, hvorledes den Følelse, der banker i Folkets Mængde og bæver i den varme Atmosfære, faar Magt over den Enkelte, saa at i et givet Øjeblik det, der nogen Tid i Forvejen vilde have forekommet En som urimeligt og unaturligt, bliver en Ting, der kan og tilsidst maa ske. Det forhindrer dog ikke Hjertet fra at knuges næsten tildøde af Kummer og Angst; men saa kan man, og mest Kvinden, vende sig etsteds hen og faa Hjælp. Hvo der har prøvet, i stor Kvide og Besvær pludselig at vende sig derhen, ved, hvorledes det kan virke, hvorledes den store Verden i al dens Tummel bliver en ordnet, lille Plet, hvor kun det sker, som skal ske, og som er til det Bedste.

TREDJE KAPITEL.

Den hjemvendende Messinafarer standsede ved Helsingør, og Ferdinand fik Lov til at gaa nogle faa Timer iland. Han kom til Egnen mellem Humlebæk og Sletten, og i kort Afstand fra Huset saa han Lisbeth, den lyse Pige med de brune Øjne, der engang var sprungen ham imøde med Sleven. Med et Glenteblik saa Ferdinand, at de vare ene, og han sagde til hende: »God Dag, Lisbeth; jeg har Noget at sige Dig.«

Hun raabte paa samme Tid overrasket: »God Dag, velkommen, Ferdinand! .... Hvad er det?«

»Jeg skal sige Dig,« vedblev Ferdinand med en for ham usædvanlig dyb Stemme, »jeg agter nu at tage Hyre til England og saa til Floden Rio; men saa —«

»Ja, men, Ferdinand, hvor kan Du det! Vi skal jo have Krig! De er Alle tilsagte her i Lægdet, og nu kommer Du lige til det!«

»Skal vi have Krig?« sagde Ferdinand.

»Ja, har Du ikke hørt det! Vi skal slaas med Slesvigholstenerne og deres Prins, og I skal bombardere Kiel! Har Du ikke hørt om det undervejs?«

»Jeg skal sige Dig, Lisbeth, paa Søen sagde vi ikke Prr! og holdt ikke stille for at spørge Spadserefolk om Nyt, og Du er den første Mo'ers Sjæl, jeg endnu har hørt et Ord af iland. —

Naa, vi skal til Orlogs? — Ja, saa Farvel, Lisbeth!«

»Men vil Du ikke gaa ind — og Du vilde jo sige mig Noget.«

»Ja, det var Noget om Floden Rio. — Farvel, Lisbeth.«

»Farvel, Ferdinand,« svarede Lisbeth og saa efter ham, da han uden engang at give hende Haanden havde vendt sig og gik tilbage. Da hun ikke kunde øjne ham længer, gik hun ind i Huset og sagde stilfærdig: »Jeg skal hilse fra Ferdinand.«

Nu er der som bekjendt ingen Flod, der hedder Rio, idet Ordet Rio blot betyder Flod, og naar Ferdinand alligevel talte om, at han vilde tage Hyre dertil, saa forholdt det sig paa følgende Maade. I Messina var han blevet syg, rimeligvis fordi han havde spist for mange Appelsiner, og var bleven bragt paa Hospitalet. Nogle besøgende Damer gave den kjønne unge Sømand endel Lækkerier, som han ikke kunde taale og lykkeligvis efter Omstændighederne ikke havde Lyst til, hvorfor han gav dem til en aldrende svensk Matros, der var næsten helbredt efter et Benbrud. Til Gjengjæld gik den svenske Matros villig ind paa alle Ferdinands Meninger og Forestillinger og tilsidst ogsaa paa Ideen om Ravnen, som Ferdinand svagt berørte. Før dette Æventyr om Ravnen, der flyver fra Island med en Sten i Næbbet, er blevet trykt, har det levet, og den svenske Matros havde hørt det, men uden at faa

Lyst til Stenen, endsige lade sig føre en Tomme ud af sin Vej for dens Skyld. Men da han mærkede, at Ferdinand havde Lyst til den, og da det især paa Hospitalet altid adspreder at beskæftige sig med saadant Æventyrligt, gik han nærmere ind derpaa og omtalte Tingen som Noget, der ikke usædvanlig blev søgt. Efter nogle Dages Forløb kunde han til Ferdinands store Ængstelse endog omtale Sømænd, der søgte eller havde søgt Ravnen, og sluttelig vidste han, hvor en af hans Bekjendte havde været nær ved at fange den, nemlig ved Floden Rio i Sydamerika.

Paa Hjemvejen spurgte Ferdinand en Dag sin Kapitajn, hvor Floden Rio var, og Kapitajnen svarede: »Ja, hvilken Flod mener Du? Er det ikke Byen Rio, Rio de Janeiro?«

»Nej, det er en Flod.«

»Ja, i Sydamerika hedde alle Floder Rio; men det er vel saa Rio de la Plata, Du mener?«

»Ja, det er det vel. Hvor er den, med Forlov?«

»Den flyder ud ved Buenos Ayres og Montevideo. Hvis Du vil have Hyre dertil, er det bedst, Du gaar med til England først.«

»Ja, det er det vel,« svarede Ferdinand — og blev kort efter, strax efter Besøget hos Lisbeth, tagen til Orlogstjeneste som Halvbefaren og udkommanderet i en Kanonbaad. Naar han altsaa nu findes mellem Krigerne i den glorværdige Tid, kan han hverken roses for politisk Forudseenhed

eller for krigersk Længsel. Sandt at sige havde han ikke engang en god Vilje, fordi Krigen kom hans Ravn i Vejen; men visse Folk faa den gode Vilje, netop naar de skulle bruge den, og Ferdinand gjorde i det Mindste Noget, der bidrog til den Ærgerlighed, hvori en anden Ven af os, Kapitajn Winter, befandt sig om Morgenen den berømte 28de Maj 1848.

Kapit. Winters Ærgrelse var noget indviklet. Han laa med sit Skib tilankers i Hørup Hav og havde Intet at bestille. Der sagdes paa Eskadren, at Landhæren havde isinde at foretage noget Alvorligt, hvortil ingen større Skibe behøvedes; men man fæstede ingen synderlig Lid dertil. Det var endnu i Krigens Begyndelse, inden de glædelige og de sørgelige Erfaringers Tid. Folket havde pludselig, dels af Mindet om forgangne Tider, dels af Tyskernes Frygt for Orlogsskibe øst en næsten overtroisk Tillid til Sømagten. Marinen, der brændte af Lyst til at vise sig Tordenskjold, Willemoes, Jessen værdig, stod ikke meget tilbage for Folket i Tro og Tillid, og Kapitajn Winter stod ikke tilbage for nogen af Marinens Officerer i denne Henseende. Naar man ikke forlangte hans og andre Skibes Hjælp, var han overbevist om, at Intet kunde udrettes, og at intet Alvorligt vilde blive forsøgt, og det var kun for at skaffe sig en Adspredelse i Uvirksomheden, at han tidlig om Morgenen hin Majdag lod sig ro op til Sønderborg. Der var nogen Virksomhed; men den ærgrede ham blot som hensigtsløs,

hæsblæsende Travlhed. Han traf inde i Sønderborg en Søofficer, der halvt fornøjede, men ogsaa ærgrede ham med Beretningen om en lille Begivenhed.

Et Par Kanonbaade vare stationerede i en Bugt og vexlede derfra jevnlig Skud med Fjenden, der opkastede Skanser paa Kysten. Saavel paa Kanonbaadene som ogsaa ovre paa den modsatte Kyst hørte man ofte om Natten en sær Larm fra Storskoven, og allerede dengang udbredte sig det Rygte, at Fjenden arbejdede paa en Bro, der skulde kastes over Sundet. En af Kanonbaadscheferne ønskede at erfare noget Nærmere om Larmen i Skoven og besluttede en Nat at gaa iland for at rekognoscere. Forsøget var farligt, fordi Fjenden stadig patrouillerede paa Kysten, og Chefen valgte derfor en Jolle, der ikke skulde roes, men »vrikkes« frem, og tog kun to Mand med sig, en ældre Matros og en ung Halvbefaren. Da Jollen i den stille, skyede Foraarsnat havde lagt til, gik Chefen alene iland. Et Kvarters Tid efter hørte de to Mand i Baaden pludselig en bragende, rullende Larm, og i deres uvilkaarlige Skræk antoge de, at Fjenden var nær, og skyndte sig fra Land. Nu opkom der Uenighed imellem dem. Den unge Halvbefarne vilde tilbage og vente paa Chefen, den Ældre vilde ikke og mente, at Kapitajnen naturligvis var fangen eller omkommen. »Vi har Ordre til at vente paa ham, vi maa være tro mod vor Kapitajn,« sagde den Yngre. — »Ja, saa kan Du jo vade

iland, her er ikke mange Favne dybt,« sagde den Anden. — »Det vil jeg, saa har Du To at hente,« sagde den Yngre og kastede sig i Vandet. Den Anden fjernede sig langsomt og nølende; af Baadens Bevægelser kunde man have set hans indre Kamp. Imidlertid havde Skyerne spredt sig, og det var blevet maaneklart. Pludselig skød en lille Baad med to Mand ud fra Kysten, foer pilsnart efter Jollen og indhentede den; efter et Øjebliks Forløb gled begge Baade ind mod Land. De to Slesvigholstenere vilde netop bringe deres danske Fange iland, da de uventede bleve angrebne, og medens man endnu brødes, kom Kapitajnen tilbage. I et Nu var Kampen afgjort, de to Baade glede igjen ud, dennegang med tyske eller tysksindede Fanger, og paa høje Tid var det; thi et Minut senere knaldede Geværskud. Den unge Halvbefarnes Navn var Ferdinand Carøe, og det kan allerede her tilføjes, at da han var for simpel til at blive Ridder og for ung til at blive Dannebrogsmand, fik han en »Gratifikation« af ti Rigsdaler.

Det havde, som sagt, gjort Kapitajn Winter noget mismodig at høre om denne Begivenhed. Han var paany bleven mindet om Ferdinand, om sit Løfte til ham og om Anledningen til, at han ikke havde opfyldt det. Han vidste ikke, om det mest glædede eller ærgrede ham, at »Drengen«, som ikke stod for ham i klart Lys, dog udmærkede sig; men i alt Fald ærgrede det ham, at hans Lærling skulde udmærke sig under

en anden Chef og under en Maanedslieutenant, En, som ikke rigtig hørte til Marinen. Nu laa samme eller en anden Maanedslieutenant mod Nord i nogen Afstand og plaffede paa Fjenden. Det var ærgerligt, hvis det ikke var Alvor, bare en Slags Skiveskydning, og hvis det var Alvor, var det ogsaa ærgerligt; thi saa var det ikke den egenlige Marine, der udrettede Sagen.

Klokken var henved Elleve, og Kapitajn Winter fik en ny Grund til Ærgrelse, nemlig over Bajonetterne, der blinkede paa Broen mellem Sønderborg og Dybbel. Han var inderlig overbevist om, at det »igjen« kun var en Parade, en Manøver, en »Øvelse«, hvormed man vilde gjøre sig vigtig. En Stund gik; man marscherede stadig over til Øvelse. Da faldt der et Kanonskud, saa endnu et og saa flere, og et Øjeblik efter kunde man tydelig, skjønt fjernt, høre en ejendommelig Raslen, ligesom henad en lang Linje — Geværskud. Der var ingen Tvivl om: man sloges. Kapitajn Winter kan ikke fremstilles som en ungdommelig nordisk Helt, der blev fortvivlet over, at han ikke var med, hvor Hildur legede og Odins Ravne fik Føde. Han var en sund Mand, med Hjertet paa det rette Sted, fremfor Alt i Verden bange for at blive trot fejg. Han holdt sig forvisset om, at han paa given Ordre vilde udsætte sig for hvilkensomhelst Fare; men det var kun en privat Overbevisning, ikke tydeliggjort for Andre; thi Kapitajn Winter havde, oprigtig talt, endnu aldrig været i Ilden. Det pludselige Faktum, at man sloges i

hans Nærhed, virkede desaarsag paa ham med stor Magt. Hjertet slog stærkere af Sympathi, Stolthed og en besynderlig Ydmyghed; han saa med en Følelse, der lignede Ærefrygt, hen til disse nys foragtede Landsoldater, hvoraf endnu nogle vare paa Broen, og som gik frem for om et Øjeblik virkelig at møde Fjenden. Men denne Følelse, der grænsede nær til Sentimentalitet, varede kun kort. Han lod sig ro over til Foden af Dybbel, og der gav han sig rask til at stige op ad den brede, jevne Skraaning, ikke for at slaas med, men for at være med, for at se.

Bagved en Hær, der slaas, er der altid stort Røre: ridende Bud, der fare afsted i forskjellige Retninger, fremdragende Tropper, tilbagegaaende Vogne, Ambulancer, Munitionskarrer, Marketentere, ventende Tropper af forskjellige Vaabenarter, spredte hist og her, hvilende og dog tilsyneladende i Bevægelse, fordi de ere Dele af det hele, store, bevægelige Billede, og fordi Øjet, Sindet, der opfatter dem, er stærkt bevæget. Man kan let tage fejl af, hvor Kampen egenlig er, især naar man som Kapitajn Winter nærmer sig med den Forestilling, at Landhære stille sig op i to lige Linjer og skyde paa hinanden. I det kuperede Landskab saa han, altsom han kom frem, enkelte spredte Grupper i Krudtrøg, Ild glimtede ud af Røgen; men han troede, at Slaget holdtes langt borte, hvor Kanontordenen lød. Han kom forbi enkelte Bekjendte, der spurgte, om han var med som Amatør, men forresten havde Andet at varetage

end føre en lang Samtale. Han undrede sig over den krigerske Ro, de saa hurtig havde tilegnet sig, og især blev det ham paafaldende, hvor kraftig Stemmerne lød. Det var som nystemte Instrumenter. En Officer tilbød at gaa et Par Skridt med ham og vise ham et Sted, hvor han kunde se godt. Undervejs hørte Kapitajn Winter en Fugl fare over sit Hoved og udstøde en underlig Piben. Han spurgte sin Ledsager, hvad det var for en Fugl, hvortil Officeren svarede, at det var en Kugle. »Jeg skal aldrig nægte,« plejede Kapitajn Winter senere at fortælle, »at jeg ønskede mig ombord; for, ikke at tale om, at jeg ikke havde stor Lyst til at blive ramt, saa havde jeg ikke Lov til at lade mig saare eller dræbe der; jeg var udsat for at ske Allandsens Ulykker af mine Foresatte og blive udlet til af hele Verden, hvis jeg fik en Arm eller et Ben slaaet istykker. Men Landofficeren satte saadant et ækelt Smil op, og saa maatte jeg jo blive.«

Altsaa, Kapitajn Winter blev; men han fandt snart det Sted, som Landofficeren havde anvist ham, temmelig ubehageligt; thi der sang mange Fugle. Med det strategiske Blik, som Mennesket hurtig tilegner sig under saadanne Omstændigheder, opdagede han, at et lille Stykke derfra var der bedre Dækning, og der stod ogsaa en lille Trop Soldater. Winter gik derhen og hilste paa Officeren. Det var Lieutenant Hansen. De havde ikke set hinanden siden hin Aften i Humlebæk, og for Begge var det vel ved i Hast at tænke

tilbage og sammenligne dengang og dette Øjeblik, som om de i de tidligere Aar havde ligget i en Rus og nu vare vaagnede til Livet. Lieutenant Hansen gjengjældte med kold Høflighed Kapitajnens Hilsen. Et Øjeblik efter kom en Ordonnans og bragte ham en Befaling. Han gav en kort Ordre til sine Folk, og i det overordenlig lille Mellemrum mellem Ordren og dens Efterlevelse henvendte han sig til Kapitajn Winter.

»Hr. Kapitajn,« sagde han, »da jeg sidst havde den Ære at være sammen med Dem, blev jeg, tildels vel ved egen Skyld, bragt i en Situation, som i andre Armeer vilde have ført til en Duel imellem Dem og mig. Jeg har aldrig opgivet Tanken om at slaas med Dem. Men nu foreslaar jeg Dem, at vi duellere ved, at De paa Deres Etats Vegne, ved Siden af mig, hjælper mine Folk med at tage det Dige. Min Ordre lyder derpaa.«

Kapitajn Winter havde ikke Tid til at overveje. Paavirket af Bataillen, Krudtrøgen og Lieutenantens Ord handlede han »ud af det, som var i ham«, instinktmæssig, uden Betænkning; han tog militærisk til Huen og vendte sig i Retning imod Fjenden uden at svare.

»Marsch! Marsch!« raabte Lieutenanten til sine Folk, »følg efter mig og den Herre; det er en Søofficer; vis ham, hvordan vi kan slaas tillands. Paa dem, Karle! Hurra!«

Karlene svarede med et nogenlunde fast Hurra og satte sig i Bevægelse. Et Par faldt strax, da

de kom ud af Dækningen, og skjønt nogle af Karlene studsede, gik Marschen frem. Men Takten, hvori Marschen gik, var for Kapitajn Winter ubehagelig. Han nærede just ingen brændende Længsel efter at komme Fjenden paa Livet og fægte mod Bajonetter, og dog var Afstanden, der skilte ham fra Fjenden, yderst pinlig, naturligvis paa Grund af Sangfuglene, og fordi det nu saa tydelig viste sig, hvorfra de kom; thi man kunde se Geværpiberne, der med den dødeligste onde Vilje sænkede sig for at søge en dansk Mand ud til Fald eller Lemlæstelse. Da det nu var imod alle Æresregler at befri sig fra den ubehagelige Afstand ved at forlænge den, ønskede Kapitajn Winter med en vis nervøs Heftighed at forkorte den og kunde tilsidst ikke modstaa denne Lyst. Han vendte sig om til Karlene og raabte: »Hør nu, Manne, vi kan, den O— lyne mig! ligesaa godt springe i det som krybe i det! Alle Mand, en, to, tre! bus paa!« Dermed løftede han sin Stok og løb paa.

Der behøves under saadanne nervespændende Omstændigheder ofte kun ganske lidt for at vende Stemningen, endogsaa fra Forsagthed til Heroisme. Karlene brølede Hurra, fulgte efter, brølede endnu engang, og da Fjenden saa, at det skulde være Alvor med en Bajonetfægtning, forlod han Diget efter en med usikker Haand afskudt Salve.

Med al Agtelse for Jenserne — hvorved vi jo i Reglen forstaa vore Soldater af Landbostanden — maa det dog siges, at de, som ved

denne Lejlighed kom først paa Diget, hørte til den »intelligente« Klasse, nemlig foruden Søofficeren og Lieutenant Hansen en ung kjøbenhavnsk Frivillig. I samme Øjeblik, som de Tre, næsten Side om Side, kom op paa Diget, bemærkede den Frivillige blandt de vigende Fjender en Underofficer, som havde gjort omkring og rolig tog Sigte paa Lieutenant Hansen, der stod frit og ganske udsat for Kugler som en Skive. »Tag Dem iagt, Hr. Lieutenant!« raabte den Frivillige og sprang uvilkaarlig imellem, idet han ligesaa uvilkaarlig udstrakte Haanden med det afskudte Gevær som for at afværge eller dække. Næsten i samme Nu faldt det fjendtlige Skud, den Frivillige vaklede et Øjeblik og sank derpaa sammen.

Kapitajn Winter havde ikke givet synderlig Agt herpaa. Da han stod paa Diget, vendte han sig imod Lieutenant Hansen, tog paa militær, kold, høflig Vis til Huen, og medens Lieutenanten gjorde Front imod ham og hilste ham paa lignende Maade, begav han sig paa Tilbagevejen, vistnok med blandede Følelser over at have været under en anden Mands Haand, men dog at have med egen Magt og Vilje udført en Bedrift, skjønt ikke paa rette Plads og rette Maade, saa at han ikke for Verden kunde gjøre den til sin.

Saasnart Kapitajnen havde vendt sig, gik Lieutenanten hen til den Frivillige, der havde reddet hans Liv, for at se, om han var ganske død. Der var til hans Forundring intet Saar at se, og ved nøjere Eftersyn viste det sig, at

Kuglen havde ramt Geværet og slaaet Kolben ind mod Hjertekulen, hvoraf blot en Afmagt var Følgen.

Lieutenant Hansen behøvede i sin Rapport ikke at pynte paa sin Bedrift. Naar blot det, som havde givet Anledningen, blev udeladt, var Kjendsgjerningen, hvortil de nærmeste Afdelinger af Hæren havde været Vidne, betydelig nok. Han behøvede kun at melde, hvad Klokkeslet han havde faaet Befaling til at tage en fjendtlig Stilling: ti Minuter efter var den tagen med Bajonetten. Idet han med rigtig Takt afholdt sig fra at sige Mere end det Nødvendige herom, tilføjede han derimod en glimrende Lovtale over en Frivillig, Menig Vilhelm Carøe, og Følgen heraf var, at den Menige blev gjort til Sergeant, medens Lieutenanten blev Kapitajn og Ridder.

Den følgende Feltpost bragte Mdm. Carøe i Nyboder Breve fra begge hendes Sønner, der havde kæmpet omtrent paa samme Tid, den ene tillands, den anden tilvands. Medens hele Byen var i lydelig Sejrsglæde, hævede Mdm. Carøes simple, naive Gemyt sig ikke op til en romersk Matrones Stolthed over at have født Fædrelandet to af dets Sejrvindere. Hun var vistnok paa sin Maade glad og stolt, men som en af de Mange, af hvem Fædrelandet, uden at tale tydelig og fortrolig til dem, forlanger Ofre; hun var mest betagen af Taknemlighed over, at Børnene havde overstaaet en Fare, og af Frygt for de nye Farer, de kunde møde næste Dag. Om Søndagen gik

hun i Kirke — i Abel Cathrines Stiftelse — og idet hun ved Kirkedøren mødte Mdm. Jørgensen, lod hun hende gaa foran. Mdm. Jørgensen saa hurtig og skarpt paa hende og spurgte: »Hvorfor lader De mig saadan gaa først, Mdm. Carøe?« — »Fordi Vorherre har været god imod mig,« svarede Mdm. Carøe. — Videre talte de ikke sammen ved den Lejlighed; men da Mdm. Jørgensen kom hjem, erfarede hun af et Blad, som hendes Søn Garversvenden læste for hende, det Nærmere om Slaget og hørte, at begge Mdm. Carøes Sønner vare nævnte med Ære. Hun sprang op, greb den russiske Selvkoger, løb til Mdm. Carøe, og med Udraabet: »Den skal De have!« satte hun den paa Bordet og løb hjem igjen.

FJERDE KAPITEL.

Livet var kommet. Det var der, men havde dog den Egenskab eller Fejl, at det ikke var saa tydeligt og haandgribeligt, at Enhver kunde gaa hen og tage paa det som paa en varm Kakkelovn og varme sig. Det var hvert Øjeblik i nogen Afstand fra Individet, kaldte paa ham, fordrede den Anstrengelse af ham, at han skulde indhente og gribe det, ja fordrede Storhed i ham selv, for at han skulde blive stor som det.

I den Skikkelse havde Ibald ikke forestillet sig det Liv, han saa længe havde raabt paa. Det skulde være kommet som et fuldstændigt Underværk, ikke blot som det Mærkværdige, at der udenfor og omkring ham forefaldt et Thronskifte, en Revolution, en Nationalkrig, men at der inden i ham var sket en tilsvarende Forandring. En Stund mærkede han — som saa mange Andre — ikke Andet end, at han og Tiden vare lige store. Den var yderst livlig, og han var yderst livlig. Han var en af dem, der dannede en Slags Æresvagt for at forhindre, at der skete Olshausen og den øvrige slesvigholstenske Deputation nogen Overlast. Han saa Folket i dets retfærdige Vrede, og det var ikke hans Skyld, at Folket ikke tilsidst ved hans Formaninger troede sig ustyrlig vredt og vildt og tog Hævn over Parlementærer. Det var en varm Dag, Aften og Nat, og Ibald gik iseng henad Morgenstunden med Følelsen af at have levet. Han meldte sig ogsaa paa Centralskolen, exercerede, fornam et krigersk Kammeratliv, digtede Viser, besang Heltegjerninger, der skulde udføres, og han var inderlig overbevist om, at han vilde udføre dem, ja følte dem i visse Maader som allerede udførte. Det, som kom ham i Vejen, var ene og alene hans Fantasi. Da efter Slaget ved Bau nogle af de Saarede kom hertil, havde han det Uheld at se en af dem, og fra dette Øjeblik af førte i hans Indbildningskraft alle Batailler, hvori han deltog, ufejlbarlig til hans Lemlæstelse. Forgæves søgte han at anbringe de

forskjellige Kugler i de Dele af Legemet, han bedst troede at kunne undvære — forgæves; thi dels havde han, ret beset, ikke Raad til at undvære nogen, dels vilde Kuglen aldrig blive paa det Sted, han havde anvist den, men valgte et ubehageligere. · Det var aldeles ikke af Mangel paa Tapperhed eller Fædrelandskjærlighed, naar han derved forhindredes fra at være i den første Skare Frivillige, der drog ud; havde hver af disse unge Mænd været saa fint begavet som han og i Forvejen følt Kuglerne, saa vilde de maaske have betænkt sig. Tapperhed beror tildels paa en vis Blindhed, Fatalisme, Tankeløshed eller desl., og Ibald var ikke udrustet med denne Mangel. Men det blev ham efterhaanden pinlig klart, at der var aabnet et Svælg imellem hans virkelige Person og den Person, han vilde være. Ovre paa den anden Side af Svælget stod en glimrende Skikkelse, en idealiseret Ibald, den rigtige Ibald, den, som Vorherre oprindelig havde paatænkt — og paa denne Side stod en Taageskikkelse, en Skifting, hvori hans Bevidsthed boede, men som han ikke vedkjendte sig. Han søgte at bygge en Bro over Svælget, enten for at faa Taageskikkelsen over i Faren og Idealiteten, eller for at faa den ideale Skikkelse under et eller andet Paaskud bragt tilbage paa denne Side. I den Anledning raadførte han sig først med Ask, siden med Simon Levi.

Ask blev ligefrem bange for, at Ibald ved at gaa i Krig, ved at se Livet stort og leve det med, skulde blive en uafhængig, stor Digter. Han

kunde ikke betvinge denne Frygt, men var ikke saa uhonnet at raade Ibald fra at søge sin Lykke. Han sagde: »Ja, naar Du ikke bliver skudt eller lemlæstet eller dør paa et Lazareth, saa er det Noget! Ved at vove Livet vinder man Livet, siger Schiller. Var jeg ikke Embedsmand og bunden til Byen ved min Pligt, gik jeg rimeligvis med, for herligt maa det være. Kom man hjem med en Arm eller et Ben mindre, var man en Helt for hele sit Liv.«

Dette var netop, hvad Ibald kunde sige selv, og han gik til Levi for at faa et bedre Raad.

»Jeg har tænkt paa at gaa med som Frivillig,« sagde han melankolsk-rolig som den Mand, der har opgjort sit Livs Regnskab.

Levi udbrød med stor Iver: »Øj! I Krig! De gjør, De kan gjøre en Mitzve . . . . De forstaar ikke Ordet, Hr. Ibald . . . . hvad skal jeg sige? . . . . Det er en barmhjertig Handling, som Vorherre sætter paa Regning og lønner Dem.«

»Barmhjertig? Da kan jeg dog ikke forstaa, hvad Barmhjertighed det er at slaa Tyskere ihjel. Jeg troede ikke, De var saa blodtørstig, Hr. Levi.«

»Och, Hr. Ibald, De misforstaar mig,« svarede Levi. »Det er ikke længer siden end igaar, saa kom jeg op til en Vexeler, jeg kjender; han klagede sig jammerlig, han sad ganske ene paa Kontoret. Hvorfor? Hans to Kommiser var løbne til Exercerskolen og vilde gaa i Krig! Ellers kan de Danske ikke slaa de Tyske! Det er ingen

Spøg, Hr. Ibald, for en Mand, der sidder i et Geschäft og har Familie og sidder for en stor Husleje og med fremmede Penge mellem Hænder. Tror De, han kunde gaa paa Børsen? Da Klokken var Fire, var den ene af Kommiserne saa naadig at komme hjem uden at sige saa meget til sin Principal som: Undskyld. Sige dem Noget, det tør man ikke; de vil forsvare Landet og jage Tysken ud, pyscht, de er store Herrer! Principalen skal maaske endnu børste deres Støvler, naar de vil gaa. Nu spør jeg: er det Ret? Der er hundrede unge, stærke Personer, der gaa paa Gaden og slide Stenbroen og ikke tage sig nogen Verdens Ting for; de burde gaa i Krig og jage Fjenderne ud og lade Kommiserne sidde hjemme! Om Forladelse, Hr. Ibald, jeg mente ikke, at De slider Stenbroen, Hr. Ibald; men De er en løs og ledig ung Mand, og Vorherre vil lægge sin Velsignelse deri, naar De gaar i Stedet for de To eller blot den ene af dem!«

»Naa, saadan! — Ja, men, Hr. Levi,« svarede Ibald, »en Frivillig kan ikke gaa i Stedet for en anden Frivillig. Naar jeg gaar, blive vi Tre.«

»Naar vil De gaa, Hr. Ibald?« spurgte Levi nedslaaet.

»Jeg ved ikke rigtig endnu. Jeg kunde have stor Lyst til at gaa til Kavalleriet.«

»De kan vist blive en net Husar,« sagde Levi beundrende.

»Ja; men det er kjedeligt, nu har jeg gaaet og lært Infanteri-Exercitsen.«

»Kan det skade Dem, Hr. Ibald, naar De rider?«

»Nej, det vil jeg ikke sige; men jeg er i Forlegenhed. Nu har jeg spildt saa megen Tid med at gaa paa Centralskolen, og inden jeg kommer fra Rideskolen, kan Krigen være forbi.«

Simon Levi kastede et skraa Blik op paa Ibald og sagde efter en lille Pavse: »Jeg havde engang en god Ven, han hed Ascher Nathan. Har De kjendt ham? Nej, De har vist ikke kjendt ham, Hr. Ibald. Han havde aldrig været i Vandet; men det var en varm Sommer, og Doktoren raadede ham til at lære at svømme. Han gik ned til Frederiksholms Kanal og lejede en Baad og en Matros, der skulde sejle ud med ham og lære ham at svømme. Just som han vilde gaa i Baaden, kom en af hans Venner forbi og sagde: »Nathan, hvad vil Du der? Kom heller med mig til Ryssensten; der er en Matros og et Svømmebelte, det er bedre.« Saa gik Nathan med ham og kom til Ryssensten, og da han var bleven klædt af og skulde springe ud, sagde han: »Nej, jeg kan ikke, jeg har en Baad ved Frederiksholms Kanal«.«

»Hvad mener De med det?« spurgte Ibald blodrød.

»Hvad jeg mener med det, Hr. Ibald? Ingenting, Hr. Ibald. Jeg mener bare, at det var stor Skade, at han havde den Baad liggende ved Frederiksholms Kanal, ellers var han sprungen ud ved Ryssensten. Saadan er det ogsaa Skade,

at De har lært tilfods, ellers gik De i Krigen tilhest.«

»Det gjør jeg alligevel, min gode Levi, det skal jeg vise Dem!« raabte Ibald og gik lige op til Krigsministeriet; men paa Trappen kom Fantasierne igjen; hans Hest var skudt, han laa saaret under den, andre Ryttere vare ved at ride over ham, han kunde ikke faa sit Ben ud og krybe bort — og saa stærk var denne Fantasi, at han ikke kunde flytte Foden, før han vendte sig for at gaa ned ad Trappen.

Man vender ikke om paa en saadan Maade og ved en saadan Lejlighed uden at føle temmelig betydelige Virkninger deraf i sit Sind. Ibald var tilmode, som om Nogen havde rusket og rystet i ham, indtil Livet næsten var af ham, og sluttelig slængt ham tilside som en Karklud. Han samlede sig selv op, og i uvilkaarlig Længsel efter at finde en skjult Krog begav han sig til Humlebæk, til Else Frederiksen og hendes Fader. Hans Forelskelse var næsten gaaet over, eller Magten til det Vovestykke at begære Else var ogsaa rystet af ham. Selv den rolig-venlige Maade, hvorpaa hun efter Sædvane modtog ham, syntes ham tvungen; men endelig fik han dog Magt til at sætte et Smil op og i en Tone som den, hvori maaske Digteren Horats talte om sit ved Pharsalus »ikke vel efterladte« Skjold, sige hende den Sandhed, at han ikke var kommen i Krig.

»Der skal jo ogsaa Nogen til at blive hjemme,« svarede Else.

Den brave Pige! I Stedet for at kalde det urigtigt anviste hun det Plads som det Næstbedste, og dette gav Ibald Mod til den Beslutning, nu at blive en stadig Mand og nedsætte sig i Humlebæk som Else Frederiksens Husbond; men da han tilkjendegav sit Ønske, mødte han hos Else en rolig og høflig, men aldeles bestemt Vægring.

Nu havde Ibald det sidste af alle hellige Motiver til at gaa i Krig: ulykkelig Kjærlighed; den berøvede ham endog hans sidste Tilflugtssted, det fredelige Logi i Humlebæk, og da Fisker Frederiksen netop i samme Stund fik Besøg af en fjernt Beslægtet, en Slagter, der rejste omkring for at opkjøbe Stude til Armeen og var i en Slags Uniform, fik Ibald en pludselig Ide, som han hastig udførte — han gik til Intendanturen.

Man sige, hvad man vil: det var hans Plads. Kjærligheden, der blev det Afgjørende i Beslutningen, førte ham ogsaa rigtig i Valget. Der er ved Intendanturen stadig Lejlighed til at komme i Fare; men man søger den ikke, eller, hvis man i et livligt Øjeblik vil søge den, kommanderes man ikke til den, hvilket netop er Soldatens Ubehagelighed. Derimod har man stadig det Oplivende ved Faren: man hører den tordne, man paavirkes af de mandige Skikkelser, der under Trommeslag eller Trompetskrald rykke imod den, Ens hele Sjæl følger med, men Ens Legeme ikke. Imidlertid kan Ens Legeme, ledet af nogen Aand, ved en trofast Pligtopfyldelse bidrage til at holde Kraften og Modet oppe i Krigerne ved at

forsyne dem med Mad og Drikke, saa at man i Virkeligheden gjør Nytte i Felten, har en god Samvittighed og overfor de Borgerlige er i Uniform, er en Mand, der har lugtet Krudt og set Blod.

Derfor blev Ibald ogsaa øjeblikkelig et lykkeligt Menneske i Krigen, saa lykkelig, at han i Øjeblikke næsten troede den anstiftet blot for hans Skyld, medens Sandheden dog var, at han undertiden blev brugt som ringe Redskab, ikke blot af Intendanturen, men af selve Skæbnen, hvilket navnlig var Tilfældet ved et af hans bedste Æventyr, et, der bragte ham i Berøring med Oberstlieutenant Winter og en anden af vore Bekjendte.

Oberstlieutenanten havde strax ved Krigens Udbrud tilbudt sin Tjeneste, som ogsaa var bleven modtagen; men ved en af de Tilfældigheder, der kunne indtræde i Krigstid og se ud som Uretfærdighed, havde han paa hin Tid faaet Kommandoen over en lille Styrke, der laa paa et afsides Sted i Jylland og under større Bevægelser næsten blev glemt. Dette var naturligvis Oberstlieutenant Winter meget imod, fordi han var en tapper Mand; men han var Soldat af den gamle Skole, og skjønt han var Oberstlieutenant, tiltog han sig end ikke saa meget som de nye Lieutenanter at knurre eller kritisere; han vedligeholdt i »Bataillonen«, som hans Styrke kaldtes, Orden, Disciplin og Agtpaagivenhed med samme rolige

Energi, som om Fjenden havde staaet for Byens Porte (hvis han havde været i en By med Porte).

Dersom der havde manglet noget synligt Bevis paa, at hans Stilling virkelig havde noget Krigersk ved sig, saa fik han det en Dag derved, at der ankom Flygtninge af den danske Hær. Den flygtende Styrke bestod af et Medlem af den danske Intendantur, Hr. Ibald, i fuld, næsten ny Uniform, omtrent som en Lieutenant, men med en Dolk i Stedet for Kaarde, en Feltslagter, ligeledes i en Slags Uniform, og henved en Snes Stude med deres Drivere. Dette Korps havde ved Rygtet om, at Fjenden havde vist sig nogle Mile østlig, nordlig og sydlig for det, vendt sig imod Vest og var i saa forcerede Marscher, som Studene kunde udholde, naaet til den fjerne danske Station, stadig og heftig forfulgt af Rygter om Fjendens Fremtrængen fra alle Sider.

Det medbragte et ikke uvigtigt Bevis paa, at dets Frygt og Forsigtighed ikke havde været uden god Grund, nemlig en tysk Spion, som det havde opfanget. Paa Heden, et Sted, hvor fire Veje mødtes, havde det set en efter Omstændighederne mistænkelig udseende Person sidde tilsyneladende fordybet i Tanker. En saadan Grublen og Fordybelse, medens de selv vare saa agtpaagivende, var ikke naturlig, men aabenbart paataget i Øjeblikket for at skjule en Spejden. Personen var ung og havde i det Ydre givet sig Skin af at være Haandværksvend; men da han blev forhørt, kunde han ikke forevise nogen Vandrebog, og

skjønt han lod, som om han kunde tale Dansk, var der tyske Ord imellem. Derfor, og da de ikke tiltroede sig selv Ret over Liv og Død, førte de ham med som Arrestant og afleverede ham til Oberstlieutenant Winter.

Arrestanten var Morten Carøe.

Efter at have udlært i Flensborg var han draget paa Vandring og havde i nogen Tid opholdt sig i den fabrikrige Wupperdal. Det bør ikke indtage Publikum imod ham, at han gjorde sig mistænkt for Ibald ved en vis Tyskhed. Morten var inderlig dansk, men havde aldrig reflekteret over sin Danskhed, saa at det ikke faldt ham ind, at han begik Synd imod sin Nationalitet ved at bruge tyske Ord. Men han kunde i alt Fald ikke have undgaaet det. Hjemme havde han Intet lært, og da han traf Tanker og Forestillinger, som svarede til hans Hang og Begavelse, og som han kunde tilegne sig, mødte de ham i tysk Form. Navnene paa Maskiner og deres Bestanddele, paa Fabrikata, Haandværksgjenstande o. s. v. fik han ogsaa paa Tysk. Da han aldrig havde set noget Større end det tyske Fabrikvæsen, troede han, at det var Verdens Største, og med Beundringen for Fabrikvirksomheden fulgte, uden at han lagde Mærke dertil, Beundring for Folket og dets Sprog. Man har set Lignende foregaa i det Store; Beundringen for Frederik den 2den og Preusserne i Syvaarskrigen bragte alle dannede Danske til at se med Ærbødighed eller Ærefrygt paa preussiske Uni-

former, preussiske Sædvaner og Uvaner, forsøge at efterligne dem og tilegne sig det Sprog, som hørte til dem. Imidlertid forhindrede alt det Anførte ikke, at da Krigen udbrød og Fabrikarbejderne bleve grebne af Avisartiklernes Lidenskab, tog Morten sine Prygl paa de Danskes Side, og et saadant Slagsmaal gav Anledning til, at han blev hjemsendt med Tvangspas. I Holsten havde man bestjaalet ham for dette og andre Papirer, og han kunde maaske selv ikke gjort Rede for, hvorledes han var kommen igjennem Armeernes Linjer og op paa de jydske Heder. I det Øjeblik, da Ibald og Slagteren traf ham, sad Morten fordybet i Erindringen om det Paradis af Røg, Damp, gloende Jern, Hammerslag, Spindelsnurren, Piben og Raslen, som han havde maattet forlade; det hele fremmede Væsen levede i hans Sind, og nogle af dets Ord vare paa hans Tunge netop i de første, korte Sætninger, der vare tilstrækkelige for Ibald til at betragte ham som tysk Spion.

Oberstlieutenant Winter overbeviste sig snart om, at intet levende Væsen var fjernere fra Politik og Statsforræderi end Morten Carøe; men han vilde hverken nægte sig selv eller Ibald Anerkjendelsen for, at der havde været Fare i Nærheden, hvorfor han baade indsendte en passende Rapport og gav Ibald Kvittering for at have indbragt en Fange. Han kunde nu gjerne ladet Morten Carøe gaa med en Advarsel om ikke oftere at lade sig finde af Ibald; men dels for at

bevare et Minde om Krigsfaren, dels fordi Morten saa medtaget ud efter sin tvungne Vandring, beordrede han ham til som politisk Mistænkt at blive i Kroen paa offenlig Bekostning indtil videre, uden anden Tvang end den, at han skulde være hjemme om Aftenen ved Tappenstreg. Tiltrods for denne Mildhed i Fangenskabet følte Morten det som en stor Tort, der var overgaaet ham, og glemte kun sin Harme og Sorg, naar han var i Smedjen. Han fortalte Smeden om alle de mærkværdige Ting, der kunde udrettes i en stor Smedje, og vilde have ham til at gjøre adskillige Forandringer i sin lille; men Smeden var stædig som en Kariolhest, skjønt han gjerne hørte paa Morten. Oberstlieutenant Winter blev Vidne til en saadan Scene og fik Lyst til at passiare lidt med Morten, om ikke for Andet, saa for Tidsfordrivs Skyld — thi han skjulte ikke for sig selv, at han kjedede sig, at han hverken havde Krigens eller Fredens Behageligheder, men blev godt lønnet blot for ikke at vide, hvad han det meste af Døgnet skulde gjøre med sig selv. Morten betroede ham strax hele sin lille Historie, udtalte sin glødende Begejstring for det, han havde set derude, og tilføjede som en Hemmelighed, at han dels havde set Ting, som man endnu ikke kjendte her, og som med største Fordel kunde efterlignes, dels tiltroede han sig selv at have gjort en Opfindelse, hvorved et vist Fabrikat kunde tilvirkes hurtigere, billigere og bedre, end noget Menneske skulde tro, og hvorved kunde tjenes endnu Mere.

»Havde jeg blot maattet blive dernede,« saaledes sluttede Morten, »saa skulde jeg nok have faaet min Maskine gjort, for der er Folk driftige, der gjælder ingen Personsanseelse; man siger: »Hvad duer Du til? Duer Du, saa er Du min Mand«.«

Naar man kommer i Berørelse med et Geni, saa indtræder Et af To: enten gribes man og bliver Troende, eller man anser Manden for gal, plaget af en fix Ide. Der var i nogle Øjeblikke Fare for, at Oberstlieutenanten skulde antage det Sidste; thi saasnart han begyndte at spørge paa en Maade, der nærmede sig det Videnskabelige, var Morten forvirret og gav Svar, der syntes at forraade den største Ukyndighed. Men han saa saa sund og ærlig ud, og han sagde med den særegne, koncentrerede, dunkle Samviden med sig selv, der gjør den Slags Mennesker enten rørende eller afskrækkende: »Jeg kan ikke strides med lærde Folk; men bare jeg kunde gjøre en Prøve!«

Nu indtraadte Oberstlieutenantens ejendommelige Mangel paa Snuhed eller Mangel paa at kunne lægge en Plan. Han sagde ikke til sig selv: »Maaske kan man drage Fordel af dette Menneske.« Han troede paa sin egen Godmodighed og sin Lyst til at fordrive Tiden, da han sagde til Morten: »Hvis De kan lave en Model eller en lille Prøve, som De siger, og den ikke koster for meget, saa vil jeg hjælpe Dem.« Og da Morten af Forbavselse og Henrykkelse knap kunde tale, vedblev Oberstlieutenanten: »Lad mig vide, hvad

det koster at gjøre saadan en Model, saa lille som mulig, men brugelig. Tag saa til nærmeste Kjøbstad og gjør Indkjøb, og bruger De Haandværkere, saa finder vi nok nogle flinke Folk i Bataillonen.«

Da General Napoleon Bonaparte rejste til Armeen i Italien, som manglede Sko, Klæder og Levnetsmidler, men som under hans Ledelse skulde bemægtige sig Kongeriger, var han ikke lykkeligere end Morten, da han gjorde den lille Rejse for at indkjøbe, hvad der behøvedes for at lade hans Tanker komme sejrrig ud i Jernform. Og for at blive i Lignelsen mellem Stort og Smaat: General Napoleon Bonaparte sov ikke mindre, var ikke mindre rastløs virksom, havde paa sin Maade, medens Hæren gik fra Sejr til Sejr, ikke skjønnere Fremtidssyner, end Morten Carøe havde paa sin Maade, medens den ene Vanskelighed blev overvunden efter den anden, uden at Morten selv kunde forklare hvordan. Og da endelig Barras i Direktoriets Navn mellem tagne Faner takkede den unge General, var Sejrherren knap stoltere end Morten Carøe, da Oberstlieutenant Winter stod ved Maskinen og sagde: »Den gaar, Pinedød!«

Oberstlieutenant Winter var vel noget Gourmand, men ogsaa en ganske god Økonom, og da han for Øjeblikket ikke blot havde fuld Gage i Stedet for Pension, men ogsaa Kantonnementstillæg, Havre til adskillige Heste o. s. v. o. s. v., kunde han afse en Sum Penge til videre Udvik-

ling af Mortens Maskinvæsen. Men han vilde dog ikke selv bære den hele Risiko og skrev derfor til Krog, gav ham Beretning om sin Opdagelse, om de Midler, han havde anvendt for at overbevise sig om, at den unge Mekanikers Opfindelse var baade ny og brugbar, og foreslog endelig Krog som en Mand, der var anerkjendt baade for Velgjørenhed og for omfattende Interesser, at han skulde komme Foretagendet til Hjælp med et Laan, som han, Winter, troede at kunne moralsk garantere, ligesom han selv havde vovet Penge i Foretagendet. Krog var ikke uvillig og raadede blot til, at naar man vilde anlægge Noget af den Slags, Pladsen da blev valgt nær ved en Havn eller gode Kommunikationsmidler, om mulig ved et Vandløb, og i alt Fald ikke paa et Sted, der var udsat for fjendtlig Forstyrrelse. Da Oberstlieutenanten og Morten overlagde disse gode Raad, som maaske tildels hidrørte fra, at Krog vilde have det Sted, hvor han anbragte Pengene, ikke for langt fra Haanden, kom de Skridt for Skridt derhen, hvor Mortens hemmelige og inderlige Ønsker droge ham: til hans Hjemstavn, til Egnen ved Helsingør, og i en Skov, ved et Vandløb, ikke langt fra en gammel Vandmølle, blev ogsaa Begyndelsen gjort.

FEMTE KAPITEL.

Nogen Tid efter Slaget ved Fredericia — hin højtidsfulde Kamp, et af de faa Slag, Historien kjender, der forefaldt, som om det var digtet: en Holmgang i vældig Skikkelse, personligt Fjendskab mellem de 16,000 paa den ene Side og de 16,000 paa den anden Side; her de Tro, der gaa til Angreb, hist de, som have brudt Eden og vente bag stærke Skanser, afsondrede fra de øvrige Fjender, der ere i Landet og føre Krigen uden Lidenskab; her den dybe Overbevisning om en retfærdig Sag, men hos hver Enkelt den ligesaa dybe Følelse af, at naar der skal sejres, »maa idag Ingen vige«, hist den bitre, hadefulde Længsel efter ved sit Held at bevise sin Ret; en Nat, der bliver lys af Kanonskud og rød af Blod; en Morgendæmring, der efter Aarhundreders Forløb gjenser den nordiske Natur i utæmmelig Barskhed, Krigere, der »uden Taktik« trampe, kravle, hugge, bide sig frem til Sejr; en Morgensol, der stiger i al sin Herlighed og hilser den fuldbragte Daad, men af Hærføreren et Øjeblik bliver antaget for Aftensol — saa fuld af Handling var Tiden blevet — — kort efter dette Slag fandt Indtoget Sted: en stor Del af Hæren samledes udenfor Kjøbenhavn for paa en bestemt Dag at drage ind og blive hilst af Hovedstaden.

Da de stillede for at drage ind, vare Soldaterne i glad, let Lune, de ventede en lystig Dag; hvad der skulde ske, stod for dem som en Slags Kommers. Som det hænder i de fleste Armeer, havde de under Feltlivet faaet Ringeagt for Civilisterne og navnlig for Kjøbenhavnerne; der lurede allerede dengang i Hjerterne et lille Nag, man vidste selv ikke ret hvorfor, undtagen det skulde være, »fordi de sad hjemme, medens vi døjede Ondt«.

Fra de Kommanderendes Ansigter, fra alle Omgivelser, fra Luften, kom en Fornemmelse af Højtidelighed; Byen, der laa tavs i det Fjerne, havde det besynderligste Truende ved sig, rugede over et Udbrud, man ikke kunde forestille sig — sentimentalt, med store Taler? Tale kunde Civilisterne, det vidste man; men bagved dem vilde mange af dem, som nu kom, søge Slægt, Venner, Kjærester — hvad vilde det Hele blive? Hjertet bævede lidt af Forventning; men man tog sig sammen, smilede og snoede paa Knebelsbarten.

Vilhelms Bataillon var iblandt de første, der rykkede ind. Man satte sig i Marsch, man gik nærmere »til Komedien eller Melodramet« — som en ung Officer sagde —; endel spredte Hilsener kom undervejs; Knebelsbarten var stadig snoet opad — — da hørte man, idet man marscherede over Fæstningsgraven, et Udbrud, der ikke alene overdøvede Bataillonsmusiken, men syntes at fylde Rummet mellem Jord og Himmel. Det kom fra

Volden, saa langt man kunde øjne, fra de dybe Gader, fra Husene, der vare blevne levende lige op til Tagene og bevægede sig med Tusinder af Flag, hvide Tørklæder, Hatte, Huer, Arme, Hænder og blottede Hoveder. Det var et eneste Væsen, der skreg som besat, ellevildt og forfærdeligt, uhyre, uformelig-skjønt, begge Dele; thi det var en Nation, der skreg ud af ganske Hjerte og Sjæl, hilste og raabte af Stolthed, Henrykkelse, Triumf, Taknemlighed over at have gjennem dem, der nu kom, fundet sig selv som Nation.

Bataillon for Bataillon, der kom over Fæstningsgraven, strakte Gevær, saa at sige; lige til det inderste Hjertekammer kunde man have søgt efter Nag og Ringeagt og ikke fundet Spor deraf efter den første Salve. Hærdede Soldater bed Knebelsbarten ind mellem Tænderne, trykkede Geværet fastere til sig og sluttede sig tættere sammen. Det vanskeligste Øjeblik var det, medens man nærmede sig, saa og hørte Skuespillet og endnu ikke selv var i det; i næste Sekund, da man selv blev Deltager, kunde raabe med, hilse til Gjengjæld, gribe Kransene og Blomsterne, tænkte man ikke mere, gav sig hen, reves med i Henrykkelsens Malstrøm.

Iblandt dem, som droge ind, var der ikke faa, som frivillig, af reneste Hengivelse, af Begejstring og Uvillie, vare dragne ud, upaaagtede, i gammel, rød Kjole eller blaa Bajs Trøje, og som nu kom tilbage i Officersuniform, og blandt disse var Vilhelm. Som de Andre, der havde

handlet ligesom han, gik han blendet af det ydre og indre Syns Skjønhed, af den store, stolte Bevidsthed om at have villet, at have ydmyg villet give sig selv og have ud af dødelig Fare mandig vundet at se sig selv og det hele Folk forherliget.

Geledderne sprængtes bagved ham, Blomster regnede ned, Mandfolk, Fruentimmer og Børn gik i Vejen og gjorde Plads, han marscherede som i en stor Drøm, ind i en ikke fjendtlig, men erobret By.

Med Et saa han i et Vindue et Ansigt med en Glans, han ikke kunde tage fejl af; før han havde set Trækkene, gjenkjendte han det. Ottilie var ifærd med at kaste en Krans ud paa Lykke og Fromme; men i dette Øjeblik gjenkjendte hun Vilhelm; hun gjorde en Bevægelse enten som i stor Overraskelse eller af Undseelse over at befinde sig med sin Begejstring overfor en enkelt Personlighed; men i næste Øjeblik rakte hun sig langt frem, saa paa ham og kastede Kransen.

Bevægelsen i Vilhelms Hjerte hævedes til den højeste Potens, da han saaledes modtoges af Hende, der skjønt uden at vide det havde bidraget saa meget til at sende ham ud, da det samme Blik, der drømmende havde hvilet paa Huggerten, syntes at hilse ham som Drømmens Virkeliggjørelse. Han var saa betagen, hans hele Sjæl saa fæstet paa hende, at hans Arm ikke var hurtig nok til at være galant og med Kaardespidsen fange Kransen, men kom en Brøkdel af

et Sekund for silde. Kransen faldt ved Siden af ham, medens hans Øjne endnu vare ved Vinduet; en Kone tog den op og rakte den til ham med udbredte Arme, Damerne i Vinduet, hvorfra Kransen var kommen, klappede i Hænderne, Andre klappede med og raabte Bravo uden at vide hvorfor — thi den Dag handlede man instinktmæssig og greb rigtig uden at vide det — — »Moder!« raabte Vilhelm, kyssede Konen, tog hende under Armen og marscherede videre med hende, og nu var han med som de Andre, var smeltet hen i den almindelige Bevægelse, gled som en Draabe i den fælles Strøm — og da Rusen var ovre, følte han som saa mangen Anden, at Heroen var kysset bort, at han ikke længer kommanderede, at han kun var en Borger i Landet mere; men han fik tillige at føle, at han foruden sin borgerlige Øvrighed havde faaet en ny, guddommelig, men meget lunefuld eller endog tyrannisk Herre.

Der blev givet et Bal, hvor Vilhelm igjen traf sammen med Ottilie. De Dage havde noget Stort ved sig. Alt betød Noget, selv Fornøjelsen; Halvdelen af Ens Tilværelse var ikke Ens egen, men Flagets, Fanens, Sejrens, Landets; hver Enkelt følte sig som Del af denne Helhed, der med Ære var indtraadt paa Verdens Skueplads som Nation, og som Følge deraf kom der hos dem, der ret følte Situationen, en Fornemhed frem, der stod som et Øjebliks Særsyn, fordi

hele Tiden forresten gik i en Retning, der syntes at skulle være Fornemheden fjendsk.

Ottilie var i sit Sind virkelig fornem den Aften: hun saa Tingene blot idealt; de indbudne Gjæster var ikke Balkavallerer, men Repræsentanter for den danske Hæder; Damerne, som skulde være tilstede, vare de danske Kvinder. Omendskjønt man siger, at Damerne mindre end vi Andre kunne være saa ganske upersonlige, er det dog ikke altid sandt eller var i alt Fald den Aften ikke sandt for Ottilies Vedkommende. Paa den anden Side var det vanskeligt for mangen Officer, der mødte et straalende, beundrende Kvindeblik, at betragte det som gjældende Bataillonen, Eskadronen eller Batteriet eller endog den hele Hær *in abstracto* og slet ikke søge noget Personligt deri. Og navnlig var Sligt vanskeligt for Vilhelm, der paa hele Ballet ikke saa Andet end Ottilie, ja for hvem hun var Landets Seirsgenius, der rakte Kransen. Han var bange for at berøre hende, og dog havde han at lægge Armen om hendes Liv — saadan er jo engang Dansen. Der kom et Øjeblik, da han, næsten af Forsagthed, blev dristig, da han ikke fandt Ord at sige, medens den rige Kvindelighed straalede paa ham og under hvirvlende Musik skulde forlade ham. Han havde i dette Øjeblik hendes Haand i sin og trykkede den svagt. Som bekjendt kan man holde en Dames Haand endog temmelig fast, saagodtsom uden at hun mærker det, hvorimod en meget mindre Muskelbevægelse kan blive af stor

Betydning. Den gjør det næste Smil, den næste Bevægelse i hendes Stemme til Medvider i Noget, enten samtykkende eller afvisende. Denne lille Berøring bragte Ottilie til den fulde Fornemmelse af hendes Tilstedeværelse som Person. Hvis det havde været en Gunst, en Belønning at lade sin Haand trykke, kunde hun have tilstaaet den til enhver af de Andre, kun ikke til ham; hun kunde ikke klart sige sig selv hvorfor.

De fineste Sindsbevægelser ere ikke de tydeligste, især hos en ung Pige; men dersom det var os muligt at faa anatomeret, hvad der ved visse Lejligheder foregaar i Sindet, vilde vi maaske finde, at i det Øjeblik en Følelse af Behag, der nærmer sig til Kjærlighed, opkommer hos en ung, fin Kvinde, selv hos en saadan, som vilde have al Grund til at stole paa at kunne blive gjenelsket, saa ledsages denne Følelse af en med Undseelse blandet Frygt og, navnlig overfor et saadant Tegn som Vilhelms, af Frygt for at have givet Anledning, at have ved sin Adfærd fremkaldt Noget, der ikke er idealt og højt som den Følelse, man selv tror sig istand til. Og hvor uvilkaarlig og hastig denne Fornemmelse end er, foranlediger den dog, at Sindet med sin Stolthed ligesaa hastig og uvilkaarlig søger Noget hos Gjenstanden, paa Grund af hvilket denne ikke skulde behage. Den begyndende Kjærlighed er ofte ledsaget af en meget skarpsynet Kritik, der forsvinder, naar man er bleven beroliget og tror sig rettelig elsket. Der gives mange Forlovede

eller Forelskede, som have talt ilde om hinanden før Forlovelsen. Dette er nu egenlig vulgært; men det falder ind under den foran opstillede Regel, at den begyndende Kjærlighed af Ængstelighed kan søge Noget at udsætte paa Gjenstanden, og værst er det da, naar man finder Noget, der for Ens egen Bevidsthed faar Betydning, og som man ikke kan bortræsonnere. Ottilie fandt den Grund eller det Paaskud, der laa i hendes Erindring: han var af Skibsdreng- eller Matrosfamilie, og den Vægt, som Oberst-Datteren og Kusinen til en Orlogskapitajn lagde paa denne Kjendsgjerning, forøgedes ved en særlig Omstændighed.

Der var dengang en offenlig Hemmelighed om et Forhold, som unge Damer ikke kunde tale aldeles frit om, men som de godt kjendte, og nogle af dem troede, at det var demokratisk, eller at Saadant hørte ind under Begrebet Demokratisme. Samtidig med, at de paa Afstand beundrede Folket, det kæmpende Folk, den simple Landsoldat, »Jens«, havde de en Følelse af Had til en Tilstand, der hvilede paa Anerkjendelsen af »simple Folk« og efter deres Mening bl. A. havde hidført det Antydede. Mellem endel yngre Damer af Familie, og Ottilie hørte til dem, var der en stiltiende Sammensværgelse: det Fine, Noble og Fornemme havde den Forpligtelse at give Agt, man havde en Mission. Og det er jo mærkværdigt, i hvilken Grad en ung Pige kan give sig hen til en formentlig Mission, en Ide, følge den endog ensidig, med en Slags Triumf bringe

Noget i sit eget Hjerte til Offer — indtil der engang pludselig bliver Spørgsmaal om det hele Hjerte.

Vilhelm følte den lille, men umiskjendelige, bestemte Forandring i Ottilies Holdning. Han angrede at have foretaget Noget, der egenlig var hans egen Følelse, hans Natur imod; men han havde ikke kunnet tale — hun skulde have et Tegn for Liv og Døds Skyld — og nu var det givet, sagde han til sig selv. Men han sagde eller følte ogsaa i næste Øjeblik pinefuldt, at han hellere kunde have gjort en lydelig Kjærligheds-erklæring end givet et Haandtryk.

Han tog sig en hel lang Tid til i Ensomhed at fordybe sig i en Theori om Haandtryk. I Mangel af personlig Erfaring at ty til tænkte han sig om mellem Figurer fra Romaner eller Theatret. Hvis nu en Dame, tænkte han, dansede med en Greve eller Prins, og han galant trykkede hendes Haand, idet han førte hende til sin Plads, var det saa en Fornærmelse? — Nej. Men hans egen hele Adfærd var ikke Galanteri, og han var desuden ikke Prins — — ved denne Tanke skød pludselig Scenen hos Krogs op for ham, Ottilies undvigende Blik, da Talen var om Besøget paa Korvetten.

Han blev saa ydmyget, ikke ved selve Tanken om sin Familie, som ved sin egen Dristighed og ved Forestillingen om, hvorledes en Dame som Ottilie, hvem de Bedste hyldede, kunde tænke, at

han kom tilbage i Salen næsten som En, der ikke hørte til.

I dette Øjeblik stødte han paa Becker og Ellinor. De vare komne sildig, fordi Becker først skulde spille, og Becker var glad over strax ved Indtrædelsen i Salen at træffe en af Heltene, han kunde hilse som bekjendt, skjønt Bekjendtskabet var saa fjernt eller svagt. Ved denne Hilsen og ved nogle Øjeblikkes Samtale fik Vilhelm nyt Mod, følte sig ligesom anerkjendt af Godtfolk, fik derpaa Følelsen af sig selv tilbage. Kapitajn Hansen kom til og blev forestillet for Hr. og Fru Becker, Flere samledes, da Dansen et Øjeblik ophørte; det var en livlig Gruppe, glimrende af Uniformer og Toiletter, smukke Øjne, Aand og Livsglæde. Ogsaa Ottilie blev dragen til. Han saa intet Spor af Vrede hos hende, men heller ikke Tegn paa nogen hjerteligere Følelse. Men ved det blotte Syn af hende steg Livshaabet igjen efter den Regel, der for allerede syvhundrede Aar siden ved et af Provences Kjærlighedshoffer, i et Parlement af to og tresindstyve Damer, blev fastsat som Grundsætning: *Personne ne peut aimer, s'il n'est engagé par la persuasion d'amour* ɔ: Ingen kan elske uden at tro paa Muligheden af at kunne blive gjenelsket.

Det er maaske af den Slags Mennesker som Vilhelm, at man faar Riddere og Korsfarere; men vor Tid bruger ikke Folk paa den Maade. Efter at have deltaget i næste Felttog og bragt det til Kapitajn blev Vilhelm som en af dem, der ikke

vare Officerer efter Reglerne, indbefattet i Reduktionen, og det var kun Tilfældet — hvis man saaledes kan kalde en Virkning andenstedsfra forenet med Noget i En selv — der friede ham for at staa ideløst kæmpende med Hverdagslivet. Han besøgte Morten, der havde faaet sin Fabrik ved Helsingør nogenlunde igang, og til hvem Moderen var flyttet. Der skete det tilfældig, at Vilhelm med sine kemiske Kundskaber kom til at give Morten et godt Raad, hvorved et Stof, der hidtil var blevet bortkastet, blev anvendeligt. Dette bragte efterhaanden Vilhelm til med stigende Interesse at beskæftige sig med Fabriken, og da han blandt Arbejderne fandt Folk, der havde været med i Krigen, nogle endog i hans eget Kompagni, vaagnede hos ham Planer af den Slags, som man i den tidlige Ungdom utydelig drømmer om, i en kraftigere Alder begrænser, men giver Form, og som f. Ex. gaa ud paa at gjøre Arbejdet fra en trykkende til en løftende og forædlende Magt, hæve Arbejderen op over hans snevre Egoisme ved at udvide hans Kjærlighed baade til Arbejdet og til dem, der ere om ham og over ham.

Det blev et tilsyneladende stille, men i Virkeligheden stærkt bevæget Liv: Paa den ene Side Virksomhed for og med Mennesker, med Glæde over Begyndelse og Fremgang, paa den anden Side en Erfaring, som rigtignok er bleven gjort for tusinde Aar siden, men gjøres om den Dag idag og vil blive gjort, saalænge Jorden ikke er afkølet, nemlig den, at det at være forelsket,

virkelig forelsket, med vaklende Haab eller med saa lidt Haab, som Hjertet behøver for ikke at visne, er en stor Lyksalighed og en stor Smerte. Hvo, der netop gjør denne Erfaring, gjemmer den som en Hemmelighed, intet Menneske endnu har baaret paa. Men maaske har denne smerteblandede Lyksalighed ogsaa egenlig den Egenskab, at den i hvert af de Millioner Mennesker er en anden, at den for at være rigtig stor i sin frydefulde Kvide behøver et betydeligt Menneskehjerte, og maaske er det derfor, at de, som ere saaledes, i Sandhed forelskede, ere saa stolte. Dog, ogsaa denne Stolthed er af en egen Art. Den er til en Side den dybeste Afhængighed og Ydmyghed. I den hele By eller i det hele Land er der kun Lys et Sted, og hen til dette Lys sniger man sig som en Tyv om Natten for at stjæle et Glimt, bryder sig hverken om Vejr eller Vind, gjør ingen Fordring paa sin Persons Vegne, Alting er En godt nok, og falder der blot en eneste Straale fra det Øje, der lyser fuldt paa Andre, hører man kun en Raslen af den Kjole, som Andre tør lægge Haand paa, saa synes man sig selv meget rig, for et Øjeblik i det Mindste. Men paa Vejen derhen og derfra, hvor Alt er lille for En! Hvor Mændene, man møder ivrige for det Ene og det Andet, synes En Skabninger af en lavere Race, og hvor Kvinderne synes En ubetydelige, unyttige, hensigtsløse, en Slags Mandfolk i Skjørter. Man føler sig ovenfor den hele Slægt; men Hjertet har paa samme Tid en hemmelighedsfuld, sympa-

thetisk Samviden netop med det, som er ovenfor Slægten, tror at fornemme alle de store Tilskyndelser, som hine Andre ikke have Øje for, og er paa samme Tid aabent for enhver Smerte, som gaar igjennem det Skabte, igjennem Gamle og Unge, igjennem Dyret, der mishandles, igjennem Planten, der letsindig hugges om. Ja, Alting, der har virkeligt Liv, sætter et saadant forelsket Menneskes Hjerte i bævende Bevægelse, og man har rimeligvis derfor sagt om det, at det er en Æolsharpe, som alle Vinde spille paa.

Men hvor det ogsaa river og slider i en Organisme, der er paa saadan Maade gjennemtrængt og behersket! Sjælens Mandighed vaagner utallige Gange og siger: Jeg er bestemt til Andet end dette; jeg har Andet at gjøre i Verden end drømme, længes og beregne Muligheder, der maaske aldrig komme; jeg maa udrette Noget! Og saa giver denne Sindets Mandighed sig ifærd med den daglige Dont eller med den Ide, som Personligheden har grebet og tilhører, anstrenger sig for ikke at udrette Gjerningen feberagtig, faar Magt i nogle Timer og mærker saa pludselig, at der dog er et stort Brud etsteds indvendig, at det, som egenlig skulde drive Værket: Sjælen, Glæden, Lysten, Begejstringen, ikke er tilstede, men kunstig og utilstrækkelig erstattet for kort Tid af den fattige Vilje, ja, den fattige Vilje; thi hvad den møjsommelig træller for i Timer og Dage, udretter den lykkelige Begejstring i Minuter og giver endda Værket, hvilketsomhelst

det er, et Sving, som den blotte Vilje end ikke har Anelse om. Saa kommer efter en samvittighedsfuldt anstrengt Dag en tung eller dyb Søvn, og ved Morgenens Frembrud, i det Øjeblik man vaagner, fornemmer man en Sorg eller Noget, der ligner Sorg, en Tyngde, en Smerte, et Savn, og endnu halvt indhyllet i det legemlige Velbehag, som Søvnen har efterladt, siger man til sig selv: »Men hvad er det dog? Intet Ondt truer mig; der er ikke for Alvor det Ringeste i Vejen med noget af mine Anliggender; jeg kan jo tage Livet, som det er, Solen skinner, jeg kan være glad — hvis jeg blot et eneste Øjeblik idag kunde se hende, og hvis jeg kunde opdage, eller hvis jeg kunde tænke mig — —« og saa pibler den urimelige Længsel ind i hver Blodsdraabe, Erindringen om hendes Øje, hendes Smil, hendes Skikkelse bringer en Duft fra hende, der gjør Hovedet svimmelt, pinefuldt, lyksaligt svimmelt, og midt i dette kommer Angst, Skinsyge mod Enhver, hun maaske foretrækker, og bringer Hjertet nær til en Hvirvel, en Fortvivlelsens Malstrøm, hvorfra det kun reddes ved at klamre sig til et Haabets Halmstraa eller ved, at man springer op og tager sig hvilketsomhelst for — — saadan bærer man igjen hele sin frydefulde Sorg, ligesom Prins Agib, da han vaagnede, havde den Gamle paa Ryggen og ikke kunde ryste ham af.

Og der er Intet at gjøre derved. Savnede man Penge, saa kunde man vinde i Lotteriet,

eller en rig Mand kunde møde En paa Gaden og adoptere En som sin Søn, eller man kunde gjøre Afkald paa al anden Formuenhed end den, som ethvert sundt Menneske i Reglen kan erhverve med Haand eller Hoved, og man kunde ved selve Afkaldet erhverve Sjæl. Var man ærgjerrig, kunde man kæmpe, og man kunde, hvis man ellers duede Noget, kaste sin Personlighed saadan ind i Kampen, at selve Anstrengelsen og Faren gav Livet Fylde. Men man kan ikke erobre en Kvinde ved Anstrengelse eller Resignation. Man maa behage hende blot for at faa Lov til at sige hende, at man elsker hende, og naar der ikke foregaar det Mysterium, at hun giver En sin Sjæl, saa har man ingen eller ingen fuldstændig Sjæl.

Hvad bliver der under en saadan Tilværelse af de store Tilskyndelser, man fornam som Udkaaren fremfor den dumpe, sløve Menneskeslægt? Ak, man fornam dem kun, fordi man var løftet op til Hende, og man kan kun efterkomme dem ved Hjælp af Hende — eller ved at give Afkald, hellige sig til det store Savn, give sin hele Tilværelse hen. Dog ogsaa hertil skulde Hun hjælpe En, paa den ene eller den anden Maade. Noget maa ske, en Katastrofe, en Vandflod maa komme, for at man skal beslutte sig til dette Yderste og Højeste; thi medens man langsomt glider henad Hverdagslivets Bæk, tager man ikke de Beslutninger, som høre til en Katarakt.

SJETTE KAPITEL.

Tiden var urolig, ikke blot med Kjærlighed og Krig, men ogsaa politisk. For dem, der leve mellem temmelig faste Partidannelser og efter 16—18 Aars Forløb se tilbage, kan det være vanskeligt nok at huske eller sætte sig ind i, at man engang kunde være usikker og ude af Stand til at se, hvor Partierne egenlig stode, og hvilket der var stærkest eller mest egnet for En. Selv for den, der gik efter sin Overbevisning, hvad enten denne hidrørte fra en Følelse eller fra tankefuld Overvejelse, var Vanskeligheden undertiden ikke ringe, fordi et Partis Program eller Skilt ikke viste dets egenlige Aand, ja, det hændtes i de Dage Adskillige, at de droge ind i Rigsforsamling eller Rigsdag under et Partibanner og, saasnart de vare komne ind, kæmpede under et andet. Men størst og pinligst maatte Usikkerheden være for en Mand, der mærkede, at Alting nu blev politisk, og som uden egenlig, sand Interesse for noget af Spørgsmaalene, uden Kald til at stride for en Ide, ønskede at opdage, hvor han heldigst kunde anbringe sin Person. Hr. Abraham Krog kunde sige sig selv og sine Nærmeste, at han stod som en uafhængig, god dansk Mand. Han var hævet over Fristelsen til at søge Pengefordel, han vilde hverken have noget af de bestaaende Embeder eller oprette et nyt for

sig selv; han kunde ikke alene sige det, men det var ogsaa sandt. Tiden var blevet demokratisk; i Frankrig hed man igjen *Citoyen* i Stedet for *Monsieur,* og han kunde derfor med Sandhed sige, at han heller ikke brød sig om en Titel eller desl.; den Slags Flitterstads, hvis Værd kun beroede paa en Fordom, havde han altid bedømt rigtig og kun tillagt den nogen Betydning, fordi han som praktisk Mand erkjendte, at man til en vis Grad maa underkaste sig sin Tids Fordomme. Han følte i sit Hjerte, at han egenlig hadede eller foragtede de Klasser, der vare Fordommens Bærere, og som i Svagelighedens, Ynkelighedens Dage havde pyntet sig med Flitterstadsen. Følgelig, opsøge de aristokratisk Misfornøjede, stille sig imellem dem og være fornem-gnaven eller malicieux, kunde ikke falde ham ind, især da de ikke vare meget tilgængelige. Hvad vilde han da? Han vilde i Virksomhed imellem Mænd, som havde Magt, men som ikke stode Fare for at miste Magten. Han havde Evne til at følge saadanne Mænd blindt, var beredt til at stille en god Del af sin Formue til Tjeneste for deres Partiformaal; han vilde være udholdende, tro og klog; han manglede aldeles ikke Andet end enten Enthusiasmen, Evnen til at kæmpe alene endog blot en liden Stund, eller den lille Smule Enthusiasme, der er nødvendig for at finde saadanne Mænd og tro paa dem.

Uden just ligefrem at spørge om Raad søgte

Krog Vejledning i Samtale med sin Svigersøn og med Ask.

Becker vilde som Barn af Folket og som Kunstner, ifølge sin Natur — hvis han havde kunnet finde sin Natur — været henvist, ikke til et Parti, men til den sande demokratiske Anskuelse, der tillige er aristokratisk. Han vilde have følt, at nu traadte et nyt Sæt Mennesker frem paa den nationale Skueplads, nu væltede det forlængede Plovjern et nyt Lag Jord op til at styrke den gamle, udpinte Muld; nu vilde der komme baade Friskhed, Styrke og Ukrudt; nu vilde mangen Sirplante visne; men hvis alle gode Mænd passede paa, saa vilde det, der fra Tidernes Morgen havde været Blomst og nærende Frugt for Menneskeheden, ogsaa vedblive at skyde frem, fornyet, stærkere, fyldigere. Men saadan formaaede han ikke at opfatte det. Verden var for ham hin store, tunge Maskine, sammensat af Skuespil, Opera og Ballet; hvad der hørte til denne Maskine og gav den Liv, Herrer og Damer med Glacéhandsker i Parketterne og 1ste Etage, tredje Stand i 2den Etage, Parterret og paa Galleriet, Alt tilsammen velklædt, ordnet, afdelt, beskæftiget med Fantasiens Værk som det egenlige Liv, var for ham Folket. De andre Interesser vare raa, lugtede af Beg, Tran, Spaaner eller desl., og Menneskeheden kunde ikke i Længden udholde at beskæftige sig med dem, Christian den 8des Tid maatte af sig selv komme tilbage. Hos ham var derfor ikke megen Vejledning at finde.

Ask havde en temmelig rigtig Følelse af Forholdene, som de vare og vilde udvikle sig, navnlig af, at der for Alvor ikkun vilde blive to Partier: det ene udgaaende fra Ideen, det andet fra Interesserne. Selvfølgelig kan Ideen baade bære Interesser og skjule Interesserthed, og i selve de materielle Interesser er der Ide. Men der er en stor Adskillelse, en næsten medfødt Fjendtlighed mellem dem, der udgaa fra Ide, Tanke, Doktrin, rive Andre med gjennem Stemning og Følelse indtil Begejstring eller Fanatisme — og dem, der nøgternt fordre, hvad de selv, deres Naboer, deres Klasse behøver, og med en bitter Følelse af Livets Realitet ere mistænksomme mod Alt, hvad der kalder sig Ide eller Ideal. Hver af disse to Retninger finder ligesom ved en Naturmagt sin Plads, sit Opholdssted: den ene ved Universitetet, i Embedsstanden, i Kjøbstæderne, den anden paa Landet. Det var ikke tvivlsomt, hvilken af dem Ask ifølge sin Dannelse og Stilling skulde høre til; men han bar et hemmeligt Nag til det Parti, han var født for; det havde, medens han sad i Kontorstøvet, udrettet Noget, gjort sig gjældende i Livet, bemægtiget sig Staten og Folket, ført Krig, sat sine Mænd paa Ministertaburetter og i andre høje Statsembeder. Det var tvivlsomt, hvorledes Kampen, som havde hævet Partiet, sluttelig vilde falde ud; Folket saa ikke op til det med ublandet Beundring; men den Kjendsgjerning, at det havde grebet Livet, vovet og vundet, var traadt op som Statsmagt overfor

Evropa, kastede for Ask en Glorie om det, som han aldrig højt vilde kunne anerkjende, og som skar ham i Hjertet. Vistnok kunde man sige, at Glorien ikke faldt paa et Parti, men paa Samtlige, paa hele Folket, der havde rejst sig i Farens Stund; men Nogle havde dog unægtelig havt Ideen og været Førere, og det var behageligt at se, hvorledes disse efterhaanden spaltedes, og endnu behageligere at se dem, der nærmest holdt sig paa den vundne Plads, blive angrebne af Andre, der uden at pukke paa den fælles Sejr, med frivillig Opgivelse af Fortiden, under nye liberale Faner havde valgt sig en fjernere Plads. Heri bestod Asks hele politiske Følelse, og da han overhoved slet ikke gjorde Fordring paa at være Politiker, saa kunde han temmelig uhildet sidde i en Krog, betænke Muligheder og tælle Slagene, der faldt, uden at Nogen kunde hovere over ham, naar de faldt anderledes, end han ønskede. Han svarede ogsaa Krog med stor Forsigtighed og udtalte det ikke som sit Ønske eller sin Mening, men blot som Facit af et Regnestykke, at Fremtiden vilde tilhøre Landbostanden som den talrigste.

»Ja, Fremtiden,« tænkte Krog; »den kan komme imorgen og Dagen efter min Død.« — Han søgte at øve sig i at beregne, ligesom en Spiller, der først iagttager, hvor tidt Rødt og Sort kommer, før han vælger en af Farverne Han valgte et Par Gange forinden Afgjørelser, der bebudedes, sit Parti; men hvergang fandt han til sin Over-

raskelse, at en tredje Kombination, hvis Mulighed ikke var falden ham ind, kom istand. Det er nu engang saa, at den ganske simple, skarpe, egoistiske Sands ikke kan se forud i Sager, hvor den ikke har praktisk Øvelse.

Og dog er det egenlig Synd at sige, at Krog stod egoistisk eller blot egoistisk overfor disse Anliggender. Skjønt den Vej, han var gaaet for at blive rig, næppe havde været et bonet Gulv, var han aldeles ærlig — eller Nogle ville maaske sige: naiv — overfor Politiken, der stod for ham i Afstand. I denne offenlige Kamp syntes Alt ham at være lys Erkjendelse eller mandig Karakter; han betragtede den politiske Skueplads med en Følelse, der lignede Ærefrygt. Han vilde gjerne være med, han vilde løftes op dertil, gjennemblæses af Ideerne deroppe, og det troede han ganske ærlig, kunde ske, uden at han selv havde nogen Ide, nogen Overbevisning, nogen Kjærlighed. De større Spørgsmaal vare ham i deres inderste Væsen uforstaaelige og ligegyldige, fordi de vare ham historisk fremmede; de beroede paa Følelser og Anskuelser, som vare udviklede, medens han var borte eller beskæftiget med andre Ting. Derimod var han inderlig overbevist om, at naar han først havde erklæret sig i den ene eller den anden Retning og sluttet sig til et Parti, saa var han viet og givet dertil, saa kunde han ikke skifte Standpunkt uden at forgaa. Da der netop nu aabnedes ham en Udsigt, idet Nogen af Landbopartiet følte sig for hos ham og vilde have ham

til at stille sig i Kjøbenhavn, i et Distrikt, hvor man troede, at de rige Folk, hvem man troede at han hørte til, kunde faa Overvægten, saa var han i Vaande. Ask havde jo rigtignok sagt, at Fremtiden var der; men Krog vilde tillige have Nutiden. Han undersøgte, om ikke det modsatte Parti havde Nutiden for sig, og det saa rigtignok saadan ud; men Partiet truedes af hele Evropa. Hvad skulde han da gjøre? Holde sig tilbage? Vedblive at vegetere?

I denne Forlegenhed besluttede han pludselig, da Simon Levi en Dag var hos ham, at spørge ham ligefrem. Der risikeredes Intet ved at tilstaa, at man blev søgt af et Parti, og naar Alt kom til Alt, var Levi forstandig og hørte mange Menneskers Mening. Desuden hælder Ens Fortrolighed noget over til den, man har maattet vise nogen Fortrolighed.

Idet Levi vilde gaa, spurgte Krog: »Vil De ikke drikke et Glas Vin, Hr. Levi?«

Levi følte øjeblikkelig, at det var ham, der skulde perses; men han blev dog smigret ved Indbydelsen og svarede: »Tak, Hr. Krog, jo Tak, men et lille Glas.«

»Ryger De ikke en Cigar til?« spurgte Krog, da Vinen var skænket.

»Tak, jeg ryger aldrig,« svarede Levi aldeles beskæftiget med at gjætte paa, hvad der nu vilde komme. Var det Mere om Legatet og Familien, der sad galt og fortærede det, og om den gamle, døde Kone? — Nej, det var en ganske tydelig

Sag. Krog sagde, at saadan og saadan forholdt det sig, og sluttede sin korte Fremstilling med: »Maaske De, som dog er mere kjendt med mange Ting end jeg, kan give nogle Oplysninger.«

Levi gjorde i dette Øjeblik ingen Beregning, havde ingen Bitanker eller Sidekløgt. Han var greben af Forstandens Lidenskab for det, han vidste og forstod, af Stolthed over at vide og forstaa og være spurgt, og han svarede:

»Isch! Bondevennerne! Hvem er Bondevennerne?«

Krog misforstod ham og antog, at han slet ikke kjendte det Parti, og begyndte at give en Forklaring. Men al Krogs Forklaring var spildt paa Levi, af den simple Grund, at Levi ingen behøvede; han havde sin Mening færdig, fordi han dømte, dels efter Noget, han allerede vidste, dels ud af Instinkt. Da Krog havde endt, sagde han: »Jo, Hr. Krog. Maa jeg spørge Dem, Hr. Krog, hvor mange Grosserere er der i Bondevennerne?«

»Det ved jeg ikke,« svarede Krog noget truffen; »men hvad gjør det?« — Han tilføjede med dæmpet Bitterhed: »Jeg har jo ikke Noget med Grossererne at gjøre. Jeg blæser ad alle Grosserere.«

»Jo, Hr. Krog,« svarede Levi.

»Og,« vedblev Krog, »var der et Parti, der kunde knække disse Grosserere, saa skulde jeg se det med Fornøjelse.«

»Jo, Hr. Krog. Jeg ogsaa. Se det med Fornøjelse vilde jeg. Hvad kommer det mig ved?«

»Ja, det kan De sige; De deltager jo heller ikke i Politiken, min gode Levi.«

»Jeg, Hr. Krog? Vorherre bevare mig! Hvem er jeg? Hvad har jeg lært? Jeg tænker ikke paa mig! Jeg tænker paa Dem, Hr. Krog. — De hører dog til Børsen alligevel.«

»Gu gjør jeg ej! Jeg har noksaa megen Sympathi med Landbefolkningen. Det er dog den, der ernærer Landet.«

»Jo, den ernærer Landet. — Hr. Krog, De er, som Digteren siger, en stor Kemech, det vil sige: en klog Mand, meget klogere end jeg.*) De er en rig Mand; De har Venner; De har engang gjort et stort Middagsselskab for Deres Venner; De har maaske gjort flere. Naar man har saa mange Venner, kan man gjøre, hvad det skal være, og gaa til Landbefolkningen og til Søbefolkningen med.«

»Det vil jeg ikke sige,« svarede Krog, »jeg praler ikke med, hvad jeg ikke har; Venner har jeg ikke mange af.«

»Saa hører De dog til Børsen, Hr. Krog.«

»Men der er jo ogsaa Partier paa Børsen!«

»De forstaar mig meget godt, Hr. Krog. Jeg mener min Børs, vores Børs.«

---

*) Levi oversatte ikke nøjagtig. Kemech betyder groft Mel, en tung Natur, en Dumrian.

»Deres — aa, naa! . . . . Da kan sgu Deres Børs ikke forud lugte, hvem der er stærkest, det vil sige, hvem der har Ret og vil sejre og bør sejre.«

»Den kan lugte det, Hr. Krog.«

»Det var som Pokker!«

»Jeg sagde lugte, fordi De sagde lugte, Hr. Krog; men jeg mener: se; jeg mener: regne ud; jeg mener: regne saa bestemt, at det er til at tage og føle paa i Forvejen. Hvad vil De mere?«

»Men det lyder jo som et Ammestue-Æventyr eller som, jeg ved ikke hvad! Jeg har rigtignok læst om, at Rothschild ved en Brevdue fik Efterretning om Slaget ved Waterloo; men at han kunde beregne det forud, har jeg aldrig hørt — skjønt en Mand som De, Hr. Levi, maa jo vide det bedre.«

»Alting kan ikke regnes, Hr. Krog. Alt, hvad der er i Guds Haand, kan ikke regnes.«

»Hvad er da ikke i Guds Haand?«

»Alting er i Guds Haand; det er meget sandt, Hr. Krog. Men der er nogle Ting, som Vorherre bestyrer selv, andre Ting, som han la'er bestyre. Forstaa mig vel, Hr. Krog. For Exempel: Naar Folk gaar i Krig, saa afgjør Vorherre Slaget; men Vorherre støber ikke Kanonerne, Hr. Krog.«

»Det er sandt, Hr. Levi. Men hvad er det da, som Gud selv bestyrer her i Landet, og hvad er det, som han lader bestyre, og som Deres Børs kan vide Besked om i Forvejen? Jeg for-

sikrer Dem, Hr. Levi, jeg har sjelden været saa nysgjerrig som i dette Øjeblik.«

»Om Forladelse, Hr. Krog, hvis jeg har gjort Dem nysgjerrig. De ved det selv ligesaa godt som jeg. Hvad bestyrer Gud her i Landet? Det ved De, Hr. Krog. Han bestemmer, naar Kongen skal leve, og naar Kongen skal dø; han bestemmer, om der skal være Krig eller Fred, og naar der er Krig og Soldaterne drage ud, Ryttere og Heste og Vogne og Fodfolk, saa peger Han i Forvejen paa den, der skal blive skudt, og paa den, der skal blive stukken, og paa den, der skal komme hjem igjen og se sin Familie. Det gjør den almægtige Gud.«

»Naa, men Politiken, Partierne?«

»Der styrer Vorherre det, som vi med et fremmed Ord kalde Meschuggàs. Han lader dem vælge hinanden og tale mod hinanden og stride mod hinanden, og naar de saa har valgt og talt og stridt og besluttet, saa siger Vorherre: Godt, min Vilje staar alligevel.«

»Men hvad er det saa, Vorherre ikke gjør?«

»Hr. Krog! Han taler ikke og strider ikke og skriver ikke Bladene.«

Og ved de sidste Ord saa Levi paa Krog med hele sit Ansigt.

»Jeg er endnu lige klog,« sagde Krog, fortumlet af de mange Ideassociationer; han mærkede vel, at der paa dette Sted var en fin Spalte at trænge ind i; men hans Forstand var blevet

stump. Han tilføjede: »Deres Børs ved da ikke forud, hvad der skal staa i Bladene.«

»Den ved det ikke — og den ved det alligevel!«

»I alle Bladene? Der er jo Blade af de forskjelligste Meninger!«

»Jo, Hr. Krog; det skal der være. — Hr. Krog, De ved, hvad Pevel er.«

»Nej, det ved jeg ikke.«

»De ved det, Hr. Krog. Jeg har lært Handelen i Frederits; jeg stod hos Wulf Heyman. Jeg husker det endnu saa tydelig, jeg kan se det for mine Øjne. Der var en Smed i Byen, som hed Jochumsen, en stor, stærk Prygl af en Mand. Han havde engang kjøbt noget Jern og noget Smedekul hos min Principal; men saa kom han tilbage og sagde, at Kullene var daarlige og Jernet var daarligt, og han vilde have sine Penge igjen. Wulf Heyman, min Principal, vilde ikke, og hvad gjorde saa Smeden? Han slog i Disken og raabte saa højt, at Vinduerne rystede, og sagde, at han vilde slaa Arme og Ben istykker paa min Principal, Wulf Heyman. Hvad gjorde saa Wulf Heyman? Han sagde til mig: »Smeden er en Pevel; lad ham faa sine Penge; hvad nytter det mig, naar han slaar Arme og Ben istykker paa mig, at jeg stævner ham og faar ham i Forbedringshuset? Det forbedrer ikke mine Arme og Ben; lad ham gaa, lad ham faa sine Penge, han er en Pevel«.«

»Naa, hvad saa, Hr. Levi?«

»Hvad saa, Hr. Krog? Naar jeg er en klog Mand, holder jeg mig gode Venner med Smeden. Aldrig stiller jeg mig op imod Smeden. Naar der er Strid, og jeg absolut skal være med i Striden, gaar jeg med Smeden. Vorherre leder alle Ting til det Bedste, ogsaa det, Smeden gjør; men er mine Arme og Ben først slaaede istykker ved min egen Uforsigtighed, gi'er Vorherre mig dem ikke igjen — det gjør Vorherre ikke.«

»Ja, men,« sagde Krog, som nu begyndte at forstaa, »der er jo Smede overalt.«

»Jo, Hr. Krog, der er Smede overalt; men for mig er der kun en Smed i den By, hvor jeg bor. Nu sætter jeg, der er en Smed i en Landsby, lad os sige ved Holbæk, der vil gjøre mig Fortræd. Hvad kommer det mig ved? Jeg er ingen Nar at rejse til Holbæk, og naar kommer Smeden til Kjøbenhavn? Og kommer han — man slaar ikke Folk i en fremmed By.«

»Men der er jo forskjellige Smede ogsaa her i Byen! Hvad vilde De saa gjøre her i Byen?«

»Hr. Krog,« svarede Levi med et Ansigt, der var saa pointeret, at det trods sin Brede syntes at blive til et eneste Punkt; »det er netop det: jeg vilde spørge: hvor bor Smeden Jochumsen?«

Der blev en lang Tavshed. Levi følte med dyb Tilfredsstillelse, at den rige Krog lagde Vægt paa hans Ord og forstod ham. Men han gav ikke sin Stolthed tilkjende; tvertimod faldt hans

Ansigt tilbage i den sædvanlige, ydmyge, bekymrede Tankefuldhed eller urolige Tankesøgen.

Endelig sagde han: »De bliver en stor Mand, Hr. Krog. Og naar De bliver det, saa glem mig ikke, men gjør ogsaa Noget for mig.«

»Hvad er det da, De vil, Levi?«

»Hvad jeg vil? Ingenting, saagodtsom Ingenting. Var det for meget, Hr. Krog, om jeg vilde være Klasselotterikollektør? Engang bliver man dog gammel, Hr. Krog, og kan ikke længer løbe omkring. Lad mig ogsaa probere, hvordan det er, naar mine Kunder kommer til mig, i Stedet for at jeg skal løbe til mine Kunder.«

»Men det kan da ikke være saa vanskeligt at blive Klasselotterikollektør.«

»Vanskeligt, Hr. Krog. Et bornholmsk Stueuhr er heller ikke vanskeligt; men har De ikke Lodder til Deres bornholmske Stueuhr, saa gaar Deres bornholmske Stueuhr ikke.«

»Mener De, at det gaar med Lodder at blive Kollektør?«

»Naa, lad os sige, Hr. Krog, at det gaar ikke med Lodder; men jeg ved en Mand, der hele sit Liv har chikaneret mig og altid er kommet foran mig, skjønt jeg løber paa mine Ben hele Dagen og han næsten aldrig gaar ud af sin Stue, og jeg ved, han vil være det, og han kjender Stueuhre, Hr. Krog, og taler Ingen for mig, faar jeg det ikke — jeg faar det ikke! Men jeg kunde faa det, jeg kunde blive en lykkelig Mand og sætte Foden under mit eget Bord. Lov mig, Hr. Krog,

at naar De bliver en stor Mand, vil De tale for mig og handle for mig og gaa et Skridt for mig.«

»Er der en Kollektion ledig?«

»For Guds Skyld! Lad blot ingen Kollektion blive ledig her i Byen, før De er blevet stor, Hr. Krog, det be'er jeg til!«

»Naa, saa har det jo god Tid.«

»Hr. Krog, lov mig det, jeg be'er Dem, lov mig det, giv mig Deres Ord! For mig er det saa godt, som om De allerede var en stor Mand. Hvis jeg havde Aktier i Dem, Hr. Krog, jeg vilde ikke sælge dem under Pari, Hr. Krog. De er rig, De er klog, De er Forretningsmand — det slaar aldrig fejl. Bondevennerne er komne til Dem, Andre vil komme til Dem! Der behøver bare at gaa Hul paa Hamans Sæk — jeg mener, Hr. Krog, at med en Mand som Dem behøves der kun en lille Begyndelse. De har et stort Hoved, Hr. Krog, og, ligesom med Katten, hvor Hovedet først gaar ind, gaar hele Kroppen ind. Jeg be'er Dem, Hr. Krog, lov mig det!«

»Det er jo et løjerligt Forlangende. Det er jo slet ikke sagt, at jeg bliver, hvad De kalder stor. Men sker det, og jeg paa honnet Maade kan gjøre Noget for Dem og anbefale Dem efter det Kjendskab, jeg har til Dem, saa skal jeg gjøre det, min gode Levi.«

»Det er Deres Ord, Hr. Krog?«

»Ja, gu er det mit Ord.«

TREDJE BOG.

RAVNEN.

FØRSTE KAPITEL.

Endskjønt Krog ikke kan kaldes Helten i denne Begivenhed eller Historie — Ravnen er Helten —, hæver han sig dog fortrinsvis frem og bliver Centret, hvorom de ved Begivenhederne skilte Personer alle samle sig. Det hidrører vistnok fra et Privilegium, der ofte følger Rigdommen; Livet fører Saadant med sig. Dog er der ogsaa andre Grunde, hvilke man dels kjender, dels nu vil gjøre Bekjendtskab med.

Tidsforholdene kom ham tilhjælp, da han havde besluttet at følge Simon Levis Raad. Under stærke Partistridigheder kom der et Øjeblik, da en Mand som han blev søgt næsten ligesaa meget, som han selv søgte, og det viste sig nu, at idet han for første Gang stod i en politisk Forsamling, passede han øjeblikkelig ligesaa meget til Forholdene, forstod lige saa klogt og taktfast at vælge sin Stilling, som da han første Gang stod i en Velgjørenhedsforsamling. Han sagde oprigtig, at han ved sin Fortid var bleven skilt fra Fædrelandets

Udviklingsgang, at han nu, da han med god Vilje ønskede at slutte sig til sit Folks Sag, med Beklagelse maatte føle, at han i mange Retninger savnede Evnen. Alt, hvad han kunde gjøre, var en ganske simpel Ting: at stille sig helt til Tjeneste og hjælpe Sagen med de Midler, som Forsynet havde givet ham. Den Sag, der nærmest var Tale om, vilde, saavidt han kunde skjønne, ikke kunne fremmes blot med gode Ønsker, der maatte noget Solidt, Materielt til, for at de, som havde den rette Aand og Tanke, ogsaa skulde have Magt til at virke rigtig, og han bad om Tilladelse til at tegne sig foreløbig for 1000 Rdlr.

Baade ved sin Tale og ved sit Tilbud havde Krog vundet Sympathi, og han blev saa meget mere anset for en brugbar Akkvisition, som der i visse skarpsindige Folks Øjne var Noget i hans Stilling, der forhindrede ham fra at komme større og mere berettigede Ærgjerrigheder i Vejen. Han maatte, syntes det, altid blive Soldat eller i det Højeste Underofficer, men fortræffelig som saadan. Denne Fortræffelighed mærkedes da ogsaa snart paa flere Maader. Krog var ikke en Mand af en saadan Natur, at han, naar han stod under en Partifane, opdagede noget Godt og Smukt under en modsat Fane, længtes derefter eller blev blød om Hjertet. En saadan romantisk-upaalidelig Idealisme var fjern fra ham; han saa kun efter Partiets Maal, gjættede det eller fik det at vide, fulgte Førernes Vink, var og blev kaldt: en Mand af Alvor og Troskab. Maaske havde dette dog

ikke hjulpet ham hurtig fremad, hvis han ikke hermed havde forenet en anden Evne: Nu kunde han give Diners! Nu kunde han tilfredsstille denne Lidenskab. Det var Krog, der bragte de politiske Diners i Mode eller i System her i Landet, og Virkningen af disse Sammenkomster var betydelig. Politiske Mænd ere i Reglen — Undtagelserne forbeholdte — over den Alder, da de kunne forføres ad romantisk Vej. Naar der er Noget ved dem, kunne de heller ikke kjøbes; selv om de ikke ere af den yderste Honnethed, ville Forholdene forhindre en Handel. Derimod kan et Middagsmaaltid, underlig nok, omstemme eller modificere en Mand, der hverken er tilgængelig for Kvinders Blik eller for rede Penge, og det anses ikke for egenlig Skam, hvis det opdages, at han paa denne Maade er bleven bløddgjort: Maaltidet har da kun været en Lejlighed for Anskuelserne til at virke paa ham. Det er nu engang saa, og Krog havde et Instinkt herfor. Det var umuligt, endog for højt staaende Personligheder, at modstaa Indflydelsen af denne Glans, Elegance og Smag, hvorved Sandseligheden hævedes op i en højere Sfære, maaske trykkede Hjernens ideale Kraft lidt ned, men hævede Hjertet med Følelsen af skjøn Broderlighed. Ingen, man vilde vinde, gik ganske uvunden bort fra disse Middage; mangen skarp Modstandsbraad blev her brudt af. Det var kun Skade, at man ikke kunde indbyde hele Evropa. Nogle af dem, som ikke indbødes, kaldte rigtignok Krog Partiets Restauratør;

men denne Vittighed var en Pil, som gled magtesløs af paa det Skjold af Alvor, Glans og Værdighed, som Middagene havde.

Nogle mente, at det skyldtes disse Diners, at Krog snart efter at være blevet Rigsdagsmand valgtes ind i Finanskomiteen. Valget vakte ogsaa nogen Undren; men det havde ogsaa andre Valg af den Art gjort, og for Krogs Vedkommende tabte Forundringen sig, da han som praktisk Mand og Pengemand var istand til ganske godt at røgte sit Hverv.

Paa denne Tid, da Krog kom i Berørelse med mange Mennesker af de forskjelligste Klasser, var der ikke Faa, hvem han behagede, medens han virkede frastødende paa Andre. Baade Behaget og Mishaget hidrørte fra, at han gav sig selv med stor Uforbeholdenhed, i det Mindste tilsyneladende. Han var for klog til, som det ellers ofte gaar *parvenus,* at laane Adfærd, Manerer, Talemaader af de Fornemmere eller mere Dannede, optog ikke deres idealistiske Fraser, der hidrøre fra Klassikerne, Poeterne, Universitetslivet, men talte som en Mand, der har Alting ud af egen Erfaring, som en praktisk Mand, der ikke har Illusioner og ikke bryder sig om at forstyrre Andres Illusioner. Han generede sig ikke for at sige, at han ikke troede paa Dyd, Selvopofrelse o. desl. uden som Kombination af Omstændigheder. Vilde man maale ham selv med samme Alen, kunde man, værsgo. »Var jeg sulten og ejede jeg ikke en Skilling, vilde jeg uden al Tvivl stjæle,« plejede

han at sige, og deraf uddrog han som Lovgiver den rigtige Sætning, at man skulde forhindre Tyveri ved at befordre Erhverv og Kundskab. »Man maa ikke stole paa Folket,« mente han; »have vi høj Told, vil Folket smugle eller beskytte Smugleriet; hvad man kalder moralsk, bliver Folket ved ikke at fristes til at være umoralsk.« At blive formuende var for ham det Samme som at komme ud over Fristelse, den højeste Kultur vilde være den højeste Rigdom, en dydig Trængende var noget nær et Mirakel; »men jeg tror nu ikke paa Mirakler.« Heraf fulgte det Praktiske, at han vilde have Embedsmænd godt lønnede, for at de ikke skulde sælge Retten eller besvige de offenlige Kasser, og for at hans Parti skulde blive det dydigste, vilde han have det ind i de bedste Embeder. »Det Værste, jeg ved,« sagde han engang, »er en Mand i smaa Kaar, der hele sit Liv er fristet til at forbedre dem ved at gjøre et Kup, men ikke vover det og kun driver det til et ubetydeligt Snyderi engang imellem. Han faar aldrig Kraft til at udrette Noget for Andre og pines hele sit Liv, snart af Længsel, snart af Anger. Havde han tidlig gjort et rask, heldigt Kup, saa kunde han i det Mindste gjøre det nogenlunde godt igjen ved at blive til Noget for Andre.«

Imod hans Anskuelser indvendte En engang, at ifølge Erfaringen var næsten altid den fattigere Del af Befolkningen den mest patriotiske, den, der mest haardnakket forsvarede Landets Jord

imod Fjenden. Han svarede: »Det er muligt .... det er en Særegenhed i Naturen, og derpaa beror Stillingsvæsnet.«

Man tog dette som en Vittighed, og den rige Mand fik Ord for at være Humorist.

Som Medlem af Finanskomiteen havde Krog Lejlighed til at indfri det Løfte, han havde givet Simon Levi, men holdt det ikke, hvilket dog ikke skete af Glemsomhed eller Utaknemlighed, men af højere politiske Hensyn. En Klasselotterikollektion var ledig, og den af Levi frygtede Rival var en Mand, der i et vist Distrikt havde gjort og kunde gjøre Partiet ikke uvæsenlige Tjenester. Da han gjorde sin Opvartning hos Krog, viste det sig ogsaa, at han var en meget net Mand at se til, en Mand med fuldttonende Stemme, afrundede Fraser og blaa Briller, og Krog vovede ikke at opstille sin lille, skrutryggede Kommissionær imod ham, men indlagde et godt Ord for ham hos Vedkommende. Stakkels Simon Levi! Han havde efter dette Princip ingen Udsigter, medmindre hans Konkurrent var en Caliban eller Quasimodo.

Paa Levi gjorde Efterretningen om, at han var bleven forbigaaet, et overvældende Indtryk. Han blev syg, just ikke sengeliggende, men ude af Stand til at bestille Noget og sad i flere Dage paa en Stol, rokkende frem og tilbage som i den heftigste Tandpine, citrongul i Ansigtet og endmere frastødende ved Skæget, som han lod voxe.

Den gamle, svagelige Søster, som han boede sammen med og ernærede, sagde endelig blidt til ham: »Simon, Du sidder dog ikke Schivvo*); forsynd Dig ikke!«

»Jeg sidder Schivvo!« svarede Levi; »et Barn er dødt, og jeg faar ikke noget andet. Det Barn skulde været Din Brodersøn og ernæret Dig. Du kan sidde med!«

Krog antog, at Levi var lidt fornærmet, og tilskrev ham en Billet, hvori han bad ham komme og ikke være fortrydelig; næste Gang kunde det jo gaa bedre.

Levi læste den korte Billet mange Gange igjennem, gjemte den omhyggelig i sin Brevtaske, barberede sig og klædte sig paa. Da han vilde gaa, vendte han sig om i Døren og sagde til Søsteren: »Gidel, jeg gaar. Hvorfor gaar jeg? Fordi jeg er fattig. Men jeg siger Dig: Hvis han stod paa Bunden af Havet, og Vandene stode som en Mur paa begge Sider, og jeg var Moses og havde en Stav, som Vandene maatte adlyde — Gidel, jeg løftede Staven og sagde til Vandene: Slaa sammen! — Jeg har ingen Stav, og han staar ikke i Vandet, og jeg gaar til ham, og jeg gaar bort igjen; men alle mine Geseiraus (Plager) skal blive indenfor hans Dørtærskel!«

Med disse Ord gik Simon Levi til Krog og talte med ham ganske som forhen om Forret-

*) Efter en nær Slægtnings Død sidder man i syv Dage paa en lav Stol, med sønderrevne Klæder, lader sit Skæg voxe, o. s. v.

ninger. Klasselotterikollektionen blev ikke berørt, og hverken Ord eller Miner forraadte, hvad den lille Simon Levi følte.

Paa denne Tid var det, at Krog lod sig gjøre til Etatsraad, tildels formedelst den historiske Begivenhed, at man i Frankrig ikke længer hed *Citoyen*, men *Monsieur*.

Krog vedligeholdt det venskabelige Forhold til Oberstlieutenantens eller rettere til Oberstens — Winter havde nemlig efter Krigen faaet en ny Afsked som Oberst. Der maa lægges Vægt paa, at han vedligeholdt Forholdet; thi hans hemmelige Tanker havde en Stund mødt Oberstens ligesaa hemmelige og set et godt Parti for Jemmy i Ottilie. Men altsom hans egen Betydning steg, saa han videre ud for Jemmy, uden derfor at foretage Noget, der forhindrede Muligheden af en Alliance med Oberstens. Jemmy var endnu ikke synderlig over fire og tyve Aar, Ottilie ikke et og tyve; han kunde altsaa endnu en Stund iagttage en diplomatisk Ro, og Jemmy kom ham i denne Henseende ikke i Vejen, først af Koldsindighed, senere af Grunde, der efterhaanden udviklede sig.

Ottilie hørte vel undertiden en Hentydning til, at Folk betragtede hende som bestemt for Jemmy; men da hun ikke holdt af ham og ikke

bemærkede, at han brød sig om hende, tog hun det som et af de mange løse, hendøende Rygter, der gaa om en ung, smuk Pige, Bobler, som vise, at der drages længselsfuldt Aande.

Hun fandt Behag og Tilfredsstillelse i det Liv, der aabnedes for hende, navnlig gjennem Krogs. Hun traf sammen med betydelige og dygtige Mænd og fornam den Indflydelse, som begavede Kvinder udøve paa dem, ikke just pludselig og iøjnefaldende ved en enkelt Begivenhed, men efterhaanden og lempelig. Hun nød næsten uforstyrret den smukke Ungdom, 20de—21de Aar.

Næsten uforstyrret — thi hos Ellinor traf hun engang imellem sammen med Vilhelm. Om hun søgte disse sjeldne og korte Møder, vides ikke, skjønt de ikke lode til at yde egenlig Tilfredsstillelse paa nogen af Siderne. Ottilie syntes overfor Vilhelm altid at ville tale om Politik og, skjønt han stod fjern fra aktiv Deltagelse i Kampene, at ville gjøre ham medansvarlig for, hvad der gik imod det Parti, som hun tilhørte eller tog — thi hun havde sine Meninger baade fra sin Fader og fra Krogs, og de gik ikke altid sammen. Han fik ved hendes blotte Nærværelse sine Aandskræfter altfor meget vakte til ikke smidig og smilende at parere; men engang, da hun uden udtrykkelig at nævne Ordet »højere Klasser« vilde gjøre disses Ret gjældende imod noget Folkeligt, gik han paa en Maade over til Angreb, idet han citerede et Brudstykke af en

fransk Sang, der er digtet til Marseillaisens Melodi:

C'est que la Liberté n'est pas une comtesse
Du noble faubourg St. Germain.

Hun blev saa tavs derved, som om han enten havde sagt noget Uhøfligt eller givet en meget dybsindig Grund.

Ellinor kunde ikke forstaa hende. Uagtet hun antog, at man tænkte paa en Forbindelse mellem Ottilie og hendes Broder, mærkede hun dog, at Ottilie ikke var tagen paa Raad med, og hun kunde desuden ikke værge sig mod Sympathi for Vilhelm i denne Henseende. Det syntes hende, at man kun behøvede at se dem sammen for at føle, at de vare ligesom bestemte for hinanden, og medens hun ikke ansaa Ottilie for egenlig koket, var det hende vanskeligt at forklare af Andet end Koketteri den tiltrækkende og frastødende Magt, som hun udøvede. Det kom af, at Ellinor ikke kjendte, hvad der laa i Baggrunden. Beyle fortæller en Historie om en højst elskværdig, ung fransk Oberst og den smukke, romantiske Mdm. Struve i Königsberg. Da Obersten skulde indføres i Huset, talte man i et Herreselskab om, at han og denne Dame vilde blive forelskede i hinanden. Man væddede derom. En af Deltagerne gik til Mdm. Struve og sagde om Obersten, at han bar sine Flipper to Dage i Træk. Det var ikke sandt; men da Obersten blev forestillet, kunde Mdm. Struve ikke lade være at tænke paa Flipperne, og den vindende Magt, som var i Obersten,

gled af paa hende. »Hun kom aldrig til at elske ham; men han forelskede sig i hende, og det blev Aarsag til, at han saa tidlig blev skudt.«

Mdm. Struve havde hørt om Flipperne, før hun saa Obersten; Ottilie havde set Vilhelm, før hun hørte om Slægten. Men den sidstnævnte Hindring var dog ogsaa noget alvorligere, og selv naar hun vilde ræsonnere den bort, stod den, engang hidkaldt, som en Slags Taageslør, der hindrede hende fra at se paa Vilhelm saadan, at han kunde eller turde gjøre et Skridt.

ANDET KAPITEL.

Kjøbmænd og Fabrikanter ville kunne forstaa, at en ung Fabrik kan være meget lovende og give et godt Udbytte og dog fordre Tilskud af Penge. Det ses snart, at man maa udvide sig; det er ikke tilstrækkeligt at levere noget Godt, men saa Meget deraf, at man kan hævde sig paa det store Marked, forsyne Kunder og holde Konkurrenter ude. Man maa fortrænge, eller man bliver fortrængt. I Stedet for én Maskine hehøves mange; man skal have et betydeligt Oplag af Raastoffer for at holde dem i sikker, stadig Gang. Arbejdernes Antal forøges, og de kunne ikke

vente paa Betaling, til Fabrikaterne ere solgte. Der udfordres ogsaa større Plads; man maa bygge.

Nogenlunde kunde Oberst Winter forstaa dette, men ikke rigtig. Det syntes ham bestandig, at man kunde arbejde sig saa smaat frem, at man ikke behøvede at have højtflyvende Planer, men være glad ved at tjene en Skilling, om ogsaa Andre samtidig tjente en Daler. Med Møje og med bestandig Gjentagelse af de samme Beviser godtgjorde den utrættelige Morten for ham, at det var Dalerens Natur at ville sluge Skillingen, og at man selv maatte blive Daleren. Obersten rykkede efterhaanden ud med nogle flere Penge og skaffede ogsaa nye Tilskud fra Krog; men tilsidst blev det ham for stærkt, han kom paa Fabrikens Vegne for meget i Gjæld til Krog, og med sin ejendommelige Uskyldighed eller Snuhed faldt han paa, at Morten hellere maatte henvende sig direkte til Krog: Naar han ikke saa den Gjæld, der blev stiftet, var den ham paa en Maade uvedkommende, tænkte han maaske.

Krog forstod ypperlig Alt, hvad Morten forestillede ham, og han opdagede strax i Morten et sandt Geni paa et begrænset Omraade, et Menneske, der ikke havde lært Noget, men var født og baaret til den Beskæftigelse, han var kommen i, og elskede den som et Barn, som en Enthusiast, for Værkets og Virksomhedens egen Skyld langt mere end for Udbyttets. Desuden havde Krog stille, men skarpt fulgt den hele Drift lige fra Begyndelsen og med sit praktiske Blik strax set,

at den havde gode Udsigter. Oberst Winter maatte selv kunne sagt sig det; hvorfor var Krog ellers saa villig til at vedblive med Laan?

Saasnart Krog og Morten kom sammen, vare de som Magneten og Jernet: Pengemanden, der vilde tjene Penge og forstod, hvorledes det gik til, og Kraften, der kunde tjene dem, droges til hinanden. Her mærkede Morten snart, at han ikke behøvede at lægge Skjul paa sine Planer eller gjøre dem mindre. Ofte havde det skræmmet ham selv, at han, den fattige Dreng, der havde siddet i Bagstuen i Flensborg og var bleven optaget paa den jydske Hede, med Et havde faaet saa vide og store Tanker, og i Winters Nærværelse kunde han bringes nær til at tvivle om dem og anse dem for Drømmesyner. Men et bifaldende Nik af den alvorlige, kloge Krog gav dem fuld Virkelighed og lagde Alen til hans egen Væxt: ved endelig at blive forstaaet følte han, hvad han var.

Ej heller gjorde Krog den ringeste Vanskelighed med Hensyn til Penge. Han udbetalte de 10,000 Rdl., som ifølge Mortens detaillerede Overslag vare nødvendige, endog uden at forlange Kvittering. Dette kunde synes ikke blot højmodigt, men dristigt, ja uforsigtigt af Krog. Men Krog forstod sig dels paa Sager, dels paa Mennesker, og han saa tydelig, at hvis Morten kunde pine 97 Skilling ud af hver Daler, saa vilde han anvende dem paa Fabriken og paa intet Andet i Verden. Skulde end Morten betale Lærepenge

til Erfaringen og anvende noget af Summen uheldig — hvilket efter Omstændighederne ikke engang syntes at befrygte — saa havde Krog andre Tanker bagved. Foreløbig opnaaede han, at Morten gik fra ham som en Sjæl, der var bleven solgt til ham. Titusinde Daler paa et Brædt uden Kvittering! Det var jo et Vidunder, og Manden, der havde gjort det, et Indbegreb af fast utroligt Ædelmod, Højsind, Visdom og alle andre Dyder.

Efter nogen Tids Forløb viste det sig, at de titusinde Daler ikke vare tilstrækkelige. Morten havde anset denne Sum for saa umaadelig, at han ikke turde nævne en højere. Han havde anet, at han begyndte paa Noget, der for at kunne blive fuldstændigt vilde føre til Mere og Mere; men han havde skjult det for sig selv og efter Evne stridt imod Nødvendigheden; men den paatrængte sig uafviselig, det Begyndte maatte fuldføres, naar det ikke skulde blive en Ruin. Han kom beklemt og forsagt til Krog for at skrifte som en Synder, en Misdæder, men mødte det samme rolige, kloge, beskyttende Blik som forhen. Krog havde selv set, at den lille Fabrik ikke kunde blive en stor Fabrik uden større Midler; han havde blot givet Agt og var forberedt paa, hvad der vilde komme. Morten gik fra ham med femtusinde Daler, om mulig endnu mere forbavset, rørt, opløftet end forrige Gang. Han havde været lige ved at tabe Troen paa sig selv — og Krog havde trot!

Kort efter aflagde Krog et Besøg paa Fabriken. Han havde hidtil ved en paalidelig Mand i Helsingør skaffet sig omstændelig Underretning om Alt, hvad der foregik, saa at han paa faa Øjeblikke var orienteret og til Mortens dybeste Tilfredsstillelse opfattede baade Enkeltheder og Helheden og ytrede sig fornøjet dermed. Morten viste ham, hvad der endnu stod tilbage, ikke saa meget med Hensyn til Fabriken som til Anstalten. Maskinbygninger og Værksteder vare solide; men næsten alt Andet var opført i Hast, af Hensyn til den mest tvingende Nødvendighed. For Ordens og Kontrols Skyld burde Meget, som nu var adspredt, samles i en større Bygning, og til en saadan Anstalt burde jo ogsaa høre et ordenligt, ikke ganske uanseligt Vaaningshus. Morten udpegede det Sted paa den store Plads ved Fabriken, hvor han fra Først af havde tænkt sig, at en saadan Bygning kunde staa. Det var hans Ærgjerrighed, engang at kunne føre sin Moder ind i en saadan ny, grundmuret, velindrettet Bygning; det stod allerede i hans Tanker, hvor hendes Værelse skulde ligge, hvor Vilhelm skulde bo o. s. v., og han havde mange Gange drømt sig ind i Henrykkelsen, naar Rejsegildet blev holdt, og naar Moderen første Gang gik ind og satte sig i den nye Sofa, som han ogsaa havde tænkt paa. Nu sagde han til Krog, at man jo kunde opføre Hovedbygningen paa en saadan Maade, at tillige han, Etatsraaden, kunde have Sommerværelser der, hvis han vilde gjøre Morten den Ære og

Glæde at ligge et Par Maaneder paa Landet herude. Den hele Plan syntes at behage Krog, og han sagde, at Morten kunde gjøre Overslag og lade ham vide, hvad det kostede. Krog traf ogsaa Vilhelm, og da han formodenlig enten af tidligere Samtaler med Morten eller ad andre Veje var forberedt og kjendte Familieskabet, syntes han at tage Kapitajnens Nærværelse og Delagtighed som en given Sag. Der var heller ikke fra den finansielle eller økonomiske Side Noget at indvende mod Vilhelms Tilstedeværelse. Han havde sine Vartpenge og forlangte Intet af Fabriken, saalænge Morten skyldte Andre Noget. Den lille Husholdning, der bestyredes af Mdm. Carøe, førtes paa Fabrikens Regning og kostede saa lidt, at man kunde blive rørt derover.

Vilhelm havde aldrig følt sig hendragen til Krog personlig; men han havde engang været Gjæst i hans Hus, og den ene Gang havde ikke blot været den første Gang, Vilhelm var Gjæst paa saadan Maade, men ogsaa indeholdt Øjeblikke, der aldrig glemtes, og hvis Glorie endnu kastede et Gjenskin paa Krog. Desuden var han Ellinors Fader, og skjønt de ikke havde mødt hinanden der i Huset, var det dog et svagt, selskabeligt eller snarere sympathetisk Tilknytningspunkt. Men hertil kom, at Krog jo havde vist sig som en storartet Beskytter, næsten Velgjører imod Morten, og skjønt Vilhelm mest havde opfattet dette som en ren Beregnings- og Forretningssag og ikke ganske delt Mortens Begejstring, kunde

han dog ikke Andet end føle sig velvillig og taknemlig stemt. Derfor gik ogsaa han snart ud af den Tilbageholdenhed, han havde faaet i sit Væsen, og blev varm. Medens de spadserede op og ned paa den store Gaardsplads langsmed Fabriken, udviklede han for Krog, hvad han tænkte, at der ved Siden af Fabrikens Drift kunde og burde udrettes. Det var en Organisation af den Befolkning, som samledes om Fabriken. Man maatte ikke alene skaffe bedre Boliger end de, der nu i Hast vare rejste, men ogsaa sørge for et fælles Forsamlingssted, Bibliothek, Undervisning, Fornøjelser. Noget var alt udrettet; man havde endel Bøger og nogle Undervisningstimer, og der var ogsaa begyndt en Organisation for saa vidt, som alle Arbejderne havde underkastet sig en Domstol, som de selv besatte ved Valg, og endel vare ogsaa samlede under en Slags militær Ordning og under Disciplin; men det Hele var kun i sin Begyndelse, og fuldstændigt eller tilfredsstillende vilde Intet blive, før man anerkjendte og gjennemførte Hovedprincipet: at hver Arbejder skulde bringes op til at have sin Andel af Fabrikens Udbytte, skulde blive Medejer.

»Det er nu en Enthusiast af en anden Art; han vil koste Penge, den Anden indbringer Penge,« tænkte Krog, men nikkede tænksomt-bifaldende og smilede, saavidt hans Ansigt kunde smile.

Besøget endtes til største gjensidige Tilfredshed, og efter faa Ugers Forløb fik Morten udbetalt en Sum, der foreløbig behøvedes til Bygge-

riet. Men ligesom forrige Gang, og ligesom det i Reglen er Tilfældet, naar man bygger, viste de virkelige Omkostninger sig at ville blive større end Overslaget, og Morten maatte ind til Krog med nye Beregninger og Anmodninger. Han var nu bleven saa vant til Krogs liberale Imødekommen, at han gjorde Rejsen med temmelig let Sind, og Krog gjorde ej heller Vanskeligheder med Hensyn til Pengene. Han sagde blot: »Det løber efterhaanden op med den Fabrik; vi maa dog se, hvor Meget vi har staaende i den.«

Han fremtog en Bog, og det overraskede Morten, skjønt der ikke var Grund dertil, at Krog, der for ham slet ikke havde taget sig ud som Kjøbmand, havde indført Alt i en Bog, der saa saa alvorlig ud.

»Ja,« sagde Krog, »uden at regne Renten med er det nu en 35,000 Daler, som er løbet fast der. Jeg skulde dog,« tilføjede han næsten leende, »have lidt Sikkerhed for mine Penge, for Liv og Døds Skyld, som man siger. De er jo rigtignok ung og stærk; men man assurerer ogsaa et nyt Skib, et af Lloyds A. 1.«

Det fandt Morten saare billigt og gjorde Etatsraaden opmærksom paa, at han jo selv fra Først af havde tilbudt Kvittering.

»Hvad skal jeg med Kvittering?« sagde Krog blidt og fortrolig. »Naar jeg tog Gjældsbevis af Dem og lod det thinglæse, fordærvede jeg jo kun Fabrikens Kredit. Saa vilde ogsaa Oberst Winter komme og lade thinglæse, og rundt omkring

vilde det hedde: forgjældet, forgjældet. Nej, vi har bedre af at lade det gaa som hidtil og lade Folk tro, at jeg staar bagved, at det er mit.«

Ogsaa dette fandt Morten ikke blot billigt, men overordentlig velvilligt; en Fader kunde ikke bære mere Omhu for ham, syntes han.

Efter en Pavse sagde Krog: »Hvor meget anslaar De Fabrikens hele Værdi til?«

Morten vidste det ikke, men antog, at han burde vide det, og nævnte i Hast 50,000 Daler, foruden det, som Obersten havde staaende deri, tilføjede han forsigtig.

Det var maaske højt regnet, hvis Fabriken skulde sælges; men naar man skulde anslaa dens Værd i Mortens egen Haand eller under hans og Krogs fælles Kraft, saa maatte det erkjendes, at den med hans Opfindelser og personlige Virksomhed repræsenterede den Kapital, han havde nævnt, ja rimeligvis en meget større.

Imidlertid, det var usikkert, og i alt Fald var det næppe Krogs Tanke at bedrage ham for en egenlig Pengeværdi, men kun at benytte Situationen til Opnaaelsen af andre Hensigter, og han svarede: »Godt, naar jeg saa overtager Gjælden til Oberst Winter, har De 15,000 Daler staaende i Fabriken.«

Det foer blendende forbi Mortens Øjne: Femtentusinde Rigsdaler! Han, den fattige Dreng, var Ejer af en saadan Sum! Det var under hans bestandige Pengemangel aldrig faldet ham ind, at

han var saa rig, og dog forekom det ham dunkelt, at han egenlig var rigere.

»Saa kan vi jo gjøre det i den Form,« vedblev Krog, »at jeg giver Dem Tilstaaelse for, at De har 15,000 Daler indestaaende i Fabriken.«

»Ja,« sagde Morten langt. Den dunkle Følelse af, at han maaske var rigere, rørte sig rigtignok i ham; men han tænkte ogsaa, at han maaske ikke var saa rig, og at Krog blev ført vild af Iver og Ukyndighed.

»Eller foretrækker De at gjøre Afregning og udbetale mig 35,000 Daler? For en af os maa det være, enten Dem eller mig.«

»Nej, det foretrækker jeg ikke,« svarede Morten.

Krog kaldte paa sin Søn og dikterede ham Tilstaaelsen: »At Hr. M. Carøe har indestaaende i Fabriken —«

»Har den noget Navn?« spurgte Krog afbrydende.

»Ja, den skulde hedde Louises Minde.«

»Hvorfor netop det?« spurgte Krog.

»Jo, efter min Bedstemoder,« svarede Morten.

»Aa —,« sagde Krog langt, »et saadant personligt Navn passer ikke videre til en Fabrik. Lad os kalde den f. Ex. Godthaab.«

»Ja; men jeg har bestilt Stempler med Louises Minde. Hvert Stykke, der gaar ud fra Fabriken, skal være stemplet med Louises Minde.«

»Saa kan der bestilles andre Stempler,« sagde Krog tørt.

Det vilde Morten yderst nødig; men han vilde ogsaa nødig være paastaaelig imod den Mand, der havde gjort saa Meget for ham og hidtil aldrig forlangt Noget til Gjengjæld.

»Vi kan jo ogsaa lade det staa hen indtil videre,» sagde Krog; »i Tilstaaelsen kan det da ogsaa uden Navn betegnes tydelig nok, hvilken Fabrik det er.«

Saa fik Morten Beviset for, at han ejede 15,000 Daler, til hvilken Sum hans Talent og Virken ved Fabriken var anslaaet.

»Forresten bliver naturligvis Alting ved det Gamle,« sagde Krog. »Det Papir gjør ingen Forandring imellem os. De driver det Hele ligesom hidtil, og behøves der Penge, saa kom kun til mig. Jo, det er sandt, en Forandring bør der gjøres. Det er altfor lidt, som De opfører paa Regnskabet til Deres egen Brug. Lad os sætte i det Mindste 1,000 Rdl. aarlig, som De faar forlods, og vil De med Tiden have Mere, bliver der vel Raad til det med. — Her er Anvisning paa de Penge, De vil have til Byggeriet.«

Morten gik bort med begge Hænder fulde af Penge: med Anvisningen, med Tilstaaelsen for 15,000 Rdl. og med 1,000 Rdl. aarlig Indtægt. Han var overvældet deraf, højst urolig i Sindet, vidste ikke bestemt, om han var kommen ærlig til al denne Rigdom, kæmpede med denne Tvivl og forjog den, og dybest inde var der dog samtidig et lille, mørkt Mismodspunkt.

Efterhaanden, som han gik, hævede det

mørke Punkt sig frem og blev tydeligere. Det var, at Stemplerne maaske ikke skulde være med hans Bedstemoders Navn. Det tog Tid, inden han ret fik klaret sig dette; men Dampskibet var ikke naaet langt, før han fra dette Punkt havde faaet Blik paa sin hele Stilling: Han var som Ejer af en Fabrik og med en Gjæld af noget over 35,000 Rdl. gaaet op til Krog, og han havde efterladt Krog som Fabrikens Ejer med en Gjæld til sig paa 15,000 Rdl.

Det var Besiddelsen, det var Uafhængigheden, der var bleven indenfor Krogs Tærskel, og det var i Grunden gaaet naturlig til: han havde ikke kunnet skaffe 35,000 Rdl., hans Personlighed havde mødt Kapitalen og maattet bøje sig. »Men naar jeg ikke havde havt ham, hvad havde jeg saa været?« sagde Morten undskyldende og trøstende til sig selv. »Det, jeg har faaet, er dog Meget for en fattig Dreng, og han sagde jo desuden, at der ikke skulde ske nogen Forandring imellem os. Jeg behøver slet ikke at sige Noget til dem hjemme.«

Men hjemme mærkede man snart, at der var Noget, han gik og grublede over, og Morten var ikke Mand for at modstaa Spørgsmaal, medens han dog ikke formaaede over sig selv at give en aldeles tydelig Forklaring. Der var sket Noget, men ikke noget Videre, ikke nogen Forandring; det var Gærdet, han satte om sig, og hvorigjennem han lod Noget slippe ud i saa lidt Orden som mulig.

Hovedpunktet kunde dog ikke blive skjult for Vilhelm, og da han mente, at det ikke nyttede at tale Meget om gjort Gjerning, naar man hverken kunde ændre den eller bøde paa den, sagde han blot: »Saa er det for mit Vedkommende et Spørgsmaal, om jeg kan blive her; thi i privat Tjeneste vil jeg ikke staa.«

Disse Ord udsagde klart den Tanke, som Morten saa nødig havde villet udtale til sig selv: Han var ikke længer Mester, men Svend; han havde ikke gjort sig og sin Familie selvstændige. I Mismodet blev han saa vred, som han kunde blive paa Vilhelm, og raabte: »Vil Du nu ogsaa forlade mig? Om jeg har begaaet en Fejl, skal saa ogsaa Du straffe mig? Imellem os To behøver jo ikke Noget at forandres! Du har ikke at gjøre med Andre end mig! Jeg paatager mig Alting, og jeg skal nok endnu faa Alt bragt i Orden. Jeg skal nok! Bare Ingen vil skoptisere over mig, men lade mig have Ro!«

Moderen sagde trøstende, at Alt var jo dog meget godt, Morten var jo en rig Mand, og Vilhelm nænnede ikke at modsige eller ytre Tvivl, tilmed da han mere havde en Fernemmelse af end tydelig Indsigt i Sagen.

Foreløbig viste det sig rigtigt, at ingen Forandring var indtraadt. Alt, hvad der hørte til Fabrikens Drift, gik under Mortens uhindrede Styrelse; der var Ungdom og Kraft, og Alt trivedes. Det lod rigtignok til, at Byggeriet, der i den milde Vinter ikke led nogen Standsning,

hovedsagelig var rettet paa det store, nye Vaaningshus, og at Murer- og Tømmerfolkene fik Instrux andenstedsfra; men Morten undgik at føle det, fordi han, af instinktmæssig Frygt for ikke at blive adlydt, ikke befalede. Han nøjedes med sin Fabrikvirksomhed, der tillige var hans Glæde og Lidenskab og lod ham glemme. Vilhelm, der ikke vilde foranledige noget Sammenstød, gjorde med stor Forsigtighed Forespørgsler med Hensyn til, hvad han ønskede udrettet, og der blev med lignende Forsigtighed og megen Høflighed givet ham et undvigende Svar. Der var allerede nu en virkelig Forandring, og det havde han strax formodet. I Stedet for, at det Hele efter hans Plan skulde være en Anstalt, hvor dygtige Mennesker arbejdede sammen med Selvstændighed og en vis Broderlighed, ledede af et Princip og en stor Anskuelse, var det blevet en almindelig Fabrikdrift, hvor Kapitalen exploiterede Arbejderen, saalænge der var Livskraft nok i ham.

Og medens han saaledes saa sig afskaaren fra Haabet om at kunne arbejde for en lys og betydelig Livsanskuelse, der i lykkelige Øjeblikke havde udfoldet sig af hans Natur og ret egenlig gjort ham til Mand, havde han sin egen personlige Sorg at bære, hin Sorg, som dog tillige var vækkende og opholdende; thi paa de sandt Forelskedes Maade haabede han paa et Under, der skulde foregaa i et andet Menneskehjerte, eller greb efter den sublime Forsagelse, der skulde træde i Underets Sted.

TREDJE KAPITEL.

Beckers og Ellinors Ægteskab var, som man vil have ventet, ikke lykkeligt, men dog heller ikke ulykkeligt i den Forstand, i den store Betydning, at Hustruen føler sig bedraget for sin Person, staar med alle sine Idealer sønderslaaede ved en taagefyldt Afgrund og hver Aften ikke ved, hvorfor hun ikke om Dagen er falden derned.

Enten det var Beckers eller hendes Fortjeneste, beholdt Ellinor i sit Hjerte Kjærligheden; heftige Scener, haarde Ord, Skinsyge kunde tage Blomsten, den fine Duft af den, men rykkede den ikke op. Hvor tidt hun end i hans Ansigt saa et Udtryk, der ikke var Elskerens, beholdt han dog sit Ansigt for hende: det Skjær, det væsenlige Udtryk, som engang havde vundet hende, vedblev for hendes Fantasi og for hendes virkelige Blik, hvergang hun paany saa ham, eller i det Mindste ved hver Forsoning. Og herpaa kommer Alt an; saalænge den Evne bliver, er der Ild paa Arnen. Kjærligheden saavelsom Hadet ser ikke det samme virkelige Ansigt, som ligegyldige Øjne se. Lad en Dag Din Fjendes Ansigt have mistet det Udtryk, der er Dig saa inderlig imod, som er Dit Hads, Din Antipathis Symbol eller Afspejling, saa hader Du ham ikke mere; og lad en Dag den, Du elsker, synes Dig

at se anderledes ud, ikke ældre eller mindre smuk, men væsenlig anderledes, saa er det fordi Kjærligheden ikke længer er i Dit Hjerte og Dine Øjne til at se med. »Jeg er sommetider saa forbitret paa ham, at jeg kunde gjøre, jeg ved ikke hvad; men naar jeg ser ham, kan jeg dog ikke være vred.« Ja, fordi ved Synet af ham møder den hemmelige Velvilje i Hjertet det Udtryk, som først vakte Velviljen. Men lad Noget trænge ind i dette Sympathiens hemmeligheds-fulde Hjem og tilføje det Men — saa har han ikke længer sit Ansigt.

Til at vedligeholde Ellinors Kjærlighed bidrog sandsynligvis selve den Uro og Angst, hvori hun levede. Hun var saa ofte Vidne til den Lykke, Becker gjorde hos Publikum, hun vidste ham stadig udsat for beundrende Blik, hun anede, at der hist og her i den tavse Damerække kunde være Øjne, der saa, som hun engang havde set — og hvis hans Øjne og disse Øjne mødtes? Tanken var altid nær med feberagtig Magt; selv om Becker havde villet, havde han ikke kunnet forjage den; den fæstede paa troldomsagtig Maade hendes Sind bestandig paa ham, opadskuende, frygtsomt, spændt, men ogsaa utaalmodigt, undertiden bristefærdigt, syntes hende. Det var ikke et lykkeligt, men et lidenskabeligt Liv, og Spørgsmaalet er altid, hvorlænge en Organisme kan bære det, om der ikke maa indtræde Slappelses-perioder, og hvad der sker i disse.

Becker selv var ikke egenlig lykkelig, ikke hvilende glad; men han var beskæftiget og med Held, følte sig selv som Geni og dannet Mand, som meget eller stærkt elsket, som Sejrherre over sin Kone i alle Træfninger, kort: som en Mand. Men skjønt Huset altsaa ikke var egentlig lykkeligt og heller ikke livligt med mange Gjæster, var det dog et mærkeligt Hus, og ikke mindst paa Grund af den erotiske Atmosfære, som hvilede derover. Vi kjende ikke Lovene for, hvad med et næsten mystisk Ord kaldes den sjælelige Atmosfære; vi vide ikke, om enkelte Personer kunne meddele Luften omkring dem en særegen, sjælelig Elektricitet eller Magnetisme, som paavirker Andre. Naar Saadant paastaas, nægte vi det ikke bestemt, men kalde det helst noget Tilfældigt. Velan, tilfældigt eller ej, det syntes, at hvo der kom i Ellinors Hus, med det Samme fik Noget at gjøre med Eros. — »Ja, for hun var smuk,« vil man sige. Ja, vel; men ikke at tale om Vilhelm og Ottilie, kom Eros stærkere eller svagere over Folk, der troede det aldeles spildt Umage at beskæftige sig med Ellinor, ja over hendes egen Søster og Broder!

Med Harriet var det rigtignok en egen Sag; hun blev i dette Hus ikkun drillet lidt med Eros. Becker søgte paa denne Maade at erhverve sig noget Herredømme over hende, fordi hendes rolige, dameagtige Adfærd truede med at faa Magt over ham; han var ikke helt Herre, naar hun var i Stuen. Anledningen gaves ham ved,

at en ung Kjøbmand, der var fjernt beslægtet med Fru Krog og havde bosat sig i Melbourne, under et Besøg i England gjorde en Udflugt til Kjøbenhavn. Skjønt Slægtskabet var meget fjernt, syntes Krog glad over at kunne fremvise et saa fordelagtigt udseende Medlem af sin Familie, kaldte ham sin Neveu og gjorde offenlig Meget af ham, medens han, som det forekom Becker, privat ikke yndede ham eller gjerne saa ham rejse. Derimod troede Becker at opdage, at Harriet yndede ham, og da han nu tillige mente at have opdaget, at Krog ønskede en yngre Etatsraad til Svigersøn, fremkom han efter den unge Kjøbmands Afrejse med stiklende Hentydninger, som han iøvrigt ikke mente noget Ondt med: han vilde hellere have Harriet gift med Kjøbmanden end med en Etatsraad, og hans Hensigt var kun at oprette en vis Fortrolighed, bøje Harriet lidt ned til sig eller under sig. Harriet lod i nogen Tid, som om hun Intet forstod; men endelig erklærede hun engang meget rolig, at man burde gifte sig med en Engelskmand eller Amerikaner, fordi man ellers ikke delte Herredømmet i Huset med sin Mand. I Danmark, sagde hun, var Manden altfor meget Kone i Huset, beskæftigede sig med Ting, der ikke vedkom ham, i Stedet for at han altid skulde betragte sig som værende i Pension hos sin Kone. Dette lukkede for stedse Munden paa Becker, der med eller uden Grund i Harriets Ord fandt en Hentydning til, at hans Hus førtes for Ellinors

Rentepenge. Men fordi Becker tav, glemte han ikke et saadant Stik.

Var Harriet maaske kun bleven ridset af Eros, saa var Jemmy derimod bleven stukken eller skudt desto alvorligere, og det var — for at sige det strax, skjønt det behøver vidtløftig Forklaring — Else Frederiksens Skyld.

Om hende kunde siges som om Joseph og hans Brødre: de tænkte det til det Onde; men det blev vendt til det Gode. Paa den kjønne, lille, uvidende Fiskerpige havde Begivenheden med Kapt. Winter og Lieutenant Hansen gjort et stort Indtryk. Medens mangen anden Pige ved noget Saadant kunde have faaet sin Følelse eller Fantasi, fik hun sin Forstand sat i Bevægelse og blev efterhaanden en klog Pige. Selv for ikke synderlig stærkt begavede Mennesker har Sindet, naar det alvorlig vil, en stor Evne til ligesom at bore sig ind i Forhold og Tilstande, der ligge det temmelig fjernt. Der er jo altid Noget i Luften, hvorved man holdes i Forbindelse med Samfundets Gang; der falder altid et eller andet Ord, tilsyneladende ganske ubetydeligt, men som gribes, undersøges, sønderlemmes af den, der søger med lidenskabelig Nysgjerrighed, og den, der saaledes søger, finder. Og Else søgte ikke efter en Viden for at sysselsætte sig frivolt, men fordi hun ved Skæbnens Vilje, uventet, i en meget ung Alder, var kommen til at staa saaledes, at hun mærkede sig i Fare, udset til et Legetøj. Hun vilde instinktmæssig kjende denne

Fare for at kunne værge sig; Livet, saaledes som det fremstillede sig for hende, begrænset til en ikkun ringe Kreds af mulige Begivenheder, vilde hun være klog paa, og hun blev det.

De halvtredsindstyve Rigsdaler, som Kapt. Winter i et Lune havde vundet for hende og henkastet til hende, havde ogsaa bidraget dertil. Hun havde ikke brugt dem, men laant af dem for at lære Noget og samvittighedsfuldt betalt Laanet tilbage af det Udbytte, som Lærdommen indbragte hende. Hun havde lært at sy, vaske og koge; hun var blevet, hvad en Husmoder vilde kalde et rigtig fermt Fruentimmer, og da hun efter sin Faders Død dels maatte, dels vilde ud at tjene, var hun først kommen til Krogs som Stuepige, og derpaa havde Ellinor »laant« hende til at bestyre Huset. Hos Beckers var hun snart blevet uundværlig, den egenlige Husmoder. Ellinor levede overvejende for Livets romantiske Side, for Følelsernes Verden, for Glædens og Sorgens Lidenskab. Hun kunde, vilde og behøvede ikke at tage sig af Andet end det, der mekanisk og elegant sysselsætter Hænderne, medens Tanken væsenlig har sin Frihed. Dette passede netop for Else, der var saa flink og tillige saa klog og bestandig vilde lære Mere. Og hvad lærte hun ikke her, først af denne Herre og denne Frue, der troede at kunne skjule deres Kampe for deres Tjenestetyende, men fyldte hele Husets Atmosfære med dem, bar dem i deres Blik og Miner, forraadte dem i selve deres Tavshed, som

kom pludselig. Den stolte Ellinor vilde hellere have døet end gjort sin Husjomfru til sin Fortrolige, og denne Husjomfru, halv Bondepige, halv »Jomfru«, vidste Alt, men lod hende blive i den lykkelige Overbevisning, at hun hverken saa eller hørte. Enten fordi Becker i det Punkt var forstandig og brav, eller fordi han i Else saa en Del af Publikum, et Vidne, havde han ikke Øje for sin Husjomfrus Kjønhed, men paaskjønnede hende for det, hun var, og Elses Forhold til Huset blev derved fuldstændig godt.

Der kom baade ældre og yngre Herrer i Huset, som benyttede et gunstigt Øjeblik til at vise den friske, kjønne, nette Else deres Opmærksomhed. De skulde blot Alle have vidst, hvorledes hun iagttog dem, saa det komme og snart fandt, at hun Intet lærte af deres Ensformighed. Efter Krigen kom ogsaa Kapitajn Hansen. Han kjendte naturligvis ikke hende, da han aldrig havde set hende; men hun, som havde talt med Kapitajn Winter og set en anden Officer blive eskorteret forbi fra Stævnemødet, havde trods Dunkelheden set hans Fysiognomi og aldrig glemt det. Synet af ham satte hende i en stor Sindsbevægelse; men da Kapitajnen kneb hende i en af Fingerspidserne, ligesom en anden Herre kort i Forvejen havde gjort, gik Bevægelsen over. Han gjorde det enten paa Grund af det Blik, hvormed hun saa paa ham, eller overhovedet af gammel Garnisonsvane: den var ikke udbrændt af Fjendens Ild eller under Duellen paa Dybbel.

Men det saa virkelig ud til, at den nu, pludselig, under faa Minuters Ophold hos Ellinor, blev udbrændt. Da Kapitajn Hansen gik, saa han ikke paa Else og heller aldrig senere. Det kunde Else ikke forstaa; Sligt var endnu ikke forekommet i hendes Praxis, og hun gav sig til at se med stor Opmærksomhed. Saa opdagede hun, hvad Ellinor, beskæftiget og fængslet af sin egen skinsyge og ængstede Kjærlighed, ikke havde Øje for, at Kapt. Hansen i hendes Nærhed var som forvandlet, at der fra hans Blik og hans hele Personlighed lyste Noget, hvorom Else forbavset sagde til sig selv, at dette dog vistnok maatte være den rigtige Kjærlighed.

Jemmy havde i den Tid, da Else tjente i hans Hjem, ikke lagt videre Mærke til hende. I længere Tid kom han ogsaa til sin Svoger uden at give Agt paa hende. Men efterhaanden blev det ham vanskeligt at faa Søsteren i Tale; naar hun havde indelukket sig i sit Værelse for at tænke, drømme eller græde, vilde hun ikke forstyrres, og ved saadanne Lejligheder vexlede Jemmy, medens han ventede i Dagligstuen, et Par Ord med Else. Lidt efter lidt gik det op for ham, at han ligesom længtes efter at se den nette, friske, tilbageholdne, høflige Pige, og en Dag gav han sig til fornemt at kjærtegne hende. Paa dette Punkt var han bleven ventet, i meget lang Tid, og Alt var forberedt til hans Modtagelse, ingenlunde fordi Else var koket; men hun vilde prøve, hvad vi Andre vilde kalde: hendes Theorier. Hun lod

først dette Kurmageri glide ligesom upaaagtet fra sig, og da det blev gjentaget, afviste hun det med en saadan Personlighed, at Jemmy blev ganske forundret, for ikke at sige forbløffet. Han blev vred over den Ydmygelse, som en saadan Pige var saa uforskammet at tilføje ham; men da hans Vrede ikke blev bemærket og ikke mødte Andet end den forrige, tilbageholdne, ærbødige Høflighed, stirrede han sig alt mere fast i det Nydelige, Nette, Agtværdige, der undertiden syntes ham, maaske ved en Selvskuffelse, med nogen Møje at skjule en varmere Følelse. Han forsøgte at behandle det som en Opgave i en amerikansk Disputerklub, og sagde en Dag rolig og dogmatisk til hende: »Vil De sige mig, Jomfru Else, hvorfor De ikke vil tillade mig at vise Dem Opmærksomhed?«

Hun studsede lidt ved dette rolige Spørgsmaal og svarede: »Det maa De da vide selv, Hr. Krog; fordi det ikke er passende.«

»Hvorfor er det ikke passende? Begynder ikke al Kjærlighed saadan?«

»Al Kjærlighed? Kalder De det Kjærlighed?«

»Jeg antager, at det maa kaldes Kjærlighed.«

»Tror De da, at Hr. Becker begyndte saadan med Deres Søster?«

»Nej,« svarede Jemmy betænksomt, »det tror jeg ikke.«

Han gik og sagde til sig selv: »Hun sammenligner sig med min Søster. Det er uforskammet.

Men hvis hun er en god og ærlig Pige, og det ser hun ud til, det er hun, saa har hun paa sin Maade samme Ret som min Søster.«

Næste Gang sagde han til hende: »Min Søster er gift med Becker. De vil altsaa ogsaa giftes med den, der siger, at han elsker Dem?«

»Det har De slet ikke Ret til at spørge mig om, Hr. Krog.«

»Hvorfor ikke, Jomfru Else?«

»Fordi den Slags Tale ikke kan føres mellem Dem og mig.«

»Mellem hvem da?«

»Aa, mellem Ligemænd.«

»Hvorfor kan jeg ikke være Deres Ligemand? Er De bedre end jeg, eller jeg bedre end De? Vil De ikke svare?«

»Jeg tror, at jeg er god for mig og De god for Dem.«

»Hvem har skilt Dem saadan fra mig? Er det mig? Vilde De forkaste mig, hvis jeg f. Ex. friede til Dem?«

»Det har De slet ikke Lov at spørge mig om, Hr. Krog.«

»Hvorfor ikke?«

»For Deres Fader.«

»Um,« sagde Jemmy.

Han havde aldeles ikke beregnet, at den Slags Disputer-Øvelser gjøre Virkning. Man begynder dem ikke uden af en Følelse eller formedelst en Slags Attraktion, og den forstærkes. Han længtes efter at føre disse Samtaler, og det

gik ham som den, der er uvant med at gaa paa Avktioner, men engang kommer paa en saadan og begynder at byde og tilsidst overbyder sig selv. Det rolige Menneske blev hidsigt, og er der først kommet Ild i et saadant Sind, saa bliver det en farlig Glød.

Han sagde næsten for fuld Alvor, næsten med Beslutning, til Else:

»Jeg beder Dem svare mig, Jomfru Else; hvis jeg friede til Dem, vilde De saa sige Nej?«

»Det behøver jeg slet ikke at sige Dem, Hr. Krog.«

»Er der da nogen Anden, De vilde foretrække?«

»Det behøver jeg ikke at sige Dem.«

»Men jeg er min egen Herre, og jeg spørger Dem for Alvor: vilde De gifte Dem med mig?«

»Nej, Hr. Krog.«

»Naar jeg siger, at jeg er min egen Herre, saa mener jeg, at jeg snart kan blive det. Jeg kan faa en stor Fabrik ude paa Landet, og jeg skulde egenlig være der; men jeg tager bestandig herind blot for Deres Skyld, Jomfru Else. Naar jeg faar den og kommer til at bo paa Landet, saa kan jeg gjøre, hvad jeg vil. Siger De saa ogsaa Nej, Jomfru Else?«

Det var vistnok en fristende Udsigt; men dels troede hun ikke rigtig, dels havde hun nu engang sagt Nej og kunde uden Vanskelighed blive i Tonen.

Da gjorde Jemmy et nyt Skridt paa Forelskelsens Bane: Hun maatte personlig vindes, hun kunde ikke kjøbes, end ikke ved et Ægteskab. Fra dette Øjeblik blev hans Kjærlighed en virkelig Lidenskab, en virkelig Frygt for, at hans egen Person ikke skulde slaa til, en dyb Bekymring og Ængstelighed, en brændende Higen efter at behage og vinde. Og saa foregik hele den Forvandling, som Kjærligheden kan lade Virkeligheden undergaa: Else var ikke en simpel Pige, et Tjenestetyende hos hans Søster; hun var et uforklarligt Væsen, som Skæbnen havde stillet der, noget Feagtigt, en fortryllet Prinsesse. Else mærkede denne Beundring og Tilbedelse og sagde forbavset til sig selv, at ogsaa hun kunde være Gjenstand for, hvad der syntes at være rigtig Kjærlighed. Der var Øjeblikke, da hun blev fortumlet; snart var hun løftet, syntes sig selv virkelig at staa eller svæve saa højt, som Jemmy mente, snart saa hun sin virkelige Stilling med en saadan Ydmyghed, at hun ikke mærkede noget Værd hos sin Personlighed, men følte en saadan Undren, Medlidenhed, Glæde, Taknemlighed, Ømhed for den skikkelige, rige, forelskede unge Herre, at hun næsten ansaa det for Synd, at han ikke skulde have hende for billigere Pris. Men saa skræmmedes hun, tænkte sig igjen rigtig om og smilede med et underligt Smil, som om hun tænkte: Hvor kan jeg Fiskerpige være saa dum at lade mig fange i Stedet for at fange! Og saa grebes hun af Tanken om at blive Svigerinde til

sin Frue, og da dette stod som Maal, da hun havde overvundet Ængstelsen for alle Kampe, det kunde koste, var hun maaske mindre god, men mere sikker paa sig selv end nogensinde før. Dog, om hun end blev mindre god ved at staa egoistisk attraaende og beregnende overfor dette Maal, var hun dog ikke simpelt hen et Fruentimmer, der vilde benytte en Mand, trække ham ned og hæve sig selv ved at staa paa ham. Med en ejendommelig, god Sands fattede hun tillige Forholdet som en Forpligtelse, opsøgte en gammel Lærerinde ved en Friskole og tog hos hende hver Søndag Eftermiddag Undervisning i Skrivning, dansk Grammatik og Historie.

Ellinor saa og hørte Intet af Alt dette, hvorimod det var vanskeligt, at Noget ganske kunde undgaa Becker. Men det Sete afhænger af Øjnene, der se, og derfor saa Becker foreløbig ikke Andet end en almindelig lille Historie mellem Jemmy og Else og vilde gjerne have Else givet et advarende Vink, hvilket han mente, at Ellinor kunde give. Men her mødte han en bestemt Modstand. For det Første vilde Ellinor have sin højtbetroede Else hævet over enhver Mistanke, endog over Mistanken for at vide, at hun blev efterstræbt, og for det Andet vilde Ellinor have sin Broder betragtet som altfor honnet og uskyldig til at efterstræbe. Ved en Forandring, der hende selv umærkelig foregik i hendes Indre, sluttede hendes Følelse sig alt engere og kjærligere til hendes Familie, og hun var nær ved at opfatte

Beckers Ord som Tegn paa, at han med ond Vilje opdigtede Noget imod hendes Nærmeste. Becker mærkede med nogen Uro eller Forundring denne Stemning hos Ellinor, denne Følelse, der unddrog sig hans Souverainetet; men han tav foreløbig.

Den Eneste, hvem Becker aldrig sagde et Ord om, var Kapt. Hansen, enten fordi han ikke vilde se endnu, eller fordi han ikke kunde; thi det er jo det Mærkelige selv ved skarpsynede Ægtemænd, at de saa let se fejl i et Kapitel, hvor en Rival aldrig vilde blive skuffet — maaske netop fordi Ægtemanden saa ofte ophører at være Elsker. Dog var det maaske ogsaa, fordi Kapt. Hansen havde afvæbnet ham ved at betro ham en Hemmelighed.

Kapt. Hansen og Vilhelm traf en Sommerdag sammen ude i Skoven. Vilhelm havde været i Byen for om mulig at se Ottilie hos Beckers og havde ogsaa opnaaet denne Lykke, men med samme Resultat som hidtil. Han var gaaet ud til Skoven for at sejle med Helsingørsdampskibet fra Bellevue, og da han havde Tiden for sig, gik han ind i den ensomme Skov for at vente. Der traf han Hansen ene, og de gik i Samtale om ligegyldige Ting op ad Vejen til Fortunen. Omtrent midtvejs staar tilvenstre en Hvidtjørn, og ved den er anbragt en Bænk; Tjørnen stod helt

med hvide Blomster. De saa i Tavshed paa den og satte sig under den.

»Er det ikke besynderligt,« sagde endelig Hansen, idet han rejste sig og igjen saa paa Tjørnen, »jeg har været her saa mange hundrede Gange og saa mangen Sommer set denne Tjørn staa hvid med Blomster, men aldrig lagt Mærke til den, det vil sige, aldrig før mærket, at den lever, at den ligesom betyder Noget.«

Vilhelm havde for længe siden baade overfor saadanne Træer og overfor andre skjønne Ting i Naturen havt en Fornemmelse af, at de betød Noget, at der var en Sjæl i eller om dem, at der var et hemmelighedsfuldt-fjernt, stumt Slægtskab med Noget, der omgav Ottilie, og da han mekanisk svarede: »Hvad betyder den da?«, var han halvt bange for, halvt ønskede han, at høre Svaret: Ottilie.

Hansen havde paa Tungen eller i Hjertet at svare: »Den betyder Ellinor«, men sagde: »Aa, jeg ved ikke.«

Men han vedblev lidt efter med stigende, møjsomt dulgt Energi: »Og jeg ser hele Skoven for første Gang! For første Gang i mit Liv føler jeg, at den er uskyldig, og jeg har en Fornemmelse af, at en Slags Mirakel er sket, at jeg selv er blevet uskyldig. Kan Du forstaa det?«

Vilhelm svarede uden at se op: »Saa maa der være foregaaet noget Stort i Dit Sind.«

»Det er der ogsaa.«

Efter et nyt Ophold vedblev Kapt. Hansen med en Stemme, der bævede af dulgt Enthusiasme: »Jeg var tilfreds, her var et Bæger saa stort som Thors, da han drak Havet, og at jeg kunde tømme det paa et eneste Velgaaende og raabe det saa højt, at hele Verden hørte det, men blev saa forskrækket, at den aldrig turde sige, den havde hørt det.«

I den dybeste Uro og Frygt for, at Hansen mente Ottilie — thi hvem kunde han ellers mene? — sagde Vilhelm: »Engang skal det dog siges.«

»Nej, det skal aldrig siges!«

»Ikke engang til hende selv?« spurgte Vilhelm, stadig med nedslagne Øjne og med kort Aandedræt.

»Nej, ikke engang — mindst til hende selv — — medmindre Vorherre eller — imorgen den Dag tog en vis Mand — — nej, ikke engang saa! Jeg kan ikke tænke mig, at det nogensinde kan blive anderledes, end det er! Det kan ikke blive bedre. Hvad nyttede det mig, naar hun dog tænkte paa en Død! Nej! Hun er for mig, saadan som hun nu er, underligt nok, aldeles uforklarligt, den mest jomfruelige, herligste, helligste Skabning —«

»Hvorfor er det saa uforklarligt?« spurgte Vilhelm, der netop fandt det aldeles klart.

»Hvorfor?« svarede Hansen, men var ikke istand til at bringe denne Tanke saa stærkt frem

for sin Bevidsthed, at den kunde naa over Læberne: »Fordi hun er gift«.

Vilhelm undersøgte Hansens Ord. Det forekom ham, at der et eller andet Sted var Noget, der enten ikke passede paa Ottilie eller antydede, at hun var bleven forlovet, og han sagde, idet han rejste sig og aabent saa paa Hansen: »Sig mig, hvem er bleven forlovet?«

»Forlovet? Ingen — det, jeg ved.«

»Altsaa, den, Du taler om, er ikke forlovet?«

»Var hun blot ikke Andet end det!»

»Oh!« sagde Vilhelm og greb Hansens Haand.

»Finder Du det saa slemt?«

»Nej, aldeles ikke.«

»Naar man taler om den Slags Ting, er man ellers ikke saa facil. Jeg havde, oprigtig talt, ikke haabet, at Du var det.«

Vilhelm samlede sig og begreb endelig helt. Han svarede: »Det er aldrig rigtig heldigt, rigtig lykkeligt.«

Hansen udbrød: »Vi staa her under Guds frie Himmel. Sig mig, tror Du, det er lykkeligt eller ulykkeligt, at et Menneske kommer til at tro paa Gud?«

Vilhelm svarede med nogen Overraskelse eller Forundring: »Jeg tror, det er lykkeligt.«

»Og jeg er kommen til at tro paa Gud — det lyder underligt imellem to Officerer, ikke sandt?«

»Det vil jeg ikke sige. Det synes mig, at naar man ser Têten af Fjendens Kolonner og hører de første Skud, maa man tro paa Noget.«

»Jeg har aldrig trot! Jeg har gaaet paa, fordi jeg skulde, fordi det var i mig. Jeg har ingensteds mere end i Fægtning tvivlet om, at der var en Styrelse, Andet end Tilfælde. Men nu tror jeg, at der er En deroppe.... fordi jeg har mærket En inden i mig — nej, ikke engang, men i en Anden, først i en Anden, saa i mig selv.«

»Det er store og tunge Ord, Du siger, Hansen. Jeg ved ogsaa lidt om Gud — skjønt man jo nødig taler derom — men jeg ved ogsaa, at hvor han blandes ind, bliver der en stor Forpligtelse at opfylde eller rent ud sagt en Velling, hvori man drukner.«

»Det har jeg ogsaa sagt til mig selv. Man er jo blevet saa gammel, at man ikke har en Tanke, uden at man ved deraf. Og derfor har jeg ogsaa fattet en Beslutning: Jeg forlader Danmark.«

»Hvad for Noget? — Nej, jeg forstaar Dig. Det er bravt gjort.«

»Bravt?« sagde Hansen. »Det er mere end bravt. Det er Noget, Ingen gjør ved sig selv alene. Det er ikke kommet paa mig »über Nacht«, som Tysken siger, men efter Dage og Nætter, hvor jeg har vredet mig som en Orm, og det er lovet ved min Faders Ligsten, saa det bliver holdt.«

»Ser Du, Carøe — Vilhelm,« vedblev Hansen, »der kommer en Tid, da det saadan sætter En op mod Væggen, at man ikke kan retirere. Man maa enten overgive sig og blive en Pjalt eller hugge sig igjennem. Jeg er bange for at se tilbage, for bagved ligger meget Pjaltet.... De Andre spørge mig stadig, om jeg har Noget imod det Sted eller det Sted; mig er der kun eet Sted i Verden kjært, og det maa jeg bort fra; Resten er mig ligegyldig. Naar jeg kommer derover hinsides Vand og Vove, saa har jeg ikke Andet end mig selv alene, ganske alene, forfærdelig alene — og derfor er det godt, at Vorherre er med.«

»Kunde Du ikke gjøre det Samme og blive?«

»Nej, saa stærk er jeg ikke. Derovre bliver der Arbejde, Uro, Jagt paa vilde Dyr, maaske Kamp — Noget af den Slags maa jeg have.«

»Hvor er det da?«

»Jeg tænker, det bliver Nyholland. Vi ere et Selskab, som meget betænksomt ruster sig.... Saadan en Karl som Du skulde gaa med, hvis Du ikke har Noget, der binder Dig.«

»Jeg har snarere Noget, der løsner mig fra Danmark,« tænkte Vilhelm, men nøjedes med at svare: »Jeg har undertiden tænkt paa noget Lignende; men jeg er knyttet til Andre, og jeg ved ikke, om det Sted, hvor Du skal hen, vilde passe for os?«

»Hvad er da Eders Opgave, hvad søge I?«

»Jeg ved endnu aldeles intet Bestemt,« svarede Vilhelm.

Hansen sagde: »Jeg vilde gjerne have Dig med, baade for Din egen Skyld og desuden fordi, uden at Du ved af det, have to Øjne set paa paa Dig. Du vilde blive ligesom et Monument.... Men nu rejser jeg hjem til Fyen for at tage Afsked; skriv mig til der, hvis Du kan komme til en Beslutning.«

FJERDE KAPITEL.

Det store Dampskib, paa hvilket Ferdinand var tredje Styrmand, nærmede sig Sydamerikas Kyst; den næste Morgen ventede man at være i Plataflodens Munding. Det var ud paa Natten, blikstille, med Fuldmaane — et Maaneskin, om hvis Glans og Fylde den nordlige Halvkugle kun gjør sig et svagt Begreb. Man saa den mægtige, blendende, gule eller gyldne Tindren i Himmelrummet og paa Bølgerne og følte Virkeligheden vakle under Paavirkningen af dette æventyrlige Lys uden Varme. Man kunde blive usikker om, hvorvidt Skibet, der svagt bævende under Skruens Omdrejning skød dristig og hastig frem, med sine rødlige Lys, sin sorte Hjelmbusk, sine afmaalte, susende Slag, var en Mekanisme eller

havde faaet Liv som en sælsom Fugl. Man løftede Foden for Skyggen af et Tov, og man kunde have traadt ud over Skibets Sider, ned paa det gyldne, faste Gulv, den Guldbro, der syntes at naa Skibet fra Uendeligheden. Vendte man sig bort fra den stærke Glans, saa man Havet blaat, svagere og svagere lysende som en buet, luftig Flade, der uoverskuelig langt borte løftede sig op til Møde med den af store, gyldne Stjerner tindrende blaa Himmelhvælving, og En eller Anden kunde vel ved at føle sig glidende eller svævende midt i denne umaadelige, tavse, ensomme, dobbelte Hvælving have en Fornemmelse, som om han saa det Indre af Ægget, hvori den straalende Gud Brahma ved Tidens Begyndelse steg ned for at lade sig føde.

Men dels vænne Folk sig meget hurtig til et nyt, usædvanligt Natursyn, naar det er fredeligt og varigt, og Beundringen gaar over til et Velbehag, hvorunder man tillige ønsker anden Sysselsættelse, dels havde i det Mindste et Par Grupper af Passagerer, lod det til, Interesser af en Art, der ikke lader megen Plads i Sindet for Naturbegejstring. Ikke langt fra Rorgængeren sad tre Personer med Glas i Haanden og med en Champagneflaske paa en Taburet imellem sig. Det var Æventyrere, to Tyske og en Engelskmand, som havde deltaget i Felttog i det sydlige og nordlige Tyskland, og nu vilde søge Lykken enten i Montevideo eller i Buenos Ayres, der vare ifærd med at begynde en ny Kamp mod

hinanden. De løftede Glassene og drak paa, at de maatte møde Guldfuglen og komme den paa Skud.

Ferdinand, der havde Vagt og gik op og ned ad Dækket, standsede uvilkaarlig, da han hørte tale om en Fugl; men enten han nu undsaa sig ved at lytte eller hurtig kom til Overbevisning om, at det ikke var hans Fugl, hans Ravn, de tre Herrer søgte, gik han over paa den anden Side af Dækket.

Her sad fire Mænd om et Bord. De havde hyllet sig i deres Kapper for at beskytte sig mod Maanen, der har Ord for at være feberbringende. Det var tarvelige Folk; de havde ladet deres »The til en Cigar« bringe paa Dækket og derpaa for at varme sig hver faaet et Glas Toddy; men en Kjender kunde af deres Maade at behandle Drikken paa have set, at de ikke brøde sig om den, at ikke den var det oplivende Element i deres Samtale. De talte om Handel og Penge, og Atlanterhavet, Maaneskinnet, de mange hundrede Miles Afstand fra Evropa havde ingen Indflydelse paa dem: de talte, som om de vare paa Rhinen, Donau eller Themsen, ganske tæt ved en af Børserne, og de vare saa kjendte med alle Hovedstæder og »Husene« deri, deres Bemærkninger og Kritik fløj saa hastig fra Paris til Petersborg, Wien, Amsterdam, London, Ny York, Montevideo, at for En, der havde lyttet, vilde Verden have taget sig meget lille ud — hvad den da ogsaa i den senere Tid er blevet ved Hjælp af Jernbaner

og Dampskibe. Sproget, de talte, var snart Tysk, snart Fransk, snart Engelsk; alle Fire syntes at kunne tale alle Sprog lige flydende, men intet godt.

Maaske det forunderlige Maaneskin dog forsaavidt udøvede Indflydelse paa dem, som Talen tilsidst faldt paa æventyrlig Rigdom, eller rettere paa virkelige Mænd, der ved sær Lykke eller Dygtighed vare blevne overmaade rige. Eller maaske Maanen var ganske uskyldig deri og Vendingen kun kom af, at man ganske naturlig nævnte Rothschild, Mirès og Pereira og saa blev greben af Stoffet, som disse Navne saa rigelig ydede.

»Han vil bringe det vidt, den Emil Pereira,« sagde en af dem og de Andre svarede med Overbevisning: »Det vil han.«

»Har De hørt,« vedblev den Første, »hvorledes han begyndte?«

De havde maaske hørt det; men der er visse Fortællinger, som Forretningsfolk gjerne høre atter og atter ligesom Børn Æventyr, og man svarede: »Hvorledes begyndte han?«

»Han var første Kommis hos Rothschild i Paris, og da Nordbanen skulde anlægges, sendte Rothschild ham ud for at opkjøbe Grund. Da han kom tilbage, sagde han til Rothschild: »De fortjener derved saa og saa mange Millioner; min Provision er to Millioner; vær saa god at betale mig dem, jeg vil etablere mig selv.« Hvad skulde Rothschild gjøre? Pereira havde set ham for dybt

i Kortene, han maatte betale de to Millioner, men sagde dog til Pereira: »Du er en klog Hund; men Du er dog en Nar. Du vil etablere Dig selv? Bliv hellere hos mig. Hvad forslaa Dine to Millioner?« Men Pereira sagde: »Vi vil se.« Saa sagde Pereira til sig selv: »Den Gamle har Ret! Hvad er jeg med to Millioner imod Rothschild? En Sou imod en Napoleon! Men der er i Frankrig femhundrede Folk, som hver for sig ogsaa kun ere en Sou imod det Rothschildske Guldstykke; men forener jeg dem til Et under Ledelsen af Emil Pereira, saa ere de en Guldklump nok saa stor som Rothschild.« Saa stiftede Emil Pereira *Crédit mobilier,* og Chefen for *Crèdit mobilier* er ligesaa mægtig som Rothschild, og om ogsaa *Crédit mobilier*'s Aktier engang gaa lavt, meget lavt, lad os sige: bli'er Ingenting, saa ejer nu Hr. Emil Pereira ikke to Millioner, men tohundrede Millioner, og de voxe, mens jeg taler!«

Saa talte de om Mirès og om Fjendskabet mellem ham og Rothschild, som dengang endnu ikke havde ført til det store Slag, der kastede Mirès overende.

»Og hvorledes har Mirès begyndt?« sagde en Anden af de Samtalende; »kommer der som en Landløber fra Marseille, kjøber et Blad i Paris, faar Indflydelse paa Rygter og paa Kurser, bliver Millionær og igjen Millionær og kjøber en Prins til sin Datter!«

Efter en Pavse sagde en Tredje: »Det er Skæbnen! Enhver har mærket og set Exempler paa, at der er Lykketræf i Verden. Den Ene bliver løftet højt op, griber fat, saa staar han der; den Anden falder som i et Hul og bliver aldrig set mere. Saadan, som De ser mig her, er jeg et Exempel paa Lykketræf. Det er ikke min egen Skyld, min egen Fortjeneste; jeg takker den almægtige Gud. Det er ikke længe siden, saa boede jeg endnu i Brunsvig. Som ganske ungt Menneske, da jeg hjalp min Fader — han var Guldsmed og Juvelerer, men havde kun en lille Butik, Stakkel — viste jeg Hertugen en Tjeneste. Det var den Hertug, der blev jaget bort; jeg gjemte Noget for ham, før han flygtede. Jeg fik min salig Faders Butik, kunde slaa mig igjennem, men ikke videre; det vilde ikke. Et Par Gange kom jeg til Paris og besøgte Hertugen. De ved, han handler med Diamanter. Saa rig og fyrstelig han er, generer han sig ikke; han kjøber de bedste Ædelstene, og man kan faa dem tilkjøbs hos ham igjen, for fast Pris, uden Prutten. Han har udgivet et Katalog over sine Varer. Det er en underlig Mand. Ved De: Han var i sin Ungdom den smukkeste Mand, man vilde se for sine Øjne, og han er det endnu; men nu er det Altsammen malet. Han er emailleret. Han gaar aldrig ud før om Aftenen; saa gaar han i Operaen, ind imellem Kulisserne til Danserinderne. Han er uhyre rig. Men aldrig gav han mig Noget til Belønning for, hvad jeg havde gjort for

ham. Saa kom jeg igjen til Paris, og som sædvanlig viste han mig sine Diamanter; Tænderne kunde løbe i Vand derved. Saa traf det sig — thi hvad skal jeg sige? det var et Træf — at jeg i en Krog af en Skuffe saa en Ring med en falsk Sten, en firkantet, flad, tynd Sten, et Stykke Glas, saa stort som Neglen paa min Tommelfinger. — »Hvor kommer Deres Højhed til et Stykke Glas — for den Sten er ikke ægte,« sagde jeg. — »Det maa Han vel sige,« svarede Hertugen; »men kan Han skaffe mig den ægte Sten, der hører til Ringen, faar Han 100,000 Frcs. Den Ring har tilhørt Marie Stuart og er gaaet i Arv til mig. Men engang, da den smukke Dronning behøvede Penge, har hun ladet den ægte Sten tage ud og pantsat eller solgt den og i Stedet for ladet indsætte en nøjagtig Efterligning i Glas. Ser Han, her er et kronet M indskaaret? Find mig den ægte Sten, saa faar Han 100,000 Frcs.« — »Jo, nu kommer den ægte Sten løbende mig i Armene!« tænkte jeg og gik.

Mine Herrer, jeg sagde Dem, der er et Træf, en Lykke, som Ingen kan forklare. Jeg gik og kom ned paa Boulevarden, til et Sted, hvor jeg inden min Afrejse skulde træffe en Ven. Der var en Diamantauktion, og idet jeg kommer ind, bydes der paa en Sten. Jeg ser den — det er den ægte Sten med det kronede M! Hvorledes var den kommen der? Hvorledes var jeg kommen der lige i samme Øjeblik? Kan Nogen forklare det? Jeg kan ikke. Der blev budt lang-

somt, 1000 Frcs., 1010 Frcs. Jeg sagde henkastende: 1015 Frcs. Jeg fik den for 1030 Frcs., gik op til Hertugen og sagde: »Deres Højhed, her er den ægte Marie Stuart.« — Han saa paa den og betalte mig 100,000 Frcs. uden at sige et Ord, 100,000 Frcs. — Derpaa spurgte han, hvordan det var gaaet til. Jeg fortalte ham det. Han sagde: »Saa ere vi kvit.«

Mine Herrer, det er kun de første 100,000, der ere vanskelige; de andre komme af sig selv. Nu gjør jeg endnu denne Rejse. Der er et stort Kup at gjøre, et stort Salg af Ædelstene fra de sydamerikanske Klostre, og jeg er otte Dage forud for mine Konkurrenter.«

Man talte nu om det besynderlige Træf, hvorpaa den Fjerde tog Ordet.

»Jeg kan ogsaa fortælle om ret mærkelige Sammenstød af Omstændigheder, hvorved en Mand blev rig, og det efter at have været meget forladt, meget fattig og i stor Fare. I Landet Danmark er der en Provins, som hedder Jylland. Den ligger temmelig langt fra Hovedstaden, og for endel Aar siden skal det hist og her i den Provins være gaaet temmelig vildt til, saa at Regeringen endelig fandt sig foranlediget til at sende en Kommission med udstrakt Fuldmagt derover. Etsteds var der begaaet en Lovovertrædelse, som vilde have bragt Vedkommende i Tugthuset; men den virkelige Skyldige, der var Familiefader, slap derved, at en ung Slægtning, da Kommissionen nærmede sig, drog Skylden over paa sig, men

flygtede fra Landet. Flugten var, da man dengang brugte Pas endog til Rejser indenfor selve Riget, ikke let og blev iværksat derved, at det unge Menneske lod sig i en Ligkiste føre ud paa et engelsk Skib, hvor netop en af Mandskabet var død. Derfra slap han tilligemed en Ven eller Bekjendt, der ogsaa havde Grund til at rømme, over til England, og efter, at hans faa Pengemidler vare opbrugte, kom han i stor Nød. Han gav sig til at handle med Svovlstikker, og en Dag kom han i den østlige Del af London tilfældigvis til at sælge et Bundt Svovlstikker til en Mand, der handlede med Hestehaar. De To fandt Behag i hinanden, og den unge Danske fulgte hjem med den Anden, der var en Ungarer og beboede et lille mørkt Værelse, hvori der ikke var andre Møbler end Bunker Hestehaar. De enedes om at gaa i Kompagni, og da den Danske fuldstændig havde lært at kjende Hestehaar, døde Ungareren. Aar gik hen; den Danske slog sig igjennem og fik efterhaanden Navn for et ærligt og stræbsomt Menneske, hvilket han ogsaa var; men han kunde ikke drive det videre end til at kjøbe de smaa Kvantiteter og sælge dem igjen til de ganske smaa, fattige Forbrugere. Saa fik han en Dag Bud om, at Chefen for Huset Gould, Hotchins & Co. ønskede at tale med ham. Han kom derop, og Chefen sagde: »De ved, at vi ere Agenter for endel Huse i Buenos Ayres, og De ved ogsaa, at det er Coutume, naar et saadant Hus konsignerer os en Ladning Huder, Heste-

haar o. s. v., saa bliver der ikke aflagt Regnskab, før den hele Ladning er solgt. Men nu have vi formedelst Markedets Overfyldning med de fordømte Hestehaar ikke i lang Tid kunnet sælge noget af den Artikel, Pakhusene ligge fulde, og Buenos Ayres Husene ere utaalmodige efter Afregning. Vil De gjøre mig den Tjeneste at gaa om i vore Magasiner, optage Inventarium over det Hestehaar, der er, og angive Værdien efter Dagens Pris?« — Det var den Danske villig til og kom efter en Uges Tid tilbage og sagde: »Der er saa og saa mange hundrede tusinde Pund, saa og saa mange ere 1 sh., saa og saa mange kun 6 d. værd pr. Pund.« — »Godt,« sagde Mr. Gould, vil De kjøbe det hele Kram for 6 d. pr. Pund?« — »Det vilde jeg med største Fornøjelse,« svarede den Danske overrasket, »men jeg har ingen Penge.« — »Bryd Dem aldrig om det,« sagde Mr. Gould; »vi To afslutte Kjøbet, og i Henhold dertil faa Buenos Ayres Folkene deres Afregning; men De faar ikke Mere udleveret end, hvad De betaler kontant.« — Endog saadan var Handelen meget fordelagtig for den Danske; thi Meget af, hvad han fik for 6 d., var jo efter hans Beregning det Dobbelte værd. Slutsedlerne bleve underskrevne, og han begyndte at handle med fornyet Kraft. Ganske kort efter give Frankrig og England sig til at blokere Platafloden, Hestehaarene steg i Hast flere hundrede Procent, og den Danske var ved Blokadens Ophør 30,000 £

værd. Er det ikke noksaa godt som den firkantede Diamant med det kronede M?«

Blandt dem, som havde lyttet til denne Fortælling, eller i det Mindste til Stykker af den, var ogsaa Ferdinand. Medens han gik op og ned, uvilkaarlig agtsom paa Havet, Himlen og Skibet og dog beskæftiget med Tanken om, at han nu endelig nærmede sig Rio de la Plata og Ravnen, havde de fremmede Tungemaal kun meningsløst naaet hans Øre, indtil han pludselig opfangede og forstod Ordene Danmark, Jylland, Forseelse, Flugt i en Ligkiste. Han var nær ved at tro det en Drøm, at han saaledes paa Atlanterhavet hørte Noget, der paafaldende lignede eller mindede om, hvad der henhørte til hans Bedstemoders Historie. Netop saadan drømmer man jo ofte: En Hengliden i underligt Lys, Ting førte sammen, der ere hinanden fjernest, en skjult Mening, som man tror sig nær ved at gribe, og som dog undflyr. Der hengik et Par Minuter, uden at han kunde komme til Overbevisning om, at det var virkeligt omkring ham; thi hvadsomhelst han rørte ved, saa paa eller lyttede efter, kunde jo, som han meget rigtig bemærkede, ogsaa være Drøm.

»Men,« sagde han endelig til sig selv, »saa vil jeg sgu ogsaa drømme, at jeg ta'er Fyren rigtig i Øjesyn.«

Det var en ret kraftig bygget Mand med et stort Hoved, kloge, venlige, brune Øjne, mørkt Haar og Skæg, der hist og her paa en egen

Maade var isprængt med hvidt. Han syntes at være nogle og halvtreds. Ferdinand havde jo paa Overfarten oftere set ham, men flygtig. Men hvad saa? Kunde denne Mand, fordi han om en anden Mand havde fortalt Noget, der lignede det, som skulde være hændt hin Jacobæus, give nogen videre Oplysning? Og hvis han kunde, vilde han? Og hvis han baade vilde og kunde, hjalp det saa? Advokaten havde jo sagt, at der Intet var at gjøre, om man ogsaa viste ham selve Jacobæus paa Kjøbenhavns Gade, og nu var her i det Højeste et svagt Spor ved Sydamerikas Kyst.

»Ja, det er nu det Samme,« sagde Ferdinand; »nu har jeg bidt Mærke i ham, og nu kan vi se imorgen.«

Men det var ikke Skæbnens Vilje, at Ferdinand paa denne Maade skulde følge Sporet. Han blev afløst fra sin Vagt og gik tilkøjs, og da han var purret ud, kom han netop tidsnok paa Dækket for at se, at der paa Siden laa et lille Dampskib, som modtog Posten og nogle begunstigede Passagerer, blandt hvilke hin Fortæller.

Det var jo ærgerligt; men Ferdinand trøstede sig strax: »Der kommer dog aldrig Noget ud af den Prokuratorsag! Det er altfor vidtløftigt. Nej, Bedstemoder har givet mig i Kommission at rejse Familien op. Hun sagde, at jeg skulde passe paa min Broder. Hun sagde, hvad der hørte til, at Ravnen kunde findes. Og jeg har været tro

mod mine Kapitajner og mine Kammerater, og jeg holder noksaa meget af de Andre hjemme som af mig selv, saa Ravnen maa findes!«

Dermed gik han til sin Dont paa Skibet, og Synet af den mægtige Flod, der strømmede ud mellem vidt adskilte, tilsyneladende øde Kyster, bestyrkede ham i Troen paa det Æventyrlige og Usædvanlige; thi Flodens og Landets Udseende gav ham den Forestilling, som han vidste var urigtig, men dog ikke afværgede: at han var det første Menneske, der kom til Sydamerika.

Det nyttede ikke, at han kom til en stor By med Fæstningsværker, Kirker, Paladser og travle, mylrende Mennesker; Forestillingen blev i Sindet, noget forandret, men ogsaa noget rigtigere: Det var et nyt Land, og blot man kom noget fra Byen, vilde man træffe Steder, hvor Mennesker ikke færdedes, og hvor Dyrene levede som i gamle Dage og havde Forstand eller sære Evner som i gamle Dage.

Saasnart han kunde faa Orlov, begav han sig til en tysk Værtshusholder, der var bleven ham anvist som en skikkelig Mand, og spurgte ham, om han vidste noget Sted i Egnen, hvor der var Ravne.

Værtshusholderen forstod ikke Spørgsmaalet, dels fordi Ferdinand talte meget maadelig Tysk, dels fordi det ikke kunde falde ham ind, at en Sømand søgte efter Ravne; han troede derfor, at da Ferdinand sagde Rabe, mente han noget Andet end den Fugl Ravn. I en Krog af Stuen

sad en bleg, febersyg Person, en Tysker, som tilsidst deltog i Samtalen ved at skrige som en Ravn og slaa med Armene ligesom med Vinger og spørge Ferdinand, om det var det, han mente. Jo, det var det. Den Blege spurgte, om han vilde skyde Ravnene, og gjorde sig forstaaelig ved at lægge en Stok til Kinden som en Bøsse. Nej, svarede Ferdinand, han vilde ikke gjøre Ravnene Fortræd; men naar han blot fandt dem og var sammen med dem, saa skulde han nok sørge for Resten. Værten og den Blege saa spørgende paa hinanden. Endelig sagde den Blege, at han nok vilde paatage sig at føre Ferdinand til et Sted, hvor der var Ravne; men det var paa den anden Side af Floden, og Rejsen var dyr, og han vilde have Noget for sin Ulejlighed. Ferdinand havde hele sin Hyre og brød sig ikke om Penge, men var saa klog at sige, at han ikke vilde betale sin Ledsager, før de kom tilbage, og lod sig først efter langvarig Underhandling bevæge til den Overenskomst, at han skulde betale Halvdelen, naar han saa Ravnene, og Halvdelen, naar de fra Sletterne igjen naaede Floden.

Næste Morgen tidlig, en dejlig Foraarsmorgen, begav Ferdinand sig med sin blege Ledsager paa Rejsen, opfyldt af hjertebankende Haab og Forventning. Hvo der havde set den friske, smukke Sømand og mærket hans Sinds Længsel og Uro, vilde have trot, at han gik til Møde med en elsket Pige eller i det Mindste med Slægt og Venner. Ved hele Platafloden, ja i hele Ame-

rika, for ikke at sige: i hele Verden, vilde Ingen have gjættet eller trot, at han vilde ud paa Pampassletten at søge efter en Fugl med en Sten fra Island i Næbet. Og Ingen anede eller troede det mindre end hans Ledsager, der havde den Hensigt at bedrage ham, men dog hele Tiden var i Frygt for at blive lokket i en Fælde af ubekjendt Art, at blive brugt som Deltager i et eller andet politisk eller ikke-politisk Komplot. Derfor vilde Ledsageren fra Først af ikke i nogen Retning, som Ferdinand foretrak eller antydede, men førte ham, saasnart de i Færge vare satte over Floden, ad langsommelig Omvej, der medtog Størstedelen af Dagen, til en Hytte, hvor han foreslog at de skulde overnatte. Hytten laa paa den uoverskuelige, flade Græsslette og var beboet af en Mestizkone, hvis Mand var ude at drive Oxer sammen til Slagtning. For gode Ord og Betaling var hun villig til at give dem Natteleje, og Ferdinand fandt dette Sted saa godt som ethvert andet: da Solen sænkede sig, mente han at kunne gaa ud og se efter Ravnen. Forgæves advarede hans Ledsager ham imod, at det strax vilde blive mørk Nat, og at der var vilde Dyr; Ferdinand gik ud, forvildede sig i det pludselige Mørke, hørte og saa ingen Fugl og fandt først ved Midnatstid dødstræt tilbage til Hytten.

Da han vaagnede om Morgenen, savnede han sin Ledsager, sin Trøje og det Bælte, han havde havt om Livet, og især ved den sidste Opdagelse blev det ham klart, at han levede i en

slet Verden, og at han rimeligvis var bestjaalen. Mestizkonen stod rolig og kogte Cacao, og der udviklede sig efterhaanden en Samtale og Strid af egen Art; thi hvor lidet ferm en dansk Sømand er i Gestus, saa vil han dog, naar han mærker sig bestjaalen for Penge og Klæder, finde Evne til at tydeliggjøre det med Uvilje endog for en spansk Mestizkone, og der vil i hans Uvilje mærkes blandet nogen Mistanke eller Bebrejdelse mod hende, hvilken hun, enten hun er uskyldig eller ej, vil vælte fra sig med høje Ord og stærke Tegn. Konen var uskyldig og viste derfor ingen Fjendtlighed, men blot Ærgrelse og Vrede blandet med nogen Medlidenhed eller maaske Fortrydelighed over, at Tyven havde taget Alt selv. Ferdinand begreb endelig, at der Intet var ved Sagen at gjøre, sad nogen Tid mismodig og besluttede derpaa, hurtigst mulig at vende tilbage til Skibet og begynde sin Søgen forfra med mere Forsigtighed. Men da han vilde gaa, foer Konen op med stor Hidsighed og stillede sig i Vejen for ham; saa urimeligt det end var, forlangte hun, skjønt han var bestjaalen, at han skulde betale for Aftensmad og Natteleje. Der begyndte en ny Strid, meget heftigere og for Ferdinand vanskeligere end den forrige; det nyttede ikke, om han satte et vredt eller et mildt Ansigt op, ved den mindste Bevægelse, han gjorde, skreg hun og udbredte Armene for at holde ham fra Døren. Endelig hørtes Hestetramp, og hendes Ægtefælle kom, en undersætsig, skægget Mand med uhyre

bred Hat, et Kvarter lange Sporer og en lang, spydlignende Pig i Haanden. Der var et Par Andre med ham, og en af dem kunde til al Lykke lidt Engelsk. De toge Ferdinand i Forhør som for en Kriminalret, og hvor meget han end vaandede sig derved, maatte han ud med sin Hemmelighed: Han søgte en islandsk Ravn med en Sten i Næbet, hvorved han kunde faa tre Ønsker opfyldte. Mændene og Konen lo ikke, da de fik det forklaret; de saa paa hinanden. De havde Evnen til at tro paa det Æventyrlige; de kunde selv finde Ravnen og Stenen. Hvo ved, hvorledes de senere have søgt! Hvo ved, hvilken indbyrdes Skinsyge, hvilket Fjendskab imellem dem Sletten har været Vidne til! I Øjeblikket nøjedes de med at spørge Ferdinand om hans Skibs Navn, for at de kunde faa hans Gjæld betalt, delte derpaa deres Frokost med ham og lode ham gaa.

Ved Middagstid naaede han Floden og Færgestedet, netop som Færgen var ifærd med at sætte fra. Den Regel syntes at herske, at velklædte Folk uhindret kunde gaa ombord, hvorimod slet- eller halvklædte kun tilstededes efter at have betalt Fragten, og da Ferdinand i Øjeblikket virkelig henhørte til sidstnævnte Art, rakte Manden, der stod ifærd med at afkaste Landingsbrædtet, sin Haand frem paa en Maade, der ikke kunde lade ham uvis om Meningen. I denne store Forlegenhed fik Ferdinand paa Færgens Agterdæk Øje paa den Herre, som hin Nat havde fortalt

om Danmark og Jylland, og uden at gjøre sig Rede for sin hurtige Beslutning tilraabte han ham paa Dansk: »Aa, gode Herre, værsgo at betale for mig, De skal faa det igjen, naar vi er ovre.«

Manden greb uvilkaarlig i Lommen, og Færgebaadens Kasserer, hvis skarpe Sands havde fulgt Raabet og Bevægelsen, ventede ikke engang paa at se den lille Sølvmynt, men lod Ferdinand slippe over samtidig med, at Skibet gik.

Forstavnen var fuld af Mennesker, Kvæg og Gods, og Ferdinand kunde kun med Langsomhed arbejde sig agterud i den Hensigt at takke sin Hjælper. Han var imidlertid knap naaet til Storsejlet, før han mærkede en pludselig Uro omkring sig, og det var for ham, som om en tilsvarende Uro samtidig opkom i hans eget Sind, uden at han forstod Grunden dertil. Sagen var, at det straalende Solskin, der havde ligget over Floden, med Et blev dæmpet, som om der var kastet et Slør over Himlen, og en sort Sky, der et Øjeblik i Forvejen kun havde vist sig som en Plet paa den blaa Horisont, kom med rivende Hast op ad Floden, hastig og hvæsende som et Lokomotiv, udspilende sine Vinger som en Fugl, der voxede stor nok til at gribe hele Jorden. Kvæget brølede dumpt, Menneskene skreg, Færgefolkene fik ikke Tid til at stryge Fokken, og Ferdinand følte sig af det kantrende Skib og af Vinden slynget ud i Floden.

Det var næsten mørkt; men Bølgerne lyste med et særeget, elektrisk Skum, og naar han løftedes op, kunde han skimte den Flodbred, han havde forladt. Imellem de forfærdende, raslende Brag, der lød i Atmosfæren, hørte han Dødsskrig i nogen Afstand, men havde Nok at gjøre med sig selv. Efter et Par Sekunders Forløb saa han noget Sort ved Siden af sig; det løftedes samtidig med ham op paa en hvid, lysende Bølge, og han gjenkjendte Manden, der havde betalt for ham. Han stred godt i Tavshed; men Larmen, Lufttrykket, Bølgernes Slag og de tunge Klæder fik Magt over ham, og pludselig gjorde han en Bøjning ind mod Ferdinand med det halvkvalte Raab paa Dansk: »Kammerat, forlad mig ikke!«

»Nej, hun sagde saa, min Bedstemoder,« svarede Ferdinand og greb med sin venstre Haand Manden i Haaret.

»Saadan! Hjælp mig blot til at aande!« sagde Manden, der var Svømmer nok til ikke at omklamre sin Hjælper.

»Støt Dem kun til min Skulder; jeg kan ro lidt med een Aare,« sagde Ferdinand.

Faa Sekunder efter var Himlen ligesaa hastig klar og rolig, som den før var blevet mørk og oprørt, og med Kræfterne fornyede af det livsalige Solskin arbejdede Begge fremad og naaede endelig Land, den Fremmede udmattet til Døden, Ferdinand noget træt; men med ægte Sømandsinstinkt vendte han sig om for at se, om ikke derude var Nogen glemt og til at redde. Der

var Intet; saa langt Øjet rakte, var Floden som fejet for Liv.

Den Fremmede laa længe gispende og med lukkede Øjne. Endelig løftede han Hovedet lidt, saa paa Ferdinand og sagde: »De har reddet mit Liv.«

Ferdinand blev forlegen og svarede: »Det er muligt.«

Den Fremmede gjentog med Inderlighed: »Jo, De har!«

En Stund efter rettede han sig mere i Vejret og sagde: »Men sig mig dog, hvordan faldt De paa at tiltale mig paa Dansk?«

Ferdinand tog Mod til sig efter Ordet: Man kan ligesaa godt springe som krybe i det, og svarede: »Hedder De ikke Jacobæus?«

»Nej, jeg hedder ikke Jacobæus. Hvordan falder De paa, at jeg skulde hedde Jacobæus?« spurgte den Anden meget opmærksomt.

»Ja, saa siger jeg om Forladelse.«

»Nej, der er ingen Skade sket. Men, i Guds Navn, sig mig, hvordan De er kommen derpaa. Det interesserer mig meget.«

»Aa, jeg kom for Skade og hørte den Historie, De paa Dampskibet fortalte fra Jylland, og saa tænkte jeg, det var Dem selv.«

»Det er sandt! Jeg syntes nok, jeg havde set Dem før! De var paa Dampskibet. — Ja, det er ganske rigtigt, det var min egen Historie; men hvorfor skulde jeg saa netop hedde Jacobæus? Hvad har De med en Jacobæus at skaffe?«

»Aa, det var en Kæltring — ja, De siger jo, at det er ikke Dem — som snød min Bedstemoder og nok gjorde andre Ulykker.«

»Hvad hed Deres Bedstemoder?«

»Mdm. Seilstrup.«

»Mdm. Seilstrup,« sagde den Fremmede og tav paafaldende længe.

»Hedder De saa Jacobæus?« spurgte Ferdinand.

»Nej,« svarede den Anden sagtmodig, »jeg hedder Philpots; men jeg har heddet Phillips.«

»Naa!« sagde Ferdinand i en Tone, der tilkjendegav, at efter hans Mening kunde den, der engang havde heddet et Andet, ogsaa have heddet et Tredje.

Hr. Philpots eller Hr. Phillips syntes imidlertid ikke at give Agt derpaa, men sagde efter et langt Ophold: »Rejser De for at søge Hr. Jacobæus?«

»Nej, jeg rejser ikke just for at søge ham; men skulde jeg netop træffe ham, saa agter jeg at slaa en Klo i ham. — Og nu er vi ene her!« tilføjede Ferdinand, der tænkte stærkere og stærkere paa sin stakkels gamle Bedstemoder og sin Moder og paa Vilhelm og Morten og blev hed i Hovedet.

»Ja, nu er vi ene her,« svarede Hr. Philpots, »og hvis jeg ikke kan overbevise Dem, saa er jeg beredt til at tage mod Følgerne. Jeg har i et Skindbælte om Livet en ikke ganske ubetydelig Sum; den er maaske tilstrækkelig til at dække,

hvad Hr. Jacobæus skylder Deres Bedstemoder, og jeg vil gjerne afgive den, da jeg dog skylder Dem Erkjendtlighed, fordi De har frelst mit Liv. Men jeg er ikke Jacobæus.«

»Vorherre bevare's!« sagde Ferdinand forskrækket. »Tror De, jeg er en Stratenrøver? Naar De ikke er Jacobæus, kan De gaa ad — jeg havde nær sagt Noget — med Deres Penge!«

Philpots saa med Tilfredsstillelse ind i Ferdinands Ansigt, der var blevet blussende rødt af Uvilje.

»Gud ske Lov,« sagde han, »der er en af den ægte Race! De er en rigtig dansk Søgut, saadan som jeg i gamle Dage hørte, at de skulde være. — Saa sandt som der er en Gud over os, hedder jeg ikke og har aldrig heddet Jacobæus! Jeg vil bevise Dem det og maaske noget Mere. Saa lad os nu være Venner.«

Philpots talte saa blødt og spurgte saa klogt, at Ferdinand ikke kunde modstaa. Efter en halv Times Forløb var der ikke en Krog i hans Hjerte, som den Anden ikke kjendte, Ravnen og hans sidste Æventyr end ikke undtaget, og til Gjengjæld fortalte Philpots ham sin Historie, egenlig kun Gjentagelse af, hvad Ferdinand allerede vidste, men med det Tillæg, at de havde været To i Følge paa Flugten fra Danmark, og at den Ene hed Jacobæus. Ogsaa lod det til, at Philpots meget godt vidste, hvad der havde været i Vejen med Jacobæus, da han flygtede.

Ferdinand var blevet saa utaalmodig, som om han lige kunde følge Sporet og naa Jacobæus; men dels behøvede han kun at se sig om for at føle sig magtesløs, afskaaren paa Plataflodens ensomme Bred, dels indsaa han, at han maatte vente, til Hr. Philpots vilde og kunde rykke frem med det »noget Mere«, som han havde givet Hentydning om. Han besvarede derfor saa taalmodig og saa godt som mulig de Spørgsmaal om ligegyldigere Ting, som Philpots nu henvendte til ham.

»Det er saa længe, længe siden, at jeg har mødt en Dansk,« sagde han, »saa at jeg undrer mig over, at jeg endnu kan Sproget. Først var der en Tid i London, da jeg havde mine gode Grunde til ikke at søge Landsmænd; saa kom jeg ind i store Forretninger og anlagde et Hus herovre, og det har jeg gjort til Hovedhuset, for jeg syntes bedre om Klimaet her. — Sig mig, har De nogensinde været i Fredericia?«

»Ja, under Krigen,« svarede Ferdinand.

»Det er sandt, de have havt Krig hjemme! Hvor jeg glædede mig over Slaget ved Fredericia og Slaget ved Isted! Tyskerne her vidste ikke, at jeg var Dansk, saa at jeg ret kunde fornøje mig ved at udhæve de Danskes Sejr. Var De med?«

»Ja, lidt; men jeg har en Broder, der blev Kapitajn i Slaget ved Isted,« sagde Ferdinand stolt.

»Ej, ej!« sagde Philpots og tog til Hovedet, som om han endnu havde Hat paa. »Hvor var De med?«

»Aa, lidt, saadan hist og her.«

»Men De har været i Fredericia? Sig mig, saa De ikke der en lille Person, som hed Simon Levi? Han var lidt skrutrygget, da jeg kjendte ham, og det har vel ikke forandret sig med Aarene, hvis han lever. Har De ikke stødt paa ham?«

»Nej,« svarede Ferdinand, »ikke det jeg ved. Jeg husker nok, at jeg engang har set en lille, skrutrygget Fyr med smaa, sorte Øjne, som saa ud til at kunne hedde Simon eller Levi, og som kom ind et Sted som en Hund i et Spil Kegler; men det var ikke i Fredericia; det var ved Kjøbenhavn.«

»Naa, han er maaske taget til Kjøbenhavn, eller maaske er det ikke ham. Det var en Ven af mig, da jeg konditionerede, min bedste Ven; det viste han, da jeg maatte bort. Alt, hvad han ejede, var to Rigsdaler, og dem gav han mig til Rejsepenge. Jeg har saa tidt tænkt paa ham og saa gjerne villet sende ham de to Rigsdaler med Tak og rigtige Renter. Den første Gang, jeg fik en stor Guldmynt, tænkte jeg paa ham. De skal se den Guldmynt, den er rigtig stor og smuk ligesom en Medaille. Det er en Skam af mig, at jeg i saa mange Aar ikke har gjort Noget.... men man glemmer, især naar man ikke rigtig tør huske. Naar De rejser hjem, kan De da

tage i det Mindste Guldmynten med. Maaske lever han og vil skrive mig til og ikke lade Nogen vide, at jeg er eller var .... tror De, det kan blive mellem Dem og ham, hvis De finder ham? Jeg har intet Ondt gjort; men jeg kan aldrig komme hjem, og De forstaar, at jeg ikke vil have det omtalt.«

»Ja, vel,« svarede Ferdinand.

Deres Samtale blev afbrudt ved, at de saa et lille Dampskib komme og sejle langsomt hen langs Flodbredden. Det var udsendt for at opsøge og redde, hvad der kunde være i Behold efter Tornadoen eller Pamperoen. De viftede og vinkede, til man blev opmærksom paa dem og tog dem ombord.

Da Ferdinand nogle Dage efter besøgte den rige Handelsherre i hans paladsagtige Gaard, var Utilbøjeligheden til at faa Noget at gjøre med »Prokuratorsagen« igjen kommen frem. Dog var det ikke dette alene. Det Blik, Folkene paa Steppen havde kastet til hinanden, den umiskjendelige Interesse, som de, efter hans Opfattelse, havde faaet for Ravnen, havde, hvis det ellers var nødvendigt, bestyrket ham i Haabet og Troen, og den store Scene, der var paafulgt, Faren, den lykkelige Frelse fra Faren, og det interessante Bekjendtskab havde givet ham fornyet Lyst til det

Æventyrlige. Da han derhos to Gange havde maattet fortælle om Ravnen, var den Skyhed, hvormed han hidtil havde bevaret sine Tanker eller Drømme, betydelig aftaget, og han gik for at spørge om Raad med Hensyn til en ny Udflugt med en vis Flothed, næsten som om han kunde være stolt af at have et saadant Ærinde.

Kjøbmanden kunde ikke forstaa, at et voxent, i andre Henseender fornuftigt Menneske holdt fast paa en saadan Forestilling. Da han første Gang havde hørt den udtale, havde hans eget Sind efter en Vandring paa Livets og Dødens Grænser enten været mere modtageligt for eller givet mindre Agt paa, hvad der fjernede sig fra den solide, regelbundne Virkelighed. Men nu, i hans inderste Kontor, mellem Handelsbøgerne og ved Jernskrinet, syntes det unge Menneske ham at have en Skrue løs eller i det Mindste en fix Ide, og havde Ferdinand ikke paa andre Maader vakt hans Behag eller i det Mindste hans Taknemlighed, vilde han have givet efter for den frastødende Virkning, vi Alle føle overfor »det Forstyrrede«, der haardnakket tror paa sin Ufejlbarhed og stirrende forlanger af os, at vi skulle tro.

Nu sagde han: »Min kjære, unge Ven, jeg vil meget gjerne tro, at der er Ravne paa Island, og det synes mig ikke aldeles umuligt, at en af dem kan flyve her til Sydamerika med en Sten i Næbet, skjønt det maa da være en meget lille Sten. Jeg vil heller ikke disputere med Dem

om, hvordan man skulde faa fat i Ravnen og Stenen, for der er dog altid en Mulighed. Men har De ogsaa med Deres gode, sunde Forstand rigtig betænkt det Urimelige — eller hvad skal jeg kalde det? — det Overnaturlige i, at man ved Hjælp af en saadan Sten kunde faa sine Ønsker opfyldte?«

Ferdinand vaandede sig noget ved saaledes uventet at komme med sin Drøm og hemmelighedsfulde Haaben helt hen til Lyset, men svarede: »Det er dog sket før, for jeg har læst det paa Tryk, og min Bedstemoder sagde det.«

»Ja, men ikke Alt, hvad der staar paa Tryk, er sandt! Noget skrives, for at man skal tro det, men er dog ikke troværdigt, f. Ex. Meget i Aviserne; Andet skrives, for at man ikke skal tro det, men blot more sig, og det kalder man Æventyr. De har læst et Æventyr og ladet Dem forlede til at tro derpaa.«

»Jeg læste det i en Bog, som min Kapitajn laante mig,« svarede Ferdinand, »og min Bedstemoder sagde, at det var rigtigt.«

»Gjorde hun det? — Hør, Deres Bedstemoder, Mdm. Seilstrup, var jo en god, forstandig gammel Kone, ikke sandt?«

»Jo, det var hun rigtignok!«

»Ja, det formoder jeg, for jeg har jo kjendt hende, rigtignok da hun var ung, og da var hun ret en solid, dygtig, brav Kone. Fortæl mig nu nøjagtig, hvad hun sagde om Ravnen.«

Ordene: »Jeg har jo kjendt hende« gjorde et dybt Indtryk paa Ferdinand; det var næsten, som om hun levede op, eller som om Manden, der her ovre i den fjerne Verdensdel sagde dem, fik Noget af hendes Væsen, blev beslægtet med hende, og Styrmand Ferdinand Carøe bøjede sig desaarsag for den ham forøvrigt højst ubehagelige Inkvisition og fortalte med den jernfaste Nøjagtighed, hvormed det stod for hans Sind, Alt, hvad der var hændt eller sagt hin Aften.

»Ja, der kan De se!« tog Philpots igjen til Orde. »Hun sagde ikke bestemt, at Ravnen eller Stenen kunde findes; men hun sagde, at det ikke nyttede at finde Stenen, medmindre De først gjorde tre Ting, og det var formodenlig den brave Kones Mening, ligesom det er min, at naar De er tro mod Deres Foresatte og hjælpsom mod Deres Kammerater og har Nogen, De af Hjertet holder af, saa skulde det gaa sært til, om De ikke opnaaede tre gode Ting i Verden.«

»Ja, det kan jeg nu ikke være tjent med,« sagde Ferdinand og rejste sig, idet han formodenlig tænkte paa, at Morten skulde have en Dampmaskine og Vilhelm den underlige Ting, der brast — ikke at tale om, at intet Menneske uden overvældende Nederlag gaar over fra en poetisk, om end ubevidst poetisk Stræben, hvoraf han engang er bleven betagen, til den rent prosaiske, den at faa jevn Betaling for sit Dagværk.

»Nej, stop lidt endnu, sid ned igjen!« raabte Philpots. »Lad det da være, som De tror. Lad

Ravnen flyve med Stenen, og lad Stenen have den overnaturlige Kraft. Men søg dog ikke efter den paa saa urimelig Maade! Nu, da De var ude paa Sletten og ledte efter Ravnen, fandt De en Tyv eller Røver; næste Gang kan De støde paa en Morder. Sydamerika er ikke Danmark, og Pampas ere ikke Fællederne ved Kjøbenhavn. Og naar De allerede tror paa det Overnaturlige, kan De saa ikke nok begribe, at Ravnen, hvis den har Bud til Dem, vil finde Dem, naar Tiden er, uden at De behøver at søge? Det er jo et Lykketræf, De løber efter! Hørte De ikke Manden ombord fortælle om Diamanten? Hertugen af Brunsvig lovede ham 100,000 Frcs., hvis han kunde skaffe Marie Stuarts firkantede Ædelsten. Marie Stuart havde været Dronning i Skotland — hvis nu Manden var rejst til Skotland for at søge den? I Stedet for gik han ned paa Gaden for at opsøge en Ven, og der fandt Diamanten ham. Det er saamænd det Samme, hvor De rejser eller sejler; skal De have Stenen, saa falder den ned til Dem, maaske lige ned i Munden, naar De sover.«

»Der er Noget i det,« sagde Ferdinand; »men man kan ikke ligge paa Ryggen og gabe hele sit Liv.«

»Det er ogsaa sandt,« sagde Kjøbmanden leende. »Men De kan jo ogsaa følge Deres lovlige Kald som Sømand. Hvis De blot ikke vil sejle efter Ravnen eller gaa fra Borde for at søge den, saa tilbyder jeg Dem Skib at føre. Kan De

ikke strax blive Kapitajn, saa kan De blive 1ste Styrmand paa et godt, stort, nyt Skib — hvad siger De til det?«

Ferdinand vidste ikke, hvad han skulde svare; han fandt ikke Ord for den dunkle og dog stærke Følelse af, at han ikke kunde ombytte Maal med Middel. Han havde foretaget denne sin store Rejse som Middel til at søge Ravnen og formaaede ikke at love, at han vilde gjøre Skibsførsel til Maal. Han var ikke løst og kunde ikke løse sig fra Æventyrets Verden. Han takkede Kjøbmanden paa en forvirret Maade, der hverken sagde Ja eller Nej.

»Naa, tal nu rent ud,« sagde Philpots; »synes De om mit Tilbud? Husk paa, at jeg er i overmaade stor Gjæld til Dem som min Redningsmand, og betragt det som Noget, Ravnen har villet bringe Dem. Paa saadan Maade kan den bringe Dem Mere!«

»Ja,« svarede Ferdinand, »saadant Noget har jeg rigtignok tænkt. Min Bedstemoder var jo en meget klog Kone, og det er jo meget muligt, at der var en Hage ved, hvad hun sagde, og en Dags Tid har jeg gaaet og tænkt paa, at hvis De blot havde været denne Jacobæus, saa havde det været det, Bedstemoder havde sendt mig efter. Men De er jo ikke Jacobæus.«

»De tvivler dog vel ikke endnu? De tror dog den Forsikring, jeg har givet Dem?«

»Ja, natyrlig.«

»Ja, ja, det er godt. Men forresten kan jeg da ogsaa bevise Dem, at jeg ikke er Jacobæus. Se, her er et Brev fra ham til mig.«

»Et Brev fra ham!« raabte Ferdinand.

»Ja, men det er meget gammelt. Der ser De, det er dateret Chikago i de forenede Stater, Marts 1820. De maa gjerne læse det; det angaar ikke Andet end nogle smaa Forretninger, som vi havde havt sammen i England. Der er en Efterskrift, som gjør det rimeligt, at han har forandret Navn; De ser, der staar: »Adresser fremtidig Dine Breve: Hotelejer Krog i Chikago.« Jeg hørte ogsaa senere, at han var blevet Hotelvært etsteds; men vor Korrespondance hørte op, hvis han ikke har skrevet til mig under Navnet Phillips, som jeg aflagde.«

»Vil De overlade mig det Brev?« spurgte Ferdinand, for hvem Jacobæus med Et stod levende, haandgribelig eller let at gribe, hvis man rakte efter ham.

»De vil dog vel ikke søge efter ham? Husk paa, Brevet er fra 1820! Det vilde næsten ikke være bedre end at søge Ravnen!«

»Ja, men kan De ikke se det, Hr. Philpots, nu har jeg to Ravne at søge efter, og hvergang jeg søger efter den ene, kan den anden løbe mig i Armene!«

»Vil De virkelig —«

»Gu vil jeg til Chikago!«

FEMTE KAPITEL.

Medens Ferdinand foer efter en æventyrlig Fugl og efter Sporene i en Sag, som en Advokat, selv i heldigste Tilfælde, ikke vilde tage sig af, stod i den Kreds, hvor Krog var Centrum, Alting stille, tilfredsstillende stille, betragtet fra hans Standpunkt. Politiske Anliggender bragte vel Uro i Huset, men en behagelig Uro, netop af den Slags, han havde ønsket. Fabriken var pekuniært taget ikke af overvættes stor Betydning for en saa rig Mand; men han havde andre Grunde til at ønske den eller dens Befolkning under sin Haand, og det havde han opnaaet, uden at han behøvede at trække haardt i Løkken, der var kastet om den. Rigtignok kjendte han ikke Forholdet mellem Jemmy og Else; men det behøvede Tid for at blive ham en Hindring eller Ubehagelighed. Hvis Forholdet mellem Vilhelm og Ottilie havde udviklet sig, kunde det kommet hans hvilende Plan med Oberstfamilien i Vejen; men det stod ligesom tryllebundet. Simon Levi var hemmelig vred, men for ubetydelig til at kunne skade, følte det selv og havde igjen stillet sig under Krogs Fane, saasnart han blev kaldet. Alt var roligt; hvad der mulig kunde bragt Forstyrrelse, fjernede sig frivilligt og ydmygt. Saa gaves Stødet til en Bevægelse fra en Kant, hvor

Krog mindst havde ventet det: fra hans eget Middagsbord.

Becker deltog ikke gjerne i Krogs store Middagsselskaber, tildels fordi, som han sagde, hans Pligter ved Theatret forhindrede ham, men i Virkeligheden og væsenlig fordi de Interesser, der sædvanligvis beskæftigede Selskabet, vare ham for fjerne, og fordi han, som engang havde set ned paa Krog i social Henseende, nu fandt ham betydelig og stedse voxende, omgiven af Folk, blandt hvilke selv en Skuespiller som Becker ikke kunde spille en Rolle. Huset, hvor han havde trot at skulle herske, var blevet ham for stort og desaarsag ubehageligt.

Men en enkelt Gang maatte han dog være med, og paa den Tid, vi nu ere ved, gav Krog paa sin Fødselsdag en meget smuk Middag. Det var rigtignok kun et Herreselskab — blot Familiens egne Damer vare tilstede —; men han havde frit kunnet vælge mellem de Bedste og havde et godt Selskab.

Det hævnede sig nu paa Becker, at han havde kuet sin Hustru, holdt hende i Uro, Angst og Interesse for ham alene, tvunget hende til, i Verden kun at se ham. Da hun i simpel, men smagfuld Pynt, næsten endnu saa smuk, som ved sit Bryllup, beskeden, næsten ængstelig, traadte ind imellem de Forsamlede, vakte hun Beundring, og det varede naturligvis kun faa Sekunder, inden hun mærkede det. Ved Bordet kom hun til at sidde mellem livlige og begavede Mænd, der gik

ud fra, at hun havde Aand, og saa havde hun. Hun ligesom levede op igjen, hun gjenfandt sin Ungdom. Dens Drøm om, at hun kunde betyde Noget mellem Dygtighed og Dannelse, at hun kunde hyldes, at et Ord af hende kunde belønne, var nu til en vis Grad virkeliggjort — ikke ved hendes Husbond, men fjernt fra ham. Det er et farligt Øjeblik for en Mand, og ingen Anden end han selv kan raade Bod paa Faren.

Men imidlertid kom netop Dæmonen over Becker. Der er som bekjendt ingen Fornuftgrund for det Dæmoniskes Fremtræden; men rimeligvis hidrørte det denne Gang fra et Sammenstød mellem Behag og Mishag. Ellinor blev ogsaa for ham ung paany; men denne nye Ungdom blev erkjendt og paaskjønnet af Andre og beskæftigede sig med dem. Vel var hun, som hun sad der levende og smilende, hans Ejendom; men han kunde ikke hvile i Besiddelsen, før han i hende havde slukt hver Funke af Triumf over, at hun var Noget ogsaa for Andre. Endskjønt hendes Værdi for ham tildels bestod i, at Andre kunde skatte ham lykkelig i Besiddelsen, og at hun fri overfor Andres Hylding var og blev hans, vilde han dog hjemme have hende til en Maskine, der ikke paa egen Haand turde føle Glæde over, hvad hun var. Han vilde tilgive, forsone sig med hende, men efter at have reduceret det, der nu glimrede for hende, til Intet, og da han ikke kunde gaa den lige Vej og agere skinsyg paa hele Selskabet — netop fordi han nu var det —

førte hans Dæmon Striden over paa de Enemærker, hvor hun følte stærkest, og hvor hendes Nederlag derfor skulde blive dybest.

Hun kjendte ham tilstrækkelig til at vide af hans store, galante Omhu, da de forlode Selskabet, og af hans pludselige Tavshed i Vognen, at der vilde ske Noget; men endskjønt hun var forberedt, begyndte det dog at dirre i hendes Nerver, da han ved Hjemkomsten kaldte paa Else og i en kort, haard Tone, som han ellers ikke anvendte imod hende, spurgte: »Har min Svoger, den unge Krog, været her, mens vi var borte?«

Else svarede: »Nej, han plejer ikke at komme, naar Herskabet er ude.«

»Ja, ja; det er godt; jeg vil heller ikke have det Maskepi.«

Else blev baade rød og bleg og gik ud.

»Bevare's!« sagde han ironisk-trøstende efter hende, »jeg tror nok, han har agtværdige Hensigter.«

Ellinor havde sat sig, endnu med Mantille paa, og saa urolig paa Becker.

Hun havde maaske blot behøvet et Par blide, kjærlige Ord for at glemme det Øjeblik, da hun mellem Andre havde følt sig fjernet fra sin Husbond, for med sit hele Sind at ofre dem paa hans Alter, ligesom hun engang havde ofret Vilhelm Carøe. Nu videde hans Stemme og Adfærd Kløften ud, frembragte en Fornemmelse,

som om hun var bleven ført i Fængsel og skulde paa Pinebænken.

Efter endnu et Par brusque Ord om Ubetydeligheder — korte Vindstød foran Orkanen — og under hvilke hans Ansigt blev alt mørkere, udbrød han med Et, ligesom snøftende, stønnende af Vrede: »Sige til mig, at jeg er en kold Egoist! Have den Uforskammethed at sige det til mig!«

Ellinor udbrød med Øjne store af Forbavselse: »Hvad er det dog, Becker! Hvem har sagt det?«

»Det sagde han, Din Fader!«

»Men det var jo, da vi blev forlovede!«

»Ja, men jeg har husket det!« raabte han og rystede Hovedet, saa at de friserede Lokker kunde hænge vildt. »Det sagde han! Den Uforskammede!«

»Becker! Det er min Fader!«

»Gud bevare's! Det er en Etatsraad .... fra Asien, Afrika eller Amerika. Han er blevet til Noget! Det er Noget at være stolt af!«

»Jeg er stolt af ham, Becker!«

Tonen, hvori hun for første Gang talte, advarede Becker; han følte dunkelt, at han ikke turde gaa et Skridt videre; men saa skulde han have veget, gjort det første Skridt til en Forsoning, medens Dæmonen netop forlangte at give et Stik.

Han fortsatte: »Værsgo! Vær stolt! Maaske

af Jemmy med? Æblet falder vel ikke langt fra Stammen ....«

Ved dette forfærdelige Stik — saa meget forfærdeligere, som det ogsaa ramte hendes Moder med Hentydning til Herkomsten fra Noget endnu mindre end Tyendeslægt — blussede det i de afrikanske Bloddraaber, der vare i Ellinors Organisme, som indtil denne Dag knap havde været at mærke, men havde flydt fredelig og kun forøget hendes Skjønhed. Hendes Ægteherre forvandlede hende fra Kvinde til Panther, Nerverne dirrede ikke længer, Øjnene flammede, og i et forfærdende kort Moment, hvori det hvirvlede for hende, hvori Brevet, hint længe glemte Brev om hans dæmoniske Væsen og Alt, hvad der hørte til, blev sandt, stod hun med et Spring for ham og løftede Haanden imod ham — — han blinkede med Øjnene og veg, og i samme Nu var hun igjen Herre over sig selv, igjen Kvinde, men paa en anden Maade end et Sekund tidligere. Hun havde set et andet Ansigt. Et Ryk eller et Stik havde ramt Kjærligheden i hendes Hjerte — den var dræbt, ikke blot fordi hun var bleven tirret til at ville det Yderste, men ogsaa fordi han blinkede og veg, fordi hun med alt det Øvrige fik en Triumf, som Kjærligheden ikke kan leve sammen med. Den var død. Der var ikke Mere i dette Hus for hende. Hun gik ud af Stuen. Becker ventede hende en Stund, antog derpaa, at hun havde lagt sig paa en Sofa i Salonen, gik tilsengs og sov, og erfarede først den

næste Morgen, at han ingen Kone havde i Huset — hun var gaaet hjem til sin Moder.

Becker søgte øjeblikkelig at faa Alt gjort godt igjen; men det blev ham umuligt at faa Ellinor i Tale, og da han kom sammen i Enrum med Etatsraad Krog, vidste han ikke ret, hvad han skulde sige, fordi han ikke vidste bestemt, for hvad han var anklaget. Han valgte derfor at tale i Almindelighed og sammenblande saa mange Ting som mulig, tilvejebringe saa rørt Vand som mulig. Han sagde, at der kunde jo i ethvert Hus opkomme lidt Uenighed, og især med et saa livligt Gemyt som Ellinors. Han kunde maaske have saaret hende; men han vidste ikke hvordan, og i alt Fald kunde det ikke være ulægeligt, da han ikke havde villet saare. Det var dog ikke et enkelt uheldigt Ord, men Viljen til at gjøre Fortræd, hvorpaa det kom an, og det vilde Ellinor vist ogsaa selv føle, hvis hun ellers var ene om Sagen og ikke Andre stode bagved; thi det var jo nok muligt, at han, Becker, var kommen til at gaa En og Anden i Vejen, som havde Indflydelse paa Ellinor, mere Indflydelse, end han, Becker, hidtil havde antaget, ellers kunde han jo ogsaa have vogtet sig. Men naar en Dame gifter sig, saa plejer hun jo i Almindelighed, om ikke at opgive, saa dog at løsne sig lidt fra sin Familie —.

Her standsede Becker lidt for at fornemme, om han var anklaget for Fornærmelse mod Etats-

raaden; men Krogs Ansigt blev lige ubevægeligt, hvorfor Becker vedblev:

»Naa, Herregud, jeg dadler ikke min søde, lille Ellinor for, at hun holder af sin Broder; men det er dog for haardt, hvis jeg skal straffes, fordi jeg ikke vil lukke Øjnene.«

»For hvad?« spurgte Krog.

»Nu, ja,« sagde Becker, »naar Alt kommer til Alt, er Jemmy jo et voxent Menneske, og jeg vil ikke sige, at jeg har nogen Ret til at kritisere, hvor maaske knap hans Fader har.«

»Hvor er det?« spurgte Krog.

»Det er hans Kjærlighedsforstaaelse med vor Tjenestepige.«

»Bah!« sagde Krog.

»Ja, jeg sagde fejl, jeg mente vor Husjomfru.«

»Deres — vores Else?«

»Ja. Hun er ikke nogen almindelig simpel Pige, og Kjærlighedshistorien imellem dem er maaske, naar man ret ser til, ikke saadan — saadan —«

»Hum!« sagde Krog langt.

Becker vidste ikke, om og hvor dybt han havde ramt, og vedblev efter et lille Ophold: »Og saa er det jo ogsaa muligt, at et Familieforhold kan forstyrres ved Venner og Veninder. Jeg har aldrig holdt af dennehersens Kapitajn Carøe, skjønt jeg gjorde hans første Bekjendtskab i Deres Hus —«

Etatsraaden saa kun flygtig op; men Becker troede at læse Uro i Blikket og vedblev: »Og jeg har, oprigtig talt, ikke kunnet lide, at der i mit Hus var en Slags Stævnemøder mellem ham og min Kones Veninde, Frøken Winter.«

»Hum!« sagde Krog, for hvem en Familieforbindelse med Obersten paany blev dyrebar i det Øjeblik, da hans egen Familie truedes med en Skandale. Men han sagde ikke Noget, og Becker blev igjen uvis om, hvorvidt han havde ramt og faaet Etatsraaden i en Lidenskab, der kunde bruges for ham selv og imod Ellinor eller foreløbig blot lede til en Konfrontation og stor Scene.

Han vedblev: »Det er ogsaa muligt, at jeg ikke har været saa forsigtig, som jeg for min egen Skyld burde være mod Harriet.«

»Hvordan det?« spurgte Krog.

»Aa, det var jo i visse Maader Spøg; men De ved jo ogsaa, at der er Ting, som man taler om til unge Damer i Spøg, fordi man ikke tør tale alvorlig.«

»Hvad er det?«

»Ja, det er deres hele eller halve Inklinationer, og jeg har altid ment, at Harriet burde gifte sig med en vis dansk Mand, som De maaske ogsaa ønskede, og ikke —«

»Har der været talt om nogen Anden?« spurgte Krog.

»Nej.«

»Naa?«

»Men der har maaske været tænkt paa en Anden — en Halvfætter.«

»Hum!« sagde Krog.

»Maaske mere end tænkt — og netop nu,« vedblev Becker.

»Netop nu?« spurgte Krog.

»Ved den Ægteskabskontrakt, De selv foreslog, blev jo Medgiften egenlig Ellinors, og skjønt et Tilfælde som dette ikke var forudset dengang, bliver Formuen vel hendes —.«

Becker sagde dette halv skødesløst, halv spørgende og ventede et Sekund paa en Bekræftelse eller Benægtelse fra Krog; men da Etatsraaden var uigjennemtrængelig tavs, vedblev han: »Ellinor, min stakkels, velsignede Ellinor, vil, naar hun forledes til at være haardnakket, næppe kunne blive i Byen, maaske heller ikke her i Landet —«.

Han standsede igjen for at mærke en Virkning, og da den udeblev, fortsatte han: »Og saa kunde det jo være en ret heldig Lejlighed for Harriet til at rejse med. Harriet vil, hvad hun vil.«

»Hum,« sagde Krog.

»Jeg vil ikke sige,« vedblev Becker i en for de Anklagede undskyldende Tone, »at man med bestemt Vilje og Hensigt har arbejdet paa en saadan Plan og intrigeret imod mig i mit eget Hus; men der er Ting, som man tilvejebringer uden at gjøre sig Rede derfor, men som man benytter, naar de er skete.«

»Hum,« sagde Krog.

Det var Altsammen ret fiffig udtænkt og grupperet af Becker og kunde under almindelige Omstændigheder i det Mindste have ledet til Forhør, Undersøgelse, Diskussion, Udvexling af Bebrejdelser, halv eller hel Forsoning; men Alt strandede alligevel, fordi noget Væsenligt manglede: Krog holdt ikke af ham, og selv om han havde villet, havde Krog ikke kunnet udrette Noget med Ellinor. Hun var nu engang ikke af de Naturer, der handle i halve Stemninger; heller ikke var hun bange for Samfundet eller »Folk«. Hun var i høj Grad Kvinde; hvor Kjærligheden ikke førte hende, kunde alle Byens Vognmandsheste ikke drage hende. Man siger, at et Menneskes Hoved kan afhugges og sættes paa igjen uden Skade, hvis det blot sker strax, og uden at en Draabe Blod er spildt; kun vil Vedkommende, hvem det hændes, altid beholde en stiv Hals. Saadan er det ogsaa muligt, at hvis i samme Øjeblik, som Katastrofen indtraadte, den Myndighed, der havde forenet hende med Becker, ogsaa havde søgt at hele Brudet, vilde hun af Pligtfølelse være bleven og have baaret Baandet som et Aag. Men der blev ikke tænkt paa den Hjælp, før det var meget for sildig. Dagen gik hen, og det Øjeblik kom, da Byen vidste, at Skuespiller Beckers Kone var gaaet fra ham eller løbet fra ham.

Ingen, der nogensinde havde set Ellinor eller hørt hende omtale, troede, at Skylden laa hos

hende, og Ingen, som kjendte Becker, tvivlede om, at Skylden laa hos ham, ja, man tillagde ham en større eller meget mere materiel Skyld, end han havde. Hans nærmeste »Venner« sagde, at hvad der undrede dem, var kun, at hun havde holdt ud saa længe. Han stod aldeles ene overfor en saa bestemt Opinion, at der ifølge Alles Mening vilde ske Noget den første Aften, han igjen optraadte.

Der var da ogsaa i det propfulde Hus knap et Menneske, som ikke var imod ham, og havde en Eneste begyndt at hysse eller pibe, vilde der udbrudt en Orkan af Mishagslyd. Men hver Enkelt ventede en kort Stund paa, hvad Publikum vilde gjøre, og i næste Øjeblik havde Becker en af sine Yndlingsrepliker. Han sagde den i samme Stilling, med samme fuldendte Tone og med samme geniale, i Lampeskinnet funklende Blik som forhen — Publikum kom ind i den æsthetiske Beundring, og det varede ikke længe, før Huset rungede af Bifaldsklap.

»Intet kan dræbe Dig, Du maa overleve Dig selv,« sagde samme Aften en af Beckers Venner til ham.

Hvor lidet Becker end havde formaaet at paavirke Krog for sit eget Vedkommende, saa havde han dog fuldkommen opnaaet at sætte ham i Uro og Sindsbevægelse.

Det var allerede slemt nok for Etatsraadens Familie, at Ellinor havde forladt sin Mand. Selv om Folk vilde erklære sig imod Becker — hvad Etatsraaden ikke kunde vide — blev det dog en Slags Skandale, og hvis man end turde haabe, at der i den offenlige Mening vilde vise sig Sympathi for den svagere, for Kvinden, saa vilde dog Etatsraadens politiske Anseelse være udsat for Fare, hvis ogsaa Sønnen gjorde Skandale med Else Frederiksen. Derfor fik Jemmy øjeblikkelig Ordre til at begive sig tilbage paa Fabriken og ikke uden udtrykkelig Tilladelse eller Opfordring komme til Kjøbenhavn — en Befaling, som Jemmy beredvillig efterkom, fordi Else paa denne Tid fandt Anledning til at forlade Beckers Hus og tage tilbage til Humlebæk.

Med Jemmys Fjernelse fra Else var imidlertid kun Lidet gjort; det Vigtigste stod tilbage. Under de forhaandenværende Omstændigheder blev Partiet med Oberstens Datter, som alt bemærket, igjen værdifuldt; men saa maatte man have denne Vilhelm Carøe af Vejen. Fra det Øjeblik, Nogen af Familien Carøe blev ham en Hindring, syntes Krog at tænke paa den hele Familie med Uro og Bitterhed og kun at finde Trøst i, at han ved Tilfældets Gunst havde den under sin Haand. »Jeg havde tænkt paa at gjøre dem godt,« sagde han ved sig selv, »men det vil ikke lykkes, og det var rigtigt — det var rigtigt, at jeg gjorde det med Forsigtighed.«

Han søgte efter Nogen, der kunde tage derned og med Fasthed og Kløgt udføre hans Vilje, og hans Valg faldt paa Kammerraad Ask — thi Ask var nu blevet Kammerraad og Kontorchef i et Revisionskontor. »Ask kan nok tage Permission og rejse derned, og det kan se ud, som han blot skal undersøge Regnskaberne. Det er aldeles respektabelt, naar man bruger en kongelig Kontorchef. Han skal heller ingen Uret gjøre dem, ingen Uret.«

Ask var snart villig til at paatage sig den Opgave, som Krog stillede ham: at indføre Orden og Sparsomhed paa Fabriken. »Jeg har der en prægtig Fyr,« sagde Krog, »et sandt Geni, Morten Carøe; men han er kun et Geni, naar han bliver i sin Sfære som Mestersvend; saasnart han kommer ud over det, forstyrrer han Alt. Broderen, dennehersens Kapitajn, kan man ikke ligefrem jage bort, for han bor jo i Familiens Lejlighed og trækker ingen Gage; men med sine Ideer gjør han blot Morten endmere fortumlet, og det er bedst, han faar over Fingrene, naar han vil røre ved Noget, der ikke vedkommer ham.«

Med denne Instrux rejste Ask, og Krog begav sig til Oberst Winter »for dog engang at tale med ham om Fabriken dernede«. Han sagde imidlertid Intet om en Opgjørelse af Ejendoms- eller Pengeforholdet, og Obersten, der havde sin særegne Ulyst til at faa Klarhed i dette Punkt, spurgte ham ikke. Derimod sagde Krog: »Jeg

har nu sørget for, at der er blevet indrettet en smuk Bolig dernede, en rigtig Bolig for et Par unge Folk. Jeg har nogle flere Penge staaende deri end De, Oberst Winter; men den Forskjel kunde jo udjevnes paa anden Maade.«

»Hvordan det?« spurgte Obersten.

»Aa,« svarede Krog, »jeg kunde jo f. Ex. aftræde mine Fordringer og Mere endnu til min Søn, og hvis De ikke synes, at det er en altfor gammeldags Maade at fri paa, at man gaar til Faderen først, saa —«

Oberst Winter rettede sig med militær Værdighed og svarede: »Min Datter har sin Frihed, Etatsraad Krog. Hendes Forældre stole paa, at det Valg, hun vil gjøre, naar Tiden kommer, er fornuftigt, og saa ville de bifalde det, hvem det saa er.«

»Det er altsaa dog intet Afslag, min kjære Oberst,« sagde Krog jovialt.

»Afslag, min gamle, brave Ven!« svarede Obersten. »Hvordan kan jeg afslaa? Naar min Datter vil have Deres vakre Søn, hvorledes kan jeg saa modsætte mig?«

»Saa er det bedst, at vi to Fædre for det Første kun tale om det Reelle. Den Fabrik er en vanskelig Ting. Uden Kapital vil den sygne hen, med Kapital er den en Guldgrube. Og ingen Stilling her i Landet er mere anset end en Fabrikherres. Man kommanderer i det Distrikt, hvor man har en stor Fabrik, man er Konge der, man sætter Valg igjennem, og jeg indser

virkelig ikke, hvorfor ikke De, Oberst Winter, skulde ind paa Rigsdagen og hæderlig repræsentere Armeen — og saa har man da før set en Oberst blive Krigsminister.«

»Jeg er for gammel, min gode Ven,« svarede Oberst Winter.

»De er nogle Aar yngre end han, vi have — De er for ung!«

»Saadant Noget smører man os Gamle om Munden med — skjønt jeg slet ikke vil sige, at jeg er for gammel til at gjøre mit Land Tjenester. Jeg har aldrig levet for Andet end min Konge og mit Land. — Men hør, hvis Deres Søn skal have Fabriken, hvad skal der saa gjøres ved vor skikkelige unge Ven, Morten Carøe?«

»Man maa naturligvis se at affinde sig med ham. Uden Kapital, som han er, kan han dog ikke hænge ved Fabriken; men Uret skal der ikke gjøres ham.«

»Nej, Uret maa der ikke gjøres ham.«

Endnu havde Krog en Opgave at løse. Familiedisciplinen, der syntes rystet, siden de gode Dage vare komne, skulde ogsaa gjenoprettes overfor Harriet; men her behøvedes Forsigtighed. Krog kjendte hende og de amerikanske Ideer, hun havde medbragt. Han kaldte hende ind til sig og talte tilsyneladende kun om Ellinor, om

det Sørgelige, der var sket, og om det Resultat, man nu saa af Inklinations-Giftermaal. Han talte Engelsk; det var Gemytlighedssproget imellem dem.

Han vedblev: »Jemmy kan jeg heller ikke ganske forlade mig paa, endskjønt I Børn endnu mere end andre Børn skulde holde fast ved Eders Fader og følge hans Raad. Om Dig ved jeg da, at Du er fornuftig og tilforladelig.«

»Fader kan stole paa, at jeg ikke gjør Noget imod Faders Vilje. Men jeg holder ikke af dette Land, jeg har ikke Tillid til det.«

»Hvorfor ikke?« spurgte Krog opmærksomt.

»Jeg ved ikke.«

»Hvilket andet Land foretrækker Du?«

»Jeg foretrækker intet paa den Maade, at jeg vilde gjøre Fader imod.«

»Vel; hvis der er Nogen, Du synes om i et andet Land, kunde de jo komme herover.«

»Det kan ikke ske af flere Grunde. Man vil være uafhængig; man har Pligter at passe.«

»Nu, Harriet, spørger jeg Dig som en Ven, ikke med nogen Myndighed, men som en faderlig Ven: har Nogen friet til Dig?«

»Man har.«

»*Well?*«

»Jeg kan vente.«

»Til jeg dør?«

»Nej, til Fader og jeg ville det Samme.«

»Der er ingen Planer — ingen Sideplaner?«

»Nej.«

»Vel, Harriet, Dit Ord er saa godt som nogen Mands. Jeg tager det.«

Saaledes beroliget med Hensyn til Mytteri ombord rettede Krog igjen sin Opmærksomhed udadtil og ventede paa Efterretninger fra Ask.

Det kommer ofte mindre an paa Indholdet af en Instrux end paa dens Bærers Karakter. Han kan gjøre det Blide haardt og det Haarde blidt, efter Reglen: *C'est le ton qui fait la musique.* Og enten Krog tilfulde kjendte Ask eller ej, saa havde han valgt rigtig, aldeles overensstemmende med sin Hensigt.

Ask var snart inde i alle personlige Forhold ved Fabriken, og her viste det sig da, at fordi man begynder med, i Literatur eller Politik ikke at kunne unde Andre Noget, saa holder det nagende Onde, Misundelsen, sig ikke indenfor disse Enemærker. Det er sandt, at Ask var blevet Kammerraad, at hans egen Sjæl havde faaet nogen Mættelse; men da han her saa, at Nogen havde skabt Noget, gjorde det ondt i ham, halvt som Selvbebrejdelse, halvt som en Skæbnens Mangel paa god Vilje imod ham. Krog misundte han ikke; ham havde han faaet sat saa højt, vænnet sig saadan til hans Lykke, betragtet ham som en Indsø, hvortil Skæbnen nu engang sendte de rige Vande, der skulle være etsteds og

flyde ud etsteds, saa at det ikke generede ham, ja han var rundhaandet med Hensyn til gode Ønsker for Krog, bildte sig derfor ind, at han følte Venskab for ham, og at han med næsten ren Lidenskab var hans Fjenders Fjende og hans Venners Ven. Men selv om dette ikke havde været, vilde det dog været vanskeligt for et saa lille Gemyt som Asks, naar han kom ligesom med en Prokonsuls Magt til en Provins, at udøve den med Skaansel.

Det var snart at mærke, at der var kommet en Herre, som greb ind i Alt, og som befalede, ikke af Hensyn til det Rigtige og Tjenlige, men for at udøve Herredømmet.

Tiltrods for Papiret, som var blevet underskrevet, var Morten ikke kommen ud af Vane med at føle sig som Styrer, og hvorvel han havde kunnet finde sig i personlig Indskrænkning, blev hans Uvilje dog bestemt vakt, da det, som for ham var det Fornuftmæssige i Fabriken, blev antastet, og da der imod hans Broder blev vist en Chikane, som Vilhelm hverken vilde eller kunde optræde imod.

Morten mente, at denne ubudne Gjæst, der fremtraadte med Etatsraadens Fuldmagt, bedst kunde forjages, naar han blev tagen med en Trumf, og han sagde derfor engang, da Modforestillinger ikke nyttede — fordi de netop ikke skulde nytte —: »Ja, ved De hvad, Hr. Kammerraad, naar De skal være Herre her og fordærve Fabriken, saa vil jeg gaa min Vej.«

»Ja, det kan De jo,« svarede Ask koldsindig.

»Kan jeg?« raabte Morten overrasket og vred; »ja, det ved jeg nok, jeg kan! Jeg baade kan og vil, det vil jeg sige Dem! Men naar jeg gaar herfra, skal jeg have femtentusinde Daler udbetalt — ved De det?«

»Nej, det ved jeg ikke. Hvor staar det skrevet?«

Morten var ikke sen med at hente Papiret. Ask læste det, gav det tilbage og sagde: »Det tænkte jeg nok. Der staar aldeles ikke, at De skal have femtentusinde Rigsdaler.«

»Hvad for Noget! Kan en saadan Mand som De, der paatager sig at sætte Verden paa den anden Ende, ikke engang læse Skrift, eller vil De ikke? Staar der ikke med tydelige Ord skrevet, at jeg har femtentusinde Rigsdaler indestaaende i Fabriken?«

»Jo; der staar: femtentusinde Daler, hvortil hans Talent og Virksomhed ved Fabriken er anslaaet. Naar De tager Deres ærede Talent og Virksomhed bort fra Fabriken og vil gaa Deres Vej, som De behager at sige, saa har De intet Krav mere. De maa dog have lært nok til at kunne forstaa, at De ikke kan sælge Deres »Talent og Virksomhed« og alligevel gaa bort dermed og forlange at beholde Kjøbesummen.«

Morten stod maalløs. De Ord havde dengang smigret ham saa meget; han vilde ikke for meget Godt havt dem ud af Tilstaaelsen, og nu havde de faaet en Betydning, som var meget

naturlig og rimelig, men som han og maaske heller ikke Krog dengang havde tænkt sig.

Han gik til sin Moder og Broder, og endskjønt de ikke vare istand til at forstaa Bevæggrundene, begreb de alle Tre den simple Kjendsgjerning, at man vilde have dem bort. Moderen mente dog, at Morten skulde tage ind og tale med Etatsraaden; men et Instinkt sagde Morten, at saasnart denne Mand ikke var helt, hvad han havde havt Udseende af at være, saa var han helt noget Andet, og efterat der var blevet opdaget Tvetydighed i hans Ord, følte Morten Undseelse ved den blotte Tanke at skulle se ham.

Morten var den Første, der efter en Dags Tids Grublen sagde, at hellere end være Tjenestetyende paa sin egen Fabrik vilde han gaa ud i Verden som simpel Arbejder, og i det Øjeblik, da Vilhelm saa, at hans Slægt truedes med at synke under en Overmagts Tryk og behøvede al Sjælens Frejdighed for at frelse sig, og at der var Frejdighed, var ogsaa han beredt, vilde stille vige for Ottilies Overmagt og tage sig selv bøjet, men ikke knækket, til et andet Land.

Han talte til Morten om Kapt. Hansens Plan, og da Mortens Fantasi blev sat i Bevægelse og han tilmed hørte, at Vilhelm vilde med, greb han Planen med stor Iver.

»Naar vi blot holde sammen,« sagde han, »saa har det ingen Nød, og hvem ved, maaske Ferdinand ogsaa kommer til os!«

De havde levet saa sparsommelig, at de fandt at kunne bestride Udgifterne, og Vilhelm skrev til Fyen, hvor han endnu formodede Kapt. Hansen, for at faa nærmere Oplysninger. Deres Sind kom i Virksomhed med nye Tanker og Planer, der lode det have en Fornemmelse, som om det ikke var saaret, i det Mindste ikke dybt. Nogle af Arbejderne, der hørte, hvad de beredte sig til, ønskede at komme med, og da Ask erfarede, hvor fuldstændig hans Mission var lykket, gjorde han Indberetning til Krog. Krog svarede, at naar Carøes vilde udvandre, saa maatte man ikke være nøjeseende med Hensyn til Pengesager, men søge at faa sluttet en Overenskomst, for hvilken Fabrikens hele Tilstand og de særlige Forhold, som Kammerraaden bedst kunde bedømme, vilde være at lægge til Grund. Ask skyndte sig ikke hermed. Han mente, det vilde være fordelagtigst at vente, til Modparten gjorde et Forligstilbud. Imidlertid optog han Inventarium over Fabriken, med Undtagelse af Vareoplaget, der fandtes i Vandmøllen, og som han vilde overlade til en Fagkyndig, og rejste ved sin Permissions Udløb tilbage til Byen.

SJETTE KAPITEL.

Fra det Øjeblik, da Ottilie paa anden Haand, gjennem sin Moder, erfarede, at det dog var Alvor med Jemmy Krog, var hendes Ungdom forbi, d. v. s. den Ungdom, der uden anden Grund end Ligevægten og Livet i den selv vaagner tilfreds om Morgenen, udfylder Dagen og sover tilfreds ind om Aftenen. Den lyse Udsigt, hvori hun hidtil havde befundet sig uden at se opmærksomt ud, var forsvunden; der laa noget Klamt i det Fjerne, og Dagen var med Et blevet tom. Denne Tomhed eller dette Triste, Ensomme, Svævende, overraskede hende ikke blot som noget Nyt, men som Noget, hun slet ikke vilde vedkjende sig. Saavist som dog sluttelig Ingen vilde eller kunde tvinge hende til Jemmy Krog, saa vist kunde ogsaa denne besynderlige Stemning forjages, f. Ex. ved Læsning.

Hun stod ved sit smukke, lille Bogskab og vilde tage en Bog frem, men vidste ikke hvilken. Hendes Blik løb hen over Titlerne bagpaa Bindene, og det syntes hende med Et, at Alt var blevet hende saa bekjendt, saa gammelt; hun vilde have noget Nyt og vidste ikke, af hvad Art det skulde være.

Hun søgte at erindre med Livlighed, hvad der forhen havde interesseret hende. Digte? — Ja, Nej. — Det var ikke Sangen om Bedrift, men

selve Livet, Handlingen, der i dette Øjeblik vakte hendes Længsel. — Hvilken Slags Liv? Hendes Øje faldt paa Schillers Wilhelm Tell — Frihed, Frihedskamp! Og i næste Sekund gled hendes Tanke hen paa den Frihed, hun daglig saa for sine Øjne eller hørte paa, og som bestod i Beregninger over Valg, Afstemninger i Sager, der nu syntes hende uden levende Tanke eller uden kraftig Forbindelse med Aanden og Livet. — Men Nationaliteten da, Folkets Tilværelse, Krav og Farer? — Ogsaa der mødte hun pludselig Noget, hun før ikke havde lagt Mærke til. Folket, det, der svarede til dette Navn, det sammensatte, levende Væsen, der ved at nævnes plejede at vække en ubestemt, men glad Fornemmelse af Friskhed og Natur, hvor var det? Var det hende selv, hendes Nærmeste, dem, hun daglig omgikkes med? Hun kunde ikke rigtig sige Ja. Var det da Bonden, Sømanden, Soldaten? Snarere. Men hvad var det da for en Fornemmelse, der gjorde, at hun i Afstand, eller naar hun ikke saa dem, kunde holde saa meget af disse Mennesker, det egenlige, rette, sande Folk, men at hun slet ikke anerkjendte dem, naar de kom hende nær, enten i hendes Tjenestepige eller i Flødebonden eller i Snedkeren eller i nogen anden af de simplere Skikkelser, som »Folket« havde. Var »Folket« til, eller var det ikke til? Var det et Begreb uden Virkelighed, en Illusion, og var alt det Smukke, hvormed man plejede at sysselsætte sig, ikkun en Illusion, Noget, den

dannede Bevidsthed havde at lege med, men som man aldrig kunde staa Ansigt til Ansigt med?

Hendes Hjerte blev i dette Øjeblik saa tørt eller saa stillestaaende, saa forladt, at Verden pludselig var for hende som en Kjole, der er blevet mølædt, har bevaret sin Form, men ved Berøring falder sammen.

Hvorsomhelst hun saa hen i Verden, var Indholdet borte. Kirke, Palads, Hospital, Alt var et Billede med Skilt paa, men uden Fyld, uden Glæde, Storhed eller Smerte; man sagde blot Noget og mente ikke videre dermed. Hun kunde have kastet sig ned paa Gulvet som en meningsløs, ubeboet Ting; men det er en saadan Krises Natur, at man ikke engang gjør noget saa lidt Voldsomt, men bliver staaende paa Pletten, indtil den ubetydeligste ydre Anledning sætter En i Bevægelse, fører En tilbage i det daglige Livs Maskineri.

Der blev sagt hende, at hendes Fætter var inde, og hun gik ind og hilste paa Kapt. Winter med samme Elskværdighed som sædvanlig eller i det Mindste med hele det udvendige Apparat af Elskværdighed, hvori en Dame kan faa Vane. Ligesom der er Stjerner, hvis Lys vi først se mange Tider efter, at det er udgaaet fra dem, saaledes kan Blikket og Læben beholde et Smil, længe efterat Smilet døde i Hjertet, især hvis denne Død kun er en forbigaaende.

Hendes Komme afbrød kun for et Øjeblik Obersten og Kapitajnen i deres Samtale. Den

var om Avancement, Udnævnelser, Afskedigelser og om det Ubillige eller Vilkaarlige, som Begge fandt deri. Hun kunde ikke lade være at sige til sig selv: »Det er Krigerstanden.«

Kapt. Winter satte sig endelig hen hos hende og begyndte en indholdsløs Samtale, ikke fordi han var uden dygtigere Sands, men fordi han som Folk i Almindelighed skulde have en Anledning til at tale alvorlig, og fordi det ikke faldt ham ind, at saadan en nydelig, fashionable Dame som Ottilie kunde behøve eller tillade, at Livet i hendes Nærværelse betragtedes som Andet end Zephyrgarn.

Medens han sad og plagede hende og maaske sig selv med at vaase, udbrød Obersten, der igjen havde givet sig ifærd med Mappen fra Blad-Abonnementet:

»Her er Noget, som angaar Dig, Fredrik.«

»Saa? Bliver jeg rost eller rakket ned?«

»Ingen af Delene. Det er en Tyvssag. Du er engang bleven bestjaalet.«

»Det er jeg vist bleven saa mangen god Gang.«

»Ja, men Du fik det tilbage; det var fem Daler.«

»Ferdinand Carøe! Herregud, havde den Dreng dog stjaalet! Jeg vilde saa nødig tro det; men jeg frygtede det!«

»Carøe?« sagde Ottilie.

»Ja, en Broder til ham, den kjønne Fyr — kan Du huske, paa Rheden .... jeg tog ham ned

i Kahyten .... Man skal spørge, hvad Folk hedder, inden man byder dem indenfor.«

»Nej, det husker jeg ikke,« sagde Ottilie og blev blodrød.

»Nej,« sagde Obersten, »han hedder ikke Carøe, men Jensen. Det er en Restauratør i Hummergade, der er tiltalt for Bedrageri; men under Forhørene oplyser han som Bevis paa sin Ærlighed, at han engang var Kok hos Dig og fandt fem Daler, men lagde dem tilbage paa deres Plads, da de savnedes.«

»Var det Kokken!« raabte Kapitajnen og sprang op. »Saa har jeg gjort Ferdinand Uret! Hvor kunde jeg fordømte Torskehoved dog ogsaa et Øjeblik tro, at den Dreng kunde stjæle, eller bare tvivle om, at han ikke kunde! Hvor skal jeg nu hen at finde ham og bede ham om Forladelse — for det vil jeg!«

»Var det ham, Din Opvarter, Fredrik?« spurgte Ottilie, der nu kunde huske lidt.

»Opvarter? Han var ikke Opvarter; fy, for Pokker, Opvarter! Det lugter jo af Restauration og Billard! Han var Lærling ombord, og jeg tog ham til min Oppasser, det er sandt; men han tjente Kongen ligesom jeg, han var Sømand ligesom jeg, han har været ude og staaet for Skud ligesom jeg — mere end jeg! Og ham lovede jeg engang, at jeg vilde tage mig af og aldrig forlade, og saa har jeg i min bestialske Dumhed mistænkt ham som Tyv — fy for en Ulykke! — og ladt ham gaa for Lud og

koldt Vand! Jeg maa finde hans Familie og faa at vide, hvor han er.« — Og i sin Ivrighed rejste Kapt. Winter sig for at gaa.

Den lille Scene havde med Et drevet Blodet tilbage til Ottilies Hjerte. Hun levede igjen, fordi Nogen levede. Der var Mennesker, som havde lidt Uret, og som stille havde taalt den og gaaet deres egen Vej, maaske i Forladthed og Kummer, men med Bevidstheden om at være Noget i dem selv. Og der var Folket — den begede Trøje, som havde staaet for Skud og kæmpet sig fremad — og ved en besynderlig Ideassociation gik hendes Tanke fra den begede Trøje til et fransk Vers:

„C'est que la Liberté n'est pas une comtesse."

»Carøe,« sagde imidlertid Obersten, »vi har en Carøe, unge Morten Carøe, paa Fabriken — saa kunde Du jo tage ned med og se, om det ikke var af den Familie.«

»Hvor er den Fabrik, Onkel?«

»Nede ved Helsingør.«

»Nej, ellers Tak, Onkel, det er for langt at søge, naar jeg rimeligvis kan finde nærmere — — men hvad er det med den Fabrik? Er Onkel blevet Fabrikant?«

»Aa, jeg er lidt interesseret i en lille Anstalt, som vi kalde Fabrik. Jeg fik rent tilfældig Lejlighed til at sætte en flink Fyr i Vej, og nu har jeg faaet Underretning om, at man har indrettet det meget kjønt for mig dernede, og saa

vilde jeg have min Kone og Ottilie med; men Du kjender jo Oberstinde Winter: nu er Sommeren lidt vaad, og saa er hun bange for at bo et Par Dage i en Skov.«

»Og saa vil min smukke Kusine heller ikke?« spurgte Kapitajnen.

»Nej,« sagde Obersten, »saa er det strax ikke passende. Ikke passende at rejse med sin egen Fader! Et Soldaterbarn! Jeg burde kommandere —«

»Det vilde jeg gjøre i Deres Sted, Onkel. Hvad vilde saa min Kusine gjøre?«

»Jeg vilde adlyde.«

»Saa kommanderer jeg, min Sjæl og Salighed! Trutterut! Trutterut! Trutterut! Til Oppakning! Hele Bataillonen, Skulder! Marsch! Mutter bliver hjemme ved Depotet.«

»Ja, saa siger jeg til Moder, at det er paa Kommando,« sagde Ottilie i Døren.

Oberst Winter lagde, som vi vide, aldrig nogen Plan og havde altsaa heller ikke tænkt paa, at den unge Krog — ifølge Faderens Beretning — var paa Fabriken, og da han ingen Hensigt havde i saa Henseende med at føre sin Datter derud, havde han heller ikke fundet det nødvendigt at gjøre nogen Meddelelse til Etatsraaden, der vidste og lagde Vægt paa, at Vilhelm Carøe var derude.

Men da man kom til Fabriken, var Jemmy efter sin Sædvane i eller ved Humlebæk, og man traf, til gjensidig Overraskelse, sammen med Vil-

helm. Det er ikke oplyst, hvorvidt Ottilie havde vidst eller anet, at Vilhelm var der paa Egnen; i alt Fald mærkedes Intet paa hende, og paa Obersten mærkedes ikke Andet end Fornøjelse over at forny Bekjendtskabet med den unge Student, der nu var blevet hans Vaabenbroder. Obersten lod sig føre af Morten, medens Vilhelm gik med Ottilie for at vise og forklare Fabriken.

Man forestille sig en Forelsket, der allerede har opgivet Haabet, og for hvem pludselig Underet sker: uden nogen synlig Grund kommer Hun en Morgen, med sit mageløse Blik, med et Smil som ingensinde før, kommer langvejsfra til ham og vil se, hvad der er hans daglige Beskæftigelse. Saa faar denne en ny Betydning, den ophører at være virkelig, den er en Drøm eller en Digtning, som tager Form af hendes Spørgsmaal og Blik. Om det saa var Larmen, Lyden af Hjul, Hamre, Spindler o. s. v., blev den som et venligt Væsen: den foranledigede hende til at være nær og tale højt til ham, frembragte en tilsyneladende Fortrolighed — var den tilsyneladende, eller var den virkelig? Hvorledes kunde han skjelne? Han havde tørstet efter et Blik af hendes Øjne, og nu drak han det ind, som Sandet drikker Regn.

Der var ikke det ringeste Koketteri i Ottilie, da hun saaledes virkede paa ham. Hun var selv paavirket af Kraften, der lød og bevægede sig om hende, og af hans Personlighed, der i disse

Omgivelser, i denne ligesom nye Verden, i dette Bjergværk, stod for hende løsreven fra alle uvedkommende Tanker og kun var sig selv eller kun beslægtet med den stærke Aand, som boede i alle disse larmende Kræfter og tillige holdt dem i Tømme.

Da de kom ud fra Fabrikbygningerne, stod ved Posten udenfor det mindre Hus en Kone og skyllede Tøj. Hun var ikke bedre klædt, end man plejer at være ved den Slags Arbejde, og hvis hendes Personlighed hævede sig en Kjende derover, saa var det formedelst noget Respektabelt, Noget, der fyldte, skjønt Konen hverken var høj eller svær. Enten fordi hun var kommen i Vane med at spørge, eller uden at gjøre sig Rede for en ubestemt Interesse, spurgte Ottilie: »Hvem er den Kone?«

»Det er min Moder,« svarede Vilhelm.

Altsaa var hans Moder dog ganske rigtig en Kone af den arbejdende Klasse, saadan som hun oprindelig havde forestillet sig det ifølge hans Slægtskab med Matrosdrengen — vistnok en meget agtværdig Kone, eftersom hun havde opdraget sine Børn saa godt, men en Kone ved Vaskerballen. Det Behag, hvormed hun havde gaaet med ham gjennem Fabriken, fik et kort, hastigt Stød; hun blev ligesom ene med sin egen finere Personlighed.

Vilhelm var altfor vel forberedt til ikke at opfatte og forstaa Forandringen, der foregik i hendes Holdning. Medens han havde gaaet om-

kring med hende derinde, havde han glemt, at den hele smukke Fabrik var ifærd med at blive vunden ud af Hænderne paa ham og hans Slægt. Hun havde gjort Alting lige meget til Drøm og til Virkelighed. Da Glæden over hende og fra hende forsvandt, følte han sig og Sine fuldstændig forladte, verdslig og sjælelig; de svævede som Fnug i Luften, uden anden Udsigt til at kunne faa Fasthed end ved at opgive Alt, resigneret kæmpe for den blotte Tilværelse paa fjern, fremmed Jord, og idet han fuldstændig fattede dette, modtog han det som sin Skæbne, gav Afkald og beholdt kun et eneste Ønske: at komme bort saa snart som mulig.

For en Tilskuer vilde det ikke have taget sig ud, som om der i dette korte Øjeblik foregik nogensomhelst Forandring mellem de to unge, smukke Folk, der vare komne lykkelig smilende ud af Fabrikbygningen. Ingen kunde have set, at da han havde fulgt hende til den store Bygning og sagde Farvel, var det for hans Vedkommende en Afsked for hele Livet og en Afsked fra Livet.

Den følgende Dag kjedede Ottilie sig og var utilfreds, navnlig med Livet herude. Hun fandt det dumt, at hun overhoved havde skullet være med at se en Fabrik og indespærres i en Skov.

Hun gik til Vinduet og saa Mdm. Carøe i Samtale med to andre Koner. Det var simple Koner, rigtig almindelige Arbejder-Fruentimmer,

og Forskjellen løftede Mdm. Carøe. Men Ottilie fandt ingen Grund til at bemærke Nuancen; den udslettedes for hende ved selve Fortroligheden, der syntes at være mellem de Tre. Da de en Stund vedbleve at samtale, sagde Ottilie til sig selv: »Det er dog mærkeligt, hvordan simple Folk kunne finde Stof til Tale. De Ubetydeligheder, der foregaa i deres Liv, maa dog snart være behandlede og udtømte, skulde man synes. Men de blive ved og blive ved, uden at der egenlig er Tanke eller Indhold tilstede — et besynderligt, snakkende Liv, en evindelig Fortrolighed, blot fordi man ikke har noget Eget at holde paa.«

Om det imellem kjøbenhavnske Damer altid er bedre, fandt Ottilie i Øjeblikket ingen Anledning til at undersøge; hun forestillede sig blot Simpelhedens Liv i dets Pine for dem, der skulde dele det uden at høre dertil.

Men det forjog ikke Kjedsomheden eller Utilfredsheden. Hun satte sig til at skrive et Brev til sin Fætter Fredrik; det skulde være en lunefuld Skildring af Ensomheden og Alt det, som ikke var at finde her; men hun mærkede efterhaanden en virkelig Mangel paa Lune, en Træthed og Uro, som hendes Fætter Kapitajnen hverken behøvede at kjende eller kunde interessere sig for. Imedens hun betænkte sig paa, om hun skulde fortsætte eller ej, kom hendes Fader og foreslog en Spadseretur.

De gik først ind i Skoven; men Ingen af dem følte sig ret tiltalt af den. Det var en fuldstændig Skov, med Stier eller Hjulspor i Stedet for banet Vej og med høje, svære Træer, der til alle Sider skjulte Verden eller forlangte den glemt. Ottilie opfattede og forstod det, men svagt; hun formaaede ikke at hengive sig til denne Natur, fordi hun ikke i sit Hjerte havde det, der kunde udfylde Ensomheden og erstatte det Glemte. Obersten kunde ikke lide denne Ensomhed, fordi den forestillede noget Uvirksomt; han vilde have Liv, det vil sige, beskæftige sig med Mennesker, der anerkjendte hans Betydning for Samfundet i Almindelighed og for dette Sted i Særdeleshed; han vilde træffe Skildvagter, der præsenterede Gevær.

De bøjede ind paa en Sti, der førte til Boliger ikke langt fra Fabriken, og paa den aabne, grønne Plet foran Husene var der et blidt Liv; nogle smaa Børn legede næsten lydløst, en gammel Mand satte Pilehegn om en lille Have.

Det Lydløse, Beskedne ved Børnenes Leg havde for Ottilie noget Rørende ved sig; hun gik hen til dem, medens hendes Fader gik til den Gamle ved Hegnet. Da hun fik dem til at tale og hun hørte sin egen, opmuntrende Stemme, virkede den tilbage paa hende selv. Hun følte Skovens Friskhed og Barneverdenen, og medens hun talte med Børnene, spurgte hun sig selv, hvorfor man dog ikke kunde være selvstændig og udrette noget Godt for Andre, hvorfor Ens

Liv skulde gaa hen med Plage angaaende den eller den Jeremias Krog. Kunde man ikke her eller andensteds tage sig af en lille Kreds, undervise Børnene, se til Forældrene, bringe Medicin, hvis Børnene fejlede Noget, finde en Sysselsættelse, hvori der var nogen Velsignelse, kort: hun mente omtrent dette, at man kunde finde Ro og Lykke ved at være en velgjørende, fornem, kjærlig Fe.

En Kone kom, og det syntes Ottilie, at det var en af dem, der havde talt med Mdm. Carøe; men det forhindrede naturligvis ikke, at hun, især i sin nuværende Stemning, kunde sige et imødekommende Ord.

I Løbet af Samtalen sagde Konen, at Boligerne her vare usunde. De stode paa en raa og fugtig Jord, og man havde rigtignok lovet, at der skulde blive drænet; men den Bekostning havde Kammerraaden ikke villet indlade sig paa.

»Men det er jo en stor Skam!« udbrød Ottilie, »jeg vil strax tale til min Fader derom.«

»Ja, men kan han hamle op med Kammerraaden?«

»Min Fader er Oberst Winter.«

»Naa, saa er det maaske ham, der har sendt Kammerraaden herud?«

»Nej, det tror jeg ikke; det ved jeg ikke af. Men jeg vil strax bede Fader —«

»Det skal Vorherre lønne Frøkenen for, hvis De kan udrette Noget,« sagde Konen; »det er jo slemt for Børnene.«

»Hvordan det?«

»Jo, for der er saa mange af dem, der faa Skarlagensfeber, og Doktoren siger, det kommer af Fugtigheden. Og hvis Frøkenen saa, hvordan det er — hvis Frøkenen vil trine indenfor og se, saa kan De selv fortælle —«

»Er der Nogen inde hos Dem, der har Skarlagensfeber?«

»Ja, nej; den Mindste begyndte at klage sig igaar, og jeg har holdt hende i Sengen; men det behøver jo ikke at blive til Sygen.«

Ottilie betænkte sig. Konen lod, som om hun ikke havde indbudt Frøkenen til at gaa ind, og vedblev: »Men nu hjælper Mdm. Carøe nok.«

»Mdm. Carøe? Saa, hvordan da?«

»Jo, for hun siger, at Børnene skal væk fra Fugtigheden, og hun vil gjøre Plads hjemme hos sig, ovenpaa. Der vil hun rede for dem, vi ikke selv have god og tør Plads til, og Sommeren bliver da nok tør engang, saa hun skal da ikke plages altfor meget, med Guds Hjælp.«

»Talte De med Mdm. Carøe om det for lidt siden, for en Times Tid siden? Jeg syntes, jeg saa Dem deroppe.«

»Ja, jeg saa ogsaa Frøkenen i Vinduet.«

»Altsaa det talte de om!« sagde Ottilie beskæmmet til sig selv, men tilføjede strax efter til Konen: »Er De i Familie med Mdm. Carøe!«

»Vi?« svarede Konen forundret; »det er jo Kapitajnens Moder!«

Dette Ord gjorde en stor Virkning paa Ottilie, dels formedelst den Opadskuen eller Beundring, der laa deri, dels fordi Konen i Mdm. Carøe saa Kapitajnens Moder, medens hun selv i Kapitajnen saa Mdm. Carøes Søn.

Hun talte til sin Fader om Fugtigheden og Børnene, og Obersten sagde meget alvorlig, at det maatte afhjælpes; men Ottilie havde faaet skarpe Øjne og mærkede, at egenlig Alvor var det ikke.

Det Hele havde imidlertid grebet hendes Sind eller givet det Beskæftigelse, og da hun kom tilbage, tilintetgjorde hun ligesom i Forbigaaende Brevet til Kapitajn Winter. Derpaa gav hun sig til at gaa frem og tilbage gjennem Værelserne. Ottilie var saagodtsom for første Gang i sit Liv ene. I hele hendes Liv havde snart hendes Moder, snart hendes Fader, snart Flere, saa at sige det hele Samfund, staaet ved Siden af hende eller om hende og dannet ligesom en smal Sti, ad hvilken baade hun selv, hendes Tanker og Følelser vandrede, selv om de i Øjeblikket ikke ret vilde. Nu var rigtignok hendes Fader nær; men adskilt fra hendes Moder og fra Hjemmet havde han tabt Noget af sin ledende Magt; hun følte sig ene. Det havde pludselig hørt op at genere hende, at hun var ensom, og i Stedet for kom en ubestemt, behagelig Fornemmelse af, at hun var ene i Betydningen uhindret; hendes Tanker og Følelser mærkede ikke længer Omgi-

velsernes Tryk, kunde gaa ad alle Veje, mellem Skovens Træer eller paa vid Mark, med ubegrænset Horisont, og i dette Ubegrænsede, der saaledes aabnedes for hende, var det, som om hun fandt Nogen, hun ikke ret havde kjendt før: sig selv eller et indre Væsen, der vilde være hende selv. Hun var hverken glad eller bedrøvet ved denne Opdagelse, men forundret uden at vide hvorfor. Der gik en rum Tid hen, hvori hun ikke tænkte, d. v. s. ikke med Vilje og Bevidsthed forfulgte nogen Tanke. En eneste Drivkraft var indvendig og fyldte hendes Væsen, skjønt utydelig: det var en Slags Billede, en formløs Figur, som med en underlig styrkende, forsagende Bitterhed i Hjertet gjorde Noget for Andre. Og jo mere hun søgte at gribe fat i denne Følelse eller dette Billede, desto mere fik det Mdm. Carøes Skikkelse og stod ved en Vaskerballe.

En Sang eller Strofer af en Sang vedblev at summe fjernt om hende, uden at hun kunde gjøre sig Rede for, af hvad Grund den kom; det var:

»*C'est que la Liberté n'est pas une comtesse.*«

Hun jog den bort; men der kom en anden. Der er Tider, da en ung Kvindes Sind bevæges stærkt og dog ikke kan faa egne Tanker til sin Raadighed, men griber eller gribes af Digte, der komme i Brudstykker ligesom vilkaarlig afrevne, af Vinden baarne Blomsterblade. Det summede paany om hende:

»Wer nie sein Brod mit Thränen ass,
Wer nie die kummervollen Nächte
Auf seinem Bette weinend sass,
Der kennt Euch nicht, Ihr himmlischen Mächte —«

og hun saa sig om efter en haard, ru Sengefjæl, hvor hun kunde sætte sig hen og komme i Forbindelse med de »himmelske Magter«. Der var ingen saadan Fjæl, men en nydelig Alkove og hun følte et Savn eller en Selvbebrejdelse ved at se Elegancen.

Kloge Folk ville maaske mene, at under disse Melodier eller Sange var Eros skjult tilstede. Det er muligt; men Ottilie havde de uerfarne Pigers Mangel eller skjønne Privilegium, ikke at vide det. Hende selv bevidst var der i hendes Sind overvejende eller udelukkende Fortrydelse over at have gjort Mdm. Carøe Uret, at have krænket Noget, hun selv vilde ønske at stræbe efter, og denne Fornemmelse fik en saadan Magt, at hvorsomhelst hendes Tanke vendte sig, saa hun Mdm. Carøes Skikkelse, og tilsidst gik hun til Vinduet for at se efter den i Virkeligheden.

Mdm. Carøe stod i sin Dør og nikkede til Vilhelm, der syntes i Begreb med at gaa ad Skoven til. Inden hun gik ind, kastede hun et flygtigt Blik op til Vinduet, og Ottilie hilste hende og rødmede dybt derved. Mdm. Carøe hilste igjen med et dybere, mere ærbødigt Nik, men dog paa en Maade, der ikke viste Ydmyghed, og denne Maade behagede Ottilie i høj Grad. Alt, hvad Mdm. Carøe nu gjorde, var vel gjort.

Lidt efter gik Ottilie ned, og da hun kom tæt forbi Mdm. Carøes aabentstaaende Vindue, saa hun ind. Deres Øjne mødtes igjen, og Ottilie sagde, idet hun traadte hen til Vinduet: »Jeg maa dog takke Dem, Mdm. Carøe, fordi De har været saa hjælpsom mod os. Pigen siger, at hun har laant adskillige Ting hos Dem.«

De kom i Samtale, og Mdm. Carøe viste hende deres lille Lejlighed. Der var saa tarveligt, men saa ordenligt, »en appetitlig Fattigdom« vilde en Gourmand sige; »en rørende Fattigdom« vilde Ottilies Hjerte have sagt, men nænnede det ikke.

»Og her er min Søn Vilhelms Værelse,« sagde Mdm. Carøe og aabnede Døren til en lille, firkantet Stue, hvor der paa Væggen over Skrivebordet hang to Kaarder paakors. De vare Værelsets eneste Pynt. Ottilie havde samme uvilkaarlige Lyst, kun i langt stærkere Grad, til at gribe dem, som engang Huggerten i Orlogsskibet. Hvad Huggerten utydelig havde spaaet om, var her opfyldt: der var Blod paa disse Kaarder, ikke Blod i almindelig Forstand, men Blod adelig tilbudt og udgydt paa Valpladsene.

Hun vendte sig hurtig og spurgte: »Hvor er Deres Værelse, Mdm. Carøe?«

Mdm. Carøe førte hende til et andet lille Kammer, og der stod en saadan Seng med simpel Fjæl, som Ottilie havde tænkt paa.

Hun satte sig hen paa Fjælen og søgte at stjæle blot et Sekund fra Mdm. Carøe for at

tænke eller samle sine Tanker til et eneste, tavst Ord. Men Mdm. Carøe sagde: »Nej, Frøken, her er en Stol.«

Med ny, blussende Rødme satte Ottilie sig paa Stolen.

SYVENDE KAPITEL.

Til at optage Inventarium over Oplaget i Vandmøllen havde Kammerraad Ask udvalgt Simon Levi, og en Dag saa man Levi ankomme til Fabriken i Følge med Ibald. Fabriken havde efter Tilsigelse maattet sende Vogn efter dem til Helsingør, og det var Udsigten til, saaledes at kunne rejse med et Udseende af Magt og Betydning og i Herskabets Fraværelse synes Herre, der især havde bevæget Ibald til Rejsen. Thi han havde under et tidligere kort Besøg hos Ask ikke fundet Behag i det hele Væsen paa Fabriken; der var ham for afsluttet og alvorligt; Kapitajnen saa ham over Hovedet, og Morten havde kun een Interesse, Maskiner, følte det ikke, om man gjorde Nar af ham derfor, og kunde desuden aldrig tilgive Ibald, at han havde arresteret ham. Men nu, som en Slags Commissarius eller en Commissarii Ledsager, maatte man dog kunne more sig en Dags Tid og om ikke med, saa over Simon Levi.

Strax efterat Vognen med de To rask havde svinget ind paa Gaardspladsen, kom en Sømand, hvem de lige havde kjørt forbi, gaaende ind paa Fabriken. Det var Ferdinand. Det falder En sjelden ind, ved her i Landet at se en Fodgænger, at han kommer lige fra Amerika, og heller ikke var der i Ferdinands Udseende Noget, der antydede det, skjønt det var saa. Han var solbrændt som andre Sømænd om Sommeren, mager og med et Udtryk af Træthed, som om han havde arbejdet meget eller været syg. I det Øjeblik, han havde set Fabrikbygningerne ligge for sig, var det faret underlig over hans Ansigt: Glæde over at se med sine egne Øjne, at her laa virkelig, larmende og rygende, den Fabrik, som, efter hvad man havde sagt ham i Helsingør, hans Broder Morten havde anlagt, og hvor hans Moder og Vilhelm ogsaa levede — og Mismod over, at han selv, der saa inderlig havde haabet og trot at skulle rejse Familien og netop forbeholdt sig at give Morten en Dampmaskine, kom hjem saagodtsom uden at have udrettet Noget og i alt Fald kom for sildig med det Lidet, han bragte. Der laa hans Ungdomsdrøm! Han havde været en Nar, ikkun drømt og drømt fejl. Imidlertid var det en sær, stor Trøst, at Ungdomsdrømmen vel var bortdunstet for ham selv personlig, men dog laa der virkeliggjort alligevel ved og for Broderen, hvem han rigtignok aldrig havde tiltrot det. »Men de skal ha'e det, som hverken kan læse eller skrive.«

Overraskelsen var saa stor og Modtagelsen saa kjærlig, især fra Moderens Side, som om Ferdinand ikke var kommen blot fra Amerika, men fra dets Opdagelse. I et Par Aar havde man Intet hørt fra ham; han havde ikke villet skrive, naar han ikke kunde skrive noget Rigtigt, og paa den Maade, han foer om, kunde han i alle Tilfælde ikke gjøre Regning paa at modtage Svar. Nu var der en Spørgen og Fortællen! Det Eneste, der undrede Ferdinand, var, at hans to rige Brødre dog ikke lode til at være rigtig fornøjede. De vare dog vel ikke blevne stor-agtige?

Efter en Stunds Forløb, da man var bleven i det Mindste saa meget vant til ham, at hver kunde passe Sit, sluttede Ferdinand sig først til Morten. De besaa hele Fabriken, og Morten forklarede ham Maskinerne med en Iver og Omhu, som om han aldrig før havde havt Nogen at vise dem til.

Tilsidst sagde Ferdinand i en Tone, der skulde være spøgende som i fordums Tid: »Naa, saa Alt det har Du faaet indrettet med Dit kloge Ho'de!«

»Ja, man har før set, at en Bonde har fundet en Hestesko,« svarede Morten, og saavel i Svaret som i Tonen og Blikket var en Modenhed og Alvor, der igjen gjorde det Indtryk paa Ferdinand, at han var blevet den Lille.

Egenlig havde han kun søgt Morten som en Indledning, som en Forstue til Vilhelm, og hvorvel

han ikke, som han havde haabet, var bleven bragt nærmere, mente han dog nu at maatte udrette sit Ærinde, spurgte efter Vilhelms Værelse og gik til det som en Matros til Kapitajnen.

»Med Forlov, maa man komme ind?« spurgte han efter at have pikket paa Døren og aabnet den paa Klem.

»Ja, naturligvis.«

Ferdinand stod med bankende Hjerte. Han kunde aldrig sige Broderen, hvad han havde søgt, hvor fuldstændig han havde givet sig hen til sin Søgen, og hvor meget han derved havde tænkt paa de Andre fremfor paa sig selv. Det var ikke at se paa ham, at han var idel Kjærlighed; han stod der forlegen og kejtet, som om han vilde bede om Noget, men ikke havde Mod. Nogen Egoisme var der jo rigtignok i ham i det Øjeblik: Han vilde have den sidste Dom for, om det, han medbragte, havde nogen Værdi, om han kom tomhændet hjem eller havde den Ære ogsaa at bringe Noget tilhuse.

»Jeg vilde nu sige Dig det,« sagde han endelig, »at med det Samme, jeg saadan har faret, har jeg ogsaa spurgt mig for efter ham, der snød Bedstemoder.«

»Naa, Du Stakkel, har Du gjort Dig den Ulejlighed?« sagde Vilhelm blidt, men efter Ferdinands Mening højst overmodig. Ferdinand vidste ikke, at Ordet Stakkel ikke gjaldt ham alene.

Han svarede: »Ja, kanske er det ikke Meget, jeg har faaet fat i; men Noget er det dog, for her er Brev fra Fyren.«

»Hvad, et Brev!« raabte Vilhelm og blev omtrent ligesaa meget paavirket af dette Bevis paa Personens Tilværelse som i sin Tid Ferdinand.

»Hvor har Du faaet det? Hvor er han?«

»Ja,« sagde Ferdinand i en lavere Tone, »det er nu Vanskeligheden.«

»Krog! — Men det er fra 1820! Hvor er han nu? Har Du set ham?«

»Nej, det har jeg ikke. Men jeg tog til Chikago, og der blev jeg ved at spørge og fritte, til jeg fik ud, at der for mange Aar siden var en Værtshusholder, som hed Krog, og der var kommet en ung Fyr til ham og var gaaet i Kompagni med ham, og da saa den Gamle døde, blev Værtshuset ved at hedde Krogs Hotel, og det hedder saadan endnu, men han, som dengang havde arvet det, var rejst til Ny-Orleans.«

»Naa, og saa?«

»Ja, saa tog jeg Hyre til Ny-Orleans, og der fik jeg den gule Feber; men da jeg begyndte at komme mig, havde jeg god Tid og snakkede meget med en gammel Søster — for de har Fruentimmer der, som hedde barmhjertige Søstre- og hun skaffede mig at vide, at der i endel Aar havde bot en Kjøbmand i Byen, som hed Krog, og som var kommen fra Mellemstaterne; men han var flyttet til Ny-York.«

»Naa?«

»Ja, da saa Kræfterne kom, saa tog jeg Hyre igjen til Ny-York, og da det jo ikke kunde nytte at ligge der i Havnen og kigge efter Folk, for det er en meget stor By, saa tog jeg Tjeneste paa et Pakhus, og der gjorde jeg Bekjendtskab med en Pramfører, der havde tjent Kjøbmand Krog.«

»Naa!«

»Ja; men da jeg saa spurgte mig nærmere for, saa var der to.«

»Som Svenden, der saa to Øxer,« sagde Vilhelm ved sig selv.

»Og de var begge To rejste bort, den ene til Danmark, den anden til Norge, og den Jacobæus, husker Du vel, han havde jo Familie i Norge. Saa skal jeg nu sejle til Norge?«

»Og saa, hvis Du finder ham!« sagde Vilhelm, der efter den første uvilkaarlige Iver blev koldblodig og mindedes Advokatens Ord.

»Krog —,« vedblev han med en ny, ivrig Tanke og fremtog nogle Dokumenter vedkommende Fabriken.

Der var bl. A. Tilstaaelsen, som Krog havde givet Morten for de 15,000 Rdl., og som han havde dikteret sin Søn; den gav ikke noget Udbytte. De andre Papirer vare med forskjellig Haandskrift, og ved omhyggelig Sammenligning kom ud, at paa dem alle ikkun Underskriften syntes at være Krogs. Saa sammenlignede Vilhelm denne Underskrift med Underskriften, Jaco-

bæus paa Brevene; men Navnet Krog paa Fabrikens Papirer stod med lange, næsten lodrette Bogstaver og syntes med Stolthed at forskyde endog en Tanke om at blive sammenlignet med de halvtliggende Bogstaver i de gamle, falmede Breve. Derimod kom en anden Kjendsgjerning frem ved Sammenstilling: Den, der i 1809 havde skrevet Brevet til Sejlstrup, var den Samme, som i 1820 havde skrevet Brevet til Phillips eller Philpots. Men der standsede ogsaa Alt. Der var jo noget Inciterende i, saaledes at holde to Led af en brusten Kæde i Haanden, det ene fra Bedstemoderens Dødsleje, det andet fra Sydamerika; men det var tillige drillende ved det Gaadefulde, ved at sige baade for Meget og for Lidt, ved at lege Skjul. Noget i Vilhelms Sind oprørte sig imod at blive fristet paa denne Maade. Han havde nys taget en af de store Beslutninger, under og efter hvilke Sindet bliver fast, næsten haardt, og i de fleste af Verdens Ting kun ser Ubetydeligheder. Blot Et stod for ham med Værd: Frelse fra Undergang, og ved Undergang forstod han den sjælelige, som truede ham selv, og den faktiske, reale, som truede hans Nærmeste. Han vilde ikke have et usikkert Haab for sig, der som en Lygtemand kunde lede bort fra Vejen. Om det endog forudsattes, at Advokaten i sin Tid havde gjort Udsigterne ringere, end de vare, saa var og blev dog, selv efter en fortsat, heldig Søgen, den allergunstigste Udsigt en Proces, der efter flere Aars Forløb kunde

ende heldig for Familien, og imidlertid, i de Aar, der vilde hengaa, vilde man, som Forholdene nu vare, rimeligvis have mistet sig selv, sin Ungdom, sin Energi, vilde have forspildt Udsigten til med egen Kraft at erhverve sig Mere end Processens Gjenstand.

Saa blidt som mulig sagde han til Ferdinand, at Papiret, hvor interessant det end var, næppe havde nogensomhelst praktisk Betydning. »Men gjem det,« tilføjede han, »det er dog i det Mindste en Erindring om Sydamerika.«

»Naa,« sagde Ferdinand, tilsyneladende saa ligegyldig, som om han havde ventet det, men ramt i Hjertet af en Følelse, der noget nær var Fortvivlelse. Nu var hans Ungdomshaab helt bristet; han havde grebet efter to skjønne Luftsyn og opgivet det ene, maaske det rigtige, for det andet, der nu viste sig som en Sæbeboble, og han følte ikke længer Kraft til at drage ud efter Ravnen. Han vidste, at han maatte tage Hyre igjen; men det vilde han nu gjøre som enhver anden Sømand — Ravnen var ikke rigtig levende i ham, og han kunde derfor ikke længer se den i Luften.

Ferdinand gik tilbage til sin Moder og erfarede af hende til sin Overraskelse og Sorg, at det stod ganske anderledes til med Fabriken, end han havde antaget, at den store, stolte Ro, han havde trot at fornemme, kun var tilsyneladende, at de Allesammen beredte sig til Opbrud, til Udvandring. Et Øjeblik glimtede det for Ferdinand,

at naar de Alle droge ud og søgte, vilde de kunne finde; men Evnen til at bære det store Haab helt oppe var slappet i ham, og det var saa tungt og oprørende, at hans Moder og Brødre bleve overvældede.

»Hvorfor bliver Morten da ved at arbejde for de Hunde? Han gaar jo og slider, ligesom det var hans endnu!« sagde han.

»Ja, han! Han bliver nok ved, lige til vi skal gaa,« svarede Moderen.

Imedens de talte, fik Vilhelm ved tilfældig at se ud af Vinduet Øje paa Levi i Gaarden. Man glemte ikke let Simon Levi, naar man engang havde set ham, og det forekom Vilhelm besynderligt, at igjen Noget skulde minde ham om Bedstemoderens Død. Det slog ham ogsaa, at han engang havde set Levi hos Krog — hvad Ærinde havde dog det Menneske egenlig havt ved Bedstemoderens Begravelse? — Han gik ud, indlod sig i Samtale med Levi og begyndte at spørge.

Der var mangfoldige Grunde, hvorfor Vilhelm ikke kunde faa et sandt og tilfredsstillende Svar af Levi, og hvis man vil nævne dem, er det ligegyldigt, hvilken der sættes først; thi de vare alle lige betydelige, og en af dem havde været nok. Dels spurgte Vilhelm altfor ligefrem, altfor egoistisk eller, om man vil, altfor idealt, i den blotte Hensigt at erfare Sandheden. Man kan spørge en Forbigaaende om Klokkeslettet eller om Vejen eller desl., og han vil svare af

rent Hensyn til Sandheden; men uden Videre at forlange en værdifuld Oplysning af en Forbigaaende, som maaske endog kan have Skade af at give den, er i det Mindste ikke snildt. Og Simon Levi vidste rigtignok ikke bestemt, hvad Nytte Vilhelm vilde drage af Svaret; men han havde i sin Tid begrebet, at Sagen med Seilstrups var af nogen Vigtighed for Krog, han huskede den umiskjendelige Alvor, hvormed Krog havde forlangt Noget Sagen vedkommende holdt hemmeligt, og skjønt han kunde ønske at hævne sig for Klasselotterikollektionens Skyld, saa vovede han dog ikke at lægge sig ud med Krog, der voxede sig alt større, og han vilde desuden ikke være uærlig mod Krog. Vel er det ikke sikkert, at Simon Levi besad en Ærlighed, der ved Lejlighed vilde vise sig hævet over store Fristelser; men han var dog en ærlig Mand i den Betydning, at han levede af haardt erhvervet, lovlig Fordel og aldrig havde bedraget Nogen. Og ikke nok hermed: han havde et Princip. Han levede i den fuldeste Forvisning om, at Forretningsfolk burde kunne stole paa hinanden, at hvad en Betjent eller Kommis vidste om sin Herres Bøger, var en Slags hellig Hemmelighed, at hvad en Kommissionær erfarede af den Mand, som anvendte ham, var ligeledes betrot ham som i en Art Frimureri, og naar disse Piller for Tillid, Handel og Omsætning rystedes, saa kunde Verden ikke staa. Han var opdraget i denne Anskuelse, den var voxet sammen med ham, blevet ham en

Vane og Trossætning, der ledede ham uvilkaarlig, uden Reflexion, ligesom han uvilkaarlig bedækkede sit Hoved ved Bøn og afholdt sig fra visse Spiser. Hertil kom, at han blev forvirret i Sagen. Han havde været yderst nysgjerrig efter at erfare dens egenlige Indhold og troede en Tid, at der var noget meget Besynderligt mellem Krog og den Seilstrupske Familie; men nu saa han Medlemmer af denne Familie beskæftigede og bosatte paa en Fabrik, der sagdes at tilhøre Krog, og da han nu blev udspurgt, blev han bange for at faa Fingeren mellem Døren og Karmen. Vilhelm bestyrkede og forøgede denne ubestemte Frygt, fordi Vilhelm selv gjorde ham bange. Det har en særegen Virkning paa et Menneske, der er vant til at omgaas Hverdagsmennesker og bestandig se Livet i dets tørre, prosaiske Middelmaadighed og dagligdags Dragt — pludselig at møde en Mand, i hvem noget Højere lever, i hvis Blik der ikke er Forstandighed eller Fiffighed, men noget Mere: den Glans og den Dybde, som kommer af Hjertets Uskyldighed eller af Vane med store Tanker og Følelser eller af et uinteresseret Liv og Levnet. Er et saadant overlegent, betydeligt Menneske venligt og deltagende, gjør det overordenlig godt paa Hin, der nærmer sig fra Hverdagskredsen; men er han spørgende, skarp, inkvisitorisk, saa bliver han uforstaaelig, mystisk truende; i Dybet af det Blik, hvormed han ser, fornemmer man sin Samvittighed. Derfor virkede Vilhelm paa Levi som en Høg eller en

Ørn, der slog ned, skræmmede ham, men dog ikke i den Grad, at hans egen Kløgt blev ganske lammet — tvertimod, medens han ikke turde stride, veg han ud med Snildhed.

Af alle disse Grunde var det, at Levi svarede: »Deres Bedstemoder? Om Forladelse, Hr. Kapitajn, hvem var Deres Bedstemoder?«

»Det var den gamle Mdm. Seilstrup ved Humlebæk. De kan næppe have glemt hende. Det er dog ikke saa tidt, at man kommer og besøger døde Folk.«

»Och, Hr. Kapitajn, nu husker jeg det! Jo, Mdm. Seilstrup — nu, De siger det, husker jeg Mdm. Seilstrup. Det var en stor Lykke . . . jeg mener ikke, Hr. Kapitajn, at det var en Lykke, hun døde, Vorherre bevare's! Men det var en Lykke for mig alligevel, at det gik, som det gik. Jeg skal sige Dem, Hr. Kapitajn, en af mine Venner, der er Klasselotterikollektør, havde bedt mig om at bringe en Gevinst til Mdm. Seilstrup ved Helsingør, og jeg gik fejl, Hr. Kapitajn, jeg vilde bringe de 100 Daler til den gale Familie.«

Det var unægtelig en fuldstændig Usandhed, en Historie, tilvirket ligesom visse Stile i Skoletiden, over enkelte, usammenhængende, givne Ord: Klasselotteri, gaa Ærinde, bringe Penge til den urette Familie, disse vare Knudepunkterne det Væv af Tanker, som omspændte Levis Hoved, eller de vare den Rending, hvori han slog en Islæt, der tilvejebragte et overraskende nyt Stykke Tøj. Men dette er forresten oftest Maaden, hvor-

paa Løgn bliver til; meget Faa have kraftig Fantasi nok til af egen Magt at tilvejebringe baade Grund, Materialier og Bygning; de opføre Bygningen paa given Grund.

Vilhelm fandt det ikke Umagen værdt at svare, at hans Bedstemoder, om hun havde levet, ikke vilde modtaget Penge, som hun ingen Ret havde til. Han havde erfaret Nok (eller troede det), Levis Besøg havde ikke havt nogen Betydning, og han følte sig næsten lettet ved, at han Intet havde opdaget, at Intet kom i Vejen for Bortrejsen.

En halv Time efter havde Situationen igjen forandret sig. Ferdinand stod ude paa Gaardspladsen tæt ved den Aabning, der førte til en grøn Plads eller et Vænge. Ibald var ogsaa kommen ud og havde paa sin vante Vis hurtig gjort Bekjendtskab med Ferdinand. I nogen Afstand, paa Vænget, græssede et Æsel. Noget længere borte, paa Randen af Skoven, gik Simon Levi, og det saa ud, som han søgte Noget eller Nogen, i det Mindste havde det ikke Udseende af, at han vilde nyde Skovliv, eller at Skoven og han kom godt ud af det med hinanden. Simon Levis Forhold til Skoven og Skovens til ham var virkelig saaledes, at det kunde give Anledning til et særskilt Digt eller i det Mindste til en kulturhistorisk Afhandling. Det vilde være en Overdrivelse eller Synd at sige, at hans Race forholder sig ligegyldig til Naturen — skjønt Nogle have sagt det —, hvorimod det er unægteligt, at sydlige og

østerlandske Folkeslag med deres Naturbetragtning stille sig anderledes, end nordligere Folkeslag hyppigst gjøre. Fordi Naturen i Syden, naar den bliver overladt til sig selv, hurtig antager en fjendtlig Karakter, holder man af den Natur, der er behersket af Mennesket. Ikke den romantisk-vilde, men den dyrkede Natur synes der den skjønne, og man staar i den Henseende paa samme Trin som Carl den Store, der anlagde sit Lystslot Ingelheim paa fladt, dyrket Land — thi udyrket, vildt Land var der saa meget af, at det ikke forlystede ham. Dels havde nu Levi maaske bevaret sine Forfædres og Carl den Stores Smag, idet han fortrinsvis beundrede et Land, der flød med Mælk og Honning — det vil sige, hvor der var Køer og Bistader — dels havde han ogsaa Sydens og Østens Forkjærlighed for Livet paa Forum eller ved Porten, det sociale, selskabelige Liv, hvori man udvexler Tanker og Varer, og hvor man samler sig i Bedehuse. Nok er det, han syntes ikke om Skovensomhed; men til Gjengjæld syntes Skoven ikke om ham: naar man saa paa Skoven, mens han gik der, skulde man næsten tro, den havde Forstand, følte sig fremmed paa egen Grund formedelst hans Nærværelse, kom til at tænke paa Skovavktioner, Markeder og anden saadan Forstyrrelse, som han syntes bebudende at bære i sig.

Imedens han gik der, sagde Ibald til Ferdinand: »Har De nogensinde set en Ravn ride paa et Æsel?«

»En Ravn?!« udbrød Ferdinand.

»Ja, det vil da sige en tobenet.«

»Alle Ravne har jo to Ben.«

»Det er ogsaa sandt! Min Ravn er sort og har to Ben og et stort Næb og kan tale, aldeles som en rigtig Ravn; men han kan ogsaa sidde paaskrævs paa et Æsel, at sige, hvis man kan faa ham op.«

»Hvor er den Ravn?«

»Der gaar han henne og gumper og kvakker.«

»Naa, det er den lille, sorte Jøde. Stjæler han?«

»Nej, det har jeg ikke hørt — nej, det var dog Synd at kalde ham en Ravn i den Mening. Men jeg vilde dog gjerne have ham op at ride. Han vilde nu have fat i Karlen og kjøre; men han skal ikke kjøre!«

Ferdinand var for alvorlig stemt; saasnart det Øjebliks Interesse, der var vakt hos ham ved Ordet Ravn, var forbi, faldt han igjen tilbage.

»Jeg skal nok faa ham op, pas nu paa,« sagde Ibald.

Ibald gik hen til Levi, der havde faaet fat i Karlen og talte om Vogn; men paa et Vink af Ibald blev Haabet om at komme til at kjøre pludselig borte for Levi.

»Hvorfor kan De ikke ogsaa ride den Smule Vej paa det magelige lille Dyr?« spurgte Ibald.

»Hvorfor kan jeg ikke?« sagde Levi og skottede til Æslet.

»Ja, og jeg kan jo ride ved Siden af Dem Fod for Fod. Karlen bringer mig en Hest.«

»Jo, Hr. Ibald, Fod for Fod. Hvad mener De med Fod for Fod?«

»Ganske langsomt. De er dog ikke bange?«

»Bange, Hr. Ibald? Jo, jeg er bange. Hvad gjør De mig saa? Jeg har ikke som De studeret til Husar.«

Det var stikkende vittigt; men der er Øjeblikke, da man ikke skal være vittig. Ibald lod som Ingenting, men var ubehagelig bleven mindet om en gammel Ydmygelse og var nu fast besluttet paa at gjengjælde den.

»Se nu,« sagde han og steg op paa Æslet. »Det er jo ikke engang at ride; jeg kan jo næsten staa paa Jorden, mens Æslet gaar.«

»De kan gjøre mange Ting med Deres Ben, som jeg ikke kan gjøre med mine Ben,« sagde Levi. »Og desuden, naar jeg kan staa paa Jorden, mens Asenet gaar, hvorfor behøver jeg saa at ride? Nu staar jeg paa Jorden; lad mig staa.«

»Ja, men, for Pokker, vi skulde jo ned til Vandmøllen .... prøv dog blot at stige op! Jeg skal holde Æslet; det skal ikke gaa af Pletten. Synes De saa ikke om Dyret, kan De jo stige af igjen — kom nu.«

»Jeg vil ikke ride til Vandmøllen.«

»Godt, saa la'er vi være; men prøv dog her paa denne dejlige Græsplæne, hvordan det er at sidde paa et Æsel. Børn kan jo ride paa et Æsel.«

»Jo, Hr. Ibald, Børn kan ride paa et Asen. Hvem er uforsigtigere end et Barn? Hvem sender man ud med Amme, Karl og Pige til at passe paa? Et Barn. Hvem passer paa mig?«

»Ja, men det gjør jo jeg!« raabte Ibald. »De kan da nok vide, at jeg ikke vil lade Venner og Bekjendte og hele Verden se paa, at jeg fører Dem i Ulykke eller lader Dem komme nogen Skade til.«

Dels ved opmuntrende Ord og Formaninger om, at de dog skulde til Vandmøllen, dels ved at løfte og næsten bære ham, fik Ibald ham virkelig op, og da Æslet stod som en Mur, fandt Levi Behag i sin Mandhaftighed.

»Der er Tøjlerne,« sagde Ibald.

Levi tog Tøjlerne, og Æslet gik ikke endda.

»Skal jeg nu først føre Dem lidt om Fod for Fod?«

»Jo, Hr. Ibald, Fod for Fod,« sagde Levi beklemt.

Men ogsaa det gik godt; Levi fandt til sin store Overraskelse, at Ridekunsten ikke var nogen Kunst.

Ibald førte ham hen ved Siden af Hesten, sprang pludselig i Sadlen og raabte: »Saa skal vi til Vandmøllen!«

»Hr. Ibald, jeg vil hellere ned,« sagde Levi, der blev svimmel ved at mærke sig ene med Æslet og ved at kaste et Blik op paa Ibald.

»Fod for Fod,« sagde Ibald og stak Æslet med sin spidse Kjæp.

Det gik frem; Levi vaklede, men holdt sig i Sadlen, og efter et Par Sekunders Forløb mærkede han igjen, at det ikke var saa slemt, især da han troede at opdage, at Æslet vilde ligesaa nødig gaa, som han vilde ride.

»Hvor langt er der i Grunden til Vandmøllen?« spurgte han med Noget, der lignede et Smil.

»Aa, en lille Fjerdingvej,« svarede Ibald og stak igjen.

»Prr!« sagde Levi og holdt i Tøjlerne.

»Nej, vi skal sgu frem!« raabte Ibald og stak haardere og haardere.

Det var et fromt Æsel; men det blev ubehagelig pirret fremad, samtidig med at Levi trak i Tøjlerne og formodenlig ikke trak lige. Med sin bedste Vilje forstod Æslet ikke Andet end, at det skulde gjøre omkring og skynde sig, hvilket det da ogsaa gjorde, men i Mismod. Det vendte sig, foer tilbage og standsede pludselig, idet det strakte Frembenene frem og slog ud med Bagbenene paa den bekjendte Æselsmaner. Levi, der allerede var saa løs i Sadlen som mulig, foer op i Luften og slog en Kolbøtte, der kastede ham hovedkulds — i Ferdinands Arme.

Siden den Tid, da Levi diede sin Moder, havde han ikke fundet sig i en saadan Stilling som nu, da han efter at have i rivende Hast forberedt sig paa det Skrækkeligste slog Øjnene op og saa Ferdinands brune, skikkelige Ansigt og mærkede sig fast og sikkert omslynget.

»Tog De mig op?« spurgte Levi, da han igjen kunde tale, og da Ferdinand blidt havde sat ham paa Jorden.

»Nej, det kan jeg just ikke sige; De kom jo ned fra Luften — ligesom en Fugl.«

»Fra Luften? Det er ogsaa sandt,« sagde Levi, idet han samlede Erindringen om det nys forgangne, mærkværdige Øjeblik af sit Liv. »Jeg blev kastet op, og De fangede mig!«

»Ja,« sagde Karlen, »og De skulde været med Hovedet ned paa den Afviser, dersom De ikke var bleven fanget op itide. Det var ogsaa en Skam af Hr. Ibald!«

Levi saa paa Afviseren og derefter op paa Ferdinand med et mærkværdigt Blik. Hans kantede Ansigt blegnede endnu engang, idet han med sin livlige Fantasi saa sig kastet med Hovedet mod Stenen; hans store Mund trak sig sammen og bævede af Medlidenhed med ham selv som Offer for en saa hjerteløs, grusom Kaadhed, og næsten medens hans Øjne endnu vare prægede af disse Fornemmelser, antoge de et fløjlsblødt, kjærligt Udtryk, idet de fæstede sig paa Ferdinand. Der er noget Magisk ved et Blik, naar det, især præget af en bevæget Sindsstemning, falder lige paa En eller lige ind i En; selv et Dyrs Blik kan gaa En underlig til Hjerte, hvor meget mere da et menneskeligt og tillige et saa udtryksfuldt-fremmedartet, taknemlig-ængstet Blik som Levis paa Ferdinand. Det er vel sandt, at der tillige var noget Karikeret i Ansigtet og dets Udtryk,

og dette kunde hos et sundt, fornøjet Menneske, især hos en glad Sømand, have vendt Stemningen til Latter; men Ferdinand var sørgmodig og forknyt, og under saadanne Omstændigheder er Hjertet, i det Mindste hos godmodige Mennesker, blidt ogsaa mod Andre.

Det var derfor med et blidt Blik og en Stemme, som Levi ikke var vant til, især fra simple Folks Side, at Ferdinand sagde: »Naa, lille Mand, der er jo ingen Skade sket.«

»Ingen Skade sket, nej, Gud være Lov og Tak, nej, der er ingen Skade sket! Men hvis er Skylden, at ingen Skade er sket? Hvad hedder De? Vil De sige mig, hvad De hedder?«

»Aa, jo. Jeg hedder Ferdinand Carøe.«

»Carøe? Igjen en Carøe!« sagde Simon Levi til sig selv og tilføjede højt: »Er De i Familie med Kapitajnen?«

»Ja, det er min Broder.«

»En meget net Mand, Deres Broder Kapitajnen,« sagde Levi, delt imellem Taknemlighed og Uro.

»Ja, vel,« sagde Ferdinand; »men hvad hedder De, med Forlov? — Stop! Hør, jeg har set Dem før!«

»Det er nok muligt, jeg er godt kjendt i Byen,« svarede Levi og vilde gaa.

»Nej, bi lidt, jeg har set Dem .... De kom ind, da min Bedstemoder laa Lig!«

»Det er muligt; jeg skal ned til Vandmøllen,« sagde Levi og fjernede sig.

»Det var da underligt, at han ikke vilde sige, hvad han hedder.«

»Aa,« sagde Karlen, »det er da ingen Hemmelighed; Hr. Ibald kalder ham i det Mindste Simon Levi.«

»Simon Levi?« raabte Ferdinand og huskede sig om. »Sejda, stop, lille Mand!«

Og da den lille Mand ikke vilde standse, var Ferdinand med et Par Spring ved hans Side.

»Hedder De Simon Levi?«

»Jo, jeg hedder Simon Levi; men nu be'er jeg Dem, Hr. Carøe, spør mig ikke. Spør mig om Alting, men ikke om min Principal!«

»Jo, det er netop det, jeg skal spørge Dem om! Har De tjent hos en Mand i Fredericia?«

»Min Principal i Frederits? Det er en anden Sag! Wulf Heyman? Mener De Wulf Heyman?«

»Ja, det er nok muligt, at han hed Wulf Heyman. Har De tjent der?«

»Jo, Hr. Carøe, jeg har staaet der; men det var før Deres Tid; De kan ikke huske mig. Hvad vil De med det?«

»Ja, men kan De huske en Mand eller en Dreng eller en Svend, som hed Phillips?«

»Phillips! Om jeg husker ham! Hvorfor spør De mig om ham? Om jeg husker ham! Stakkels Fyr!«

»Jeg skal hilse Dem fra ham!«

»Mig? Fra ham? Han lever? Han hilser mig? Hvor er han?« raabte Levi og blev staaende stille af Overraskelse og tillige af noget

Mere. Thi det var Poesi. Hans Ungdom og det eneste Venskab, han havde havt, stod for ham ved denne Hilsen, og dette Menneske, hvis Sjæl aldeles ikke var utilgængelig for skjønne Følelser, men hvis Liv var haardt, tørt, prosaisk som en Bys Brolægning, indaandede med sælsomt Velbehag en Luftning fra den Edens Have, som vi Alle have i Fortiden.

»Ja, han er langt borte, i Sydamerika.«

Det forringede ikke Hilsenens poetiske Magt, at den kom saa langt borte fra; tvertimod. Levi vedblev at staa forbavset, fortabt.

»Er det muligt! Phillips! Hvordan har han det? Og han husker mig! . . . . Jeg staar paa Hovedet anden Gang idag! — Hvad De havde sagt, jeg skulde gjætte, havde jeg gjættet, men det sidst! Phillips! Hvordan har han det? Ikke godt, vel? Stakkels Fyr! Hvor traf De ham?«

»Paa Rio de la Plata i Sydamerika.«

»Det er en lang Vej. Hvordan kommer man saa langt uden Penge?«

»Ja, han var ikke uden Penge; han er en holden Mand, han er rig.«

»Hvad De siger! Det er mig en Fornøjelse, det er mig en Fornøjelse! Hvad skal man sige? Mennesket spaar, og Gud raa'er. Gud være Lov, han har det godt!«

»Kan De huske, hvor meget han skylder Dem?«

»Jeg sagde det ikke derfor. Det er ham vel undt. Har han en Skilling af mine, saa siger

jeg Lykke og Velsignelse!« Og ved sig selv oversatte Levi Ordene, sagde: Masaul und Berocho, som om Ønsket først i sin hebraiske Form fik Magt.

»Ja, men kan De huske, hvor meget det var?«

»Om jeg kan! Det husker man! Naar man som Dreng har to Daler i sin Sparebøsse, og en Anden faar dem, det husker man. Han fik mine to Daler; men jeg siger endnu engang Lykke og Velsignelse — Masaul und Berocho!«

»Han sagde, jeg skulde betale Dem og sige Tak for Laan,« sagde Ferdinand og fremtog af sin Brystlomme et Stykke Sejldug, hvori den store Guldmynt var viklet. »Det er med Renter, sagde han.«

De fleste af os have uden Tvivl en egen behagelig, beundrende Følelse ved at faa en Guldmynt — en Følelse, som aldeles ikke vilde komme ved samme Værdi i Sølv eller Sedler — og som vel tildels hidrører fra, at Guldet er saa sjeldent hos os. Det er ikke blevet bragt ned til Betydningen Penge, den Glans, som Sang og Sagn og Overtro har lagt over det, er ikke ganske afvisket. Levi havde vistnok denne Agtelse for Guldet i ikke mindre Grad end Andre; men for ham kom nu tillige til, at den tunge, smukke Mynt kom langvejsfra, som Hilsen fra Ungdomsvennen, berørt af ham, formindskende Afstanden. Og endvidere kom den ud af et Stykke Sejldug, overrakt af en Sømand, der selv ikke syntes at have Guld.

Alt dette tilsammen virkede saadan paa Levi, at hans Øjne bleve fugtige. Det var med yderst korte Mellemrum den tredje Kolbøtte den Dag, og hans Nerver begyndte at give efter. Men pludselig forsvandt Guldmynten — hvordan, i hvilken Lomme, saa Ferdinand ikke — og Levi sagde:

»Midt om Natten kan De ringe paa min Gadedør og kalde paa mig og forlange, jeg skal gjøre Dem en Tjeneste, og jeg vil staa op og klæde mig paa og løbe Byen om for Dem, paakryds og paatvers, i Sne og i Regn, Alting vil jeg gjøre, kun ikke den Tjeneste, Deres Broder forlanger af mig. Jeg forraader ikke min Principal.«

»Nej,« sagde Ferdinand, »det sagde ogsaa min Bedstemoder.«

»Sagde Deres Bedstemoder det, saa var Deres Bedstemoder en brav gammel Kone .... Sig mig, hvad var det med Deres Bedstemoder? Fortro Dem til mig. Nu skal De være min Principal, jeg forraader Dem ikke. Verden kunde ikke staa, naar en Agent, en Kommissionær skulde forraade sin Principal! Hvor kunde der være noget Geschäft? — Hvad var det med Deres Bedstemoder?«

»Aa, der var en Kæltring, som skyldte hende Penge.«

»Penge? Naa, det er en Pengesag. — Naa?«

»Ja, saa har vi søgt om Mosjø Urian; men vi har ikke fundet ham.«

»De har søgt ham? Vidste De da ikke, hvor han var? Hvordan vidste De da, at han skyldte Deres Bedstemoder Penge?«

»Jo, for hans rigtige Navn var Jacobæus; men da vi saa skulde se efter, saa havde han et andet Navn, og det Navn fik jeg at vide af Hr. Phillips.«

»Af Hr. Phillips!? Sagde han, at De skulde gaa til mig?«

»Ja, med Guldmynten.«

»Men hvordan vidste Phillips, at den Person havde et andet Navn?«

»Jo, han vidste det fra gammel Tid, og han gav mig et skrevet Bevis; men min Broder, Kapitajnen, siger, at det forslaar ikke, for der kan være saa mange Mennesker, som hedder Krog, og vi ved ikke, hvad det er for en Krog.«

»Krog! — — Lad mig se det skrevne Bevis; lad mig se det!«

»Her er det,« sagde Ferdinand; »naar vi vidste, hvor den Fyr var, som skrev det!«

Levi saa paa Brevet, gav det hurtig tilbage, satte sig ned paa en Træstub, rejste sig i stor Uro og sagde endelig med stor Højtidelighed:

»Hr. Matros.«

»Ja, jeg er nu rigtignok Styrmand.«

»Hr. Styrmand, om Forladelse. Hr. Styrmand. Det er lige meget. De har ogsaa lært Noget. De ved, Herren, vor Gud, gik engang foran os som en Støtte af Røg om Dagen og som en Støtte af Ild om Natten.«

»Ja, vel,« sagde Ferdinand overrasket.

»Men,« tilføjede Levi, »Støtten sagde ikke: Denne Vej! Den viste os Vejen; men den sagde ikke Noget.«

»Ja, vel,« sagde Ferdinand, der ikke forstod det Ringeste.

Levi fortsatte, halvt til sig selv, halvt til Ferdinand: »Den Asen og Phillips, min Ven, og det Guldstykke, det er Røgstøtten, det er Guds Finger.«

»Ja, vel,« sagde Ferdinand.

»Jeg forraader ikke min Principal; men dette« — vedblev Levi med hævet Stemme, idet han af sin Brevtaske fremtog et Papir, Krogs Brev til ham om Klasselotterikollektionen — »det har min Principal ikke skrevet, saadan handler, saadan skriver en Principal ikke!«

»Nej,« sagde Ferdinand, stadig lige klog og overbevist om, at Levi var gal.

»Det er en Pengesag, bare en Pengesag — en Klaps paa Stoltheden! Man tror, at saadan en lille, fattig Jøde som Simon Levi kan man spille paa Næsen — Klasselotterikollektør eller ikke Klasselotterikollektør, hvem bryder sig om det? Om Simon Levi slider Benene af sig eller ej, det gjør ikke Noget! Med ham kan man gjøre, hvad man vil! Man kan sparke til ham som en Hund, han kommer dog og slikker Støvlen, der sparkede ham; han kan ikke gjøre det Ringeste — vel? Jo! Han kan give en Klaps paa Stoltheden! Han kan! Og De, Hr. Matros,

Hr. Styrmand, De er en brav, ung Mand — havde De ikke været idag, hvor havde jeg saa været? . . . . Og Dem sender Phillips ligefra Sydamerika! Vorherres Finger! . . . . Saadan skriver en Principal ikke — det er ikke fra min Principal — giv det til Deres Broder, Kapitajnen; men giv det strax! — En Klaps paa Stoltheden, en Klap auf die Gave!«

Ferdinand havde knap forstaaet et eneste af Levis Ord; men Levis Adfærd, Miner og Stemme virkede paa ham med den stærkeste Overbevisning om, at der var noget Vigtigt i det Papir, han rakte frem. Han gav sig ikke engang Tid til at se paa det, men løb, fløj til sin Broder.

»Hvad siger Du til det?« raabte han aandeløs, idet han brød ind i Værelset.

Et eneste Blik viste Vilhelm, at dette nye Papir var med samme Haandskrift som de to Breve, og ikke blot bar det Krogs Underskrift, men i et Hjørne var trykt hans Navn og Adresse. Den moralske Overbevisning greb ham med en saadan Magt, at han end ikke tænkte paa juridisk Bevis, men raabte med flammende Øjne: »Det er ham! Du har fundet ham! Hvordan er Du kommen til det? Men det er nu det Samme —«

Ferdinand havde staaet med hele sin Sjæl i Øjnene, medens Vilhelm saa paa Papiret; nu sprang han med et Sæt sin Broder om Halsen, kyssede ham og græd.

»Men hvad er det dog, Ferdinand? Lov

Dig ikke for Meget deraf! Det er et vigtigt Papir, som Du har fundet, men —«

»Ja, men bare jeg har fundet det! Du ved ikke, Vilhelm — bare jeg har fundet!«

»Ja, Du stakkels, brave Dreng! Og nu vil vi tre Brødre slaa et Slag for det — Morten maa med, og Du vil da vel ogsaa med?«

»Om jeg vil? Ja, nu kan Du, den Onde tordne mig, tro, at jeg kan slaa!«

OTTENDE KAPITEL.

Alle tre Brødre førtes af en ubestemt, men stærk Retfærdighedsfølelse, ydermere tilskyndede ved den særegne Maade, hvorpaa Sagen var kommen frem, i dobbelt Betydning fra en anden Verden. Der var i deres Sind en Uvilje og Vrede, mindre paa egne end paa Afdødes Vegne, og den mysteriøse Følelse, som Adelsmænd siges undertiden at have: at Forfædrene se paa dem, var ogsaa over Brødrene, rigtignok paa en anden Maade, blandet med Medynk over, hvad de Bortgangne havde maattet taale, men ogsaa bittertstyrkende og løftende som altid den Følelse, at Ens Liv er i Kontinuitet med noget Godt, der har stridt og lidt. En praktisk Ting stod dem klart for Øje: at deres Forsøg let kunde føre til,

at de kom hovedkulds fra Fabriken, og inden de rejste, havde Vilhelm uden at sige Moderen Noget om Rejsens Formaal forberedt hende paa, at de maaske hurtig maatte bort. Medens de fjernede sig i Tavshed, beskæftigede med en og samme Gjenstand, gjorde ingen af dem sig Rede for, hvad de vilde udrette. Det maatte overlades til Advokaten. Ferdinand kom i Tankerne ikke ud over sin Triumf: han havde efter Bedstemoderens Anvisning fundet. Vilhelm førte an, som Familiens Hoved, som den, der skulde gaa i Spidsen, men uden Haab, Frygt eller Maal, fordi hans egen personlige Attraa gik i ganske anden Retning. Morten var den eneste Praktiske og tænkte paa, om han nu ikke kunde sætte Krog Stolen for Døren og faa Lov til at blive ved Fabriken.

Efter det, man havde sagt hende, havde Mdm. Carøe antaget, at Afrejsen var nær forhaanden, og hun vilde benytte Tiden, da hun var ene, til at ordne det Nødvendigste og pakke ind.

Medens hun var beskæftiget hermed, kom Ottilie over til hende. Ottilie saa en Stund til, Mdm. Carøe talte halvhøjt med sig selv.

»Her er Plads til nogle af Vilhelms Skjorter — for han siger nok, at han ikke vil have Andet med end en Vadsæk; men jeg kjender ham,

naar han ikke har propre Skjorter, saa føler han sig fattig.«

»Men, Mdm. Carøe,« sagde Ottilie, der opmærksomt fulgte hver af Mdm. Carøes Bevægelser, »De pakker jo det Linned ned imellem Deres eget Tøj — rejser De da med?«

»Hvad skulde jeg ellers gjøre, Frøken?«

»Jeg troede, De havde anden Familie her.«

»Ja, det har jeg, og saa er der Ferdinand; men han kan da søge os op.«

»Hvor gammel er De, Mdm. Carøe?«

»Snart halvtreds.«

»Saa er det tungt at rejse til et andet Land . . . . saa langt bort.«

»Tungere vilde det være at sidde her hjemme og tænke paa, at nu var kanske en af dem syg, for de skal arbejde haardt, de Stakler. Det var slemt nok i Krigens Tid; men det var dog en anden Sag, og der kunde jeg ikke komme. Nej, at de skulde ligge derude mellem Fremmede og tænke: Hvis Moder var her — ja, De er nu en fin Frøken og kan ikke forstaa det; men jeg blev gal, jeg kom paa Bidstrup — nej, Gud ske Lov, de ta'er mig med!«

»Jo, Mdm. Carøe, jeg kan forstaa det!«

»Ja, vi er jo Mennesker Allesammen,« sagde Mdm. Carøe, idet hun fortsatte Indpakningen.

»Nej, vi er mere end Mennesker!« raabte Ottilie; »det vil sige,« vedblev hun, »det vil sige . . . .«

»Hvilket?« spurgte Mdm. Carøe og vendte sig om imod hende.

»Ingenting!« raabte Ottilie og kastede sig grædende om Mdm. Carøes Hals.

»Naa, vil det sige det?« sagde Mdm. Carøe blødt og fiffig tillige.

»Men De maa ikke sige det, De maa aldrig sige det, for Gud i Himlens Skyld!« sagde Ottilie hulkende.

»Nej, min rare Pige,« sagde Mdm. Carøe; »jeg maa ikke sige, at det er Ingenting.«

»Kald mig endnu engang Deres rare Pige, Mdm. Carøe — Moder! — — De skal være det, om saa tusinde Mile er imellem os, og Ingen kan høre det, saa vil jeg . . . .«

»Saa vil Du længes, Barn.«

»O, min egen lille Moder!« sagde Ottilie og trykkede sig fastere til hende, »jeg har været ond, jeg har været bange for Dig, jeg har trot mig selv saa stor og ophøjet over Dig, og nu gjør det mig saa lykkelig, at Du siger Du til mig — og nu er det for silde.«

»Det ved jeg da ikke,« svarede Mdm. Carøe; »der staar i den hellige Skrift, at Ruth fulgte sin Svigermoder Naomi.«

»Ja, sin Svigermoder! Men det vil Du da aldrig gjøre,« vedblev Ottilie og løsnede sig, »Du kan jo ikke — for Guds Skyld, jeg døde deraf — det kan Du ikke gjøre . . . . Du maa vide det, saasandt som Du selv har været ung . . . .«

»Naa, naa, naa, vi er jo Fuentimmer begge To,« sagde Mdm. Carøe; »men,« tilføjede hun, »sig mig nu oprigtig, vilde Du, hvis Du kunde, rejse med os og dele Ondt og Godt med os? I Guds Navn, sig mig det.«

Ottilie lagde kjærtegnende sit Ansigt til hendes og svarede: »Ja.« Lidt efter spurgte hun sagte og ængstelig: »Men hvad saa?«

»Ingenting, min Pige; saa er det Øvrige Vorherres Sag,« sagde Mdm. Carøe.

Brødrene kom til Advokaten, og det gik ham, som det var at vente: hvor strengt juridisk han end vilde se, grebes han dog af det moralske Bevis og af den særegne Maade, hvorpaa det var tilvejebragt. Han var derfor villig til at føre Sagen, men selvfølgelig ikke ved strax at gaa til Justitsen og lade det komme an paa, om Beviset brast, eller om Krog og hans Familie skulde ødelægges. Han mente, det var bedst, at man tilsammen gik lige til Krog og forsøgte en mindelig Overenskomst; men i saa Fald forlangte han fri Haand, uindskrænket Fuldmagt. Der blev talt Noget herom, og Advokaten mærkede, at Morten var den eneste Forstandige; thi Vilhelm krympede sig ved Ordet Overenskomst, der kunde indbefatte en Prutten, og Ferdinand vilde

have »den Skurk hængt«. Men endelig lovede alle Tre at ville forholde sig tavse.

Etatsraad Krog var paa sit Landsted, og da man kom derud, erfarede man, at der var stort Middagsselskab: de skulde lige gaa tilbords. Det var en politisk Diner af stor Betydning. Hvad der ved Samtaler skulde indledes, ved Skaaler forberedes, ved Festens hele Tone paatrænges Gemyterne, var, at Etatsraad Krog, naar hans Parti sejrede ved de forestaaende Valg, havde berettiget Adkomst til en fremragende Stilling. Intet Under derfor, at Tjeneren bragte de sildig Besøgende den Besked, at Etatsraaden ikke kunde se Nogen nu, de maatte komme igjen en anden Dag. Da Tjeneren meldte tilbage, at det var en Sag af yderste Vigtighed, havde man allerede sat sig, Bordet straalede i al den Hvidhed og Glans, med alle de Opsatser, Blomster, Frugter, med saa mange dekorerede Gjæster, med saa glimrende Forjættelser, som Krog nogensinde havde drømt om, og det var med Uvilje over at blive forstyrret i en saadan Højtid og med lidt hævet Stemme, at han sagde til Tjeneren: »Hvem er det da?«

Tjeneren svarede: »Foruden Advokaten er der en Officer og en Sømand og endnu en Herre.«

»Det er en Deputation til Etatsraaden!« sagde den Herre, der sad Krog nærmest; »formodenlig i Anledning af Valgene. Alvorlige Forretninger fremfor Alt! En Deputation tør ikke forsømmes.«

»Saa ville mine Herrer undskylde et Øjeblik,« sagde Krog og rejste sig.

»En Statsmand har intet Øjeblik for sig selv, al hans Tid er helliget Fædrelandet,» sagde den Herre, der nys havde talt.

Krog gik til det Værelse, hvor »Deputationen« var bleven ført ind. Det var endnu næsten lys September Eftermiddag; men han kom fra Spisesalens stærke Belysning, og det varede lidt, inden han kunde se, hvem han havde for sig. Ferdinand kjendte han ikke, men desto bedre Vilhelm og Morten. »Ah,« sagde han, »Fabriken!« Han vilde formodenlig have tilføjet: »en anden Dag, mine Herrer«; men i samme Øjeblik satte Ferdinand Hatten paa og sagde:

»Goddag, Hr. Jacobæus!«

Krog tumlede tilbage, som om han var bleven ramt af et Skud; han mere sank ned end satte sig paa en Stol, og det saas pludselig, at han var en gammel Mand. Advokaten var ikke den Mand, der lod et saadant foreløbigt Resultat ubenyttet, hvorvel det var blevet tilvejebragt paa uregelmæssig Maade og imod Aftale. Med al den Myndighed og moralske Overlegenhed, som en Lovens Mand har i et saadant Tilfælde, sagde han, at han var kommen for Etatsraadens egen Skyld eller rettere for hans Families, i Stedet for strax at gaa til Justitsen. Han havde endnu et Øjeblik til at frelse den og sig selv, og det blev ham saa meget lettere, som de tre Brødre vare enige om ikke at ville tiltvinge sig Penge af den

Seilstrupske Sag. »Hvad vi forlange,« sagde Advokaten, »er, at De skal lade os fare i Fred. De har — jeg vil ikke sige ved Uredelighed, men ved Overraskelse — faaet Ejendomsret til en Fabrik, hvori De har indskudt 35,000 Rd. Vi forlange, at De i passende Terminer skal tage Deres 35,000 Rd. tilbage, men lade os beholde Ejendomsretten. De maa sige Ja eller Nej strax.«

Medens Legemet gav efter, var Selvopholdelsesdriften i højeste Grad virksom hos Krog, og Tankeomløbet overordenlig stærkt. Han vilde kun have begært faa Minuter i Enrum for at undersøge, af hvad Art Angrebet var, paa hvilke Punkter det var rettet, og ordne Tankerne til Forsvar. Men ved Pludseligheden og det frygtelige Ord Justitsen, var han saa betaget, som om Jorden fløj bort under ham, og det syntes ham en Frelse, at der forlangtes saa lidt, skjønt han følte, at det Allermindste i dette Tilfælde tillige var Alt.

Han skrev uden Vægring, hvad Advokaten dikterede.

Idet han vilde underskrive, standsedes han af Vilhelm, der sagde:

»Den Herre bør dog gjøres opmærksom paa, at vi ved den Overenskomst, vi slutte, kunne opgive vor egen, men ikke Folkets eller Statens Ret. Hr. Jacobæus kan ikke under Navnet Krog lade sig vælge til Rigsdagen eller nogen anden Tillidspost.«

Advokaten sagde formildende: »Etatsraaden kan give andre Grunde end de virkelige for, at han træder tilbage.«

Havde Vilhelm sagt Noget, der kunde taget sig ud som et Tilbud, en Fristelse for Krog til at underskrive, vilde han upaatvivlelig endnu i sidste Øjeblik have tvivlet om »Bevisernes« Fuldstændighed og forsøgt en Kamp. Nu underskrev han, stadig uden at sige et Ord.

Advokaten læste Papiret igjennem, foldede det sammen og gav Krog Brevene.

»Er det Alt?« spurgte Krog, da han holdt de juridisk lette, men moralsk vægtige Papirer i sin Haand.

»Ja, Alt, hvad vi have af Skriftligt.«

Man vilde gaa; men det syntes, at Krog nu vilde gjøre et Forsøg paa, at Scenen ikke skulde endes med fuldstændigt Nederlag for ham. Han sagde: »Jeg har unægtelig begaaet en Fejl ved ikke at aflægge det Navn, jeg bar i Amerika. Det har anet mig, at den Fejl vilde straffes, skjønt den i sig selv er uskyldig.«

Advokaten mærkede, hvor Krog vilde hen: det skulde tage sig ud, som om de tilfældig havde opdaget en tilsyneladende stor, men i Virkeligheden lille Uregelmæssighed hos ham og nu havde benyttet sig deraf til at sætte ham Kniven paa Struben. Advokaten svarede: »Ja, det er meget uskyldigt at benytte et andet Navn; men saa skal man bl. A. svare til de Forpligtelser, man havde under det aflagte Navn.«

»Jeg har ikke vægret mig ved at opfylde nogensomhelst Forpligtelse. Hvor jeg troede at have nogen, har jeg søgt mine Kreditorer.«

Vilhelm svarede: »Vi have heller ikke forlangt Regnskab for Bedstefaders Penge — hverken for dem eller for hans Død.«

Brødrene vendte sig for at gaa. Advokaten traadte et Skridt nærmere til Krog og sagde: »For at forebygge enhver mulig Misforstaaelse vil jeg endnu tilføje et Ord. Den Omstændighed, at De blev trot skyldig i det Punkt, Kapitajnen nu berørte, har friet Dem fra en betydelig Pengeudgift. Brødrene vilde ikke gjøre Fordring paa de Seilstrupske Penge, fordi de frygtede, at en Slægtnings Død heftede ved dem. Jeg havde maaske, før jeg kom herud, andre Grunde til ikke at ville spænde Buen for stramt. Men tag ikke fejl af en Ting: et Vidne lever endnu. De holder ikke alle Beviserne i Deres Haand.«

Krog sad længe ene. Det Hele havde knap varet femten Minuter; men desto længere Tid tog det ham at sætte sig ind i, hvad der var sket. Der var intet materielt Tab tilføjet ham, Alt var ved det Gamle, ligesom han havde sagt til Morten, da han ombyttede Ejendomsretten mod et Bevis paa 15,000 Rd. Men ligesom Morten dengang i et Øjeblik havde mistet det Uhaandgribelige, saa-

ledes havde nu Krog, der sad tilbage med al sin Rigdom, med hele sit Hus uskadt, med fornemme og indflydelsesrige Mænd som Gjæster i Huset, mistet det, som gjorde Huset til Hus. Det stod for ham med ubeskriveligt Mishag, at han havde en Diner, Gjæster at gaa tilbage til. Og dog maatte han. Han tog sig endnu en Stund til at samle sig selv sammen.

Da han kom ind, var Maaltidet langt fremrykket, og, besynderligt nok, en Stemning, der i visse Maader svarede til, hvad der var sket, havde udbredt sig i Selskabet. Ligefra de Herrer, der sad nærmest hans Kone og Harriet — Ellinor viste sig naturligvis ikke i Selskab — til den anden Ende af Bordet, havde man begyndt at tale hviskende om den fraværende Vært, og ligesom ved en mysteriøs Paavirkning, som om Krogs Skæbne gik igjennem Stuen, var man kommen til at tale, først om hans mindre gode Egenskaber, saa om hans Løbebane, saa om det Tidligste, der mindedes om ham, den ulykkelige Middag, og da han traadte ind, saa Alle et Øjeblik paa ham som en Parvenu, det undrede dem at være hos.

Den Herre, der havde talt til Krog, før han forlod Selskabet, brød Troldommen ved at raabe: »Naa, Hr. Etatsraad, blev De saa enig med Deputationen om Deres politiske Trosbekjendelse?«

Alle huskede ved Ordene »Hr. Etatsraad« og »Deputationen« ikke det Første paa Krogs Løbebane, men det Sidste.

»Det var ingen Deputation, mine Herrer,« svarede Krog, »det var et vigtigt Familieanliggende, der opholdt mig saa længe, at jeg ret meget maa bede om Undskyldning. Det var fra min tilkommende Svigersøn i Melbourne. Han ønsker, at Brylluppet skal staa i London, og hvor meget jeg end af politiske Hensyn har søgt at undgaa det, har jeg dog maattet give efter og love at bryde op med det Allerførste.«

Nu blev der med stor Veltalenhed og næsten med Begejstring udbragt Skaaler for Harriet og hendes Forlovede, derpaa med Beklagelse over at skulle miste Etatsraaden for nogen Tid ønsket ham en lykkelig Rejse og snarlig Gjenkomst o. s. v. Selskabet skiltes sent og i den muntreste Stemning efter en af de mest splendide Middage, man havde nydt i Krogs Hus.

Da Familien endelig var ene, sagde Harriet:

»Men er det virkelig sandt, Fader?«

»Saa Meget er sandt, at Du kan underrette den, som har friet til Dig, om vor Ankomst. Alt kunde jeg ikke sige i Pøblens Nærværelse. Vi drage bort fra dette Land.«

Naar Krog brugte et saa stærkt Ord, maa det huskes, at for enhver Mand, der har Sorg, blive de ligegyldige Tilskuere Pøbel, og desuden var Krog ikke blot sorgfuld, men mismodig og vred paa Alt udenfor, medens han i sin egen Kreds vilde staa ophøjet.

Da Jemmy erfarede, at hans Familie vilde drage bort, vilde han ikke med. Han fik Mod

til at sige ligefrem, at han hverken kunde eller vilde forlade Else, og da det nu engang var sagt, forestillede han sin Fader, hvilken Ærefrygt og Kjærlighed han vilde møde hos denne Svigerdatter. Efter et kort Forsøg paa at rokke ham mærkede Krog, at Jemmy havde rendt sig aldeles fast, og at han rimeligvis, naar han blev ladt tilbage, vilde først gifte sig med Else og saa tilbyde at følge.

»*Well*, saa tag hende med,« sagde Krog. »Der, hvor vi skal hen, behøves da heller ingen Damer med Oberst- eller Generalsnykker. Maaske vil hun være taknemlig. Maaske kan hun gjøre Dig lykkelig — — og nu er det til Jer, Børn, at søge at blive lykkelige — jeg kan ikke Meget mere.«

NIENDE KAPITEL.

Brødrene havde gaaet fra Fabriken til Helsingør, de kjørte samme Vej tilbage, dog kun de to. I Helsingør skiltes Ferdinand fra dem og gik ad Humlebækvejen for imellem Humlebæk og Sletten at gjøre en Erfaring med Hensyn til Ravnen, der jo nu paa en Maade var funden.

Næsten paa samme Plet som forrige Gang traf han udenfor Søren Pihls Hus Lisbeth alene, og da hun igjen overrasket havde sagt Goddag

og Velkommen, sagde han igjen: »Jeg har Noget at sige Dig, Lisbeth.«

Lisbeth saa spørgende paa ham.

»Du kan jo nok huske salig Bedstemoder,« sagde han.

»Ja, naturligvis husker jeg hende!« svarede Lisbeth, som maaske ikke havde ventet, at der skulde være Tale om de Døde.

»Det var en rigtig Kone — det var en rar Kone,« vedblev Ferdinand.

»Ja, vist var hun det, Ferdinand.«

»Og hun var en klog Kone.«

»Ja, det var hun!«

»Hør nu, Lisbeth, Du kan nok vide, at jeg ikke vil lyve salig Bedstemoder paa.«

»Nej, vist ikke,« svarede Lisbeth.

»Ja, for hun sagde Noget, som var meget vigtigt.«

»Hvad var det?« spurgte Lisbeth og begyndte at pille paa sit Skjørt.

»Hun sagde, at Vilhelm og Morten og jeg kunde faa hver et Ønske opfyldt, men paa en Betingelse.«

»Sagde hun det? Hvad var det for en Betingelse?«

»Det var, at jeg skulde være tro mod min Kapitajn og ikke svige nogen Kammerat og holde mere af et andet Menneske end af mig selv.«

»Naa, har Du da gjort det, Ferdinand?«

»Ja, det har jeg. — Og nu har jeg et Ønske.«

»Hvad er da det, Ferdinand?« spurgte Lisbeth og bøjede Hovedet helt ned.

»Det er, Lisbeth, at Du vilde give mig et Kys.«

»Ja, men jeg siger det til Moder!« svarede Lisbeth og saa op med Taarer i Øjnene.

»Giv mig det, saa skal jeg selv sige det.«

Da Vilhelm og Morten kom hjem, lod Morten Vilhelm gaa ind til Moderen og afgive Beretning. Selv sprang han ind i den største Arbejdsstue, lod Maskinen standse, saa at der blev en pludselig Stilhed, og bleg, med bævende Læber raabte han: »Folk, vi blive her, vi er Herrer paa Fabriken!«

»Hurra!« skreg Mænd og Kvinder, Drenge og Piger, idet de sprang op.

»Og nu skal I se!« sagde Morten og gik ind i den næste Stue og gjentog det Samme.

Vilhelm fortalte sin Moder, hvad der var forefaldet, og efter megen Undren sluttede hun med de Ord:

»Saa kan jeg jo pakke ud igjen! Det er dog godt — Gud ske Lov!«

»Ja,« sagde Vilhelm, »men jeg tænker nu paa at tage bort en kortere eller længere Tid.«

»Vil Du det, Vilhelm? Det er rigtignok noget ganske Andet, end jeg havde tænkt, Du nu skulde gjøre.«

»Hvad er da det, Moder?«

»Nu skulde Du gifte Dig.«

Vilhelm vendte sig, saa stift paa Moderen og spurgte: »Hvad mener Du med det?«

»Ikke Andet end det, jeg sagde: Nu skulde Du gifte Dig. Jeg behøver jo ikke at sige Dig, at jeg gjerne vilde se Dig lykkelig.«

»Siden Du taler derom, Moder, saa har jeg Noget at sige Dig. Kan Du huske en Aften for mange Aar siden, eller egenlig en Nat, da Du laa og vaskede Trapper — men den Aften kan Du vel ikke huske, for Du har vist gjort det Arbejde saa mangen god Gang, stakkels lille Moder!«

»Jo, jeg husker vist den Aften, Du mener; for Du gik ned ad Trappen.«

»Saa saa Du mig dog!«

»Jeg saa Dig, og Du saa mig; det var jeg vis paa.«

»Ja, men hvad Du ikke saa og ikke kunde se, det var, at jeg den Nat gjorde et Løfte; jeg lovede, at jeg skulde betale Dig det.«

»Det har Du jo gjort; Du har været en god Dreng, en god Søn, Vorherre velsigne og lønne Dig.«

»Nej, jeg har ikke gjort det endnu! Men jeg traf en Dame, som jeg blev forelsket i — nej, som jeg kunde have elsket, men som var stolt og frastødende, og jeg havde en Fornemmelse af, at havde jeg staaet ene i Verden, vilde hun ikke stødt mig bort .... det er muligt .... jeg ved det ikke .... men hun var familiestolt, og saa gjentog jeg Løftet og lovede, at hvad der end skulde ske, saa vilde jeg aldrig modtage nogen Hustru uden gjennem Dig. Det skal og bør være Din Løn, fordi Du dengang arbejdede saa surt og laa paa Knæ og vaskede Trapper, at Din Søn ikke gifter sig med Nogen, der ikke ser op til Dig som den, Du er, den braveste Kone under Guds Sol.«

Det bankede paa Døren, og Ottilie viste sig, men vilde strax trække sig tilbage.

»Kom kun ind!« raabte Mdm. Carøe. »Her er Noget at fortælle,« vedblev hun, da Ottilie forlegen og undselig kom nærmere, »min Søn Vilhelm, som staar der, vil ikke gifte sig, uden han faar sin Kone af mig. Hvad siger Du til det, Ottilie?«

Vilhelm gjorde et Sæt, et Spring. Hvorledes han i Hast, ved det ene Ord Du, havde forstaaet, om ikke hele Situationen, saa dog Aanden i Forholdet mellem hans Moder og Ottilie, er lettere at gjætte end at sige. I næste Øjeblik var Moderen ude af Stuen, og to Lykkelige holdt hinanden fast omfavnede.

Nu er det fortalt, som var af nogen Interesse at fortælle. Det Øvrige, f. Ex. hvorledes Oberst Winter, der aldrig lagde nogen Plan og altsaa heller ikke havde den Plan, at Ottilie skulde gifte sig med Fabriken og Jemmy Krog, først studsede ved at se, at Ottilie havde den Plan at gifte sig ind i Fabriken, skjønt ad en anden Vej, men hvorledes han tilsidst indvilgede, vil enhver velvillig Læser omtrentlig kunne sige sig selv.

Krog og hans Familie drog virkelig bort. Paa det samme Skib, hvormed de sejlede, udvandrede Kapitajn Hansen.

Simon Levi blev, det gjør os ondt at maatte sige det, ikke Klasselotterikollektør; men han er blevet Fabrikens Kommissionær i Kjøbenhavn og tager jevnlig derud. Naar Ottilie ser ham i Afstand, siger hun smilende til sin Mand: »Der kommer vor Ravn.« Men man lader ham ikke høre det, fordi han kunde misforstaa Hentydningen til den sorte Fugl.

Til Fabriken har man ikke en saa stor Kapital, som Krog ansaa nødvendig, for at den kunde blive en »Guldgrube«. Brødrene eje selv saa lidt, at det skal vare lang Tid, inden de kunne begaa den Synd at nyde Arbejdets Frugter mere end Arbejdets Glæde. Men Fabriken drives nu efter de Principer, som Vilhelm opstillede; enhver Arbejder, som har været der en vis Tid, er Medejer, faar i et vist Forhold sin Del af Overskudet, og Følgen heraf er et Sammenhold, en glad Fremadstræben og Dygtighed, som sjelden

eller aldrig vil findes under andre Vilkaar. Under den store Virksomhed, som har udfoldet sig, som knytter Mennesker sammen og løfter dem, har Ottilie — hvad jo ogsaa var at vente — trods Tarveligheden fuldkommen forstaaet, at Fornemhed er at leve i en Ides Tjeneste.

Over Porten til Fabriken er udhugget en Fugl. Naar man spørger sig for i Helsingør, ved ethvert Barn Vejen til den. Den har faaet sit oprindelige Navn igjen og hedder Louises Minde, og enhver Ting, som udgaar derfra, bærer dette Mærke.

INDHOLD

		Side
Fortællinger og Romaner		1
I.	Den Vægelsindede paa Graahede	3
II.	Kjærlighedshistorier fra mange Lande	77
	Indledning	79
	Den polske Kongesøn	86
	Paolo og Giovanna	89
	Patrick O'Brien og Cathleen	95
	Henry Cecil og Sarah	109
	Billedhuggeren	119
	Senki	122
	Lureley	129
	Fuglen, der sang	147
	Assar og Mirjam	158
	Guds Engel fra Rørvig	168
	Henrik og Rosalia	185
	Genremaleren	199
	Hertugen af Villa-Medina	204
	Sidi-el-Barduk og Zuleima	213
	Anmærkninger	236
III.	Ravnen	239
	Første Bog: To Familier	241
	Anden Bog: Urolige Tider	383
	Tredje Bog: Ravnen	483